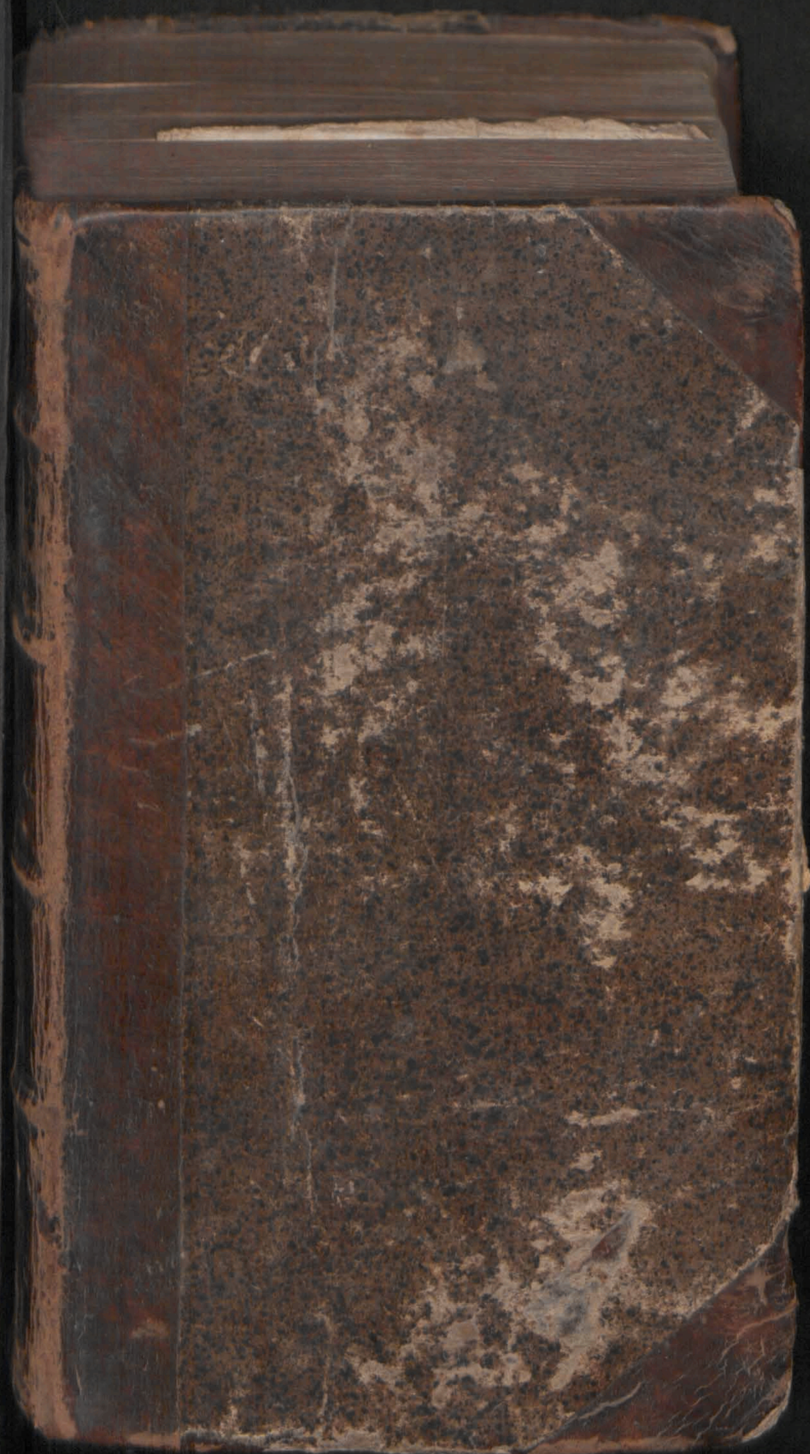
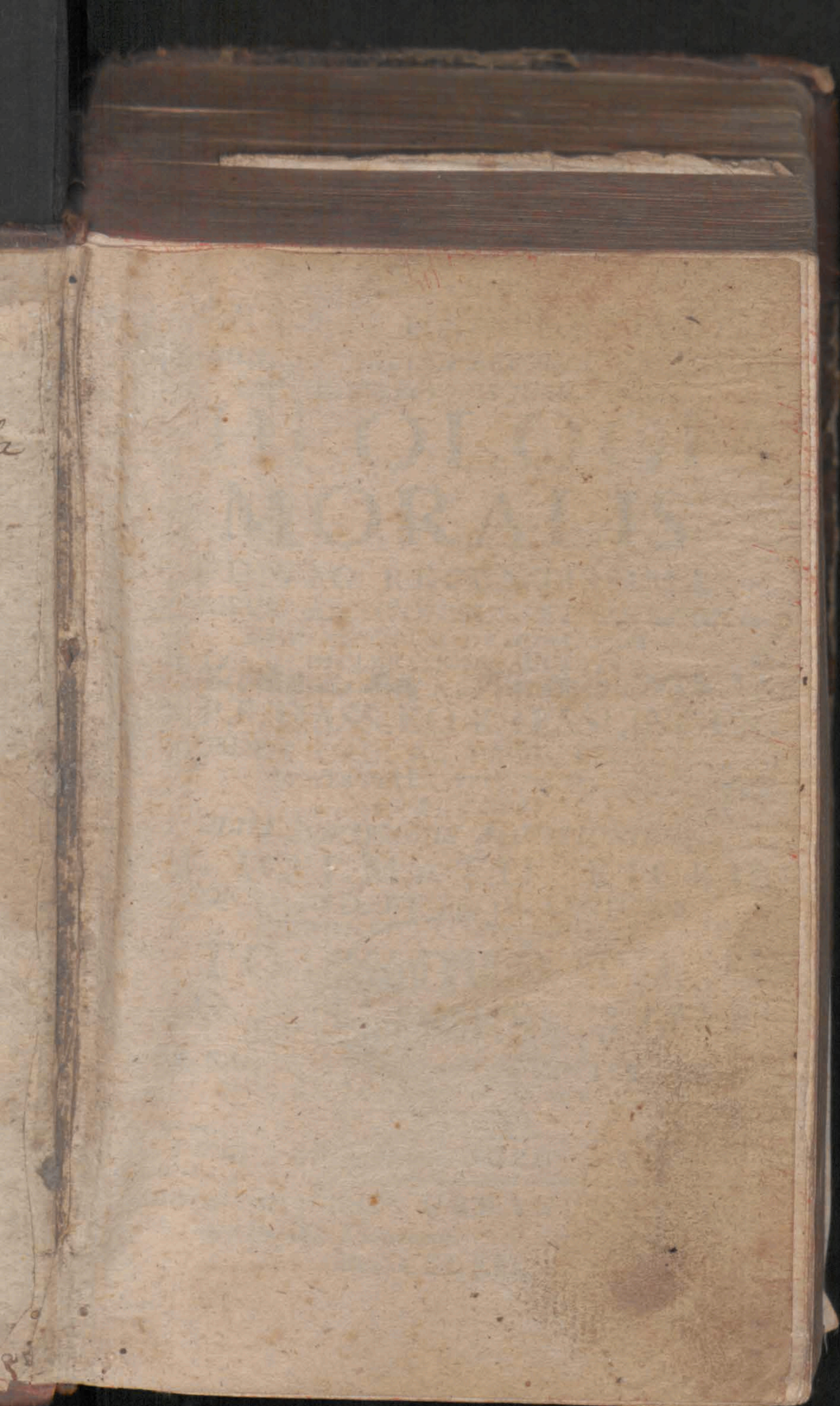

Jus Canum̃ Reiffenstuela

SUPPLEMENTUM
AD
THEOLOGIAM MORALEM,

REV. PAT.

ANACLETI REIFFENSTUEL,

CONTINENS

SUCCINCTAM DECLARATIONEM PROPOSITIONUM DAMNATARUM, JUXTA QUADRUPLICEM THEOLOGIAM, MYSTICAM POLEMICAM, SPECULATIVAM, ET MORALEM.

AUTHORE R. P.

MASSÆO KESSLINGER,

ORD. MIN. S. FRANCISCI STRICT. OBSERV. PROVINC. BAVARIÆ TERTIO EX-PROVINCIALI, SS. THEOL. ET SS. CAN. LECTOR JUBIL.

UNA

CUM INDICE TOTIUS OPERIS.

CUM PERMISSU SUPERIORUM.

Sumptibus JOAN. URBANI GASTL,
Bibliopolæ Monacens. & Pedepohtani,
MDCCLXI.

PRÆFATIO

AD RR. DD. ET PP.

NEO-CONFESSARIOS.

VESTRO, ac communi ut ſerviam commodo, atque utilitati publicæ;

ex ordinatione & annutu Colendissimorum Superiorum meorum paucis abhinc annis ad Theologiam Moralem nostri Reverend. P. Anacleti Reiffenstuel, composui Additiones. Labor iste meus, utut exiguus, ultra omne Auctoris meritum, adeo benigne receptus erat, ut plura millia earumdem Additionum Exemplaria in Germania aliisque locis iterato edita, distracta jam fuerint. Hæc eximia Lectorum benevolentia animum addidit, pro majori

Neo-

Neo - Confeſſariorum utilitate Succinctam hanc Damnatarum Propoſitionum Declarationem, tamquam ipſius Theologiæ Complementum, publicis, ex multorum conſilio, vulgandi typis, ut abſolutis feliciter veſtris ſtudiis, antequam actualem animarum curam exerceatis, opuſculum iſtud pro tempore bene viſo, attenta revolvatis mente, vobis exinde in tanta ſententiarum varietate ſolicite præcavendo, ne in ſacro Tribunali vel in nimiam

laxitatem, vel etiam in nimium rigorem (utrumque enim Summus Pontifex in Propositionibus damnatis reprobat,) declinetis. Unum adhuc scire vos cupio RR. DD. ac PP. Neo-Confessarii, nimirum, me Declarationi Propositionum Damnatarum, *Theologiam Moralem* respicientium, ideo adjunxisse compendiosam Explicationem Propositionum ad Theologiam *Mysticam*, vel *Polemicam*, & ex parte ad *Speculativam* spectantium; partim ut, si forsan non-

nulli, apud mundum famam ſanctitatis occulte anhelantes, veſtrum frequentent Confeſſionale (prout ſimiles ordinarie ſolent, ad fraudes magis tegendas, accedere minus adhuc in praxi expertos,) Regulas habeatis ſaltem potiores, veras à falſis ac ſimulatis diſcernendi gratiis atque donis; partim etiam, ut inter medios in Romano Imperio Heterodoxos exiſtentes, compendioſam fidei veſtræ rationem reddere, vacillantes ſolidare atque

instruere, & errantes in viam veritatis reducere valeatis. Hæc fuit unica Scribentis intentio, cui si effectus non respondeat, communis illius Proverbii pro vestra benignitate recordemini: *ut desint vires, tamen est laudanda voluntas.* Valete.

TEX-

TEXTUS
SACRÆ SCRIPTURÆ
QUI IN HOC OPERE CONTINENTUR.

Pro quorum faciliori inventione ad finem Textus semper adnectitur Caput, & numerus, ubinam inquiri debeat.

GENESIS.

Cap. I. v. 28. Crescite & multiplicamini, vid. *cap. 2. hujus operis, num. 104.* Item *num. 139.*

Cap. II. v. 18. Non eſt bonum hominem eſſe ſolum, faciamus ei adjutorium ſimile ſibi. *c. 2. num. 139.*

Cap. XIV. v. 18. Melchiſedech... proferens panem & vinum; erat enim Sacerdos DEI altiſſimi, *c. 2. n. 109. & n. 111.*

Cap. XXVIII. v. 20. Vovit etiam votum.... Lapis iſte, quem erexi in titulum, vocabitur Domus DEI. *c. 2. n. 136.*

LEVITICI.

Cap. XIX. v. 18. Non quæras ultionem, *c. 4. n. 29.*

NUMERI.

Cap. XI. v. 15. Obſecro ut interficias me. *c. 4. n. 49.*

DEUTERONOMII.

Cap. IX. v. 21. Peccatum autem veſtrum, quod feceratis, id eſt vitulum. *c. 2. n. 16.*

Cap. XXIII. v. 21. Cum Votum voveris Domino DEO tuo, non tardabis reddere; quia requiret illud Dominus DEus tuus, & si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum. *c. 2. n. 137.*

Cap. XXX. v. 19. Testes invoco hodie cœlum & terram, quod proposuerim vobis vitam & Mortem, Benedictionem & maledictionem. *c. 2. n. 174.*

REGUM I.

Cap. XV. v. 22. Melior est obedientia quam victimæ. *c. 2. n. 135.*

II.

Cap. XII. v. 13. 14. Peccavi. . . Dominus transtulit peccatum tuum. *c. 2. n. 48.*

Cap. XVI. v. 10. Dominus præcepit ei, ut malediceret David. *c. 2. n. 168.*

III.

Cap. XIX. v. 4. Petivit animæ suæ, ut moreretur. *c. 4. n. 79.*

Cap.

Cap. XXII. v. 20. Quis decipiet Achab. &c. *c. 2. n. 167.*

TOBIÆ.

Cap. XII. v. 9. Eleemosyna à morte liberat, & ipsa est, quæ purgat peccata. *c. 3. n. 45.*

JOB.

Cap. V. v. 6. Ad aliquem Sanctorum convertere. *c. 2. n. 86.*

EX PSALMIS.

Psal. II. v. 13. Beati omnes, qui confidunt in eo. *c. 1. n. 19.*

Psal. V. v. 5. Non DEus volens iniquitatem tu es. *c. 2. n. 166.*

Psal. XXXI. v. 1. Beati quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata. *c. 2. n. 55.*

Psal. XXXIII. v. 8. Beatus vir qui sperat in eo. *c. 1. n. 19.*

Psal.

Psal. CXVIII. v. 112. Inclinavi cor meum ad faciendas justificationes tuas... propter retributionem. *c. 3. n. 45.*

Psal. CXXVII. v. 1. Beati omnes, qui timent Dominum. *c. 1. n. 19.*

PROVERBIORUM.

Cap. I. v. 24. Vocavi & renuistis. *c. 2. n. 179.* & *c. 3. n. 33.*

ECCLESIASTIS.

Cap. IX. v. 5. Viventes sciunt se esse morituros, mortui vero nihil noverunt amplius. *c. 2. n. 89.*

Cap. XI. v. 3. Si ceciderit lignum ad Austrum; aut ad Aquilonem. *c. 2. n. 153.*

SAPIENTIÆ.

Cap. I. v. 13. DEus mortem non fecit, nec lætatur in perditione vivorum. *c. 2. n. 165.*

Cap. XIV. v. 9. Odio sunt DEO impius, & impietas ejus. *c. 2. n. 166.*

ECCLESIASTICI.

Cap. III. v. 17. Melior est mors quam vita amara. *c. 4. n. 77.*

Eod. v. 33. Eleemosyna resistit peccatis, *c. 3. num. 45.*

Cap. V. v. 8. Non tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem; subito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te. *c. 3. n. 57.*

Cap. XVI. v. 15. Unicuique secundum meritum operum suorum. *c. 2. n. 144.*

ISAIÆ.

Cap. XLIII. v. 25. Ego sum ipse, qui deleo iniquitates tuas. *c. 2. n. 55.*

Cap. LXIII. v. 16. Abraham nescivit nos, & Israel ignoravit nos. *c. 2. n. 89.*

JEREMIÆ.

Cap. XVIII. v. 8. Si pœnitentiam egerit gens illa à malo ſuo, agam & ego pœnitentiam ſuper malo, quod cogitavi ut facerem ei. *cap. 2. num. 48.*

EZECHIELIS.

Cap. XIV. v. 9. Ego Dominus decepi Prophetam illum. *c. 2. n. 167.*

Eod. v. 4. Anima quæ peccaverit, ipſa morietur. *c. 2. n. 162.*

Cap. XVIII. v. 23. & 32. Numquid voluntatis meæ eſt mors impii, dicit Dominus. *c. 2. n. 165.*

Eod. v. 24. & 26. Si averterit ſe juſtus à juſtitia ſua, & fecerit iniquitatem... Morietur. *c. 2. n. 161.*

Cap. XXXIII. v. 11. Convertimini à viis veſtris peſſimis. *c. 3. n. 26.*

OSEÆ.

Cap. XII. v. 4. Jacob invaluit ad Angelum,... flevit, & rogavit eum. *c. 2. n. 86.*

Cap.

Cap. XIII. v. 9. Perditio tua ex te Israel. *c. 2. n. 165.*

MALACHIÆ.

Cap. I. v. 3. Dilexi Jacob, Esau autem odio habui. *c. 2. n. 169.*

MACHABÆORUM II.

Cap. XII. v. 43. Duodecim millia Drachmas argenti misit Jerosolymam offerri pro peccatis mortuorum sacrificium. *c. 2. n. 114.*

Eod. v. 46. Sancta & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis solvantur. *c. 2. n. 153.*

EX EVANGELIIS MATTHÆI.

Cap. V. v. 22. Qui dixerit fratri suo *Raca*, reus erit Concilio, qui autem dixerit, *Fatue*, reus erit gehennæ ignis. *c. 2. n. 153.*

Cap. XIV. v. 31. Modicæ fidei quare dubitasti. *c. 3. n. 83.*

Cap. XV. v. 11. Non quod intrat in Os coinquinat hominem, ſed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem. *c. 2. n. 127.*

Cap. XVI. v. 18. Tu es Petrus, & ſuper hancPetram ædificabo Eccleſiam meam. *prol. q. 1. num. 6.*

Eod. v. 19. Tibi dabo claves Regni cœlorum... quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis. *c. 2. n. 155.* & *c. 3. n. 60.*

Eod. v. 24. Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum. *c. 2. n. 135.*

Cap. XVII. v. 27. Filius hominis venturus eſt in gloria Patris ſui cum Angelis ſuis, & tunc reddet unicuique ſecundum opera ejus. *c. 2. n. 144.*

Cap. XVIII. v. 15. & ſeqq. Si peccaverit in te frater tuus, vade & corripe eum... quod ſi non audierit eos, dic Eccleſiæ. *c. 4. n. 13.*

Eod. v. 17. Si Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut ethnicus & publicanus. *c. 2. n. 125.*

Cap. XIX. v. 7. Ad duritiem cordis veſtri permiſit vobis dimittere uxores veſtras. *c. 2. n. 168.*

Eod. v. 17. Si vis ad vitam ingredi ſerva mandata. *c. 2. n. 22.*

Eod. v. 21. Si vis perfectus eſſe, vade, vende quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cœlo. *c. 2. n. 135.*

Cap. XX. v. 16. Multi vocati, pauci electi. *c. 3. num. 3.*

Cap. XX. v. 28. Filius hominis venit. . . dare animum ſuam, redemptionem pro multis. *c. 3. n. 20.*

Cap. XXII. v. 37. & 39. Diliges Dominum DEUM tuum &c. & diliges proximum tuum ſicut teipſum. *c. 4. n. 72.*

Cap. XXV. v. 35. Venite benedicti Patris mei, poſſidete regnum &c. eſurivi enim, & dediſtis mihi manducare &c. *c. 2. n. 80.*

Cap. XXVI. v. 11. Me autem non ſemper habetis. *c. 2. n. 187.*

Eod. v. 26. & 28. Hoc eſt corpus meum. Hic eſt enim Sanguis meus. *cap. 2. n. 34. & num. 182.*

Eod. v. 28. Bibite ex hoc omnes: & v. 26. accipite & comedite. *c. 2. n. 93. & 99.*

Eod. v. 28. Hic eſt. . . Sanguis meus novi teſtamenti, qui pro multis effundetur. *cap. 3. num. 29.*

Eod. v. 53. Exhibebit mihi modo plusquam duodecim legiones Angelorum. *cap. 4. num. 27.*

Cap. XXVIII. v. 19. Docete omnes gentes, baptizantes eos. *c. 2. n. 53.*

Eod. v. 20. Ego vobiſcum ſum omnibus diebus usque ad conſummationem ſæculi. *cap. 2. num. 118.*

MARCI.

Cap. X. v. 5. Ad duritiam cordis veſtri ſcripſit vobis præceptum iſtum. *c. 2. n. 168.*

Cap. XIV. v. 23. Et biberunt ex illo omnes. *c. 2. n. 93.*

Cap. XVI. v. 16. Qui crediderit & baptizatus fuerit. *c. 2. n. 32. & n. 53.*

Cap. ult. v. 16. Qui non crediderit, condemnabitur. *c. 4. n. 2.*

LUCÆ.

Cap. VII. v. 47. Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. *c. 2. n. 18.*

Cap. IX. v. 26. Qui me erubuerit, & meos ſermones, hunc filius hominis erubeſcet, cum venerit in Majeſtate ſua. *c. 4. n. 80.*

Cap. X. v. 8. Manducate, quæ apponunnuntur vobis. *c. 2. n. 127.*

Cap. XI. v. 41. Quod ſupereſt date eleemoſynam. *c. 4. n. 73.*

Cap. XII. v. 47. Servus qui cognovit voluntatem Domini ſui. . . . & non fecit, vapulabit multis. *c. 2. n. 162.*

Cap. XIII. v. 3. Niſi pœnitentiam habueritis, omnes ſimiliter peribitis. *c. 2. n. 57.*

Cap. XVII. v. 10. Vos cum feceritis omnia, quæ præcepta ſunt vobis, dicite, ſervi inutiles ſumus, quod debuimus facere, fecimus. *c. 2. n. 24.*

Cap. XXII. v. 19. Hoc facite in meam commerationem. *c. 2. n. 98. & 111.*

Cap.XXIII.v.34. Pater dimitte illis. *c.3.n.38.*

Cap. XXIV. v. 30. Accepit panem, & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis. Et aperti ſunt oculi eorum, & cognoverunt eum. *c.2.n.101.*

JOANNIS.

Cap. I. v. 29. Ecce... qui tollit peccatum Mundi. *c. 2. n. 55.*

Cap. III. v. 5. Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non poteſt introire in Regnum DEI. *c. 2. n. 165.*

Eod. v. 26. Qui credit in filium, habet vitam æternam. *c. 2. n. 19.*

Cap. VI. v. 50. Hic eſt panis de cœlo deſcendens, ut ſi quis ex ipſo manducaverit, non moriatur; & v. 51 Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum; & v. 59. Qui manducat hunc panem vivet in æternum. *c. 2. n. 102.*

Eod. v. 51. & 52. Si quis manducaverit ex hoc pane vivet in æternum. Panis, quem ego dabo, caro mea eſt pro mundi vita. *c. 2. n. 54.*

Eod. v. 54. Niſi manducaveritis Carnem filii hominis, & biberitis ejus Sanguinem, non habebitis vitam in vobis. *c. 2. n. 186. & 102.*

Eod. v. 55. Qui manducat meam Carnem, & bibit meum Sanguinem, habet vitam æternam. *c. 2. n. 186.*

Eod. v. 64. Spiritus eſt, qui vivificat, caro non prodeſt quidquam. *c. 2. n. 186.*

Cap. VIII. v. 44. Cum loquitur Mendacium, ex propriis loquitur. *c. 2. n. 74.*

Cap. XVII. v. 9. Non pro mundo rogo, ſed pro h s quos dediſti mihi. *c. 3. n. 20.*

Cap. XX. v. 22. 23. Inſufflavit, & dixit eis. Accipite Spiritum Sanctum; quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis. *c. 2. n. 38. 46. & 98.*

Cap. XXI. v. 16. Paſce agnos meos: paſce Oves m eas. *c. 2. n. 21.*

EX

EX ACTIBUS APOSTOLORUM.

Cap. II. v. 38. Baptizetur unusquisque vestrum in remissionem peccatorum. *c.2. num. 54.*

Eod. v. 42. Erant perseverantes in doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis. *c. 2. n. 94.*

Cap. III. v. 6. Argentum & aurum non est mihi. *c. 2. n. 102.*

Eod. v. 19. Pœnitemini, & convertimini, ut deleantur peccata vestra. *c. 2. n. 18. & 57.*

Cap. V. v. 15. Ut veniente Petro saltem umbra illius obumbraret quemquam illorum, & liberentur omnes ab infirmitatibus suis. *c. 2. n. 150.*

Cap. VII. v. 51. Dura cervice & incircumcisis cordibus. . . Vos semper Spiritui Sancto resistitis. *c. 2. n. 180.*

Cap. VIII. v. 12. Cum credidissent Philippo Evangelizanti de Regno DEI, in Nomine JEsu Christi baptizabantur. *c. 2. n. 53.*

Cap. X. v. 4. Orationes tuæ, & Eleemosynæ tuæ ascenderunt in memoriam in conspectu. *c. 3. n. 45.*

Eod. v. 43. Remissionem peccatorum accipere per Nomen ejus, omnes qui credunt in eum. *c. 2. n. 19.*

Cap. XV. v. 20. Ut abstineant se à suffocatis & sanguine. *c. 2. n. 131.*

Cap. XIX. v. 12. Ita ut etiam super languidos deferrentur à Corpore ejus (*Pauli*) sudaria vel semicinctia. *c. 2. n. 150.*

Eod. v. 18. Multique credentium veniebant confitentes & annuntiantes actus suos. *c. 2. n. 39.*

EX EPISTOLIS PAULI AD ROMANOS.

Cap. I. v. 16. Evangelium virtus DEI est in salutem omni credenti. *c. 2. n. 53.*

Cap. III. v. 25. JEsu Christo. . . quem proposuit DEus propitiationem per fidem in sanguine ipsius. *c. 2. n. 121.*

Eod. v. 28. Arbitramur hominem justificari per fidem sine operibus legis. *c. 2. n. 20.*

Cap. IV. v. 5. Ei qui non operatur, credenti autem in eum, qui justificat impium, reputatur fides ejus ad justitiam. *c. 2. n. 20.*

Cap. V. v. 1. Justificati ex fide pacem habemus ad DEum per Dominum nostrum JEsum Christum. *c. 2. n. 79.*

Eod. v. 18. Sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem; sic & per unius justitiam in omnes homines in justificationem vitæ. *c. 3. n. 18.*

Cap. VI. v. 9. Christus resurgens. . . jam non moritur. *c. 2. n. 92.*

Cap. VII. v. 23. Video autem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ. *c. 2. n. 15.*

Cap. VIII. v. 13. Si secundum carnem vixeritis, moriemini. *n. 2. n. 161.*

Cap. IX. v. 11. Ut ſecundum electionem propoſitum DEI maneret. *c. 2. n. 169.*

Eod. v. 16. Non volentis neque currentis, ſed miſerentis eſt DEI. *c. 2. n. 169. & 179.*

Cap. X. v. 10. Corde enim creditur ad juſtitiam, ore autem confeſſio fit ad ſalutem. *cap. 4. n. 80.*

Eod. v. 15. Quomodo prædicabunt niſi mittantur. *c. 2. n. 21.*

Eod. v. 17. Fides ex auditu, auditus autem per verbum Chriſti. *c. 2. n. 21.*

Cap. XIII. v. 2. Qui reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit, qui autem reſiſtunt ipſi, ſibi damnationem acquirunt. *c. 2. n. 143.*

Eod. v. 5. Ideo neceſſitate ſubditi eſtote, non ſolum propter Iram, ſed etiam propter conſcientiam. *ibidem.*

Cap. XV. v. 30. Obſecro vos. . . ut adjuvetis me in Orationibus pro me ad DEum. *cap. 2. num. 86.*

AD CORINTHIOS I.

Cap. III. v. 13. Uniuscujusque opus quale ſit, ignis probabit. *c. 2. n. 153.*

Cap. VI. v. 9. 10. Neque fornicarii, neque Molles, neque Adulteri. . . Regnum DEI poſſidebunt. *c. 1. n. 7.* & *c. 4. n. 110.*

Eod. v. 11. Sed abluti eſtis. *c. 2. n. 15.* & *n. 55.*

Cap. VII. v. 2. Propter fornicationem autem unusquisque ſuam uxorem habeat. *c. 2. n. 104. 106.* & *139.*

Eod. v. 8. Dico autem non nuptis & viduis, bonum eſt illis, ſi ſic permaneant ſicut & ego. *c. 2. n. 135.*

Eod. v. 9. Melius eſt nubere quam uri. *c. 2. n. 104.* & *106.*

Eod. v. 38. 40. Qui matrimonio jungit Virginem ſuam, bene facit; qui non jungit melius facit. Beatior erit ſi ſic permanſerit ſecundum meum conſilium. *c. 2. n. 105.*

Cap. X. v. 16. Panem quem frangimus nonne participatio Corporis Domini eſt. *c. 2. n. 94.*

Eod. v. 25. Omne quod in Macello venit, manducate nihil interrogantes propter conſcientiam. *c. 2. n. 130.*

Cap. XI. v. 25. Hoc facite quotiescunque bibetis in meam commemorationem. *c. 2. n. 98. & 100.*

Eod. v. 29. Qui manducat & bibit indigne &c. *c. 2. n 102.*

Eod. v. 34. Cætera cum venero diſponam. *cap. 2. num. 96.*

Cap. XIII. v. 12. Si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil ſum. *c. 2. n. 81.*

AD CORINTHIOS II.

Cap. I. v. 21. Confirmat Nos Vobiscum in Chriſto, & qui unxit Nos DEus, qui & ſignavit Nos. *c. 2. n. 57.*

Cap. V. v. 15. Pro omnibus mortuus eſt Chriſtus. *c. 2. n. 172. & 180.*

Cap. VI. v. 1. Ne in vacuum gratiam DEI recipiatis. *c. 3. n. 31.*

AD EPHESIOS.

Cap. II. v. 8. & ſeqq. Gratia ſalvati eſtis per fidem, & hoc non ex vobis. *c. 2. n. 20.*

AD COLOSSENSES.

Cap.II. v. 16. Nemo. . . vos judicet in cibo & poto, aut in parte Diei festi, aut Neomeniæ, aut Sabbatorum. *c. 2. n. 129.*

Eod. v. 21. Ne tetigeritis, neque gustaveritis. *ibidem.*

Eod. v. 20. Si ergo mortui estis cum Christo ab elementis hujus Mundi: quid adhuc tanquam viventes in mundo decernitis? *cap. 2. num. 143.*

Cap. IV. v. 2. Orationi instate. . . orantes simul & pro nobis. *c. 2. n. 86.*

AD THESSALONICENSES I.

Cap. V, 16. Sine intermissione orate. *c. 1. n. 7.*

AD TIMOTHEUM I.

Cap. II. v. 3. &c. Obsecro igitur. . . qui omnes homines vult salvos fieri. *c. 2. n. 165.* & *180.*

Eod. v. 5. Unus est Mediator DEI & hominum Homo Christus Jesus. *c. 2. n. 88.*

Eod. v. 6. Christus qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus. *c. 3. n. 18.*

Cap.

Cap. III. v. 2. Oportet Episcopum. . . esse unius Uxoris virum. *c.* 2. *n.* 104. & 106.

Cap. IV. v. 1. & 3. Discedent quidam à fide attendentes *Spiritibus erroris, & Doctrinis Dæmoniorum.* . . prohibentium nubere, abstinere à cibis quos DEus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione. *c.* 2. *n.* 104. & 128.

Cap. V. v. 11. 12. Cum luxuriatæ fuerint in Christo nubere volunt, habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt. *c.* 2. *n.* 137.

Cap. VI. v. 17. Divitibus hujus sæculi præcipe. . . facile tribuére. *c.* 4. *n.* 74.

AD TIMOTHEUM II.

Cap. II. v. 20. In Magna autem Domo non solum sunt vasa aurea & argentea &c. *c.* 2. *n.* 159.

AD TITUM.

Cap. I. v. 7. Oportet enim Episcopum esse. . . sobrium, sanctum, continentem. *c.* 2. *n.* 106.

Cap.

Cap. III. v. 10. Hæreticum post unam, & secundam correptionem devita. *c. 2. n. 189.*

AD HEBRÆOS.

Cap. V. v. 1. Omnis pontifex ex hominibus constituitur in iis quæ sunt ad DEUM, ut offerat dona, & sacrificia pro peccatis. *c. 2. n. 113.*

Eod. v. 4. Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à DEO, tanquam Aaron. *c. 2. n. 21.*

Eod. v. 6. Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech. *c. 2. n. 111.*

Cap. IX. v. 28. Christus semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata. *c. 2. n. 120.*

Cap. X. v. 10. Sanctificati sumus per oblationem Corporis JEsu Christi. *ibidem.*

Eod. v. 14. Una Oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos. *ibidem.*

Cap. XI. v. 4. Plurimam hostiam Abel obtulit DEO. *ibidem num. 121.*

Eod. v. 6. Sine fide impossibile est placere DEO. *c. 2. n. 163.*

Eod. v. 6. Credere oportet accedentem ad DEUM, quia est, & inquirentibus se remunerator sit. *c. 4. n. 84.*

EX EPISTOLA II. PETRI.

Cap. I. v. 10. Fratres magis ſatagite, ut per bona opera certam veſtram vocationem & electionem faciatis. *c. 1. n. 7.*

EX EPISTOLA I. JOANNIS.

Cap. I. v. 7. Sanguis JEſu Chriſti emundat nos ab omni peccato. *c. 2. n. 15.*

Cap. III. v. 3. Videbimus eum ſicuti eſt, & omnis qui habet hanc ſpem in eo, ſanctificat ſe, ſicut & ille ſanctus eſt. *c. 2. n. 18.*

Eod. v. 15. Qui non diligit, manet in morte. *c. 2. n. 18. & c. 4. n. 2.*

EX APOCALYPSI.

Cap. VII. v. 4. Et audivi Numerum Signatorum, & v. 9. ſtantes ante thronum, & in conſpectu Agni. *c. 3. n. 46.*

Cap. XXII. v. 11. Qui juſtus eſt juſtificetur adhuc. *c. 1. n. 7.*

PRO-

PROLEGOMENA
DE
PROPOSITIONIBUS DAMNATIS IN GENERE.

QUÆSTIO I.

De infallibilitate Summi Pontificis in damnatis Propositionibus quod materiam Fidei, & Morum.

NUMERUS I.

IN ECCLESIA ILLA, quæ ab Apostolo 1. Ad Thim. 3. pronunciatur *Columna & firmamentum veritatis*, & adversus quam, juxta infallibile Christi effatum Matth. cap. 16. *Portæ inferi non prævalebunt*, sane necessarius

est ſupremus Controverſiarum Judex, qui exortis ſæpiſſime in materia fidei, ac morum diverſis quæſtionibus, & utraque parte contradictoria, apparentes pro ſe adducente Sacræ Scripturæ textus, litibus hiſce finem imponat, ac Divino colluſtratus lumine, nec non adpromiſſo Eccleſiæ Joan. cap. 14. v. 17. *Spiritu veritatis* adjutus, auctoritative decidat, quænam doctrina vera, quænam falſa atque hæretica, quænam populo ſalutaris, quænam peſtifera, & in praxi noxia exiſtat.

II.

Judice hoc ſupremo, ad reſolvenda in materiis fidei & morum dubia, atque ad obtinendam exinde in credendo veritatem, & in operando ſecuritatem, adeo neceſſario, infelices carent Acatholici. Equidem pro deciſione ad ſacram refugiunt Scripturam; dum ergo unus (E. G. Lutherus circa Euchariſtiam) ſic alius (puta Calvinus in eadem Controverſia priori contrarius) aliter textus ſacræ paginæ interpretantur; ambo plane, ſi rem ipſam adeo gravem, à qua ſalus æterna pendet, abſque ulla animi paſſione inſpicere volumus, de veritate incerti manent, etſi cæteroquin potius Herculi clavum, quam pertinacibus hiſce, eorumque ſectatoribus ſuam cuilibet ſententiam extorqueres. Sic pari infelicitate intra ſemetipſos ad invicem pugnant Lutherani: rigidi contra moderatos: moderati contra rigidos. Alii bona opera præcepta, ac à Chriſto mandata

ajunt;

ajunt; alii eadem perniciosa asserunt. Alii *Librum Concordiæ* (prout omnia patebunt ex dicendis Cap. II.) recipiunt quasi Symbolum suæ Fidei: alii autem eundem non solum non recipiunt, sed mille etiam convitiis dilacerant. En infelicitatem Acatholicorum!

III.

Feliciores censentur jure merito Catholico-Romani, quamvis enim etiam isti tam in materia fidei, quam morum claros Sacræ Scripturæ textus omnino admittant, tanquam infallibilem credendi Regulam: quoniam verò jactata ab Heterodoxis claritas non ubique (alias enim ipsimet Heretici magis inter se convenirent) in sacra reperitur pagina, necessarium veri Catholici insuper recognoscunt supremum aliquem visibilem in terris Judicem nimirum Summum Pontificem, Christi Vicarium, ac Petri Successorem, in resolvendis, ac decidendis similibus controversiis, dum loquitur cum aliquo Concilio Generali, quatenus Ecclesiam universalem repræsentante, omnino infallibilem, ut vel sic nostra sit Ecclesia *Columna illa veritatis adversus quam portæ Inferni non prævalebunt.*

IV.

Dicitur notanter, *Summum Pontificem in Decretis fidei, & morum esse infallibilem, saltem si loquatur una cum Concilio Generali, quatenus uni-*

versalem Ecclesiam repræsentante. Ubi advertendum, Summum Pontificem considerari posse, vel ut se solo loquentem, vel ut decidentem una cum Ecclesia consentiente, qualis consensus adesse censetur, si E. G. Concilium Generale repræsentans Ecclesiam, simul annuat. In *secunda* consideratione apud Catholicos contra Hæreticos, etiam post prima quatuor sæcula, in materia fidei & morum extra dubium est, decisionem fore infallibilem: In priori autem non desunt, etiam inter Catholicos, qui cum Gersone, à Castro, Adriano & aliis apud Dominicum Viva *I. Part. Trutinæ Theologicæ quæstion. prodroma num. VII.* negativam tenent, etsi gratis concedant, non facile præsumendum esse, Summum Pontificem ex Cathedra etiam extra Generale Concilium docere errorem; quæ sententia (si P. Paulo à Lugduno in sua Theologia positiva ante quadriennium Lugduni edita *Tom. I. Tract. de Romano Pontifice fol. apud me 359.* fides habeatur) in Galliis prævalere videtur. Cæteroquin tamen altera sententia D. Thomæ, Summo Pontifici, etiam extra consensum universalis Ecclesiæ, aut Generalis Concilii, Ecclesiam universalem repræsentantis, infallibilitatem adscribens, est communissima inter Catholicos Doctores, meoque Judicio verissima, quam Bellarminus *Lib. 4. de Pont. cap. 2.* Suarez. *Lib. 3. de fidei defensione cap. 13.* pronuntiant fere tanquam de fide certam; Banez vero fidei proximam, & noster Matthæuccius in Cautela Confessarii *Part. 3. cap. 3. num. 89.* constantem omnium Theologorum, & Cano-

ni-

nistarum sensum, dummodo (quod pro semper notandum) Summus Pontifex non ut Doctor privatus, sed ex Cathedra tanquam Pontifex loquatur. Pro quo

V.

Notandum ulterius ex Dominico Viva *loc. cit. num. III.* Cardena in I. Crisi *dis. 9. num. 329.* & Paulo à Lugduno *hic cap. II. Notand. 3.* tunc loqui Papam ex Cathedra, quando tanquam Magister à Christo Domino constitutus Ecclesiæ suæ universali proponit ea, quæ ab omnibus indubitanter credenda aut observanda sunt. Hoc tamen fieri non solet, nisi re prius mature perpensa, ac cum Cardinalibus & Theologis examinata. Quare si tantum incidenter, seu obiter absque prævio illo examine quædam proferat, vel sermones suos solummodo ad unum alterumve Episcopatum, aut Ordinem dirigat, non censetur loqui ex Cathedra, sive sit quæstio Juris, sive quæstio facti: Hinc in similibus ipsum, & Ecclesiam errare possibile erit, uti in terminis docet S. Thomas *quodlibet. Art. 16.* dicens: *In sententiis, quæ ad particularia facta pertinent, ut cum agitur de possessionibus, de criminibus, vel hujusmodi, possibile est Judicium Ecclesiæ errare propter falsos testes &c.*

VI.

Quod si vero Summus Pontifex in materia fidei, ac morum loquens de Cathedra dirigat Decreta sua ad universalem Ecclesiam, inconcussa manet superius num. IV. allegata Doctorum Catholicorum Cismontanorum [Galli nos ultramontanos vocant propter diversitatem situs] sententia de infallibilitate Summi Pontificis ex Cathedra loquentis, etiam extra Generale Concilium tam in quæstionibus Juris, quam facti talis, quæ necessariam habet connexionem cum aliqua quæstione Juris, prout de hoc sæpius adhuc in libello isto recurret mentio. Profecto primis tribus sæculis ante Concilium Nicænum I. Anno Christi 325. institutum, nullum fuit aliud, saltem Generale, celebratum, & tamen plurimorum hæreses, E. G. Ebionistarum, Manichæorum, Montanistarum, Sabellianorum &c. fuerunt damnatæ; uti recte notat P. Paulus à Lugduno in Dissertatione de Hæreticis, *fol. 526.* & noster Henno *Tom. I. fol. apud me 210.* Insuper Catholici antiqui indubitanter tanquam dogmata fidei receperunt Decreta, & Constitutiones illas quibus Summi Pontifices damnarunt Hæreses Pelagii, & aliorum, apud Bellarminum *Lib. 4. cap. 3.* quamvis teste Dominico Viva *loc. cit. num. 7.* decisiones istæ per Summos Pontifices extra Generale Concilium contigerint. Item Concilia Arausicanum, Millevitanum, pluraque alia apud Bellarminum *loc. cit.* agnoscuntur tanquam Regula Fidei, non quidem quasi ex se habuissent

ali-

aliquam infallibilitatem (utpote cum tantum fuerint Provincialia, congregata pro certa aliqua Provincia) sed quoniam pro tota Ecclesia fuerunt à Summo Pontifice confirmata: nam Papa est Petra, super quam fundatur Ecclesia, & non vice versa: utpote cum ad Petrum & successores [non ad ipsam Ecclesiam] Christus Matthæi cap. 16. v. 18. dixerit: *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam.* En! Petrus *fundamentum;* & Ecclesia *ædificium: à fundamento* in sua firmitate, & duratione dependet ædificium, *non ab ædificio fundamentum.*

VII.

Porro Summus Pontifex, etiam extra Concilium aliquod Generale ex Cathedra loqui censetur, uti recte advertunt Cardenas 2. *Crisi d.* 1. *cap.* 3. 4. 5. & la Croix *Lib.* 1. *num.* 203. dum sive in materia fidei, sive morum, Constitutionem suam dirigens ad universalem Ecclesiam, prævio maturo examine (uti communissime de eodem præmisso in ipsa Bulla damnationis testari solet) quasdam proscribit Propositiones velut *Hæreticas,* alias tanquam *Hæresi proximas,* vel *suspectas,* seu *Hæresin sapientes,* vel tanquam *erroneas,* aut *laxas, scandalosas, temerarias, male sonantes, piarum aurium offensivas, blasphemas, impias, schismaticas* & *seditiosas.* De his omnibus occurrunt varia adhuc dubia singillatim per diversa quæsita solvenda hinc ponitur.

QUÆSTIO II.

Alia adhuc notabilia circa Propositiones damnatas in genere.

VIII.

QUÆR. I. quandonam Propoſitio aliqua damnata dicatur *Hæretica*, *Laxa &c.* Reſp. *Heretica* eſt propoſitio illa, quæ aperte, ſive contrarie, ſive contradictorie opponitur alicui articulo fidei. *Hæreſi proxima*, quæ magnam habet affinitatem cum aliqua propoſitione Hæretica. *Suſpecta* ſeu *Hæreſin ſapiens*, quæ nimirum ex circumſtantiis videtur innuere, latentem Hæreſin, E. G. quando propoſitio aliqua opponitur Concluſioni Theologicæ non quidem evidenter, ac omnino certo erutæ ex præmiſſis de fide; bene tamen probabiliſſime, & juxta communem Theologorum. *Erronea*, quæ opponitur non quidem immediate alicui propoſitioni revelatæ, bene tamen Concluſioni Theologicæ ex Revelatis præmiſſis, ita ut ſaltem una ex præmiſſis ſit propoſitio revelata, & altera aliunde certa, deductæ. *Laxa* cenſetur, quæ in materia morum nimium relaxat frænum ad nocivam libertatem. *Scandaloſa*, quæ præbet occaſionem ruinæ ſpiritualis, unde & *pernitioſa* vocatur. *Temeraria*, quæ nullam pro ſe habet gravem aſſerendi rationem.

Male

Male sonans, quæ abutitur vocabulis contra communem sensum Ecclesiæ: ejusmodi est propositio æquivocum habens sensum, quæ quidem potest suo modo etiam catholice intelligi, passim tamen, ut sic pronuntiata in sensu hæretico usurpatur.

Piarum aurium offensiva, quæ non solum male sonat, sed insuper in materia Religionis aliquod, si non falsum, saltem indecens affert, ex quo pietati dediti fideles merito offenduntur.

Blasphema, impia, seu injuriosa, quæ DEO B. Virgini, vel Sanctis, habentibus cum DEO habitudinem, est contumeliosa ac dehonorativa.

Schismatica, quæ nata est inducere scissionem inter supremum Ecclesiæ Caput ejusque membra.

Seditiosa, quæ nata est excitare tumultum in subditis contra suos legitimos superiores.

IX.

Quær. 2. Quando aliqua Propositio damnatur præcise *prout jacet*, quomodo hoc sit intelligendum? Respond. ex la Croix *Tom. I. num. 234.* hos terminos sic esse intelligendos, quod propositio illa damnetur in eo sensu, quem verba habent secundum se, quatenus separata ab omni alio con-

textu; non autem in eo ſenſu, qui reperitur in libro Auctoris, (fortaſſis per antecedentia, vel ſubſequentia ipſum ſenſum verborum modificantis. Nota hic incidenter, Propoſitiones Michaëlis Baii, Cornelii Janſenii, & Paſchaſii Queſnelii à Pontifice damnari non præciſe *prout jacent*, ſed prout pariter reperiuntur in eorum ſcriptis ſeu libris, attendendo antecedentia, & conſequentia, ut ſic via præcludatur futili Sectariorum evaſioni de diſtinctione quæſtionum Juris & facti, &c.

X.

Quær. 3. An, ſi aliqua integra Propoſitio à Pontifice damnata plures ſub ſe contineat partes, cenſeantur ſemper omnes reprobatæ? Reſpondetur negative. Patet ab exemplo: Ponamus enim, quod aliquis docuerit ſic: *Chriſtus eſt verus homo, & Joſeph eſt verus ejusdem Pater, non ſolum Nutritius.* Hæc propoſitio copulativa eſt damnata propter ſecundum membrum ejusdem, etſi primum membrum ſit veriſſimum ac de fide. Taliter etiam Alexander VIII. An. 1690. die 24. Augusti duas integras longiores propoſitiones de peccato Philoſophico & Theologico, ac de bonitate objectiva & formali damnavit, ubi tamen non ſingula contenta in ipſis reprobata cenſentur, prout patebit ſuo loco.

XI.

XI.

Quær. 4. Qualiter peccaret, qui aliquam propositionem damnatam adhuc defenderet quoad suam subsistentiam? Respondetur cum la Croix *Lib. I. num.* 225. talem peccare graviter; quia virtualiter seu interpretative ipsam potestatem summi Pontificis aggreditur, neque datur hic levitas materiæ; quia semper grave est resistere doctrinæ supremi Pastoris ex Cathedra loquentis, ac in Virtute sanctæ obedientiæ præcipientis.

Accedit, quod ordinarie soleat annecti in Bullis Excommunicatio major contra eos, qui adhuc similes propositiones defendunt: Excommunicatio major non fertur, nisi propter grave peccatum, uti suppono ex Theologia notum: Ergo.

XII.

Quær. 5. An etiam peccaret, qui tantum disputationis gratia similem propositionem defenderet? Respondeo cum la Croix *Lib. I. num.* 236. affirmative, saltem regulariter loquendo: ratio est; quia regulariter, quando à Summo Pontifice ex Cathedra loquente damnantur aliquæ propositiones, pariter inhibetur, ne de hisce deinceps *etiam disputatione tractetur, nisi forsan impugnando,* id est (uti recte la Croix) nisi ostendendo falsitatem harum propositionum. Ex quo terminis formalibus infert la Croix. *Eum, qui rationes pro simili*

ſimili propoſitione damnata proponeret inter argumentandum, & non ſolveret, aut infirmaret, incidere in pœnas, quia ſic defenderet, auctoritatem & robur addendo. Ita ille, eſtque bene notandum: nam alias apud Auditores vel etiam apud ipſos Defendentes ſimiles propoſitiones damnatæ pluris æſtimari ſolent, & ſucceſſive Auctoritas Pontificis damnantis vilipendi.

XIII.

Quær. 6. An, & quomodo peccaret, qui talem propoſitionem damnatam in praxin deduceret, ſeu ipſemet ageret juxta doctrinam damnatam? Ratio dubitandi eſt; quia etiam praxis ſimilium Propoſitionum ordinarie ſolet in Bullis prohiberi.

Reſpond. I. Si quis ſimiles propoſitiones ideo in praxin deducat, quia credit occulte, eaſdem adhuc eſſe veras, & Pontificem in tali damnatione erraſſe, peccat graviter deducendo in praxin, quamvis, ex ſe foret levis: E. G. *Comedere & bibere usque ad ſatietatem ex ſola voluptate* ex ſe non videtur peccatum grave, ſed tantum leve: ſi tamen aliquis ideo hoc faceret, quia judicaret, omnino id nullum eſſe peccatum, ne quidem veniale, & Pontificem Innocentium XI. in damnatione hujus doctrinæ erraſſe &c. peccaret graviter. Ratio eſt ſuperiori Quæſito 4. aſſignata, quia nimirum virtualiter ſic impugna-

pugnaret ipsam Potestatem Summi Pontificis: imo etiam totius Ecclesiæ, quæ per acceptationem similes propositiones jam agnovit ut recte damnatas.

Respond. II. Si quis mente non dissentiret à doctrina Decretorum Papalium, tales propositiones prohibentium, transgrederetur tamen illa Decreta practicando ea, quæ in damnatis propositionibus continentur, talis peccaret tantummodo leviter, si materia in illis propositionibus damnatis contenta foret levis, secus si esset gravis. Ita denuo la Croix in substantia *Lib. I. num.* 227. Ratio est, quia verosimile non videtur, quod Summus Pontifex in materia levi voluerit statuere præceptum grave, dummodo ejus Potestas decidendi virtualiter non contemnatur. Totum magis elucescit in sequenti exemplo. Doctrina est, quod non sit licitum uti restrictione pure mentali; hoc non obstante si quis eadem uteretur cum præcedentibus modificationibus in materia levi, foret tantummodo leve peccatum, secus si fieret in materia gravi, & tertio graviter præjudiciosa.

XIV.

Quær. 7. & ultimo, An, ut quis teneatur credere, & sequi Bullas, seu Decreta, quasdam propositiones damnantia, requiratur, ut illa decreta, memoratas propositiones damnantia, sint promulgata

gata in singulis Episcopatibus? Ratio dubitandi est: quia alias uti in Legibus civilibus, ita pariter in Ecclesiasticis, saltem juxta probabilem sententiam, ut obligent, requiritur promulgatio in singulis Provinciis. Hoc tamen non obstante Respond. cum la Croix *Lib. I. num.* 230. negative. Ratio disparitatis est, quia, transmissa etiam illa sententia, & paritate inter Constitutiones Ecclesiasticas ac Leges Civiles (quæ tamen à quam pluribus Canonistis non admittitur) adhuc tamen negatur alia paritas inter ipsas Constitutiones Ecclesiasticas, & illa Decreta in materia fidei & morum, in quibus ultimis (non vero in prioribus) loquitur Pontifex ex Cathedra, juxta jam dicta ex sententia communissima infallibilis in decidendo. Ex quo sequitur, certum esse, Propositiones damnatas existere tales, quales easdem declarat Papa, cum loquens ex Cathedra in materia fidei & morum nequeat errare. Ad quid ergo opus foret promulgare in aliis Provinciis, quando NB. aliunde sufficienter constat, similes Bullas seu Decreta Romæ cum requisitis solemnitatibus fuisse promulgata?

XV.

Viderint ergo quidam &c. (respective valde pauci) in Gallia, quomodo coram DEO sufficientem rationem reddere valeant, dum Bullam *Unigenitus* ultra centum Propositiones Paschasii Quesnelii damnantem non recipiunt. Scio quidem solitam eorum cantilenam, Pontificem sine assensu

Ec-

Ecclesiæ non esse infallibilem. Sed præterquam quod hoc ipsum juxta jam dicta, & adhuc dicenda negatur, etiam falsum est, quod Ecclesia non consenserit, cum respiciendo universum orbem Catholicum nullus Episcoporum eam Bullam rejecerit (uti docte advertunt nostri Galli Franciscani) præter respective paucissimos Episcopos in Gallia &c. qui tam parum consensui totius Ecclesiæ obsunt, ac si in aliquo Concilio Generali unus tantum, vel alter Episcopus contradiceret.

CAPUT I.

Continens Propositiones damnatas à potiori respicientes Statum internum hominis, & Theologiam Mysticam.

THEOLOGIA Mystica, seu affectiva, equidem potius simplici mentis intuitu, intimoque cordis affectu, quam rationis discursu acquiritur, docente omnium scientiarum Magistro Christo Domino; aliqua tamen principaliora de eadem, ex celebrioribus in hoc puncto Auctoribus deprompta, adducere consultum inveni. Quare sit

§. I.

Quid sit Theologia Mystica, & quænam ejusdem principia?

1. Respondetur I. Theologia mystica Soror qui-

quidem Scholasticæ; magis tamen experientia, quam speculatione addiscenda, *est facultas, quæ hominem ducit, ac instruit ad apicem perfectionis Evangelicæ, & mediante vinculo charitatis valde intensæ, ad intimam cum Deo conjunctionem.* Ex sancta hac cum Deo unione resultare dignoscitur, quod anima facultati huic practice, & in actu exercito dedita (præsertim si gratiam istam in perfectiori gradu possideat) omni prorsus nisu post intimam illam & supernaturalem à Dilecto suo sibi immissam conjunctionem, ad se rediens prosequatur ea, in quibus Dilectus majorem habere complacentiam ostendit; ab aliis autem tanquam à facie colubri fugiat, quæ vel à longe speciem offendendi Dilectum præseferunt. Quod si subinde contrahat maculam levissimi peccati, seu imperfectionis, (prout DEUS apud similes animas ad majorem sui humiliationem etiam talia permittit.) magna non raro, non tamen inordinata, subsequitur tristitia, opera pœnitentiæ sæpe rigidissima (si tamen à Directore spirituali fuerint concessa) assumuntur, & cor Divino exæstuans amore ad intensiores Virtutum actus accenditur, semperque anima talis majorem cum Dilecto familiaritatem contrahit. Intensum hunc sponsæ suæ charitatis affectum centuplicato refundit Clementissimus DEus amore reciproco, intimis aliquoties per extases, visiones, & revelationes se communicando, eandemque pretiosissimis donorum, & gratiarum Thesauris replendo, etsi suis temporibus ad probandam Amantis in dilectione constantiam &c. nec desint cruces, tribula-

lationes, persecutiones, ariditates, internæ derelictiones, ac præviæ purgationes, uti in Theologia mystica solent vocari.

2. Respondetur II. Ad dirigendas similes Personas debet Director spiritualis in genere Principia sequentia jam à me in supplemento & additionibus ad Theologiam moralem P. Reiffenstuel adducta observare. I. ut sese informet præcedenter in Libris celebrioribus de hac materia tractantibus, quales sunt *Opera S. Theresiæ, Nox S. Joannis de Cruce, Prologus galeatus Ven. Mariæ de Agreda, S. Bonaventuræ,* ac *Cardinalis Bona* in speciali de hac materia tractatu. Item *Paulus Zacchias* (præsertim si Quæstio intervenit circa operationes miras, utrum sint vera miracula) & *Didacus Lopez* in lucerna mystica atque *Matthæuccius* in sua Practica Theologico-Canonica; aliique plures II. Præditus esse debet non solum scientia, sed vel maxime circumspecta prudentia, ac pariter indagare in emergentia casus, quinam effectus ab ipsa natura possint procedere, & quinam non? ubi specialiter deserviunt *Quæstiones Medico-legales* Pauli Zacchiæ versatissimi Medici Romani, & Practica Theologico-Canonicà ad causas Beatificationum Augustini Matthæuccii. III. Debet esse profundè humilis; alias, quamvis doctissimus, sæpius impinget: DEus enim humilibus dat gratiam discernendi spiritus, ac superbis resistit. IV. Non sit facilis ad credendum. V. Teste Gersone non facile applaudat tali personæ, nec laudet præsentem, aut miretur quasi sanctam: quinimo subinde

probandi causa eandem moderate increpet, tentando, num forte non lateat occulta superbia, qualis apud homines elatos, præsertim si non advertant se probari, brevi manifestabitur, dum ægre ferent increpationes, aut minus æstimatas aut laudatas suas revelationes. Profecto Dominicus Banez insignis Theologus spiritum S. Theresiæ exinde cognovit. *Ego* (inquit initio operum S. Theresiæ) *per multos annos ejus confessiones excepi, eamque sæpius examinavi, semper me erga illam valde asperum & rigidum præbens: quo magis autem illam humiliabam, & despiciebam, eo magis ipsa ad meum concilium animabatur, ita se existimans tutius incedere. In nulla autem Persona majorem animi sinceritatem, simplicitatem, & humilitatem observavi.* Ita ille.

3. Respondetur III. Quoad extasin in specie respiciat Director spiritualis ad puncta illico proponenda. I. Nequiter simulatam extasim deprehendi posse partim ex vita, & moribus talis personæ, partim teste Paulo Zacchia per applicationem sternutamentorum, per fortes revulsiones, per dolorosas ligaturas, per cucurbitulas cum multo igne appositas, vel per inustiones & cauteria &c. Ubi brevi ex vi doloris tales personæ ad se redibunt, seu potius exinde indicabunt, se nunquam fuisse in extasin raptas.

Observet II. Extasin in genere describi, quod sit *Alienatio potentiæ imaginativæ ab aliis rebus*

cum

cum fixa detentione in certa alicujus objecti consideratione. Hæc dividitur in *naturalem*, *dæmoniacam*, *&* *supernaturalem*, uti recte Matthæuccius in sua Practica Theologico-Canonica *Tit. 3. cap. 3. art. 1. num. 2.* advertit cum aliis, prout nimirum ejusdem Auctor est natura, dæmon, vel ipse DEus. Oritur autem extasis naturalis teste Matthæuccio *loc. cit.* ex valde intensa, & immoderata consideratione objecti, sive nimium dilecti, aut satis terrifici, ubi in cerebrum confluunt omnes, vel saltem potiores spiritus animales, alias sensibus externis, & potentiæ locomotivæ destinati, quibus non amplius ministrant vires sufficientes, hincque provenit, ut sensus externi, & potentia locomotiva pro eo tempore non amplius operentur, usque dum spiritus animales denuo redeant.

Observet Confessarius III. ex Paulo Zacchia, quod extasis *naturalis* in fixa detentione potentiæ imaginativæ possit versari circa Cœlestia, Angelos, & Sanctos, antea forsan per meditationem intensam phantasiæ repræsentatos: & quo vehementior est imaginatio, eo magis, ac plus sensus interni ac externi destituuntur suis spiritibus animalibus. Item juxta quantitatem, & qualitatem spirituum etiam longius, vel brevius durat extasis: sic teste Paulo Zacchia *Lib. 4. tit. 1. quæst. 6. num. 7. & 8.* quando cerebrum fuerit debile, & spiritus multi, crassi, & melancholici, quos cerebrum debile tam cito rejicere nequit per longissimum tempus potest durare extasis naturalis, quæ etiam degenerat subinde in apoplexiam vel in Catalepsin. Ubi,

Observet Confessarius IV. quod *catalepsis* sit ille morbus, qui ferme omnem sensum, motum, & animalem virtutem, præsertim, si fortis est, destruit, maxime quoad rationalem animæ partem. *Caros* est somnus profundus sine febri, vel subsequens ad febrem; *Coma vigil* est propensio ad somnum, ubi tali morbo laborantes, etsi facile dormiant, de facili tamen etiam iterum excitantur. *Coma somnolentum* est somnus profundus differens à *Caros*, quia Caros à frigido, Coma vero magis ab humido dependet. *Suffocatio uteri* est morbus familiaris per consensum cerebri cum utero proveniens, qui, si magnus sit, mulieres tanquam mortuæ, alias tanquam semimortuæ apparent, loqui non possunt, sed tamen audiunt, quin etiam transacto paroxismo audita referunt. Hi omnes paroxismi in multis sunt consimiles cum extasi naturali, ac propterea hic descripti.

Observet Confessarius V. Quod extasis diabolica tunc contingat, cum vel diabolus immediate, vel hujus ope magi mentes hominum à sensibus externis alienant, figunt potentiam imaginativam ad certum objectum à diabolo præsentatum, in quo casu dæmon vel externos sensus modo insensibili ligat, vel impedit ne in easdem defluant spiritus animales ad officia sensuum necessarii. Tales credit Matthæuccius *loc. cit.* fuisse duas extases, quas refert S. Augustinus *Lib. 14. de Civ. Dei cap. 24. & lib. de cura pro mor. agenda, cap. 12.* Econtra vero extasis supernaturalis à S. Bonaventura *Lib. de 7. grad. contemplationis,*

ex

ex D. Dionyſio ſic deſcribitur, quod ſit quædam *voluptuoſa elevatio devotæ animæ ſupra ſe deſerto exteriori homine ad ſupernaturalem Divini amoris fontem.*

Obſervet Confeſſarius VI. ſigna diſcernendi extaſin ſupernaturalem à naturali & diabolica eſſe quidem difficillima; interea tamen tam à Paulo Zacchia *Lib. 4. Q. Q. Medico-Legalium Tit. 1. quæſt. 6.* quam à Matthæuccio in ſua practica *Tit. 3. cap. 3. art. 1. num. 12.* aliqua aſſignantur, ex quibus efficaciora deſumo: nimirum in *extaſi naturali*, ſi non omnia, ſaltem aliqua ex ſequentibus occurrunt, nempe capitis diſcraſia ſeu intemperies, conſtitutio melancholica, ſanguinis ac ſpirituum non naturalis conſtitutio. Exinde corpus, ea finita, patitur laſſitudinem, ac torporem, quandam intellectus offuſcationem, rerum præteritarum oblivionem, colorem converſum ad pallorem, vel livorem, ſeu fuſcedinem: Inſuper talis homo vexatur triſtitia absque ſufficienti cauſa, moleſtatur pandiculatione, & oſcitatione frequenti, & incurrit periculum Apoplexiæ, vel Paralyſis, aut Catalepſis &c. Econtra vero ſimilia, præſertim quæ animum concernunt, abeſſe ſolent ſaltem potiora ab extaſi ſupernaturali? Unde

Obſervet Confeſſarius VII. Conjecturari poſſe probabiliter, his abſentibus, præſertim quæ animum afficiunt, adeſſe extaſin ſupernaturalem, maxime ſi extaticus ille præditus heroicis virtutibus, poſt extaſin non glorietur, ſed magis humilietur,

& doleat, quod ab aliis videatur, à quibus extasin, quantum est in sua potestate, celare curat: alias enim extasis etiam à diabolo provenire potest, vel immediante, vel etiam mediante natura, qua uteretur tanquam Instrumento.

Observet VIII. Confessarius ex eodem Matthæuccio & Zacchia, si extases valde frequentes sint, prudentem præsumptionem extasis potius naturalis, nisi aliunde efficacissime constet de effectu supernaturalitatis; DEus enim non solet ordinarie in tantum multiplicare miracula: interea tamen, si talis homo noscatur alias virtutibus heroicis bene probatis exornatus, & sub extasi a terra elevetur in altum, aut facto præcepto obedientiæ, etiam sub terminis extatico ignotis, aut in summo silentio, tantum mentaliter proposito (prout contigit talis probatio apud Ven. Virginem Mariam de Agreda) illico ad se redeat, crederem talem extasin, adhuc suppositis supponendis, esse potius supernaturalem, quam naturalem, aut diabolicam.

4. Respondetur IV. *Circa visiones, & apparitiones* talium Personarum attendat Director spiritualis I. Quod alia sit visio *Corporalis*, alia *Imaginatoria*, & alia *intellectualis*. *Corporalis* immediate procedit à sensu externo, v. g. visu, vel auditu percipiente objecta sensibilia externa vera, vel apparentia sibi proposita. *Imaginatoria* ea est, quæ à potentia Imagninativa, seu à sensu in-

terno

terno primo procedit, quin eo ipso momento operatio aliqua in sensu externo præcesserit. *Intellectualis* illa est, quæ primo ab intellectu formatur per species intelligibiles, quin originem suam habeat ab his, quæ vel sensus externi prius perceperint, vel phantasia seu potentia imaginativa procedentes cognoverint. Attendat Confessarius II. Quod ex parte causæ efficientis alia dicatur visio naturalis, alia dæmoniaca, & supernaturalis. *Ultima* à DEO efficitur sive immediate, sive ministerio Angelorum. *Dæmoniaca* prodit à potestate dæmonis deludentis variis modis sensus internos, & externos, vel per alterationem humorum, & spirituum animalium, vel per subtractionem realium rerum & oppositionem aliarum, quas sive ex aëre composuit, sive aliunde concepit. *Naturalis* visio à naturali principio procedit, pro qua.

Attendat Confessarius III. Hanc ipsam naturalem visionem posse esse vel corporalem, vel imaginatoriam. *Corporalis* contingit sive propter vehementem imaginationem circa aliquod objectum adeo, ut humores corporis præter ordinem commoti irregularem spirituum animalium copiam tum phantasiæ, tum sensui externo deferant, propter quod quis censet, e. g. concentus Angelorum audire, aut oculis corporeis videre figuras Sanctorum sibi apparentium: sive talis visio corporea naturalis evenire etiam potest propter impedimentum in cerebro, quod confundit ordinem in sensu etiam externo, adeo, ut

Imagines phantasticas observet, ac si essent vere corpora, prout frequenter fit apud graviter infirmos, apud sanos vero, testibus D. Bonaventura & Gersone *Tract. de probat. spirituum* prænuntiat periculum insaniæ. *Visio naturalis, imaginatoria* suboritur, sive paritur ex spirituum animalium commotione, sive ex immoderato voluntatis affectu, vi cujus quis vehementer applicat potentiam imaginativam, efformantem sibi varias species sensibiles, seu phantasticas circa id, quod concupiscit &c. Ita quoad omnia doctissime Matthæuccius *in sua Practica Tract. 3. cap. 3. art. 1.* Attendat Confessarius IV. quod valde frequenter visiones seu apparitiones corporales, Imaginariæ, quæ creduntur provenire à DEO & Sanctis, possint esse pure naturales, præsertim apud fortiter apprehensivos, & apud fæminas maxime certis temporibus, quæ præter matricem abundant passionibus admodum acribus; hincque non raro, quod à passione natum, à veritate profectum putant; suntque præterea fæminæ naturæ magis humidæ & viscosæ; humidum autem facile commovetur, variasque figuras recipit, & viscosum difficilius, ac serius à motu cessat. In emergentia difficilioris casus legatur desuper Delrio, præsertim *Lib. 4. disquisit. mag. sect. 2. & 3.* atque apud eundem bene notentur verba Gersonis sequentis tenoris: *Hoc præcipue considerandum, qualiter cum suis confessionibus & instructionibus mulierculæ tales conversentur. Si collocutionibus continuis sub obtentu nunc crebræ confessionis, nunc*

lon-

longæ narrationis visionum suarum, & nunc alterius cujuslibet confabulationis: expertis credite nominatim Augustino, & Bonaventuræ, vix est altera pestis vel efficacior ad nocendum, vel insanabilior. Ita ille vir non solùm doctissimus, sed & summe practicus. Attendat Confessarius V. Quod equidem, si talis persona alias noscatur, non multum dedita phantasiis &c. ac præterea sit probatæ Virtutis, maxime quoad cæcam obedientiam, & profundam humilitatem, possit Confessarius prudenter inferre, visionem esse supernaturalem, eo quidem magis, si fuerit visio pure intellectualis, aut si visioni etiam sensitivæ fuerit conjuncta talis Revelatio, quæ vix potuit esse alia, quam Divina. Econtra vero visio, seu apparitio prudenter infertur deceptoria, si conjuncta Revelatio fuerit falsa, seu si res revelata sit parum utilis, excitativa discordiarum &c. Item deceptoria & diabolica erit, si in visione apparens fugiat signum Crucis, ac Sacramentalia, si nolit pronunciare sacra Nomina JESUS & MARIÆ, nec ipsis reverentiam facere, si appareat forma non humana, seu bene formata, aut si primo quidem lætitiam afferat; postea tamen horrorem, turbationem, vel magnam desolationem, aut etiam tentationes ad impura: vel si abeat cum magno fœtore ac strepitu. Notentur ultimate verba formalia D. Bernardi *Serm. de utilit. Verb. Dom.* dicentis: *Se transfigurat malignus spiritus aliquando in Angelum lucis, ut Virtutis simulatione plus noceat, sed & tunc quoque si diligenter advertimus, nunquam nisi amaritudinis,*

& discordiæ semina spargit: suadet enim nonnullis singularia Jejunia quædam, unde cæteri scandalizentur, non quia diligit Jejunium, sed quia scandalo delectatur.

5. Respondetur V. Circa prætensas *Revelationes* Director spiritualis sciat recte inter Revelationem *Divinam, Imaginariam, & diabolicam* distinguere: ante omnia suæ memoriæ profunde infigat doctrinam Sancti Bernardi *de Perfect. Relig. lib.* 2. *cap.* 26. ubi sic ait: *In omnibus revelationum & Visionum generibus magna cautela habenda est, ne falsa pro veris, noxia pro salutaribus, exigua pro eximiis, & incerta pro certis recipiantur;* sic utique, si extatica aliqua visio deprehenditur naturalis, aut diabolica, Revelatio quoque sub eadem facta non credetur Divina.

Porro Confessarius doctus, & versatus potest Revelationem Divinam ab imaginaria, vel diabolica discernere per quatuor genera causarum.

I. *Ex parte causæ materialis* perpendat, an materia revelata nil contineat contra fidem, contra *communem* SS. PP. aut contra bonos mores &c. II. *Ex parte causæ formalis* attendat Confessarius ad modum, quo Auctor illas Revelationes proposuit, e. g. si ad aliquam personam profundæ humilitatis, & promptissimæ obedientiæ eadem fit derepente absque prævia intentione circa illud objectum, neque est in potestate animæ ipsam non

ad-

attendere. Item, si in brevissima temporis morula multa sublimia, sacratissima & ad purum Divinum amorem excitantia docet, nec non ad heroica fortificat, signum est, Revelationem provenire à Deo, quando aliunde nihil obstat. III. *Ex parte causæ efficientis*, seu ex parte illius, qui proponit aliquam Revelationem, observet & probet Confessarius, etiam altero ipsam probationem non advertente, num sit valde virtuosus, præsertim fundatus in contemptu sui, & abnegatione propriæ voluntatis. Item num non nimium inclinet in melancholiam, nam teste Paulo Zacchia *lib. 4. tit. 1. à num. 14.* temperamentum melancholicum plurimum ad similia propendet, etiam prophetando futura: cum enim melancholici sint fortiter apprehensivi, & sæpe docti ex uno aliud conjecturantes, solent subinde credi prophetiæ, cum tamen fuerint solummodo conjecturæ, quibus per accidens veritas erat conjuncta. IV. *Ex parte causæ finalis* respiciat confessarius, utrum similes Revelationes tendant ad majorem DEI gloriam, nec non ad notabilem utilitatem spiritualem propriam, aut proximi, & non potius introducant (quamvis ad speciem bona) aliquem teporem, scrupulos, anxietates, desperationes, vel quampiam partialitatem, atque exinde in Communitate varias murmurationes, discordias &c.

§. II.

§. II.

Quis fuerit Michaël Molinos, & quam turpiter à principiis Theologiæ Mysticæ aberraverit?

6. Resp. I. Michaël Molinos erat natione Hispanus, dignitate Sacerdos, in modo agendi insignis Hypocrita, qui longiori tempore Romæ moratus, ficta sua pietate multos, etiam graves Viros æque, ac devotulas decepit, & non paucos pestifera sua lue eo citius infecit, quo magis natura humana post Adæ peccatum, ob fomitem concupiscentiæ relictum alias fragilis, ad vitium carnis, cui plurimum favebat, inclinat. Tandem vulpina ejusdem nequitia fuit detecta, & Michaëlis Molinos doctrina ab Innocentio XI. Summo Pontifice Anno 1687. tanquam hæretica damnata, nec non Auctor ejusdem, postquam coram sacro Senatu, & immensa confluentium multitudine nefaria sua Dogmata publice retractavit, ad perpetuos carceres relegatus, in quibus etiam circa annum 1696. legitur mortuus.

7. Respondetur II. Michaël Molinos ex eo turpiter à principiis Theologiæ Mysticæ aberravit; quia pessime contra Sacram Scripturam docuit animam huic Sacræ Theologiæ practice deditam in statu perfectissimæ unionis cum Deo ita debere suas annihilare potentias, ut nihil etiam quoad actus Virtuosos operetur, sed tantummodo se habeat passive, Deumque solum ad intra supernaturaliter operari permittat, pa-

rum

rum curando, utrum corpus interim ad extra etiam carnaliter cum altero sexu commisceatur, aliique impudici actus exerceantur, dummodo interim anima in sua existat quiete, in qua tamen eadem perturbaretur, si potentiæ superiores animæ inferioribus non omnia indulgerent. Ita ille. Ex quo pessimo, ac vitio carnis totaliter addicto principio, Michaël Molinos sectæ *Quietistarum* dicitur Coryphæus. Repugnat autem pestiferæ huic doctrinæ Sacra Pagina multipliciter, dum non solùm *fornicarios, molles,* & *adulteros* à Regno Cœlorum *1. Corinth. cap. 6. v. 9.* clarissimè excludit, verùm etiam Apocalypsis *cap. 22.* omnes exstimulat, ut *qui justus est, justificetur adhuc, & sanctus sanctificetur adhuc.* Item *Luc. c. 18.* admonet, *ut semper, & 1. ad Thessalonicenses, cap. 7. ut sine intermissione* oremus, & consequenter actus Virtutum exerceamus. Prout etiam exigit primus Christi Vicarius *2. Petri cap. 1. v. 1. ibi: Fratres magis satagite, ut per bona opera certam vestram Vocationem & electionem faciatis.* Unde mirum non est, quod diabolica hæc apparentium Catholicorum doctrina jam tempore antiquo fuerit ab Ecclesia rejecta, prout num. 9. & sequent. percipies.

§. III.

Quænam fuerit Bulla Innocentii Papæ XI. pestiferam hanc Michaëlis Molinos doctrinam rejiciens?

8. Respondetur eam posse videri in principio Tomi primi, cum propositionibus damnatis.

§. IV.

§. IV.

Utrum Michaël Molinos ex præcedentibus hæreticis, jam ab Ecclesia damnatis, & ex quibusnam, pessimam suam doctrinam circa Theologiam mysticam desumpserit?

9. Respondetur I. Uti alii Hæresiarchæ, ita etiam *Michaël Molinos*, Quietistarum Coryphæus, haud dubiè ex hæreticis præcedentibus, & quidem pessimis, sua desumpsit Principia. Fuêre hi nominatim *Beguardi*, *Beguini*, *Beguinæ & Illuminati*.

10. Respondetur II. Juxta recentissimum Lexicon Polemicum Joannis Sianda Congregationis S. Bernardi, Ordinis Cisterciensis primi Assistentis Generalis, Romæ, cum approbatione Magistri S. Palatii Anno 1733. editum, *Beguardi* prope finem sæculi decimi tertii per inferiorem Germaniam grassari cœperunt, Auctore incerto, quem alii Bogonatum, alii Bononatum appellant: Alii verò putant extitisse prope Coloniam plures Viros Idiotas, qui absque Sedis Apostolicæ licentia nostram Religionem induxerunt sub specie summæ paupertatis, sub qua, ac ficta pietate multos deceperunt.

11. Respondetur III. *Beguini* cum priorum erroribus adeo concordant, ut à non paucis uti in re conveniunt, ita etiam cum Joanne Sianda ad unam sectam reducantur. Quidquid tamen de hoc sit, Beguinorum Auctor, á quo for-

forsan, vel asseclis, Inferioris Germaniæ sectarii suam hauserunt doctrinam, vocatur Hermannus Pongilupus Ferrariensis, teste Wadingo circa annum 1270. mortuus; in vita autem hypocrita tantus, ut post obitum ejusdem in Ecclesia Cathedrali, aliísque, Tabulæ atque Imagines ad illius honorem fuerint appensæ. Fraude tandem cognita equidem jussit Summus Pontifex Bonifacius VIII. anno 1300. corpus exhumari, ac flammis absumi: Memoria tamen nefarii Impostoris non potuit in tantum aboleri, quin progenies ista Viperarum sub sanctitatis velamine, & habitu Religioso satis rigido, hæreses suas ubique terrarum dilatarit, jactando falsissimè genuinam imitationem mentis & Regulæ Seraphici Patris Francisci, ac zelum strictissimæ paupertatis, exinde *Fratres de paupere vita* alibi *Bizocchi*, aut *Fraticelli* vocati. Ex quo non pauci, maxime plebeji fuerunt redditi perplexi, eosdem cum veris Fratribus Minoribus confundendo. Nefarios hosce, ac Pseudo Religiosos, atque Ecclesiæ Catholicæ summè nocivos Hypocritas Seraphica Religio, quasi singulariter illi Hæresi à Deo opposita, disputationibus publicis, ac privatis, errorum suorum convincere, ac larvam sanctitatis detrahere adeo utiliter allaboravit, ut sectam impiam Joannes XXII. gravissima Bulla *Sancta Romana, & Universalis Ecclesia* incipiente, & quæ in Jure Canonico inter Bullas dicti Pontificis Tit. *De Religiosis Domibus* invenienda, damnaverit, nec non pertinaces ultricibus flammis tradiderit, cujus tandem ultimas restantes SS. Joannes Capistra-

ſtranus, & Jacobus de Marchia Franciſcani, & Apoſtolici Inquiſitores contra hæreticam pravitatem omnino extinxerunt. Ita Lucas Wadingus in recentiſſima Editione Romana Annalium ex voluntate Sanctiſſimi Clementis XII. opera & ſtudio noſtri Reverendiſſimi totius Familiæ Ciſmontanæ Commiſſarii Generalis, Joſephi Mariæ Fonſeca ab Ebora &c. ordinata. *Tom. VI. fol. 279. num. 23. & ſeqq.*

12. Reſpondetur IV. *Beguinæ* erroribus Beguinorum, ſeu Beguardorum deditæ, vixerunt cum Beguardis ſub ementito Monialium ſtatu, ſine tamen aliqua votorum emiſſione. Originem traxiſſe dicuntur à quadam Margarita Porreta ex Hannonia, quæ librum compoſuit, plurimis equidem repletum erroribus, inter alia tamen ad propoſitum ſpecialiter tenuit, *animam annihilatam in amore Conditoris ſine ullo conſcientiæ metu aut remorſu poſſe, & debere naturæ indulgere, quidquid appetit & deſiderat.* Noluit ſua falſa retractare Dogmata pertinaciſſima mulier, hincque Pariſiis combuſta. NB. Interim tamen notes velim, benigne Lector, ad tollendam omnem æquivocationem *Beguinas* iſtas Hæreticas nullatenus eſſe confundendas (prout etiam ipſemet Pontifex vult, ne confundantur, Extravagant. *Ratio recta.* Inter communes, *de Religioſis Domibus,*) cum aliis ejusdem nominis exemplariter viventibus in Belgio juxta conſtitutiones ſibi traditas vel à S. Bega, vel ab alio pio Sacerdote Bego nuncupato.

13. Reſpondetur V. Cum Hiſtoria illa de *Beguardis* ac *Beguinis* utriusque ſexus fuſiori fortaſſis, quam alias neceſſe fuiſſet, propoſita ſit calamo, cauſa eſt, ut caute deinceps etiam ex Catholicis legantur quidam Hiſtorici, quia ſcribunt, mentionatos fuiſſe de ſacro aliquo Ordine ab Eccleſia jam approbato, puta, Minoritico, aliove, cum tamen expreſſe ſummus Pontifex Extravagant. *Sancta Romana.* Joannes XXII. *de Religioſis Domibus* atteſtetur, præfatos fuiſſe *profanæ multitudinis Viros, qui habitum novæ Religionis aſſumere &c. temeritate damnabili præſumſerunt.* Equidem negari haud valet, quod multi eorum, ut plebem deciperent, magisque ſe dilatarent, taliter fuerint gloriati, e. g. nunc ſe jactando tanquam veros S. Franciſci filios, Regulam litteraliter obſervantes, nunc de Tertio ordine, nunc aliter, prout magis ad peſſimum ipſorum intentum deſervire crediderunt. Inſuper contigiſſe faciliter potuit, quod aliqui, tanquam membra quædam putrida, ex diverſis Sacris Religionibus, ſive in obedientia Superioribus refractarii, ſeu vitio carnis addicti, morbido huic corpori ſe aggregaverint; ex hoc tamen nullatenus ſequitur, inſtitutum illud nefarium fuiſſe de Religione ab Eccleſia approbata; cum S. Pontifex expreſſe teneat contrarium. Id ſi ſcriptores iſti annotaſſent, Acatholicis Hiſtoricis, alias Sacrorum Ordinum Oſoribus, & acervatim talia exaggerantibus anſam non præbuiſſent ſimilia ſuis inſerendi libris in contemptum Religionis, atque paſſim eosdem tanquam præciſe Hiſtoricos etiam in locis Germa-

niæ catholicis, venales exponendi, adjunctis simul figuris in cupro ad nauseam usque repræsentantibus pessima facta horum Hæreticorum, quos modo sub hujus, modo sub alterius sacri Ordinis habitu exhibent.

14. Respondetur VI. *Illuminati* æque ac ipse Michaël Molinos ortum suum habuerunt in Hispania Anno 1575. suppressi Cordubæ per Sacram Inquisitionem. Ast Anno 1623. Hispali reviviscentes denuo sub cinere sepeliri credebantur, cum septem illius sectæ flammis absumendi traderentur.

Paulo post repullularunt in Picardia Galliæ Provincia, Promotore Petro Querrino Parocho, ex quo etiam *Querini* appellantur. Anno 1634. pariter infestarunt Flandriam. Finaliter Anno 1635. sub Ludovico XIII. tanquam diversarum impuritatum defensores omnino extincti, saltem usque ad tempora *Michaëlis Molinos.*

15. Respondetur VII. *Beguinorum*, & *Beguardorum* errores teste Sianda à Clemente V. in Concilio Generali Viennæ in Gallis celebrato rejecti, ac iterum à Joanne XXII. in Bulla *Sancta Romana &c.* reprobati fuerunt inter plures alios ad nostrum propositum sequentes:

I. *Homo in hac via tantum perfectionis gradum potest acquirere, ut reddatur penitus impeccabilis.*

II. *Homo non peccat fornicando, quia est secundum inclinationem naturæ.*

III.

III. *Homo constitutus in perfectionis gradu non tenetur obedire præceptis Ecclesiæ.*

IV. *Homo perfectus habet sensualitatem ita perfecte subjectam spiritui, & rationi, ut non amplius opus habeat orare, vel pia opera exercere.*

V. *Homo perfectus concedere potest corpori, quidquid libuerit.*

VI. *In actibus virtutum se exercere est hominis imperfecti.*

16. Respondetur VIII. *Illuminatorum* dogmata ejusdem fuerunt cum prioribus farinæ, sicque sub eadem damnatione comprehensa; docebant enim.

I. *Per orationem mentalem fit unio cum DEO ita sublimis, ut tali meditationi vacans amplius non egeat aliis bonis operibus, neque Ecclesiæ Sacramentis; Imo absque veniali peccato possit facta unione mentis cum DEO, committere quodcunque, licet impurum peccatum.*

II. *Supposita hac unione opus est solummodo relinquere, ut DEus agat in homine, homo vero nullatenus tenetur ad agendum.* Ita pessimas hæretici iste posuerunt præmissas, contra expressos Sacræ Scripturæ textus, contra vitam & doctrinam Christi ad omnia vendenda, & ad Concilia Evangelica, si velimus esse perfecti, nos excitantis, contra præcepta Decalogi, contra exempla Sanctorum à primis temporibus usque huc in diversis

virtutibus, & quidem in gradu valde heroico se exercentium, ac denique contra expressas Summorum Pontificum definitiones. His non obstantibus ex pessimis his præmissis suas *Michaël Molinos* deduxit pessimas conclusiones, cupiens nihilominus coram sæculo apparere & audiri verus Catholicus. Ad initium currentis sæculi attentavit Sacerdos quidam, cui nomen Beguarelli, sopitam jam hanc hæresim denuo Brixiæ resuscitare, quæ tamen statim in ortu suo superiorum vigilantia fuit iterum suffocata, prout testatur Sianda in suo Lexico Polemico, V. *Beguerelli.*

§. V.

Qualiter Franciscus Fenelon de Salignac inter Auctores Recentiores quoad Principia Theologiæ Mysticæ impegerit, & quisnam is fuerit?

17. Respondetur I. Franciscus de Salignac Fenelon, Clericus erat non minus pietate ac doctrina valde insignis, quem exemplaris sua vita, dirigendi alios prudentia præsertim liber inscriptus *de l'Education des filles*, ac plurimæ, quibus præluxit, virtutes adeo in Galliis celebrem reddiderunt, ut Catholici Hispaniarum Regis Philippi V. pro tunc Ducis Andegavensis, nec non Serenissimorum Prioris Fratrum Ducum Burgundiæ & de Berry Instructor præ omnibus aliis Canditatis fuerit selectus, cui tandem pro eximiis suis meritis in aliquam recognationem Archiepiscopalis cessit Infula Cameracensis. Optimus hic Princeps ex libris

bris suis alias valde famosus, præsertim quoad illum, quem Duci Burgundiæ pro faciliori instructione obtulit, vulgo *Telemaque* dictum, tandem vulgavit idiomate Gallico librum quempiam *Explication des Maximes des Saints sur la vie interieure* intitulatum, qui de non sana doctrina, præsertim de suspecto Quietismo per nonnullos Galliæ Episcopos tantum excitavit strepitum, ut rumor, maxime per libellos pro, & contra editos, dilatatus, tandem ad Curiam Romanam, & ad aures Summi Pontificis Innocentii XII. pervenerit, qui præhabito, in pluribus Cardinalium, ac Theologiæ Magistrorum Congregationibus accurato examine, librum ipsum sub quavis editione aut versione impressum, sive imposterum imprimendum, ne fideles successive in errores ab Ecclesia Catholica jam damnatos induci possent, severissime prohibuit, atque Anno 1699. die duodecimo Martii viginti tres ex eo excerptas Propositiones tanquam *temerarias, scandalosas, male sonantes piarum aurium offensivas, in praxi perniciosas, ac respective erroneas* damnavit: cui etiam Fenelon, uti filius Ecclesiæ obediens se submisit, ac contra se Bullam Pontificiam ipsemet in sua Diœcesi publicavit.

18. Respondetur II. Archiepiscopum Cameracensem Franciscum Fenelon de Salignac in suo libro *de vita interiori* ducente ad statum Vitæ contemplativæ, seu unitivæ &c. ideo impegisse in Theologiam Mysticam: *in primis* quia pro directione animarum in statu perfectionis, ac vitæ

contemplativæ seu unitivæ existentium, talem juxta communem verborum sensum posuit doctrinam, qua possent fideles (uti Summus Pontifex in Bulla damnationis advertit) ex ejus Lectione & usu sensim induci in errores ab Ecclesia jam damnatos, maxime quietistarum collocantium rationem perfectionis in mera quietate, seu in statu mere passivo sinendo solum DEUM in anima agere, absque exercitio virtutum; Etenim Fenelon (saltem in modo loquendi & sensu obvio) parum quoad hoc distare videtur, dum etiam ipse statum animæ perfectæ vult esse passivum, & in sancta, (ut inquit) indifferentia, præscribens Propositione III. inter damnatas tanquam essentiale in directione talis animæ NB. *non aliud facere, quam sequi pedetentim gratiam &c.* Item se intra hos limites continere, *ut sinatur DEus agere &c.* Item Propositione 21. ponit hæc formalia: NB. *Sancti Mystici excluserunt à statu animarum transformatarum exercitationem virtutum.*

19. Respondetur III. Archiepiscopus memoratus Cameracensis impegit in principia Theologiæ mysticæ *secundo*, ex ea ratione, quia (uti patet ex propositionibus damnatis 1. 2. 3. 4. 6. 21. 23. ac pluribus aliis) ab animabus & culmen perfectionis in statu viæ unitivæ attingentibus exclusit exercitium aliarum virtutum, præsertim *spei*, quasi vero incompossibilis cum excellenti gradu perfectionis Evangelicæ, cum tamen Sacra Scriptura *Beatos NB. omnes* (nullo ne quidem perfectissimo excluso) pronuntiet, *qui confidunt in Domino*, Ps. 2.

ỳ.

℣. 14. & *qui timent Dominum.* Psal. 127. ℣. 1. *ac sperant in eo* Psal. 33. ℣. 9. nec non SS. PP. atque TT. Spem principalibus virtutibus (nimirum Theologicis) semper annumeraverint, uti etiam actus heroicos aliarum virtutum summopere commendaverint, atque etiam uti S. P. Franciscus, S. Clara, S. Theresia, S. Petrus de Alcantara, SS. Catharina Senensis & Bononiensis, plurimique alii extatici, in opere ipso exercuerint. Quinimo in processu Canonizationis alicujus Sancti inter prima numeratur interrogatoria, *an constet de virtute in gradu heroico?* Item Alexander VII. jam ante dictum Archi-Episcopum Fenelonem damnavit propositionem ordine primam sequentis tenoris: *Homo nullo unquam tempore suæ vitæ tenetur elicere actum fidei NB. spei, & Charitatis &c.* consequenter nec talis perfectus ab actu spei erit exemptus.

20. Equidem gratis admitto, posse sæpius (non tamen necessario debere) à perfectioribus elici actus Charitatis absque explicitis actibus *spei*, aliarumque virtutum. Insuper posse actus aliarum virtutum (uti videndum in Theologia morali P. Reiffenstuel *Tract. I. Dist. 2. Q. 3.*) directe quoad suum objectum intendi, & simul à tali perfecto viæ unitivæ dedito ordinari, atque assumi tanquam media ad ipsam Charitatem, in quo casu influunt simul cum Charitate actus diversarum virtutum. Attamen à tali perfecto viæ unitivæ dedito, è medio tollere spem, omnesque alias virtutes à charitate distinctas, conformiter

 dictis

dictis præcedentibus justissime reprobatur. Ut totum adhuc clarius intelligas, adjungo, quæ in Theologia morali Patris Reiffenstuel *Tr. 4. dist. 6. post n. 9.* addidi, suntque sequentia.

21. Porro Charitas illa, qua sæpius in vita DEUM tanquam summum bonum diligere tenemur, debet quidem necessario saltem interpretative sic esse constituta, ut quamvis nec cœlum nec infernus existerent, nec ullum præmium sperandum, aut pœna pertimescenda foret, nihilominus ipsa DEUM amaret propter se (utpote cum DEus quatenus in se infinite bonus sit solummodo objectum formale, principale & essentiale ipsius Charitatis) exinde tamen non excludit necessario spem, quasi cum Charitate incompossibilem. Quin è contrario spes ipsa, seu amor concupiscentiæ perducit sæpius ad charitatem, seu amorem amicitiæ: dum enim video, DEUM mihi tam bonum, tam misericordem &c. atque propterea dignum amore concupiscentiæ exinde ulterius ad ipsum infinitæ bonitatis fontem, à quo cuncta procedunt, cogitatus dirigo: considerando, quantæ perfectionis supremum illud ens, ex quo tanta bona ad extra promanant, esse debeat in se ipso? Quæ consideratio finaliter trahit voluntatem ad amandum amore amicitiæ dictum supremum ens perfectissimum propter se, tanquam motivum principale. Hinc merito la Croix *Tom. I. lib. II. num. 152.* approbat modum illum eliciendi actum Charitatis. "Amo te DEus "quia creasti, & redemisti me, & quia cœlum

"mihi

"mihi vis dare: Sed magis adhuc ideo, quia ipſe "es propter te omni amore digniſſimus ita, ut "licet non benefaceres, nec cœlum dares &c. "tamen amarem, & actu amo Te, quia propter "infinitam tuam bonitatem & perfectionem es "amabiliſſimus. *Vel aliter:* Amo te mi DEus, "non ideo tantum quia creaſti me, redemiſti, "ſanctificaſti, conſervas, & innumeris quotidie "Beneficiis cumulas, neque tantum ideo, quia in- "ſuper dare vis mihi æternam in cælo beatitudi- "nem, ſed ideo maxime, & ſuper omnia te amo, "quia tu DEus ob infinitas perfectiones tuas "es omni amore digniſſimus. Tu es DEus ſa- "pientiſſimus, potentiſſimus, ſanctiſſimus, pul- "cherrimus &c.„ Videſne ex dictis formulis, quomodo ſpes & charitas, ſeu amor concupiſcentiæ & amor amicitiæ non ſint ad invicem incompoſſibiles, nec una alteram neceſſario excludat, ſed potius homo à prima tanquam minus principali ad ſecundam principalem pervenire valeat? Bulla damnans illas propoſitiones Archiepiſcopi Cameracenſis, conſuli poteſt in principio Tomi primi.

CAPUT II.

Tractans de Propoſitionibus damnatis Martini Lutheri & Joannis Calvini ad Theologiam Polemicam ſpectantibus.

Theologia Polemica, ſeu Dogmatica, Tract: Controverſias Fidei, Catholicos inter &,ne, fue-

terodoxos agitatas; objectum & finis est fides vera, ut asserenda, roboranda, & defendenda. Nos in præsenti hanc defensionem potissimum assumemus contra Hæreticos, in Romano Imperio toleratos, qui defacto generaliter *Protestantes* vocantur; quamvis singulari nomine Lutherani *Evangelici*, & Calvinistæ *Roformati* appellari cupiant. His præscitis ponitur

§. I.

Quisnam fuerit Martinus Lutherus; ex quo ansam sumpserit non minus venenatam exerendi linguam, quam caluminosum stringendi calamum contra Papam & Ecclesiam?

1. Respondetur I. Martinus Lutherus erat natione Saxo, patria Isslebiensis. Lucem hujus Mundi aspexit Anno 1483. Et quia acris pro eo sæculo deprehendebatur Ingenii, mature applicabatur ad studia, in quibus eos fecit progressus, ut anno ætatis suæ vigesimo Magister Artium, & utroque Jure eruditus evaserit. Quondam cum dilecto suo contubernali in agro animi levandi gratia deambulans, subito videre debuit eundem, cadente de cœlo fulminis ictu occisum. Insperato fatali hoc casu perterritus, votum, quod antea jam fecerat, ingrediendi sacrum aliquem Ordinem, statim exolvit, amplectendo Erfurthi anno ætatis suæ 22. celeberrimum Institutum Eremitarum Sanctissimi Ecclesiæ Doctoris Augustini, tanti Patris vere de-

degener filius; ubi anno ætatis vigeſimo quarto initiatus ſacerdotio, ac ſucceſſive ad Cathedram Philoſophicam & Theologicam promotus, brevi plura dedit propriæ arrogantiæ indicia, inficiando reſpective adhuc Juvenis Sanctos Patres quaſi in modo loquendi valde incultos, &c.

2. Reſpondetur II. Præſumptuoſa hæc ſuperbia, pariter aliis (uti ſuperborum proprietas eſt) præferri cupido Luthero anſam dedit contra Papam, & Eccleſiam venenatam exerendi linguam, ac calumnioſum ſtringendi calamum: cum enim anno Domini 1517. prædicandi in Germania contra Turcas Bullam *Cruciatam*, populumque ad contribuendum belli nervum de Cathedra exhortandi ab Archiepiſcopo Moguntino commiſſio demandata eſſet Joanni Tezelio Dominicano, neglecto Luthero &c. Is per hanc præcedentis prælationem ſe contemptum ratus, & vindicativa non minus, ac invida æmulatione percitus, ſæpius in pulpitis Eccleſiaſticis contra officium ſuum neſcio, quæ de Indulgentiarum abuſibus, & in congregandis pecuniis fraudulentus effutiit; quin imo Wittembergæ in Saxonia, protectus ab ejusdem Duce Friderico, publicas contta Indulgentias affixit Theſes, creſcente in dies tam apud Nobiles, quam Plebejos ſcandalo, atque tumultu.

§. II.

Qualiter peſtifera Lutheri Doctrina à Leone X. Summo Pontifice in Bulla, Exurge Domine,

fue-

fuerit reprobata, ac ab Imperatore Carolo V. Bulla damnationis executioni mandata: Item quomodo tandem Lutherus apostataverit à fide?

3. Respondetur I. Excitatus in tota quasi Germania, præsertim in partibus Septentrionalibus Lutheri tumultus ad aures quoque Summi Pontificis pro tunc Leonis X. pervenit, à quo Romam doctorum, & factorum suorum redditurus rationem fuit citatus; Intervenientibus tamen simul supplicibus litteris Friderici Saxoniæ Ducis ad Papam datis tantum effecit, ut potius causa sua Legato Pontificio Cardinali Cajetano, pro tunc Augustæ Vindelicorum moranti Anno 1518. pro ventilatione fuerit commissa; ast sine optato effectu: Lutherus enim post varios hinc inde habitos discursus causæ suæ diffisus, clanculum intempesta nocte Augusta discessit, innixus denuo Tutelæ Saxonis, ac ad suspendendum Romanæ Curiæ excommunicationis fulmen, nunc à Cardinali ad Pontificem, nunc à Pontifice ad futurum Generale Concilium appellans. Demum post longam patientiam, ac præmissis diligenti trutinatione, matura deliberatione, & districto examine, supremus in terris Christi Vicarius, Leo X. Anno 1520. gravissimam, lectuque dignissimam edidit Bullam: *Exurge Domine* inchoantem, in qua quadraginta & unam ex Lutheri propositionibus damnavit, tanquam *hæreticas, scandalosas, falsas, piarum aurium offensivas, & veritati Catholicæ obviantes.*

4. Re-

4. Respondetur II. Pestifera doctrina in damnatis 41. Propositionibus contenta (eam ex ipsa Bulla citata *Exurge Domine* referendo in compendio) est sequens.

"I. Satis aperte innnit, quod concupiscentiam, "juxta experientiam post Baptismum remanentem, "reputet pro ipso peccato originali.

"II. Tollit ab homine liberum arbitrium, quod "dicit esse rem de solo titulo.

"III. Tenet, omne opus bonum etiam Justorum "quamvis optime factum, esse peccatum.

"IV. Negat, pœnitentiæ tres esse partes, contri-"tionem, confessionem, & satisfactionem.

"V. Ait, dolorem ex turpitudine peccati, vel ex "amissione æternæ Beatitudinis, seu ex metu ge-"hennæ conceptum facere hominem hypocritam, "ac magis peccatorem.

"VI. Negat omnia mortalia esse cônfitenda.

"VII. Non obscure indicat, homini confitenti "remitti peccata non vi absolutionis, sed per fi-"dem, qua credit, & confidit se gratiam per me-"rita Christi consecuturum.

"VIII. Defendit, in absentia sacerdotis etiam "mulierem, aut puerum posse absolvere.

"IX. Communionem Sacram sub utraque spe-"cie censuit pro Laicis statuendam per Generale "Concilium.

"X.

"X. Indulgentias equidem, existentes pro tunc
"adhuc in Ecclesia, non audet absolute rejicere:
"negat tamen, easdem, vel ad remissionem pœnæ
"pro peccatis actualibus adhuc debitæ, vel pro
"mortuis prodesse.

"XI. Pariter non audet adhuc ex integro negare
"Purgatorium, ait tamen id ex Sacra Scriptura, quæ
"sit in canone, probari non posse, ac insuper plura
"de eodem alias adjungit fictitia.

"XII. Negat Pontificem Romanum esse Christi
"Vicarium super omnes totius mundi Ecclesias.

"XIII. Similiter Pontifici, imo & toti Ecclesiæ
"aufert potestatem statuendi articulos in materia
"fidei ac morum.

"XIV. Defendit ejusdem, vel etiam aliorum
"Prælatorum Excommunicationes esse tantum
"pœnas externas, neutiquam timendas, nec pri-
"vare communibus Ecclesiæ orationibus.

"XV. Concilia Generalia ex una parte supra
"Papam extollit, ex altera vero iterum deprimit,
"concedens homini libertatem enervandi Auctori-
"tatem eorum, atque factis ibidem Decretis libere
"contradicendi, dummodo cuipiam contrarium
"videatur verum.

"XVI. Arguit Concilium Generale Constan-
"tiense gravissimi erroris in condemnando Joanne
"Hus, cujus aliquos reprobatos Articulos pronun-
"tiat verissimos, Christianissimos, & Evangelicos,
"quos nec universalis Ecclesia posset condemnare.

"XVII.

"XVII. Demum finaliter contra Sacros Ordi-
"nes Mendicantes (ex quorum tamen numero
"ipſemet extitit) peſtiferum evomit venenum,
"proterve aſſerens, Prælatos Eccleſiaſticos & Prin-
"cipes ſæculares non male facturos, ſi omnes ſac-
"cos Mendicitatis (ita per contemptum Regulares
"Mendicantes intitulat) delerent.

Hæc infernalis hic ſerpens exiſtens adhuc in ſinu S. Matris Eccleſiæ & ſui ſacri Ordinis. Ex quo facile concludes, qualis fuerit poſt ipſam Apoſtaſiam ingratiſſimus iſte transfuga.

Refutationem differo usque ad Articulos confeſſionis Auguſtanæ, ubi potiora redibunt.

5. Reſpondetur III. Carolus V. Romanorum Imperator Pontificiam hanc executurus Bullam celebratis Wormatiæ Comitiis Martinum Lutherum Anno 1521. publicari curavit tanquam membrum ab Eccleſia ſeparatum, obſtinatum, ſchiſmaticum, & notorium Hæreticum, ſicque ab omnibus S. R. Imperii ſtatibus haberi voluit. Nil inde melior, imo deterior factus Lutherus (quoniam abyſſus abyſſum invocat) pejora pejoribus addidit in ſanctam ſedem, & fidem Catholicam, præſertim contra tremendum SS. Miſſæ ſacrificium.

Tandem finaliter Anno 1524. ætatis ſuæ quadrageſimo primo factus Apoſtata habitum Regularem ſacrilege depoſuit, & cum Catharina de Bore Moniali Apoſtata ſcandaloſiſſimum contraxit Matrimonium.

§. III.

§. III.

Quidnam Lutherus post Apostasiam ulterius egerit? ubi etiam de morte ejusdem.

6. Respondetur I. Lutherus post Apostasiam nactus commodiorem occasionem venenum pestiferæ suæ doctrinæ, in allegatis superius 41. propositionibus damnatis majori ex parte contentæ, liberius diffundendi, plures ad suas trahere partes, diabolo fideliter cooperante, allaboravit, inter fautores, etiam Principes Joannem Saxoniæ Electorem, Gregorium Marchionem Brandenburgensem, Philippum Hassiæ Landgravium (ut vocant) ac Wolgangum Principem Anhaltinum, præter duas Civitates Imperiales Norimbergam & Reitlingam numerans.

Augustissimus Imperator Carolus, præviso sapienter exinde aperto Rebellionis, jamjam inter cineres gliscentis, periculo, insuper imminentium Turcarum metu undique coarctatus, nova indixit Anno 1530. Augustæ Vindelicorum Comitia, præcipiens dissidentibus sacri Romani Imperii statibus, Lutheri sectatoribus, ut tantum mentem suam circa Religinem, ac gravamina, si quæ habeant, proponerent; quod & fecerunt, atque Lutheri doctrinam à Philippo Melanchton, germanice *Terra nigra* in certos Articulos redactam, Carolo Imperatori exhibentes, hanc doctrinam à loco *Confessionem Augustanam* intitularunt.

7. Respondetur II. Carolus Imperator libellum hunc à dictis Imperii statibus sese subscri-

ſcribentibus porrectum clementiſſime recepit, eundemque ſtrictiſſime examinari fecit, ac poſt maturam deliberationem Articulos memoratæ Confeſſionis Auguſtanæ poſitive rejecit, tanquam in multis erroneos ac Hæreticos, huicque reprobationi præter Carolum ſex Electores, triginta Principes Eccleſiaſtici, & ſeculares triginta tres, plurimique Abbates, Comites, Barones, ac Imperiales Civitates ſeſe ſubſcripſerunt: Utrum omnes animo recto; DEUS noverit ſcrutator cordium. Id ſaltem certum eſt, quod ante publicationem hujus Decreti imperialis diſſidentes plerique Principes Auguſta abierint, & Catholicis diſſidentes, particulares ſuos (uti Schwendfordii in Franconia &c. præſertim Schmalcaldii in Turingiæ finibus) Conventus celebrarint usque ad annum 1546. quo 17. Februarii infauſtus Lutherus repentina morte (nonnulli volunt omnino raptum à Diabolo) infelicem Islebii in Patria ſua efflavit animam, annum agens criticum (uti vocant) id eſt, ſexageſimum tertium.

§. IV.

Quidnam contigerit in Romano Imperio poſt mortem Lutheri? Ubi de fœdere Schmalcaldico, *Formula* Interim transactione Paſſavienſi & Confeſſione Auguſtana, *demum in Romano Imperio exerceri permiſſa?*

8. Reſpondetur I. Equidem non pauci ex Catholicis ſibi perſuaſerunt, Luthero defuncto, pari-

ter cum eo ſepeliendam eſſe Peſſimam ſuam ſobolem, novam nimirum Hæreſin; aſt aliter deplorabilis docuit eventus, dum Acatholici vi fœderis Schmalcaldici, contra Cæſarem Carolum, de tanta perduellione nil minus ſuſpicantem, initi, junctis viribus ingentem Exercitum 80000 peditum, & 10000 Equitum in aciem duxerunt, Ingolſtadium usque pervenientes: quos tamen illo, & longe notabilius adhuc anno ſequenti (nimirum 1547.) magnanimus Imperator prope Mylbergam adeo proſtravit, ut in bello iſto Religionis (eo nomine illud appellabant) omnino ad internecionem usque deleri potuiſſent, niſi nimia in hoc Caroli clementia, maxime erga Coryphæos, eosdem mitiori via ad ſaniora ducendos fore Sectarios crediddiſſet, prout illico patebit. Hinc

9. Reſpondetur II. Anno proximo poſt obtentam Victoriam, nempe 1548. humiliatis Hoſtibus Cæſar (non undequaque contenta Curia Romana, eo quod tanquam Laicus videretur mittere falcem in meſſem alienam) certam quampiam formulam in puncto Religionis *interim* ab omnibus obſervandam, præſcripſit, donec Concilium Tridentinum ſententia definitiva lites haſce terminaſſet, quæ formula etiam exinde ſortita eſt nomen *Interim.* Et licet in ea non niſi doctrina Catholica contineretur, & Confeſſio Auguſtana reprobaretur, exceptis Communione ſub utraque ſpecie quoad Laicos, & conjugio quoad Sacerdotes, (quæ duo usque ad Concilii Tridentini deci-

cisionem permittebantur) his non obstantibus Protestantes plerique (nominatim S. R. I. Electores, Mauritius, pro tunc Saxonicus, Joachimus Brandeburgicus, & Fridericus Comes Palatinus,) memoratam formulam *Interim* receperunt. Ast qua mentis sinceritate, subsequens docuit lamentabilis experientia. Quare

10. Respondetur III. Dum Carolus Imperator, rebus adeo pacifice (uti credebat) compositis, sese omni ex parte quoad sectarios tutum judicabat, præter omnem exspectationem Mauritius recens Saxoniæ Elector, Imperatori antea arcto junctus fœdere, ipsas Cæsaris copias, sibi ad gubernandum concreditas, contra proprium Dominum, non indicto prius bello, in aciem duxit, atque milite Marchionis Brandenburgici Alberti adauctus, quamplures Civitates (inter quas Augustam Vindelicorum) in suam redegit potestatem. Exinde penetratis faucibus Comitatus Tyrolensis captaque Erenberga, parum abfuit, quin ipsummet Imperatorem Carolum undique destitutum militibus, & respective inermem cum Fratre suo Ferdinando Oeniponti deprehendisset.

Fatalis hæc clades etiam permissionem liberi exercitii *Confessionis Augustanæ* tandem post se traxit; imo rectius loquendo, armis extorsit; aliter enim dissidentes cum Ferdinando Passavii nullatenus transegissent, quam *Transactionem* (germanice dicitur Passauerische Vertrag,) anno 1552. factam (additis à Protestantibus eodem anno, teste

Sianda, articulis Schmalcaldicis) Rex Ferdinandus perhibetur flentibus signasse oculis, eam tamen Imperator Carolus nunquam subscripsisse legitur, ne eo quidem tempore, quando eadem triennio post, nimirum 1555. in Comitiis *Augustanis* tanquam *Pax Religiosa* (uti appellabant) promulgari cœpit. Vi dictæ promulgationis publicum quidem ac liberum exercitium *Confessionis Augustanæ* demum in Romano Imperio Lutheranis permittebatur; Calvinistæ tamen necdum inclusi legebantur, quamvis & ipsi finaliter sub Pace Westphalica Osnabrugi 6. Augusti, & Monasterii 24. Octobris anno 1648. non obstante protestatione S. Pontificis inita, idipsum impetraverint, cæteris sectis more antiquo ex Romano Imperio proscriptis.

§. V.

Varia Notabilia circa ipsam Confessionem Augustanam, equidem vivente Luthero reprobatam: demum tamen, cogentibus armis, Anno 1555. sub aliis Comitiis Augustanis in Romano Imperio permissam. Item de libro Concordiæ.

11. Respondetur I. Originale *Confessionis Augustanæ* Anno Domini 1530. juxta jam dicta Carolo V. Imperatori à Protestantibus Principibus oblatum, non fuisse denuo Memoratis restitutum, sed potius (uti ex Didymo Hermovillano cum pluribus aliis testatur Pichler in suo Polemico Examine Confessionis Augustanæ *Art. X, num. 3.*)

ex-

extraditum ad Archivia Imperii: Latinum quidem *Bruxellis*; Germanicum autem *Moguntiæ*; Unde Proteſtantes non niſi Copias acquiſierunt; & quamvis Hi, dum typis vulgant, glorientur originali has ipſas conformes, atque *invariatas*; falſitas tamen de pluribus, ac contrarium patebit ex dicendis. Itaque

12. Reſpondetur II. Confeſſio Auguſtana ſub Comitiis Carolo V. oblata, quoad Copias ſuas fuit ſtatim in principio adeo variata, ut teſte Sianda in Lexico Polemico V. *Confeſſioniſtæ*, intra primum decennium (id eſt, ab Anno 1530. usque ad Annum 1540.) tria exemplaria ejusdem, ad invicem comparata, vix in uno Articulo ex integro concordarint cum ſuo Prototypo, Pater Forerus apud Pichler *loc. cit. num.* 5. inquit, ſe ſimul ad manum habuiſſe ultra 20. Editiones latini ſermonis, quarum tamen vix unica (nimirum Georgii Cœleſtini Authoris Lutherani) cum originali concors erat. Eminentiſſimus Cardinalis Leopoldus Colonitſch in libro, *Auguſtana & Anti-Auguſtana Confeſſio*, intitulato, comparavit unum Exemplare in Bibliotheca Cæſarea aſſervatum, & Originali Moguntino omnino conforme cum aliis tribus Wittembergenſibus, diverſo tempore vulgatis: & oſtendit clariſſime, quod plurimum inter ſe diſcrepent, quamvis ſingula pro Authenticis, & invariatis velint haberi. Wittembergenſes Theologi in Colloquio Altenburgenſi apud Pichler *loc. cit.* ipſimet fatentur, primam Confeſſionis Auguſtanæ editionem

nem Wittembergæ adornatam nequaquam cum Archetypo Augustæ exhibito convenire.

Unde nec mirum, quod etiam aliqui ex ipsismet Protestantibus hanc suam Confessionem Augustanam contemptim *Cothurnum Polonicum* (calceamenti genus est utrique pedi adaptabile) Calvinistæ vero, & Zwingliani, haud dubie ob suam obscuritatem *Sphingem* appellaverint.

13. Respondetur III. Lutherani quam plures, videntes, ex hac inter ipsosmet discordia sese apud suos anxiæ perplexitati, & apud Extraneos publico ludibrio, atque contemptui expositos, voluerunt malo huic, ne ulterius serpat, prævenire, conscribendo, ac Tubingæ in Ducatu Würtembergensi, Anno 1580. imprimendo Tractatum quem *Librum Concordiæ* nominarunt, Smidelino, Tubigensis Academiæ Cancellario vel Auctore, vel certo Promotore, accedentibus potentissimis ejusdem Protectoribus Electore Saxoniæ, & Duce Würtembergico, cui *Libro Concordiæ* Protestantium octo millia subscripserunt: quem tamen, etsi valde notabilem numerum, Heshusius Theologus Lutheranus sequentibus versibus exsibilat:

In Libro vitæ, qui non potuere notari,
Nomen in hunc librum composuere suum.

Hincque præfato libro nec pauciores, imo plures, teste Osiandro apud Sianda, ex ipsis Protestantibus contradixerunt, uti Holsatia, Magdebur-

burgum, Univerſitates Sueciæ, & Theologi Anhaltini. Brunſvicenſes ajunt, hoc libro deceptos fuiſſe Principes. Rex Daniæ eum flammis adjudicavit, & Wittembergenſes (Benigne Lector, ne confundas *Wittemberg* in Saxonia, & *Würtemberg* in Ducatu Würtembergico) defenſores hujus libri lapidibus obruerunt.

Compaſſivo hic Amice Lector, conſidera affectu miſerum hæreticorum ſtatum, dum ex una parte ſunt deſtituti ſupremo in materia fidei, ac morum emergentibus controverſiis judice; ex altera vero ipſimet in ſymbolo fidei ſuæ (quale reputant Auguſtanam Confeſſionem) ad invicem non conveniunt. Hæc ipſa profecto inter Confeſſioni Auguſtanæ addictos diſcordia unum inter principalia apud Sereniſſimum Principem Badenſem Jacobum extitit motivum, ad veram Religionem Catholicam ſeſe convertendi.

§. VI.

Viginti & unus Articuli fidei Confeſſionis Auguſtanæ Carolo V. Imperatori Anno 1530. Auguſtæ oblati.

ARTICULUS I.

De Unitate Eſſentiæ Divinæ.

14 *Confitentur conformiter Decreto Nicænæ Synodi, DEum unum in eſſentia, & Trinum in*

in Personis sine ulla dubitatione credendum esse. Et hinc juxta eorum formalia damnant omnes hæreses contra hunc Articulum exortas, ut Manichæos, qui duo principia ponebant, Bonum, & Malum; item Valentinianos, Arianos, Eunomianos, Machometistas, & omnes eorum similes. Damnant & Samosatenos veteres & Neotericos, qui cum tantum unam personam esse contendant, de verbo & Spiritu Sancto, astute & impie rhetoricantur, quod non sint personæ distinctæ, sed quod verbum significet verbum vocale, & spiritus motum in rebus creatum.

In hoc Articulo convenimus etiam nos Catholico-Romani.

ARTICULUS II.

De Peccato Originali.

15. *Non negant, quod post lapsum Adæ omnes homines secundum naturam propagati nascamur in peccato.* NB. Addunt tamen, hoc ipsum peccatum originale, seu (uti ipsi vocant) vitium originis ex magna saltem parte consistere in ipsa *concupiscentia.*

Quoad primam partem hujus Articuli in sano sensu omnino concordamus, si tamen ipsemet Christus & Beatissima Virgo Immaculata excipiantur. Quod si quis contra communissimam, & moraliter defacto certam sententiam præsumptuose

afféreret, etiam B. Virg. Mariam fuiſſe peccati originalis labe affectam, necdum foret pro nunc Hæreticus formalis; cum Eccleſia dictum Myſterium nondum declaraverit expreſſe tanquam Articulum Fidei.

Quoad ſecundam partem, concedimus quidem nos Catholici, quod *concupiſcentia*, ſeu paſſio illa partis ſenſitivæ in amorem boni delectabilis inclinans, neque amplius (uti in ſtatu Innocentiæ) rationi, ſeu potentiæ intellectivæ perfecte ſubordinata ſit qua talis; ſeu uti modo declarata, effectus, ſeu pœna peccati originalis, ſoleatque homines ad peccata etiam perſonalia allicere. Negamus tamen conſtanter, hanc ipſam concupiſcentiam, quam fomitem peccati nominamus, ullatenus conſtituere formaliter ipſummet peccatum originale: Etenim imprimis *ſanguis JESU Chriſti emundat nos NB. ab omni peccato*. 1. Joann. 1. v. 7. & tamen nos non emundat à *concupiſcentia*, prout experientia docemur, & ipſemet conqueritur Apoſtolus ad Rom. c. 7. quod ſentiat *in membris ſuis legem repugnantem legi mentis ſuæ*: ergo ipſa concupiſcentia non erit peccatum. Deinde *ſecundo*: Homines per Baptiſmum, tanquam *per Lavacrum Regenerationis*, ad Tit. c. 3. v. 5. *abluti, ſanctificati, & juſtificati* pronuntiantur ab Apoſtolo 1. Cor. c. 6. v. 11. *in nomine Domini noſtri JESU Chriſti, & in ſpiritu Dei noſtri*, & tamen exinde abluti non ſumus à *concupiſcentia*, quæ ſæpius etiam apud perfectiores pridem baptizatos exeundo in actum per motus primo primos rationem prævenit; ergo ſignum eſt,

quod ipsa *concupiscentia* post Lavacrum Regenerationis atque ablutionis permanens formaliter non sit ullatenus ipsum peccatum originale.

16. Nec dicas, concupiscentiam vocari ab Apostolo ipsomet ad Romanos c. 6. & 7. & alibi sæpius in Scriptura *peccatum*. Respondetur enim, vocari tale nullatenus formaliter, sed vel *causaliter*, quatenus ex ea alliciente, & hominis libero consensu simul accedente, causatur aliquod peccatum personale, sic eo modo Deuteronomii c. 9. v. 21. *Vitulus aureus* nominatur in Sacra Scriptura *peccatum*, utpote aliquo modo causa Idololatriæ: vel appellatur peccatum *effective*, quia est effectus peccati originalis. Audiatur desuper S. Augustinus (utique majoris Auctoritatis, quam Fœdifragus Apostata Lutherus) lib. 1. c. 13. contra duas Pelagii Epistolas taliter loquens: *Concupiscentia vocatur peccatum, non utique quia peccatum est, sed quia peccato facta est &c.*

ARTICULUS III.

De Incarnatione Verbi Divini.

17. *Concedunt, quod Verbum (hoc est filius Dei) assumpserit humanam naturam in utero B. V. Mariæ, ut sint duæ naturæ Divina & Humana in unitate personæ inseparabiliter conjunctæ, unus Christus vere Deus, & vere homo, natus ex Vir-*

Virgine Maria, vere passus, crucifixus, mortuus, & sepultus, ut reconciliaret nobis Patrem, & esset Hostia non tantum pro culpa originis, sed etiam pro omnibus actualibus hominum peccatis &c. &c. Idem Christus est palam rediturus, ut judicet vivos & mortuos &c. Juxta Symbolum Apostolorum.

Ita Confessioni Augustanæ addicti, neque in hoc sunt nobis Catholicis contrarii.

ARTICULUS IV.

De Justificatione Hominum.

18. *Admittunt cum Catholicis contra Pelagianos, quod nequeat homo propriis viribus justificari: adjungunt tamen insuper justificationem nostram soli fidei, qua creditur, nos in gratiam recipi, & peccata remitti propter Christum, esse adscribendam: Etsi præterea fateantur* (uti clarius Articulo VI. videbitur) *fidem istam justificativam debere bona opera, tanquam bonos fructus parere, ita tamen, ut non confidamus, quasi per hæc nostram coram Deo justificationem promereremur.* Ita illi.

Econtra Catholici, etsi gratis admittant, fidem, in sensu sano acceptam, esse fundamentum nostræ justificationis, eamque inadæquate & partialiter influere ad eandem, saltem tanquam conditionem; negant tamen de influxu adæquato & totali.

tali. Ratio eſt, quia in Sacra Scriptura æque etiam aliis virtutibus adſcribitur juſtificatio; ergo ſola fides non juſtificat. Antec. probatur: Sic enim inprimis de virtute ſpei in Deum S. Joannes Ep. 1. cap. 3. v. 3. inquit: *Videbimus eum* (intellige DEum) *ſicuti eſt, & omnis, qui habet hanc ſpem in eo, ſanctificat ſe, ſicut & ille Sanctus eſt.* Secundo legitur de Charitate Luc. c. 7. v. 47. *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Item 1. Joan. 3. v. 14. *Qui non diligit manet in morte:* & demum tertio, Actorum c. 3. v. 19. de Pœnitentia habetur: *Pœnitemini, & convertimini, ut deleantur peccata veſtra.*

19. Oppones diverſos textus Sacræ Scripturæ, quibus juſtificatio ac vita æterna adſcribitur fidei ſine ulla mentione aliorum operum: ſic enim e.g. Joan. c. 3. v. 36. legitur: *Qui credit in Filium, habet vitam æternam, &c.* & Act. 10. v. 43. *Quicunque credunt in Chriſtum, accipiunt remiſſionem peccatorum.* Ac alibi ſæpius: ergo ſignum eſt, quod nulla opera, ſed ſola fides juſtificet. Reſpondeo I. alios opponendo textus Sacræ Scripturæ in noſtra probatione adductos, vi quorum *Charitati* & *Pœnitentiæ* adſcribitur juſtificatio absque mentione fidei expreſſa. Ut ergo hi textus concilientur ad invicem, & ſuo modo pariformi explicatione abſolvantur. Reſpondetur II. diſtinguendo Ant. textus allegati adſcribunt juſtificationem fidei præciſive, id eſt, hic & nunc abſtrahendo, ſeu non faciendo mentionem de operibus, conceditur: excluſive, negatur.

20. Im-

20. Impugnabis hanc diſtinctionem afferendo textus, quibus poſitive opera excluduntur à Virtute juſtificandi: ſic enim ad Romanos *c.3. v.28.* inquit Apoſtolus: *Arbitramur hominem juſtificari per fidem NB. ſine operibus legis.* Item ad Rom. *c.4. v.5. Ei NB qui non operabitur, credenti autem in eum, qui juſtificat impium, reputatur fides ejus ad juſtitiam.* Similiter ad Epheſ. *c. 2. v. 8.* & ſeqq. *Gratia ſalvati eſtis per fidem, & hoc non ex vobis &c. NB. non ex operibus &c.* Reſpondetur, ſimiles textus vel *contra Gentiles* excludere opera puris naturæ viribus, ſeu ſine fide in Chriſtum, aut ſine gratia Divina exercita: *Vel contra Judæos* ſegregare opera legis antiquæ quoad Cæremonialia, nullatenus autem quoad opera Moralia per gratiam Divinam, mediantibus Chriſti meritis comparatam dignificata, & ſublimata. Audiamus ad noſtrum intentum Apoſtolum 1. ad Corinth. *c. 13. v. 2.* Charitatem ſupra omnem fidem extollentem ſequentibus verbis: *Si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, Charitatem autem non habuero, nihil ſum.* Notentur verba: *omnem fidem:* nam ſi *omnis fides* ſine Charitate nihil eſt; ergo neque illa fides particularis promiſſionum (uti vocant) aliquid erit ſine Charitate. Ubi adverte, quod Acatholici aliam appellent *Fidem Hiſtoricam,* qua credimus, quæ in Sacra Scriptura referuntur, & aliam *promiſſionum,* qua nobis divinas promiſſiones fiducialiter applicamus, quam ultimam vocant juſtificativam, non primam.

AR-

ARTICULUS V.

De Ministerio Evangelii.

21. *Asserunt, Ministerium Evangelii* (per quod Pastores & Prædicantes intelligunt) *esse institutum ad docendum Evangelium, & ad porrigenda Sacramenta, mediantibus quibus duobus tanquam instrumentis donatur Spiritus Sanctus, fidem illam justificantem superiori Articulo declaratam in nobis efficiens.* Ita illi.

Econtra Catholico-Romani in primis negant, Pastores & Præcones Lutheranos &c. posse constituere legitimum ministerium illud, cui competeret docere Evangelium, & porrigere Sacramenta; nam nulli competit hæc potestas, nisi vocato seu misso: *Nec enim quisquam sibi sumit honorem* (puta hujus ministerii) *nisi qui vocetur à Deo tanquam Aaron.* Hebr. *c. 5. v. 4.* Atqui Pastores & Præcones isti non sunt vocati seu missi à DEO, neque immediate per se ipsum, neque mediate per supremum ejusdem in terris Vicarium, sed potius vocantur, & mittuntur per Magistratum Laicalem, ac mere politicum, qui dare non potest quod non habet; non etiam alicui Laico, sed Petro Christus ter dixit: *Pasce Agnos meos, Pasce oves meas. Joan. c. 21. Quomodo ergo* legitime *prædicabunt?* ad *Rom. c. 10. v. 15.*

Se-

Secundo concedunt equidem Catholici per verbum DEI prædicatum posse in nobis excitari aliquem actum fidei: *Nam fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi.* Ad Rom. c. 10. v. 17. negant vero, quod hic actus fidei sit ille, cui tanquam unicæ causæ adscribi debeat nostra justificatio, de quo vide Articulo præcedenti.

Tertio, negant Catholici, quòd Sacramenta dicantur ex eo, quatenus per illa tanquam per Instrumenta (efficiente Spiritu Sancto, ut causa principali) in nobis excitatur fides illa justificans Acatholicorum, sed potius censentur talia, quatenus intuitu meritorum Christi per ipsa ex opere operato causatur gratia prima vel secunda. De quo fusius in sequentibus agendo de Sacramentis Artic. XIII.

ARTICULUS VI.

De bonis operibus.

22. *Docent, quod superius descripta fides justificans* (conformiter jam dictis Artic. IV.) *debeat bonos fructus parere, & quod oporteat bona opera, mandata à Deo facere propter voluntatem Dei, non ut confidamus per bona opera justificationem coram Deo mereri: nam NB.* (perpende propositionem causalem) *remissio peccatorum, & justificatio fide apprehenditur.* Ita Lutherani.

Econ-

Econtra vero Catholici cum antiquissima Ecclesia contra Arium jam anno Christi 353. (quo tempore Acatholici admittunt apud nos fuisse veram Ecclesiam) reprobatum, charitati, aliisque bonis operibus idipsum pariter appropriant, quod fidei; cum juxta jam dicta Art. IV. S. Scriptura, uti de fide, ita suo modo loquatur de aliis bonis operibus: cur igitur non valemus æque in Charitate, aliisque bonis operibus per gratiam Divinam & merita Christi sublimatis confidere, ac in ipsa fide? præsertim, cum ipsa Æterna Veritas non solum fidei, verum etiam aliis operibus præceptis Cœlum adpromittat Matth. *c. 19. v. 17.* *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.*

23. Cæterum viderint ipsimet Lutherani quomodo Articulus iste, volens, *ut opera à Deo mandata faciamus*, cohæreat cum doctrina Magistri sui Lutheri, qui in Bulla Leonis X. defendit Art. 31. *Quod justus in omni opere bono peccet.* Art. 32. *Quod opus bonum optime factum sit peccatum veniale.* & Art. 36. quod *dum quis facit, quod in se est, peccet mortaliter;* si hæc vera, & omnia opera nostra peccata sunt, quomodo poterit hic Articulus nobis imponere, ut bona opera à Deo nobis mandata exequamur? Certè DEus infinite Sanctus non mandat id, quod à nobis non potest fieri sine peccato.

24. Objicit I. Confessio Augustana, juxta Sanctæ Scripturæ clarum textum *Lucæ cap. 17. v. 10.* Christus instruit Apostolos, & per hos nosmetipsos, ut, *cum omnia fecerimus, quæ præcepta sunt nobis, dicamus: Servi inutiles*

sumus

ſumus, quod debuimus facere, fecimus: Ergo ſignum eſt, quod non debeamus confidere in noſtra bona opera. Reſpondeo, id ipſum argumentum poſſe retorqueri quoad actum fidei; cum pariter hunc elicientes ſervi ſimus inutiles, & tamen etiam per hunc, ſive de condigno, ſive de congruo mereamur: uti apud Pichler hic fol. apud me 452. teſtatur S. Aug. Ep. 105. dicens, *Neque ipſa remiſſio peccatorum ſine aliquo merito eſt, ſi fides illam impetrat, neque enim nullum eſt meritum fidei.* Unde ſicut poſſumus ex adverſariorum principiis, non obſtante hoc, confidere in juſtificationem noſtram per fidem, ita etiam per alia bona opera, mediantibus meritis Chriſti dignificata: manemus tamen utrobique ſervi inutiles, partim, quia exinde felicitatem realem, atque intrinſecam Dei, ab æterno infinite jam inexiſtentem non augemus, partim, quia omnia iſta originaliter ac primario habemus ex gratia Divina præveniente ac concomitante, per paſſionem & merita Chriſti nobis comparata &c. &c.

25. Objecit eadem Confeſſio Auguſtana II. Auctoritatem D. Ambroſii dicentis: *Hoc conſtitutum eſt a DEO, ut qui credit in Chriſtum, ſalvus ſit ſine operibus, ſola fide gratis accipiens remiſſionem peccatorum.* Reſpondeo, in primis optaſſem, ut Confeſſio Auguſtana citaſſet clare locum, in quo hic textus apud S. Ambroſium reperitur: nam etiam non adeo pridem fictus quidam Horallector Hæreticus ad hunc ipſum finem citavit S. Ambroſium in Epiſtolam ad Romanos

c. 3. in quo tamen loco S. Ambrosii teste Pichler hic fol. apud me 477. illa formalia non inveniuntur. Deinde S. Ambrosius eodem loco, in quo ipsemet Apostolus ad Romanos *c. 3.* tantum excludit opera Legis Mosaicæ, non autem opera moraliter bona per gratiam divinam dignificata. Legamus in fonte hunc ipsum Ecclesiæ Doctorem in Epistolam ad Romanos *cap. 3.* se quasi explicantem, dum ait: *Gentilem dicit hominem pro certo haberi, quod justificetur credens nulla faciens opera Legis, id est, sine Circumcisione, aut Neomeniis, aut veneratione Sabbati &c.* Audiamus eundem potius pro nobis, & in favorem bonorum operum loquentem in Epist. 82. ibi. *Quæ salus nobis esse potest, nisi Jejunio eluerimus peccata nostra, cum Scriptura dicat Jejunium & Eleemosyna* NB. *à peccato liberant. Qui sunt Præceptores novi, qui meritum excludunt Jejunii:* Notet impugnator Lutherus hæc verba cum suis, Notent insuper Confessioni Augustanæ addicti pessimam sui Magistri doctrinam circa præsentem materiam apud Pichler, in Controvers. particul. *de Justificat. Art. 3. §. 1. num. 30. ubi Lutherus ait: Fortiter pecca, sed fortius fide in in Christo, ab hoc non avellet nos peccatum, etiamsi millies in uno die fornicemur, aut occidamus.* Siccine? Hæc sit inexistens fides justificativa, quæ bona debet, in ipsorum principiis, opera parere? *Mille fornicationes, mille homicidia* in unica die commissa sunt boni hujus arboris fructus? Absit: doctrina hæc est arbor pessima; exscindatur ergo, & mittatur in ignem,

in quo malus ille Hortulanus, qui plantaverat, jam ardet, & proh dolor! adebit in æternum.

ARTICULUS VII.

De Ecclesia.

26. Docent primo, *quod una sancta Ecclesia permansura sit.* Secundo, *definiunt Ecclesiam* (supple eam, quæ est vera Ecclesia,) *quod sit Congregatio* NB. *Sanctorum, in qua Evangelium pure docetur, & recte administrantur Sacramenta.* Tertio addunt, *ad veram unitatem Ecclesiæ satis esse, consentire de doctrina Evangelii, & administratione Sacramentorum: nec necesse est ubique esse similes traditiones humanas, seu ritus & Cæremonias ab hominibus institutas.*

Ita Confessioni Augustanæ addicti. Quibus, si verba in sano sensu accipiantur, & per *traditiones humanas*, nil, nisi ritus & Cæremoniæ particularium locorum, ac Diœcesium (quæ utique possunt esse diversæ) intelligantur, facile assentientur Catholici, excepto, quod ipsis displiceat data ac absolute prolata definitio veræ Ecclesiæ, quæ non omnes *fideles*, sed tantummodo *Sanctos* in eandem admittit: cum tamen Ecclesia Christi *Matth. c. 3. v. 12.* comparetur *Areæ*, in qua non solum grana, sed etiam paleæ reperiuntur. *Nos*

fatemur (inquit S. Aug. Tract. 6. in Joann.) *in Ecclesia Catholica & malos esse, sed tanquam grana & Paleas.* Puto, quod Acatholici Pastores ipsimet adverterint hunc gravem suum errorem; hinc teste Pichler de Ecclesia *c. 1. num. 5. fol. 135.* in editione Germanica, ut magis istum Articulum cum sequenti, cui alias contradicere videtur, concordent, Ecclesiam Christi non amplius definierunt tanquam Congregationem *Sanctorum* sed *omnium fidelium:* Ein Versamblung aller Glaubigen, scilicet, Unio eorum omnium, qui habent fidem bonam. Et profecto à Christi Ecclesia excludere *fideles non sanctos* fuit error *Assuritanorum*, ex secta Donatistarum, & Semi-Arianorum Anno 318. ex Africa prodeuntium, de quorum rejecta doctrina mentionem facit D. August. Lib. 3. contra Epist. Parmeniani.

27. Cæterum, cum in præsenti de vera tractent Ecclesia, in qua *Evangelium pure docetur, & recte administrantur Sacramenta*, quæro ex ipsis æque, ac proportionaliter ex Calvinistis, aliisque Hæreticis, ubinam hæc Ecclesia Christi ante Lutherum exstiterit? Item quinam Doctores hi fuerint, qui *pure docuerunt*, ante ipsum Lutherum, *Evangelium, ac recte administrarunt Sacramenta?* Si in Ecclesia Catholico-Romana; cur igitur ab eadem recessit Lutherus? Si apud extraneos, puta Wicleffistas, Hussitas: quare ergo ad illorum sectam non transivit? *Docere Evangelium, & administrare Sacramenta*, sunt utique actus sensu perceptibiles; cur itaque ad illam Ecclesiam, in

qua hæc recte obſervantur, non confugit? Cur apud eandem prætenſos Eccleſiæ Catholicæ abuſus non detulit quintus iſte (ſi ſuperis placet) Evangeliſta; cum tamen ipſemet Chriſtus *Matth. c. 18. v. 17.* expreſſe voluerit, ut errores in defectu ſpei emendationis dicantur *Eccleſiæ?* Quis ſibi prudenter perſuadere, aut ex quo textu S. Paginæ probari poterit, quod vera Eccleſia Chriſti, ſponſa adeo dilecta, ultra mille annos, id eſt, à primis quatuor ſæculis usque ad novum Reformatorem Lutherum (Deformatorem potius dices, ſi vitam & diſcurſus ejusdem menſales legeris) una cum pura doctrina abſcondita manſerit, ita ut à fidelibus cognoſci non potuerit, quorſum in his ſpiritualibus neceſſitatibus, & dubiis recurrere debeant? Abſit hoc nobis dicere: Eccleſia Chriſti eſt *ſupra Petram ædificata. Matth. c. 16. v. 18.* ac *Civitas ſupra montem poſita, quæ non poteſt abſcondi. Matth. cap. 5. v. 14.* atque ibidem D. Auguſtinus Epiſt. 170. Monſtrent igitur nobis eandem ſectatores Lutheri, vel Calvini aut Zwinglii, ſi aliam ante ipſorum protoparentes ſciunt præter Romano - Catholicam.

28. Item Eccleſia Romano - Catholica fuit vera Eccleſia primis quinque, vel ſaltem quatuor ſæculis, uti ipſimet moderni fatentur ſectarii; ergo manet in hac ſua poſſeſſione, usque dum clare oſtendatur contrarium. Demonſtrent igitur Heterodoxi per claros textus ſacræ Paginæ (nam alia vana effugia non audio; quoniam volunt neceſſaria ad ſalutem haberi omnia clare

in Scriptura) eandem postmodum ab hac sua possessione deficiendo recessisse quo tempore, quo anno id contigit? Ego sane similes textus claros & convincentes in Hæreticorum libris etiam post longiorem inquisitionem invenire nunquam potui: si qui autem ab ipsis proponuntur apparentes, à Catholico-Romanis solvuntur, & explicantur, opponendo insuper sæpius textus textibus &c. manet ergo Ecclesia Romano-Catholica firma, & inconcussa in sua possessione antiquissima, supra Petram posita, contra quam Portæ Inferi post tot gravissimas persecutiones prævalere nunquam potuerunt. Miror, quod Acatholici, inter quos alias florent plures egregii juristæ, in præsenti, ubi agitur de æterna salute, in odium Papæ nolint agnoscere Regulam Possessoriam.

ARTICULUS VIII.

De Sacramentorum administratione.

29. In primis in isto Articulo admittunt *in hac vita in Ecclesia multos malos, & hypocritas admixtos bonis.* 2. Concedunt; *quod liceat uti Sacramentis per malos administratis.* 3. Asserunt, *etiam talia Sacramenta esse efficacia. Unde damnant Donatistas & similes, qui negabant, uti licere mini-*

niſterio malorum in Eccleſia, & ſentiebant miniſterium malorum inutile & inefficax eſſe. Ita illi. Et in ſubſtantia conſentiunt Catholici, docentes tamen inſuper, à Sacramentis per malos collatis, ideo non tolli efficaciam, quia cauſant effectum ſuum (nimirum gratiam) per ſe non ex opere operantis, ſed per merita Chriſti ex opere operato.

ARTICULUS IX.

De Baptiſmo.

30. De Baptiſmo docent 1. *quod neceſſarius ſit ad ſalutem, quodque per Baptiſmum* NB. *offeratur gratia DEI.* 2. *Quod pueri ſint baptizandi, quia per Baptiſmum oblati DEO, recipiuntur in gratiam DEI.* 3. *Damnant Anabaptiſtas, qui improbant Baptiſmo pueros ſalvos fieri.* Ita Lutherani: nec in his, prout jacent, diſſentiunt Catholici, excepto, quod in eorum principiis per Baptiſmum non ſolum *offeratur*, ſed etiam *cauſetur*, ſaltem moraliter, gratia Divina. Redibit de Baptiſmo adhuc Quæſtio Articulo XIII.

31. Intera tamen quæritur ex Lutheranis, quomodo hic Articulus IX. in ipſorum principiis cohæreat cum Articulo IV.? Etenim Articulo IV. volunt, ad omnium juſtificationem requiri actum fidei, qua apprehenditur juſtitia Chriſti nobis ex-

inde imputata; hic autem tenent, parvulos posse baptizari, & exinde justificari, seu recipi in gratiam DEI, cum nondum sint capaces rationis, ut possint elicere aliquem actum fidei, quo nobis & nullo alio modo confertur justitia juxta eorum principia?

Scio quidem, quod aliquo saltem modo respondeant, & fingant sine ullo Sacræ Scripturæ textu, solum DEum infundere parvulis aliquem actum talis fidei in Christum. Sed plane hoc videtur prorsus gratis dictum, nec experimur facti adulti, quod unquam tanquam parvuli in Baptismo similem habuerimus actum fidei. Quinimo si hic actus fidei inesset parvulis in Baptismo; non ita manibus, pedibusque, dum affunditur aqua, reluctarentur, prout tamen sæpissime videmus contingere. Accedit, quod juxta Adversarios Art. VI. nulla ibi sit vera fides, ubi nulla sunt opera bona tanquam signa fidei, & fructus gratiæ; sed in parvulis nulla sunt bona opera; ergo neque fides illa actualis à Lutheranis requisita.

32. Et quæso, Lutherane, dum te oppugnat aliquis Anabaptista, qui vult, parvulos non debere baptizari, atque baptizatos debere tanquam adultos iterum rebaptizari, ex eo fundamento, quod in Scriptura requiratur aliqua fides ad Baptismum, juxta illud *Marci c. 16. Qui crediderit & baptizatus fuerit &c.* à parvulis autem tanquam incapacibus rationis fides actualis elici nequeat; quomodo huic Anabaptistæ ex Scriptura, ad quam sem-

ſemper appellas, clare poteris probare, etiam parvulos credere actualiter per aliquem actum fidei à DEO ipſis communicatum?

Nos Catholici, qui præter Verbum Dei ſcriptum etiam admittimus traditum, & agnoſcimus ſupremum in fidei controverſiis ac dubiis dicendis Judicem, prætereaque inſuper ex notis Eccleſiæ oſtendimus, noſtram eſſe veram à Chriſto ſupra petram fundatam Eccleſiam, facile convenimus dicendo cum Eccleſia, hunc textum, *Qui crediderit & baptizatus fuerit &c.* loqui non de parvulis, ſed adultis, apud quos prævie ante Baptiſmum (uti ponitur in ipſo ſacro textu,) gratis admittitur, requiri actum fidei, qui una cum gratia Divina actuali de congruo diſponat ad Baptiſmum & Juſtificationem, non autem ſit, quæ primum etiam in parvulis excitetur per ipſum Baptiſmum.

ARTICULUS X.

De Cœna Domini.

33. *De Cœna Domini docent, quod corpus & ſanguis Domini vere adſint, & diſtribuantur veſcentibus in Cœna Domini, improbant ſecus docentes.* Ita illi in formalibus.

Quis ex iſta doctrina valde palliata non crederet, Confeſſioni Auguſtanæ addictos quoad hunc

Articulum circa Eucharistiam ex toto Catholicos, præsertim, cum præcedenter ponant NB. *adesse corpus & sanguinem Christi*, ac subsequenter primum *distributionem ac sumptionem*; Ast longe aliter se res habet; negant enim contra Catholicos adesse Corpus & Sanguinem Christi ante ipsam actualem sumptionem: hincque apud Catholicos improbant expositionem Venerabilis Sacramenti, atque Processiones cum eodem, taliter instructi ab ipso Luthero, qui ad initium in Epistola ad Argentinenses omnino inclinabat absolute negare realem præsentiam corporis & sanguinis Christi sub speciebus Panis & Vini: postea tamen persuasus à Martino Bucero, pariter Apostata, Patria Argentinensi, admisit, non quidem extra sed in ipso usu actuali. Contra hos

34. Respondetur, Corpus & Sanguis Christi non solum sub ipsa actuali sumptione, sed etiam jam antea post complete prolata verba consecratoria adsunt. Ita declarat Concilium Trident. *Sess. 13. can. 4.* tanquam de fide. Probatur veritas Responsionis 1. ex consecratione panis. *Matth. 26. v. 26. & 27.* ubi Christus in Cœna illa ultima Apostolis porrigens panem, ait: *Accipite & comedite; Hoc est corpus meum.* NB. non dixit, *hoc erit* in ipsa manducatione, sed *hoc est* Corpus meum, adeoque ne cogamur vel verba Sacra Scripturæ, in sensum valde improprium contra ipsos Lutheranos, volentes in similibus omnia ibidem clara, detorquere, vel omnino admittere, Christum dixisse falsum, debebimus concedere, quod

quod illico (nimirum post completam consecrationem) jam adfuerit Panis, seu Cibus hic Angelicus, *Corpus Christi*. Profecto dum Evangelicus ille Paterfamilias *Lucæ c. 14. v. 16. & 18.* fecit Cœnam magnam, figurativam hujus Cœnæ maximæ, & invitavit multos, ut ad eam venirent, utique præsumebantur cibi ante ipsam manducationem existere: hoc enim in quolibet tali convivio præsupponitur.

Probatur 2. de consecratione Calicis; dum enim ibidem invitavit omnes Apostolos, ut biberent; pro majori ad bibendum incitamento adjunxit per particulam *enim* causam motivam, dicens *Matth. cap. 26. v. 28. Hic est NB. enim sanguis meus*; ergo sicut causa effectum, & incitamentum ad aliquam actionem præcedit ipsam actionem, ita sanguis Christi præcessit bibitionem, seu potationem. Sane si in nuptiis illis Joan. cap. 2. descriptis, & in Cana Galileæ celebratis, sponsus (qui teste Augustino *Tract. 9. in Joann.* ad initium, figuravit Christum) voluisset Hospites incitare ad bibendum dicendo: bibite ex his sex hidriis; *hoc enim vinum bonum*, omnes supponerent vi hujus propositionis jam adesse tale, quando sponsus hæc verba complete pronuntiavit; non autem primum postea illud fieri, puta per conversionem &c. *Hic similiter panis:* loquitur optime ad propositum antiquissimus Ecclesiæ Doctor S. Gregorius Nissenus Orat. Catech. cap. 37. *fuit, dicit Apostolus, sanctificatus per verbum DEI, & Orationem, non NB. per cibum*

&

& potum procedet ad corpus verbi, sed à verbo, quemadmodum dictum est transmutatur, nempe, hoc est Corpus meum.

35. Dices: Christus illa verba: *Hoc est Corpus meum: Hic est Sanguis meus* primum protulit sub actuali sumptione Apostolorum; ergo primum pro tunc, cum Apostoli manducaverunt panem, & biberunt vinum, adfuit Corpus & Sanguis Christi, & consequenter Eucharistiæ Sacramentum conficitur primum sub actuali usu, uti Baptismus sub actuali ablutione &c. Antecedens probatur. Juxta ordinem descriptum in sacro textu *Matth. cap. 26.* Christus primo *accepit* panem, *benedixit*, ac *dedit*, discipulis suis; postea legitur subjunxisse verba consecrationis. *Hoc est corpus meum* (idem dic de Calice Domini,) ergo signum est, quod etiam Apostoli ex porrecto pane inceperint aliquo modo manducare, & ex calice bibere antequam Christus illa verba omnino protulit.

36. Respond. neg. anteced. Imo id ipsum quoque non pauci Lutherani cum Gerardo Professore Jenensi, uno ex Principalioribus & doctioribus sectariis, similiter negant existimantes præallegata consecrationis verba fuisse prolata, non post, sed ante manducationem &c. Quoad probationem antecedentis, transmisso etiam, quod actiones superius descriptæ omnes (de quo tamen vide Controversistas nostros hic) ante verba consecratoria contigerint, & quidem eo ordine, quo po-

ponuntur in ſacro textu; vi hujus tamen necdum ſequitur, quod ſub ipſa prolatione horum verborum Apoſtoli actualiter inceperint manducare, & bibere de porrectis. Sic dato etiam præcedentibus exemplis, quod Paterfamilias diſcumbentibus panes diſtribuiſſet dicendo: *Hic eſt panis optimus*, vel ſponſus in Cratere Hoſpitibus vinum porrexiſſet excitando, bibant, & addendo, *hoc eſt vinum bonum*; exinde tamen non infertur, quod ſtatim ſub actuali porrectione, vel verborum prolatione illico inceperint manducare & bibere. Quoad Baptiſmum, ſeu alia Sacramenta negatur paritas: etenim, uti Catholici Theologi in ſuis libris paſſim probant, alia Sacramenta conſiſtunt in *fieri*, ſanctiſſimum vero Sacramentum Euchariſtiæ in *facto eſſe* tanquam aliquid permanens: in hoc Sacramento quoque Chriſtus nonam in hoc Sacramento quoque Chriſtus nobiſcum eſt Catholico-Romanis *omnibus diebus usque ad conſummationem ſæculi. Matth. cap. 28. v. 20.* Atque exinde juxta SS. PP. antiquæ quoque Eccleſiæ abſoluto cultu latriæ recte hic Chriſtus adoratur non ſolum ſub ipſa, ſed etiam ante manducationem: quod tamen fieri nequiret, niſi præcederet manducationem caro, & ſanguis Chriſti. Audiamus brevitatis gratia ex pluribus unicum S. Auguſtinum in Pſalmum 98. ſic loquentem: *Nemo illam carnem manducat, niſi NB. prius adoraverit. Non ſolum non peccamus adorando, ſed peccamus non adorando.*

ARTICULUS XI.

De Confessione.

37. *De Confessione docent, quod absolutio privata in Ecclesiis retinenda sit, quamquam in Confessione non sit necessaria omnium delictorum enumeratio: est enim impossibilis juxta Psalmum: Delicta quis intelligit:* Ita Lutherani. Econtra Catholici non solum absolutionem, verum etiam integram (supposito, quod status morbi, aliæque circumstantiæ admittant) confessionem omnium peccatorum gravium post Baptismum commissorum, & nunquam adhuc detectorum necessariam adstruunt quoad speciem & numerum, qualiter eadem post diligens examen occurrunt memoriæ. Dixi notanter *primo: qualiter post diligens examen &c.* ubi nota, quod diligentia Examinis debeat mensurari juxta eam diligentiam, quam homines in aliis respective gravibus negotiis solent adhibere, attendendo simul ad circumstantias temporis, personarum &c. non autem requiritur, ut nos nimium (sicuti solent multi scrupulosi vix non ad insaniam usque aliquoties facere) torqueamus, & defatigemus: nam Christi *jugum suave est, onus* ejus *leve* &c. de quo plura Moralistæ. Dixi notanter *secundo: occurrunt memoriæ:* nam alia, quæ post diligens examen superius explicatum non occurrunt, seu incidunt, utique nec tenemur in confessione exponere, & nihilominus etiam ista, non quidem *directe*, sed *indirecte*, seu taliter remittuntur,

ut,

ut, si postmodum nobis incidunt, & alias Confessionem deponimus, eadem clavibus subjicere simus obligati. Et hæc obligatio sub istis moderationibus plane non est impossibilis: non enim somniarunt Doctores Catholici adstringere Pœnitentem ad confessionem omnium gravium peccatorum in casu impossibilitatis. Quinimo positive contrarium innuunt, dum Theologi Catholici docent expresse, quod omnium gravium peccatorum confessio materialiter integra (uti vocant) non sit necessaria, quando eadem ob statum morbi, vel alias circumstantias redditur *moraliter impossibilis*, e. g. si quis subito destituatur sensibus, ubi sufficit Confessio Generalis dolorosa vel ore, vel saltem signo aliquo sensibili expressa, quam confessionem adhuc formaliter integram appellant. Perpende benignitatem Catholicorum. Insuper ad confessionem peccatorum venialium, aut imperfectionum Pœnitentem Catholici non obligant, quamvis Pœnitens eadem se commisisse intelligat, & confiteri posset. Idem à fortiori dicendum quoad motus primo primos appetitus tam concupiscibilis, quam irascibilis, deliberationem intellectus prævenientes, in quibus juxta dicta, & dicenda ne quidem ratio peccati invenitur. His prænotatis.

38. Probatur Catholica Veritas ex ipsis Verbis Æternæ Veritatis *Joan. c. 10. v. 23.* ubi post resurrectionem suam Christus per hæc verba: *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt,* dedit Apostolis potestatem *remittendi, & retinendi* peccata prout in Domino vi-

videbitur: ſed hæc poteſtas eſſet inefficax, niſi ex parte Pœnitentis foret viciſſim obligatio confitendi omnia gravia peccata: quomodo enim Confeſſarius tanquam Chriſti Miniſter aliqua peccata retinere, aut etiam prudenter diſcernere poſſet, utrum hæc vel illa peccata retinenda, vel remittenda, abſolutio danda vel deneganda, ſi Pœnitens non haberet obligationem eadem in Confeſſionali manifeſtandi? *Sacerdos pro officio ſuo, cum peccatorum audierit NB. varietates, ſcit, qui ſit ligandus, quive abſolvendus,* inquit ex Eccleſia Antiqua Sanctus Hieronymus ad *c. 16. Matth.* ergo. *Itaque adſtantem coram te ſacerdotem Angelum DEI exiſtima &c. aperi ei penetralium tuorum abditiſſima latibula, conſcientiarum verecundarum penitiora revela propagula. Non te pudeat coram uno dicere, quod te non puduit forſitan coram multis, & cum multis facere.* Ita Pœnitentem alloquitur S. Auguſtinus *de Viſitat. Infirm. cap. 5.* Plures alios SS. PP. de antiqua Eccleſia apud Bellarminum, aliosque Controverſiſtas paſſim reperiendos prætereo.

39. Dices: Neque Chriſtus, neque Apoſtoli audierunt Pœnitentes diſtincte quoad ſpeciem & numerum confitentes peccata ſua: ergo ſignum eſt, quod non ſit obligatio (præſertim ex præcepto Divino) eadem aperiendi ſacerdoti ſingulatim quoad ſpeciem & numerum.

Reſpondeo ex P. Pichler in ſua Theologia Polemica hic *fol.* apud me 626. quoad ipſum Chriſtum, hoc remedium actualiter primum poſt ſuam reſur-

resurrectionem instituentem, non esse inferendam paritatem, si is tanquam supremus Dominus usus fuerit absoluta sua potestate, qui peccata non solum sine absolutione, sed etiam sine Baptismo dimittere potuit; qualis tamen potestas illimitata non legitur data aliis, sed potius restricta ad formam judicii; debent autem judici alia delicta aperiri non in genere duntaxat, sed etiam in specie: quoad ipsos Apostolos prorsus incredibile est quod hi Judicialem hanc potestatem sibi à Christo *Matth. c. 16. v. 19.* adhuc in vita sua promissam, & post mortem *Joann. c. 20. v. 22.* actualiter collatam, nunquam exercuerint. Quinimo de S. Paulo expresse in actibus Apostolorum *c. 19. v. 18.* habetur: *Quod venerint multi NB. credentium confitentes & annunciantes* (Syriaca Editio habet *numerantes*) *actus suos.* Legatur Bellarminus *Lib. 3. de Pœnitent. a c. 2. & seqq.* ubi permulta adducit loca S. Script. Conciliorum, & SS. Patrum, Pœnitentiæ, & Confessionis necessitatem clare ostendentium, eamque eodem modo, & ritu, uti nunc est, in usu semper fuisse comprobantium. Pariter annotetur ex P. Pichler *loc. cit.* in hac ipsa materia infidelitas Lutheri, circa citatum textum D. Pauli, qui, ne suæ doctrinæ, integram confessionem omnium peccatorum mortalium rejicienti, obstare videatur, pro ly *actus suos* posuit *miracula sua*, quasi nimirum credentes Paulo tantummodo sua annuntiassent miracula. Nec defendat Magistrum discipulus Lomerus dicendo, Lutherum in hoc fuisse secutum S. Chrysostomum *homil. 41. in Acta*: fal-

ſiſſimum enim eſt, quod ibidem, uti legenti conſtat, S. Chryſoſtomus ly *annuntiantes actus ſuos* accipiat *pro miraculis;* quin potius ait, *annunciantes actus ſuos* ibidem eſſe, ac *offenſas ſuas.* Quare etiam *homil. 42. in Matth.* quemlibet Pœnitentem his alloquitur verbis: *Peccata tua NB. per ſingulas ſpecies recole.* Hoc equidem juxta dicenda §. VII. Art. IV. verum eſt, quod S. Chryſoſtomus improbet enumerationem ſpecificam peccatorum in Confeſſionibus publicis: nullatenus vero in Confeſſione privata, ſeu auriculari; in qua Sacerdos ſtrictiſſime obligatur ad ſilentium, ſeu ſigillum.

ARTICULUS XII.

De Pœnitentia.

40. *De hac docent 1. quod poſt Baptiſmum lapſis poſſit remiſſio peccatorum contingere quocunque tempore, dum convertuntur, & quod Eccleſia talibus redeuntibus ad Pœnitentiam debeat abſolutionem impertiri. Et in hoc puncto damnant partim Anabaptiſtas, negantes ſemel juſtificatum poſſe iterum amittere Spiritum Sanctum: partim novatianos nolentes poſt Baptiſmum iterum lapſos & ad Pœnitentiam redeuntes, abſolvere.*

Docent 2. quod Pœnitentia iſta proprie duabus conſtet partibus, nimirum contritione, ſeu erroribus

con-

conſcientiæ, agnito peccato, incluſis (in his enim conſtituunt rationem contritionis) *ac fide illa, quæ ex Evangelio, ſeu abſolutione concipitur, & mediante qua creditur propter Chriſtum remitti nobis peccata, ſicque hac fide apprehenditur juſtitia Chriſti, ſeu gratia juſtificativa.*

Docent 3. Ex hac pœnitentia ſequi bona opera, quæ dicuntur fructus Pœnitentiæ.

Docent 4. Non tamen per dicta bona opera, ſeu ſatisfactiones noſtras nos promereri gratiam. Ita Lutherani.

41. Econtra Catholici quoad primum quidem punctum juxta bonam interpretationem acceptum, conveniunt, admittentes ultro peccatorem relapſum, & ad Pœnitentiam redeuntem debere abſolvi, dummodo cæteroquin conſtet, quod debite ſit diſpoſitus. In reliquis punctis ex toto ſunt contrarii doctrinæ Confeſſionis Auguſtanæ.

42. Ut hæc amplius capiantur, Antitheſes ad invicem Catholicos inter & Sectarios appono. *In primis* Catholici firmiter tenent, Pœnitentiam eſſe verum Sacramentum: Acatholici vero ſubinde id affirmant, ſubinde negant, uti videre eſt apud Pichler hic de numero Sacramentorum. Defacto tamen, teſte eodem, communiter ſaltem, tantum duo admittunt Sacramenta, *Baptiſmum nempe, & Eucharistiam*, & conſequenter Pœnitemtiam à ratione Sacramenti excludunt.

Secundo, Catholici credunt indubitate, ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ necessario requiri tria: nimirum *dolorem cum proposito*; aliquam vel materialiter, vel in certis circumstantiis saltem formaliter integram *confessionem* & *absolutionem*: *satisfactionem* autem actualem esse quidem partem integralem, vi cujus in virtute Sacramenti, & meritorum Christi delentur pœnæ temporales, sæpius post reatum culpæ remissum adhuc restantes; valere tamen adhuc Sacramentum quoad sua essentialia, si hæc satisfactio equidem habeatur in voto; in re autem ipsa non persolvatur, puta ob mortem subitaneam &c. &c.

Econtra Sectarii putant, Pœnitentiam duabus tantum constare partibus nimirum *contritione* & *fide*. Absolutionem quidem etiam admittunt, negant tamen per eandem peccata proprie remitti, sed potius denuntiari remissa per fidem in Christum in corde Pœnitentium excitatam, qua mediante apprehenditur gratia justificativa. Confessionem concedunt, ast omnium peccatorum enarrationem impossibilem adstruunt. Obtineri autem remissionem peccatorum per satisfactiones nostras, absolute rejiciunt.

Tertio quoad dolorem ad Pœnitentiam requisitum, equidem etiam Catholici eundem communiter vocant contritionem, & longe aliter explicant, quam Lutherani Confessioni Augustanæ addicti. Nam priores dicunt contritionem supernaturalem in genere esse *dolorem animi, ac detesta-*

tionem peccati commissi ex motivo aliquo honesto per fidem cognito &c. Quam deinde contritionem, vel pro varietate motivi, sive juxta nonnullos, pro varietate majoris vel minoris intentionis, dividunt in contritionem perfectam, & imperfectam, fatentes, ad Sacramentum Pœnitentiæ tantummodo desiderari contritionem imperfectam. Econtra posteriores, nimirum Lutherani, in Confessione Augustana ajunt, quod contritio illa nihil aliud sit, quam *terrores & pavores conscientiæ incussi à lege, agnito peccato, & iræ Dei:* nam (pergunt ulterius) per ipsam legem innotescit nobis peccatum, & ira Dei desuper denuntiatur, ex qua consideratione terrores conscientiis incutiuntur, quæ exinde conteri dicuntur. Ita in his punctis Sectarii, contra quos (dum eosdem quoad obligationem confitendi peccata jam superius refutavimus) etiam circa tria residua puncta, nempe circa explicatam contritionem, absolutionem & satisfactionem, Catholicam veritatem per tres Responsiones probamus. Itaque

43. Respondetur I. Superius à Lutheranis explicati, & conscientiis incussi terrores formaliter & essentialiter non constituunt contritionem, seu dolorem requisitum ad Pœnitentiam. Ratio est: quia tremores isti non raro possunt reperiri etiam in impœnitentibus: nam etiam *dæmones credunt & contremiscunt.* Jac. 2. Sic etiam reus homicidii potest timere futuras pœnas, & iram judicis, quin conteratur de crimine: Imo potest adhuc

gaudere, quod trucidaverit E. g. suum adversarium: ergo in his tremoribus non consistit essentia contritionis illius, quæ est pars Pœnitentiæ. Unde nec Sancti PP. antiquiores essentiam contritionis, seu doloris ad Pœnitentiam requisiti definierunt per istos terrores. Ostendant itaque nobis adversarii clare ex Sacra Scriptura (ex qua suas probationes desumi gloriantur) quo loco hæc definitio contritionis legatur.

44. Id summopere deplorandum (uti etiam sæpius mecum ingemui) quod, dum Pastores Sectariorum ex una parte contritionem ad Pœnitentiam essentialiter requisitam mirabiliter explicant, ex altera vero fidem suam justificativam, una cum libertate conscientiæ nimium quantum continuo in libris & pulpitis extollunt, de contritione perfecta, ex motivo charitatis procedenti altum teneant silentium, vel saltem pro captu non satis declarent, facile contenti, dummodo errantes oviculæ suæ sciant contra Catholicos explicare fidem suam justificativam, & in actum exercitum deducere. Insignis hæc est deceptio diaboli, qui pauperculis maxime simplicioribus ignorantia forsan invincibili circa veram fidem laborantibus, aliis tamen peccatis contra decalogum irretitis, exinde subtrahit unicum, quod adhuc superesset ipsis salvationis remedium, nempe charitatem & contritionem perfectam. Vide hic sæpius allegatum Patrem Pichler, cujus Theologiam Polemicam utilissime leges, maxime si inter Acatholicos permixtim vivas; ubi pariter novas evasio-

nes

nes & diſtinctiones recentiorum Theologorum Acatholicorum præcluſas invenies.

45. Reſpondetur II. Abſolutio eſt Pars eſſentialis Sacramenti Pœnitentiæ, atque per ſacerdotem vi abſolutionis vere remittuntur Pœnitentibus peccata, & non præciſe denuntiantur eſſe remiſſa per excitatam in Pœnitentibus fidem, quam Acatholici juſtificativam appellant. Ita Catholici omnes, quinimo ex eorum Doctoribus, præſertim Scotiſtis, non deſunt, qui, cum hoc Sacramentum ſe habeat per modum judicii, totam ejusdem eſſentiam conſtituunt in abſolutione, ita tamen, ut dolor, ac confeſſio requirantur, tanquam conditiones, ſine quibus non haberetur eſſentia, eo ferme modo, quo ajunt unionem inter materiam & formam non eſſe partem eſſentialem hominis, ſed præciſe conditionem ſine qua non. Quidquid tamen de hoc ſit in præſenti.

46. Probatur veritas Catholica contra Hæreticos quoad I. partem taliter: Ex jam dictis *Artic. præc.* Confeſſio modo ſuperius explicato eſt pars eſſentialis Pœnitentiæ (vel, ſi mavis dicere, conditio eſſentialiter requiſita ad Sacramentum Pœnitentiæ,) ergo multo magis abſolutio erit pars eſſentialis, cum confeſſio ſit ordinata ad abſolutionem impetrandam, atque inſuper conformiter textui S. Joannis c. 20. *Quorum remiſeritis &c.* Chriſtus inſtituerit hoc Sacramentum per modum judicii; Judicium autem eſſentialiter compleatur per ſententiam Judicis. Ut autem

adhuc in hoc puncto clarius (obscuritatem enim, quantum possum, abominor) ad invicem intelligamur, notatum velim ab adversariis, quod pro semper Catholici defendant, Pœnitentiam esse verum Sacramentum juxta dicenda Articulo sequenti, & ad id, qua tale, ut in sua constituatur essentia, requirunt absolutionem. Cæteroquin in suis principiis gratis fatentur etiam extra actuale hoc Sacramentum posse aliquoties graves peccatores fideles salvari per actum charitatis, vel contritionis perfectæ, in quibus tamen semper saltem implicite, confessio & absolutio, seu Sacramentum Pœnitentiæ includitur *in voto.*

47. Probatur nunc secunda Pars hujus Catholicæ veritatis, quod nimirum per hanc absolutionem *vere remittantur peccata:* etenim Christus Joann. 20. absolute pronuntiavit: *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis:* ergo per sacerdotem in absolutione non solum *denuntiantur* remissa peccata per fidem, prout putant Acatholici, sed vere *remittuntur*, non quidem Auctoritate suprema & independenti (hoc enim Soli DEO competit,) sed delegata & dependenti: debemus enim Sacram Scripturam accipere in sensu proprio, quando sine implicantia & contradictione possumus, maxime in principiis Acatholicorum, qui dogmata sua conantur (utinam conatui correspondered effectus) vel maxime demonstrare ex Scriptura. Et plane, si *remittere peccata* seu *absolvere à peccato* idem est, ac *denuntiare, peccata esse remissa per fidem*, poterit quoque Laicus, ac

sæ-

fœmina abſolvere; nam & hæc excitando peccatorem ut credat in Chriſtum, & confidat in merita ejusdem poterit dicere: *Si hanc fidem habeas, denuntio tibi remitti peccata.* Immo quis magis hanc denuntiationem remiſſionis peccatorum propter fidem in Chriſtum facere poterit, quam peccator ſibimetipſi, qui melius, quam exteriores, ſentiet, qualem in corde ſuo habeat fidem, & fiduciam in Chriſtum; ſicque peccator ſiſtendo in principiis adverſariorum poſſet contra communem praxin, & ſenſum antiquæ Eccleſiæ ſe ipſum abſolvere.

48. Reſpondetur III. Per bona opera ac ſatisfactiones noſtras in meritis Chriſti & Divina gratia fundatas, obtinemus in Sacramento Pœnitentiæ condonationem peccatorum quoad pœnas temporales, ſæpius poſt reatum culpæ remiſſum adhuc reſtantes, & alias in vel in hac vel in altera vita ſolvendas. Hæc reſponſio duas in ſe continet partes: nimirum 1. quod culpa remiſſa ſæpius reſtet aliqua adhuc pœna temporalis. 2. Quod remiſſionem talis pœnæ poſſimus obtinere per bona opera & ſatisfactiones noſtras. Prima pars patet exemplo S. Scripturæ: ſic enim Rex David 2. *Reg. cap.* 12. *v.* 13. & 14. poſtquam perfecte corde contrito culpam ſuam de duplici graviſſimo peccato, *homicidio* & *adulterio*, per verbum *peccavi* confeſſus fuit, obtinuit remiſſionem culpæ Pœnitenti Regi per Nathan Prophetam annuntiatam his verbis: *Dominus tranſtulit peccatum tuum;* quo non obſtante punitus eſt ad-

huc temporaliter, nimirum morte filii sui unice dilecti. Secunda pars ostenditur ex Sacro Codice, & SS. PP. qui similibus *satisfactionibus*, seu (uti communiter vocantur) *Pœnitentiis* remissionem adscribunt. *Si pœnitentiam egerit gens illa à malo suo*, inquit DEus Jerem. c. 18. *agam & ego Pœnitentiam super malo, quod cogitavi, ut facerem ei* &c. Et S. Augustinus in Enchirido ad Laurentium c. 71. loquens de Oratione Dominica *Oratio delet & illa* (supple peccata) *à quibus vita fidelium scelerate gesta, sed NB. pœnitendo in melius mutata, discedit. Quare Dominus orandus est: Dominus nostra satisfactione placandus est.* Concludit optime S. Cyprianus *Serm. de Lapsis.*

49. Nec dicas: Satisfactio, ac merita Christi tanquam infiniti valoris sunt sufficientissima ad remittenda peccata nostra tam quoad culpam, quam quoad pœnam; ergo sunt injurii Christo, & ejus gloriam diminuunt, qui aliquam insuper remissionem pœnæ temporalis tribuunt meritis & satisfactionibus nostris. Respond. Disting. ant. Merita & satisfactio Christi sunt sufficientissima ad remissionem &c. in actu primo con. in actu secundo, nego. Etenim etsi ex se ipsis sint talia, attamen Christus in actu secundo noluit homini ista illimitato modo applicare, sed potius voluit, ut pariter ad merendum merita sua, & ad satisfaciendum satisfactiones suas jungat. *Qui sic DEO satisfecerit, non jam solum DEI veniam NB. merebitur, sed coronam*, ait in formalibus antiquissimus S. Pater Cyprianus *Serm.* de

de Lapſis. Nec exinde diminuitur Gloria Chriſti; cum ipſa hæc merita, & ſatisfactiones noſtræ valorem ſuum habeant ex ſatisfactionibus & meritis Chriſti, intuitu quorum confertur nobis Divina gratia, opera noſtra dignificans. Sic etiam in ipſis principiis adverſariorum, quamvis merita & ſatisfactiones Chriſti in ſe ipſis ſunt infiniti valoris noluit tamen Chriſtus ea nobis applicare in actu ſecundo niſi dependenter à Sacramentis, & (uti ipſi inquiunt) à fide in Chriſtum, qua apprehendimus juſtitiam.

ARTICULUS XIII.

De Uſu Sacramentorum.

50. *Explicant* in primis, *ac deſcribunt Sacramenta in genere, quod ſint ſigna & Teſtimonia voluntatis DEI, erga nos ad excitandam & confirmandam fidem in his, qui utuntur, propoſita.* 2. *Dicunt, Sacramentis ſuperius deſcriptis eſſe utendum ita, ut fides accedat, quæ credit promiſſionibus.* 3. *Damnant illos* (puta Catholicos) *qui docent, quod Sacramenta ex opere operato juſtificent.* Ita Lutherani. Ubi nota quod in Confeſſione ſua Auguſtana à numero determinato Sacramentorum in ſpecie adhuc abſtraxerint, etſi defacto communiter tantum duo admittant, nimirum *Baptiſmum & Euchariſtiam.*

51. Ce-

51. Ceterum ex hac ipſa deſcriptione Sacramenti ut ſic innuere volunt, tria principaliter in ipſorum principiis requiri ad rationem Sacramenti. Ut id, tanquam *ſignum* habeat externum aliquod materiale, quod vocant Elementum. 2. ut Elementum, ſeu ſignum illud habeat expreſſum mandatum Divinum, ſeu ſit *Inſtitutum*, à DEO. 3. Ut habeat annexam *promiſſionem gratiæ:* taliter nimirum, ut per ſignum à DEO inſtitutum excitetur in nobis *fides in Chriſtum*, qua, quaſi aliqua manu, apprehendimus juſtitiam Chriſti; nobis exinde taliter imputatam, ut per eam dicamur juſti, Deoque grati & peccata noſtra tegantur ſeu non amplius imputentur.

Ex quo facile deducitur, Acatholicos non admittere gratiam, per Sacramenta nobis collatam, eſſe aliquod poſitivum ſupernaturale, qualiter Catholici intrinſecam aliquam qualitatem ſupernaturalem (quam habitum vocant) defendunt, per Sacramenta ſaltem moraliter cauſatam in anima juſti; ubi econtra Lutherani eam gratiam Sacramentalem tantummodo extrinſecam aſſerunt, quatenus nimirum præciſe mediante fide elicita ipſa Juſtitia, ſeu Sanctitas Chriſti nobis imputatur; quin aliqua poſitiva qualitas ſupernaturalis animæ infundatur.

52. Econtra Catholici longe aliter definiunt & vi ipſius definitionis alias ad Sacramentum requirunt conditiones, quam Acatholici: deſcribunt nimirum taliter ex Catechiſmo Romano, quod ſit

in-

invisibilis gratiæ visibile signum ad nostram justificationem institutum. Vel ex Scoto, *4. sent. dist. 1. quæst. 2.* quod sit *signum sensibile gratiam DEI, vel effectum ejus gratuitum ex institutione Divina significans ordinatum ad salutem hominis viatoris.* Singulas particulas hujus descriptionis fusius declaratas vide apud Reiffenstuel *Tract. 14. Theol. Moral. dist. 1. q. 1.* *Secundo* ex hac ipsa definitione inferunt, Sacramenta dici talia, non quatenus fidem actualem in Christum excitant, sed quatenus causant instrumentaliter gratiam primam aut secundam, & quidem tanquam aliquam qualitatem supernaturalem animæ infusam. *Tertio.* Sacramenta causare illam gratiam ex opere operato, id est, immediate vi ipsius Sacramenti per merita Christi ad hanc causalitatem elevati, non autem intuitu meritorum alicujus operantis. *Quarto* talia Sacramenta statuunt septem, puta *Baptismum, Confirmationem, Pœnitentiam, Eucharistiam, Extremam Unctionem, Ordinem, & Matrimonium.* His prænotatis.

53. Respondetur I. Male describitur Sacramentum ut tale ex eo, quia excitat vel confirmat in nobis fidem in Christum, qua apprehenditur gratia justificativa. Ratio est *prima*, quia etiam aliqua concio, liber spiritualis, vel devota imago potest excitare fidem in Christum, præcipue vero ipsum Evangelium JEsu Christi: nam *Evangelium virtus DEI est in salutem omni credenti.* Ad Rom. 1. ℣. 16. & tamen etiam juxta ipsos similia non sunt vera Sacramenta: ergo hæc definitio non convenit omni & soli, consequenter est mala.

Ra-

Ratio est *secunda*, quia fides potius præsupponitur in adultis, ante susceptionem Sacramenti: ergo non causatur, seu excitatur primum per Sacramentum; alias enim esset effectus simul prior, & simul posterior sua causa. Antec. probatur in Baptismo, quem etiam Acatholici tanquam verum Sacramentum agnoscunt: ubi tamen fides præsupponitur ipsi in Scriptura: sic enim legitur Marci cap. 16. *Qui NB. crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit.* Matth. cap. 28. *Docete omnes gentes, baptizantes eos &c.* Actor. c. 8. v. 12. *Cum credidissent Philippo Evangelizanti de Regno DEI, in nomine JESU Christi baptizabantur.* Et ibidem ℣. 37. ac seqq. noluit Philippus baptizare Eunuchum Reginæ Candacis, nisi *credat ex toto corde.*

Ratio est *tertia*, quia apud Lutheranos etiam Infantibus, & perpetuo amentibus recte confertur Sacramentum Baptismi, & tamen ibidem Baptismus nequit excitare fidem actualem; cum sint incapaces rationis, sicque etiam incapaces eliciendi actum fidei, conformiter jam dictis Art. IX. licet ceteroquin nullum ponant obicem huic Sacramento; ergo ad rationem essentialem Sacramenti necessarium non est, ut excitetur actualis fides in Christum. Quod si varias extortas contra hæc solidissima fundamenta Catholica adducant evasiones, & distinctiones, petuntur ab ipsis textus Sacræ Scripturæ, ex quibus clare hæ eruantur: quoniam si ad salutem necessaria juxta eosdem eruuntur ex S. Scriptura præ omnibus id fieri debebit quoad Baptismum, per quem in Ecclesiam ingredimur.

54. Reſpondetur II. Sacramentum optime deſcribitur à Catholicis per hoc, quod ſit cauſativum gratiæ ſanctificantis ex opere operato. Ratio eſt; quia Scriptura tribuit Sacramentis ipſiſmet effectum gratiæ, atque peccatorum remiſſionem; ſic enim legitur de Baptiſmo. Actor. 2. ℣. 38. *Baptizetur unusquisque veſtrum NB. in remiſſionem peccatorum.* De Euchariſtia autem Joan. cap. 6. ℣. 50. & 52. *ſi quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum.* Item *panis, quem ego dabo, caro mea eſt NB. pro mundi vita &c.* Plures tales textus videri poſſunt apud controverſiſtas. Unde non video, quomodo ex hoc capite (uti nec ex aliis) Lutherus potuerit improbare Eccleſiam, & ſumere anſam apoſtatandi.

55. Reſpondetur III. Gratia illa ſacramentalis cauſata per Sacramenta, tanquam per inſtrumenta, eſt vera aliqua qualitas poſitiva, ſupernaturalis, animæque inexiſtens, per quam homo fit vel formaliter juſtus, amicus & filius adoptivus DEI, vel ſaltem ut talis jam inventus, in his prædicatis confirmatur & creſcit.

Probatur 1. Ex illis textibus Sacræ Scripturæ, quibus gratia ſuperius explicata comparatur indumento, juxta illud ad Epheſ. cap. 4. *Induite novum hominem;* vel ſpecialiter *veſti nuptiali*, Matth. cap. 22. vel *ſtolæ primæ* Luc. cap. 15. quæ omnia utique non ſunt quid pure extrinſecum, ſed ens poſitivum adhærens corpori: ergo pariter gratia

erit

erit ens aliquod positivum, tanquam accidens inhærens animæ.

Probatur 2. Quia Christus est justus & sanctus per justitiam & sanctitatem non præcise imputativam, sed positive sibi inexistentem; ergo etiam nos per Sacramenta, meritis Christi elevata, erimus taliter justi & sancti: *Etenim omnis, qui spem habet in eo* (id est Christo,) *sanctificat se, NB. sicut & ille sanctus est*, 1. Joan. cap. 3. ℣. 3.

Nec dicas, per Baptismum & Pœnitentiam tantummodo tegi peccatum originale, & actualia juxta illud Psalmi 31. *Beati &c. quorum tecta sunt peccata*: adeoque non requiri aliquod ens positivum, quo in Sacramentis formaliter constituamur justi, sed sufficere, ut in tantum dicamur, e. g. per Baptismum & Pœnitentiam justificati, in quantum per umbraculum meritorum Christi, seu per ipsam ejus justitiam, mediantibus Sacramentis fide apprehensam, nostra peccata obteguntur quasi veste purpurea, sicque nobis non amplius imputantur. Nam contra hanc evasionem est, quod à Sacra Scriptura peccata dicantur tolli, *Joan. c. 1.* atque deleri, *Isai c. 43.* Item nos exinde ablui & mundari, *1. Cor. 6.* atqui ista omnia non essent vera, si peccata tegerentur: nam tege leprosum toga, qua velis, pretiosa, lava sordidam vestem, qua potes, industria: si lepra adhuc in isto homine, vel sordes in veste remanent, homo hic erit à parte rei adhuc leprosus, & vestis adhuc sordida, quantumcunque tegantur; nec in simili casu

casu vere loqui censeretur, qui diceret, lepram ab illo homine esse sublatam, maculas deletas, & vestem mundatam. Cur igitur non pariformiter loquamur circa remissionem peccatorum? præsertim cum juxta Acatholicos verba Scripturæ, quantum fieri potest, accipi debeant in sensu proprio, nisi evidenter constet contrarium, & quidem ex ipsa Scriptura. Ostendant ergo Adversarii doctrinæ nostræ circa Sacramentalem gratiam evidenter contrarium. Textus ab ipsis allegatus truncate profertur, ita enim habet: *Beati, quorum NB. remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata.* Cur *remitti peccata* nolunt recipere in sensu proprio, & cur præcise *tegi peccata?* Audiamus super hunc textum non Lutherum, sed magnum Ecclesiæ Lumen S. Augustinum, qui eundem explicat assumendo paritatem circa vulnera animæ, & circa vulnera corporis: vulnera enim corporis dupliciter tegi possunt, nimirum vel ab ipso vulnerato, vel à Medico, seu Chirurgo. Vulneratus tegit ea pallio abscondendo, non tollendo: Chirurgus emplastro ea tegit, & simul tollit. Idem contingit apud Peccatorem quoad vulnera animæ suæ; tegi hæc possunt vel ab ipso peccatore, vel à Christo: peccator tegit, quando abscondit vel dissimulat; Christus Medicus animarum tegit emplastro gratiæ divinæ, & simul per hoc emplastrum vulnera tollit. Videatur in hunc textum fusius præsertim num. 21. Le Blanc.

56. Respondetur IV. Sacramenta causantia gratiam, modo superius explicato, sunt numero

ſeptem, nimirum *Baptiſmus, Confirmatio, Eucha-riſtia, Pœnitentia, Ordo, extrema Unctio,* & *Ma-trimonium.* Ita *una, ſancta, Catholica, & Apo-ſtolica,* ſicque juxta dicenda notis veræ Eccleſiæ (quæ nec in materia fidei propter certam Chri-ſti aſſiſtentiam fallere poteſt, nec falli) prædita Eccleſia Romana, cui etiam Eccleſia Græca ſchiſ-matica, (quamvis alias ex diuturno odio, ubi vel apparentes minimæ apparent rationes, con-tradicat) in hoc puncto conſentit, non obſtante, quod Lutherani Ejusdem Patriarcham Hieremi-am diverſis artibus & blanditiis in ſuas volue-rint trahere partes, uti apud Controverſiſtas cele-briores paſſim invenies, qui pariter ſanctorum Patrum antiquiſſimæ & primæ Eccleſiæ ſententias varias modo in favorem hujus, modo alterius ex iſto numero ſeptennario Sacramentorum ad-ducunt. *Multa non inveniuntur in litteris Apo-ſtolorum, nec in Conciliis Poſteriorum, & tamen quia per univerſam cuſtodiuntur Eccleſiam, non niſi ab ipſis tradita, & commendata creduntur.* In-quit S. Auguſt. lib. 2. de Baptiſmo contra Dona-tiſt. cap. 7.

57. Nec dicas I. In Sacra Scriptura de iſto numero ſeptennario nihil inveniri, & conſequen-ter eundem numerum male à Catholicis, & gra-tis adſtrui. Reſpondetur enim I. ad hoc argu-mentum mere negativum, neque ex una parte in-veniri in Sacra Scriptura contrarium, & cetero-quin ex altera parte pro veritate hac ſtare con-ſenſum univerſalis, atque ex notis ſuperius alle-

ga-

gatis veræ Ecclesiæ unacum Sanctis Patribus etiam antiquissimis. Respondetur II. Neque in Sacra Scriptura reperiri numerum præcise binarium Sacramentorum, uti moderni Lutherani solent adstruere, nimirum solummodo *Baptismum* & *Eucharistiam*. Sicque hæc objectio fortius contra ipsosmet pugnat Adversarios, qui omnia sua dogmata volunt ex Scriptura probare. Cur enim excludunt à ratione Sacramenti *Pœnitentiam*, cum tamen illic quoque reperiatur *signum externum*, puta confessio dolorosa, & absolutio? insuper (uti ipsimet ad rationem Sacramenti exposcunt) ibidem reperiatur *institutio*, seu uti vocant, *mandatum* Divinum, *&* *adpromissio gratiæ justificativæ*. Joan. cap. 20. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis.* Item cap. 3. *Pœnitemini, & convertimini, ut deleantur peccata vestra.* Rursum Lucæ cap. 13. v. 3. *Nisi Pœnitentiam habueritis.* Cur igitur (inquam) à ratione Sacramenti *Pœnitentiam* excludunt? scio quidem, quod reponant apud P. Pichler hic, se ideo excludere, quia signum illud sensibile in Pœnitentia tantummodo sensu *auditus*, non autem sensu *visus* est perceptibile. Risum teneatis amici: si tamen in puncto tam arduo æternam salutem concernente ridendum, & non potius cæcitas ista deploranda est. Rogo, ostendatur Catholicis (citra tamen petitionem principii) ex claro aliquo Sacræ Scripturæ textu, quod ad rationem Sacramenti NB. *ut sic*, seu *in genere* necessario requiratur, ut sit signum *visu* (excludendo sensum *auditus*) perceptibile. Respondetur III. Ca-

tholicos non esse adeo steriles, quin junctis simul dictis num. 56. pro septennario numero Sacramentorum inveniant quoque textus Sacræ Scripturæ. De *Pœnitentia* patet ex proxime dictis. De *Confirmatione* Corinthios suos *in fide jam stantes* alloquitur Apostolus 2. Corinth. cap. 1. v. 21. *Confirmat* (supple Deus) *nos vobiscum in Christo, & qui NB. unxit nos Deus, qui & signavit nos.* De ceteris tribus Sacramentis (nimirum *extrema Unctione, Ordine,* & *Matrimonio*) invenies passim textus sacræ paginæ apud Theologos & Controversistas, ad quos brevitatis gratia lectorem remitto notanter ad P. Pichler *Parte posteriori Theologiæ Polemicæ Controvers. 3. art. 2.* & Henno *Tractatu de Sacramentis disput. 2. quæst. 3.*

58. Nec dicas II. Sanctos Patres antiquæ Ecclesiæ, nominatim S. Augustinum Epistola 118. ad Januarium stare potius contra nos, adstruentes duo tantum Sacramenta, *Baptismum* nimirum & *Eucharistiam*, cui sententiæ pariter favet Ecclesia Græca in Confessione suæ fidei, quam Patriarcha Constantinopolitanus Cyrillus Liparus Anno 1633. imprimi curavit, ubi hæc leguntur formalia: *Credimus Evangelica Sacramenta esse ea, quæ Dominus instituit in Evangelio, & ipsa esse NB. duo, nempe Baptismum & Eucharistiam, ampliorem numerum Sacramentorum non habemus.*

Respondetur enim in primis quoad sanctos Patres, eosdem in ceteris textibus non quidem omnia

omnia ſeptem Sacramenta recenſere in ſimul; facere tamen mentionem ſucceſſive, id eſt, de quibuſdam in uno, de aliis in altero loco. Paucis: in ſimilibus textibus, ſi qui contra nos ab Adverſariis adducuntur, loquebantur, Sancti Patres *præciſive*, non *excluſive*; prout nimirum requirebat eorum propoſitum, vel materia, quam tractabant, eo ferme modo, quo explicavimus Articulo IV. textus Sacræ Scripturæ, qui ad juſtificationem noſtram ſubinde ſolam fidem requirere videbantur. Sic in ſpecie, ac nominatim S. Auguſtinus, qui Epiſtola 118. ad Januarium meminit tantummodo duorum Sacramentorum, Epiſtola ſtatim ſequenti ſeu 119. facit mentionem de tribus. Libro autem 5. de Baptiſ. contra Donatiſt. cap. 20. commemorat quatuor, *Baptiſmum* nempe, *Unctionem*, *Eucbariſtiam* & *Ordinem*. Sacramentum Chriſmatis, ſeu Confirmationis contra Petilianum adducit apud Pichler hic ſequentibus formalibus: *NB. Sacramentum Chriſmatis in genere viſibilium ſignaculorum ſacroſanctum eſt, ſicut ipſe Baptiſmus.* Sacramentum Pœnitentiæ apud Franciſcum Henno *Tract. de Pœnit.* allegat. lib. de adult. conjug. cap 28. his verbis: *Quæ autem Baptiſmatis, eadem Reconciliationis eſt cauſa, ſi forte pœnitentem de finienda vita periculum præoccupans eſt.* Subſumitur, ſed Baptiſmus juxta Divum Auguſtinum per modum Sacramenti cauſat remiſſionem peccatorum: ergo etiam remedium reconciliativum, nimirum Pœnitentia, cum juxta D. Auguſtinum eadem reconciliationis, ac Baptiſmatis ſit cauſa. De Matrimonio

ait lib. de fide & operibus cap. 7. *In Ecclesia NN. nuptiarum non solum vinculum, sed etiam Sacramentum commendatur.*

Quantum ad Ecclesiam Græcam quod ea septem credat Sacramenta, clarissime patet ex Responsione Hieremiæ Patriarchæ ad litteras Acatholicorum, videnda in Examine Polemico P. Pichler Art. VI. Verum quidem est, quod Cyrillus Liparus in sua confessione duo tantummodo admiserit Sacramenta: sciendum tamen, quod ille declinaverit ad partes Hæreticorum, & propterea à suo successore Anno 1683. fuerit Anathematizatus his verbis: *Cyrillo dogmatizanti, & credenti, non esse NB. septem sacramenta Ecclesiæ &c. sed mentienti non esse tradita à Christo in Evangelio; nisi solum Baptismum & Eucharistiam, &c.* Videatur Franciscus Henno Tract. de Sacrament. *Disputat. 2. Quæst. 3.*

ARTICULUS XIV.

De Ordine Ecclesiastico.

59. D*e Ordine Ecclesiastico docent, quod nemo debeat in Ecclesia publice docere, aut Sacramenta administrare, nisi rite vocatus.* Ita Lutherani, & absque hæsitatione consentiunt Catholici, repetentes tamen suam interrogationem ex ipsis, jam semel Articulo V. factam, à quonam Eorum Pastores & Præcones

sint

ſint rite vocati ad publice docendum, ad danda Sacramenta, & Abſolutionem Pœnitentibus adminiſtrandam? Certe deſtituti ſupremo in terris Chriſti Vicario, etiam ſuperiores eorum Paſtores, ſeu Superintendentes, recurrere finaliter debent juxta jam dicta Art. V. ad Poteſtatem Laicam; cum tamen nemo dat, quod nec formaliter, nec eminenter in ſe habet. Recordor in præſenti curioſæ cujusdam hiſtoriolæ, quam Principem inter quempiam Acatholicum, & ejus Superintendentem contigiſſe Vir quidam magnæ fidei, & Auctoritatis mihi narravit: Interrogavit nempe Princeps ſub familiari quondam diſcurſu ſuum ſupremum Superintendentem, à quo poteſtatem haberet, Ipſum abſolvendi à ſuis peccatis? Reſpondente illo, *à ſua Sereniſſima Celſitudine ipſamet.* Tandem repoſuit Princeps: *Si ita ſe res habet, potero quoque eandem poteſtatem uni ex infimis meis ſtabulariis committere,* quod Principi videbatur abſurdum, & extra ſuam ſphæram: hincque ad Catholicam ſeſe contulit Religionem, ubi præſidet Chriſti Vicarius, & ſucceſſor D. Petri, cui (& non Regi) *tradidit DEUS claves Regni Cœlorum, ut quæcunque ſolverit ſuper terram, ſoluta ſint & in Cœlis.* Matth. cap. 16. v. 19. *Qui tenet Sedem Romæ &c. Ipſe primus eſt, ſicut Petrus, cui data eſt poteſtas in omnes. NB. Principes Chriſtianos, & omnes populos eorum &c.* inquit Concil. Generale Nicænum, etiam ab Adverſariis admiſſum Can. 39. uti citat Pichler in ſua Theolog. Polem. *cap. 4. art. 1. §. 4. n. 23.*

ARTICULUS XV.

De Rittbus Ecclesiæ.

60. Docent 1. *Quod Ritus Ecclesiastici illi, qui sine peccato servari possunt, & prosunt ad tranquillitatem & bonum ordinem in Ecclesia, sint servandi, cujusmodi ritus sunt certæ feriæ, festa, & similia.* 2. Addunt, *esse tamen admonendos homines, ne conscientiæ onerentur, tanquam talis cultus sit ad salutem necessarius.* 3. Ajunt, *dicere, traditiones humanas institutas esse ad placandum DEUM, ad promerendam gratiam, & ad satisfaciendum pro peccatis, adversari Evangelio & Doctrinæ fidei.* 4. Ex hoc ipso inferunt, *Vota, traditiones de cibis & diebus institutas, ad promerendam gratiam & satisfaciendum pro peccatis inutiles esse & contra Evangelium.* Ita Lutherani.

61. E contra Catholici firmiter tenent in primis similes Ritus Ecclesiasticos (puta quoad certa festa vel jejunia &c.) non solum observari laudabiliter, verum etiam obligare in conscientia, ita, ut voluntarius similium transgressor, si fiat sine sufficiente causa in materia gravi, peccet mortaliter, neque æternam consequatur salutem, nisi perfecte contritus aut confessus &c. 2. Defendunt, similia opera moraliter bona, esse quoque meritoria, vel de congruo, vel de condigno, atque satisfactoria pro peccatis, seu rectius loquen-

quendo pro pœnis ex peccato adhuc reſiduis, uti notatur apud Reiffenſtuel *Tract. 1. Diſt. 2. poſt num. 48. Addit. I. & II.* Semper tamen (quod Acatholici bene notent, ut nos bene intelligant) concurrente aliqua gratia Divina, per merita, ſatisfactiones, & paſſionem Domini Noſtri JESU Chriſti nobis comparata, ſimilia contingunt, ita ut finaliter omnia redeant ad mare rubrum Paſſionis Domini Noſtri JESU Chriſti, omniumque Ejusdem meritorum, atque ſatisfactionum, à quo tanquam fonte exierunt. 3. Ex hac ipſa doctrina conſequenter aſſerunt, Vota, jejunia, etiam præſcribendo certum genus &c. aliaque bona opera eſſe plurimum conducentia in ordine ad remiſſionem peccatorum, vitam æternam, augmentum gratiæ & gloriæ.

62. Porro probationes harum aſſertionum Catholicæ veritatis à potiori jam præceſſerunt Art. 4. Ar. 6. & Ar. 12. quibus oſtendimus non ſolam fidem, ſed & charitatem, aliaque bona opera prodeſſe mediate, vel immediate ad juſtificationem, ad promerendam gratiam, & ſatisfaciendum modo ſuperius indicato pro peccatis: de quibus pariter fuſius agitur in Theologia ſpeculativa Tractatu de gratia, & apud Reiffenſtuel in Theologia morali *Tract. I. Diſt. 2. q. 6.* Quoad Vota Religioſórum, & quoad præceptum, atque modum noſtrum jejunandi recurret mentio §. ſequenti. Hincque in præſenti nil reſtat, niſi ut oſtendatur Eccleſiam habuiſſe poteſtatem, & potuiſſe juſte ſubditos ſuos ad Ritus Eccleſia-

ſticos tales obligare, ſicque eorum conſcientias onerare, quod hic & nunc ſuccinĉte taliter probatur Eccleſia poteſt obligare in conſcientia, & præcipere res & Ritus honeſtos: ſed Jejunium & obſervantia certorum feſtorum ſunt utique res & Ritus honeſti, uti de ſe patet, & ipſimet Sectarii certis temporibus practicant: ergo, Major probatur ex eo; quia DEUS Ipſemet NB. *ſub interminatione damnationis* injungit ſubditis *ad Romanos cap. 13. v. 2.* ut obediant Poteſtati (ſi Civili, utique magis Eccleſiaſticæ) quod haud dubie non faceret tanquam infinite ſanctus, juſtus, & miſericors, ſi inhoneſta ab illis præciperentur, aut ipſi ſubditi obedire non tenerentur. Qualiter enim eſſem damnandus propter transgreſſionem illius præciſe, ad quod ſervandum non ſum obligatus? formalia loc. cit. ſunt ſequentia: *Qui reſiſtit Poteſtati, DEI ordinationi reſiſtit, Qui autem reſiſtunt, NB. ipſi ſibi damnationem acquirunt.*

ARTICULUS XVI.

De Rebus Civilibus.

63. In compendio de his docent 1. *Quod Ordinationes legitimæ Civiles ſint bona opera Dei.* 2. *Quod liceat Chriſtianis gerere Magiſtratus, exercere Judicia, conſtituere ſupplicia &c.* 3. *Quod neceſſario debeant Chriſtiani obedire Magiſtratibus ſuis & Legibus.* 4. *Quod liceat tenere*

re

re proprium. 5. *Pariter ducere Uxorem ſeu nubere.* Ita Lutherani, neque quoad omnia hæc puncta contrarii ſunt Catholici, dummodo ſub licentia nuptiarum Religioſos, Vota ſolemnia emittentes, vel Clericos in Sacris conſtitutos non ſubintelligant, de quibus §. ſequenti.

ARTICULUS XVII.

De Judicio DEI.

64. Admittunt, *Quod Chriſtus appareat in conſummatione mundi ad judicandum, & mortuos omnes reſuſcitet, piis & electis vitam æternam daturus; impios autem homines, & Diabolos condemnaturus, ut ſine fine crucientur. Damnant exinde Anabaptiſtas, qui ſentiunt, hominibus damnatis, & Diabolis finem pœnarum futurum eſſe &c.* Ita Lutherani, idemque fatentur Catholici.

ARTICULUS XVIII.

De libero Arbitrio.

65. Docent 1. *Quod humana voluntas habeat aliquam libertatem ad efficiendam Civilem juſtitiam & diligendas res rationi ſubjectas.* 2. *Quod bona naturalia, ſeu quæ de bono naturæ oriuntur, qualia ſunt* (prout exemplificant in formalibus) *velle laborare in agro, velle manducare & bibere,*

velle habere amicum, velle habere indumenta, velle fabricare domum, velle uxorem ducere, pecora nutrire, artem addiscere &c. 3. *Pariter libertatem admittunt in malis, qualia sunt, velle Idolum colere, velle homicidium &c.* 4. *Quoad justificationem autem seu justitiam spiritualem negant, quod voluntas habeat vim sine spiritu sancto efficiendæ justitiæ Dei, seu justitiæ spiritualis; quia animalis homo non percipit ea, quæ sunt spiritus Dei, sed hæc fit in cordibus, cum per Verbum spiritus concipitur.* Ita Confessioni Augustanæ addicti, qui, etsi distinguendo inter opera diversa respectu libertatis non tam obscure loquantur, uti eorum Magister Lutherus, atque Calvinus, quorum prior vi propositionis inter damnatas à Leone X. *ordine 36.* generaliter libertatem indifferentiæ à voluntate creata sustulisse videbatur, dum ait: *liberum arbitrium post peccatum est res de solo titulo;* posterior vero illud omnino *simulacrum* intitulabat. Nihilominus tamen etiam ex parte Augustanæ Confessionis optaretur adhuc major claritas. Quod enim ad remissionem peccatorum, & ad quodcunque opus vitæ æternæ sive de congruo, sive de condigno meritorium requiratur spiritus S. gratia, etiam Catholici admittunt; quæstio tamen adhuc remanet, utrum gratia Divina taliter influat, ut voluntas creata ad suam conversionem ne quidem tanquam per gratiam Divinam elevata, ac excitata possit partialiter concurrere. Pro cujus majori claritate.

66. Scien-

66. Sciendum, qualiter Principaliores ex modernis Sectariis ſoleant circa præſentem materiam diſcurrere. Fatentur itaque 1. quod homo etiam infidelis, vel fidelis quidem, ſed gravis adhuc peccator, habeat *libertatem indifferentiæ* in naturalibus, politicis, imo etiam in moraliter ac ſpiritualiter bonis externis; negant tamen, id quoad ſpiritualiter bona interna, ſeu quatenus conducentia ad vitam æternam, uti juxta ipſos ſunt *recte credere, Deum diligere* &c. &c. de quibus ultimis tenent 2. quod per peccatum originale, vel quodcumque mortale perſonale homo ſpiritualiter ita moriatur, ut ſe habeat adinſtar demortui Lazari, qui intra quatriduum mortis nullas amplius habuit vires, uſque dum ſolus Chriſtus, absque cooperatione Lazari, eundem reſuſcitavit à mortuis: ita pariter (ajunt hi) apud talem peccatorem, ſpiritualiter mortuum prorſus nullæ amplius reſtant vires in ordine ad ſuam converſionem, ita, ut ad eandem voluntas noſtra neque ut excitata, & colluſtrata Divino lumine ſupernaturali cooperari queat, usque dum à Chriſto ſolo, mediante gratia imputativa, per fidem apprehenſa, vivificetur ſpiritualiter. Atque hos peccatores vivificatos vocant *renatos*, ſi mundentur à peccato originali, econtra vero *renovatos*, ſi purificentur à mortali perſonali poſt Baptiſmum commiſſo. Ubi.

67. Ulterius in ſuis principiis notandum volunt, quod poſt talem Regenerationem, ſeu renovationem homo converſus novis à DEO do-

ne-

netur viribus, atque exinde consequatur aliam arbitrii libertatem, ita, ut voluntas in eo statu non amplius sit otiosa, sicuti prius ante conversionem, sed per istas vires de novo acquisitas postea cooperetur Spiritui sancto, sicque concurrat tanquam instrumentum liberum ad bonum spirituale etiam internum, puta ad continuationem rectæ fidei, dilectionis &c. Ita illi.

68. Econtra Catholici fundati (prout Controversistæ agendo de principiis generalibus Theologiæ Polemicæ efficaciter probant) in Verbo Dei scripto & tradito, nec non in auctoritate supremi in terris Christi Vicarii, ac Conciliis generalibus de libero arbitrio taliter sentiunt. 1. Supponunt, quod in statu innocentiæ, ubi homo adhuc erat præditus justitia originali, habuerit is vires eliciendi actus moraliter ac spiritualiter bonos, etiam internos, puta rectæ fidei, &c. 2. Fatentur, quod per peccatum originale vires istæ ob appetitum irascibilem & concipiscibilem plurimum rationi refractarios fuerint valde debilitatæ; negant tamen, ac pernegant, easdem omnino unacum libero arbitrio in ordine ad actus spiritualiter bonos internos fuisse extinctas. 3. Ajunt, Gratiam Divinam actualem excitantem æque ac concomitantem succollare liberum arbitrium, & vires imbecilles, instar luminis simul illustrando intellectum, & inflammando voluntatem, quo mediante homo adultus necdum baptizatus cum libertate indifferentiæ credere, & Deum (utor verbis Concilii Trid. *Sess. 6.* de justificat. c. 6.)

c. 6.) diligere incipiat: Item baptizatus in gravia peccata relapſus de his ſalubriter conteratur, ita nimirum, ut etiam liberum arbitrium unacum gratia, per merita Chriſti nobis comparata, vere influat in ſimiles actus internos ſpiritualiter bonos, ſicque etiam in ipſam converſionem, & quidem cum vera libertate à neceſſitate, ſeu indifferentiæ. Pro qua

69. Advertendum univerſim, quod in voluntate alia libertas dicatur *à coactione*, & alia *à neceſſitate*, *Libertas a coactione* adeſſe cenſetur, quando potentia in agendo non patitur vim ac neceſſitatem à principio aliquo extrinſeco. Taliter juxta communem exemplificationem Deus ſe ipſum, & Beati Deum amare dicuntur cum libertate à coactione; etſi enim potentia volitiva in his exemplis neceſſario determinetur ad amorem, ita ut Deus non poſſit non amare ſe ipſum, nec Beati non amare bonum infinitum, intuitive per Viſionem Beatificam cognitum; ad hunc tamen actum amoris volitiva potentia non cogitur ab aliquo principio extrinſeco. *Libertas à neceſſitate* tunc intervenire dicitur, quando potentia nec ab extrinſeco, nec etiam ab intrinſeco principio neceſſitatur, ita nimirum, ut eadem, etiam poſitis omnibus ad agendum requiſitis, poſſit adhuc agere vel non agere: E. G. amare Deum, vel non amare &c. Hæc libertas vocatur etiam *libertas indifferentiæ:* item à multis Acatholicis *Libertas Rectitudinis.* H. N.

70. Respondetur, homo post peccatum sive originale, sive personale, etsi necdum renatus, vel renovatus, habet liberum arbitrium, seu libertatem à *necessitate* in spiritualiter bonis etiam internis, & in ordine ad conversionem suam; puta quoad rectum actum fidei, vel dilectionis Dei & proximi &c. unacum gratia Diva illuminante ac inflammante eliciendum. Hæc veritas Catholica probatur *primo:* Juxta Sacram Scripturam homo potest eligere vel non eligere *vitam*, & *bonum*, prout sibi placuerit: ergo etiam homo nondum renatus, vel renovatus habet liberum arbitrium in ordine ad vitam spiritualem, & ad actus spiritualiter bonos: nam habere potestatem sibi quidpiam eligendi juxta suum beneplacitum, ex communi hominum persuasione, etiam in politicis & naturalibus, indicat liberum in ordine ad hoc arbitrium, seu libertatem indifferentiæ. Ant. prob. ex c. 15. Ecclesiastici v. 18. *Ante hominem vita & mors, bonum & malum, quod placuerit ei, dabitur illi.*

Confirmatur 1. Homo nondum renatus vel renovatus habet liberum arbitrium, ac libertatem indifferentiæ quoad actus internos spiritualiter malos, quales sunt (utor formalibus Confessionis Augustanæ hic) *velle Idolum colere, velle homicidium &c.* Quomodo enim alias misericordissimus Deus posset talem æterna pœna castigare, si non foret in potestate illius hos actus malos omittere? ergo etiam habebit liberum arbitrium quoad actus internos spiritualiter

liter bonos, cum Sacra Scriptura loc. cit. pariformiter quoad hoc loquatur de malo ac bono, vita ac morte.

Confirmatur 2. Homo peccator habet liberum arbitrium ad eliciendos actus fidei, & internæ dilectionis DEI, qui actus etiam juxta adversarios sunt spiritualiter ac supernaturaliter boni; ergo datur liberum arbitrium seu libertas indifferentiæ cum prævia cognitione ad actus internos spiritualiter bonos. Ant. probatur. Homo peccator, si hos actus non eliciat, in æternum damnabitur: nam *qui non crediderit, condemnabitur.* Marc. ultim. & *qui non diligit, manet in morte.* 1. Joan. cap. 3. ergo signum est, quod sit in ejus libera potestate hos actus eliciendi: durissimum enim videtur aliquem punire, & quidem pœna æterna propter omissionem actus illius, quem eliciendi nullam habet potestatem. Profecto manibus, pedibusque ligatus non afficitur gravi aliqua pœna etiam solummodo temporali ex eo, *quod non incedat,* idque propterea principaliter, quia in his circumstantiis non est in ejus potestate *incedere.* Poterit contigisse, quod homo hic etiam ex culpa præcedenti juste vincula sustineat; ast vinculatum propterea de novo gravibus afficere pœnis, eo quod non incedat, videtur exuere omnem clementiam. Vide de hoc ulterius n. 75.

71. Dices cum Augustana Confessione: Juxta S. Paulum Apostolum 1. Cor. cap. 2. ℣. 14. *Animalis homo non percipit ea, quæ sunt spiritus:* ergo

peccator (qui *comparatus est jumentis, & similis factus est illis*, Psalm. 48. ℣. 13.) non habet vires sufficientes in ordine ad actus spiritualiter bonos internos. Respond. negando consequentiam; quod enim homo animalis, seu (ut alii loquuntur apud Cornelium à Lapide hic) homo sensualitatibus & concupiscentiis deditus, non sentiat actualiter ea, quæ sunt spiritus, ex eo haud provenit, quasi vero Divina gratia adjutus non haberet potentiam & vires sufficientes, sed potius, quia renuit ordinarie Divinæ gratiæ cooperari. Pulsat Christus ad ostium, & talis sensualis non aperit, gestit clarissimum Divinæ gratiæ lumen densissimas penetare tenebras, ast concupiscentiis immersus sponte valvas occludit. Talis homo animalis non percipiens ea, quæ sunt spiritus, & à S. Juda Apostolo in sua Epistola ad vivum descriptus erat Confessionistarum Magister Lutherus, qui præcepta, saltem aliqua, Decalogi, præsertim illud *non concupisces*, servatu impossibile credidit, Jejunia Ecclesiastica sustulit, Sacerdotibus & Monachis contra sua vota expressa uxores concessit, ac ipsemet pessimo præivit exemplo, sacrilegum cum quadam Moniali contrahens Matrimonium. En hominem animalem, ex cujus Apostasia tanta mala, dissidia in Romano Imperio, diffidentia statuum inter se, Bella cruenta &c. &c. fuere exorta.

72. Dices 1. Juxta eundem Apostolum 2. ad Corinthios *cap. 3. v. 5. Non sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis, quasi ex nobis, sed*

suf-

ſufficientia noſtra ex DEO eſt: ergo à fortiori neque ſufficientes ſumus operari ex nobis ſpirituale bonum: *nam velle adjacet mihi, perficere autem bonum non invenio:* inquit iterum Apoſtolus ad Roman. c. 7. Reſpondeo explicando textum primum: non ſumus ſufficientes aliquid cogitare ex nobis (ſupple ſpiritualiter bonum) absque gratia Divina corroborante noſtras vires imbecilles, conced. abſolute loquendo; nego Ant. & pariformiter quoad *operari* diſtinguo conſequens. Etiam multi infirmi ob ſuam debilitatem dicuntur inſufficientes ad ambulandum, non, quod nullas habeant prorſus vires ſed quia vires ſunt valde adhuc imbecilles, ita, ut indigeant aliquo ſuſtentante & adjuvante. Alter textus ad Romanos c. 7. ubi Paulus videtur adſcribere ſibi *velle,* non autem *perficere,* ne quidem loquitur de ſpiritualiter bonis, ſed potius ibidem Paulus diſcurſum movet de motibus concupiſcentiæ primo-primis, rationem prævenientibus, ſicque in principiis Catholicorum, juxta dicta & dicenda, rationem formalis peccati non habentibus, quos equidem mediante gratia Divina poteſt velle, ſeu optare abeſſe, ut autem actu ſemper emaneant, fatetur penes ipſum non ſtare: DEUS etenim eosdem ſæpe permittit apud homines quoque juſtos pro majori humiliatione. Sic conqueſtus eſt Paulus 2. *Cor. cap.* 12. *v.* 8. de ſtimulo carnis; Reſponſum tamen *v.* 9. tulit à DEO, quod ſufficiat ſibi gratia ſua, qua nimirum efficaciter adjuvante, omnem conſenſum deliberatum, ac voluntariam delectationem excludat. Cæteroquin

DEus non solum *perficere*, sed etiam *velle* in nobis operatur (mediante nimirum sua gratia coadjuvante,) uti clarissime attestatur Paulus ad Philipp. cap. 2. ℣. 13.

73. Dices III. Homo peccator comparatur in SS. Scriptura, & PP. *mortuo*, nam *stipendia peccati mors*, ad Rom. cap. 6. ℣. 23. Item assimilatur *servo* ad Rom. cap. 6. ℣. 20 sed mortuus nullas prorsus habet vires in ordine ad vitam & actus vitales, atque servus nullam libertatem respectu sui Domini: ergo neque peccator. Resp. hoc argumentum probare nimium, quod nempe peccator neque haberet amplius liberum arbitrium in ordine ad actus naturales, & politicos, ac spiritualiter bonos externos; sicuti mortuus nullas prorsus habet vires in ordine ad vitam, actusque vitales, & servus deperdit libertatem respectu Domini etiam quoad bona naturalia, qualia ab adversariis adducuntur, *uxorem ducere, domum fabricare &c.* Item argumentum hoc pariter probaret contra ipsosmet Adversarios, quod neque justus à peccato jam liberatus haberet libertatem indifferentiæ in ordine ad actus internos spiritualiter bonos, etenim sicuti D. Paulus loc. cit. peccatorem vocat *servum peccati*, ita liberatum à peccato ℣. 18. appellat *servum Justitiæ*: ergo si debemus adæquatam instituere paritatem inter servum temporalem, & inter hos, utrobique non erit libertas indifferentiæ ad actus internos spiritualiter bonos. Itaque inter mortuum & servum ex una, & inter peccatorem

ex

ex altera parte non eſt adæquata paritas in omnibus, ſed tantum in aliquibus, puta, quod ſicuti mortuus vitam perdit, ita peccator gravis gratiam habitualem ſanctificantem, quæ hominem vivificat: Item, ſicuti ſervus obedit Domino, ita peccator obediat concupiſcentiis, & liberatus à peccato obediat juſtitiæ in ſanctificationem. Hoc modo ſacer Textus *v. 16.* & *v. 22.* ſeipſum explicat, dummodo legatur in fonte.

ARTICULUS XIX.

De cauſa peccati.

74. *De hac docent, quod, tametſi DEus creat & conſervat naturam, tamen cauſa peccati eſt voluntas malorum, videlicet Diaboli, & impiorum, quæ, non adjuvante DEO, avertit ſe a DEO,* ſicut Chriſtus ait *Joan. c. 8. cum loquitur mendacium ex ſe ipſo loquitur;* Ita Lutherani, & libentiſſime conſentiunt Catholici, quod DEus non influat ullatenus ad eſſe formale peccati, ſed ſola creatura ſit cauſa ejusdem: nam quoniam ex una parte *mandata Dei gravia non ſunt. 1. Joan. 5 v. 3.* idque præſertim verum, ſi Divina ſimul cooperatur gratia, quæ nulli hominum denegatur: ex altera vero parte in principii Catholicorum quilibet homo rationis capax habeat liberrimum arbitrium ad obſervanda dicta mandata, conſequenter recte ſoli homini

malitia adſcribitur, ſi contra ſanctiſſimam voluntatem Divinam hæc mandata transgreditur.

75. Econtra vero in principiis adverſariorum ex una parte ſaltem aliqua mandata Dei (in ſpecie illud in Decalogo *non concupiſces*) ſunt ſervatu impoſſibilia; ex altera vero, non obſtante hac impoſſibilitate, homo peccator talia mandata transgrediens committit formale grave peccatum, pœnæ æternæ damnationis ſubjectum, quamvis non habeat libertatem indifferentiæ evitandi illud, ac ſervandi mandatum. Viderint modo adverſarii, qualiter ſtantibus his principiis defendere adhuc poſſint, quod nullatenus DEus, ſed ſolus homo ſit Auctor peccati. Nunquid talis homo nondum *renatus*, vel necdum *renovatus* culpam potius in DEum conjiceret clamando: *Domine DEus, tu optime noſcens, inſufficientiam meam, hoc non obſtante mihi aliquando præceptum ſervatu impoſſibile impoſuiſti, nec vires novas tales dediſti, ut ſervare poſſem; ergo potius tu es cauſa transgreſſionis talis præcepti, quam ego: tu enim potuiſſes non præcipere, ego vero hoc præceptum ſemel à te poſitum non potui obſervare.* Revera ſi Rex aliquis malefactori, ob certum delictum in vincula conjecto (pone etiam, quod ſtimulis conſcientiæ agitatus talis Malefactor ipſemet ſuum delictum coram Judice manifeſtaverit, ac ſponte vincula ſubierit.) Si Rex, inquam, huic malefactori manibus, pedibusque ligato de novo mandaret, ut illico ſuum thronum accederet, alias novam graviſſimam ſubi-

biturus pœnam, talis Rex, nisi prius vincula solvi juberet, censeretur immisericordissimus, nec malefactori (utpote in his circumstantiis impotenti) ullatenus adscriberetur culpa, seu tanquam peccaminosa transgressio hujus mandati de accessu ad Thronum Regium, sed potius Regi ipsimet impossibilia mandanti.

76. Non credis forsan Catholice, quod similia quæ de impossibilitate servandi nonnulla præcepta, ac de libertate post Adæ peccatum per concupiscentiam quasi vinculata dicuntur, teneant atque defendant Lutherani? Audi Magistros eorum Gerardum, & Lomer, apud Pichler Part. II. Theologiæ Polemicæ Controv. I. Art. I. III. & IV. ubi I. admittunt definitionem S. Augustini peccati ut sic, *quod sit dictum factum, vel concupitum contra legem DEI.* Cujus explicationem Catholicam, tu Lector benevole, vide apud Reiffenstuel *Tract. 3. Theol. Moral. dist. 1. q. 2.* II etiam ipsi dividunt peccatum ut sic in Mortale & Veniale, ast longe in alio sensu, quam Catholici. Nos enim Catholici veniale dicimus, quod vel ex parvitate materiæ (puta ablatio unius oboli apud divitem) vel ex imperfectione actus (puta ob defectum plenæ advertentiæ ac deliberationis) non solvit amicitiam DEI, etsi aliquam meretur pœnam temporalem. Econtra vero Acatholici ex genere suo ajunt, omnes transgressiones legum esse peccata mortalia, sicque æterno supplicio digna, puta ablationem unius oboli, levissimam indignationem: imo (quod mireris) motus

quoque primo primos rationem prævenientes, posito etiam, quod in somno citra ullam causam prius in Vigiliis datam contingerent, dicunt esse transgressiones contra præceptum Decalogi. *Non concupisces.*

77. Quare asserunt III. circa divisionem peccati in mortale & veniale respiciendum potius esse ad personam, quæ legem transgreditur, quam ad parvitatem materiæ, qualem non admittunt &c. si enim illa sit persona venia haud digna (quales inquiunt esse homines nondum per Baptismum *renatos*, vel renatos quidem, ast per sua peccata iterum *Justitia Christi deperdentes,*) omnes transgressiones legis etiam indeliberate, vel absque libertate indifferentiæ contingentes, apud hosce fore peccata mortalia, pœnæ æternæ damnationis subjecta. E. G. apud Turcam, vel Judæum motus levissimus indignationis, aut carnalis concupiscentiæ, quamvis fuerit primo primus, ac rationem præveniens; Econtra vero, si homo per fidem semel apprehendit justitiam Christi, nec eandem iterum deperdidit, tales ipsissimi motus irascibiles, vel carnales ex parte hujus, *veniam mererentur,* ut sibi non imputarentur ad pœnam æternam, sed per umbraculum meritorum Christi tegerentur, atque sic ex hoc capite ratione *veniæ* vocarentur *venialia* peccata. Ubi tamen, ut sint talia apud similes justos, IV. Requirunt, ut transgressio contingat ex infirmitate, vel ignorantia, aut prava concupiscentia sine perfecta advertentia, & consensu, atque peccator desuper doleat, & Mediatoris

Chri-

Christi meritis tegi petat, quod si hic lapsus (puta ablatio etiam unius oboli) fieret à justo scienter meditato, cum complacentia, advertentia, ac consensu, vel si, loquendo de præcedentibus (puta motibus indeliberatis) nullus conciperetur dolor, etiamsi cognoscantur similes transgressiones, tunc omnes istæ transgressiones juxta ipsos forent peccata mortalia, imputarentur à DEO, fides ac spiritus sanctus excuterentur, & deinceps ipsis omnes motus etiam indeliberati, concupiscibiles, ac irascibiles &c. imputarentur pro gravi peccato, usque dum iterum per fidem apprehenderent justitiam Christi. Ita Lutherani, & quod hi dicunt de *renatis* seu *renovatis*, & de *non renatis*, aut *renovatis*, idem tenent Calvinistæ de *prædestinatis*, ac *non prædestinatis*, de quibus omnibus adhuc recurret sermo, explicando Propositiones damnatas Jansenianas, & Quesnellianas. Interim solummodo notes velim, quam difficulter (imo imperceptibiliter) memorati Acatholici sistentes in dictis principiis, salvare queant, DEUM non esse Auctorem peccati, saltem quoad eas transgressiones, quæ non sunt in libera potestate hominis, sicque præcepta desuper data tali homini servatu impossibilia.

ARTICULUS XX.

De fide, & bonis Operibus.

78. In compendium redigimus hunc articulum, utpote longiorem, fideliter tamen nihil sub-

ſtantiale de eorum doctrina intermittentes, quod ſubinde in nonnullis quoque præcedentibus articulis (à potiori tamen verba formalia ponimus) pro majori claritate, & brevitate obſervatum fuit. Qui totam Confeſſionem Auguſtanam verbotenus videre cupit, eam in Theologia Polemica P. Pichler prope finem reperiet. Igitur in præſenti.

79. Repetunt primo *Doctrinam ſuam de fide juſtificativa & bonis operibus Art. IV. VI. & XII. ac alibi ſæpius traditam, conquerentes, quod falſo accuſentur, quaſi bona opera prohibeant, cum tantum aſſerant, quod in his confidere non debeamus.* Secundo *vituperant Concionatores Catholicos, quod olim de his rebus parum docuerint, tantum urgentes certas ferias, certa Jejunia, fraternitates, peregrinationes, Roſaria, Monachatum, quæ vocant NB. Opera puerilia.* Tertio *glorientur novi Reformatores iſti Eccleſiæ (ſi ſuperis placeat) quod Catholici ab ipſis admoniti non perinde, uti olim opera hæc inutilia atque puerilia prædicent, atque inſuper nunc fidei mentionem faciant, de qua altum antea erat ſilentium.* Quarto aiunt, *fidem hanc juſtificativam pavidis conſcientiis plurimum conſolationis afferre, quæ non poſſunt reddi tranquillæ per ulla bona opera, ſed tantum fide; nam juſtificati per fidem pacem habeamus apud DEUM per Dominum noſtrum JEſum Chriſtum, excitat nos Apoſtolus ad Rom. cap. 5. v. 1.* Quinto *admonent homines, quod hanc fidem juſtificativam non debeant ſumere præciſe pro fide Hiſtorica, qualis etiam eſt impiis, & diabolo, ſed pro*

pro fiducia, quæ consolatur, & erigit perterrefactas mentes, quatenus firmiter credunt, & confidunt, sibi per merita, & justitiam Christi mediante hac fide apprehensam peccata sua non amplius imputari. Ita Lutherani: Ubi

80. Catholici ipsis ad singula puncta respondent: *Ad primum* jam fuit ad Art. IV. VI. & XII. probatum, quod sacra Scriptura non solum fidei, verum etiam dilectioni ac Pœnitentiæ, aliisque bonis operibus adscribat remissionem peccatorum, augmentum gratiæ, & Regnum Cœlorum vel de congruo, vel de condigno, mediate, vel immediate, prout nimirum est status promerentis ac qualitas operis, de quibus integer tractatus in Theologia speculativa habetur, agendo de gratia & meritis. *Venite Benedicti Patris mei,* inquit Christus apud Matth. cap. 25. ℣. 35. ac seqq. *Possidete Regnum paratum vobis à constitutione mundi. NB. esurivi enim & dedistis mihi manducare, sitivi, & dedistis mihi bibere.* Illud sufficienter capere nequeunt Theologi Catholici, quomodo Confessionistæ volentes, fidem justificativam debere apud illum, in quo existit, ferre bona opera, tanquam bonos fructus, quomodo (inquam) doceant consequenter doctrinæ sui Magistri Lutheri, qui inter propositiones à Leone X. damnatas 31. voluit, quod etiam NB. *Justus in omni opere bono* peccet; ubi ergo apud Justificatum vera, & proprie talia bona opera? Quod si per bona opera velint peccata intelligere, gratis admittimus, in similibus nos non debere confidere.

81. *Ad*

81. *Ad secundum*, si aliqui fuerint Concionatores Catholici, qui nullam in pulpitis mentionem fecerunt (quod tamen ignoro) de fide & bonis operibus, particulares hi homines male fecerunt, longe pejus tamen Acatholici, si propter particulares hos abusus cum ingenti perturbatione, & damno Ecclesiæ à fide apostatarunt; nam *propter abusum non est tollendus usus*, uti communiter receptum sonat proverbium. Ceterum falsitas hujus assertionis Augustanæ videtur ex ipsis ejusdem Verbis erui: si enim (uti fatentur) nostri Concionatores prædicarunt de feriis ac Jejuniis observandis, de Confraternitatibus, Rosariis, Monachatu &c. eo ipso prædicarunt de bonis operibus. Vosne hæc opera *puerilia* publice pronunciare, & sic in scriptis Catholico Imperatori Carolo V. præsentare ausi fuistis, cum ipsamet coronata Capita sæpius eadem opera, quæ vos *puerilia* nominatis) summa devotione, ac populi ædificatione exercuerint? *pueriliterne* egit S. Basilius, qui tempore antiquissimo, id est circa annum Christi 369. (ubi veram adhuc agnoscitis Ecclesiam) celeberrimum suum Ordinem instituit? Puerilia exercuerunt famosissimi sancti Patres, & Ecclesiæ Doctores, Hieronymus, Chrysostomus Gregorius Nazianzenus, qui primis adhuc sæculis mentionatum S. Institutum, seu, uti vos vocatis, *Monachatum* amplexi fuerunt? Absit ab impio filio, suum sanctissimum æque ac doctissimum Patrem, nec non Ecclesiæ Columnam S. Augustinum nominare puerilem, eo quod sanctissimam fundaverit Religionem?

Ut

Ut taceam jam ſanctiſſimum Patriarcham Benedictum; pariter primis quinque ſæculis florentem, ſub cujus cucullo quamplures Imperatores, Reges, & Principes ſeſe abſconderunt. Iſtane exercere, aut pro ſtimulo Virtutis in Cathedra Populo proponere apud vos ſunt puerilia?

Ad tertium punctum patet reſponſio ex præcedenti: ſi enim mentionata opera puerilia non ſunt, nec inutilia, potuerunt laudabiliter in Cathedra Populo proponi. Quod ſi in aliquibus locis de neceſſariis fidei neque in pulpitis, neque in inſtructionibus Catecheticis quidquam fuerit adductum, error erat particularis, quales correxit quamplures Concil. Trident. tractando de Reformatione; exinde tamen nihil ſequitur ad intentum: ſi enim in agro reperitur triticum, & zizania, atque in vera Chriſti Eccleſia boni & mali, mirandum non eſt, quod etiam in aliquibus locis mali ſubinde abuſus vigeant.

Ad quartum in primis non video, quomodo fidem juſtificativam habens poſſit eſſe adeo tranquillus, & ſecurus de ſua ſalute, quoniam in principiis Lutheri juxta propoſitionem à Leone X. damnatam ordine 35. *nemo* NB. (adeoque nec juſtus) *eſt certus, ſe non ſemper peccare mortaliter propter occultiſſimum ſuperbiæ vitium.* Inſuper ſi Domini Paſtores apud ſuas oviculas ſubinde Eccleſiæ Catholico-Romanæ non affingerent neſcio quæ falſa, qualia docere ne quidem cogitavit: ſi ipſis proponerent, quod ſententia tenens

fidem

fidem sine operibus salvare, fuerit error Aætianorum, seu Eunomianorum, jam primis quatuor sæculis nimirum circa annum Christi 353. teste Joanne Sianda existentium: si insuper sincere adderent fundamenta Catholicorum, cur hi negent, solam fidem salvare, nescio sane, qualem consolationem & pacem, ac utrum non potius conscientiæ stimulos atque anxietates essent habituræ dictæ oviculæ, commiseratione dignissimæ. Pacem habeamus apud DEUM per fidem, sed per fidem vivam, quæ sine operibus mortua est. *Si omnem* (NB. nulla hic excipitur) *habuero fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum*, inquit Apost. 1. Corinth. c. 13. Commendent ergo Domini Pastores oviculis suis enixe charitatem: habebunt enim exinde forsan circa fidem ignorantia invincibili laborantes, ac ceteroquin à via mandatorum DEI graviter aberrantes saltem hoc remedium restans salutis æternæ.

Ad quintum etiam nos Catholici volumus, ut fides sit conjuncta cum fiducia in DEUM, solummodo negantes, quod hæc sola justificet. Audiant, quæso, errantes oviculæ verba formalia doctrinæ Catholicæ, & redeant ad ovile, in quo unus est Pastor. Textus igitur sic sonat: Sess. VI. Conc. Trid. c. XII. de Justificatione. *Disponuntur ad ipsam Justitiam, dum excitati divina gratia, & adjuti, fidem ex auditu concipientes, libere moventur in DEUM, credentes, vera esse, quæ devinitus revelata & promissa sunt; atque*

que illud in primis, à DEO justificari impium per gratiam ejus, per redemptionem, quæ est in Christo JESU; & dum peccatores se esse intelligentes a Divinæ Justitiæ timore, quo utiliter concutiuntur, ad considerandam DEI misericordiam se convertendo, in spem eriguntur, NB. fidentes, DEum sibi propter Christum propitium fore &c.

ARTICULUS XXI.

De Cultu Sanctorum.

82. De hoc docent, *quod memoria Sanctorum proponi potest, ut imitemur fidem eorum, & bona opera juxta Vocationem, uti Cæsar imitari potest exemplum David in bello gerendo ad depellendos Turcas à Patria. Sed Scriptura non docet, invocare Sanctos, aut petere auxilium à Sanctis, qui unum Christum proponit nobis Mediatorem, Propitiatorem, Pontificem, & Intercessorem &c.* Ita Lutherani.

83. Econtra vero Catholici, pro aris & focis loquentes, defendunt, posse Sanctos in Cœlis non solum coli, verum etiam invocari, atque ab ipsismet auxilium peti, idque erui saltem deductive ex Sacra Scriptura. Et dato etiam, quod illic non haberetur, sufficere deberet continua praxis etiam antiquissimæ Ecclesiæ, per Testimonia SS. PP. primorum quinque sæculorum, nobis manifestata.

84. Ut

84. Ut autem hæc veritas Catholica magis intelligatur, ante probationem ejusdem prænotandum, quid sit cultus & quid *Invocatio*. Itaque cultus ut sic, est *excellentiæ in altero relucentis agnitio, ejusque cum debita animi submissione contestatio.* Solet is in sensu largiori etiam dici *adoratio*, quamvis rigorose loquendo adoratio competat Soli DEO. Dividitur autem cultus ut sic in *politicum* seu *civilem*, & in *Religiosum* pro diversitate excellentiæ in altero recognitæ: nam si excellentia alterius respicitur pure naturalis, qualis est in Principibus, Magistratibus, Parentibus &c. etiam cultus exhibitus censetur mere *politicus* ac *civilis*. Sic solemus apud magnos Principes flectere genua, apud illustres præsentes detegere caput &c. Quod si vero excellentia alterius respiciatur supernaturalis, cultus exinde exercitus erga talem dicetur *Religiosus*, qui si exhibetur DEO, est cultus *Latriæ*, si Beatissimæ Virgini, *Hyperduliæ*: si Sanctis, *Duliæ*, de quibus vide Reiffenstuel *Tract. 5. Theol. Moral. Dist. 1. q. 3. & 4.*

Loquendo de *Invocatione*, eadem est *petitio Auxilii vel patrocinii alterius cum aliqua fiducia.* Addit igitur invocatio super cultum adhuc duo, nimirum *fiduciam cordis*, *ac preces* ad illos, quos colimus, & quorum patrocinium seu auxilium imploramus, directas, pro quo

85. Sciendum ulterius, quod, dum DEUM invocamus, nullatenus *Patrocinium* (cum ipse

ſit ſupremus) ſed potius *auxilium* humillime flagitemus ab Eodem, tanquam ab Auctore omnium gratiarum, & Donorum, qui ex propria ſua Virtute, poteſtate, & Auctoritate, poteſt petita nobis clementiſſime conferre. Econtra Sanctorum frequentius, ſaltem in petitionibus, imploramus potius *Patrocinium*, ut iſti tanquam ſingulares Dei amici ſint Interceſſores, Patroni, & Advocati noſtri apud ipſum Deum, pro nobis & nobiſcum orando, quatenus tanquam Auctor omnium gratiarum hoc vel illud beneficium elargiri, ſeu hoc aut illud malum miſericorditer avertere dignetur. Et hinc ad Deum clamamus: *Miſerere nobis;* ad Sanctos vero, *orate pro nobis.* Nolo tamen per hæc dicta negare, quod aliquoties Sanctorum non ſolum *Patrocinium*, verum atiam *auxilium* immediate petatur, ſuſpirando E. G. ad Beatiſſimam Immaculatam Virginem pro dono Caſtitatis; ad S. Antonium Paduanum pro inventione rerum deperditarum; ad S. Apolloniam pro avertendo dolore dentium &c. non quaſi putaremus, Sanctos habere hanc poteſtatem largiendi ſimiles gratias ex ſe ipſis, ſed quia exiſtimamus, Deum hiſce tanquam ſpecialiſſimis Amicis hujusmodi poteſtatem quaſi præmium accidentale dediſſe, vel quia & hi in vita quoad talem Virtutem ſingulariter eminuerunt, vel in ſimili parte corporis amore Dei tormenta principaliter ſuſtinuerunt, ut hac ratione aliis invocantibus ſimilia dona conferre queant. Majoris claritatis gratia pro exemplo nobis ſerviat magnus aliquis in Aula

Regia Minister, quem Rex in signum æstimationis, atque amoris sui plurimis cumulat muneribus: apud talem Ministrum vel possum immediate rogare auxilium, supplicando E. G. pro aliquo ex his pretiosis munusculis sibi à Rege dono datis, vel implorare patrocinium, quatenus meum agat Patronum apud ipsum Regem, apud quem pro gratia supplico. Unde maximam Catholicis faciunt injuriam, qui eos quasi Idololatras, & Ethnicos proclamant; nullatenus enim nos colimus Sanctos tanquam Deos, cultu Latreutico, nec imploramus, quasi à se habentes Virtutem sanandi &c. sed veneramur tanquam amicos Dei, Patronos nostros, vel auxiliatores mediante ipsomet Deo, qui honoratur in Sanctis suis, & à quo tanquam immenso omnium donorum mari diversa gratiarum flumina principaliter exeunt, & ultimato iterum in illud mare redeunt. H. N.

86. Respondetur I. Saltem deductive ex Sacra Scriptura habetur, licite invocari Sanctos in Cœlis. Probatur *Primo*, juxta Sacram Scripturam possunt invocari pii homines in hac vita adhuc degentes: ergo recte exinde deducitur, multo magis posse invocari Sanctos in altera vita existentes: cur enim hi in gratia jam confirmati, atque singulares amici Dei essent deterioris conditionis, quam homines in terris, non raro, quamvis cæteroquin pii, nonnullis tamen imperfectionibus maculati? Anteced. Probat ex *cap. 15. ad Romanos v. 30.* ubi S. Paulus ait: *Obsecro vos, ut adjuvetis me*

me in orationibus pro me ad DEUM, & ad *Coloſſ. cap. 4. v. 2. Orationi inſtate &c. orantes ſimul & pro nobis.*

Probatur 2. Juxta Sacram Scripturam Angeli poſſunt invocari: ergo etiam Sancti; cum eadem ſit utrobique ratio. Anteced. probatur; ſic enim Angelum invocavit Jacob Patriarcha Oſeæ *Cap. 12. verſ. 4.* ibi: *Jacob invaluit ad Angelum, flevit, & rogavit eum,* ſic Eliphas Job Amico *cap. 5. verſ. 1.* in miſeriis ſequens dedit Conſilium: *Ad aliquem Sanctorum convertere.* Super quem textum D. Auguſtinus apud Pinedam per *Sanctos* intelligit *Angelos.* Nec obeſt Conſilium Laodicenſe teſte Theodoreto prohibens invocationem Angelorum. Etenim in primis illud erat Concilium præciſe particulare, quod non habet Auctoritatem fidei conformiter Quæſt. Prolegom. niſi quoad ea, reſpectu quorum à ſummo Pontifice approbatur, aut à tota Eccleſia recipitur. Deinde prohibuit invocare Angelos non abſolute, ſed tanquam Deos minores, qui fabricaſſent mundum, prout voluit Simon Magus. Ita S. Paulum intelligunt SS. Hieronymus & Chryſoſtomus,

87. Reſpondetur II. Dato etiam (nullatenus tamen conceſſo) quod ex Scriptura non ſufficienter colligeretur licita Invocatio Sanctorum, deberet pro hoc ſancto exercitio ſufficere Traditio Apoſtolica, quam declarat praxis continua Eccleſiæ, ex Patrum antiquiſſimorum Teſtimoniis nobis

bis innotescens. Sic in *primo* statim *sæculo* præter Liturgias S. Petri & S. Jacobi, Divus Dionysius Areopagita suasit, ut quis *suæ parvitatis conscius adeat ad aliquem Sanctum, ut se adjuvet, ac pro se roget. Sæculo II.* S. Irenæus *Lib.* 5. *c.* 19. Beatissimam Virginem Mariam proposuit tanquam *Advocatam. Sæculo III.* Origines in Lament. inquit: *Incipiam me genibus prosternere, & deprecari universos Sanctos, ut mihi non audenti petere DEUM propter nimietatem peccati succurrant. Sæculo IV. & V.* tot adsunt SS. PP. textus, ut nec Adversarii moderni, nominatim Lomer, audeant negare, pro tunc jam viguisse invocationem Sanctorum. *Ut efficax nostra sit oratio* (inquit S. Ambrosius precat. 2. præparante ad Missam) *B. Mariæ V. suffragia peto &c. Apostolorum Intercessionem imploro &c. Martyrum preces deposco &c. Confessorum Orationes expostulo.* Cui adstipulatur S. Augustinus in meditat. *cap.* 40. *Exaudi me Trinitas Sanctorum per merita Prophetarum, per suffragia Apostolorum, per Constantiam Martyrum, per fidem Confessorum, per castitatem Virginum, & NB. per intercessionem omnium Sanctorum.* Plures similes Textus & Orationes reperies apud Controversistas, notanter apud Pichler *Part.* 2. *suæ Theolog. Polemicæ hic*, fundamentaliter refuntantem Præconem Augustanum Lomer, qui per quaterniones plusquam quinquaginta veritatem istam Catholicam impugnare præsumpsit: Recogitent Domini Pastores ultimam vitæ suæ luctam, ubi, antequam in longam eatur æternitatem, pugnandum adhuc

est

eſt cum potenti illo adverſario, *qui tanquam leo rugiens circuit quærens, quem devoret,* 1. *Pet. c.* 5. an non conſultum tunc foret cum SS. PP. Auguſtino, Ambroſio, & aliis B. Virginem Mariam, atque Sanctos conciliare ſibi tanquam adjutores, & Patronos, quam eosdem cum Luthero excludere?

88. Dices I. Chriſtus qua Homo, unicus eſt Mediator, Propitiator, Pontifex & Interceſſor noſter, per quem acceſſum habemus ad DEUM juxta illud 1. *Timoth. cap.* 2. *v.* 5. *Unus eſt Mediator DEI & hominum, Homo Chriſtus Jeſus:* ergo Catholici non recte invocant plures nimirum Sanctos, tanquam Mediatores, & Interceſſores pro nobis ad DEUM. Reſpond. Explicando textum diſting. Ant. Chriſtus qua Homo unus eſt Mediator & Interceſſor noſter ad DEUM principalis, & in quem ultimato omnia redundant: concedo; minus principalis, nego. Chriſtus itaque qua Homo in tantum eſt unicus Mediator noſter Principalis & in quem ultimato omnia redundant, quatenus ex ejusdem meritis, ſanguine, & NB. Redemptione omnes Reliqui facti ſunt Sancti, amici DEI &c. valentes exinde ſuum pro Clientibus interponere Patrocinium, & quaſi Diſpenſatores DEI præſtare auxilium, prout textus, ſi integer ponitur, ſe ipſum declarare videtur ſequentibus formalibus: *Unus DEus, unus mediator DEI & hominum Homo Chriſtus Jeſus NB. qui dedit redemptionem ſemetipſum pro omnibus.* Alias ſane ſi per Chriſtum minus principales, & me-

diati intercessores excluderentur, nec tales forent pii in terris, nec Angeli in Cœlo contra ipsos textus Sacræ Scripturæ superius in Responsione I. adductos. Siste ante oculos tuos in Aula Regia unicum Regis filium, omnia apud Patrem valentem, simul tamen etiam potentes Ministros, & Regis amicos, quos Rex honorari cupit. Num male, aut filio Regis injuriam facit, qui equidem pro suo principali Patrono filium Regium sibi eligit, aliquoties tamen etiam Regios amicos, & Ministros accedit, ut vel sibi ulteriorem apud Regium Principem favorem, vel apud ipsum Regem Patrem Supplicatam impetrent gratiam?

89. Dices II. Sancti in tanta distantia Cœli à terra non vident, nec audiunt nostras preces, neque intelligunt interne directa ad ipsos suspiria in particularibus nostris necessitatibus; ergo non sunt invocandi, cum foret labor frustraneus. Antec. Probatur ex illo *Eccl. c. 9. Viventes sciunt se morituros, mortui vero nihil noverunt amplius.* Et ex *Isaia c. 63. Abraham nescivit nos, & Israel ignoravit nos.* Resp. I. Si etiam cum nostro Bernardino Vetweis in suo speculo transmitteretur, Sanctos nec audire in particulari nostra desideria & preces, necdum sequi, hos non esse invocandos, eo quod adhuc possent generaliter pro omnibus eosdem implorantibus suam interponere intercessionem apud Deum omnia videntem, omnia audientem. Resp. II. Quamvis Sancti has hominum preces non viderent, possent tamen à DEO quasi

au-

audire, ſeu percipere per ſpecialem revelationem. Reſp. III. Sanctos ſimilia, uti ipſosmet Angelos, videre in DEO tanquam clariſſimo ſpeculo. Textus pro contraria ſententia adducti, ſi quid probarent, ſolummodo oſtenderent, quod in antiquo Teſtamento non fuerint cognita iſta ſuſpiria, & invocationes in hac vita degentium, cum Patres in Lymbo clariſſimum hoc ſpeculum, nempe eſſentiam Divinam ſimiles invocationes repræſentantem necdum intueri potuerint. Deinde præfati textus nec ſunt ad propoſitum; primus enim, uti ex contextu patet, ſolummodo vult, mortuos nihil amplios conducens ipſis ad bona opera, & ad peragendam pœnitentiam noſcere, ſicut noſcunt viventes, ſe morituros, & exinde etiam remedium contra peccatum poſſunt aſſumere. Secundus textus declaratur, quod Abraham Iſraelitas non amplius noverit tanquam filios ob ſua peccata, ſic pariter ſponſus in Parabola Evangelica de decem Virginibus dicit ad fatuas, *Neſcio Vos.* Clementiſſimus avertat DEus, ne ſimilia ſuo tempore verba, *Neſcio Vos*, loquatur ad Acatholicos, dum cœleſtes cum ſponſo celebraturi nuptias intrare volunt januam Regni Cœleſtis, non portantes ſecum oleum bonorum operum, & lumen veræ charitatis. *Qui recte & credunt, & vivunt, juſte aſſimilantur quinque prudentibus: qui autem profitentur quidem fide in Jeſum, non autem præparant ſe bonis operibus ad Salutem, reliquis quinque aſſimilantur Virginibus fatuis*, inquit antiquiſſimus Origines Homil. 37. in Matthæum.

 §. VII.

§. VII.

Septem prætensi, & à Confessione Augustana per septem Articulos Catholicis imputati abusus refutantur.

90. Antequam descendam ad refutationem singulorum præmonendum censui, quod & ipsa Confessio Augustana, priusquam singulos referat prætensos in Ecclesia Catholica quasi introductos abusus, incipiat à verbis veritati non consentaneis, & claudat verbis sibi contradictoriis, ut nimirum vel sic eorum Confessio, tanquam *symbolum fidei suæ*, sit conformis ipsimet illorum *fidei*. Initium itaque circa abusus in formalibus ponit memorata Confessio Augustana taliter: *quod de nullo Articulo fidei dissentiant ab Ecclesia Catholica*, cum tamen in superioribus Articulis circa *fidem justificativam*, *bona opera*, *causalitatem Sacramentorum ex opere operato*, *ac invocationem* totaliter à Catholicis discrepent &c. En in principio falsitatem! Item in Epilogo post Articulum VII. ajunt, *quod de pluribus abusibus dici potuisset &c.* & tamen in principio inquiunt, *paucos tantum esse abusus*, quos ipsi tanquam novos, & contra voluntatem NB. Canonum receptos omittunt. En in fine contradictionem! pergamus nunc ad singulos.

AR-

ARTICULUS I.

De utraque specie.

91. *Laicis datur utraque species Sacramenti in Cœna Domini &c. Et tantum consuetudo non ita vetus aliud habet &c. Hæc vero consuetudo non solum contra Scripturam, sed etiam contra veteres Canones & Exemplum Ecclesiæ recepta est.* Ita Catholici

Econtra vero Catholici, etsi ultro admittant, in Scriptura non esse prohibitum, ut Laicis distribuatur Eucharistia sub utraque specie; addunt tamen, sed nec esse ibidem præceptum positive à Domino, ut porrigatur ipsis sub specie utraque; Item porrigere Laicis Eucharistiam sub una tantum specie nec pugnare contra veteres Canones, nec contra exemplum Ecclesiæ antiquæ, in qua modo sub una, modo sub duabus Eucharistia speciebus dabatur. Veritas hæc Catholica ut pateat magis.

92. Supponendum est, etiam sub unica tantum specie panis vel vini realiter contineri Christum Dominum totum cum carne & sanguine, corpore & anima, Divinitate & humanitate ita tamen, ut vi verborum in consecratione panis ponatur immediate *corpus;* alia vero concomitanter; in consecratione vero vini vi verborum *Sanguis Christi.* Cur autem tam in consecratione

panis, quam vini reliqua ponantur per concomitantiam, ſicque realiter totus Chriſtus; ratio eſt, quia Chriſtus utrobique, nimirum ſub ſpeciebus æquè panis ac vini, adeſt non tanquam mortuus (etenim poſt reſurrectionem non amplius moritur ad *Rom. c 6 v. 9.*) ſed tanquam vivus, & quidem homo DEus, ac conſequenter propter naturalem connexionem partium inter ſe, & propter unionem Hypoſtaticam, naturam inter humanam & Divinam in qualibet ſpecie exiſtit totus Chriſtus. H. N.

93. Reſpondetur I. Nullum eſt aſſignabile in S. Scriptura mandatum Divinum, quo Chriſtus Laicis præcepiſſet ſumptionem Euchariſtiæ ſub utraque ſpecie. Probatur 1. ſi foret aſſignabile aliquod tale mandatum, eſſet deducendum ex eo, quod Chriſtus in ultima cœna, dum inſtituit ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum ſub utraque ſpecie panis & vini, adjunxerit hæc formalia *Matth. cap. 26. Bibite ex hoc omnes.* Sed ex his verbis non eruitur mandatum Domini pro Laicis, ergo. Majorem ultro fatentur adverſarii in ſua Confeſſione Auguſtana. Minor probatur ex eo, quia Chriſtus ibidem ultimam cœnam inſtituit non præciſe per modum Sacramenti, ſed & inſuper per modum ſacrificii, direxitque mentionata verba: *Bibite ex hoc omnes* ad Apoſtolos, quos conſecravit ſacerdotes; adeoque ex his verbis non eruitur mandatum Domini pro Laicis, ut ſumant Euchariſtiam etiam ſub ſpeciebus vini. Confirmatur. Illi, ad quod Chriſtus direxit hoc mandatum

ob-

obtemperantes biberunt omnes; ita enim legitur *Marc. cap. 14. v. 13. Et biberunt ex illo omnes.* Ubinam autem vel ex S. Scriptura, vel ex communi antiquæ Ecclesiæ persuasione habetur, quod pariter præter Apostolos biberint ex illo calice E. g. Paterfamilias Cænaculi, & alii inservientes? Quod si non: signum est, ad alios extra Apostolos illa verba non fuisse à Christo Domino directa.

94. Probatur 2. Si mandatum Christi Domini in ultima cœna sumendi Eucharistiam sub utraque specie fuisset directum præter Apostolos ad omnes etiam Laicos; tunc ipsimet Apostoli nunquam porrexissent Eucharistiam Laicis sub una specie, sed sic porrexerunt: ergo Major patet, quis enim audeat dicere, Apostolos in causa tam ardua fuisse transgressos mandatum Christi Domini? Minor probatur: Etenim Apostoli fidelibus, ad audiendam eorum prius doctrinam congregatis distribuerunt potius Eucharistiam sub speciebus panis, juxta illud *Actor. cap. 2. v. 24. Erant perseverantes in doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis;* de qua fractione panis Apostolus *1. Corinth. cap. 10. v. 16.* ait: *Panem quem frangimus, nonne participatio corporis Domini est?* Ubi haud dubie pariter de speciebus vini mentio facta fuisset, si in omni distributione panis Eucharistici etiam calix Domini non solum potuisset, sed etiam ex mandato Christi in Communione Laicorum necessario addi debuisset. Profecto neque Israelitæ comedentes Agnum Paschalem, vel Mannam de Cœlo pluentem (quæ NB. erant figuræ *Eucha-*

ri-

ristiæ) leguntur adjunxisse semper ac necessario aliquem potum: cur ergo à figura non liceat hic argumentari ad figuratum?

95. Probatur 3. Non solum Apostoli, verum etiam successores in primitiva Ecclesia, ac primis quatuor sæculis sæpius porrexerunt Laicis Eucharistiam sub unica tantum specie vel panis, vel vini: ergo signum est, quod ex parte Laicorum non adsit mandatum Domini semper sub utraque specie sumendi Eucharistiam. Consequentia patet: nam ex Confessione adversariorum Ecclesia antiqua primis quatuor sæculis erat adhuc in sua doctrina conformis Doctrinæ Christi, *sponsa immaculata,* ac *sine rugis.* Antecedens vero probatur? sic enim I. jam ad annum Christi 57. itinerantibus hoc Sacramentum datum fuit sub sola specie panis, ut in vitæ discrimine (sacerdotibus pro tunc adhuc valde raris,) Viatico muniri possent. Ita apud Franciscum Henno testatur Baronius ad dictum annum. II. Græci per totam quadragesimam (exceptis diebus Sabbatinis & Dominicis, quibus sacerdotes consecrabant) communicabant solummodo ex *præsanctificatis,* id est, ex illis tantummodo hostiis, quæ aliis jam diebus, puta Sabbatinis & Dominicis fuerant à Sacerdotibus consecratæ, de quo usu videantur Concilium Laodicense *Can. 49.* Trullanum *Can. 51.* & Innocentius I. in *Epistol. I. c. 4.* III. Pariter primis sæculis tradebatur Eucharistia Eremitis, ut in sua tuguria deferrent, ac tempore sibi bene viso sumerent, quod idem fiebat in navigatione longa, aut

aut gravi persecutione quoad alios: non autem est verosimile, quod species vini simul cum hostia secum acceperint, tum quia, præsertim continuante diutius persecutione, Eucharistia aliquoties per integrum annum reservabatur; tum quia ab Eremitis sæpius ad remotissimos à loco receptionis recessus deferebatur: ubi interim species vini fuissent corruptæ. Ita testantur Tertullianus, S. Cyprianus, Clemens Alexandrinus, Basilius, & alii passim apud Controversistas videndi. IV. Infirmis, saltem una, alterave vice porrigebatur Eucharistia sub sola specie panis, uti præter Eusebium Cæsar. *lib. 6. Histor. Ecclesiast.* plures citat Cardinalis Bellarminus hic. Item infantibus necdum potentibus solidum cibum comedere olim instillabatur præcise sacratissimus sanguis Christi sub speciebus vini &c. ergo à primo ad ultimum in primitiva Ecclesia non porrigebatur semper Eucharistia sub utraque, sed aliquoties etiam sub unica tantum specie.

96. Respondetur II. Cum sacra Communio sub utraque specie non fuerit à Deo Laicis præcepta, sed tantum permissa, prout jam ante Concilium Constantiense docuerunt Alexander Alensis, Albertus Magnus, D. Bonaventura, & D. Thomas apud nostrum Bosco hic *dist. 4. sect. 8.* potuit exinde Ecclesia pro diversitate temporum & circumstantiarum hanc communionem sub ambabus speciebus, vel adhuc permittere, vel etiam positive ex gravi causa præci-

cipere, aut prohibere, prout videbatur in Domino. Probatur 1. Ex Potestate Vicaria Christi: si enim Rex in temporalibus potest ordinare ea, quæ ex una parte non sunt contra mandatum Divinum, & ex altera spectant ad bonum temporale Reipublicæ, cur non æque Vicarius Christi S. Petrus, & successores quoad illa, quæ respiciunt bonum spirituale? Accedit, quod S. Paulus tanquam Minister Dei, & Dispensator Mysteriorum ejus, partim non nulla, quæ non sunt contra mandatum Divinum actualiter dispofuerit spectantia adhuc ad Cœnam Domini, uti patet *1. Corinth. cap. 11. v. 33.* partim plura adhuc ordinare intenderit, uti colligitur ex propriis verbis *loc. cit. v. 34.* ibi: *Cætera, cum venero, disponam.* Cur igitur hæc potestas disponendi denegetur Petro, & illius successoribus?

97. Respondetur III. Sacra Communio sub utraque specie fuit defacto ab Ecclesia Catholico-Romana, præsertim à Concilio Constantiensi *sess. 13.* ac Trid. *sess. 21. cap. 1.* & ibidem *Can. 1.* recte Laicis ordinarie prohibita ex causis valde gravibus: hinc que immerito eadem propterea traducitur ab Acatholicis, prout magis patebit assignando non nulla ex motivis prohibendi. Itaque 1. porrectus antea Laicis sanguis non raro in Communione, præsertim apud pueros, Rusticos, tremulos senes: vel in magna communicantium compressione effundebatur cum magna irreverentia sanctissimi Sacramenti, ad quam evitandam etiam jam antea fuit apud Infantes sublata consuetudo

su-

ſumendi ſacratiſſimum Sanguinem. 2. Species vini non potuerunt, maxime in pagis remotioribus & Eccleſiis filialibus, tam prompte haberi pro ægrotis; nam reſervatæ aceſcebant faciliter non ſine gravi irreverentia SS. Sacramenti, maxime in Regionibus calidioribus, & tempore æſtatis. 3. Idem ſæpe contingebat, quando in maximis ſolemnitatibus, refrigeſcente in dies devotione, magna vini quantitas conſecrata remanſit, quam deglutire Sacerdotes frequenter abhorrebant, repertis in fundo Calicis variis non raro ſordibus, præſertim ſi & Vetulæ ex naribus ſtillantes, lepra, aliisque deformitatibus, quas natura abhorrere ſolet, affecti, vel vehementi tuſſi moleſtati, præſertim alias agreſtes homines ex illo calice biberunt. 4. Ceſſabat frequens uſus Euchariſtiæ, præſertim in Eccleſiis pauperibus, & ubi vinum caro emebatur pretio. 5. Magna in hoc puncto inter membra Eccleſiæ extabat difformitas, populo in una regione ſub una, in altera ſub duplici ſpecie SS. Sacramentum Euchariſtiæ ſumente. Hæc, præſertim periculum irreverentiæ, ut melius evitentur, tandem Eccleſia præcepit, ut Laicis deinceps, niſi ob novas circumſtantias aliter aliquando diſponendum videatur, SS. Euchariſtia non niſi ſub ſpeciebus panis porrigatur, quamvis & hi antecedenter potuerint calicem ſumere, non prohibente id Chriſto, ſed relinquente determinationem chariſſimæ ſponſæ ſuæ Eccleſiæ. Ut autem hoc magis capiatur ab Acatholicis, & eorum objectiones clarius ſolvantur.

98. Scien-

98. Sciendum 1. Catholicos omnino admittere hoc Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum fuisse institutum in ultima Cœna Domini: ibi enim post prolata verba consecratoria sub speciebus panis & vini vere continebatur SS. Corpus & Sanguis Christi, in quo principaliter consistit dictum Sacramentum, quod dein à fidelibus devote acceptum per modum cibi spiritualis longe magis confortat animam, quam cibus naturalis ipsum corpus. 2. Defendunt Catholici cum Concilio Trident. *Sess. 22. de Sacrific. Missæ cap. 2.* Sanctissimam Eucharistiam non solum in ultima Cœna habuisse rationem Sacramenti, verum etiam rationem sacrificii incruenti, repræsentantis cruentum in ara Crucis sacrificium, ubi utrobique Hostia, seu Victima pretiosissima est ipsemet Christus Cœlesti Patri oblatus. Docent, hanc cruenti sacrificii repræsentationem in eo vel maxime consistere, quod mystice ac vi verborum utriusque consecrationis separetur corpus à sanguine, quamvis realiter loquendo tam in consecratione panis quam calicis adsint corpus & sanguis Christi cum anima & Divinitate, de quo vide Reiffenstuel *Tract. 14. Theolog. Moral. Distinct. 5. quæst. 1. 2. & 4.* Firmiter credunt, conformiter Concilio Trident. *Sess. 22. de Missæ sacrif. Can. 2.* Apostolos in ultima Cœna à Christo fuisse simul consecratos novi Testamenti Sacerdotes, ipsisque traditam potestatem in corpus Christi verum, puta consecrandum, offerendum, & sumendum &c. uti post resurrectionem eisdem com-

complete fuit attributa poteſtas in corpus Chriſti myſticum, quando Chriſtus Joan. c. 20. v. 22. & 23. inſufflavit, & dixit eis: *Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis.* 5. Fatentur cum Concilio Tridentino in formalibus ſeſſ. 22. cit. c. 1. quod Chriſtus Apoſtolis in ultima Cœna tanquam novis Sacerdotibus non ſolum *tradiderit corpus & ſanguinem, ut ſumerent* (puta pro integrando ſacrificio) verum etiam *eisdem, eorumque in ſacerdotio ſucceſſoribus, ut offerrent, præceperit per hæc verba: Hoc facite in meam commemorationem, uti ſemper Eccleſia Catholica intellexit, & docuit.* Et licet hæc ultima verba, *Hoc facite in meam commemorationem*, apud Evangeliſtas reperiantur ſolummodo penes conſecrationem panis: expreſſe tamen S. Paulus 1. Corinth. cap. 11. v. 25. teſtatur, eadem quoque à Chriſto fuiſſe addita in conſecratione vini, prout de facto quoque in Miſſa poſt conſecrationem calicis ad elevationem dicuntur ſequentia: *Hæc quotiescunque feceritis, in mei memoriam facietis.* 6. Notant Theologi Catholici, quod, etſi ex Concilio Tridentino eruatur per verba, *Hoc facite in meam commemorationem*, Apoſtolis ac ſucceſſoribus tanquam Sacerdotibus ſacrificantibus fuiſſe à Chriſto præceptum, offerre hanc Hoſtiam, nimirum SS. Corpus ac ſanguinem Chriſti, atque etiam pro integritate Sacrificii ſumere illud: diſputetur tamen adhuc inter Catholicos, utrum pariter Laicis fidelibus, utpote non ſacrificantibus, fuerit datum mandatum Divinum ſumen-

di illud ſaltem ſub ſpeciebus panis, ſub quibus realiter præter corpus juxta jam dicta continetur concomitanter, ſanguis Chriſti? ubi non defuerunt, præſertim ante Concilium Tridentinum graves doctores, uti noſter Alenſis, & D. Bonaventura apud Boſco, loco proxime citando, defendentes præceptum ſumendi ex parte Laicorum eſſe præciſe Eccleſiaſticum, non Divinum, uti videre poteris apud Franciſcum Henno, *Tract. de Euchariſt. Diſp. 9. quæſt. 1.* La Croix *lib. 6. Theol. moral. Part. 1. num 594.* & fuſius apud noſtrum Boſco hic *diſput. 4. ſect. 8. Concluſ. 2.* 7. Advertunt Theologi Catholici, defacto quidem Communiorem eſſe inter noſtros ſententiam quam etiam ex antiquioribus jam S. Scripturæ Expoſitoribus defendit noſter Lyranus teſte Sabino Bononienſi *part. 1. Lucernæ Myſticæ tract. 38. num. 93.* nimirum Laicis quoque à DEO mandari ſumptionem Euchariſtiæ, pro cujus tamen efficaciori probatione adducunt AA. potius alium textum Scripturæ, nimirum Joan cap. 6. v. 54. *Niſi manducaveritis carnem filii hominis, non habebitis vitam in vobis.* Hæc ſeptem notanda ſi attente legantur, faciliter Adverſariorum argumenta ſolvuntur, à quibus contra noſtras reſolutiones

99. Objicitur I. Chriſtus generaliter in ultima Cœna porrigens calicem dixit, *Bibite ex eo omnes:* ergo etiam Laicis datum eſt mandatum Divinum bibendi. Reſpondeo diſtinguendo Antec. Dixit ad aſſidentes menſæ Apoſtolos

Te-

Teſtamenti novi Sacerdotes: atque ad eorum ſucceſſores, *Bibite ex eo omnes*, conc. ad reliquos etiam non aſſidentes, ſeu præſentes, neg. Rationes negandi ſunt allatæ in noſtris probationibus.

Urges: Sicut Chriſtus dixit in conſecratione calicis, *Bibite ex eo omnes:* ita pariter in conſecratione panis ait: *accipite,* & *comedite,* Matth. cap. 26. v. 26. ſed quoad manducationem corporis Domini Divinum mandatum intelligendum eſt non ſolum de Sacerdotibus, verum etiam de Laicis, qui utique obligantur mandato Divino ſumere corpus Domini: ergo etiam quoad calicem Domini bibendum.

Reſpond. neg. minorem, uti enim mandatum *bibendi*, ita etiam *manducandi* erat directum ad ipſos Apoſtolos, atque ſucceſſores Sacerdotes, non autem ad Laicos; quod autem Laici obligentur mandato Divino ad ſumendam Euchariſtiam, Doctores illi Catholici, qui hanc tenent ſententiam, non deſumunt ex allegatis Chriſti verbis, *manducate ex hoc omnes;* ſed principaliter ex aliis Joan. cap. 6. v. 54. præcedenti numero allegatis.

100. Objicitur II. Sicut Chriſtus in ultima Cœna dando panem præcepit comeſtionem per illa verba: *Hoc facite in meam commemorationem;* ita per eadem verba porrigendo calicem mandavit bibitionem: ergo utrobique adeſt manda-

tum Divinum: Consequentia tenet à paritate rationis: Antecedens vero probatur ex eo, quia etsi Evangelistæ tractantes de ultima Cœna in bibitione non æque, uti in comestione, apposuerint illa verba: *Hoc facite in meam commemorationem;* testatur tamen Apostolus, id factum fuisse à Christo utrobique; nam narrans Corinthiis suis Historiam, quæ contigit in ultima Cœna. 1. Corinth. c. 11. v. 25. de Calice Domini ita loquitur: *Similiter & calicem postquam cœnavit* (supple *accepit*) *dicens: Hic Calix novum Testamentum est in meo sanguine, hoc facite, NB. quotiescunque bibetis: in meam commemorationem.*

Ante Responsionem nota 1. tempore isto Apostolorum fuisse Laicis permissum adhuc sumere Eucharistiam etiam sub speciebus vini, ut patet *loc. cit. v. 28.* Nota 2. Paulum non intendisse in illo *capite 11.* Corinthios suos instruere, quasi non solum permissio, sed etiam mandatum Divinum esset, ut Laici sumant Eucharistiam sub utraque specie: nam de hoc nihil pro tunc movebatur à Corinthiis. Voluit igitur ibidem potius Corinthiis suis exprobrare abusus, ab ipsis, dum celebrarunt hanc sacram Cœnam, introductos, & pro exemplo sobrii, atque honesti convivii proponere Cœnam Domini ipsiusmet. Videatur de hoc Cornelius à Lapide in cit. c. 11. ad Corinth. H. N. Respondetur uti in priori objectione distinguendo Antec. sicut Christus in ultima Cœna præcepit come-

me-

meſtionem, ita etiam bibitionem præſentibus Apoſtolis & aliis futuris Sacerdotibus conced. Extraneis, atque Laicis, nego.

101. Oſtendant igitur nobis Adverſarii in controverſia tam famoſa aliquem Scripturæ textum, qui noſtra enervet ſuperius allegata fundamenta, & clare probet, Chriſtum ſub his verbis: *Hoc facite in meam commemorationem:* voluiſſe etiam Laicis non ſacrificantibus mandare poſitive ſumptionem ſanguinis ſub ſpeciebus vini. Profecto nec Chriſtus Luc. cap. 24. legitur dediſſe calicem diſcipulis euntibus in Emmaus, quando ibidem *accepit panem, & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis. Et aperti ſunt oculi eorum, & cognoverunt eum.* v. 30. Ubi ex tam mirabili effectu apertionis oculorum mentis colligunt SS. PP. nominatim SS. Chryſoſtomus, Auguſtinus, Theophylactus, & Hieronymus apud Patrem Kedd in ſuo Conſtantino Magno, panem hunc non fuiſſe communem, ſed Euchariſticum.

102. Objicitur III. Chriſtus Dominus, quando Joannis c. 6. v. 54. præcepit univerſaliter, ſicque etiam Laicis ſumptionem Euchariſtiæ, non ſolum mandavit manducationem, ſed etiam bibitionem calicis, & quidem ſub deperditione vitæ ſpiritualis: ergo adeſt mandatum Divinum bibendi ſanguinem etiam ex parte Laicorum. Antec. probatur ex ipſo textu ſequentis tenoris: *Niſi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus ſanguinem, non habebitis vitam in vobis:*

bis: ubi pariformiter loquitur Sacra Scriptura de carne ac ſanguine Filii Hominis. Ante Reſp. nota, quod primi, qui ex his ipſis Chriſti verbis neceſſitatem Communionis ſub utraque ſpecie ex mandato Divino aſſeruerunt, dicantur circa annum Chriſti 1409. vel 1412. Petrus Dredenſis, & Jacobellus *Miſnenſis*, ſeu apud Sianda V. *Jacobellus*, melius *Miſenſis* in *Bohemia*, non in ſuperiori *Saxonia*. Hos Wicleffi erroribus contaminatos ſecuti ſunt Joannes Huſſ. cum ſuis, & ejus diſcipulus Hieronymus Pragenſis à Concilio Conſtantienſi circa Annum 1415. damnati, ac ſubſequenter Lutherus & Calvinus, H. N.

Reſpondetur in primis, in allegato textu particulam & commode juxta phraſin Hæbraicam alibi etiam ſic uſurpatam poſſe accipi disjunctive pro particula *vel:* ſic pariter dixit Petrus Act. cap. 3. v. 6. *Argumentum & aurum non eſt mihi*, id eſt, arguentum vel aurum, ſic Paulus 1. Corinth. capit. 11. verſic. 29. *Qui manducat NB. & bibit indigne, judicium* (id eſt, damnationem teſte D. Chryſoſtomo apud Cornelium à Lapide) *ſibi manducat & bibit.* Quamvis ad damnationem hanc incurrendam non neceſſario requiratur, ut *copulative*, ſeu ſimul indigne manducet & bibat, ſed ſufficiat *disjunctive*, ſi alterutrum ex his indigne fiat, de quo vide ulterius ſubtiliter diſcurrentem noſtrum Boſco de Sacramentis *Part.* 2. *Diſput.* 4. *ſect.* 8. *Concluſ.* 8. His igitur ſtantibus, cur ob fundamenta in noſtris

Re-

Reſolutionibus allegata non poſſet pariformiter diſcurri circa textum præſentem?

Reſpondet. 2. Aliter diſtinguendo Antec. Chriſtus præcepit ibidem etiam bibitionem ſanguinis realiter, & quoad ſubſtantiam conced. formaliter & quoad modum negatur. Id eſt, Chriſtus quidem ibi præcepit, ut ſumatur à parte rei ſanguis Chriſti, quod fit etiam manducando panem vivum; non autem mandavit determinate in ordine ad Laicos quoad modum, ut nimirum expreſſe ſub modo bibitionis Chriſti ſanguis accipiatur.

Hinc mirum non eſt, quod eodem capite 6. Joannis Chriſtus absque mentione alicujus bibitionis ſoli manducationi hujus panis vivi, ſub quo una cum carne ſumitur pariter ſanguis Chriſti, vitam æternam adſcripſerit. Sic enim leguntur loc. cit. v. 50. *Hic eſt Panis de Cœlo deſcendens, ut ſi quis ex ipſo manducaverit, non moriatur.* Similiter v. 52. *Si quis manducaveit ex hoc pane, vivet in æternum.* Item v. 59. *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.* In quibus textibus nullibi fit mentio de formali bibitione.

103. Objicies IV. Gelaſius Papa expreſſe mandat. *Can. comperimus.* 12. *de Conſecrat. diſt.* 2. ut Sacramentum Euchariſtiæ non dividatur taliter, quatenus, *ſumpta tantummodo corporis Sacri portione, a calice Sacri cruoris abſtineatur:* ergo male

le à modernis Pontificibus, prohibetur id, quod Gelasius fieri mandavit, & SS. PP. antiqui vel maxime commendarunt.

Respondeo in primis, hunc Canonem posse explicari conformiter priori Canoni undecimo, quod nimirum loquatur de sacrificantibus, non de Laicis communicantibus. Ita declarat D. Thomas 3. *part.* q. 80. *Art.* 12. *ad primum.* Atque etiam *Summarium* Canonis in Decreto Gratiani sic habet. Deinde transmisso in Antecedenti Adversariorum supposito, quod Pontifex loquatur quoque de Laicis, negatur tamen consequentia quoad primam partem; etsi enim Gelasius Papa secutus exemplum Divi Leonis *serm.* 4. *de Quadrages.* etiam sub grandi sacrilegio mandasset, ut pro suo tempore Sacra Communio sub utraque specie accipiatur, hoc tamen ideo factum fuisset, ut occulti plures Manichæi, qui vinum abhorrent, credentes, illud à diabolo creatum, exinde arceantur à Communione, ad quam alias, dum sub solis speciebus panis Eucharistia porrigebatur, permixtim cum Catholicis non sine gravi irreverentia Sacrilegi accedebant: quæ ratio apud nos his temporibus jam cessat.

Sancti Patres, si qui ab Adversariis adducuntur in contrarium, intelligendi sunt vel de illis temporibus, quibus Communio sub utraque specie adhuc erat permissa, aut etiam præcepta, vel discurrunt de re sumenda, non de modo sumendi, vel denique loquuntur de Sacerdotibus

Sa-

Sacrificantibus, non de Laicis communicantibus. Cæterum miror, Acatholicos adeo conqueri de subtractione Calicis, cum tamen id ex gravissimis factum sit rationibus, & econtra Lutherus hoc ipso Calice carere paratus fuisset præcise in contemptum alicujus Concilii, si ab eodem communio sub utraque specie præciperetur. Verba formalia Lutheri Tom. 3. Jen. de formula Missæ sic sonant: *Tunc* (id est, si præciperetur) *minime omnium vellem utraque specie potiri, imo tunc primum in despectum Concilii, vel statuti sui vellemus aut alterutra, aut neutra potiri.*

ARTICULUS II.

De Conjugio Sacerdotum.

104. De hoc inquiunt, *quod ad evitanda publica scandala alias data, liceat Sacerdotibus illud instituere ex sequentibus,* 1. *quia Paulus dicit: Habeat unusquisque uxorem suam propter fornicationem. Item* 2. *juxta eundem melius est nubere, quam uri. Nam DEUS conjugium tanquam remedium humanæ infirmitatis instituit.* 3. *Quia idem Paulus* 1. *Timoth.* 4. *doctrinam prohibentem conjugium vocat doctrinam Dæmoniorum.* 4. *Quia pariter Paulus ait, Episcopum eligendum esse, qui sit maritus: cur ergo non etiam alius Sacerdos?* 5. *Quia Deus creavit hominem ad propagationem, dicens: Crescite & multiplicamini. Gen.* 1. *nec est humanæ potestatis sine*

singulari dono, & opere Dei creationem mutare, & mandatum tollere Divinum. 6. *Quia constat, in Ecclesia veteri Sacerdotes fuisse Maritos, & primum ante annos quadringentos (puta à Confessione Augustana computandos) vi coactos ad Cœlibatum.* 7. *Quia ex antiquis PP. S. Cyprianus suadet Lib. I. Epistolarum Epistola undecima: ut melieres nubant, adeoque à pari idem de viris.* 8. *Quia Cœlibatus est res difficillima, plerisque impossibilis, atque horrenda contra naturam parit flagitia & scandala.* 9. *Quia alias Ecclesiæ videntur aliquando defuturi Pastores, si diutius prohibeatur Conjugium.* Ita Pastores Acatholici loquentes pro Thalamo, & suis uxoribus, nec non, ut exinde Magistrorum, Lutheri & Calvini, defectionis causam præcipuam (amorem nimirum mulierum) saltem apparenter aliquo modo cohonestent.

105. Econtra Catholico-Romani inprimis quidem gratis admittunt, conjugium esse aliquid honestum & bonum. 2. Pariter in hoc rerum ordine ad propagationem generis humani necessarium. Atque 3. exinde respectu totius naturæ humanæ in communi præceptum, ita nimirum, ut saltem aliqui ex genere humano sint, qui illud contrahant, ne genus humanum deficiat. 4. Non autem obligari hoc præcepto singulos in particulari: alias enim Elias, Jeremias, Joannes Baptista, Joannes Evangelista, S. Paulus, pluresque SS. PP. antiquissimi cum primis fundatoribus SS. Ordinum violassent hoc mandatum. 5. Tenent, Cœlibatum esse meliorem conjugio: ita

enim

enim clare loquitur D. Paulus 1. Corinth. cap. 7. v. 38. & 40. *Qui matrimonio jungit Virginem suam, bene facit; qui non jungit, melius facit, Beatior erit, si sic permanserit secundum meum consilium, puto autem, quod & ego spiritum Dei habeam.* 6. Asserunt, Cœlibatum esse naturæ humanæ gratia Divina (quæ facientibus, quod in se est, omnino non negatur) adjutæ observatu omnino possibilem; quomodo enim alias prudenter D. Paulus 1. Corinth. c. 7. v. 25. & loco proxime allegato tam absolute, Virginitatem suadere potuisset? *Qui te hortatur, ut voveas, Ipse adjuvat, ut reddas,* inquit D. August. in Psalm. 137. 7. Libenter concedunt, quod de jure Divino non sit necessario Cœlibatus Sacerdotio annexus, cum defacto quoque Sacerdotes Græci, etiam non schismatici, conformiter *cap. cum olim 6. de Cleric. conjugatis*, possint habere Uxores, quas ante sacros Ordines duxerunt, licet post sacros Ordines semel susceptos non liceat ipsis amplius contrahere. 8. Defendunt, posse tamen ab Ecclesia Sacerdotio, & aliis sacris Ordinibus recte annecti Cœlibatum; nam cum cœlibatus sit res honesta, & bona, imo melior conjugio, & simul observatu possibilis, cur Summo Pontifici sit adempta potestas præcipiendi eundem in casu, quo aliqui sponte & libere volunt suscipere sacros Ordines? 9. Addunt aliquas congruas rationes, cur Ecclesia actualiter alligaverit SS. Ordinibus Cœlibatum; ex quibus præcipua est, quod primaria officia Ministrorum Ecclesiæ (puta *sacrificare & Sacramenta aliis ministrare*) melius

ad-

administrentur à cœlibe, utpote magis mundo quam à conjugato.

106. Hæc Catholicorum dicta si bene notentur, facilis erit solutio rationum, quas in contrarium allegat Confessio Augustana: nam ad 1. Paulus 1. Corinth. cap. 7. v. 2. dum ait: *habeat unusquisque suam uxorem propter fornicationem*, loquitur ad actualiter jam conjugatos, non ad solutos, ad quos ultimos primum v. 8. suum dirigit sermonem: in præsenti autem vult, ut unusquisque conjugatus penes se habeat, non autem repudiet uxorem suam *propter fornicationem*, id est, ne fornicetur cum altera. Ita textum istum explicat celeberrimus antiquissimæ Ecclesiæ Pater & Scripturæ Expositor S.Hieronymus Libro 1. contra Jovinianum. Aliam adhuc declarationem videre poteris apud Cornelium à Lapide in dictum textum. Ad 2. Verissimum est ibidem consilium S. Pauli illis adhuc solutis personis datum, quæ experientia doctæ putant, se non restituras tentationibus carnis, 1. Corinth. cap. 7. v. 9. nempe, *quod melius sit nubere quam uri*, id est, *melius maritum ducere, quam fornicari*. Ita glossant S. Hieronymus Apolog. pro libris contra Jovinianum, Ambrosius, Augustinus & alii apud Cornelium à Lapide hic. Ad 3. Doctrina absolute prohibens conjugium est doctrina dæmoniorum, hoc autem non facit Ecclesia Catholico-Romana, sed permittit libertatem, solummodo conditionate sacros assumentes Ordines adstringens ad Cœlibatum, idque propter excellentiam status, & sanctitatem functionum. Ad 4.

falſum eſt, quod Paulus unquam dicat, Epiſcopum eligendum eſſe, qui ſit *Maritus*. Equidem 1. Timoth. cap. 3. ſic habet, *oportet Epiſcopum eſſe unius uxoris Virum*; per hoc tamen nil aliud intendit, quam excluſionem Bigami, ut nimirum Epiſcopus eligendus non ſit talis, qui duas ſucceſſive habuerit ante Epiſcopatum uxores. Cæteroquin idem Apoſtolus ad Titum cap. 1. v. 8. deſiderat Epiſcopum eſſe *ſobrium, juſtum, ſanctum, & NB. continentem*. Videatur de hoc S. Chryſoſtomus primorum ſæculorum Pater in *1. Timoth. c. 3. & cap. 1. ad Titum* Ad 5. etiam DEUS ad piſces & aves dixit: *Creſcite & Multiplicamini*, non tamen fuit hoc præceptum Divinum, ſed potius benedictio. Dato autem, quod, cenſeatur mandatum Divinum, non intendebat obligare ſingulos in particulari, ſed ſolum genus humanum in communi. Ad 6. Quod ſacerdotes, qui ſponte & voluntarie ſuſcipientes ſacros Ordines ſe ſubmiſerunt præcepto cælibatus, adigantur ad obſervantiam, poſito, quod fiant transgreſſores, æque parum injuſtum conſeri debet, quam ſi Violatores Legum Civilium ad obſervantiam compellantur. Cæteroquin veritati omnino conſentaneum non eſt, quod hic uſus primum ante quadringentos annos fuerit introductus; cum Concilia in Germania habita, puta Aquisgrani, Moguntiæ, Wormatiæ &c. Cœlibatum hunc jam ante 800. annos ſtatuerint. Quinimo S. Clemens primo ſtatim ſæculo præcepit, ut nullus Cœlebs ad Clericatum perveniens admittatur ad nuptias contrahendas, niſi Lectores

&

& Cantores, uti expressè refertur in Jure C
nonico inter Canones Apostolorum Canone
gesimo quinto. Ad 7. Verba formalia S. C
priani vix credo esse fideliter allegata: apud Co
nelium enim à Lapide in cap. 7. 1. Ep. ad C
rinth. ℣. 9. sic sonant: *si perseverare nolint* (su
ple Virgines) *aut non possint, melius est nub*
quam uri. Ubi loquitur de Virginibus nondu
DEO auctualiter per votum dicatis, sed dica
dis, quas monet, ne se DEO devoveant,
perseverare nolint. Cæteroquin eadem Episto
Virgines DEO per actuale votum jam dica
vocat Christi NB. adulteras, si post votum cas
tatis viris copulentur. En! Sanctum Cyprianu
potius pro nobis, quam contra nos. Ad 8. Cœ
libatus perpetuus est quidem carni difficilis, no
tamen impossibilis, accedente præsertim grati
Divina, observatisque ad Castitatem tenenda
mediis, passim apud Ascetas reperiendis, inter qu
à SS. PP. vel maxime commendatur jejunium
quale profecto parum videtur curasse Lutheru
ignominiose cum suis traducens abstinentiam
carnibus, & duplici refectione tempore Quadra
gesimæ, Angariarum atque Vigiliarum &c. à Ca
tholicis præscriptam. Cæteroquin S. quoque Pau-
lus sensit stimulum carnis; vicit tamen grati
Divina accedente, quæ si deesset, ex ipsis Acatho-
licorum principiis, & paritate rationis etiam con-
jugati reputandi forent adulteri in longiori mor-
bo, vel absentia compartis, atque urgente simul
concupiscentia ad alienam. Ad 9. Non adverti-
mus nos Catholici propter annexum sacris Ordi-

ni-

nibus Cœlibatum quempiam defectum Sacerdotum; nec propterea Sanctissimam hanc Cœlibatum inter & Sacerdotium connexionem dissolvendam existimamus, eo quod hinc inde per accidens fiant abusus. Recogitent parum Acatholici, quæ flagitia apud ipsos aliquoties etiam ab Uxoratis, vel militibus, quibus matrimonium passim non conceditur, committantur.

ARTICULUS III.

De Missa.

107. De hac ajunt 1. *Quod etiam apud ipsos Missa retineatur & summa reverentia celebretur, nec non usitatæ cæremoniæ fere omnes observentur.* 2. *Quod hæc habeatur in lingua Germanica ad docendum populum.* 3. *Quod apud ipsos non admittantur Missæ privatæ sed tantum publicæ, per quas ultimas intelligi volunt Missas, sub quibus populus communicet ad quam Communionem* (subjungunt) *nulli admittuntur, nisi antea explorati, & auditi.* 4. *Negant, quod ulla Missa etiam publica ex opere operato causet triplicem illum fructum à Catholicis assertum, nempe propitiatorium, impetratorium & satisfactorium, quem Christus potius contulit in Ara Crucis sacrificio cruento satisfaciens pro nobis, & nos Cœlesti Patri suo iterum reconcilians.* 5. *Exinde negant, in Missa contineri verum aliquod sacrificium, docentes eam solummodo esse institutam, ut renovetur per ipsam memoria Christi, & mediante sumptione Eucharistiæ apud illum, qui utitur hoc Sacramento, fides excitetur, rememorans, quanta per*

Chri-

Christum accipiat Beneficia; per quam memoriam hominis talis conscientia pavida erigitur, & nova afficitur consolatione. 6. *Demum prætendunt varios à Catholicis in Missis privatis introductos abusus, ita ut nulla res Divina ita videatur unquam ad quæstum collata fuisse, ut Missa.* Ita Acatholici, qua autem veritate, & fundamento, videbimus infra successive respondendo ad singula. Interim

108. Prænotandum 1. ex Theolog. Morali Patris Reiffenstuel Tract. 15. Dist. 5. q. 2. quod hæc vox *Missa* sit antiquissima, cujus jam meminit in Epistol. 6. ad Smirnenses S. Ignatius Antiochenæ Ecclesiæ tertius post S. Petrum Episcopus & Martyr: quod autem apud Latinos *Missa*, idem apud Græcos est *Liturgia.* Porro juxta communem Catholicorum sensum Missa accipitur pro collectione omnium Orationum, quæ à principio ejusdem usque ad finem peraguntur. Principaliter vero Missa consistit in consecratione corporis & sanguinis Christi mediante qua actione Sacerdos juxta dicenda verum peragit sacrificium incruentum, repræsentans nobis cruentum sacrificium in Ara Crucis peractum ex cujus Sacrificii cruenti virtute suam quoque vim obtinet. Pro quo

109. Prænotandum 2. Sacrificium ut sic proprie tale recte definiri, quod sit *Oblatio externa rei permanentis à legitimo Ministro exhibita DEO, qua significetur supremum illius Dominium mediante aliqua rei oblatæ destructione.* Ulteriorem hujus descriptionis declarationem reperies apud Reiffenstuel loc. cit. qu. 1. num. 4. & seqq. Porro oblatio sacrificii semper erat in usu utpote

non

non ſolum in Lege Moſaica, verum longe ante in ipſa lege naturæ exercita. Sic enim jam tempore Adami legitur Abel obtuliſſe primogenitos gregis ſui, *Gen. cap. 4.* Noë de cunctis pecoribus, & volucribus mundis poſt diluvium *Gen. 8.* & Melchiſedech panem & vinum tanquam *Sacerdos DEI Altiſſimi. Gen. cap. 14.*

110. Prænotandum 3. Sacrificium in Lege Moſaica fuiſſe diviſum tam ratione *materiæ*, quam ratione *formæ*. Ratione materiæ in Victimam, immolationem, & libamen. *Victima* comprehendebat oblata, & in honorem DEI mactata animalia. *Immolatio* res inanimatas ſolidas, puta panem, thus, fructus terræ &c. *Libamen*, res inanimatas liquidas per effuſionem in terram &c. Ratione formæ ſacrificium dividebatur in Holocauſtum, Hoſtiam pro peccato, & Hoſtiam pacificam. *Holocauſtum* erat ſacrificium DEO pure in laudem, & ad cultum ſuum conſecratum in quo tota res oblata deſtruebatur, ſeu comburebatur. *Hoſtia pro peccato* offerebatur pro peccatis, præſertim externis, atque legalibus, vocabaturque *Sacrificium Propitiatorium*; ubi res data partim cremebatur, partim cedebat in uſum ſacerdotum. *Hoſtia pacificorum* offerebatur vel in gratiarum actionem pro aliquo beneficio impetrato, & tunc alio nomine dicebatur *Sacrificium laudis*, vel pro beneficio impetrando, & erat *Sacrificium impetratorium*, atque itidem una pars comburebatur, altera ſacerdotibus dabatur, & tertia remanebat offerenti. H. N.

III. Respondetur I. In Missa, in qua à sacerdote offertur panis & vinum, verum peragitur sacrificium. Probatur ex S. Scriptura tali fundamento: A Christo; in ultima cœna panem & vinum offerente, fuit peractum verum sacrificium: ergo etiam à sacerdote ex mandato DEI idem faciente in sui memoriam, juxta illud, *hoc facite in meam commemorationem*, peragitur verum sacrificium. Antec. probatur: à Melchisedech offerendo panem & vinum erat peractum verum sacrificium: ergo etiam à Christo in ultima cœna, antec. patet ex eo, quoniam, teste S. Scriptura *Gen. 14. v. 18.* protulit Melchisedech panem & vinum, quia erat NB. *Sacerdos DEI Altissimi*, consequenter sacrificando obtulit, alias enim ad hoc non fuisset necessarium sacerdotium, consequentia vero principalis ostenditur; etenim Christus est *Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech*, teste Apostolo *ad Hebr.* cap. 5. ℣. 6. adeoque pariter ab eodem in ultima cœna panem ac vinum offerente erat peractum verum sacrificium; nam Melchisedech Sacrificans in pane & vino fuit Typus offerentis Christi, uti innuit ipsemet D. Paulus cap. 7. Hebr. v. 11. *Quis magis sacerdos DEI summi* (loquitur optime ad propositum D. Cyprianus Lib. 2. Epist. 3.) *quam Dominus noster JESUS Christus, qui Sacrificium DEO Patri obtulit, & obtulit hoc quidem, quod Melchisedech obtulerat: panem scilicet & vinum, hoc est suum corpus & sanguinem.* Plura de hoc reperies apud Bosco *Part. 2. Theolog. Sacrament. D. 5. §. 1. Conclus. 1.*

112.

112. Confirmatur hæc veritas Catholica immediate de noſtra Miſſa taliter: Juxta Apoſtolum cap. 13. Hæbr. verſ. 10. *Habemus altare, de quo edere non habent poteſtatem, qui Tabernaculo deſerviunt*, nimirum Sacerdotes antiqui Teſtamenti: ſed ſi habemus verum Altare, etiam habemus verum Sacrificium; nam altaria ſunt ordinata ad ſacrificium, ergo. *Subſumitur:* atqui nec tempore Divi Pauli, poſt peractum jam pro tunc cruentum Sacrificium, nec tempore noſtro aſſignabile eſt aliud verum Sacrificium, quam illud, quod peragitur in Miſſa: ergo. *Non taurorum carnes* (inquit Apoſtolus Andreas teſtibus Achaiæ Presbyteris,) *ego omnipotenti DEO Sacrifico, ſed immaculatum Agnum in Altari.* Idem in ſuis Lyturgiis exprimunt Sancti Apoſtoli, Petrus, Jacobus, & Matthæus apud Coccium de Euchariſt. *Art. 4. Tom. 2. Lib. 6.* Idem ſentiunt SS. PP. plurimi, videndi apud Bellarminum, & noſtrum Bernardinum Vetweis hic. Cur igitur recedunt ſectarii noſtri temporis? Forſan quid deeſt in Miſſa ad verum Sacrificium requiſitum? Abſit: habemus Altaria, habemus Victimam ſeu Hoſtiam, nimirum Chriſtum Dominum, Agnum immaculatum, non quidem phyſice, moraliter tamen ac myſtice in conteſtationem ſupremi Dominii DEI occiſum, quatenus vi verborum conſecrationis ſanguis ſeparatur à carne, & Chriſtus modo ad operandum naturalirer inepto definitive, compenetratis inter ſe partibus, utrobique ponitur.

113. Respondetur II. Missæ Sacrificium ex opere operato est propitiatorium, impetratorium & satisfactorium. *Propitiatorium* quidem quatenus causat ex opere operato gratias actuales, quibus peccator incitatur ad pœnitendum, sibique DEUM iterum reddendi propitium: *Impetratorium*, quatenus per id varia impetrantur beneficia spiritualia, & etiam temporalia, si sint nobis utilia. *Satisfactorum*, quatenus delet pœnas pro peccatis quoad culpam jam dimissis sæpe restantes. Probatur hæc Catholica veritas à pari: Sacrificium cruentum in Altari Crucis peractum causat enumeratos tres fructus, uti facile consentiunt adversarii; ergo etiam Sacrificium incruentum: nam incruentum habet suam virtutem ex Sacrificio cruento, cujus est repræsentativum. *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his, quæ sunt ad DEUM; ut offerat dona, & Sacrificia pro peccatis:* inquit Apostolus ad Hæbreos cap. 5. v. 1. Vide de hoc Reiffenstuel, *Tract. 14. Theolog. Moral. Distinct. 5. qu. 4.*

114. Respondetur III. Missæ sacrificium applicatum pro defunctis prodest etiam ipsis saltem quoad fructum satisfactorium. Probatur: in Testamento antiquo Sacrificia applicata pro defunctis proderant ipsis: ergo multo magis Sacrificium Missæ in Testamento novo. Consequentia stringit à fortiori: nam utique Missa repræsentativa Sacrificii cruenti non est minoris virtutis, quam Sacrificia veteris Legis, quæ erant

erant tantum umbra & figura Sacrificii tam cruenti quam incruenti in Teſtamento novo, Anteced. vero probatur. Propterea enim Judas Machabæus 2. Machab. cap. 12. v. 43. & 46. *Duodecim millia drachmas argenti miſit Jeroſolymam offerri pro peccatis mortuorum Sacrificium &c. ut à peccatis* (quoad pœnas nimirum reſtantes) *ſolvantur.* Nec dicas, libros Machabæorum non eſſe Authenticos, ſeu Canonicos: nam quod ſint tales, probabitur alio loco, pro nunc vero ſufficiat, quod ſaltem dicta illa mereantur fidem Hiſtoricam, nimirum Judam Machabæum allegata ibidem feciſſe; prout etiam teſte Pichler Part. poſter. Theologiæ Polemicæ Controverſ. II. Artic. I. §. 1. exinde Lutherani eosdem libros ponunt in Codice Bibliorum, & recte legi in Eccleſiis ajunt, ſaltem *ad morum ædificationem.* Confirmatur: In primitiva jam Eccleſia erat in Miſſis facta memoria & deprecatio pro defunctis: ergo ſignum eſt, quod Eccleſia primitiva, quæ etiam ab adverſariis exiſtimatur pro tunc adhuc vera, jam ſenſerit, Miſſæ ſacrificium pro defunctis applicatum ipſis prodeſſe. Anteced. probatur: ita enim, tacendo quamplures SS. PP. in Lyturgiis S. Jacobi ac S. Clementis reperitur, & doctrina Aerii negantis pro mortuis eſſe Sacrificandum, fuit damnata jam ab Eccleſia antiqua circa annum Chriſti 340. tanquam Hæreſis, teſtibus SS. Auguſtino & Epiphanio, prout deſuper videri quoque poterit Joannes Sianda in ſuo Lexico Polemico V. Aeriani.

Itaque negandum non est, defunctorum animas pietate suorum viventium relevari, cum pro illis Sacrificium Mediatoris offertur &c. Concludit Augustin. in Enchirid. c. 109. apud nostrum Bosco *Part. 2. Theol. sacr. Disp. 5. Sect. 3. prope finem.*

115. Respondetur IV. Missæ non solum illæ quas Hæretici *communes* seu *publicas* intitulant, eo quod sub iis populus actualiter communicet, verum etiam aliæ, quas isti privatas nominant, & sub quibus populus non communicat, sunt retinendæ in Ecclesia. Ita expresse Concil. Trident. Sess. 22. de Sacrificio Missæ cap. 6. cujus verba, quia valde sunt notabilia, pono formalia sic sonantia: *Optaret quidem Sacrosancta Synodus, ut in singulis Missis fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed Sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicarent, quo uberior ad eos sanctissimi hujus Sacrificii fructus proveniret: nec tamen, si id non semper fiat, propterea Missas illas, in quibus solus sacerdos Sacramentaliter communicat, ut privatas & illicitas damnat, sed probat, atque commendat, siquidem quoque illæ Missæ vere communes censeri debent, partim quod in eis populus spiritualiter communicet; partim vero, quod à publico Ecclesiæ Ministro non pro se tantum, sed pro omnibus fidelibus, qui ad Corpus Christi pertinent, celebrentur.* Ubi specialiter nota ultima Concilii verba, quod nimirum etiam illæ Missæ, in quibus solus Sacerdos sacramentaliter communicat, debeant dici commu-

munes, ſeu ſuo modo publicæ, quia is, *tanquam publicus Eccleſiæ Miniſter non pro ſe tantum, ſed etiam pro tota Eccleſia offert.* Majorem vero ad rationem Miſſæ publicitatem requiri, gratis ab Hæreticis aſſeritur, & conſequenter gratis Miſſa privata in illo adverſariorum ſenſu ab ipſis excluditur. Non equidem me latet, quod Chriſtus in ultima cœna conſecrans Apoſtolis quoque ſacram Euchariſtiam diſtribuerit: at reflectendum eſt, quod Chriſtus ibidem juxta jam dicta præcedentia Apoſtolos reſpexerit ut brevi poſt cœnam ordinandos Sacerdotes, quibus haud dubie competit, ſi ſacrificent, non ſolum conſecrare Hoſtiam, verum etiam ſumere, *Can. relatum XI. de conſecrat. Diſt. II.* Accedit, quod non omnia, quæ Chriſtus in ultima Cœna fecit, ſint ſtatim de præcepto: alias deberet pariter à nobis ſumptioni Euchariſtiæ præmitti comeſtio Agni Paſchalis, Lotio pedum, fractio panis diſtribuendi &c. quæ omnia in ultima Cœna contigerunt.

116. Confirmatur: Ex nullo textu Sacræ Scriptuæ poteſt oſtendi, quod vel ad eſſentiam Sacrificii ut ſic, vel ad integritatem Sacrificii Miſſæ requiratur, ut ipſi adſtantes de Victima ſeu Hoſtia oblata participient: ergo gratis propterea Miſſa ab Adverſariis *privata* appellata excluditur, eo quod nulli adſtantes communicent. Quinimo neque in antiqua lege populus ſemper in Sacrificii de re oblata participabat, uti patet ex Notato n. 110. Accedit, quod nec le-

legatur in primitiva Ecclesia id semper, & quasi de necessitate fuisse observatum, volebat quidem Concilium Agathense circa annum Christi 506. ut ter in anno populus communicet, & singulis diebus Dominicis Missam audiat, quod autem fuisset ab Ecclesia subjunctum præceptum, ut aliqui necessario sub his missis communicent, non reperietur. Et dato quod non solum praxis (quam etiam optat Concilium Tridentinum) verum etiam positivum extitisset aliquando tale præceptum Ecclesiasticum, potuit tamen illud à successoribus ex gravi ratione iterum cassari, sicut aliquando Christiani ter in anno, nimirum in Nativitate Domini, Paschate & Pentecoste debuerunt communicare, nunc vero tantummodo semel, tempore nimirum Paschali.

117. Respondetur V. Etsi potuisset Ecclesia admittere Missam in lingua vulgari, puta Germanicam in Germania, Italicam in Italia &c. Recte tamen noluit, ferme semper solita adhibere unam ex tribus linguis sacris, nempe vel Latinam, vel Græcam, vel Hæbraicam; tum quia magis videbatur linqua sacra conducere ad Majestatem & reverentiam sacrosancti hujus Mysterii, quam alia quæcunque vulgaris: tum quia sic magis conservatur commercium Ecclesiarum particularium ad invicem inter se, ut nimirum Italus in Germania, Germanus in Italia, Gallus in Polonia &c. possint celebrare Missas si illic proficiscantur, quod sæpe sub itinere fieri non pos-

set,

ſet, uti conſideranti patet, ſi paſſim Miſſa in lingua vulgari concederetur. Nec refert, quod populus magis doceri poſſet in lingua vulgari, nam Miſſa non eſt inſtituta ad docendum populum, ſed ad colendum DEUM, & impetrandos fructus. Inveniuntur inſuper libelli precatorii paſſim apud Catholicos ſub variis linguis, quibus varia SS. Miſſæ Myſteria Laicis explicantur &c.

118. Alia, quæ addit Confeſſio Auguſtana contra Catholicos, calumniæ ſunt, & tantum abeſt, quod Eccleſia Catholico - Romana approbet quæſtum quoad Miſſas inſtituendum; ut potius talem rigidiſſime prohibeat, injungens, ut habentes curam animarum pro ovibus ſaltem aliquoties Miſſas offerant &c. ac cæteroquin apud omnes taxa juſti ſtipendii titulo congruæ ſuſtentationis non excedatur &c. quod ſi alicubi circa hoc irrepſerint nonnulli abuſus particulares, ſunt contra voluntatem Eccleſiæ, & conſequenter in conſequentiam non trahendi. Cuperem inſuper reſcire, ubinam Catholicorum vigeat opinio, Chriſtum ſua paſſione ſatisfeciſſe quidem pro peccato originis, Miſſam vero inſtituiſſe pro peccatis actualibus & quotidianis delictis mortalibus atque venialibus, prout audacter noſtris imputat Confeſſio Auguſtana hic &c. poteſt quidem ſimilibus ſimplex populus dementari; falſis tamen hiſce impoſturis veritas cujusdam Religionis neutiquam ſtabilitur.

119. Objicitur I. Principaliter probando, in Miſſa non reperiri ſacrificium proprie tale & conſequenter nec fructus Sacrificii ex opere operato enumeratos, nimirum *propitiatorium, impetratorium* & *ſatisfactorium:* Illud quod eſt proprie ſacramentum, nequit eſſe ſimul proprie Sacrificium; ſed Miſſa, ſeu Cœna Domini eſt Sacramentum proprie tale prout etiam fatentur Catholici: ergo non erit proprie Sacrificium. Major probatur ex eo, quia hæc duo *Sacramentum* & *Sacrificium* ad invicem opponuntur ſicque unum excludit alterum: nam in Sacramento dicimur nos aliquid accipere à DEO, nimirum ipſum Chriſtum, ejusque gratiam, ſeu Juſtitiam; in Sacrificio autem aliquid offerimus DEO ipſimet, nimirum Hoſtiam, ſeu Victimam: ſed accipere & dare reſpectu ejusdem entis ſunt oppoſita: ergo.

Reſpond. neg. maj. ejusque ſuppoſitum, quod nimirum *Sacramentum* & *Sacrificium* ſint duo oppoſita ſeſe ab invicem excludentia: nam una eademque res poteſt habere hunc duplicem reſpectum ſub diverſa conſideratione: Offert ſacerdos qua ſacrificans Patri Cœleſti Unigenitum ſuum Filium: accipit vero gratiam &c. qua ſumens ipſius SS. Corpus & Sanguinem, ſub ſpeciebus panis & vini contentum. Et profecto, ſi *dare* & *accipere* abſolute etiam ſub diverſo reſpectu ſeſe ab invicem excluderent; tunc neque in antiquo Teſtamento potuiſſent offerri ſacrificia: quid enim poſſumus dare DEO, quod non ſimul ab eo tanquam ſupremo Domino accipimus?

120. Objic. II. Juxta Scripturam unica oblatione, nimirum peracta in Ara Crucis, sanctificati summus; ergo defacto repetitæ sæpius Missæ non amplius sunt oblationes, seu sacrificia sanctificantia. Antec. probatur ex illo ad Hebr. c. 9. v. 28. *Christus semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata.* Item c. 10. v. 10. *Sanctificati sumus per oblationem Corporis JESU Christi semel,* ac v. 14. *Una oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos:* Ergo. Respond. Disting. ant. & simul explicando similes textus; Unica oblatione cruenta sanctificati sumus, quæ tamen nobis utilissime applicari potest per sacrificia incruenta, cruentum repræsentantia conc. quæ non sic potest applicari, nego Ant. & similiter disting. conseq. Ergo defacto Missæ non sunt amplius sacrificia: cruenta, conced. incruenta, per quæ nobis cruentum utilissime applicatur, neg. consequent. Nec exinde dignitas sacrificii cruenti diminuitur, prout nobis obtrudunt Adversarii, quoniam gratis concedimus, Missam vim ac virtutem suorum fructuum productivam habere ex ipso sacrificio cruento &c.) sic etiam in ipsis principiis Acatholicorum exinde vis sacrificii cruenti non minuitur, quatenus primum per ipsum Baptismum mediante fide nobis (uti loquuntur) Justitia Christi seu justificatio confertur.

121. Objic. III. Juxta proxime dicta sacrificium cruentum delet peccata nostra, nobisque prodest, quatenus nobis illud per alia media à DEO præscripta applicatur: atqui illa applicatio sacrificii cruenti non fit mediantibus Missis ex opere ope-

rato,

rato, sed potius per fidem; *Nam fide obtulit DEO plurimam Hostiam Abel*, c. 11. Hæb. ℣. 4. & JESUM Christum *proposuit DEus per fidem in sanguine ipsius.* Rom. cap. 3. v. 25. Respond. nego min. Adducti autem textus Sacræ Scripturæ solummodo ostendunt, quod in applicatione ista fides aliqua interveniat: non autem evincunt, quod sola fides cum exclusione Missæ nobis sacrificium cruentum in Ara Crucis peractum applicet. Itaque si adversariorum objectio aliquid roboris haberet, deberet probare, quod per solam fidem fiat applicatio sacrificii cruenti, & non etiam per alia media ex opere operato, vel per alios actus virtutum dilectionis DEI &c. &c. ex opere operantis.

ARTICULUS IV.

De Confessione.

122. *Ajunt. 1. quod Confessio apud ipsos non sit abolita, nec soleat porrigi Corpus Christi, nisi antea exploratis & absolutis. 2. Negant tamen conscientias esse onerandas cura enumerandi omnia delicta.* Ita illi.

123. Quid autem reponant Catholici, sufficienter declaratum jam est §. præcedenti præsertim Articulo XI. & XII. quorsum Lectorem remitto, & hic solummodo duo adjungo. *In primis*, quod S. Chrysostomus, quem Adversarii in puncto deobligationis enumerandi omnia peccata pro se citant, solummodo loquatur de Confessione publica sin-

singulorum gravium peccatorum in specie facta homini, non habenti potestatem absolvendi, qualem improbat, in hoc puncto ob ingens scandalum, occasione talis publicæ confessionis exortum, secutus Nectarii antecessoris sui exemplum, sicque statuens, ut Confessio publica fiat potius DEO. Cæteroquin quoad Confessionem privatim sacerdoti faciendam non intendit approbare doctrinam adversariorum, sed potius vult (utor verbis ipsis S. Chrysostomi hom. 42. in Matthæum) *ut peccata per singulas species recolantur.* Secundo, quod Confessio Augustana pro se alleget glossam Juris Canonici, negantem, quod enumeratio peccatorum omnium specifica sit Juris Divini: id etiam admissum non obesset; nam etsi foret hæc præcise Juris Ecclesiastici, prout vult Glossa, deberent sese tamen submittere Acatholici, nec propterea recedere ab unione cum tanta perturbatione. Deinde advertendum ulterius, quod Glossa juxta notoria Juristarum non faciat auctoritatem juris, & ipsi insuper resistat Concilium Tridentinum, cui haud dubie Glossator sese ultro submisisset, si eo tempore vixisset.

ARTICULUS V.

De Discrimine Ciborum.

124. I. *Non absolute Jejunia improbant Lutherani, sed tantum illa, in quibus sit discrimen ciborum, puta* di-

diebus Jejunii exclusio carnium. 2. *Carpunt Catholicos, quod in similibus rebus ponant peccatum si omittantur.* 3. *Quod iidem doceant, per Jejunia observata homines promereri gratiam & remissionem peccatorum.*

125. Econtra Catholici opponunt I. etiam illa Jejunia, in quibus non solum à secunda refectione, verum etiam absolute à carnibus abstinetur, esse rem bonam & honestam; cum appetitus exinde non solum in quantitate, verum etiam in qualitate ciborum mortificetur; quoniam cibi de carne de se alias non tantum, communiter loquendo, magis, quam cibi Jejunales nutriunt; sed & insuper plerumque, præsertim pretiosiores (uti selectæ aviculæ, carnes Sylvestres &c.) hominem, singulariter acuendo appetitum, alliciunt ad comedendum. II. Cum igitur abstinere à carnibus ex dictis sit res honesta, quærunt ex Adversariis, cur non possit certis diebus talem abstinentiam præcipere Ecclesia, cui à dilectissimo suo Sponso Christo utique haud minor est potestas tradita in spiritualibus, quam alicui Regi in temporalibus? Neutiquam Regibus, sed Ecclesiæ specialis hæc data est prærogativa Matth. cap. 18. v. 17. uti si quis eam non audierit, sit habendus *sicut Ethnicus & publicanus.* Videantur dicta Art. XV. præcedenti §.

III. Addunt, hunc jejunandi modum non esse novum, sed jam observatum in primitiva Ecclesia, à qua rigidissime fuit injunctum Jejunium

nium quadragesimale. Audiatur præ plurimis antiquissimus S. Clemens Romanus can. Apostolorum 68. sequentibus formalibus: *Si quis Episcopus aut Presbyter, aut Diaconus, aut Lector, aut Cantor, sacram quadragesimam Paschæ, aut quartam feriam, aut Parasceven non jejunaverit, deponitor* (id est *deponatur:* talis enim phrasis loquendi erat apud antiquos) *præterquam si imbecillitate impediatur corporis Si Laicus sit, Communione privator:* ist est, *privetur.*

129. IV. Mirantur Catholici, quod Acatholici Jejunium quadragesimale tam quoad abstinentiam à carnibus, quam à secunda refectione apud suos omnino tollant in praxi, cum tamen illud in primitiva Ecclesia, immo brevi post discessum Christi, ubi eadem vera etiam juxta ipsos adhuc extiterat, fuerit tam rigide præceptum, & à SS. Patribus tam frequenter inculcatum; imo (quod plus est) contraria doctrina prorsus rejecta. Audiantur præ aliis quasi innumeris, ac bene notentur ab Adversariis verba S. Augustini de Hæresibus cap. 53. ubi sic loquitur: *Aerius in Arianam hæresin lapsus propria dogmata affinxit nonnulla, NB. non esse solemniter celebranda Ecclesiæ Jejunia, sed cum quisque voluerit, jejunandum, ne videamur sub lege.*

V. Quod Jejunia æque ac alia opera bona sint satisfactoria pro peccatis, & meritoria de condigno, vel de congruo, mediate vel immediate pro diversitate personarum promerentium,

& juxta operum qualitatem, probatum jam fuit paragrapho præcedenti Art. IV. VI. XII. XV. XVIII. & XX. ubi notanter ad præsentem materiam Art. VI. num. 26. adduximus S. Ambrosium Epist. 82. ita loquentem: *Quæ salus nobis esse potest, nisi Jejunium & Eleemosyna à peccato liberant?* VI. Demum non vident Catholici quem effectum Acatholicorum modus jejunandi habeat, dum dies *precationis* & *pœnitentiæ*, uti vocant, subinde (rarius tamen) instituunt, abstinentes omni cibo usque ad noctem, qua postea comedere solent absque discrimine ciborum: etsi enim nos nec talem abstinentiam, si alias sit debite circumstantionata, reprobemus; reprobare tamen videtur eorum Magister Lutherus, dum à similibus bonis operibus plus, quam à peccato cavendum esse censeat. Verba illius formalia in sermone de Missa hæc sunt: *Caveamus à peccatis, sed multo magis à legibus, & operibus bonis, tantum attendamus Deum promissorem & fidem.*

127. Objicitur ab Adversariis I. Si recte sub peccato Ecclesia præcepisset abstinentiam à cibis carnalibus; tunc cibi isti sumpti diebus ab Ecclesia prohibitis coinquinarent hominem: sed non coinquinant hominem: ergo. Min. probatur, nam teste Matthæo cap. 15. dum Christus ibi improbat mandata & traditiones hominum, illico v. 11. subjungit: *Non quod intrat in os, coinquinat hominem, sed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem.* Et hinc etiam idem Christus apud Lucam cap. 10. v. 8. Discipulis suis licentiam comedendi

di apposita sine discrimine ciborum absolute tribuit his verbis: *Manducate, quæ apponuntur vobis.* Respond. Disting. Min. Cibi Carnales ex se ipsis non coinquinant hominem, conced. quando, & quo tempore sunt prohibiti, neg. Certe Pomum in Paradiso comestum non ex se, sed quatenus prohibitum coinquinavit Adamum cum tota posteritate. Cæteroquin Christus ibidem non absolute improbat mandata hominum, sed tantum quasdam traditiones Pharisæorum, ad quas hi regide attendebant, parum tamen curantes mandata Dei. Legatur in fonte. Quantum ad alterum textum Luc. cap. 10. Christus ibidem præcise docere intendit suos Discipulos, quod non debeant, exquisitos exigere cibos, sed esse contenti appositis, etsi fuerint viliores. Cæterum gratis admittimus, quod ipsemet Christus non prohibuerit comedere carnes; præceptum enim Jejunii non est Divinum, ex quo tamen neutiquam infertur, non potuisse Ecclesiam id, quod Christus interim permisit, prohibere.

128. Objicit. II. Contra eandem, D. Paulus 1. Timoth. cap. 4. v. 3. & 4. prædixit esse venturos quosdam prohibentes vesci certis cibis, quos tamen Deus creavit, ut percipiantur cum gratiarum actione: à talibus hominibus jubet Apostolus ibidem caveri; ergo signum est, quod homines isti male præcipiant abstinentiam à certis cibis, puta carnalibus; nam alias Apostolus non juberet caveri à sic præcipientibus, quos vocat homines attendentes *spiritibus erroris, & doctrinis dæmoniorum.*

Reſpond. Apoſtolum eſſe intelligendum de Hæreticis illis, qui, uti textus ibidem loquitur, prohibebant nubere, ac quosdam cibos condemnabant tanquam impuros, & in ſe malos, quod non facimus nos Catholici, etſi nobis imputent Adverſarii puncto VII. de abuſibus, quaſi doceremus, ipſos certos cibos polluere conſcientiam, quod tamen ne quidem ſomniamus: non enim ignoramus, omnem Creaturam Dei eſſe bonam in ſe, hincque tantum ad certum aliquod tempus, ſeu ad certos dies comeſtionem carnis ſuſpendimus ad refrænandam carnis petulantiam, ad ſatisfaciendum ex parte pro peccatis, & ad acquirendas varias gratias, Jejunantibus in ſacra Pagina adpromiſſas.

129. Obj. III. Apoſtolus Paulus Epiſtola ad Coloſſenſes toto capite ſecundo eſt contrarius diſcrimini ciborum, & excluſioni carnium in Jejuniis: ergo tale præceptum non eſt ſuſtinendum. Antec. probatur: Etenim in primis ibidem v. 16 vult, ut Coloſſenſes *nemo judicet in cibo & potu, aut in parte diei feſti, aut Neomeniæ, aut Sabbatorum.* *Secundo* improbat ver. 21. & 22. præcepta & doctrinas hominum prohibentium: *Ne tetigeritis, neque guſtaveritis.* Reſpond. Apoſtolum non carpere locis citatis dies feſtos, & jejunia noſtra, ſed Sabbata, Neomenia, Jejunia Judaica, & Legalia, puta, *ne tetigeritis cadaver hominis, ne guſtaveritis carnem ſuillam &c.* quæ à nonnullis adhuc obligatoria etiam poſt promulgationem Evangelii credebantur, quem errorem in præſenti voluit dedocere.

130.

130. Objicitur IV. Si posset præcipi sub peccato diebus certis abstinentia à carnibus, tunc ex macello similes carnes ementes, & comedentes deberent sibi ducere conscientiæ, ergo. Major de se patet. Minor probatur ex Apostolo 1. Corinth. cap. 10. vers. 25. ubi Corinthios suos sic instruit: *Omne quod in macello vænit, manducate, nihil interrogantes propter conscientiam:* ergo. Resond. negando minorem, & textum S. Pauli explico; manducantes non debent sibi ducere conscientiæ ex eo, quod hæ carnes in macello existentes fuerint fortassis aliquando idolis oblatæ, Conc. Non deberent sibi ducere conscientiæ supposito quod dictæ carnes fuerint certis diebus prohibitæ, & tamen in iisdem comederentur, neg. Quare notandum hic est, multos ex Corinthiis ausos non fuisse emere carnes ex macello, sicque emptas comedere, timentes ne forte jam fuerint hæ ipsæ aliquando immolatæ Idolis, sicque comedendo quasi se participes redderent immolationis Idolorum, atque Idololatriæ, à qua anxietate voluit eos S. Paulus eximere, resolvens, tales carnes ex macello emptas licite posse manducari; quia nimirum ad commune macellum repositæ non amplius censentur Idolothyta, sed moraliter iterum redeunt ad profanum & communem usum, sicuti aliæ carnes. Secus foret dicendum, si dictæ carnes comederentur in ipsis templis, aris, vel mensis, ubi proxime sacrificabantur. Idque solum (nil aliud) resolvere intendebat D. Paulus, eaque resolutione apud Cornelium à Lapide hic usi sunt in simili casu

Christiani Antiocheni tempore Juliani Apostatæ prout testatur antiquissimus Theodoretus l. 1. c. 14.

131. Cæterum occasione hujus ultimæ objectionis formo positivum argumentum pro veritate Catholica contra Adversarios taliter: Non obstante licentia Apostoli, loco superius citato comedendi carnes emptas ex macello, erat adhuc Corinthiis, aliisque conversis prohibitum empta ex macello *suffocata* commedere: ergo signum est, quod Apostolus per hanc licentiam comedendi empta ex macello non intenderit dare facultatem manducandi ex macello quoque illa, quæ aliunde sunt prohibita. Antecedens probatur ex Actibus Apostolorum cap. 15. v. 20. ubi Apostoli expresse voluerunt, *ut* (Christiani) *abstinerent à suffocatis & sanguine*; quod mandatum Apostolicum utique pro tunc transgredi non licuit, etsi defacto ea lex usu abolita fuerit jam tempore D. Augustini, uti testatur apud Cornelium à Lapide in cap. 15. Actuum Apostolorum.

132. Coronidis loco quæro ex Adversariis, cur non liceat Ecclesiæ ponere absolute præceptum certis diebus abstinendi à carnibus, cum licuerit Collegio Apostolico absolute præcipere, ut Christiani abstineant à suffocatis & sanguine?

AR-

ARTICULUS VI.

De Votis Monachorum.

133. *Improbant Vota Monachorum* 1. *Quia* (uti inquiunt) *sunt contra mandatum* DEI *præcipientis nuptias.* 2. *Quia sunt de re impossibili.* 3. *Quia sunt cultus impius ab hominibus* (nimirum regularibus Catholicis) *sine mandato Dei institutus & electus ad promerendam gratiam, atque justificationem, quod est detrahere de gloria Christi, & obscurare, atque negare Justitiam fidei, sicque hæc vota sunt prorsus irrita & nulla: neque enim votum debet esse vinculum iniquitatis.* 4. *Addunt, quod tempore S. Augustini Monasteria ita fuerint instituta, ut, qui voluerit, iterum libere egredi potuerit; nunc autem homines cogantur ibidem manere adstricti ad Vota & Claustrum.* Ita Confessionistæ, ut vel sic sub allegato prætextu Lasciviam & turpitudinem Magistri sui Lutheri ac sequacium è diversis sacris Ordinibus perfidorum Apostatarum coram sæculo aliquo modo saltem apparenti cohonestent. Ast audiamus nunc, quid desuper sentiant Catholici: Hi itaque

134. Dicunt I. Quod *esse castum, relinquere sua, & voluntatem propriam propter Deum,* sint res honestæ, quæ DEO summopere placent. Ratio est *prima*: quia per ista tria à potiori impedimenta illa, quæ nos multum retar-

dant à perfectiori vita, tolluntur: puta amo effusus in alterum sexum per *castitatem*; inor dinata cura ad bona temporalia per *paupertatem*; & voluntas propria atque cæcitas judic per *obedientiam*. Ratio est *secunda*: quia si hæ non forent bona, atque honesta, Deus nob illa non consuluisset in Evangelio: atqui eadem consuluit, uti patebit illico; ergo. Igitur

135. Dicunt II. Enumerata tria equidem ob suam arduitatem à Deo clementissimo, & i regimine suo suavissimo non absolute præcipi untur; attamen tanquam ad majorem perfectio nem vel maxime conducentia suadentur in Evan gelio, ut patet enumeratione: Castitas enim consulitur ab Apostolo 1. Corinth. cap. 7. ℣. 8 ibi: *Dico autem non nuptis, & viduis, bonum est illis, si sic permanserint, sicut & ego &* Paupertas Matth. cap. 19. v. 11. *Si vis perfectus esse, vade, vende, quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in Cœlo.* Obendientia Matth. cap. 16. *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum;* & 1. Reg. cap. 15. v. 22 *Melior est obedientia, quam Victima, & auscultare magis, quam offerre adipem Arietum.*

136. Dicunt Catholici III. cum hæc tria sint laudabilia & possibilia (alias enim certe à Deo non suaderentur) poterunt ex consequenti laudabiliter quoque voveri; quamvis cæteroquin non sint res à Deo præceptæ, sed tantummodo consultæ. Ratio est, quia etiam in Antiquo

Te-

Teſtamento potuerunt voveri gratuita Sacrificia, & vota hæc fuerunt accepta Deo, ut legitur Levit. cap. 22. v. 20. Cur igitur non æque, ſi quis nunc per votum ſacrificet ſe ipſum una cum tota ſua ſubſtantia? *Votum vovit Jacob, erexitque Lapidem in titulum, ut vocetur Domus Dei.* Gen. cap. 28. v. 20. nec legitur Deo fuiſſe inacceptum hoc votum, quamvis de re aliunde non præcepta. Quis igitur audeat aſſerere Deo inacceptum fore, ſi honeſta quædam puella Deo voveat ſuam Virginitatem, ut cum ſanĉta Lucia Virgine Syracuſana ſit etiam ſuo modo Domus Dei, & templum Spiritus ſanĉti?

137. Dicunt Catholici IV. Si qui hæc tria ſupererogatoria ſponte voverunt, tenentur etiam eadem obſervare: nam *cum votum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere; quia requiret illud Dominus Deus tuus, & ſi moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum:* ait Æterna Veritas Deuteronomii cap. 23. v. 21. Et hinc Viduæ adoleſcentiores, quia fidem ſuam (puta quam Deo promiſerant per votum Caſtitatis) iterum fregerunt, volentes nubere, pronuntiantur ab Apoſtolo 1. Timoth. cap. 5. v. 11. & 12. habere *damnationem.* Legatur deſuper S. Auguſtinus in Pſalm. 25. taliter ſcribens: *Quid autem ait* (ſupple Paulus Apoſtolus) *de quibusdam quæ voverunt, & non reddiderunt? habentes, inquit, damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt. Quid eſt primam fidem irritam fecerunt? voverunt, & non reddiderunt.*

138. Dicunt V. falsum esse, quod tempore S. Augustini Religiosi semel professi potuerint libere iterum è Monasteriis egredi nubendo, vel dominium suarum rerum iterum recuperando &c. Nam ipsemet D. Augustinus in Psalmum septuagesimum quintum, postquam plurimis laudibus extulit votum Castitatis & Paupertatis, hæc formalia subjungit: *Nemo positus in Monasterio frater dicat, recedo de Monasterio &c. quia vovit &c.* Hoc equidem gratis admittitur, quod plures ex Monasteriis tempore antiquo fuerint promoti ad dignitates Cardinalitias, & Infulas Archi-Episcopales æque, ac Episcopales assumpti: ex hoc tamen non sequitur, quod libere potuerint egredi juxta suum beneplacitum ad nuptias &c. transeundo. Id etiam velim notatum ab Adversariis, equidem alicubi, etiam in Germania reperiri nonnullos Cœtus, ex quibus iterum ad honestas nuptias egredi licet. Hæc tamen non sunt proprie Monasteria, nec deponuntur Vota Monastica.

139. Objicitur I. Non datur votum validum contra præceptum Divinum: sed vota Monachorum sunt contra præceptum Divinum: ergo. Major patet ex eo, quia nullum votum est vinculum iniquitatis, & consequenter neque stringit ad transgressionem alicujus præcepti Divini. Minor vero probatur nominatim de voto castitatis; quia nubere est de præcepto Divino juxta illud Apostoli *1. Corinth. cap. 7. v. 2. Propter fornicationem unusquisque suam*

uxo-

uxorem habeat, & unaquæque suum maritum. Ergo vovere non nubere eſt contra præceptum Divinum. Accedit, quod Deus ſtatim ab initio creationis voluerit Matrimonium, utque per id genus humanum multiplicetur juxta illud Scripturæ: *Creſcite, & multiplicamini: Gen. 1. v. 28.* Et hinc creavit maſculum & fœminam, dicens *Gen. cap. 2. v. 18. Non eſt bonum, hominem eſſe ſolum, faciamus ei adjutorium ſimile ſibi.* Reſpond. negando minorem. Textus allegatus Apoſtoli, juxta jam dicta Art. II. agendo de Conjugio Sacerdotum neutiquam loquitur de ſolutis, ſeu voto Caſtitatis obſtrictis, ſed de Conjugatis. Quoad confirmationem reſponſum pariter jam fuit præcedenter agendo de Cœlibatu Sacerdotum, nimirum præceptum propagationis humanæ per matrimonium intelligendum eſſe de natura humana in communi, non de ſingulis hominibus in particulari.

140. Objicitur II. Votum de re impoſſibili eſt nullum: ſed tale eſt votum perpetuæ Caſtitatis; nam nemo poteſt eſſe continens ſine ſpeciali Dei dono, quale tamen pauci habent: nec quisquam ſibi id, multo minus ejusdem perſeverantiam adpromittere poteſt: ergo. Reſpondeo *in primis* quærendo ex Adverſariis, ſi vota Religioſorum ſunt impoſſibilia, cur ergo Acatholici etiam in ſua religione admittunt Lutheranos, vel Calviniſtas Equites illuſtriſſimi Ordinis Equeſtris Teutonici, qui pariter (uti optime mihi notum) ſub Sereniſſimo ſuo Ca-

pite Magistro supremo existentes adstringuntur ad vota, maxime castitatis: num omnes & soli illi sunt prædici singulari illo dono unacum perseverantia perpetuæ Castitatis?

Respond. *secundo* directe ad objectionem negando minorem. Ad ejus probationem nego, quod specialis hæc gratia non detur Religiosis; spectat enim ad Providentiam Divinam, ut omnibus conferat Auxilia suo statui semel electo competentia: sic nec statui Conjugali desunt gratiæ particulares, ad eundem statum spectantes, cur ergo Religioso denegentur? Verum quidem est, utrobique multos sæpe huic auxilio clementissime concesso non cooperari; ast defectus iste non gratiæ, sed secordiæ, vel etiam malitiæ hominum adscribendus venit. Si ingressus in Religionem contingit absque prævia matura deliberatione, vel ex fine vano & pure naturali, si in Religione vivitur tepide, & otiose, non applicando se litteris, vel honesto labori manuali, si sacræ meditationes, lectiones spirituales, & media ad conservandam puritatem efficaciter conducentia passim negliguntur, si nocturnæ compotationes, ac nimiæ cum altero sexu sensitivæ familiaritates frequentantur, si mandata Superiorum ex superbia contemnuntur &c. Hæ sunt causæ transgressionum, ac subsequentis aliquoties Apostasiæ, non defectus Divini auxilii, & consequenter ista, ubi reperiuntur, sunt emendanda, non autem Vota Monachorum annullanda. Perpendamus animo indifferenti, u-

trum tempore Lutheri & Calvini Apoſtatantes Clerici ſæculares vel regulares non fuerint ſaltem uno alterove ex enumeratis maculati? unde non habent, quod ex eorum ſocietate multum glorientur Acatholici.

141. Objicitur III. Vota Religioſorum continent cultum impium: ergo ſunt coram Deo nullius valoris; nam vota debent eſſe de bono meliori. Anteced. probatur: fingunt enim Religioſi, quod Eorum Profeſſio, in qua Vota hæc fiunt, ſit alter Baptiſmus; Item quod quis per eandem obtineat gratiam & juſtificationem: quod eſt detrahere gloriæ Chriſti, & obſcurare juſtitiam fidei, & conſequenter impium: ergo. Reſpond. neg. Anteced. quod autem à nonnullis Catholicis Profeſſio Religioſa vocetur alter Baptiſmus, Eique ab aliquibus ſcriptoribus tribuatur remiſſio peccatorum, non provenit ex eo, quaſi utrobique intercederet adæquata paritas (ſcimus enim optime, quod Profeſſio Religioſa non deleat peccatum originale, ſicuti Baptiſmus &c.) ſed quia ſaltem aliqualis intervenit ſimilitudo, eo quod homo in utroque explicite renuntiet diabolo, & novam vitam ſpiritualem inchoet, ac inſuper, ſi in ſtatu gratiæ profeſſionem emittat, remiſſionem peccatorum ſuorum obtineat, non quoad culpam, ſed quoad pœnam, fortaſſis adhuc reſtantem, idque tum propter Indulgentias plenarias Profeſſioni Religioſæ per Sixtum IV. & Paulum V. ſummos Pontifices annexas, tum quia homo in eadem propri-

am

am voluntatem, donum alias præ omnibus rebus pretiosum, & charissimum Deo consecrat, atque amore ipsius in servitutem redigit, ex quo pie creditur, quod vicissim Deus intuitu hujus omnes pœnas, quas antea voluntas propria per transgressionem mandatorum Dei promeruerat, clementissime remittat, hæcque omnia suam virtutem habeant à meritis & passione D. N. JEsu Christi. Videantur Suarez, *Tom. 3. de Relig. lib. 6. cap. 13.* & Kerchove in Commentariis *cap. 1. §. 14. num. 21.* qui ultimus *num. 22.* subjungit, etiam posse commode defendi, quod concomitanter saltem Professio Religiosa sit deletiva quoque peccatorum quoad culpam, in tantum nimirum, quatenus plerumque eandem concomitatur aliquis actus veræ Charitatis Dei deletivus peccatorum quoad culpam; cum à potiori in illo primo fervore Deo propria voluntas, & tota substantia consecretur *ex puro ipsius amore.*

ARTICULUS VII.

De potestate Ecclesiastica.

142. *De hac docent 1. Potestatem clavium, seu Ecclesiasticam de per se non esse confundendam cum potestate gladii. 2. Vi potestatis clavium competere facultatem prædicandi Evangelium, atque exinde doctrinam Evangelio dissentientem rejiciendi, remittendi, & retinendi peccata, & administrandi Sacramenta. 3. Non autem acquiri exinde potestatem condendi præcepta*

Ec-

Ecclesiastica obligantia sub peccato quoad Jejunia, dies festos &c. 4. *Esse contra S. Scripturam asserere, quod per eorum observationem possimus satisfacere pro peccatis, aut promereri justitiam* Ita Lutherani.

143. Econtra nos Catholici equidem quoad prima duo puncta, si in sano sensu accipiantur, nec potestas clavium ad enumerata præcise restringatur, omnino convenimus, quoad tertium tamen sumus contrarii, agnoscentes obligationem obediendi præceptis Superiorum Ecclesiasticorum etiam in conscientia: etenim libertas Evangelica seu Christiana, qua semper gloriantur Acatholici, neutiquam consistit in liberatione à præceptis Ecclesiasticis, sed in liberatione à peccatis, & à servitute Legum Judicialium, atque Cæremonialium Veteris Testamenti. Nec S. Paulus Apostolus, dum *cap. 2. Coloss. v. 20.* inquit: *Si ergo mortui estis cum Christo ab Elementis hujus mundi: quid adhuc tanquam viventes in mundo decernitis?* intendit exinde prohibere Decreta Ecclesiastica, sed potius illas Leges, quæ inhibebant, *ne tangatur cadaver, ne gustentur certi cibi quasi immundi &c.* prout ipsemet Apostolus v. 21. illico subjungit. Item voluit, ut Colossenses non decernant certa dogmata Philosophorum, eo tempore varia de Cœlis, de Angelis, eorumque superstitioso cultu, atque animarum purgatione fingentium. Cæteroquin vero Apostolus expresse mandavit, Superiorum præcepta non solum propter iram, sed etiam *pro-*

propter conscientiam esse servanda, atque resistentem incurrere damnationem. Verba formalia *cap. 13. Rom. v. 2.* sic sonant: *Qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, ipsi sibi NB. damnationem acquirunt,* & *v. 5. Ideo necessitate subditi estote, non solum propter iram, sed etiam NB. propter conscientiam,* de quo plura hinc inde jam tractavimus, uti pariter.

144. Quoad punctum quartum, ostendendo ex variis Sacræ paginæ textibus, quod Jejunium, cultus Divinus specialis diebus festivis, aliaque bona opera sint tam satisfactoria, quam suo modo quoque meritoria remissionis peccatorum, & salutis æternæ, idque vel de congruo, vel de condigno vel immediate ac proxime, vel mediate, & remote, juxta qualitatem operis, & constitutionem operantis, de quo conformiter jam dictis in Theologia speculativa integer habetur Tractatus agendo de gratia & meritis. Quod si compendium hujus doctrinæ exigitur, id legi poterit apud Reiffenstuel *Tract. 1. dist. 2. q. VI.* & apud Pichler *P. 2. Theologiæ Polemicæ Controvers. 1. Art. 5. §. 4. & Controvers. 3. Art. 4. § 4. de satisfactione.* Nobis in præsenti sufficiat, quod Remissio peccatorum & Vita æterna tam in sacra Scriptura, quam SS. PP. antiquæ Ecclesiæ non solum fidei, verum spei & Dilectioni, aliisque bonis adscribatur operibus, qualia utique etiam censentur cultus Divinus diebus feriatis, & Jejunium, &c. *Filius*

lius hominis, quando venturus est in gloria Patris sui cum Angelis suis, reddet unicuique secundum opera Ejus. NB. non præcise secundum *fidem*, sic loquitur Æterna Veritas *Matth cap. 17. v. 27.* & *Ecclesiastici cap. 16. v. 15. Misericordia faciet locum unicuique NB. secundum meritum operum suorum;* Vide de hoc plura Art. IV. VI. XII. XV. XVIII. & XX. præcedentis Paragraphi.

145. Quod si ab Adversariis in contrarium ex sacra Scriptura, vel SS. PP. aliqui textus allegentur, qui opera bona à ratione meriti omnino excludere viderentur, loquuntur hi vel de gravibus peccatoribus quoad meritum *de condigno*, non quoad meritum *de congruo;* nam graves peccatores in principiis Catholicorum, neque per fidem, neque per alia bona opera justificationem & salutem æternam de condigno promerentur, sed tantum de congruo: vel textus isti intelligendi sunt præcise de operibus Cæremonialibus, ac Judicialibus Legis Mosaicæ, aut de operibus pure naturalibus, ist est, quæ neque à gratia Divina supernaturali, atque à singulari promissione Divina suum valorem neque dependentiam habent, quam dependentiam nos Catholici ad meritum omnino requirimus; utpote cum ista bona opera alias Deo sint infinitis quasi titulis jam debita.

146. Corollarii loco, occasione *Petestatis Ecclesiasticæ* Lutheranis finaliter considerandum relin-

linquo, utrum non æque ipsi, ac Catholici in vera Ecclesia Caput quodpiam visibile *supremâ Potestate Ecclesiastica* præditum tanquam necessarium, atque in solvendis dubiis circa controversias fidei infallibile cognoscere debeant? Quomodo enim alias certum aliquod, & in conscientia securum fidei symbolum concreditis poterunt proponere oviculis; cum ipsimet Pastores Lutherani non raro extreme ad invicem inter se contrarii existant, & utraque Pars contradictoria diversos Sacræ Scripturæ textus in favorem suæ sententiæ allegare soleat? sic plura millia Lutheranorum receperunt *librum Concordiæ* tanquam doctrinam fidei suæ: Alii vero æque Lutherani, numero non pauciores dictum librum tanquam erroneum reprobarunt; quinimo Dani juxta dicta §. V. *num. 13.* etiam flammis adjudicarunt. Item loquamur pressius de solis bonis operibus, de quibus aliqua ex parte etiam mentio facta est in hoc ultimo Articulo. Controversia circa eadem inter ipsosmet Lutheranos, teste P. Pichler *part. 2. Art. 5. §. 3.* oritur multiplex, utrum nimirum sint homini necessaria? Lutherani rigidi, seu qui strictius sequuntur Lutheri placita, putant contra moderatos, eadem nullatenus necessaria. Wigandus cum sociis ait, eadem ad salutem non esse necessaria; bene tamen arbitraria. Alii ex his contendunt, ea ne quidem esse arbitraria, sed noxia & ad salutem perniciosa: ita Theologi Ducales Saxoniæ in Altenburgensi colloquio cum Nicolao Ambsdorffio Adiaphoristarum Misnensium præcipuo Adversario, & Contradictore. Alii ex Lutheranis,

uti

uti Theologi Electorales Saxonici asserunt, bona opera omnino esse necessaria, quam sententiam pariter tenet Confessio Augustana Art. IV. & VI. At post absolutam *Quæstionem An*, nova inter ipsos Lutheranos denuo exurgit disceptatio, *quomodo* bona opera sint necessaria? Ubi nonnulli distinguunt dicendo, eadem necessaria esse *ad salutem*, sed non *ad justificationem*. Alii econtra cum Gerardo vix non eorum Primipilo, bona opera neque ad salutem, neque ad justificationem, sed præcise ideo adstruunt esse necessaria, quia à DEO expresse sunt mandata.

147. Quo in tanta sententiarum contrarietate, ubi unus affirmat *pernitiosum*, quod alter defendit *necessarium*, se vertet exinde perplexus redditus Lutheranus? Forsan *ad Scripturam*? sed hanc omnes enumerati pro se adducunt, nec unus cedit alteri. E. g. si Confessio Augustana pro stabilienda bonorum operum necessitate afferat sacræ Paginæ textus bona opera præcipientes, illico Lutherani rigidi generalem supremi Magistri sui Doctoris Martini Lutheri interpretandi hos textus Regulam oppenent, dum Is *Tom. 43. Wittemberg. fol. 143. in Psalm. 5.* taliter loquitur: *Ubi Scriptura mandat, ut fiant bona opera, sic intelligas, quod probibeat, ne facias bona opera, cum non sit in tua potestate opera bona facere.*

Quorsum igitur (repetito interrogo) de sua quidem salute solicitus, ex tanta tamen opinio-

num contrarietate perplexus Lutheranus pro qui-
tanda conscientia, & dubiorum solutione recu-
rere debet? Num ad *spiritum privatum*? Se
hic est generale omnium errorum asylum: qu
pariter Ariani, Pelagiani, Manichæi, Anabap-
stæ &c. uti poterunt. Num *ad Principes & Ma-
gistratus sæculares*? Ast isti, præterquam quod a
decernendos vel explicandos articulos fidei à DE
non sint destinati, ipsimet non raro inter se, v
maxime diffident, uti patet de libro Concordiæ
multis recepto, ab aliis reprobato. Non ali
itaque finaliter patet refugii locus, quam Cathedr
Petri, ubi sedet Christi Vicarius, suprema ab eodem
præditus potestate Ecclesiastica, cui tradidit DE
claves Regni cœlorum, ut quæcunque solverit in
terris, soluta sint & in cœlis.

§. VIII.

*De vita & moribus Joannis Calvini alterius Hæ-
resiarchæ quoad suam Sectam in Romano Im-
perio tolerati.*

148. Calvinus Anno 1509. Novioduni in
Gallia natus, ibidem pariter scholas inferiores
absolvit, usque ad Jurisprudentiæ studium, cui
partim Lutetiæ Parisiorum, partim (uti fertur)
Aureliæ animum applicuit. Inde Bituricum fuit
profectus, ut apud celeberrimum eo tempore
Legis peritum Alciatum adhuc magis perficeretur:
dum tamen proficere voluit in scientia, defecit in
fide,

fide, incidens enim in Volmarum Lutheranum ibi morantem, & amicitiam cum eo contrahens, hoc Magistro non solum linguam græcam, verum & Hæresin didicit, quo detecto (alii ajunt ob sodomiam) Biturico exulare cogitur. Fugiens in alium locum docendo linguam græcam, qua per Volmarum instructus erat, aliquo tempore sese sustentavit. Inde absoluto circiter triennio, in Germaniam abiit, ubi Basileæ libros erroribus plenos, à se vero *Institutiones Christianæ Religionis* appellatos, composuit. Subinde iterum in Galliam rediens suos Pictavis errores liberius disseminare cœpit, pro adjutoribus assumens quatuor præcipue in perversitate vix impares Magistro discipulos nimirum *Antonium Dugvium, Professorem Academicum, Philippum Verosium Procuratorem, Albertum Papinottum*, & *Joannem Vernovium* Pictavienses, quos, ut latius noxiam spargerent Zizaniam, destinavit ad *Sanctones, Angolismenses, Burdigalenses, Aquitanos* & *Tolosanos*; ipse vero *Genevam* sese contulit, à qua Republica Promotore Guilielmo Farello, ad Cathedram Theologicam & Concionatoriam evectus, Paulo post (id est Anno 1558.) iterum pellitur, Asylum suum Argentorati quærens, in qua Civitate teste Sianda pariter fertur uxorem duxisse.

Sedato Genevæ tumultu, & sopitis vel extinctis suis adversariis, illuc iterum reversus non cessavit latius pestiferum diffundere venenum, usque dum, juxta citatum Joannem Sianda in Lexico Polemico v. *Calvinus*, Anno 1564. dæ-

mones invocans, sibique maledicens, ac intolerabilem ex ulceribus emittens fœtorem, canis instar rabidi discessit, Cerberum nunc Infernalem acturus.

149. Hæresis Calvini in multas abiit sectas: alii enim dicuntur Calvinistæ *rigidi*, alii *molles*: alii Arminiani, seu Remonstrantes, alii Gomoristæ seu contra Remonstrantes. Priores à Jacobo Arminio Lugduni Batavorum Professore originem traxerunt. Gomoristæ, primis quoad plura, præsertim circa materiam de prædestinatione, & gratia contrarii, ortum suum adscribunt Francisco Gomaro pariter Professori Lugdunensi, qui 31. Articulis Jacobo Arminio totidem graves imputat errores. In *Belgio* Calvinistæ vocantur *Guesii*, ab initio quidem sub Regia Gubernatrice Margarita à nonnullis ejusdem ministris per ludibrium sic appellati, qui tamen successu temporis (excitata Bruxellis per fœderatos quosdam Nobiles ob non concessam libertatem conscientiæ &c. horrenda seditione) plurimum accrescentes hoc nomen retinuerunt pro rei memoria. In Gallia intitulantur *Hugonotæ*, vel ab Hugone quodam Ludimagistro Parisiensi, vel ab Hugone militiæ Reformatæ in Gallia duce, vel à Porta Urbis Turonensis, quæ *porta Regis Hugonis* dicebatur, & ubi Calvinistæ prima sua Conventicula instituere solebant. In *Anglia* dividuntur in *Episcopales* & *Presbyterianos*, quorum Priores retinent adhuc Episcopos, & plures Cæremonias Ecclesiasticas; Posteriores vero utrumque rejiciunt, plurimum

mum ubique ad invicem inter se contrarii, ut vel ex hoc solo capite eorum colligatur infelicitas, dum tanquam errantes oviculæ carent supremo Pastore, qui eas ducat ad Pascua veritatis.

§. IX.

Quænam sint propositiones, seu Articuli, in quibus Calvinus contra Catholicos convenit cum Confessione Augustana?

150. Respondetur: Calvinus cum Confessione Augustana in sequentibus convenit.

I. Etiam Calvinus admittit peccatum consistere in concupiscentia, dum *Lib. 11. Instit. cap. 2.* & *Lib. Respons. contra Pighium* dicit, in homine post Baptismum remanere concupiscentiam, quæ est peccatum. Refutationem vide supra in hoc *capite secundo num. 16.*

II. Pariter soli fidei justificationem adscribit, dum *Lib. 3. Instit. cap. 13. §. 15. & 16.* asserit, hominem non per gratiam sanctificantem, sed per solam fidem justificari. Rejicitur *num. 18. seq.*

III. Negat *in Antidoto contra Tridentinum Can. 20.* bona opera esse necessaria ad salutem: sed contra loquitur Æterna Veritas, dum ait Matth. 19. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.* Ubi bonis operibus à DEO mandatis adscribitur æterna Beatitudo. Videantur dicta *num. 22. & seqq.*

IV. Rejicit Confessionem peccatorum coram Sacerdote, uti & Satisfactiones pro peccatis. *Lib. 3. Instit. c. 4. §. 19.* Refutatur *à num. 37. usque ad n. 50.*

V. Similiter cum Confessione Augustana tenet Sacramenta non conferre gratiam ex opere operato, sed solum excitare fidem, *Lib. 4. Instit. cap. 14.* Reprobatur *num. 53. & seqq.*

VI. Rejicit numerum septenarium Sacramentorum; in hoc tamen contrarius Confessioni Augustanæ, quod præter Baptismum & Eucharistiam etiam *Lib. 4. Instit. cap. 8.* admittat Sacramentum Ordinis. *Vid. num. 56.*

VII. Conformat se cum Confessione Augustana, quod Ecclesiæ non competat potestas ferendi Leges obligantes in conscientia, & quod neque eadem sub peccato injungere opera supererogatoria, sed tantum alias jam à DEO mandata. *Lib. 4. Instit. cap. 10.* confutatur *num. 62.* & alibi sæpius, præsertim. §. VII.

VIII. Tollit quoque liberum arbitrium ab homine, *Lib. 2. Instit. cap. 3. §. 7. & 11.* eo audacior, quod dicto *Lib. 2. Instit. cap. 2. §. 4.* fateatur, Sanctos Patres stare pro libertate indifferentiæ, quam hoc non obstante, præsumit homini denegare. Reprobatur *à num. 66. usque ad num. 73.* Item specialiter de novo §. XIII.

IX. Propugnat, in hac carne impossibile esse Legis implementum. *Lib. 2. Instit. cap. 7.* vide dicto *num. 75. & seqq.*

X.

X. Non patitur exhiberi cultum Angelis, vel Sanctis: *Lib. 2. Instit. cap. 11. §. 11. & cap. 14. §. 12.* uti pariter negat *Lib. 2. Instit. c. 20.* Sanctos pro nobis in cælis intercedere, ast contrarium probatur *n. 82. & seqq.*

XI. Eodem modo *Lib. 1. Instit. cap. 11. §. 3. & Lib. 2. cap. 17.* docet, Sanctorum Reliquias, & Imagines non esse colendas, & peregrinationes ad loca Sanctorum dicit esse inanes. Error hic est Eudoxii, Armeni, & Eunomii Cappadocis, priori amicissimi, in perversa doctrina Collegæ, qui ambo primis jam quatuor sæculis fuerunt damnati. Refutatur dictus error iisdem principiis, quibus reprobatur doctrina præcedens: si enim Sanctis ipsis, pro nobis in cœlo intercedentibus, conformiter dictis *num. 82. & seqq.* ob excellentiam sanctitatis, gratiæ ac gloriæ abnuendus non est cultus Religiosus *absolutus*, cur eorum ossibus, & imaginibus denegetur cultus religiosus *respectivus*.

Profecto de cultu politico, & civili loquendo, si homini præsenti, e. g. Regi exhibetur absolutus, pariter expositæ sub baldachino Imagini Regem repræsentanti exhiberi poterit cultus politicus respectivus. Ubi notandum venit, quod cultus *absolutus* sit ille, quo quis ob excellentiam sibi adhuc actualiter inexistentem honoratur: *Respectivus* vero, quo quis colitur ob excellentiam alterius, quam vel ipsa res honorata repræsentat, vel saltem in ordine ad eundem consideratur. Priori cultu solum creaturæ rationales actualiter viventes;

posteriori vero res quoque inanimatæ coluntur. Sic honoratur imago propter prototypon: Sacra Lipsana, quatenus fuerunt aliquando membra hujus, vel illius Sancti: Sacræ vestes, seu instrumenta martyrii; quia Sanctorum adhuc in terris degentium in usu, vel attactu extiterunt sacrata, ex quo devoto cultu sperantur, & sæpius (prout testes sunt antiquissimi Scriptores, S. Augustinus, & S. Gregorius Turonensis) obtinentur quam plurima beneficia. Cur ergo inanes sint peregrinationes ad loca Sanctorum institutæ? Umbra S. Petri adhuc in vita existentis sanabat infirmos, *Actor. cap. 5. v. 15.* Similiter sudaria, & semicinctia S. Pauli deferebantur ad languidos, & recedebant ab eis languores, *Act. 19. v. 12.* cur igitur Ossibus Sanctorum in cœlis cum Christo gloriose regnantium hæc virtus abnegetur? Quod si opponas abusus varios subinde in hoc cultu irrepentes, hi abrogandi sunt, sed propter abusum non est tollendus usus; alias deberet quoque tolli usus Sacræ Scripturæ, utpote qua toties hæretici antiqui & moderni fuerunt abusi. Videatur Reiffenstuel *Tr. 1. Theol. Moralis dist. 1. Quæst. 4.* & Pichler. *Part. 2. Theol. Polemicæ Controv. 2. Art. 2. §. 3. & 4.*

XII. Quantum ad prætensos septem abusus quasi à Catholicis in Ecclesiam introductos conspirant Calvinistæ cum Lutheranis, nunquam citius concordes, quam si contra Catholico-Romanos agitur. Refutantur omnibus illis fundamentis, quæ in toto §. 7. fuere adducta.

§. X.

§. X.

An Calvinus cum Confessione Augustana conveniat circa Purgatorium, & Indulgentias?

151 Respond. I. Etsi Confessio Augustana in suo Symbolo Carolo V. Imperatori oblato Artic. XXI. expresse contestetur, quod hæc sit *Summa Doctrinæ* Lutheranorum, attamen de purgatorio, utrum detur, & an animæ ibidem detentæ precibus, ac piis fidelium operibus, vel indulgentiis juventur nihil prorsus decidit, prout pariter ego assumens præcise in præcedentibus declarationem Articulorum Confessionis Augustanæ ex hac ipsa ratione de industria circa illa duo puncta abstraxi, cum nec Confessio Augustana quidquam de his statuat positive contra Catholicos. Et quis non exinde inferret, circa memorata duo puncta Confessionistas adhærere Catholicis? Eo quidem magis, cum eorum Magister Lutherus in Propositionibus à Leone X. rejectis, atque §. 2. in Compendio relatis saltem non absolute, & ex integro rejecerit indulgentias, atque purgatorium: quinimo de ultimo in Disputat. Lipsiensi 8. Julii 1519. habita expresse sic loquatur: *Credo fortiter; imo ausim dicere, scio purgatorium esse &c. ego nihil de purgatorio novi, nisi animas ibi pati, nostris precibus, & orationibus juvandas.* Hoc tamen non obstante,

Respond. II. Moderni Lutherani Confessionistæ in his duobus punctis quoad rem omnino contra Catholicos conveniunt cum Calvinistis, & eorum auctore Calvino, qui *Lib. 3. Instit. cap. 5.* asserit, indulgentias esse sanguinis Christi profanationem, & eodem Libro §. 6. purgatorium esse execrabile Satanæ commentum, negans exinde consequenter orationes, & suffragia oblata pro mortuis ipsis proficere.

152. Quæres I. Quomodo contra Calvinum, & quoad præsens contra Calvino-Lutheranos probetur existentia Purgatorii? Ubi notetur, quod Catholici per purgatorium intelligant illum locum, in quo animæ Justorum defunctorum ad tempus purgari debent vel igne, vel aliis pœnis, donec ab omni reatu, etiam pœnæ, ex integro emundatæ valeant cœlum intrare; nam in cœlum *non intrabit aliquid coinquinatum.* Apocalyp. cap. 21. v. 27. Præscinditur autem in præsenti tam de situ hujus loci, quam de modo torquendi, ac qualitate pœnarum, de quibus (non de ipsa existentia purgatorii) jam olim inter SS. PP. atque inter Græcos, & Latinos tempore Concilii Florentini erat controversia; ubi de his Ecclesia nihil adhuc decidit H. N.

153. Respond. Existentia purgatorii ostendi potest ex Sacra Scriptura, & SS. PP. antiqua Ecclesia, & ratione. Probatur I. ex S. Scriptura, quæ etsi hoc nomen, ly *purgatorium* explicite

non

non exprimat, in re tamen ipsa admittit, aliquos in altero sæculo posse fieri salvos; non tamen nisi *per ignem*, adeoque non nisi per *aliquam purgationem*. Textus *1. Corinth. cap. 3. v. 13. & 15.* sic sonat: *Uniuscujusque opes quale sit, ignis probabit &c. si cujus opus arserit, detrimentum patietur: ipse autem salvus erit; sic tamen quasi per ignem.* II. Probatur ex SS. PP. quorum plures Græci, & Latini apud Bellarminum, & Salmeron intelligunt cum Concilio Florentino allegatum proxime Sacri Codicis textum expresse de Purgatorio, signanter SS. Ambrosius, Theodoretus, & Augustinus *quinquaginta Homiliarum Homil. 16.* qui etiam in *Psalm. 37.* invehitur in contemnentes hunc ignem, eo quod adhuc salvus fiat, *quia dicitur* (ita S. Pater loquitur) *Salvus erit; hinc ignis ille contemnitur, sed gravior erit, quam quidquid homo pati potest in hac vita.* III. Probatur ex Ecclesia antiqua, quæ statim primis sæculis æque, ac Judas Machabæus in antiquo Testamento, *2. Machab. cap. 12. v. 46.* censuit quod sit *Sancta, & salubris cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis solvantur:* consequenter judicavit, apud mortuos sæpius remanere adhuc aliquod vinculum (puta reatum pœnæ) à quo solvi possunt per suffragia, sacrificia & preces fidelium viventium, in quocunque demum loco pauperculæ hæ animæ post mortem detineantur. *In Machabæorum libris legimus* (inquit August. Lib. de cura pro mortuis cap. 1.) *oblatum pro mortuis sacrificium: sed etsi nusquam in Scripturis veteribus omnino legere-*

re-

retur, *NB. non parva est universæ Ecclesiæ, quæ in hac consuetudine claret, auctoritas.* Sic Clemens Romanus Summus Pontifex Apostolis Coævus Lib. 8. Apostol. Constitut. cap. 47. inquit: *Pro quiescentibus in Christo rogemus, ut DEus, qui animam defuncti suscepit, dimittat ei omne peccatum.* Similiter loquitur S. Dionysius Areopagita, qui apud Cornelium à lapide hic *cap. 7. p. 3. Ecclesiasticæ Hierarchiæ* testatur, se id accepisse ab Apostolis, *Statuerunt Apostoli* (subjungit D. Chrysostomus apud dictum Cornelium à Lapide Homil. 69. ad popul.) *ut in Missæ Sacrificio oretur pro defunctis.* Ad quid autem oretur pro defunctis, si omnes post mortem existerent vel in inferno, in quo nulla est redemptio, vel in cælis, ubi nostro non amplius indigent adjutorio in æternum jam felicissimi? Inde nec mirum, quod Ecclesia antiqua Aerium, Suffragia pro defunctis irridentem, circa annum 340. condemnaverit, uti refert S. Epiphanius Hæresi 75. IV. Probatur ratione; quia non est credendum de misericordissimo DEO, quod hominem propter unicum obulum ditissimo deliberate ablatum, vel propter levissimam impatientiam aliqualiter verbis ostensam in æternum damnet, si subito præventus, puta apoplexia tactus moriatur, certe nec ab ipso Christo Domino, *Matth. 5. v. 22.* aliqualiter iratus, vel qui dixerit fratri suo *Raca*, fuit illico declaratus reus Gehennæ, sed solum, qui dixerit *fatue.* Quorsum ergo talis cum ablatione unius obuli, vel cum levissima impatientia deveniet? Non in infernum, uti proxime di-

dictum: non in cœlum, in quod nihil coinquinatum intrabit: ergo in purgatorium, tanquam in locum tertium. *Nec refert*, quod Ecclesiastes *cap.* 11. *v.* 3. tantum de duobus locis alterius vitæ mentionem facere videatur, scilicet de inferno, & cœlo. *Nam* præterquam quod necdum satis constet, textum illum, quem Acatholici contra nos adducere solent, de futura vita altera intelligi debere; hoc tamen etiam concesso responderi potest, quod sacer textus de receptaculis in æternum etiam post extremum Judicii diem duraturis loquatur, qualia utique sunt tantum duo, cœlum nimirum, & infernus; purgatorium autem pro tunc cessabit.

154. Quær. II. Quomodo contra memoratos adversarios probetur valor indulgentiarum? Ante responsionem ab Adversariis bene notentur tria: nimirum quid sit thesaurus Ecclesiæ, ex quo indulgentiæ sumuntur: quid ipsamet indulgentia, & quomodo eadem distribuatur. Itaque *primo*, sistendo in Catholicorum nostrorum principiis, notetur, quod thesaurus ille spiritualis Ecclesiæ nihil aliud sit, quam satisfactio Christi, & Sanctorum, ex quo thesauro tunc censetur depromere, & fidelibus distribuere Ecclesia indulgentias, quando Satisfactiones Christi, atque Sanctorum, fidelibus applicat. Ubi advertatur, quod Thesaurus iste principaliter, & præ omnibus conflетur ex Satisfactionibus Christi, & quod Satisfactiones Sanctorum pariter suam vim habeant ex Satisfactionibus Christi. Notetur

se-

secundo, quod in principiis Catholicorum indulgentia describatur, quod sit *remissio pœnæ temporalis peccatis actualibus quoad culpam jam remissis coram DEO adhuc debitæ, ab habente potestatem ex justa causa facta per applicationem sufficientis, & condignæ Solutionis ex communi thesauro Ecclesiæ.* Ulterior hujus descriptionis declaratio, uti pariter, quid sit thesaurus, ex quo Ecclesia sumit indulgentias, videri poterit apud Reiffenstuel *Tract. 12. Theolog. Moral. Dist. 3. Quæst. 1. & 2.* *Tertio* notetur, quod summus Pontifex fidelibus adhuc vivis donet indulgentias per modum absolutionis, id est, quod ut Judex eosdem tanquam suos subditos etiam à pœnis peccatorum, sæpius post remissionem culpæ adhuc restantibus, absolvat, ac simul loco propriarum satisfactionum satisfactiones Christi, atque Sanctorum substituat; econtra vero fidelibus jam defunctis dictas satisfactiones applicat per modum suffragii, non immediate remittendo pœnam tanquam Judex, (utpote cum defuncti non amplius sint subditi Pontificis,) sed tanquam constitutus supremus Dispensator, atque Thesaurarius, offerendo DEO ex Satisfactionibus Christi, atque Sanctorum pretium aliquod æquivalens, ut exinde ipse DEus remittat. Videri poterunt de suffragiis plura apud Reiffenstuel cit. *Tract. 12. Dist. 3. Quæst. 13.* H. N.

155. Respondetur. Valor indulgentiarum probari potest ex Sacra Scriptura, & antiquissima praxi Ecclesiæ. Ex Sacra Scriptura ostenditur sic: Juxta

Juxta Eandem valet remissio pœnæ temporalis à summo Pontifice intuitu Satisfactionum Christi concessa: ergo etiam valebunt indulgentiæ. Consequentia patet, quia in hoc ipso valor indulgentiarum consistit. Anteced. vero probatur taliter: vi Sacræ Scripturæ valet remissio culpæ intuitu meritorum, & Satisfactionum Christi; ergo etiam remissio pœnæ aliquoties post remissionem culpæ restantis, præsertim cum Christus in verbis generalibus ad Petrum, existentem adhuc super terram, Matth. cap. 16. ℣. 19. dixerit: *Tibi dabo claves regni cœlorum & quodcunque solveris super terram, erit solutum & in cœlis.*

Ostenditur quoque ex praxi antiquæ Ecclesiæ: *Nam exstat Romæ* (inquit Bellarminus de indulgent.) *in antiquissimis Ecclesiis memoria indulgentiarum à Pontificibus concessarum.* Sic jam S. Gregorius, qui vixit sæculo sexto, teste D. Thoma in 4. *Dist.* 20. concessit indulgentias Stationum &c. Quod si quæras, quare ergo Patres, & Pontifices adhuc Gregorio anteriores tantum teneat silentium de indulgentiis? Respondetur, id contigisse, vel quia antiquissimo tempore nullus impugnavit easdem, vel quia pro tunc in rarissimo usu fuerunt, vigente adhuc severissimo rigore in injungendis pœnitentiis per plures sæpe dies vel etiam annos continuandis, in cujus rigoris supplementum propter majorem indies humanæ naturæ fragilitatem frequentiores successerunt indulgentiæ. Ne tamen bona opera satisfactoria omnino negligantur ab hominibus, non solent indulgen-

tiæ nimis profusæ, neque absque gravi causa concedi, atque hæ insuper ordinarie alligantur aliis bonis operibus, puta certis orationibus, Confessioni, communioni &c. Cæterum si non obstante hac mitigatione Sectarii nostri conqueruntur contra rigorem Catholicorum in Sacramento Pœnitentiæ, quid fecissent, si illis primis vixissent sæculis?

Objectiones ex dictis facile solvuntur, & apud Controversistas passim videri poterunt. Novissime D. Eusebius Amort in suo Tractatu de Origine & Progressu Indulgentiarum probare conatur fusius, quod, etsi primis sæculis hoc nomen *Indulgentia* non fuit ab Ecclesia ad præsens intentum applicatum; attamen relaxationes antiquæ Canonum pœnitentialium in substantia perinde fuerint, ac Indulgentia. Ex quo erui videtur, quod in seipsa (quidquid sit de Nomine:) jam exstiterit Indulgentia, etsi non tam copiosa.

§. XI.

Quænam sint Propositiones speciales Calvini ab Ecclesia Catholica damnatæ, circa prædestinationem Electorum ad vitam æternam?

156. Non est mens mea singula Calvini, & Calvinistarum mala dogmata referre, atque ad refutandum assumere; exinde enim libellus iste contra primum intentum in immensum excresceret;

ret; quoniam errores sunt adeo copiosi, ut Franciscus Feuardentius apud Sianda v. *Calvinus*, mille, & quadringentos excusserit, & pariter noster le Grand apud Henno *Tract. de Principiis act. Hum. Disp.* 2. *Conclus.* 5. Calvinum, & Calvinistas quoad errores tam fœcundum asseruerit, ut vix ad certum numerum redigi queant; cum nullus sit in Symbolo fidei Articulus, nulla in Oratione Dominica petitio, nullum sive DEI, sive Ecclesiæ Mandatum, nullum Sacramentum, aut Cæremonia Sacramentalis, quam non ipse, aut ejus Sectatores vel exterminarint, vel mutilarint, vel depravarint. Ita ille. Quare ne Manuale hoc in integrum Tomum transmigret, brevitatis gratia tantummodo principaliores & famosiores adduco propositiones Calvini ab Ecclesia rejectas, puta de *Prædestinatione Electorum, ac reprobationem alorum, de libero arbitrio, & gratia efficaci*, nec non *utrum Corpus Christi in Eucharistia realiter existat?* Et quidem in præsenti §. tantummodo agitur de Prædestinatis. Ubi

157. Dicit Calvinus 1. *Eosdem fuisse efficaciter à DEO præelectos ad cœlestem gloriam & vitam æternam ante prævisum ullum meritum.* 2. *Ecclesiam veram constare ex solis his Electis, ac Prædestinatis tanquam membris propriis.* 3. *Fidem veram, & justitiam propriam esse solummodo Electorum, seu horum Prædestinatorum.* 4. *Hanc fidem semel vere acceptam nulla ratione amplius posse amitti.* 5. *Inde Prædestinatis seu præelectis peccata ab ipsis commissa non amplius, sicuti reprobis, à DEO imputari.* 6. *Infantes, ab his proge-*

nitos, Sanctos esse, & veræ Ecclesiæ propria membra censeri debere, etiam antequam baptizentur. Ita Calvinus in diversis locis suarum Institutionum notanter *lib. 3. cap. 2. §. 11. & 12.* atque *Admonit. II. contra Westphalum*, nec non *Lib. 4. Instit. cap. 15.* Sed contra.

158. Respondetur I. Utrum prædestinatio efficax ad vitam æternam fuerit ante, vel primum post prævisa merita, est quidem controversia inter ipsosmet Catholicos acriter disputata, & utriusque partis fundamenta apud Theologos in 1. Sententiarum passim videri possunt. Interim tamen etiam hac efficaci Prædestinatione Electorum ad Gloriam ante prævisa merita gratis pro hic & nunc admissa, necdum sequitur paritas circa reprobos, quoad præordinationem ad æternam damnationem ante prævisa demerita: nam actus Prædestinationis ad vitam æternam est actus liberalitatis & misericordiæ DEI, utique in prima sua intentione nobis elargiendi hanc summam gratiam ad nostra opera non alligati. Econtra vero actus reprobationis ad mortem æternam, & pœnas inferni est actus justitiæ vindicativæ, quæ consequenter præsupponit culpam; nam etiam in humanis censetur Rex aliquis Tyrannus, qui intenderet, & efficaciter decerneret gravem in subditos pœnam independenter à delictis, seu absque reflexione ad delicta; etenim Rex iste censeretur interpretative ita dispositus, quod ad Decretum suum executioni mandandum velit talem punire, sive de-

delicta perpetret, sive non, vel saltem quod intendat misero huic talia præcepta imponere, quæ nequeat subditus servare, ut Rex exinde occasionem habeat, eundem graviter castigandi, & per hoc suam in subditos potestatem ostendendi. Numquid hæc Tyrannis?

159. Respondetur II. Vera Ecclesia non constat tantummodo Prædestinatis, tanquam solis propriis ejusdem membris: Ratio est; quia in omni Ecclesia videmus etiam malos, atque hypocritas, & quidem aliquoties finaliter impœnitentes, velut graves peccatores subitanea morte extinctos: unde nec mirum, quod Apostolus 2. Timoth. cap. 2. ℣. 20. Ecclesiam comparet magnæ Domui, in qua *non solum sunt vasa aurea, & argentea, sed & lignea, & fictilia. & quædam quidem in honorem, quædam NB. autem in contumeliam.* Nec dicatur, Apostolum esse intelligendum de Ecclesia visibili, in qua haud dubie præter præelectos tanquam vasa honoris etiam continentur reprobi, seu vasa contumeliæ, non autem intelligi debere de Ecclesia invisibili quæ existens teste Sacra Scriptura *tota pulchra, Sancta, non habens maculam, & rugam,* eo ipso excludit reprobos tanquam finaliter maculatos &c. *Nam contra est,* quod gratis adstruatur aliqua Ecclesia invisibilis: nam vel illa invisibilis foret præcise pars totius Ecclesiæ, vel esset complete alia Ecclesia, quam ea, quæ est visibilis. Si primum: habetur intentum, quod sumendo Ecclesiam completam, & totalem, ea-

dem conſtet partim Electis, partim reprobis. Si vero teneatur, Eccleſiam inviſibilem totaliter eſſe diſtinctam à viſibili; ergo duplex daretur in terris Eccleſia, quod aſſertum non habet ſolidum fundamentum in Scriptura, ex qua tamen Hæretici ſua omnia volunt deducere. Neque obeſt, quod vera Eccleſia dicatur *tota pulchra & ſine macula &c.* nam ſimilia prædicata huic conveniunt non ratione ſingulorum membrorum, ſed ratione quorumdam: item inſuper ratione doctrinæ, finis, mediorum, præceptorum & Sacramentorum, quæ omnia ex integro ſancta ſunt, pulchra ſunt, absque ruga, & absque macula. Videatur de hoc Pichler Tomo priori Theologiæ Polemicæ *cap. 1. art. 1.* & dicta præcedentia contra Lutheranos Artic. VII. agendo de Eccleſia.

160. Reſpondetur III. Non ſolum prædeſtinati, ſed etiam reprobi potuerunt veram aliquando fidem, & juſtitiam habuiſſe. Probatur: omnes infantes legitime baptizati fiunt per baptiſmum juſti, ſive ſint proles Catholicorum, ſive Lutheranorum, ſive Calviniſtarum: atqui non omnes iſti ſunt ex numero prædeſtinatorum, adeoque etiam non prædeſtinati potuerunt aliquando habuiſſe fidem & juſtitiam, ſeu fuiſſe aliquando juſti per gratiam ſanctificantem vel (uti ipſi loquuntur) per fidem, quæ apprehendit juſtitiam Chriſti. Major patet, quia per Baptiſmum paſſim dicimur in Sacra Scriptura *abluti, mundati, ſanctificati &c.* Minor vero

pro-

probatur: nam si omnes legitime baptizati, sunt pariter prædestinati efficaciter ad gloriam; ergo omnes isti, quantumcunque suo tempore adulti impie vivant, salvabuntur; etenim efficaciter prædestinati ad gloriam certo salvantur. Ad quid ergo Calvinistæ rejiciunt Lutheranos, & damnant Catholicos? Cur Calvinus defecit ab Ecclesia Catholico - Romana, in qua legitime baptizatus, sicque in ejusdem principiis ex numero prædestinatorum (si superis placet) collocatus potuisset certo salvus fieri?

161. Respondetur IV. Fides justificativa, seu (ut loquuntur Catholici) gratia sanctificans semel à prædestinatis acquisita potest iterum deperdi. *Probatur 1.* ex jam dictis; quia alias omnes Prædestinati, legitime semel baptizati retinerent pro omni tempore vitæ suæ gratiam justificativam, sicque finaliter certo salvarentur, quantumcunque impie viverent, & cujuscunque demum forent Religionis, supposito, quod fides justificativa semel acquisita nequiret amplius à Prædestinatis deperdi. *Probatur 2.* Quia generaliter in Sacra Scriptura habetur, per malam vitam animæ mortem superinduci, quæ utique non potest stare cum justitia, seu gratia sanctificante. Antec. ostenditur ex Ezechiel. cap. 18. v. 24. & 26. ibi: *Si averterit se justus à justitia sua, & fecerit iniquitatem &c. Morietur.* Atque ad Rom. 8. v. 13. *Si secundum carnem vixeritis, moriemini.* Nec opponas, hos textus esse intelligendos de morte naturali, non de

morte animæ: *Nam contra eſt*, quod hæc non ſit ſpecialis pœna impiorum; cum non ſolum impii, verum etiam pii naturaliter moriantur, & improbus ſæpe longius vitam naturalem protrahat, quam probus.

162. Reſpondetur V. Etiam prædeſtinatis DEus imputat peccata, ſi quæ committant: nam generaliter de omnibus in Sacra Scriptura dicitur Luc. 12. v. 47. *Qui cognovit voluntatem Domini ſui, & non fecit, vapulabit multis.* Item Ezechiel cap. 18. v. 4. *Anima, quæ peccaverit, ipſa morietur.* Et ſane, ſi ſolis reprobis, non autem prædeſtinatis peccata imputarentur, reprobus in Calviniſtarum principiis etiam propter leviſſimam, imo & indeliberatam indignationem, vel propter ablationem unius obuli ab homine aliàs ditiſſimo factam æternis addiceretur flammis; ubi econtra prædeſtinatus non obſtantibus ſuis homicidiis, furtis graviſſimis, atque adulteriis ſalvaretur, quamvis ſubitanea tactus apoplexia de nullo horum pœnitentiam egiſſet, quod de DEO, præ omnibus aliis malis gravitatem peccati abominante, præſumendum non eſt. Hoc equidem negari nequit, quod in ſententia illorum Catholicorum, qui tenent, DEUM in intentione Electos ſuos efficaciter prædeſtinaſſe ad gloriam ante præviſa merita, quod (inquam) in illorum Catholicorum ſententia ſimilis prædeſtinatus, cooperante efficaci gratia Divina, omnia ſuaviter æque, ac fortiter diſponente, non ſit conſenſurus in peccatum grave, vel, ſi jam peca-

caverit, ponendus in aliis circumstantiis, in quibus illud libere per pœnitentiam finalem erit retractaturus. Quod autem prædestinato nullum grave peccatum tanquam tale imputetur, nunquam somniarunt Theologi Catholici, etsi in modo explicandi gratiam efficacem, qua prædestinati certo à peccato gravi finali præservantur, sint adinvicem inter se differentes, utrum nempe hæc gratia sit intrinsece, vel extrinsece solummodo efficax; ubi tamen utraque pars omnino parata est sese submittere Ecclesiæ, si quid positive circa hoc decidat.

163. Respondetur VI. Nec parvuli à prædestinatis progeniti salvantur absque aliquo Baptismo. Probatur: quia teste Sacra Scriptura Joann. cap. 3. v. 3. & 5. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum DEI.* Ubi nulla fit distinctio inter proles prædestinatorum, & non prædestinatorum. *Noli* itaque *credere* (inquit S. Augustinus Lib. 3. de anima, & ejus origine cap. 9.) *noli dicere, noli docere, infantes, antequam baptizentur, morte præventos pervenire posse ad originalium indulgentiam peccatorum, si vis esse Catholicus.* Accedit, quod parvuli etiam prædestinatorum rationis adhuc incapaces ante collationem Baptismi nullam fidem habeant, neque habitualem infusam; quoniam primum communicatur per Baptismum: sed absque ulla fide vel habituali, vel in re, vel in voto impossibile est placere DEO, *cap. 11. Hebr. vers. 6.* consequenter

nec parvuli prædestinatorum absque Baptismo DEO placere possunt, sicque nec regnum cœlorum ingredi.

§. XII.

Quænam sint Propositiones speciales Calvini, à Catholica Ecclesia rejectæ circa præordinationem reproborum ad mortem æternam?

164. Circa reprobationem Calvinus docet 1. *præordinationem ad mortem æternam æque factam fuisse à DEO ante prævisa peccata, ut facta est prædestinatio Electorum ad vitam æternam ante prævisa merita.* 2. *DEUM, ut actum justitiæ vindicativæ erga hos reprobos tanquam Supremus Dominus exercere valeat, ipsis non solum imputare ad peccatum quoscumque motus concupiscentiæ etiam indeliberatos; verum etiam eosdem ad peccata impellere, ita ut impulsus iste sit quasi effectus reprobationis.* 3. *DEUM imperare Satanæ, aliisque impiis hominibus, ut maleficia concipiant, ac hominem ad peccandum inducant: sic Satanam jussu DEI tentasse Job, & DEUM ipsum præcepisse Judæis, ut Christum crucifigerent.* 4. *Similia tamen respectu DEI nec esse, neque dici posse peccata, sed opera justa; quia quod homines mala intentione, DEUS bono consilio facit, ac proinde.* 5. *DEUM ipsum nec peccare, nec peccati auctorem dici posse.* Ita Calvinus diversis in locis, præsertim *Lib. 1. Instit. cap. 17. §. 11. Lib.*

Lib. 2. *cap.* 4. *§.* 5. *&* *cap.* 18. *§.* 1. *&* 8. *Item cap.* 22. *&* 23. *Item l.* 3. *institut. c.* 22. *§.* 11. *ac cap.* 23. *§.* 8. ſed contra à Catholicis.

165. Reſpondetur I. DEUS non reprobat, ſeu præordinat poſitive ad æternam mortem ante præviſa eorum peccata. Ita Catholici, idque Doctor ſubtilis, 1. Sentent. D. 14. Quæſt. 1. jam ſuo tempore adeo certum judicavit, ut contrariam dixerit ſententiam non poſſe ſine crudelitate excogitari. Probatur 1. quia ſi præordinatio ad æternam pœnam fieret præprimis à DEO, tunc perditio noſtra principaliter non eſſet ex nobis, ſed potius ex DEO, utpote qui nos ad eandem præordinaſſet, ſicut ob eandem rationem ſalus prædeſtinatorum præprimis eſt à DEO, quia electos ante merita præordinavit ad gloriam: atqui reproborum perditio præprimis non eſt ex DEO, ſed potius ex nobis: nam *perditio tua* (id eſt tua culpa) *Iſraël*, inquit æterna Veritas *Oſee cap.* 13. *v.* 9. ergo. Hinc DEUS proteſtatur ſæpius in Sacra Scriptura, quod non fecerit mortem, nec lætetur in perditione vivorum, *Sap. cap.* 1. *v.* 13. & quod nolit mortem peccatoris, ſed magis ut convertatur, & vivat *Ezech. cap.* 18. *v.* 23. *&* 32. Probatur 2. Salvator Deus non ſolum prædeſtinatos, ſed omnes ſuo pretioſo ſanguine intendit redimere, ut omnes ſalvos faceret: ergo Deus antecedenter, nimirum ante præviſa noſtra peccata, nullum voluit præordinare ad pœnam æternam. Anteced. patet ex ſequenti clariſſimo textu Sacri Codicis 1. Timoth.

cap. 2. v. 1. 3. 4. 5. & 6. *Obsecro igitur, primum omnium fieri obsecrationes, &c. pro omnibus hominibus &c. hoc enim bonum est, & acceptum coram Salvatore nostro DEO, qui omnes vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire: unus enim DEUS, unus & Mediator DEI, & hominum, homo Christus JESUS, qui dedit Redemptionem semetipsum pro omnibus.* Notentur singulariter verba illa: *omnes vult salvos fieri, & pro omnibus semetipsum dedit redemptionem;* ergo nec damnandos exclusit ante prævisa eorum peccata. Videatur circa hunc textum fusius P. Herincx, *1. Sent. D. 8. Quæst. 2. num. 20. & seqq.* Accedit pro confirmatione nostræ sententiæ auctoritas Sanctorum Patrum. *Bonus est Deus, justus est Deus* (inquit S. Augustinus Lib. 3. contra Julianum, cap. 18.) *potest aliquos sine bonis operibus liberare, quia bonus est, non potest quemquam sine malis meritis damnare, quia justus est.* Allego autem ex industria etiam Contra Calvinistas Patres antiquos, quia etiam apud ipsos Præfati cum antiquis Conciliis in veneratione existunt, saltem uti ajunt in sua confessione à Beza gallice conscripta, & à nostro Francisco Feuardentio fideliter in latinum translata; ubi articulus 6. taliter sonat: *Admittimus, quod determinatum fuit per antiqua Concilia, & detestamur omnes Sectas, & hæreses, quæ rejectæ fuerunt per Sanctos Doctores, ut per Sanctum Hilarium, S. Athanasium, S. Ambrosium, S. Cyrillum.*

166. Respondetur II. Deus non impellit ad pec-

peccata, multo minus aliis præcipit, ut ad eadem homines inducant. *Non est in Deo malum* (inquit in antiquissima Ecclesia S. Dionysius de Divinis Nominibus cap. 4.) *sed nec ex DEO est malum: aut enim bonus non est, aut bona facit.* Ulterius hæc Catholica veritas probatur ex testimonio Regis David Psalm. 5. v. 3. dicentis: *Non DEUS volens iniquitatem tu es.* Probatur 2. Deus odio habet peccatorem: *nam odio sunt Deo impius, & impietas ejus.* Sap. cap. 14. v. 9. ergo ad peccata non impellit per se, vel ex præcepto per alios; nam ea, à quibus habet aliquis efficacem aversionem, non solet ipsemet consiliis, aliisque mediis promovere. Probatur 3. Deus in Sacra Scriptura severissime prohibet peccata gravia, iisque annectit pœnam æternæ damnationis, uti patet ex præceptis Decalogi, & obviis S. Scripturæ textibus: ergo repugnat ejusdem sanctitati & justitiæ, ut simul ad hæc ipsa peccata per se, vel per alios impellat. Probatur 4. Si Deus per se, vel per alios alliceret, imo impelleret ad peccatum, præsertim intrinsece tale, puta mendacium, vel Dei odium, censeretur causa moralis ipsius talis peccati, seu Auctor ejusdem: sed juxta ipsum Calvinum num 164. DEUS non potest dici causa, & auctor peccati: ergo. Sequela majoris probatur; quia etiam homo, qui alterum instigat, & impellit ad peccatum, puta ad mendacium, vel odium DEI, censetur causa moralis talis peccati: ergo etiam taliter reputaretur DEUS. Nec excusaret bonitas intentionis, non enim sunt suadenda intrinsece mala, ut eveniant bona. Videa-

deatur de hoc fusius adhuc Henricx *Lib. 1. sent. Disp. 7. Quæst. IV. num. 30.*

167. Respondetur III. Si afferantur loca Sacræ Scripturæ, quibus Deus videtur suasisse peccata, aut ad ea incitasse, vel etiam præcepisse juxta formalia antiquissimi Patris S. Damasceni Lib. 4. de fide cap. 20. *Non à Deo NB. ut agente, accipienda sunt, sed NB. ut permittente.* Quatenus nimirum Deus ob peccata, seu (ut vocat S. Augustinus) ob mala merita hominis non tollit, sed permittit illas occasiones, in quibus prævidet hominem talem libere esse lapsurum. Sic quando 3. Regum cap. 22. legitur, Deum immisisse spiritum mendacii in Prophetas. Item Ezech. cap. 14. decepisse Prophetam: hoc ipsum exemplum S. Augustinus de gratia, & libero arbitrio cap. 32. declarat modo sequenti: *Quando auditis dicentem Dominum, Ego Dominus seduxi Prophetam illum; & quod ait Apostolus: Cujus vult, miseretur, & quem vult, obdurat: in eo quem seduci, vel obdurari NB. permittit, mala ejus merita credite.*

168. Neque est insolitum in Sacra Scriptura tam ipsius peccati, quam occasionum permissionem exprimere verbo aliquo præseferente formam præcepti, vel consilii, uti Herincx 1. *sent. Disp. 7. Quæst. 4. num. 35. ac seqq.* optime notat. Nam Pharisæis dicentibus Marci cap. 10. v. 4. *Moyses NB. permisit scribere libellum repudii*, respondit Christus v. 5. *ad duritiam cordis vestri scripsit vobis NB. præceptum istud.* Item vice ver-

sa

sa quando Matth. cap. 19. prior discursus de repudio v. 7. à Pharisæis repetebatur sapienti interrogatione: *Quid ergo Moyses NB. mandavit dare libellum repudii?* Christi responsio erat: *ad duritiam cordis vestri NB. permisit vobis dimittere uxores vestras.* v. 8. Si Deus 2. *Reg. cap.* 16. *v* 10. dicitur præcepisse Semei, ut malediceret David, permittendo ex una parte amarum Semei animum erga David, & & ex altera occursum ipsius David non impediendo, quem impedire quidem haud dubie potuisset, sed noluit, ad probandum David in patientia, quam ibi adeo exercuit, ut exemplum istud in toto mundo pro imitatione diligendi inimicos proponatur. Simili modo Deus concessit, seu permisit Satanæ, ut affligeret Job, eique plurima mala inferret; & Judæis, ac Gentilibus, ut crucifigerent Christum &c. Item legitur in Sacra Pagina Deum indurasse cor Pharaonis, quatenus in pœnam præcedentium delictorum extraordinaria gratiæ auxilia, quibus noverat cor Pharaonis emolliendum, subtraxit, variaque alia operatus fuit quoad Pharaonem, quibus ille (non obstante adhuc clementissima concessione gratiæ sufficientis) occasionem sumpsit indurandi semetipsum obstinata voluntatis malitia. Videatur de hoc utilissime noster P. Herincx Episcopus Iprensis, Loc. cit. & *Disp.* 8. *num.* 90.

169. Opponunt Calvinistæ contra dicta, præsertim contra responsionem primam, in qua negavimus, reprobationem positivam à DEO fieri ante prævisa peccata, opponunt (inquam) Calvi-

vi-

vinistæ, & in contrarium proponunt exemplum Esau, & Jacob; ubi utrobique non ex meritis, vel demeritis, sed ex ordinatione potius Divina fuit respective primogenitus à privilegiis primogenituræ exclusus, & alter assumptus, *ut secundum electionem propositum Dei maneret:* prout loquitur Paulus cap. 9. Rom. v. 11. qui pariter ibidem totam illam historiam ad prædestinationem, & reprobationem referre videtur sequentibus verbis: *Cum nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali (ut secundum electionem propositum Dei maneret) non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei; Quia major serviet minori sicut scriptum est* (nempe Malachiæ cap. 1.) *Jacob dilexi, Esau autem odio habui. Quid ergo dicemus? numquid iniquitas apud Deum? absit. Moysi enim dicit: miserebor cujus misereor, & misericordiam præstabo, cujus miserebor. Igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est DEI.* Ex quo textu tria ab ipsis eruunt, 1. quod Deus præordinet, ac vocet ad vitam æternam absque meritis. 2. Quod pariter præordinet ad pœnam absque demeritis, cum Apostolus utrobique pariformiter loquatur. 3. Quod exinde non sit iniquitas apud Deum, sicque nec Deo tanquam auctori peccatum imputandum. Ita illi.

170. Ad hanc oppositionem Respondetur *in primis*, posse adversariis negari totum suppositum, quod nimirum in allegato textu sermo instituatur de particulari cujuslibet prædestinatione ad gloriam, seu exclusione ab eadem; cum potius

tius Doctor Gentium loqui videatur de præelectione Communitatis Christianorum præ Synagoga Judæorum ad constituendam in testamento novo veram Ecclesiam; etsi enim Synagoga repræsentata suo modo per Esau fuerit senior; hoc tamen non obstante communitas Christiana figurata per Jacob, erat præelecta, idque non ex operibus nostris, sed ex gratia miserentis DEI, relicta cæteroquin Judæis plenissima libertate transeundi à synagoga ad Communitatem Christianam, sicque veræ Ecclesiæ sese incorporandi. Videatur Cornelius à Lapide in hunc textum.

Respondetur *secundo:* Si etiam cum aliquibus Catholicis Theologis, prædestinationem ad gloriam ante prævisa merita defendentibus, admittatur, Divum Paulum ibidem loqui de prædestinatione, & reprobatione in ordine ad vitam æternam, posset adhuc congruenter explicari citatus textus, dicendo, Deum Electos præordinasse ad gloriam positive ante prævisa merita, & pro eo signo alios, respective loquendo, reprobasse *negative*, ist est, *pro eo signo non simul cum præcedentibus positive elegisse;* in quo (non in omnibus aliis) stat paritas inter Jacob, & Esau ex una, & inter prædestinatos, ac reprobatos ex altera parte: nimirum quod, uti quoad temporales benedictiones Deus ante ulla opera Jacob elegerit præ fratre suo Esau, ita quoad cœlestia quosdam præ aliis ante merita prævisa destinaverit ad vitam æternam, circa reliquos pro eo signo se habendo negative, & primum

pro

pro alio post prævisa eorum peccata ipsos reprobando positive. Nec hæc distinctio inter reprobationem positivam, & negativam est novum recentiorum Theologorum inventum; cum de reprobatione negativa scholarum Principes Doctores, Angelicus, & Subtilis jam fecerint mentionem, ex quibus apud Henno *Tract. de Deo uno. Disp. 10. Quæst. 1. Conclus. 2.* Divus Thomas Part. 1. Quæst. 23. Art. 3. ad 1. sic loquitur: *In quantum DEUS quibusdam non vult bonum, quod est vita æterna, dicitur eos habere odio, vel reprobare.* Scotus 1. *Sent. D. 41. Quæst. unica. §. contra istud*, postquam interrogavit, quid Deus velit Judæ in eo instanti, quo vult Petro Beatitudinem? sibimet ipsi respondet: *Dici potest, quod in isto primo instanti NB. nihil vult Judæ, sed tantum ibi est negatio volitionis gloriæ.*

171. Quæres, quid sentiendum sit de recentioribus illis Calvinistis, qui, ut magis errorem suum, ac Deo summe injuriosam de reprobatione Doctrinam coram hominibus honestis pallient, distinctionem faciunt inter peccatum originale, & inter peccata personalia, dicendo, quod præordinatio positiva reproborum ad mortem æternam facta quidem fuerit à Deo ante prævisa eorum peccata personalia, & actualia; non autem ante prævisum peccatum originale? Priusquam respondeatur,

Notandum 1. quod hanc distinctionem excogitasse videatur synodus Calvinistica Dordrech-

rechtana; quæ teste nostro Patre Smising, *Tomo de DEO uno D. 6. num. 692.* causam primæ reprobationis statuit peccatum originale, cui, quantum ad præsens Calvinistæ ex Britannia, Gallia, ac Germania superiori, & inferiori subscripserunt. Ubi taliter discurrunt, nimirum quod DEus post prævisum Adæ peccatum, & corruptam inde totam massam generis humani quosdam ex massa damnationis gratuito ante ulla prævisa merita efficaciter elegerit ad vitam æternam, ut ostendat suam misericordiam; alios vero in massa æternæ damnationis positive propter peccatum originale relinquere voluerit, ad exhibendam justitiam vindicativam, subtrahendo ipsis gratias ad Legis implementum necessarias, atque nihilominus has transgressiones Legum ipsis imputando, & æternis pœnis subjiciendo.

Notandum 2. Quod pœnæ damnatorum communiter à Theologis dividantur in pœnam damni, & in pœnam sensus. Prior est privatio visionis, & fruitionis DEI in æternum: posterior autem diversa afflictio, & cruciatus potentiarum vitalium, puta per continuam alligationem localem, & intensionem ignis infernalis, vel, ut loquitur D. Augustinus, per alios diversos, miros tamen modos. H. N.

172. Contra istam Calvinistarum persuasionem est præprimis eorum proprius Magister Calvinus, qui teste Sianda in Lexico Polemico *v. Calvinus, num.* 10. docuit expresse *Lib. 3. Institut.*

c. 23. quod non solum peccata nostra personalia, verum etiam primum peccatum Adami à DEO decretum, & prædefinitum fuerit ante lapsum Adami, consequenter in principiis Calvini peccatum originale, ante præcedentem illam prædefinitionem necdum in mente Divina existens, non potuit DEO præbere causam generalem positive reprobos damnandi, & sic manent priora contra Calvinistas Catholica fundamenta in sua firmitate.

Contra est *secundo*; quod, etsi cum nostro P. Henno *Tract. de DEO uno Disp. X. Qu. 2. Concl. 2.* non abnuatur, potuisse DEum de absoluta sua potentia post prævisum peccatum originale quospiam in tantum relinquere in massa damnationis, in quantum potuit illos afficere pœna damni, nimirum positive nolendo hisce concedere ob peccatum originale Visionem beatificam: negatur tamen, misericordissimum DEum in moderno rerum Ordine taliter fecisse, utpote qui omnes vult salvos fieri, & post prævisum quoque peccatum originale ex hoc fine pro omnibus merita Passionis suæ applicavit, uti ejus sanctissima voluntas ex Scriptura *1. Timoth. c. 2.* clare constat, juxta dicta *num. 165.* consequenter ipsum peccatum originale prævisum non fuit causa generalis omnino reprobos excludendi à vita æterna; cum DEus etiam post illud prævisum voluerit adhuc pro omnibus mori, *2. Corinth. cap. 5. v. 15.* vide dicta *n. 165.*

Con-

Contra est *tertio:* Multi sunt reprobi, quibus peccatum Originale per susceptum Baptismum tanquam per lavacrum regenerationis absolute remittitur: ergo hi non damnantur ob peccatum originale, adeoque neque ipsis damnatio æterna est decreta propter peccatum Originale. Quomodo enim est perceptibile, quod DEus ab æterno decreverit omnibus in futurum recipientibus Baptismum (etsi isti non fuerint ex positive prædestinatis) remittere peccatum Originale, & tamen voluerit hos ipsos propter idem peccatum Originale per Baptismum delendum adhuc in æternum damnare?

Contra est *quarto.* Permisso etiam (nunquam tamen concesso) quod peccatum Originale fuerit DEO generalis causa præordinandi quosdam ad pœnas æternas, saltem ad pœnam damni; repugnat tamen de novo sanctitati Divinæ, tales reprobos (forsan per Baptismum à peccato originali jam mundatos) impellere positive ad peccatum grave personale; prout tamen voluit Calvinus *Lib. 2. Inst. c. 22. & c. 23.* docens expresse *c. 18. §. 2.* DEUM præcepisse Judæis, ut Christum crucifigerent: ergo evasio Recentiorum Calvinistarum adhuc non subsistit. Videantur dicta superius *num. 166.* Poterit insuper de tota hac materia suo tempore utilissime legi noster P. Franciscus Bonal *integra Parte II. Christiani hujus temporis:* Cujus auctoris præclarissimus Tractatus ob operis præstantiam à R. P. Udalrico Dirrhamer, S. J. è Gallico translatus est in idioma latinum.

§. XIII.

Propoſitiones damnatæ Calvini de Gratia efficaci, & libero arbitrio referuntur, & refutantur.

173. 1. Negat Calvinus, dari liberum arbitrium *Lib. 2. Inſtitut. cap. 3. §. 7. & 11.* quod tamen intelligit de libertate indifferentiæ, ſeu de libertate à neceſſitate: nam 2. ſi coactioni opponitur libertas, liberum arbitrium, id eſt, libertatem à coactione admittit *Lib. 2. de libero arbitrio contra Pighium;* & hinc 3. ait, liberum arbitrium non ſe habere mere paſſive, ſed pariter active concurrere, ita tamen, ut influat ſolummodo tanquam inſtrumentum à DEO motum, quod aliud facere non poteſt, quam quod voluerit artifex. Ita eruitur ex *Lib. 1. Inſtit. cap. 7. §. 11.* & ex *Lib. 2. cap. 4. §. 5.* 4. Tenet *Lib. 2. Inſtitut. cap. 7.* quod extra controverſiam ſit, impoſſibile eſſe Legis implementum. 5. Addit tamen, prædeſtinatos propter non adimpletam Legem, ſeu propter transgreſſionem Legis non mereri mortem æternam, non quaſi tales transgreſſiones in ſe ipſis mortalia non eſſent, ſed quia hiſce à DEI miſericordia non imputantur. 6. In *Caput ſextum Joannis* docet, hominem gratia efficaci motum non poſſe diſſentire. Ita Calvinus cum ſuis, quorum omnia puncta ex ſe ipſis ruunt, ſi oſtendatur, etiam poſt lapſum Adami hominem liberum arbitrium libertate indifferentiæ, ſeu li-

ber-

bertate à necessitate habere; taliter nimirum, ut positis omnibus ad agendum requisitis, possit adhuc agere, vel non agere, facere malum, vel etiam, influente simul Gratia Divina (incitante, & cooperante, non tamen necessitante) præstare bonum. Igitur cum Catholicis.

174. Respondetur: Homo etiam in statu naturæ lapsæ liberum habet arbitrium libertate indifferentiæ; tam in ordine ad bonum, quam in ordine ad malum modo superius declarato. Veritas hæc Catholica equidem jam superius contra Lutherum, §. *VI. num. 65. ac seqq. Art. XVIII. & XIX.* fuit probata; quia tamen Calvinus circa præsentem materiam nonnulla specialia immiscet; ideo hic singulariter iterum contra Calvinum probatur 1. ex Sacra Scriptura, *Deut. cap. 30. v. 19.* ubi DEus testes invocat cœlum & terram, quod Populo Israelitico ad eligendum proposuerit vitam & mortem, benedictionem, & maledictionem, suadens tamen, ut eligat vitam. Ex quo sequens formatur probatio: Si datur libera electio, datur etiam libertas indifferentiæ, sed in ordine ad vitam, & mortem datur libera Electio, juxta textum citatum; ergo. Confirmatur: Datur libertas indifferentiæ ad malum, quo quis mortem incurrit: ergo etiam ad bonum, quo quis vitam acquirit. Consequentia tenet, quia Sacra Scriptura *loc. cit.* pariformiter loquitur de vita, ac morte: antecedens autem patet ex eo; quia alias si ad malum necessitor à DEO, DEUS potius esset auctor pec-

cati, quam ego, uti ostensum jam est §. VI. Art. XIX. & §. præcedenti.

175. Probatur 2. ex SS. PP. qui communissime sentiunt, hominem etiam post lapsum libertatem indifferentiæ ad bonum, & malum retinuisse; pro quo testimonia clarissima, & quasi innumera recitat Bellarminus *Lib. 4. de gratia, & libero arbitrio. cap. 9.* ac *Lib. 5. cap. 25. & seqq.* prout etiam fatetur ipsemet Calvinus apud Herincx *Part. 2. Theologiæ Scholasticæ Disp. 2. Quæst. 1. num. 9.* suæ in hoc puncto doctrinæ adversari SS. PP. tam Græcos, quam Latinos; atqui communis SS. PP. utique Sacram Scripturam melius intellexisse, & in interpretando securiorem Spiritus Sancti assistentiam quam Calvinus, habuisse, prudentissime præsumitur, præsertim si vita Calvini superius descripta simul legatur: ergo.

176. Nec dicant Calvinistæ, Calvino saltem favere S. Augustinum; nam contra est, quod etiam hic S. Pater expresse contrarius existat, dum *Lib. de duab. animab. cap. 11.* sic habet: *Peccatum est voluntas retinendi, vel consequendi, quod justitia vetat, & unde liberum est abstinere:* ubi notetur, quod egerit ibi contra Manichæos, qui NB. libertatem indifferentiæ negantes duplex in homine principium, seu duplicem animam statuebant, unam bonam necessario bona, alteram malam, necessario mala operantem, quam doctrinam S. Pater rejicit: ergo. Reponunt Adversarii, Augustinum ibidem intelligi debere de Adamo adhuc ante

lapsum

lapſum in ſtatu naturæ integræ exiſtente, in quo ſtatu libenter concedunt libertatem indifferentiæ. Aſt denuo contra eſt, quod Manichæi, contra quos S. Auguſtinus ibi loquebatur, libertatem indifferentiæ ab homine vel maxime in ſtatu naturæ lapſæ excluſerint, conſequenter etiam S. Auguſtinus contra Manichæos agens de ſtatu naturæ lapſæ loqui cenſendus eſt. Unde finaliter contra Calviniſtas tale formo argumentum: Si S. Auguſtinus voluiſſet homini in ſtatu naturæ lapſæ denegare libertatem indifferentiæ, non efficaciter potuiſſet impugnare Manichæos, qui duas in homine animas, nempe bonam & malam adſtruentes, pariter in ſtatu naturæ lapſæ in eodem hanc libertatem indifferentiæ negarunt: adeoque ne ſequatur, S. Patrem inefficaciter Manichæos impugnaſſe, admitti debet, quod is in allegato textu ac alibi voluerit, in homine, & quidem in ſtatu naturæ lapſæ debere adhuc concedi aliquam libertatem indifferentiæ: neque quoad hoc punctum intendit improbare doctrinam Pelagianorum, ſed ideo potius, quia addebant, liberum iſtud arbitrium operari meritorie absque adjutorio gratiæ. Verba ejusdem formalia Lib. 2. de Nupt. & concupiſc. cap. 3. ſic ſonant: *Liberum in hominibus eſſe arbitrium &c. Utique dicimus; NB. non hinc eſtis Pelagiani. Liberum autem eſſe quemquam ad agendum bonum ſine adjutorio DEI &c. Hoc vos dicitis, hinc NB. eſtis Pelagiani.*

177. Objicitur I. ab Adverſariis: S. Auguſtinus variis in locis expreſſe ait, per peccatum

Adami periiſſe liberum arbitrium: ergo in ſtatu naturæ lapſæ negat liberum arbitrium cum libertate indifferentiæ. Anteced. probatur: ſic enim inquit in Enchirid. cap. 30. *Libero arbitrio male utens homo, & ſe perdidit, & ipſum &c. Cum libero peccaretur arbitrio, victore peccato amiſſum eſt & liberum arbitrium.* Similiter Epiſt. 107. ad Vitalem: *Liberum arbitrium ad diligendum DEUM primi peccati granditate perdidimus.* item Lib. de perfect. Juſtit. cap. 4. *Victa vitio, in quod cecidit, voluntate, caruit libertate natura.* Non utique libertate à coactione: ergo libertate à neceſſitate, ſeu indifferentiæ. Ante declarationem horum, & ſimilium D. Auguſtini textuum præſciendum eſt 1. quod ſtrenuus ille Eccleſiæ Catholicæ Archiſtrategus non ſolum Manichæis libertatem indifferentiæ negantibus, verum etiam Pelagianis, omnia huic libertati, excluſa gratia, adſcribentibus bellum indixerit, ſi impugnat Manichæos, in modo loquendi videtur ſubinde favere Pelagianis, ac quaſi omnia libertati humanæ attribuere: ſi certat contra Pelagianos, in modo loquendi, & niſi antecedentia, & ſubſequentia ad invicem connectantur, videtur ſubinde quaſi integram ab homine in ſtatu naturæ lapſæ cum Manichæis excludere libertatem indifferentiæ. Præſciendum eſt 2. quod homo in ſtatu naturæ integræ, ſeu in ſtatu innocentiæ habuerit liberum arbitrium, non qualecunque, ſed quod ſimul erat facile, & ad bonum expeditum; cum pro eo tempore homo fuerit præditus juſtitia originali, quæ fuit donum ſupernaturale, præter

ter gratiam sanctificantem includens quoque alia beneficia, per quæ homo reddebatur facilis in omni occasione ad bene operandum, & impediebatur rebellio carnis ad spiritum. H. N.

Respondeo, Sanctum Augustinum non intendisse propter lapsum Adami in similibus textibus liberum arbitrium absolute negare in homine, prout nimirum liberum arbitrium est potentia naturalis, positis omnibus ad agendum requisitis adhuc valens agere, vel non agere, sed potius voluit ibidem Augustinus excludere post lapsum Adami liberum arbitrium, quatenus antea tam facile expeditum ad operandum bonum, quod utique per peccatum originale fuit amissum, succedente loco ipsius fomite peccati, quo homo non quidem necessitatur, multum tamen ad peccandum allicitur. Videantur de hoc fusius Herincx *Part.* 2. *Theolog. Scholast. Disp.* 2. *Q.* 1. *num.* 9. *ac seqq.* & *Franciscus Bonal. Part.* 2. *Christiani hujus temporis c.*14. & 15.

178. Objicitur 2. DEUS præscivit ab æterno omnia nostra Opera bona æque ac mala; sed quæ DEUS semel ab æterno præscivit, necessario in tempore sic eveniunt, cum scientia DEI sit infallibilis; ergo omnia nostra operà bona, & mala necessario eveniunt, sicque non habemus libertatem indifferentiæ ad eadem facienda, vel non facienda.

Reſpondeo *inprimis*, retorquendo argumentum quoad Opera Adami, & Evæ elicita ante peccatum: in quo ſtatu juxta Calviniſtas homo adhuc habuit libertatem indifferentiæ, licet DEUS ab æterno etiam illa opera, & eos actus præſciverit, quos primi parentes noſtri ante peccatum elicuerunt.

Reſpondeo *ſecundo* diſting. min. Omnia à DEO præſcita neceſſario eveniunt neceſſitate conſequente, Con. neceſſitate antecedente neg. min. & ſub ſimili diſtinctione conceditur & negatur conſequentia. Etenim quæ DEUS ab æterno præſcivit, equidem in tempore *infallibiliter* ſic exiſtent, non tamen neceſſario neceſſitate antecedente aliquam determinationem liberi arbitrii; nam præſcientia DEI non ponit opus futurum creaturæ, ſed potius præſupponit illud, concurrente ſimul ante ſcientiam viſionis aliquo Decreto ex parte DEI, juxta diverſitatem ſcholarum, vel prædeterminante, vel condeterminante, vel permittente ſaltem creaturis liberis motus ſuos agere. De hoc fuſius in Theologia ſpeculativa, ac pulcherrime deſuper diſcurrit noſter Franciſcus Bonal. *Part. 2. c. 8. 9. & 10.*

179. Objicitur 3. Saltem prædeſtinati ad gloriam æternam non libere operantur in ordine ad bonum, & malum: ergo non datur abſolute in homine liberum arbitrium ad bonum, & malum. Probatur antecedens. Prædeſtinatis ad vitam æternam datur gratia finalis efficax,

qua

qua infallibiliter operabuntur bene: ergo isti non libere, seu cum libertate indifferentiæ operantur in ordine ad bonum, & malum. Respondeo neg. anteced. ad ejus probationem disting. anteced. Prædestinatis datur gratia efficax, qua infallibiliter bene operantur in tantum, in quantum à DEO ponuntur in his circumstantiis, in quibus prævidentur certo finaliter cooperaturi libere gratiæ Divinæ, conc. anteced. quasi per gratiam Divinam efficacem ad bene operandum necessitarentur, & ita prævenirentur, ut non haberent libertatem proximam, seu indifferentiæ ad bene operandum: neg. anteced. & sub data distinctione nego pariter consequentiam. Cur autem DEUS non omnes, sed tantum aliquos hac singulari afficiat gratia efficaci? Hoc *non volentis, neque currentis, sed miserentis est DEI* ad Rom. 9. ubi cum Divo Augustino in caput undecimum Apostoli ad Romanos exclamare necesse est: *O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ DEI, quam incomprehensibilia sunt judicia ejus!* Interea DEUS nec reliquos negligit, sed saltem gratiam sufficientem tribuit, qua pariter facile salvari possent, dummodo cooperari vellent. *Vocavi, & renuistis* (inquit Largitor omnium gratiarum DEus, Proverb. cap. 1.) *extendi manum meam, & non fuit, qui aspiceret.*

180. Non equidem me latet, quod Calvinus *Lib. 2. Instit. cap. 3. §. 10.* omnem gratiam sufficientem apud Herincx hic absolute neget, solam pro prædestinatis gratiam efficacem admittens,

ubi quoad infeliciſſimos reſiduos ſentit, eosdem à DEO ad oſtendendam ſuam omnipotentiam, & ſupremum in creaturas Dominium fuiſſe relictos in maſſa æternæ damnationis, ſubtrahendo ipſis omnia ſupernaturalia auxilia, utpote propter factam eorum præordinationem ad pœnam æternam, non habitura finaliter ſuum effectum. Sed contra eſt 1. quod DEus omnes velit ſalvos fieri, *1. Timoth. c. 2.* hincque pro omnibus ſit paſſus *2. Corinth. c. 5.* ergo etiam omnibus providit de gratiis ſupernaturalibus ad conſequendam ſalutem neceſſariis; nam qui vult finem, etiam vult media ad conſequendum finem, neceſſaria. Contra eſt 2. quod Stephanus *Act. 7. v. 51.* increpet Judæos tanquam homines incircumciſos corde, ac ſemper reſiſtentes Spiritui Sancto. Quomodo autem increpari potuiſſent, quod quaſi ſemper Spiritui Sancto reſiſtant, ſi nullum S. Spiritus inſtinctum intrinſecus advertiſſent? Quomodo appellari potuiſſent homines *incircumciſis cordibus*, ſi cor eorum nullos ſenſiſſet ad bonum amplectendum internos ſtimulos? *Subſumitur:* atqui hi ipſi interni ſtimuli proveniunt à Gratia Divina, non quidem ſemper efficaci: alias enim huic libere correſpondiſſent: ergo ſaltem à ſufficiente. Videatur deſuper Herincx *Part. 2. Tract. 4. Diſp. 1. Quæſt. 3. num. 17.* & audiatur Divus Auguſtinus *Lib. 2. de peccat. merit. c. 17.* ubi ait: *Cum voluntate, NB. gratia adjuvante Divina, ſine peccato in hac vita poſſit homo eſſe, cur non ſit, poſſem facillime ac veraciſſime reſpondere; quia homines nolunt.* Quid clarius pro gratia ſufficienti?

§. XIV.

§. XIV.

De reali Præſentia Corporis Chriſti in Euchariſtia.

181. Inter illos, qui equidem Chriſtum in terris verum DEUM, & hominem ex una parte confitebantur; negabant autem ex altera, ſub Euchariſtia eundem vere ac realiter contineri, primus, qui publice id aſſerere auſus fuit, communiter ſcribitur fuiſſe circa annum Chriſti 1050. Berengarius, exinde pariter Sacramentariorum Parens appellatus. Quamvis non deſint alii, qui hunc errorem præcedenter jam aliis, præſertim alicui Joanni Scoto (non quidem noſtro *Joanni Duns Scoto*, utpote realis exiſtentiæ Corporis Chriſti in Euchariſtia acerrimo propugnatori, ac primum ultra ducentos annos poſt Berengarium nato, ſed longe alteri, nimirum *Joanni Scoto Erigenæ*) adſcripſerunt, ex cujus Libro, ad tempora usque Berengarii deliteſcente, demum ipſemet Berengarius, Patria Turonenſis Gallus, ſuum deprompſit venenum, & Andegavi, ubi erat Archidiaconus, ubique diffudit. Liber ille memorati Joannis Scoti tempore Berengarii factus famoſior, in Concilio Vercellenſi productus, atque examinatus æque, ac peſtifera Berengarii Doctrina, fuit condemnatus, ac demum Berengarius, Divino afflante Numine hæreſin abjuravit, & Turonem reverſus, in inſula, quæ dicitur S. Coſmæ, per octo annos pœnitentiis corpus

pus suum castigans, & in servitutem redigens anno 1088. teste Sianda V. *Berengarius*, in bona opinione decessit: impedire tamen non potuit hæreticæ hujus doctrinæ sectatores Albigenses, Wicleffistas, Zwinglianos & Calvinistas &c. Contra hos itaque

182. Respondetur: Sub Eucharistia non tantum figurative, & per modum signi, sed vere ac realiter continetur Corpus, & Sanguis Christi. Probatur 1. Christus, quando in ultima Cœna porrexit Apostolis species panis, subjunxit Matth. cap 26. & Luc. cap. 22. *Hoc est Corpus meum:* & non *hoc figurat Corpus meum*, ergo sub speciebus panis vere continetur Corpus Christi, & non tantum figurative uti volunt Calvinistæ: nam debemus verba Sacræ Scripturæ in sensu proprio accipere, quando citra aliquod absurdum sic sumere possumus; alias aperiretur porta Hæreticis, etiam ab antiquissima Ecclesia jam reprobatis, suos circa diversa Mysteria SS. Trinitatis, Incarnationis &c. renovandi errores. Confirmatur 1. Christus in ultima Cœna porrexit Apostolis illud corpus, quod postea fuit traditum ad crucifigendum, item distribuit illum sanguinem, qui fuit in Sacratissima Passione effusus; atqui Corpus Christi traditum, & sanguis effusus fuerunt verum Corpus & sanguis realiter, uti est de fide, neque negant Calvinistæ: ergo pariter fuit verum Corpus, & sanguis in Cœna. Major probatur; quia Christus teste D.

Pau-

Paulo 1. *Corinth. cap. 11. v. 24.* dum Apostolis in ultima Cœna ante suam Passionem porrexit Corpus suum, hæc verba subjunxit: *Hoc est Corpus meum, NB. quod pro vobis tradetur;* & quando dedit sanguinem suum Matth. cap. 26. vers. 28. *Hic est sanguis meus, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* Confirmatur. Christus Apostolis in ultima Cœna, & nobis in novo Testamento utique plus voluit dare, quam Israëlitis in Testamento antiquo; cum præcedentia fuerint præcise umbra futurorum: sed in figura Christum obtinuerunt etiam Israëlitæ sub Agno Paschali, & sub Manna cœlesti in deserto &c. Ergo Apostoli, & nos defacto non obtinemus amplius præcise in figura, ac signo, sicque realiter.

183. Probatur II. Ex praxi antiquissimæ Ecclesiæ; etenim Ecclesia ante Berengarium, aut saltem ante memoratum Joannem Scotum Erigenam indubitate in ea perstitit sententia, nimirum Corpus Christi realiter existere in Eucharistia; hincque sacram Hostiam in Liturgiis, seu Missis post peractam consecrationem adorare nunquam dubitavit: *Nemo illam Carnem manducat* (loquitur de suo tempore S. Augustinus in Psalmum 98.) *nisi prius adoraverit.* Est autem incredibile, quod Christus Ecclesiam suam sponsam dilectissimam etiam primis sæculis in tam gravi Idololatriæ errore reliquisset, si Corpus Christi à parte rei non foret realiter præsens in Eucharistia. Scio quidem

dem, quod Claudius non adeo pridem Sacramentariorum Minister in Gallia effutire non erubuerit, primum circa annum 820. Paschasium Monachum Corbejensem in suo libro de Corpore, & Sanguine Christi introduxisse realitatem Corporis Christi in Eucharistia antea in Ecclesia inauditam. Sed falsissimum hoc esse patet ex ipsis verbis dicti Paschasii, qui Lib. 12. in Matthæum apud nostrum Franciscum Henno *Tract. de Eucharistia, Quæst. proœmiali Art. 3. conclus. 3.* sic loquitur: *Miror, quod velint NB. nunc quidam dicere, non in re esse veritatem Carnis Christi, vel Sanguinis, sed in Sacramento virtutem Carnis, non carnem, virtutem sanguinis, & non sanguinem, figuram, & non veritatem, umbram, & non corpus.* En! Paschasius miratur, *NB. nunc* (id est, suo tempore) NB. *esse quosdam*, qui velint negare existentiam Corporis Christi in Eucharistia: qua veritate ergo asseritur, præfatum Monachum primum introduxisse hanc sententiam de existentia reali Corporis Christi in Eucharistia? Qua prudentia credi potest, totam Ecclesiam illico absque aliqua decisione Pontificia, vel Concilii decreto unius Monachi opinioni acquievisse, si eadem cum SS. PP. integris octo sæculis antea contrariæ fuisset sententiæ? Interim ex verbis formalibus dicti Monachi Paschasii colligo, quod vel Joannes Scotus Erigena jam vixerit ad initium sæculi noni, id est circa annum 820. fueritque *inter illos aliquos*, qui negarunt existentiam realem Corporis Christi in Eucharistia, vel quod eundem exiguo temporis spatio non-

nul-

nulli minus celebres præcesserint in pestifera illa doctrina Calvinistica, quæ primum publice famosa fieri cœpit tempore Berengarii.

184. Probatur III. Ex antiquissimis Conciliis & SS. PP. Sic enim Nicænum I. *Lib. 3. Cap. de sacra mensa*, ait: *Intelligamus, situm in illa sacra mensa Agnum illum DEI, tollentem peccata mundi, incruenter à Sacerdotibus immolatum, & pretiosum Ejus Corpus & Sanguinem NB. vere sumentes credamus, hæc esse nostræ Redemptionis symbola.* Nicænum II. *actione 6.* postquam fusè ostendit, nullum Apostolorum, aut illustrium Patrum vocasse Eucharistiam *imaginem*, seu (quod idem est) *figuram* Corporis Christi, tandem ita concludit: *Dixit* (supple Christus) *accipite, edite, hoc est corpus meum &c. Non autem dixit: sumite, edite imaginem corporis mei. Cum Christus ipse sic affirmet* (inquit *S. Cyrillus Catechesi 4. Mystagogiæ*) *atque dicat de Pane: hoc est corpus meum, quis deinceps audebit ambigere?* Similiter D. Damascenus Lib. 4. Orthod. fidei cap. 14. *Nec panis, & vinum Corporis Christi figura sunt (absit enim hoc) verum ipsummet Domini corpus Divinitate affectum.* S. Chrysostomus loquens de Calice Domini in Epistolam 1. caput 10. Apostoli ad Corinthios quærit? *Quid est in Calice? Et sibimet ipsi respondet: Quod ex latere Christi fluxit.* S. Augustinus Prologo in Psalmum 33. tanquam aliquod miratione dignum proponit, quod Christus in ultima Cœna corpus suum in manibus suis portaverit; ubi

utique mirandum non fuisset, si ibi extitisset tantummodo Christi Corpus figurative tale; nam statuam, seu imaginem se repræsentantem quilibet portare potest. S. Hilarius Lib. 8. de Trinitate: *Carnis, & Sanguinis non est relictus ambigendi locus; nunc enim & ipsius Domini professione, & fide nostra NB. vere caro, & vere sanguis est.* Notetur hic denuo superius jam citata Confessio Calvinistarum Gallica apud Pichler de Conciliis num. 10. taliter ponens 6. symboli sui Articulum: *Admittimus, quod determinatum fuit per antiqua Concilia, & detestamur omnes Sectas, & hæreses, quæ rejectæ fuerunt per Sanctos Doctores, ut per NB. Sanctum Hilarium, Sanctum Athanasium, Sanctum Ambrosium, NB. Sanctum Cyrillum.*

185. Objicitur I. Christus in Sacra Scriptura dicitur etiam *Agnus, Leo de tribu Juda, Vitis vera, Panis de Cœlo descendens &c.* & tamen similia prædicata sumuntur tantum improprie, utpote quæ Christo competunt solummodo tropice, & sub aliqua figura: ergo etiam à pari ex eo, quod Christus in ultima Cœna dixerit: *Hoc est Corpus meum*, non sequitur, fuisse sub pane verum corpus reale Christi, sed tantum improprie, & per modum signi rememorativi, atque figurative tale. Respondetur distinguendo Anteced. quoad secundum membrum: Similia prædicata *Leo, Vitis, Agnus, Panis* (supple materialis) &c. &c. sumuntur tantum improprie, & hoc ideo, quia aliunde ex S. Scriptura, & fide noscitur, quod

Chri-

Christus non sit realiter *Leo*, *panis materialis*, vel *vitis* &c. sed potius verus Homo, Conced. secus negatur Anteced. & similiter distinguitur consequens: ex eo, quod Christus dixerit, *hoc est Corpus meum*, non sequitur sub speciebus panis existere Corpus reale Christi, si aliunde ex S. Scriptura, vel ex fide &c. sciretur contrarium; nimirum non contineri sub speciebus panis corpus Christi, conced. consequentia. Secus neg. conseq. Debemus enim juxta dicta in prima probatione verba Sacræ Scripturæ tamdiu in sensu proprio sumere, quamdiu aliunde nos non cogit necessitas detorquendi in sensum improprium, qualis necessitas in præsenti non adest; cum ex una parte non possit ostendi implicantia replicationis ejusdem corporis juxta dicta in Philosophia; ex altera vero pro reali existentia Christi in Eucharistia stent textus Sacræ Scripturæ, plurima Concilia, SS. Patres veteres, & praxis antiquæ Ecclesiæ. Scio equidem, quod aliqui ex SS. PP. antiquis Sacramentum Eucharistiæ nominent *Symbolum*, seu *Signum*, &c. ubi tamen, ne sibi contradicant, non de Symbolo, seu signo speculativo, sed de signo practico, in quo ipsum signatum, nempe Christus realiter continetur, sunt intelligendi. Insuper potest sacra Eucharistia dici symbolum &c. quatenus est memoriale passionis, & mortis Domini nostri JEsu Christi. Ex quo prorsus nil contra nos sequitur.

186. Objicitur II. Si caro Christi esset in Eucharistia realiter, tunc haberet aliquem specialem effectum utilitatis, ad quid enim alias ibidem

cum tanto miraculo poneretur? Atqui nullum habet effectum utilitatis, nam *spiritus est, qui vivificat* (quando nempe panis iste figurativus spiritualiter fide manducatur) *caro non prodest quidquam*, teste ipsomet Christo Joan. cap. 6. v. 64. ergo. Respondeo neg. min. etenim specialem hujus sanctissimæ carnis manducatæ utilitatem Christus ipsemet loco proxime citato indicat, dum v. 55. ait: *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam.* Quod autem eodem capite v. 64. subjungat, *caro non prodest quidquam*, intelligendum id est de carne Christi sumpta absque spiritu, & absque fide: item de carne manducata sub specie visibili, & modo carnali, puta concisa dentibus &c. non autem de carne Christi sub speciebus panis modo spirituali seu definitive, & compenetratis ubique ad invicem partibus existente, & tali modo sumpta. Videatur desuper fusius Cornelius à Lapide in citatum textum.

187. Objicitur III. Si Christus cum corpore, & anima, Humanitate & Divinitate realiter existeret in Eucharistia; tunc etiam post gloriosam ascensionem Christi in cœlos adhuc semper eundem haberemus nobiscum in terris; sed post gloriosam ascensionem eundem non semper habemus nobiscum in terris, teste Ipsomet Matth. cap. 26. v. 11. ibi: *Me autem non semper habetis;* ergo. Resp. Dist. Maj. haberemus nobiscum adhuc Christum modo visibili, & circumscriptive in terris existentem neg. Maj. modo in-

invisibili, ac definitive Conced. Maj. & similiter distincta minori, negatur consequentia. Quod autem Christus semper nobiscum sit modo saltem invisibili, fatetur Is apud eundem Matthæum cap. ult. v. 20. *Ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi.*

188. Objicitur IV. Ex concessione realis existentiæ Christi in Eucharistia sequerentur plurima inconvenientia, atqui ea in reverentiam Christi utique non possunt admitti: ergo. Sequela Majoris probatur; sequereter enim 1. Christum per os hominis descendere in stomachum sæpe variis spurcitiis adhuc repletum. 2. Exinde emitti in secessum. 3. Integrum Virum cum carne, & ossibus intra brevissimum temporis spatium deglutiri, 4. Posse Eundem projici in Cloacam, putrescendo abire in vermes, &c. quæ omnia sunt inconvenientia: ergo. Ad has objectas absurditates, quasi ex admissione realis existentiæ Christi in Eucharistia sequerentur, terminis modestis, fundate tamen respondet Pichler hic, negando absurdum esse id, quod Christus ipsemet juxta probationes jam in responsione allegatas fieri voluit, cupiens ex summo erga nos amore intime nobiscum uniri. Neutiquam à nostra abhorret vilitate, qui pro nobis quasi malefactor duos inter latrones voluit crucifigi; nec à nostro nauseat stomacho &c. Cum ipse nil amplius pati queat in Eucharistia, partim quia corpus ejusdem jam est gloriosum in cœlis: partim quia compenetratis in ordine

ad locum ad invicem inter ſe partibus modo quaſi ſpirituali (uti loquuntur Theologi) in Euchariſtia, imo etiam in minima particula exiſtit, & conſequenter facile deglutiri poteſt. Porro qui indigne tractant Corpus Chriſti, peccant quidem graviſſime, à parte rei tamen Corpori ejusdem glorioſo nullum realem dolorem cauſant. Si in Cloacam, vel alium immundum locum deveniat, tam parum fœdatur Chriſtus, quam parum polluitur DEus qua talis ubique, & conſequenter etiam in fœdiſſimis locis exiſtens, aut radius ſolaris cloacam pertranſiens. Nec Chriſtus computreſcit, aut in vermes abit. Similia enim non amplius Chriſtum, in cœlis jam glorioſum, afficiunt, ſed duntaxat ſpecies Euchariſticas, ubi DEus in defectum ſubſtantiæ panis, ſtante ſimili ſpecierum corruptione aliam ſubſtituit. Plura videre poteris apud P. Henno Tract. de Euchariſtia, fuſius in Quæſtione Proœmiali deſuper tractantem.

§. XV.

APPENDIX,

Continens modum diſputandi cum Proteſtantibus Romani Imperii, puta cum Lutheranis, & Calviniſtis; ubi etiam ſuccincta, ſolida tamen pro veritate Catholica contra Proteſtantes inſeruntur Principia.

189. Quær. I. An, & quomodo conſulatur diſputatio cum Proteſtantibus? Reſpond. 1. publi-

blicam & solemnem cum ipsis disputationem instituere in Romano Imperio absque speciali licentia legitimorum tam in Ecclesiasticis, quam politicis Superiorum non licet. Ratio est; quia posset exinde oriri in fide prostitutio, & magna quoad quietem publicam perturbatio, adeoque necesse est, prius ad utrosque recurrere Superiores. Respond. 2. equidem in jure Canonico etiam privata disputatio cum Hæreticis absque Superiorum facultate instituenda probibetur, Clericis quidem *Can. cum quibus 24. Q. 3.* Laicis autem *cap. quicumque 2. de Hæreticis in 6.* In Germania autem, ubi Protestantes sunt tolerati, Decreta ista non sunt recepta, vel saltem quoad hoc punctum usu contrario abrogata; cum passim videamus similes Disputationes institui, etiam à timoratis, absque scrupulo, & anxietate. Optandum tamen, ut semper debitæ adhibeantur cautelæ. Respond. 3. Si Hæretici sunt materiales, ac tales, respectu quorum prudens affulget spes conversionis, salubriter (præcedente Divinæ gratiæ Invocatione) cum ipsis ex sancto, non vano fine instituitur disputatio; amicabilis tamen, &, si fieri potest, remotis aliis, ob quorum præsentiam fortassis alias, ne coram illis confundantur, pressius suæ doctrinæ adhærerent. Ratio eruitur ex principiis Christianæ Charitatis. Respond. 4. Si apud Hæreticos præcise materiales non appareat prudens spes conversionis, consultius disputatio cum ipsis intermittitur. Ratio est; quia in tali casu nil boni, illud autem mali evenire posset, ut ex materiali fieret Hæreticus formalis,

 sic-

ſicque formaliter delinqueret, qui antea tantum materialiter peccavit. In hoc prudenter ages, ſi talem materialem Hæreticum in diſcurſu familiari ſuaviter diſponas ad eliciendam ſæpius de ſuis peccatis perfectam contritionem: ita enim, ſi forſan peccatorum quoque carnis, vel aliorum gravium præter defectum fidei reus eſſet, adhuc ſalvari poſſet. Reſpond. 5. Si Hæreticus fuerit formalis, effrons, & pertinax, obſequendum eſt conſilio D. Pauli ad Titum c. 3. v. 10. *Hæreticum hominem poſt unam, & ſecundam correptionem devita.* Non enim foret ſpes alicujus fructus niſi alii forſan præſentes utilitatem exinde caperent, vel nonnulli ex intermiſſione Diſputationis hujusce inciperent in fide vacillare. Supponitur autem hic, te alias capacem, & ſufficienter pro ſimili certamine eſſe inſtructum.

190. Quær. II. An conſultius ſit in tali diſputatione ſe habere potius defenſive, quam aggreſſive? Reſp. ordinarie loquendo melius, ac conſultius aget, qui in tali certamine ſe potius defenſive, quam aggreſſive gerit, rejiciendo onus probandi in Proteſtantes. Cum enim hi dicant, noſtram Eccleſiam primis ſæculis veram ſucceſſu temporis defeciſſe, factamque eſſe meretricem illam Babylonicam, de qua in Apocalypſi, ipſis incumbit, aſſertum ſuum probare, nobisque in poſſeſſione exiſtentibus ex Sacra Scriptura defectum hunc, & errores contra fidem oſtendere.

191.

191. Quær. III. Quomodo se gerere debeat Catholicus ille, qui in disputatione cum Protestante se habet defensive? Resp. *in primis* ex Protestante interroget, ex quibus Principiis probet, nostram Ecclesiam defecisse, & in errores contra fidem prolapsam esse. Illico respondebit ille: *ex Scriptura*; nam ad hanc Protestantes refugiunt, accumulantes, ac etiam capillis (uti dicitur) ad suum intentum attrahentes Sacræ Scripturæ textus. Sed ulterius quærendo urgeat Catholicus, cum ex terminis, & de fide per se notum non sit, quod Codex ille, quem Sacram Scripturam ajunt, sit verbum DEI, quo modo id contra Judæos, qui Thalmud, & contra Mahometanos, qui Alcoranum credunt potius esse Verbum Divinum, efficaciter suum intentum probare queant? Experieris, quod jam hallucinentur Protestantes, coacti ad traditiones, quas alias negant, refugere, & ad alias notas Ecclesiæ Christianæ, quæ eandem præ aliis tanquam veram distinguunt. Ulterius concesso contra Christiani Nominis hostes Sacro Codice tanquam Verbo Divino, indaget: *secundo*, quoniam ante disputationem cognosci debet, quinam Libri Scripturæ sint Canonici, undenam sciant Protestantes, quod potius Eorum Canon, seu Catalogus librorum, quam noster, contineat Verbum Divinum, cum tamen Catalogum nostrum Concilium Tridentinum desumpserit ex Florentino: Florentinum à Romano, celebrato sub Gelasio I. Pontifice; Gelasius ab Augustino: Augustinus à Concilio Carthaginensi: Concilium Carthaginense ab Inno-

centio I. Papa in Epiſtola ad Exuperium, qui Innocentius vixit circa annum Chriſti *quadringenteſimum ſecundum*, adeoque primis reſpective quatuor ſæculis? Sane ex ipſa Scriptura Proteſtantes in æternum non probabunt legitimos Libros Canonicos ſacræ Scripturæ; itaque refugere neceſſe erit ad Auctoritatem Eccleſiæ nobis hunc Canonem proponentis. Cur autem præ Eccleſia Catholica in hoc puncto deberet reſpici Eccleſia Proteſtantium?

Inſtet *tertio*, cum intra ipſum Corpus Religionis Chriſtianæ exortæ ſint variæ hæreſes, ubi quælibet in ſuum favorem adducit textus ſacræ Scripturæ, cuinam competat Auctoritas authentice ſuos textus interpretandi? Nec Calvinus Luthero, nec inter Lutheranos rigidi moderatis, nec inter Calviniſtas Remonſtrantes, ac Sociniani Gomoriſtis in allegandis ſacri Codicis textibus, atque apparentibus rationibus ullatenus cedent, niſi admittatur Caput ſupremum aliquod viſibile, ſine, vel ſaltem cum Eccleſia hæc dubia decidens. Cur ergo excludunt Summum Pontificem quaſi Anti-Chriſtum? Profecto in æternum Proteſtantes ex ipſa Scriptura non poterunt demonſtrare Catholicis, ſolam fidem juſtificare, ſeu ſalvare, cum Hi illico alios copioſos opponent ſacræ Scripturæ, & antiquorum Sanctorum Patrum textus, qui ſimiliter Charitati aliisque bonis operibus remiſſionem peccatorum, & æternam ſalutem attribuunt. Quorſum ergo pro reſolutione recurrendum, niſi ad ſupremem Cathedram,

à qua sese Protestantes sine sufficienti causa separarunt?

192. Quær. IV. Quid observare debeat Catholicus, qui cum Protestantibus disputat aggressive? Respond. talis non facile debet descendere ad materias particulares E. G. de Confessione auriculari, de communione sub una specie, de reali præsentia Christi in Eucharistia &c. vel de transsubstantiatione &c. Itaque suadetur, ut potius, regulariter loquendo & nisi circumstantiæ aliud exigant, maneat in principiis generalibus; nimirum quod vera Ecclesia in fide non possit errare; Item quod nostra sit vera Ecclesia, & quod aliæ Religiones non habeant notas veræ Ecclesiæ &c. &c. nam ex his principiis generalibus possunt probari singuli articuli Catholicorum. E. G. sit disceptatio, utrum præter fidem bona opera sint necessaria ad justificationem, & salutem æternam, ut probetur sententia affirmativa, sequens argumentum formari, & ad quemlibet articulum fidei nostræ in *minori* applicari posset taliter proponendo;

Omnia illa, quæ vera Ecclesia Christi docet requiri ad justificationem, & salutem, sunt necessaria ad eandem;

Sed vera Ecclesia Christi docet, requiri præter fidem bona opera ad justificationem, & salutem.

Er-

Ergo præter fidem bona opera sunt necessaria ad eandem.

Major patet.

Quia juxta Sacram Scripturam vera Ecclesia est *columna Veritatis, posita supra Petram*, adversus quam Portæ inferni non prævalebunt; consequenter in iis, quæ concernunt fidem, seu quæ nostram concernunt justificationem, & salutem nequit errare, & falsum docere. Et plane alias Fideles in vera Ecclesia nunquam quiete vivere possent, utrum non in præscriptis ad Salutem consequendam ab Ecclesia Regulis decipiantur, & inducantur.

Minor probatur.

Ecclesia Catholica Romana docet, præter fidem requiri bona opera ad justificationem & salutem;

Sed hæc est vera Christi Ecclesia, uti ex notis veræ Ecclesiæ mox ostendetur; ergo.

193. Quær. Itaque V. Quænam sint illæ Notæ veræ Ecclesiæ? Et quomodo probetur, easdem habere Ecclesiam Catholicam? Ante responsiones præsciendum 1. Notam esse *signum, quod ducit, vel ducere potest in cognitionem alterius;* ex quo eruitur, quod Nota debeat respectu nostrum esse notior, quam id, cujus est nota, seu signum. Præsciendum 2. Gratis Acatholicis concedi, apud veram Ecclesiam existere purum Verbum DEI,

&

& legitimam Sacramentorum administrationem, utrum autem his competat definitio Notæ superius descriptæ, quæstio est, ad quam

Respond. I. Notæ veræ Ecclesiæ non bene à Protestantibus assignantur pura, & inconcussa prædicatio Evangelii, atque legitima administratio Sacramentorum. Ratio est, quia quælibet secta ex Religione Christiana hæc duo sibi attribuit; ergo debet primum per aliquod notius ostendi, quænam ex his, utrum Calvinistica, vel Lutherana, aut Religio Catholica prædicet purum Verbum Divinum; & legitime administret Sacramenta. Confirmatur; ut prædicetur purum Verbum Divinum, debet illud prædicari juxta legitimam interpretationem textuum: ergo iterum debet primum ex alio constare, quisnam illos legitime interpretetur; nam æque Calvinistæ, ac Lutherani, Zwingliani, Ariani, & Sociniani &c. &c. sibi legitimam interpretationem sacræ Scripturæ attribuunt.

Respond. II. Notæ veræ Ecclesiæ sunt præcipue quatuor. 1. ut sit *Una*, 2. *Sancta*. 3. *Catholica*, & 4. *Apostolica*. Ita memorata prædicata Ecclesiæ veræ appropriat partim Symbolum Apostolorum, partim Nicænum, quod utrumque admittunt Protestantes. Accedit, Confessionem Augustanam Art. 7. ipsammet fateri, quod *una, sancta Ecclesia perpetuo mansura sit*: consequenter admittunt, veram Ecclesiam debere esse *unam, sanctam*, (& cum perpetuo mansura sit) *Apostolicam*. quam etiam Artic. 21. vocant *Catholicam*. Videatur

Reif-

Reiffenstuel *Tract. 4. Theologiæ Moral. Dist. 3. Quæst. 2. num. 12.*

194. Respond. III. Hæ quatuor Notæ competunt Ecclesiæ Romano-Catholicæ, prout patet succincta enumeratione. *In primis* enim est *una* unitate Fidei, nec aliud credunt in Indiis, quam in Europa, nec diversum in Asia, ac in Africa, ibidem existentes Romano-Catholici, utpote ubique habentes eundem supremum Controversiarum Fidei Judicem. Lites inter Catholicos Theologos non concernunt punctum Fidei, ac insuper utraque Pars se submittit Ecclesiæ, si aliter, ac sentiunt, decidatur. *Secundo* est *sancta*, tum ob sanctitatem Doctrinæ magis coarctans, quam relaxans libertatem humanam, alias ob fomitem peccati ad mala pronissimam: Tum propter sanctissimos Viros in hac Ecclesia existentes, quales sunt Hieronymus, Ambrosius, Chrysostomus, & Augustinus, qui ultimus tanti eam, in qua vixit (id est nostram) æstimavit Ecclesiam, ut Lib. contra Epist. fundam. c. 5. dicere non dubitaverit; *Evangelio non crederem, nisi me Catholicæ Ecclesiæ commoveret Auctoritas. Tertio.* Ecclesia nostra est *Catholica*, seu per totum terrarum orbem diffusa, prout in omnibus quatuor mundi partibus invenietur ubique prædicans Evangelium, etiam cum copiosâ sæpius effusione sanguinis. Quære in locis, in quibus cum Protestantibus permixti vivimus, ubinam degant Catholici, vel quænam sit eorum Ecclesia, & illico tibi via monstrabitur ad nostram. *Quarto* Ecclesia nostra est *Apostolica*, seu

seu à Christo, & Apostolis per continuam legitimam successionem derivata. Probatur: Ecclesia nostra primis sæculis fuit Apostolica, & defacto non potest ostendi, quod à Doctrina Christi, nobis per Apostolos communicata, successu temporis recesserit: ergo adhuc manet Apostolica. Anteced. quoad 1. partem admittitur ab ipsismet, in quantum scio, Adversariis. Et quæso, ad quam aliam Ecclesiam illo tempore pro audiendo puro Verbo Dei, & legitima administratione Sacramentorum debuisset recurri, nisi ad eam, in qua erat prima sedes Petri? Unde cognosci potuisset primis statim duobus sæculis, Ebionitas, Nicolaitas, Montanistas, Gnosticos &c. juste fuisse ab Ecclesia reprobatos, si Caput Ecclesiæ fuisset illegitimum, & spurium? Quoad secundam partem, quod successu temporis non defecerit nostra Ecclesia, probatur; quia nec potest assignari tempus hujus defectionis, in quo assignando mire inter se disconveniunt Protestantes; Neque locus, in quo illa vera Ecclesia ante Lutherum, & Calvinum post prima sæcula exstiterit, si nostra defecisset: insuper argumenta contraria, quibus errores ostendere conantur, facile solvuntur. Quare finaliter Ecclesia Romano-Catholica inconcusse in sua manet possessione, & Protestantes unico constringuntur Syllogismo sequenti:

Congregatio *illa, quæ est Una, Sancta, Catholica, & Apostolica, est vera Ecclesia;*

Sed *Congregatio Romano - Catholicorum est Una, Sancta, Catholica, & Apostolica:*

Er-

Ergo Congregatio Romano - Catholicorum est vera Ecclesia.

195. Quæritur ultimo, An non possint pariter afferri succincta aliqua Principia, quibus efficaciter impugnatur Secta Protestantium? Respondeo sequentes Syllogismos efficaciter impugnare Sectam Protestantium.

SYLLOGISMUS I.

Illa Ecclesia non est vera, quæ docet errores jam ab Ecclesia antiqua primis sæculis proscriptos;

Sed Ecclesia Protestantium docet errores primis sæculis jam proscriptos;

Ergo Ecclesia Protestantium non est vera.

Minor probatur.

Protestantes in primis docent, solam fidem conferre justificationem, & salutem, non autem ullatenus ipsa opera bona. Idem docuit Simon Magus anno Christi 40. testibus S. Irenæo *adversus hæreses* cap. 20. & Theodoreto *Lib.* 1. *hæret. fab.* Idem Aetiani, seu Eunomiani teste S. Damasceno *Lib. de Hæres.* quos damnavit Ecclesia circa annum Christi 360. teste S. Augustino *hæresi* 54. *Secundo* Protestantes reiiciunt cultum Religiosum, & invocationem Sanctorum. Idem docuit Faustus

Ma-

Manichæus teste S. Augustino, & Vigilantius teste S. Hieronymo, aliique plures, propterea ab Ecclesia antiqua damnati, testibus Cedreno, ac Nicephoro apud Pichler in Appendice Art. 9. *Tertio* irrident suffragia pro defunctis, quod idem fecerunt Aeriani, referente Divo Augustino circa annum 340. apud Sianda V. Aeriani. Nota hic, quod Aetiani sint alii Hæretici, ac Aeriani.

SYLLOGISMUS. II.

Illa Ecclesia non est vera, quæ non est Una;
Sed Ecclesia Protestantium non est Una:
Ergo Ecclesia Protestantium non est vera.

Major patet ex dictis superius, uti pariter minor, dum præcedentibus paragraphis jam indicavimus, quomodo Lutherani Calvinistas, & ex ipsis Lutheranis Amsdorffienses Confessionistas &c. ex Calvinistis Remonstrantes Contra-Remonstrantes &c. &c. rejiciant, & gravissimorum errorum arguant. Convenerunt circa annum 1568. ex ordinatione Augustini Electoris Saxoniæ, & Joannis Guilielmi Ducis Saxoniæ duodecim Theologi Lutherani, sex Electorales, & totidem Ducales, ut finem imponerent periculosis inter se litibus circa justificationem, liberum arbitrium &c. & aliud actum non est, quam quod mutuis sese dicteriis laceraverint, vocando se adinvicem vel *Manichæos*, vel *Epicureos, falsarios, impios, errorum, & corruptelarum palliatores &c. &c.*

LYLLOGISMUS III.

Illa non est Ecclesia vera, quæ non extitit tempore Christi, & Apostolorum; Sed Ecclesia Protestantium non extitit tempore Christi, & Aposto-lorum:

Ergo Ecclesia Protestantium non est Ecclesia vera.

Major patet, quia Ecclesia vera debet esse Apostolica, & durare usque ad consummationem sæculi. Minor probata fuit antecedenter. Nam Lutherani, & Calvinistæ tempore Apostolorum nec quoad nomen, nec quoad doctrinam suam extiterunt. Vel ostendant nobis efficaciter ex Sacra Scriptura, quod Doctrina, E. G. adscribens soli fidei justificationem jam fuerit Doctrina Christi & Apostolorum &c. ergo.

SYLLOGISMUS IV.

Illa non est Ecclesia vera, quæ non est Ecclesia Sancta.

Sed Ecclesia Protestantium non est Ecclesia Sancta:

Ergo Ecclesia Protestantium non est Ecclesia vera.

Minor probatur.

Etenim Ecclesia Protestantium non est Sancta à suis Auctoribus Luthero, & Calvino, quorum vita

vita ex authenticis Scriptoribus deſumpta ſuperius ad nauſeam usque legi poterit: neque eſt ſancta ſanctitate Doctrinæ, qua Sacerdotibus uxores, Principibus bona Eccleſiaſtica multorum Epiſcopatuum, ſingulis comeſtionem carnis tempore jejunii conceſſit, tollendo Quadrageſimam &c. Profecto non invenio ſanctitatem in illa doctrina, quæ in uno die mille non curat fornicationes, dummodo conſervetur fides in Chriſtum. Ita docet Lutherus, de quo de hoc capite n. 25. Fuſius P. Pichler *Part. 5. Theolog. Polemicæ c. 1. & 2. per totum.*

O. A. M. D. G.

CAPUT III.

Comprehendens

Propoſitiones damnatas Michaëlis Paji, Cornelii Janſenii, & Paſchaſii Queſnellii, circa Liberum Arbitrium, Gratiam Divinam, & Charitatem, à potiori reſpicientes Theologiam Speculativam, & Dogmaticam.

Etſi Theologia ſpeculativa in contemplatione rerum Divinarum, DEI nimirum Unius in Eſſentia, & Trini in Perſonis, Verbi Divini incarnati &c. ſeſe potiſſimum occupet; non tamen

juxta modernam Scholasticorum methodum alias quoque à sua speculatione excludit materias, quin accuratius de iisdem E. G. *de gratia, & libero arbitrio, de meritis,* atque *peccatis* examen instituat. Quare cum præsentes Propositiones damnatæ circa proxime allegatas materias ex una parte versentur; ex altera vero Auctores ipsimet necdum ab Ecclesia (uti Lutherus, & Calvinus) tanquam formales hæretici declarentur, merito potius ad hoc tertium, quam ad secundum Caput reducuntur.

§. I.

Præmittuntur Notanda Generalia circa Propositiones damnatas Michaëlis Baji, Cornelii Jansenii, & Paschasii Quenelii, seu (ut vulgo scribi solet) Quesnellii.

1. Notandum I. Omnes tres in titulo paragraphi allegatos sese, ac Doctrinam suam Sanctæ Romanæ Catholicæ Ecclesiæ submisisse, ita tamen, ut Paschasius Quesnellius in sua à Papa ad Generale Concilium appellatione ad mortem usque perstiterit, cujus fidei professio quatuor diebus ante obitum emissa sic sonat:

Ego infra scriptus Paschasius Quesnellius natus Parisiis, Presbyter Oratorii Galliæ, lecto decumbens, graviter infirmus & fortassis brevi supremo Judici redditurus rationem omnium vitæ meæ actionum de-

cla-

claro, quod sequitur. Credo omnes veritates, quas JEsus Christus docuit Ecclesiam suam, cujus in sinu mori volo, & cum qua damno omnes errores, quos illa condemnaverit. Agnosco summum Pontificem Primum JEsu Christi Vicarium, & Apostolicam sedem centrum unitatis. Declaro, quod nihil unquam intenderim dicere, nihil scribere, nec cogitare contrarium illi, quod sancta Ecclesia Catholica credit aut docet: vel reverentiæ, quam humillimi Ecclesiæ Filii ejus decisionibus debent. Quod attinet ad meum librum Reflexionum Moralium in novum Testamentum, declaro, quod, dum eum componerem nec minimam unquam cogitationem habuerim aliquid ibi ponendi, quod Ecclesiæ sensui esset oppositum, vel haberet connexionem cum perniciosis erroribus, aut perversis intentionibus, qui mihi imputati fuere tum Romæ, tum in Galliis, quosque toto corde detestor: sed quod sola intentio, quam habui eum componens, fuerit exhibere Ecclesiæ modicum quoddam obsequium instruendo fideles: quod perseverem in ea opinione, quod nihil docuerim in meo libro Reflexionum Moralium, nec in aliis scriptis meis, quod non sit summe conforme Ecclesiæ fidei. Casu quo tamen contra meam intentionem aliquid mihi excidisset, quod esset illi contrarium, id revoco, atque detestor, submittendo me insuper omnibus illis, quæ definiet Ecclesia circa scripta mea, meamque personam: quod renovem meas querelas, ac protestationes, quas feci contra injustitiam manifestam eorum, qui me condemnarunt, absque eo, quod me audissent, aut à me in meam defensionem scripta legissent; quod persistam in appellatione ad futurum Generale Concilium,

lium, quam interposui à Constitutione N. S. P. Papæ, quæ incipit his Verbis, Unigenitus DEI filius *& ab omnibus gravaminibus, de quibus justitiam mihi fieri ab Ecclesia petii: quod tandem detester omnem spiritum schismatis, & divisionis. Hi sunt sensus animi mei, quibus immori volo in communione, & unitate Ecclesiæ Catholicæ, Apostolicæ, & Romanæ. Actum Amstelodami in præsentia Protonotariorum Apostolicorum, & testium requisitorum 28 Novembr. anno 1719.*

2. Notandum II. Paschasium Quesnellium in hac fidei Professione longe audaciorem fuisse suis antecessoribus Bajo, & Jansenio. Etenim Michael Bajus, absque ullius appellationis ad aliquod Concilium interpositione anno 1580. 24. Martii ingenue fassus est, à Summis Pontificibus suarum *sententiarum damnationem, atque prohibitionem jure, meritoque ac non nisi maturo judicio, & diligentissima discussione præmissis, factam, atque decretam esse;* ubi etiam in fine declarat, *se ab iis omnibus recedere, & damnationi à Sancta sede factæ acquiescere, neque posthac ullam earum docere, aut defendere velle,* prout totam confessionem verbotenus refert noster Herincx appendice ad II. Sent. fol. 8. Item Cornelius Jansenius testamento, quod media ante obitum hora perfecisse scribitur, expresse hæc formalia inseruit: *Sentio quidem difficulter aliquid mutari posse: si tamen Romana Sedes aliquid mutari velit, sum obediens filius illius Ecclesiæ, in qua semper vixi: usque ad hunc lectum mortis obediens sum. Ista mea postrema voluntas est.*

eſt. Quin imo etiam jam antea in ipſomet ſuo libro *Auguſtinus* intitulato, ſe ſuaque omnia ſubjecit cenſuræ ſupremi Paſtoris his verbis: *Quidquid ab iſta Petri Cathedra, NB. ab iſto universæ Eccleſiæ Capite Moderatore, Pontifice præſcriptum fuerit, hoc teneo: quidquid improbatum, improbo; damnatum damno: anathematizatum, anathematizo:* Ubi econtra Paſchaſius Queſnellius, etſi quoad Doctrinam ſuam preſſe inſiſtat veſtigiis Baji, ac Jaſenii, noluit tamen ex integro quoad revocationem anteceſſorum ſequi exemplum, utpote renuens obedire Mandato Summi Pontificis Clementis XI. per famoſam Bullam *Unigenitus* expreſſe indicato, contra quam Bullam ad futurum Concilium Generale (neſcio quo tempore futurum) appellavit.

3. Notandum III. Hanc ipſam Queſnellii appellationem omnibus Hæreticis ſervire tanquam univerſale refugium: nam appellare ad futurum generale Concilium eſt appellare ad Judicem, qui nunc non exiſtit & probabiliſſime non exiſtet toto tempore, quo Appellantes vitam ſuam ducunt; quoniam Generalia Concilia rariſſime, & non niſi cum ſummis expenſis, ac maximis difficultatibus celebrantur; hincque tales exinde haberent occaſionem apliſſimam intra tantum temporis ſpatium latiſſime ſuam ulterius extendendi peſtiferam doctrinam. Videatur de hoc Dominicus Viva, in *Trut. Theſ. damnat. Part.* 1. *Quæſt. Prodroma n.* 7. Accedit inſuper, quod ſimilibus Appellantibus, etiam congregato jam Concilio Ge-

nerali, facile foret, illud quoque, si advertant sibi contrarium, novo actu eludere, quasi non esse legitimum, & liberum. Hoc refugio ad lucrandum tempus astute usus erat Martinus Lutherus, qui præprimis à Cardinali Cajetano ad Pontificem exinde à Pontifice male informato ad melius informandum, ac demum à Pontifice ad futurum Concilium Generale appellavit; dumque advertit, neque hoc sibi fore favorabile contra istud quoque excepit. Videsne fructum talis appellationis? Quare,

4. Notandum IV. Dictum appellationis principium nullatenus à Catholicis esse admittendum, ne alias Ecclesia longiori sæpius tempore quoad controversias gravissimas fidei maneat incerta, & dubia, indeque plurimæ in eadem oriantur confusiones, perturbationes, & schismata. Itaque vel absolute est tenendum, summum Pontificem in materia fidei & morum etiam se solo esse infallibilem, dummodo loquatur ex Cathedra, prout nos istam sententiam in Quæstionibus prolegomenicis defendimus, vel saltem, si cum non paucis Theologis Gallis summo Pontifici absque consensu Ecclesiæ hæc infallibilitas denegetur, adstrui debet ob rationes proxime allegatas, sufficere Ecclesiæ consensum quoad membra potiora etiam extra actuale Concilium Generale; Sic enim jam ante primum Generale Concilium (nempe Nicænum I.) damnatæ fuerunt hæreses Ebionitarum, Novatianorum, Subellianorum &c. Item extra aliquod Generale Concilium damnata fuit hæ-

hæresis Pelagii teste Prospero in suo Chronico, nec non hæreses Prisciliani, Vigilantii, Joviniani, & aliorum, apud Bellarminum *Lib. 4. cap. 3.* quæ omnes enarratæ hæreses possent adhuc reclamare, si ad legitimam damnationem requireretur necessario congregatum Generale Concilium. Imo, quod plus est, nec ipsum Generale Concilium habet hanc infallibilem Spiritus Sancti assistentiam, nisi quatenus repræsentat totam Ecclesiam. Subsumitur: Atqui Ecclesia quoad membra potiora (paucissimis respective Episcopatibus exceptis) consensit in Bullam Clementis XI. *Unigenitus:* ergo debet eadem recipi, & Doctrina Paschasii Quesnellii ibidem rejecta à veris Catholicis reprobari. In compendio contra Quesnellianos formatur sequens Syllogismus:

Omnia, quæ summus Pontifex cum Ecclesia, in mamateria fidei, ac morum infallibilis, damnat, debent à veris Catholicis reprobari:

Sed summus Pontifex cum Ecclesia in materia fidei, & morum infallibilis, per Bullam, Unigenitus, *damnat* 101. *propositiones Paschasii Quesnellii:*

Ergo hæ centum & una propositiones debent à veris Catholicis reprobari.

5. Notandum V. Bajanistas, & Jansenistas, quorum Auctores summo Pontifici, etiam soli, si lo-

loquatur ex Cathedra, non ausi sunt denegare infallibilitatem, saltem in materia Juris, posse impugnari sequenti argumento:

Quæcunque Summus Pontifex loquens ex Cathedra damnat, debent à veris Catholicis censeri legitime reprobata: Sed Summus Pontifex loquens ex Cathedra damnat septuaginta novem Propositiones Michaëlis Baji, & quinque Jansenii:

Ergo à veris Catholicis debent dictæ Propositiones censeri legitime reprobatæ.

6. Non equidem me latet, quidnam ad hunc Syllogismum reponant Bajanistæ, & Jansenistæ: nimirum has propositiones debere quidem à Catholicis censeri legitime reprobatas, *prout jacent in sensu obvio*, non vero *in sensu à Bajo, & Jansenio intento*. Quoniam ultima non amplius est quæstio *juris*, in qua admittunt summum Pontificem etiam extra Generale Concilium infallibilem, sed potius est quæstio *facti*, respectu cujus, ajunt, summum Pontificem ex mala aliorum informatione falli posse. Sed contra est *primo*, quod hanc ipsam Adversariorum evasionem Successores Pontifices Alexander VII. Innocentius XII. & Clemens XI. de novo reprobaverint, expresse addendo, se propositiones prædictas damnare etiam in sensu à suis auctoribus intento; uti per extensum hæc Bulla refertur in principio Tomi primi.

Con-

Contra est *secundo:* Quod illæ ipsæ Propositiones Bajanæ, Jansenisticæ & Quesnellianæ, prout continentur in Bullis eas damnantibus, & uti reperiuntur in Libris horum Auctorum, sint prorsus eædem in sensu communi significationis ex una parte; ex altera vero neque ex immediate antecedentibus neque ex immediate subsequentibus per auctores ad alium, quam istum significationis sensum communem restringantur, uti summi Pontifices post diligens examen, & accuratissimam ad invicem collationem optime adverterunt: ergo si recte fuerunt damnatæ in sensu obvio, ac prout jacent, pariter fuerunt recte damnatæ in sensu ab auctoribus intento, utpote prorsus eodem.

Contra est *tertio:* Quod etsi verum sit, summum Pontificem in quæstionibus particularibus facti, & non pertinentibus ad communem Ecclesiæ fidem, Religionem, ac morum sanctitatem, posse falli, atque errare; hoc tamen falsum est in quæstionibus facti, habentibus necessariam connexionem cum quæstionibus juris in puncto Fidei, Religionis, & morum: alias enim eadem distinctione potuissent efficaciam damnationis facillime pariter eludere Pelagius, Vigilantius, & Jovinianus, sicque in sinu Ecclesiæ tanquam serpentes in gremio Matris cum ingenti Ecclesiæ detrimento conservare sectatores suos dicendo, propositiones quidem illas fuisse recte damnatas, *prout jacent;* non tamen *in sensu* ab his auctoribus *intento.*

Con-

Contra eſt *quarto:* Generale Concilium cum ſupremo Capite in materia fidei eſt infallibile non ſolum in materia juris, ſed etiam in materia facti: ergo etiam ſummus Pontifex loquens ex Cathedra extra Concilium Generale. Conſequentia eruitur ex jam dictis; cum textus Sacræ Scripturæ æque, imo reſpective magis Petro, ac Succeſſoribus tribuant aſſiſtentiam Spiritus Sancti, quam Concilio Generali repræſentanti Eccleſiam &c. Antecedens vero probatur: alias enim Ariani, & Neſtoriani adhuc poſſent defendere ſuam pernicioſam hæreſim, dicendo, ſe non bene à Conciliis, Niceno, & Epheſino, quæ in quæſtionibus facti poſſunt errare, fuiſſe intellectos.

COROLLARIUM.

7. Ex prioribus notandis clare deducitur, quod contra propoſitiones damnatas Michaëlis Baji, Cornelii Janſenii, & Paſchaſii Queſnellii non tam neceſſariæ ſint particulares cujuslibet Articuli probationes, quam earundem propoſitionum, ubi ratio exigit, declarationes: nam dum prædicti Romano-Catholicam veram agnoſcunt Eccleſiam, neque ab ea ſeſe ſeparare intendunt; Iſta vero propoſitiones horum Auctorum infra ſpecificandas rejicit etiam in ſenſu ab Auctoribus intento; conſectaneum eſt, ut, ſi eorum ſubmiſſio ex ſincero corde procedat, pariter Eccleſiæ ſeſe ſubjiciant Sectatores. Inde nihil ſupereſt, quam ut occurrente aliquo dubio ex-

explicetur, quomodo talis propositio sit intelligenda: quando autem sensus illius jam patet, à vero Catholico similis propositio tanquam falsa respuatur, & in praxi talis Doctrina evitetur. Nunc agendo de quolibet trium memoratorum singulariter, ponitur

§. II.

Vita Michaëlis Baji.

8. Michaël Bajus Melini Ducatus Brabantiæ prope Nicellam in Confinibus Hannoniæ circa annum 1513. hanc lucem aspexit. Ad maturiorem perveniens ætatem tam illustria scientiæ Theologicæ Lovanii (ubi 40. annis docuit) dedit specimina, ut habitus tanquam Oraculum ad Sanctum Petrum Lovanii Decanus, ac tandem etiam Universitatis Cancellarius fuerit proclamatus, quem supremus Hispaniarum Monarcha Philippus II. suum declaravit Theologum, & ad Concilium Tridentinum destinavit. Famam suam, alias valde eximiam, post hanc Legationem non parum obscuravit datis ad typum scriptis plenis errorum, ex quibus 79. propositiones excerptæ à S. Pio V. Gregorio XIII. & Urbano VIII. fuerunt damnatæ. Ipse tamen Bajus non declaratus tanquam Hæreticus, utpote qui juxta jam dicta paragrapho præcedenti sese judicio supremi Pontificis submisit, ex hac vita decedens anno 1589. vel 1590. postquam septuaginta septem ætatis suæ annos numeravit.

§. III.

§. III.

9. *Propositiones LXXIX. Michaëlis Baji damnatæ à S. Pio V. per Constitutionem:* Ex omnibus, *& à Gregorio XIII. per Bullam,* Provisionis nostræ, *videantur in principio Tomi primi.*

10. Declaratio ulterior harum propositionum ideo in præsenti intermittitur, quia aliquarum falsitas de se patet; aliarum vero explicatio differtur ad §. VII. & X. agendo de quinque propositionibus damnatis Cornelii Jansenii, & aliis Quesnellii. Item ad Cap. IV. tractando de propositionibus confixis ab Alexandro VIII. Occurrente dubio particulari in præsenti necdum perfecte soluto poterit quoque consuli Joannes Martinez de Ripalda Tomo tertio, qui fuse dictas examinat propositiones.

§. IV.

Historia prævia de Cornelio Jansenio.

11. Ne Juniores decipiantur in nomine, præscire oportet, duos esse Cornelios Jansenios, & ambos Lovanienses Doctores. Prior origine Flander, factus Decanus Lovanii ad S. Jacobum, ac publicus Theologiæ Professor, tandem à Philippo II. ad Concilium Tridentinum cum Michaële Bajo fuit destinatus; ubi tanto Doctrinæ, ac Modestiæ encomio enituit, ut reversus in Belgium renunciatus sit Episcopus Gandavensis, in quo officio plenus virtutibus, & meritis an-

anno 1576. decessit ætatis suæ 66. annorum; atque de hoc non amplius sermo recurret. Alter Cornelius Jansenius, de quo in præsenti, in vico *Accoy* prope Leerdam in Hollandia ex communibus, & plebejis Parentibus ortum habuit sub anno 1585. Humaniora absolvit Ultrajecti; Superiora autem (puta Philosophiam & Theologiam) Lovanii, Magistrum nactus (uti aliqui scribunt) occulte addictum Doctrinæ Michaëlis Baji. Exinde se contulit Parisios, illic promotus à Joanne du Verger, postea Abbate San Cyrano, jam antea Ejusdem amico, cujus patrocinio pariter postmodum Directoratum Bajonæ (quæ Joannis Vergerii patria erat) obtinuit in Collegio recens erecto. Hic duo isti Collegæ novam aliquam fabricare Theologiam designarunt, annis duodecim præprimis intenti legendo S. Augustino, maxime circa materiam de gratia, & libero Arbitrio, usque dum denuo Cornelius Jansenius ex Decreto Philippi III. Hispaniarum Regis fuerit revocatus Lovanium ad interpretandam in celeberrima hac Universitate S. Scripturam, qua occasione simul elaborare cœpit famosum librum illum *Augustinus Cornelii Jansenii* intitulatum, ubi sibi proposuerat universam Divi Augustini (utinam ad veram hujus Sanctissimi Ecclesiæ Patris mentem) Doctrinam in materia Gratiæ, liberi arbitrii, & Prædestinationis perstringere. Interim crescente Ejus Nominis fama anno 1635. renunciatur Episcopus Iprensis, qua constitutus in dignitate, dum Augustinum suum ex integro perficere voluit

pe-

pestilentiali morbo pro tunc grassante correptus anno 1638. sexto Maji finem vitæ suæ & operi huic imposuit, in hoc saltem laudandus, quod juxta jam dicta §. 1. n. 2. omnia censuræ, & Judicio sanctæ Matris Ecclesiæ subjecerit. Virulentam illam Doctrinam intimus defuncti amicus Sancyranus, seu Joannes Vergerius equidem dilatare fortassis optavit, ob mala tamen pariter dogmata à Cardinali Richelio, anno mortem Jansenii præcedente (nimirum 1637.) Vicennensi carceri addictus, votum suum executioni dare haud valuit; utpote in illa captivitate usque ad obitum Cardinalis Richelii (nempe usque ad annum 1642.) persistere coactus. Recommendavit tamen Jansenius, antequam e vivis discessit, Augustinum suum aliis duobus Lovanii Doctoribus Liberto Fromondo, & Henrico Caleno, à quibus opus anno 1640. prælo commissum erat; ast non sine maximo strepitu, illico ex eodem excerptis diversis propositionibus Bajanam doctrinam, à Summis Pontificibus jam proscriptam, redolentibus. Quare Urbanus VIII. dictum Jansenii librum fidelibus legendum prohibuit, & Successor illius Innocentius X. habitis hac de causa triginta duabus Cardinalium, & Consultorum Congregationibus (ex quibus decem in præsentia Summi Pontificis celebratæ fuerunt) quinque propositiones solemnissime damnavit per Bullam sequentem: *cum occasione.*

§. V.

§. V.

12. *Referuntur quinque Propositiones Jansenii ab Innocentio X. cum Bulla qua damnantur, in principio Tomi primi.*

§. VI.

Effugia Jansenistarum, dicentium, has quinque Propositiones vel in Jansenii libro non reperiri, vel non in sensu ab eodem intento damnatas esse, excluduntur per aliam Bullam Clementis XI.

CLEMENS.

Servus Servorum DEI.

13. Vineam Domini Sabaoth, quæ est Catholica Ecclesia, pro commisso Nobis Divinitus Apostolicæ servitutis munere custodire, atque excolere omni studio, atque industria jugiter satagentes, ea, quæ à Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris ad succrescentes in illa perniciosarum novitatum Vepres radicitus evellendas, prudenti, salubrique consilio constituta esse noscuntur, ut quibusque inimici hominis molitionibus dejectis, firmius semper, atque exactius observentur, Apo-

ſtolici muniminis noſtri præſidio libenter labor-
mus, atque alias deſuper ſolicitudinis, & pro-
dentiæ noſtræ partes interponimus, ſicut omnib-
maturæ conſiderationis trutina perpenſis ad fid-
lem, ac totam Orthodoxæ veritatis Cuſtodiam, n-
non animarum pretioſo Unigeniti DEI Filii Domi-
noſtri JEſu Chriſti Sanguine Redemptarum ſalut-
expedire in Domino arbitramur.

Sane, poſtquam fel. record. INNOCENTIU- Papa X. Prædeceſſor Noſter per quandam ſuam de- ſuper editam Conſtitutionem quinque famoſas pro- poſitiones ex libro Cornelii Janſenii, Epiſcopi Ipre- ſis, cui titulus, *Auguſtinus*, excerptas Apoſtolici ce- ſura judicii rite confixerat, fel. rec. ALEXANDE- Papa VII. etiam Prædeceſſor noſter ad ejuſmo- jam damnatos errores è Chriſti fidelium mentibus prorſus abolendos, publicæque tranquillitatis per- turbatorum ſubtili tectas calliditate Machinationes penitus evertendas, prædictam INNOCENTII Prædeceſſoris conſtitutionem, toto illius inſerto tenore, confirmavit, novarumque declarationum acceſſione conſtabilivit, ſua in id pariter edita con- ſtitutione tenoris, qui ſequitur videlicet:

ALEXANDER Epiſcopus Servus Servorum DEI. Univerſis Chriſti Fidelibus ſalutem, & Apo- ſtolicam Benedictionem. Ad Sanctam Beati Petri ſedem, univerſalis Eccleſiæ regimen, inſcrutabili Divinæ Providentiæ Diſpoſitione, nullis noſtris ſuffragantibus meritis evecti, nihil Nobis antiquius ex muneris noſtri debito eſſe duximus, quam ut

San-

Sanctæ Fidei noſtræ, ac Sacrorum dogmatum integritati tradita nobis à DEO poteſtate opportune conſuleremus.

Ac licet ea, quæ Apoſtolicis Conſtitutionibus abunde fuerunt definita, novæ deciſionis, ſive declarationis acceſſione nequaquam indigeant; quia tamen aliqui publicæ tranquillitatis perturbatores illa in dubium revocare, vel ſubdolis interpretationibus labefactare non verentur, ne morbus iſte latius divagetur, promptum Apoſtolicæ Auctoritatis remedium cenſuimus non eſſe differendum.

Emanavit ſiquidem alias à fel. rec. INNOCENTIO Papa X. Prædeceſſore noſtro conſtitutio, & definitio tenoris, qui ſequitur.

Hic tenor Bullæ Innocentianæ inſeritur, quæ jam fuit verbotenus allegata §. 5. Præcedenti. Poſt eandem pergit Bulla Alexandri ulterius.

Cum autem, ſicut accepimus, nonnulli iniquitatis Filii prædictas quinque propoſitiones, vel in libro prædicto ejusdem Cornelii Janſenii non reperiri; ſed ficte & pro arbitrio compoſitas eſſe, vel in ſenſu ab eodem intento non damnatas fuiſſe, aſſerere magno cum Chriſti Fidelium ſcandalo non reformident *

Nos, qui omnia, quæ in hac re gesta sunt, sufficienter, & attente perspeximus, utpote qui ejusdem Innocentii Prædecessoris jussu, dum adhuc in Minoribus constituti, Cardinalis munere fungeremur, omnibus illis congressibus interfuimus, in quibus Apostolica auctoritate eadem causa discussa est, ea profecto diligentia, qua major desiderari non posset, quamcunque dubitationem super præmissis imposterum auferre volentes, ut omnes Christi fideles in ejus fidei unitate sese contineant, ex debito nostri Pastoralis officii, ac matura deliberatione præinsertam Innocentii prædecessoris nostri Constitutionem, declarationem, & definitionem harum serie confirmamus, approbamus, & innovamus, & quinque illas propositiones ex libro præmemorati Cornelii Jansenii Episcopi Iprensis, cui titulus est, *Augustinus*, excerptas, ac in sensu ab eodem Cornelio Jansenio intento damnatas fuisse, declaramus, & definimus, ac uti tales, inusta scilicet eadem singulis nota, quæ in prædicta declaratione, & definitione unicuique illarum sigillatim inuritur, iterum damnamus, ac eundem librum sæpedicti Cornelii Jansenii, cui titulus, *Augustinus*, omnesque alios tam manuscriptos, quam typis editos, & si quos forsan imposterum edi contigerit, in quibus prædicta ejusdem Cornelii Jansenii Doctrina, ut supra damnata defenditur, vel astruitur, aut defendetur, vel astruetur, damnamus itidem, atque prohibemus: Mandantes omnibus Christi fidelibus, ne prædictam doctrinam teneant, prædicent, doceant, verbo vel privatim, palam vel occulte imprimant, sub pœnis, & censu-

ris

ris contra hæreticos in jure expressis ipso facto absque alia declaratione incurrendis.

Præcipimus igitur omnibus Venerabilibus Fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis, Archiepiscopis, cæterisque locorum Ordinariis, ac hæreticæ pravitatis Inquisitoribus, Judicibus Ecclesiasticis, ad quos pertinet, ut præinsertam ejusdem INNOCENTII Prædecessoris Constitutionem, Declarationem, ac Definitionem, juxta præsentem nostram determinationem, ab omnibus observari faciant, ac inobedientes & rebelles prædictis pœnis, aliisque Juris, & facti remediis, invocato etiam, si opus fuerit, brachii sæcularis auxilio, omnino coerceant. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem anno Incarnationis Dominicæ 1656. 16. Octobr.

Subinde vero, quo omnis Apostolicarum definitionum eludendarum aditus intercluderetur, memoratus ALEXANDER Prædecessor, priscum Ecclesiæ morem secutus, certam edidit formulam ab omnibus Ecclesiastici Ordinis tam sæcularibus, quam regularibus personis subscribendam per aliam suam hac in re promulgatam Constitutionem tenoris sequentis, videlicet:

ALEXANDER, Episcopus Servus Servorum DEI. Ad perpetuam rei memoriam. Regiminis Apostolici Divina Providentia Nobis, quamvis immeritis, commissi ratio postulat, ut ad ea potissimum, quæ Catholicæ Religionis integritati, &

propagationi, animarumque saluti, & fidelium tranquillitati consulere apta, & idonea esse judicantur, animum & curam omnem, quantum licet, in Domino applicemus: Quamobrem Cornelii Jansenii Hæresin in Gallia præsertim serpentem ab INNOCENTIO X. fel. rec. Prædecessore nostro fere oppressam ad instar colubri tortuosi, cujus caput attritum est, in varios gyros, & Cavillationum deflexus euntem singulari Constitutione ad hunc finem edita, altero Assumptionis nostræ anno extinguere conati fuimus.

Sed ut multiplices hostis hominum generis artes adhibet, nondum plene consequi potuimus, ut omnes errantes in viam salutis redirent, qui tamen unicus erat votorum, & curarum nostrarum scopus, quibus operam, & industriam suam egregio sane studio Venerabiles fratres nostri Archi-Episcopi, & Episcopi Regni Galliæ, earumdem Constitutionum Apostolicarum executioni præcipue intenti contulerunt, & Charissimus in Christo Filius noster Rex Christianissimus singulari pietate auxiliarem dexteram strenuo, ac constantissimo animo porrexit.

Cum autem præfatus Rex Christianissimus eodem Religionis Zelo ductus per suum in Urbe Oratorem Nobis significari, exponique curavit, nullum aliud opportunius remedium pestiferæ hujus contagionis Reliquiis extirpandis adhiberi posse, quam si omnes certam formulam subscriberent nostra Auctoritate firmatam, in qua quinque pro-

propositiones ex Cornelii libro, cui titulus, *Augustinus* excerptas, sincere damnarent, ac proinde illam à Nobis quantocyus expediri ad quælibet effugia præcludenda, omnesque removendos Obtentus flagitaverit.

Nos tam piis dicti Regis Christianissimi votis benigne annuendum esse ducentes, formulam infra scriptam ab omnibus Ecclesiasticis, etiam Venerabilibus Fratribus nostris, Archiepiscopis, & Episcopis nec non aliis quibuscunque Ecclesiastici Ordinis tam regularibus, quam sæcularibus, etiam Monialibus, Doctoribus, & Licentiatis, aliisque Collegiorum Rectoribus, atque Magistris subscribi districte mandamus, idque intra tres menses à die publicationis, seu notificationis præsentium, alias contra eos, qui intra terminum prædictum non paruerint, irremissibiliter procedi volumus juxta Canonicas Constitutiones, & Conciliorum decreta.

Formula à supradictis subscribenda:

Ego N. Constitutioni Apostolicæ INNOCENTII X. datæ die 31. Maji 1633. & Constitutioni ALEXANDRI VII. datæ die 16. Octobris. 1656. Summorum Pontificum, me subjicio, & quinque propositiones ex Cornelii Jansenii Libro, cui nomen, Augustinus, *excerptas, & in sensu ab eodem Auctore intento, prout illas per dictas Constitutiones Sedes Apostolica damnavit, sincero animo rejicio, ac damno, & ita juro: sic me DEUS adjuvet, & hæc S. Evangelia.*

Decernentes insuper præsentes litteras semper, & perpetuo validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenos, & integros effectus sortiri, & obtinere, Sicque per quoscunque Judices Ordinarios, & delegatos ubique judicari, & definiri debere sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate: ac irritum, & inane, si secus super his à quocunque quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Quocirca Venerabilibus Fratribus Archi-Episcopis, Episcopis, aliisque locorum Ordinariis committimus & mandamus, ut singuli in suis Diœcesibus, ac locis suæ jurisdictioni subjectis præsentes litteras, & in eis contenta quæcunque exequantur, & executioni mandari, ac observari ab omnibus curent, & inobedientes quoscunque per sententias, & pœnas aliaque juris & facti remedia, appellatione postposita, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, brachii sæcularis auxilio, omnino compellant.

Volumus autem, ut præsentium transumptis etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem fides prorsus adhibeatur, quæ ipsis originalibus litteris adhiberetur si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostram Constitutionem, & Ordinationem infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis au-

autem hoc attentare præfumpferit, indignationem omnipotentis DEI ac BB. Petri & Pauli Apoftolorum ejus fe noverit incurfurum. Datæ Romæ apud Sanctam Mariam Majorem anno 1664. 15. Febr.

Sic equidem caufa finita eft; non tamen fic, ut par erat, finitus eft error Apoftolico toties mucrone percuffus. Neque enim defuere, nec adhuc defunt homines veritati non acquiefcentes, & nunquam Ecclefiæ contradicendi finem facientes, qui variis diftinctionibus, feu potius effugiis ad circumventionem erroris excogitatis Ecclefiam ipfam turbare, eamque interminatis Quæftionibus, quantum in ipfis eft, involvere, & implicare conantur; quodque deterius eft, ipfamet Apoft. Sedis decreta, redarguendis eorum pravis fenfibus condita, ac præfertim quasdam piæ mem. CLEMENTIS Papæ IX. die 19. Jan. 1669. ad quatuor Galliæ Epifcopos, nec non binas fimilis memoriæ INNOCENTII Papæ XII. etiam prædecefforum noftrorum die 6. Febr. 1694. & die 24. Novembris 1696. ad Epifcopos Belgii in forma Brevis refpective datas litteras in erroris fui patrocinium advocare, temerario plane aufu non erubefcunt, perinde, ac fi memoratus CLEMENS Prædeceffor, qui eisdem fuis litteris fe INNOCENTII X. & ALEXANDRI VII. Prædecefforum conftitutionibus fupradictis firmiffime inhærere, ac à dictis quatuor Epifcopis veram, ac totalem Obedientiam, adeoque formulæ à præfato ALEXANDRO prædeceffor:, ficut præ-

mittitur, editæ ſincere per eos ſubſcribi voluiſſe declaravit, aliquam in tam gravi negotio exceptionem, ſeu reſtrictionem, quam nullam prorſus ſe unquam admiſſurum fuiſſe proteſtatus fuit, reipſa admiſiſſet: dictus vero INNOCENTIUS XII. Prædeceſſor, dum ſapienter ac provide prædictas quinque propoſitiones ex memorato libro Janſenii excerptas in ſenſu obvio, quem ipſamet propoſitionum verba exhibent, ac præſeferunt, damnatas eſſe pronunciavit, non de ipſomet obvio ſenſu, quem in Janſenii libro habent, quive ab eodem Janſenio intentus, ac à præfatis INNOCENTIO X. & ALEXANDRO VII. Prædeceſſoribus damnatus fuit, ſed de alio quopiam diverſo ſenſu cogitaſſet, dictasque INNOCENTII X. & ALEXANDRI VII. Prædeceſſorum Conſtitutiones temperare, reſtringere, aut alio quovis modo immutare voluiſſet, iisdem ipſis litteris, quibus eas in ſuo robore fuiſſe, & eſſe, ſeque illis firmiter inhærere verbis apertiſſimis aſſerebat.

Præterea iidem inquieti homines ſparſis undequaque ſcriptionibus, ac libellis exquiſita ad fallendum arte compoſitis, non ſine gravi Apoſtolicæ ſedis injuria, maximoque totius Eccleſiæ ſcandalo docere non ſunt veriti, ad obedientiam præfatis Apoſtolicis Conſtitutionibus debitam non requiri, ut quis prædicti Janſeniani Libri ſenſum in antedictis quinque propoſitionibus, ſicut præmittitur, damnatum, interius ut hæreticum damnet, ſed ſatis eſſe, ſi ea de re obſequioſum (ut ipſi vocant)

cant) silentium teneatur. Quæ quidem assertio quam absurda sit, & animabus fidelium perniciosa, satis apparet, dum fallacis hujus Doctrinæ pallio non deponitur error, sed absconditur; vulnus tegitur, non curatur; Ecclesiæ illuditur, non paretur: & lata demum filiis inobedientiæ via sternitur ad fovendam silentio hæresim, dum ipsam Jansenii doctrinam, quam ab Apostolica Sede damnatam Ecclesia universalis exhorruit, adhuc interius abjicere, & corde improbare detrectent.

Quin etiam eo impudentiæ nonnullos devenisse, compertum est, ut veluti naturalis honestatis, nedum Christianæ sinceritatis, obliti, asserere non dubitaverint, præfatæ formulæ à memorato ALEXANDRO prædecessore præscriptæ subscribi licite posse etiam ab iis, qui interius non judicant prædicto Jansenii libro doctrinam hæreticam contineri: Quasi vero, contra quam scriptum est: *Qui loquitur veritatem in corde suo*, &, *qui jurat proximo suo, & non decipit*, hujusmodi erroris sectatoribus liceat Ecclesiam ipsam jurejurando decipere, simulque Apostolicæ sedis providentiam fallere, dum ejusdem formulæ conceptis verbis loquuntur, quod Ecclesia loquitur, quod tamen sentit ipsa, non sentiunt; seque parere Constitutionibus Apostolicis profitentur, quibus animo contradicunt.

Hinc est, quod Nos ad opportunum, efficax tam exitiali morbo, qui ut cancer serpit, & quo-

quotidie in deterius vergit, remedium adhibendum, non minus demandatæ Nobis omnium Ecclesiarum solicitudinis debito, quam plurimorum Venerabilium Fratrum nostrorum diversarum partium, ac præsertim Regni Galliarum, Episcoporum Zelo, ac precibus excitati, ne hujusmodi pravi homines Catholicæ Ecclesiæ pacem subvertere impune pergant, & simplicium ac pusillorum mentibus imponere, docentes quæ non oportet: neve ullus apud eos quoque, qui bona, ut ajunt, fide, ac falsis rumoribus decipi se fortasse patiuntur, de mente ac sententia Apostolicæ Sedis amplius ambigendi supersit locus, Divino prius tam privatis nostris, quam publice indictis precibus, implorato præsidio, ac re mature discussa de nonnullorum Venerabilium Fratrum nostrorum R. S. E. Cardinalium consilio, auditisque complurium in Sacra Theologia Magistrorum suffragiis; primo quidem præinsertas INNOCENTII X. & ALEXANDRI VII. Prædecessorum Constitutiones, omniaque & singula in iis contenta Auctoritate Apostolica tenore præsentium confirmamus, approbamus, & innovamus.

Ac insuper, ut quævis imposterum erroris occasio penitus præcidatur, atque omnes Catholicæ Ecclesiæ filii Ecclesiam ipsam audire, non tacendo solum (nam & impii in tenebris conticescunt) sed & interius obsequendo, quæ vera est Orthodoxi hominis obedientia, condiscant, huic nostræ perpetuo valituræ Constitutioni, obedientiæ, quæ præinsertis constitutionibus debetur, obse-

sequioso illo silentio minime satisfieri, sed damnatum in quinque præfatis propositionibus Janseniani libri sensum, quem illarum verba præseferunt, ut præfertur, ab omnibus Christi fidelibus ut hæreticum, non ore solum, sed & corde rejici, ac damnari debere, nec alia mente, animo, credulitate supradictæ Formulæ subscribi licite posse; ita, ut qui secus, aut contra, quoad hæc omnia & singula, senserint, tenuerint, prædicaverint, verbo vel scripto docuerint, aut asseruerint, tanquam præfatarum Apostolicarum Constitutionum transgressores omnibus, & singulis illarum censuris, & pœnis omnino subjaceant, eadem Auctoritate Apostolica decernimus, declaramus, statuimus, & ordinamus.

Decernentes pariter easdem præsentes, & præinsertas litteras semper, & perpetuo validas & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, sicque per quoscùnque Judices Ordinarios, & delegatos ubique judicari, & definiri debere, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, auctoritate; ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis Auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari

Quocirca Venerabilibus Fratribus Archi-Episcopis, aliisque locorum Ordinariis, nec non hæreticæ pravitatis Inquisitoribus & Judicibus Ecclesiasticis, ad quos pertinet, committimus & mandamus, ut singuli in suis respective Diœcesibus, ac lo-

locis suæ jurisdictioni subjectis ipsas præsentes literas, & in eis contenta quæcunque exequantur, & executioni mandari, & observari ab omnibus curent, & inobedientes, & rebelles quoscunque per censuras, & pœnas præfatas, aliaque juris, & facti remedia, appellatione postposita, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, brachii sæcularis auxilio, omnino coerceant, & compellant.

Volumus autem, ut earundem præsentium transumptis, etiam impressis manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem fides prorsus adhibeatur, quæ ipsis originalibus litteris adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ Confirmationis, Approbationis, Innovationis, Decreti, Declarationis, Statuti, & Ordinationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum Ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem anno 1705. decimo septimo Calendas Augusti.

§. VII.
Damnatæ quinque propositiones Jansenii succincte declarantur.

14. *Prima propositio* ait: *Hominibus etiam justis de facto aliqua præcepta esse impossibilia, deesse quo-*

quoque ipsis gratiam, qua possibilia fiant. Hæc ipsissima fuit doctrina Martini Lutheri, & Joannis Calvini cap. præced. §§. 18. 19. 20 refutata, id ipsum quoque ante Jansenium docuit Michaël Bajus, volens propositione 54. DEum homini aliquod impossibile præcepisse, & contrariam vocans sententiam Pelagii. Miror, quod homines, qui adhuc volunt audiri Romano-Catholici, uti Bajus, & Jansenius, similia docere præsumant; cum tamen Concilium Tridentinum Sess. 6. de Justificatione cap. 11. expresse dicat: *Nemo temeraria illa, & à Patribus sub anathemate probibita voce uti debet, NB. DEI præcepta homini justificato ad observandum esse impossibilia.* Item Canone 18. *Si quis dixerit, DEI præcepta homini etiam justificato, & sub gratia constituto esse ad observandum impossibilia; anathema sit.* Igitur cum Divo Augustino sermone 191. de tempore: *Exercramur blasphemiam eorum, qui dicunt, impossibile aliquid homini à DEO, esse præceptum & mandata DEI non à singulis, sed ab omnibus in communi posse observari.*

15. *Secunda propositio Jansenii vult: Quod interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistatur:* ex quo eruitur, quod ab homine in statu naturæ lapsæ Jansenius excluserit omnem gratiam interiorem sufficientem, volens non dari nisi efficacem seu talem, cum qua semper connectitur effectus bonus. Idem cum Jansenio sensit Calvinus in antitodo Conc. Tridentini Sess. 6. cap. 6. dicens: *Motum Spiritus Sancti sic esse efficacem. ut fidem sem-*

ſemper gignat; conſtituere autem hoc in hominis optione, ut DEI inſpirationi, ſi velit, auſcultet, hoc nullo modo conciliari poſſe. Ita ille, cui tamen aſſertioni Concilium Tridentinum Seſſ. 6. de Juſtificat. cap. 5. expreſſe contradicit ſequentibus verbis: *Tangente DEO cor hominis per Spiritus Sancti illuminationem, neque homo iſte nihil omnino agit, inſpirationem illam recipiens, NB. quippe qui illam abjicere poteſt.* En! Concilium Tridentinum gratiam ſufficientem, ſeu talem, quam homo abjicere poteſt, vivis depingit coloribus, deberetque ejuſmodi deciſio Janſenio, tanquam homini Catholico omnimode ſilentium imponere. Ulteriorem ſi cupis probationem, videre poteris cap. II. §. XIII. prope finem.

16. *Tertia propoſitio Janſenii defendit: Ad merendum, & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ non requiri libertatem indifferentiæ, ſeu à neceſſitate, ſeu ſufficere libertatem à coactione.* Aſt hæc fuit ipſiſſima Doctrina Lutheri circa nondum renatos, vel non renovatos; atque Calvini circa reprobos quoad demerita, ſeu peccata ab ipſis commiſſa: quam etiam doctrinam ambabus manibus amplectitur Synodus Calviniſtica Dordrecenſis.

Nec dicatur, in ſtatu naturæ lapſæ ad rationem demeriti ſufficere libertatem indifferentiæ in ſua cauſa, quatenus nimirum potuiſſet libere poni, vel non poni peccatum illud originale, quod poſtea in natura lapſa tanta mala cauſavit. Nam contra eſt quod eodem

pror-

prorsus modo respondeant Calvinistæ jam refutati præcedenti capite II. §. XIII. *Dicere, reum teneri quempiam, quia non fecit, quod facere non potuit, summæ est iniquitatis & insaniæ*, inquit Divus Augustinus *Lib. de duabus animabus cap.* 12.

Nec opponas cum Jansenistis: Dæmones, & damnati peccant Deum odio habendo, Eumque maledicendo: Item Christus sustinendo mortem promeruit, quamvis utrobique non adfuerit libertas indifferentiæ, utpote cum Christus habuerit a Patre Cœlesti præceptum moriendi, quod non potuit ob suam impeccabilitatem transgredi. Respondetur enim negando in primis quoad damnatos, & dæmones, quod non habeant libertatem indifferentiæ ad ponendum, vel non ponendum similes actus; unde etiam exinde peccant, quamvis ipsis similes actus ad rationem demeriti, seu ad augmentum pœnæ non imputentur; cum non amplius in via sed jam existant in termino. Ita recte cum Doct. Subtil. P. Herincx *part.* 2. *Disput.* 6. *q.* 1. *num.* 9. Quoad meritum Christi autem in ordine ad mortem sibi à Patre suo præceptam, totum contigit ex speciali dispensatione Divina, uti notat Doct. Subtilis 4. *Sent. Dist.* 22. *Q. unic. Art.* 2. Qualis dispensatio non constat nobis data. Videatur Heuno Tract. de Incarnat. *disput.* 11. *Q.* 4.

17. *Quarta propositio* Jansenii duas continet partes. Quoad primam pronunciat Jansenius,

Semipelagianos admittere prævenientis gratiæ interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei: Quoad secundam partem inquit, *Semi-Pelagianos in hoc ipso fuisse hæreticos, quod voluerint eam gratiam talem esse, cui posset voluntas humana resistere, vel obtemperare.* Prior pars, utrum scilicet Semi-Pelagiani docuerint *gratiam aliquam requiri etiam ad initium fidei,* spectat ad quæstionem facti; posterior vero, num *per hoc assertum fuerint hæretici*, pertinet ad quæstionem juris. Quoad primam partem Jansenius aperte falsum asserit; nam Semi-Pelagiani potius docuerunt contrarium, nempe ad initium fidei, & justificationis non requiri aliquam gratiam internam, etsi qnoad continuationem eam admiserint contra Pelagianos, qui gratiam internam tam qnoad initium, quam quoad continuationem operum meritoriorum negaverunt. Ita Divus Augustinus, tam Pelagianis, quam Semi-Pelagianis summe contrarius, sæpius testatur apud Amatum, præsertim *Lib. de prædestinat. Sanctorum cap. 2.*

Quoad secundam partem, hæreticum est dicere, quod Semi-Pelagiani exinde fuissent hæretici, posito, si tenuissent, ad initium fidei influere talem gratiam, cui possit voluntas humana resistere, vel obtemperare. Nam excludere gratiam internam, cui voluntas possit resistere vel obtemperare, est excludere gratiam internam sufficientem, quod utique juxta jam dicta est hæreticum: Ipsissima enim Catholica docet

ve-

veritas, etiam in ſtatu naturæ lapſæ aliam reperiri gratiam *efficacem*, qua poſſumus ſalutariter operari, & ſimul operabimur; & aliam *ſufficientem*, qua poſſumus quidem ſalutariter operari, ſed vitio voluntatis non operabimur, reſiſtentes Spiritui ſancto, & in vacuum Gratiam DEI recipientes. Concilium Trident. Seſſ. 6. *de Juſtificat. Can. 6.* anathematizat illum, qui dixerit, liberum arbitrium NB. *à Deo motum, & excitatum* non poſſe diſſentire, ſi velit: adeoque agnoſcit aliquam Gratiam Divinam, cui tamen ex parte voluntatis creatæ non correſpondet optatus effectus, quæ eſt ipſiſſima gratia ſufficiens.

18. *Quinta propoſitio* Janſenii ait, *Semi-Pelagianum eſſe dicere, quod Chriſtus pro omnibus omnino hominibus mortuus fuerit, aut ſanguinem fuderit.* Aſt falſiſſima eſt hæc Janſenii aſſertio: non enim alicujus Semi-Pelagianiſmi arguendi ſunt illi, qui tenent id, quod ipſamet æterna Veritas docet, nimirum quod Chriſtus *dederit ſemetipſum Redemptionem pro omnibus.* 1. Timoth. cap. 2. Potius hæretica eſt doctrina Janſenii *Lib. 3. de gratia Salvatoris cap. 21.* volentis, Chriſtum pro ſolis Electis, non autem pro reprobis fuiſſe paſſum, quod ipſum tenuit Calvinus *Lib. 3. Inſtitut. in caput 17. Joannis.* Cujus doctrinam damnat Concilium Trident. Seſſ. 6. de Juſtificat. cap. 3. de Chriſto inquiens: *Ille pro omnibus mortuus eſt:* ergo etiam pro infidelibus, ac reprobis. Vide dicta Cap. II. num. 165. & 180.

Profecto primus Adam peccato suo om-
maculavit: ergo etiam secundus Adam Ch-
stus sanguine suo omnes redemit: nam ju-
Apostolum Rom. cap. 5. v. 18. *Sicut per un-*
delictum in omnes homines in condemnationem;
& per unius justitiam in omnes homines in justi-
cationem vitæ. Judicabit aliquando Christus t-
tum terrarum orbem, ostendendo etiam rep-
bis, qualiter ipsis per sanguinem suum proc-
verit gratiam sufficientem, quos apud Div-
Augustinum Lib. 2. de Symbolo ad Catechu-
nos cap. 8. sic alloquetur: *Ecce hominem, q-*
crucifixistis: ecce DEUM, & hominem, in q-
credere noluistis: videtis vulnera, quæ inflix-
agnoscitis latus, quod pupugistis; quoniam & p-
vos, NB. & propter vos apertum est, & ta-
intrare noluistis. En! quam clare stet pro v-
ritate Catholica Divus Augustinus, qui pariter
Psalmum 95. *Judicabit orbem terræ in æqui-*
te, addit: *non partem; quia non partem em-*
totum judicare habet Orbem, quia pro toto p-
tium dedit; pretium nimirum sacratissimi
Sanguinis. Vide de hoc fusius Dominicum V-
va *Part. 3. Trutinæ Theologicæ apud me fol. 1-*
ac seqq. & Franciscum Bonal. *Parte 2. Christi-*
bujus temporis quasi per totum; præsertim ve-
capite 27.

19. Corollarii loco ad intelligendam perfe-
cte hanc quintam propositionem damnatam, a-
que solvendos nonnullus Sacræ Scripturæ, & SS.
Patrum textus, qui primo aspectu videntur fa-

vere Jansenio, bene notabis, quod hæc Verba, *Christus pro omnibus ad Patrem suum cœlestem oravit; pro omnibus est mortuus* &c. &c. quod (inquam) hæc verba duplicem possint habere sensum. *Primo* sic, quasi Christus æquali prorsus modo respectu omnium Orationes suas, effusionem sanguinis, & mortem voluerit applicare. *Secundo* taliter, quod quidem pro omnibus id fecisse intelligatur, inæqualiter tamen, ita, ut intenderit, Orationes, Sanguinem suum, & mortem peculiari quodam affectu, & adhuc efficacius applicare pro Electis, seu prædestinatis, Ipsis non solum gratiam sufficientem, verum etiam singularia auxilia, seu gratiam efficacem procurando. In secundo sensu tenent Catholici, Christum pro omnibus orasse, & passum fuisse; primo autem sensu putant Semi-Pelagiani, Deum voluisse omnes salvos fieri, ac Christum pro omnibus Orationes, & passionem æqualiter applicasse. Contra quos S. Fulgentius Lib. de Incarnat. & grat. cap. 29. invehitur sequentibus verbis: *Illud Apostolicum, ubi dicitur de Deo; qui vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire; non sicut oportet, intelligunt, qui hanc Dei voluntatem, sicut in vasis misericordiæ, sic & in vasis iræ accipiendam existimant.*

20. Ex hac distinctione de applicatione Orationum, atque Meritorum Christi respectu Prædestinatorum, & Reproborum (nimirum quod Christus quidem pro omnibus oraverit, ac omni-

bus voluerit sanguinem, & mortem suam appl care, speciali tamen, & singulari quodam mod Electis) ex hac, inquam, distinctione facile so vuntur textus Sacræ Scripturæ, & SS. PP. qui favorem Jansenistarum innuere videntur, Chri stum non pro omnibus, sed tantum pro mul orasse, atque passum fuisse, uti habetur Joann cap. 17. *Non pro mundo rogo, sed pro iis, q dedisti mihi:* id est, *non pro reprobis, sed p prædestinatis*, uti explicat Sanctus Augustin Tract. 107. in Joannem. Item Matth. cap. 2 *Filius hominis venit dare animam suam Redempt nem pro multis.* Nec non cap. 26. *Hic est Sa guis meus novi Testamenti, qui pro multis effun tur.* Respondetur enim declarando similes te tus. Christus pro multis, id est pro prædest natis, seu Electis tantum oravit, & passus speciali quodam modo, hisce singularia, & e traordinaria procurando auxilia, Concedo. T liter, ut absolute alios voluerit ab oratione, Passione excludere, atque gratias sufficientes sub trahere, nego; nam Pater Cœlestis *proprio Fil suo non pepercit*, sed NB. *pro nobis omnibus tra dit illum.* Ad Rom. Cap. 8. V. 32. Videantu dicta Num. 18.

§ VIII.

Quomodo Doctrina Jansenii, eo mortuo fue rit ulterius dilatata, maxime per Anto nium Arnaldum, & per Paschasium Ques nellium, ejusque Sectatores.

21. Sub-

21. Sublato per mortem Cornelio Jansenio, ac in carcere detento Ejusdem Collega Joanne Vergerio, aut sublata, aut saltem, ne ulterius sese diffunderet, coarctata videri posset Secta Janseniana: contrarium tamen ostendit experientia non satis deploranda, dum subintroeuntes alii duo (nimirum Arnaldus, seu Arnaudus, & Paschasius Quesnellius) præcedentium suffulti principiis, non minores in Ecclesia Catholica tumultus excitarunt. Erat Arnaudus anno 1612. nobili genere Parisiis natus, ibique absolutis humanioribus, & superioribus disciplinis Theologiæ Doctor creatus, vir acris quidem, sed simul tamen pertinacis ingenii, hincque successu temporis Societati Sorbonensi, cui anno 1643. fuit adscriptus, plurimum exosus. Cujus etiam librum, suppresso nomine, editum, atque *de magnitudine Ecclesiæ Romanæ, & Sanctorum Petri & Pauli supremo Pontificatu* inscriptum pariter Alexander VII. reprobavit, eo quod nullam inter hos duos Apostolos subordinationem, sed omnimodam in potestate æqualitatem defendere præsumpserit, occulte exinde rejiciens Suprematum Romani Pontificis Divi Petri successoris. Compulsus tandem excedere Galliis, Belgium adiit, quem Bruxellis morantem Paschasius Quesnellius Congregationis Oratorii Presbyter, ac amantissimus Patriota, præcedentis (utpote pariter Parisiis anno 1634. genitus) inter mille gaudia invenit, ibique cum charissimo suo Arnaldo aliquot annis delituit, utpote cum nec Ipse Quesnellius in Galliis amplius securus fuisset, partim ob dissertationes in opera

Sancti Leonis Papæ, auctoritatem summi Pontificis non parum diminuentes; partim ob refractariam renitentiam, dum in comitiis Patrum Oratorii legitimorum suorum Superiorum Propositiones Jansenii in scholis suis severe prohibentium, assignatæ Doctrinæ formulæ noluit acquiescere, posthabitis non tantum horum Superiorum, sed & Archi-Episcopi Parisiensis, ac Regiis mandatis. Hoc igitur tempore exilii, ac Latibuli sui par nobile fratrum (si Superis placet) furtivis typis in lucem protruserunt plurimos pestiferos Libros, famosos libellos, aliosque partus Sectæ Jansenianæ summopere faventes, usque dum à Marchione de Castagna Generali Gubernatore recogniti anno 1690. à totius Belgii Catholici ditionibus exire jussi fuerunt, quærentes refugium apud Batavos Acatholicos, atque ab his eadem promptitudine recepti, ac ipsi libri Jansenii, quos præcedenter Calvinistæ in Hollandia illico laborarunt in vulgarem Patriæ suæ linguam traducere, altum clamantes, nil aptius fore ad confirmanda fidei suæ dogmata. A Batavis, seu Hollandis migrarunt ad Leodienses: demum Paschasius Quesnellius reversus est Bruxellas, & verosimilius cum eodem indivisibilis socius Arnaldus, qui anno 1694. ætatis suæ 82. annorum ex hac vita decessit, & huic agonizanti dicitur Prior adstitisse. Solus igitur tanquam principalis relictus Quesnellius non destitit plures undique sibi socios, ac fautores præsertim in Belgio, & Gallia conquirere, quorum etiam adjutorio anno 1693. & 1694. Parisiis in statu completo

pleto prodiit famosus ejusdem liber *Reflexiones morales in novum testamentum &c.* intitulatus, diversis Jansenistarum scriptis publicis defensus. Erat in libro hoc in primis ipse textus sacer (teste Clemente XI.) in non Paucis vitiatus, à Vulgata editione multipliciter discrepans, ac versioni Montensi jam antea à Clemente IX. & Innocentio XI. rejectæ in multis conformis: deinde textus Scripturæ pluries in sensus alienos, & sæpe adeo noxios detortus, ut Clemens XI. anno 1708. 13. Julii non solum librum illum prohibuerit, sed etiam anno 1713. post maturissimum examen ex eo per Bullam *Unigenitus*, 101. propositiones variis censuris affecerit. Protestans Quesnellius à Papa ad futurum Generale Concilium (nescio quo tempore futurum) more Hæreticorum appellavit, huicque appellationi etiam brevi ante obitum suum conformiter jam dictis pertinaciter inhæsit, mortuus Amstelodami 1719. ætatis suæ 85. annorum.

§. IX.

22. *Bulla* Unigenitus, *Clementis XI. qua damnantur* 101. *Propositiones Paschasii Quesnellii, refertur in principio Tomi primi.*

§. X.

Damnatæ 101. *propositiones Paschasii Quesnellii explicantur.*

PROPOSITIO. I.

23. *Quid aliud remanet animæ quæ DEUM, atque ipsius gratiam amisit, nisi peccatum, & peccati consecutiones, superba paupertas, & segnis indigentia, hoc est, generalis impotentia ad laborem & orationem, & ad omne opus bonum?*

DECLARATIO.

Docet in præsenti Quesnellius; *primo*, hominem peccatorem cum gratia deperdere omnia alia dona supernaturalia, nec remanere nisi peccatum, & peccati consecutiones &c. hoc tamen falsum est; quia in tali peccatore E. G. deliberatam complacentiam veneream admittente adhuc tamdiu remanent fides, & spes, usque dum talis peccatum committat his virtutibus directe oppositum. Unde Conc. Trid. sess. 6. de justif. can. 28. damnat illos, qui dicunt, *amissa per peccatum gratia simul & fidem semper amitti.* Docet Quesnellius *secundo*, hominem, deperdita per peccatum mortale gratia, reddi impotentem ad omne opus bonum. Hoc iterum est falsum; quia alias, si exinde talis peccator fieret impotens ad omne opus bonum, non haberet amplius libertatem indifferentiæ ad ullum actum bonum, mediante gratia Divina actuali incitante, (non necessitante) eliciendum, sicque à tali peccatore tolleretur liberum arbitrium in ordine ad actus bonos, quæ præter Jansenium etiam est ipsissi-

ma Doctrina Lutheri, & Calvini damnata, & superiori Cap. II. jam sæpius reprobata.

PROPOSITIO II.

24. *JESU Christi gratia, principium efficax boni cujuscumque generis, necessaria est ad omne opus bonum: absque illa non solum nihil fit, sed nec fieri potest.*

DECLARATIO.

Ista propositio excludit ab homine gratiam sufficientem, solamque hic, ac alibi per decursum sæpius concedit gratiam efficacem; cum gratiam JESU Christi in Communi definiat, quod sit *Principium NB. efficax cujuscunque boni, sine qua nec aliquod bonum fit, nec fieri potest.*

Ast hæreticum est, sentire, gratiam efficacem ita ad omne opus bonum esse necessariam, ut sine ea ne quidem aliquid boni fieri possit; nam multa opera bona sunt, quæ etsi actualiter ab hominibus non peragantur, fieri tamen possent etiam meritorie cum sola gratia sufficiente, modo vellent homines cooperari: alias enim infideles, qui se non convertunt ad fidem, & Peccatores, ac reprobi, qui finalem non agunt pœnitentiam, merito se excusare valerent; quoniam similia sine gratia efficaci in principiis

Quef-

Quesnellii ex una parte facere nequeunt; ex altera vero non est in ipsorum potestate habere gratiam efficacem, quam Deus non cuilibet homini largitur: alias enim quilibet semper stante gratia poneret effectum.

PROPOSITIO III.

25. *In vanum Domine præcipis, si tu ipse non das, quod præcipis.*

DECLARATIO.

Ut mens Paschasii Quesnellii circa hanc, & plures subsequentes propositiones recte penetretur: pro nunc & semper *Notandum est.* 1. in ordine ad opus bonum *meritorium* faciendum, sive illud sit opus de præcepto, sive tantum de consilio, in principiis Catholicorum semper necessariam esse aliquam gratiam actualem. *Notandum 2.* gratiam actualem interiorem â Catholicis dividi in sufficientem, & efficacem: prima est, cum qua posset quidem elici ab homine opus meritorium, sed vel ex Socordia aut malitia voluntatis humanæ, aliave ex causa actualiter non elicietur. Altera nimirum interna efficax vocatur illa, cum qua non solum potest, verum etiam actu ponetur certo opus meritorium cooperante cum Gratia Divina actualiter, & cum libertate indifferentiæ voluntate creata.

No-

Notandum 3. à Luthero, & Calvino gratiam sufficientem absolute negari. Quod si vero ipsis objiciatur, ex hoc sequi, legis implementum in statu naturæ lapsæ homini esse impossibile; Respondent concedendo totum; addunt tamen, hoc non obstante, hominem transgrediendo Legem, adhuc peccare, quoniam ad peccatum juxta præfatos sufficit libertas à coactione, & in sua causa ratione peccati originalis. *Notandum 4.* Pariter à Jansenio omnem gratiam sufficientem negari; hinc *Lib. 3. de gratia Christi,* gratiam sufficientem intulat *monstrosam*, & propositione inter damnatas II. ait generaliter, gratiam interiorem esse illam, cui nunquam resistitur, quæ in re ipsa est gratia efficax. *Notandum 5.* Paschasium Quesnellium in hoc puncto, uti in aliis presse insistere vestigiis Jansenii, & hinc in homine peccatore adstruere impotentiam generalem ad omne opus bonum, &c. ut colligitur ex præcedentibus.

His igitur prænotatis in principiis Quesnellii propositio ista tertia facit hunc sensum: *Domine si tu hominibus, quibus præcepta imponis, non das simul gratiam efficacem, in vanum ponis aliqua præcepta, cum homines sine gratia efficaci nullum opus bonum possint facere.* Quis non intelligit in tali sensu dictam propositionem Deo esse summe injuriosam? Nam cum Deus pluribus hominibus non det gratiam efficacem, & tamen ipsis præcepta imponat, hæc impositio apud Quesnellium foret actualiter vana, utpo-

te de re ſervatu actualiter impoſſibili. Econtra vero, ſi Queſnellius præter efficacem etiam admitteret gratiam ſufficientem, mentionata propoſitio in ordine ad opus aliquod præceptum meritorium veriſſima exiſteret; utpote hunc ſenſum faciens. *Si tu Domine non dares ſimul aliquam gratiam in ordine ad opus quodpiam præſcriptum, ac ſimul meritorium, fruſtraneum foret tuum præceptum, cum ſine aliqua gratia (quam tamen ſaltem ſufficientem Tu nulli denegas) non poſſet homo defacto aliquod opus NB. meritorium facere.*

PROPOSITIO IV.

26. *Ita Domine omnia poſſibilia ſunt ei, cui omnia poſſibilia facis, eadem operando in illo.*

DECLARATIO.

Iſta propoſitio alludit denuo ad gratiam efficacem, conſequenter facit hunc ſenſum: *tunc omnia opera bona, ac præcepta ſunt nobis poſſibilia, quando Tu Domine dando gratiam efficacem facis poſſibilia.* Ex quo ſequeretur iterum, quod quamplures homines infideles, & fideles, quibus Deus non dat gratiam efficacem, haberent impotentiam ſeſe ad fidem, vel ad ſalutarem pœnitentiam convertendi. Ad quid ergo Deus omnibus præcipit impiis Ezech. cap. 33. *Convertimini à viis veſtris peſſimis*, ſi illi, quibus deeſt gratia efficax, ſunt impotentes ſeſe convertendi? Profecto *Deus im-*

poſ-

poſſibilia non jubet: uti ſub anathemate docet Concil. Trid. *Seſſ. 6. de juſtificat. cap.* 11.

PROPOSITIO V.

27. *Quando DEUS non emollit cor per interiorem unctionem gratiæ ſuæ, exhortationes, & gratiæ exteriores non inſerviunt, niſi ad illud magis obdurandum.*

DECLARATIO.

Per unctionem interiorem gratiæ Divinæ intelligit Queſnellius conformiter præcedentibus dictis gratiam efficacem, ita ut dicta propoſitio hunc faciat ſenſum; *Niſi gratia interior efficax accedat, exhortationes, & gratiæ exteriores non inſerviunt, niſi ad magis cor hominis indurandum.* At denuo falſum eſt, quod exhortationes, miracula, aliæve gratiæ exteriores non inſerviant, niſi ad cor hominis magis obdurandum, cum Clementiſſimus DEUS ſimilia cum gratia interiori ſaltem ſufficienti conjuncta immittat ad cor hominis emolliendum. Quod ſi quis, uti alter Pharao per miracula Moyſis, magis exinde obduretur, malitia & culpa peccatoris eſt, non ipſius miſericordiſſimi DEI.

PROPOSITIO VI.

28. *Diſcrimen inter fœdus Judaicum & Chriſtianum eſt, quod in illo exigit DEus fugam peccati,*

cati, & implementum Legis à peccatore, relinquendo illum in sua impotentia: in isto vero DEUS peccatori dat, quod jubet, illum sua gratia purificando.

DECLARATIO.

Propositio ista plura continet erronea. *In* primis enim falsum est, quod in fœdere Judaico DEUS exegerit Legis implementum, & tamen non dederit gratiam sufficientem, sed reliquerit Judæos in sua impotentia: sic enim iterum tolleretur libertas indifferentiæ, & nihilominus Judæis imputaretur peccatum. *Secundo* falsum est, quod nulli existentes in antiquo testamento Legem adimpleverint: multi enim cum Abraham, Isaac, Jacob, & Moyse per circumcisionem, vel per fidem in Messiam venturum, aut per aliud remedium à DEO institutum à peccato originali mundati Legem taliter observaverunt, ut concurrente simul gratia efficaci finaliter absque actuali aliquo gravi peccato ex hac vita decesserint, nunc æterna fruentes beatitudine. *Tertio* commentitium est, quod DEUS in lege nova cuilibet peccatori tribuat gratiam efficacem, quam Jansenistæ juxta jam dicta num. 25. subintelligunt in illis verbis: *Dat, quod jubet.* Videmus enim etiam in Lege nova multos gravissimos peccatores impœnitentes, vel subitanea morte præoccupatos ex hac vita abire.

PROPOSITIO VII. & VIII.

29. VII. *Quæ utilitas pro homine in veteri fœdere, in quo DEus illum reliquit ejus propriæ infirmitati, imponendo ipsi suam legem? Quæ vero felicitas non est, admitti ad fœdus, in quo DEus nobis donat, quod petit à nobis.*

VIII. *Nos non pertinemus ad novum fœdus, nisi in quantum participes sumus ipsius novæ gratiæ, quæ operatur in nobis id, quod DEus nobis præcipit.*

DECLARATIO utriusque.

Duplex hæc propositio innititur iisdem falsis principiis, quibus præcedens; quasi nimirum in lege veteri nulla fuisset data gratia interior ad legem observandam; existentibus autem in lege nova tribuatur gratia efficax, atque per hoc Lex antiqua distinguatur à Lege nova, quæ vocatur Lex gratiæ. Falsum autem esse, quod exinde desumenda sit distinctio inter utramque Legem, jam patet ex dictis, cum utrobique tam gratia sufficiens, quam efficax à DEO fuerit clementissime concessa, cum hoc tamen discrimine, quod in Lege nova ob merita Christi actu exhibita DEus nobis largiatur copiosiores, atque uberiores gratias, quam in lege veteri ob merita Christi præcise prævisa.

PROPOSITIO IX.

30. *Gratia Christi est gratia suprema, sine qua Christum confiteri nunquam possumus, & cum qua illum nunquam abnegamus.*

DECLARATIO.

Se denuo patefacit Quesnellius, quod nullam aliam gratiam internam per merita Christi nobis comparatam admittat, nisi efficacem, sive illam, *cum qua nunquam Christum abnegamus*, quæ est ipsissima gratia efficax. Errat autem Quesnellius in hoc, quia vult, absque hac gratia nos NB. neque posse Christum confiteri, quod est falsissimum; possemus enim id etiam facere cum gratia sufficiente, dummodo vellemus juxta jam sæpius dicta. Unde æque ista Quesnellii, ac illa intimi sui amici Arnaldi doctrina merito tanquam hæretica rejici debet, dum nempe ille alius docuit, Sanctum Petrum ex defectu gratiæ efficacis non potuisse non abnegare Christum.

PROPOSITIO X. & XI.

31. X. *Gratia est operatio manus omnipotentis DEI, quam nihil impedire potest, aut retardare.*

XI. *Gratia non est aliud, quam voluntas omnipotentis DEI, jubentis, & facientis, quod jubet.*

DE-

DECLARATIO.

In duplice hac propositione ad minus duplex gravissimus error contra sensum Catholicæ Ecclesiæ reperitur. *Primo*, quia Quesnellius tam hic, quam adhuc clarius propositione 19. constituit gratiam divinam generaliter in aliquo extrinseco, nimirum in omnipotente voluntate Divina jubente, & faciente, quod jubet; cum tamen Concilium Tridentinum contra Lutherum, & Calvinum gratiam æque ac charitatem habitualem Sess. 6. *de Justificat. Can.* 11. agnoscat tanquam ens positivum animæ inhærens. *Secundo*, quia iterum ab hominibus excludit gratiam sufficientem, seu illam, cujus operatio potest à libero arbitrio impediri: cum tamen eandem agnoscat Apostolus 2. Corinth. cap. 6. exhortando suos Corinthios, *ne in vacuum gratiam DEI recipiant*; quæ admonitio foret ridicula, si non daretur aliqua gratia sufficiens, seu talis, cujus operatio per liberum arbitrium posset impediri: Gratiam enim DEI in vacuum recipere nihil aliud est, quam gratiam quidem recipere, intentam tamen per gratiam operationem in effectum non deducere.

PROPOSITIO XII.

32. XII. *Quando DEus vult salvare animam quocunque tempore, quocunque loco, effectus indubitabilis sequitur voluntatem DEI.*

DECLARATIO.

Ex hac propositione sequeretur, DEum non voluisse reprobos salvos facere; cum salvationis effectus apud hos non sequatur; quod equidem docuit Calvinus, & postea Jansenius, utriusque tamen hæresin jam superius refutavimus; cum DEus velit omnes salvos fieri, pro omnibus se dederit in redemptionem, & pro omnibus sit mortuus, & consequenter etiam pro reprobis.

PROPOSITIONES XIII. XIV. XV. XVI. XVII. XVIII. XIX. & XX.

33. XIII. *Quando DEus vult animam salvam facere, & eam tangit interiori gratiæ suæ manu, nulla voluntas humana ei resistit.*

XIV. *Quantumcunque remotus à salute sit peccator obstinatus, quando JEsus se ei videndum exhibet lumine salutari suæ gratiæ, oportet, ut se dedat, accurrat, sese humiliet, & adoret salvatorem suum.*

XV. *Quando DEus mandatum suum, & suam æternam locutionem comitatur unctione sui spiritus, & interiori vi gratiæ suæ, operatur illa in corde obedientiam, quam petit.*

XVI. *Nullæ sunt illicebræ, quæ non cedant illecebris gratiæ, quia nihil resistit omnipotenti.*

XVII. *Gratia est vox illa Patris, quæ homines interius docet, ac eos venire facit ad JEsum Christum.*

ſtum. Quicunque ad Eum non venit, poſtquam audivit vocem exteriorem Filii, nullatenus eſt doctus à Patre.

XVIII. *Semen Verbi, quod manus DEI irrigat, ſemper affert fructum ſuum.*

XIX. *Dei gratia nihil aliud eſt, quam Ejus omnipotens voluntas: hæc eſt idea, quam ipſe nobis tradit in omnibus ſuis Scripturis.*

XX. *Vera Gratiæ idea eſt, quod DEus vult ſibi à nobis obediri, & obeditur; imperat, & omnia fiunt; loquitur tanquam Dominus, & omnia ſibi ſubmiſſa ſunt.*

DECLARATIO.

Omnes iſtæ propoſitiones denuo ſe fundant in eo, quod non detur gratia, niſi efficax, cui in ſtatu naturæ lapſæ nunquam reſiſtitur, uti docet Janſenius Anteſignanus Propoſitione II. & Queſnellius conſtanter erroneam hanc doctrinam proſequitur. Quæro autem ego ex ipſis, utrum, *dum multi ſunt vocati, pauci vero Electi,* Matth. 20. utrum, inquam, ſoli à DEO Electi, ſi aliquando peccent, habeant gratiam internam in ordine ad converſionem, vel non? Si ſoli Electi: ergo alii fruſtra vocantur, cum in Janſeniſtarum Principiis ſint impotentes ad omne opus bonum, conſequenter etiam ad converſionem: profecto, ſi quis non habens alas, vocaretur ad volandum, ridicula fo-

ret hæc vocatio, prout recte observat Viva hic. Quodsi vero præter Electos etiam reliqui vocati obtineant à DEO gratiam internam, talis gratia apud illos peccatores, qui vocem hanc Domini non sequuntur, erit sufficiens: nam si quoad omnes vocatos foret efficax; omnes illi vocati converterentur actualiter; cum tamen contra multos conqueratur DEus Proverb. cap. 1. v. 24. *Vocavi, & renuistis.*

PROPOSITIONES XXI. & XXII.

34. XXI. *Gratia JEsu Christi est gratia fortis, potens, suprema, invincibilis, utpote quæ est operatio voluntatis omnipotentis, sequela, & imitatio operationis Dei incarnantis, & resuscitantis Filium suum.*

XXII. *Concordia omnipotentis operationis Dei in corde hominis, cum libero ipsius voluntatis consensu demonstratur illico nobis in Incarnatione, veluti in fonte, atque archetypo omnium aliarum operationum misericordiæ, & gratiæ, quæ omnes ita gratuitæ, atque ita dependentes à DEO sunt, sicut ipsa originalis operatio.*

DECLARATIO.

Postquam Quesnellius mentem suam clarius adaperuit, quidnam proprie per interiorem JEsu Christi gratiam intelligat, dicendo, quod eadem nihil aliud sit, quam voluntas DEI omnipotentis, seu potius operatio voluntatis Divinæ *jubentis,* quod

quod vult, & *dantis, ſeu efficientis, quod jubet:* ulterius pergit, ut magis capiatur, inſtituendo aliquam paritatem inter Incarnationem, & Reſurrectionem ex una, & inter gratiam JEſu Chriſti ex altera parte, ut ſic concordet omnipotentis DEI operationem cum libero ipſius voluntatis conſenſu: ait enim, uti Incarnatio, & Reſurrectio active ſumendo eſt operatio omnipotentis voluntatis DEI, ita quoque Gratia JEſu Chriſti tanquam fortis, potens, ſuprema, & invincibilis eſt imitatio operationis DEI Incarnantis, & reſuſcitantis Filium ſuum. Aſt plane, ſi alias omnis ſimilitudo claudicat, hæc omnino utroque caret pede, dum non ſolum gratiam ſufficientem iterum excludit, verum etiam ipſum quoque conceptum formalem gratiæ efficacis deſtruit: nam, ſtante hac paritate, voluntas à libera cooperatione per gratiam efficacem omnino excluditur; cum tamen gratia efficax juxta Catholicos liberum arbitrium quoad cooperationem ſuam omnino admittat. Probatur hoc noſtrum aſſertum taliter: Operatio DEI Incarnantis, ſeu producentis unionem hypoſtaticam inter Verbum Divinum, & humanam naturam: item operatio DEI Patris reſuſcitantis Filium ſuum, ſeu reproducentis unionem inter animam, & corpus ejusdem, eſt operatio ſolius voluntatis DEI omnipotentis, cui nihil ullatenus ex parte hominis poteſt reluctari: ergo ſi eſt utrobique paritas, etiam operatio DEI circa effectum ſalutarem erit operatio ſolius DEI, cui ex parte voluntatis hominis nihil poteſt reluctari. Subſumitur: atqui hoc pugnat expreſſe contra

Concilium Tridentinum, juxta superius dicta: estque expresse sententia Lutheri, atque Calvini negantium libertatem indifferentiæ in ordine ad bonum spirituale: ergo.

PROPOSITIONES XXIII. XXIV. & XXV.

35. XXIII. *DEus ipse nobis ideam tradidit omnipotentis operationis suæ gratiæ, eam significans per illam, qua creaturas è nihilo producit, & mortuis reddit vitam.*

XXIV. *Justa idea, quam centurio habet, de omnipotentia DEI, & JEsu Christi in sanandis corporibus solo motu suæ voluntatis, est imago ideæ, quæ haberi debet de omnipotentia suæ gratiæ in sanandis animabus à cupiditate.*

XXV. *DEus illuminat animam, & eam sanat æque ac corpus sola sua voluntate; jubet, & ipsi obtemperatur.*

DECLARATIO.

Ut Jansenistæ cum Quesnellio ideam gratiæ JEsu Christi juxta suum conceptum hominibus magis imprimerent, adhuc duas instituunt paritates, sed æque infelici eventu. Prima paritas est de DEO hominem ex nihilo producente, vel mortuum resuscitante: altera vero de centurione solo motu omnipotentis Divinæ voluntatis corporaliter sanato: nam taliter etiam (inquiunt) DEus

DEus per gratiam suam creat spiritualiter ex nihilo, & sanat morbos animæ humanæ. Ast contra est; quia ambæ præcedentes operationes ex integro non dependent ex cooperatione hominis; bene vero effectus, & operatio gratiæ etiam efficacis; etsi enim stante gratia efficaci infallibiliter, ac certo sequatur effectus; hoc tamen non provenit independenter à libera cooperatione hominis; cum talis homo ponatur à DEO in iis circumstantiis in quibus prævidet, eum libere suæ gratiæ cooperaturum. *Si quis dixerit, liberum hominis arbitrium à DEO motum, & excitatum nihil cooperari, assentiendo DEO excitanti, atque vocanti, quo ad obtinendam justificationis gratiam se disponat, ac præparet, neque posse dissentire, si velit &c. &c. anathema sit,* inquit Concil. Trid. Sess. 6. de Justif. can. 4. toties jam Jansenistis inculcatum.

PROPOSITIONES XXVI. XXVII. XXVIII. & XXIX.

36. XXVI. *Nullæ dantur gratiæ, nisi per fidem.*

XXVII. *Fides est prima gratia, & fons omnium aliarum.*

XXVIII. *Prima gratia, quam DEus concedit peccatori, est peccatorum remissio.*

XXIX. *Extra Ecclesiam nulla conceditur gratia.*

DECLARATIO.

Docet hic Paschasius Quesnellius, quod nullæ dentur gratiæ nisi per fidem, & quod ipsa fides sit prima gratia, ac consequenter cum extra veram Ecclesiam non sit vera fides, neque extra eandem existat aliqua gratia. Adjungit, quod respectu peccatoris, ut iterum fiat justus, sit prima gratia ipsa remissio peccatorum. Ast omnia ista apertam continent falsitatem: nam *in primis* datur gratia præveniens, & excitans adultos ad veram fidem amplectendam: ergo non omnes gratiæ dantur per fidem, sed potius debent aliquæ admitti præcedentes ipsam fidem. *Secundo* item nec Ethnici, Turcæ, & Judæi carent gratia Divina excitante ad veram fidem &c. quamvis existant extra Ecclesiam: ergo datur aliqua gratia etiam extra Ecclesiam. *Tertio* per fidem, & spem, seu fiduciam in DEum &c. juxta Concilium Tridentinum *Seff. 6. de Justificat. cap. 6.* quis erigitur ad pœnitentiam, & detestationem peccatorum, quæ præcedit actualem eorum remissionem: ergo ex parte peccatoris remissionem peccatorum præcedunt alii actus salutares mediante gratia Divina eliciti, & consequenter ipsa remissio non est prima gratia peccatoris, ut iterum fiat justus.

PROPOSITIO XXX.

37. *Omnes, quos DEus vult salvare per Christum, salvantur infallibiliter.*

DE-

DECLARATIO.

Quesnellius, æque ac Jansenius constanter Inimicus gratiæ sufficientis per hæc ipsa verba iterum eandem rejicere, & solam interiorem efficacem adstruere tacite intendit; nam, cum juxta eum, quos DEus vult salvos facere, infallibiliter salventur, signum est, quod DEus velit solos Electos salvari: isti enim soli (non reprobi) infallibiliter actu salvantur; sicque DEus alios extra Electos non vellet salvare consequenter nec ipsis aliquod salvationis remedium, puta gratiam sufficientem procurare. Et ita plane sentiunt Jansenistæ, addentes propterea, quod Christus pro solis Electis voluerit sanguinem suum fundere, ac mortem obire, atque exinde solis Electis procurare gratiam, & quidem efficacem, ne voluntas DEI suo frustretur effectu. Ast contra hoc assertum pugnant Sacræ Scripturæ textus sæpius jam allegati: nimirum quod DEus velit omnes salvos fieri, Christus se voluerit dare in redemptionem pro omnibus, ac pro omnibus voluerit mori. Et licet hoc desiderium sæpius ex parte creaturæ suo frustretur effectu, ex parte tamen DEI adhuc est omnino efficax, quatenus simul procurat etiam pro reprobis talia remedia sufficientia, seu gratias, ut possent salvi fieri actualiter, dummodo vellent his remediis cooperari. Per dicta tamen nolo negare, quod voluntas Divina salvandi homines &c. respectu Electorum adhuc sit efficacior, quam respectu reproborum, utpote cum Electis ad hanc salutem æternam obtinendam decreverit

dare

dare gratiam finalem non solum sufficientem, verum etiam efficacem, qua stante infallibiliter (absque tamen præjudicio libertatis indifferentiæ in voluntate creata ex parte actus primi proximi) sequeretur effectus. Utrum autem hæc gratia sit intrinsece, vel tantum extrinsece efficax, relinquitur discussioni ulteriori Theologorum, juxta jam dicta. Mihi ultimum (citra tamen præjudicium alterius sententiæ) longe præplacet; cum exinde facilius infallibilitas effectus concilietur cum libertate humana ex una parte; ex altera vero adhuc salvetur profunditas Mysterii, uti consideranti patebit.

PROPOSITIONES XXXI. & XXXII.

38. XXXI. *Desideria Christi semper habent suum effectum; Pacem intimo cordium infert, quando eis illam optat.*

XXXII. *JEsus Christus se morti tradidit ad liberandum pro semper suo sanguine primogenitos, id est, electos de manu Angeli exterminatoris.*

DECLARATIO.

Manifestat se clarius in præsenti Quesnellius, præsertim propositione 32. quod idem ac Jansenius propositione quinta circa Passionem Salvatoris sentiat: nimirum quod Christus desideraverit pro solis Electis sanguinem fundere, & per sanguinem suum his solis (non reprobis) gratiam aliquam in-

internam procurare. Id tamen falsum esse præcedenti numero, ac fusius numero 18. contra Jansenium ostendimus. Christus in cruce non solum pro omnibus mortuus est, verum etiam pro suis inimicis præsentibus ac futuris ibidem specialiter oravit, dicens Luc. c. 23. *Pater dimitte illis:* & tamen non omnes, etsi multi, ex inimicis Christi salvantur: quis ergo credat, desiderium Christi per Orationem ad Patrem suum patefactum semper suum habuisse effectum? Sanctus Augustinus Serm. 4. de Sanctis, loquens de Oratione Christi pendentis in cruce, inquit: *Quando in cruce pendens orabat, videbat, & prævidebat omnes inimicos, sed multos ex illis futuros amicos prævidebat, & ideo NB. omnibus veniam postulabat.* En! Christus ex numero inimicorum suorum tantummodo *multos* (NB. non *omnes*) futuros prævidit amicos, & tamen *pro omnibus* oravit, consequenter pro iis quoque, qui in inimicitia sunt perstituri, & sic pro reprobis, licet pro ultimis hæc oratio, & Passio Christi non habuerit desideratum salvationis effectum.

PROPOSITIO XXXIII.

39. *Proh! quantum oportet bonis terrenis, & sibimet ipsi renuntiasse, ad hoc, ut quis fiduciam habeat sibi, ut ita dicam, appropriandi Christum JEsum, ejus amorem, mortem, & Mysteria, ut facit Sanctus Paulus, dicens:* Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me.

DE-

DECLARATIO.

Ante declarationem nota, sibimetipsi renuntiare idem esse, ac suæ propriæ utilitati alias ex actibus bonis capiendæ abdicare; ita ut nulla jam operatio fiat intuitu mercedis æternæ. Vult itaque Quesnellius, ut quis possit habere fiduciam appropriandi sibi mortem, & Mysteria Passionis Domini nostri JEsu Christi, debeat is, uti S. Paulus, renuntiare omnibus terrenis, ac etiam propriæ utilitati ex bonis operibus per modum mercedis accipiendæ. Utrumque hoc assertum non fundatur in Sacra Scriptura: nam in primis renuntiare omnibus bonis terrenis est quidem Consilium Evangelicum: non tamen præceptum. Operari autem intuitu mercedis æternæ neutiquam in Sacra Scriptura prohibetur quasi malum. Quinimo Conc. Trid. Sess. 6. de Justificat. c. 31. anathematizat illum, *qui dixerit justificatum peccare, dum intuitu mercedis æternæ bene operatur.*

PROPOSITIONES XXXIV. & XXXV.

40. XXXIV. *Gratia Adami non producebat nisi merita humana.*

XXXV. *Gratia Adami est sequela creationis, & erat debita naturæ sanæ, & integræ.*

DECLARATIO.

Collimat Auctor dictarum propositionum per hæc dicta iterum ad suam gratiam efficacem, faciens

ciens propterea aliquam distinctionem inter gratiam Adamo collatam in statu Innocentiæ, & inter gratiam nobis concessam. In statu Innocentiæ admittit quidem, quod gratia Adami non excluserit libertatem indifferentiæ ex parte hominis, additque hanc gratiam supposita creatione esse naturæ sanæ, & integræ debitam, nec tamen producere, nisi merita humana. Econtra vero in statu naturæ lapsæ vult gratiam esse ab intrinseco efficacem, quæ facit nos velle citra liberam nostram voluntatis electionem, & cooperationem, uti patet ex præcedenti propositione ejusdem 21. & tribus sequentibus. Ait autem hanc gratiam nobis per Christum comparatam producere talia opera supernaturalia, quæ proprie dici possunt merita gratiæ, & dona DEI. Sed contra est, quod in statu Innocentiæ præter vires, & perfectiones naturales ipsi naturæ puræ, ac integræ debitas DEus protoparentibus concesserit multa alia privilegia naturæ indebita, quæ pariter in nos fuissent derivata, nisi Adam peccasset. Inter dicta privilegia principale erat gratia sanctificans, quæ dabat jus ad Beatitudinem supernaturalem, seu ad visionem ac fruitionem beatificam, naturæ puræ ex se consideratæ neutiquam debitam. Unde falsum est, quod gratia Adami fuerit sequela creationis, ac naturæ debita, & quod opera bona exinde producta fuissent merita mere humana; quoniam ad illa præter voluntatem concurrissent gratia tam habitualis, quam actualis, sicuti defacto; etsi fortassis actualis non fuisset utrobique collata in æquali gradu, cum defacto ob rebellionem

car-

carnis, & fomitem peccati indigeamus uberiori. Sanctus Augustinus in Enchiridio c. 100. de natura humana ante peccatum sic loquitur: *Sine gratia tunc NB. nec ullum meritum esse potuisset, quia etsi peccatum in solo arbitrio erat constitutum, non tamen justitiæ habendæ, vel retinendæ sufficiebat liberum arbitrium, nisi participatione immutabilis boni Divinum adjutorium præberetur.*

PROPOSITIONES XXXVI. & XXXVII.

41. XXXVI. *Differentia essentialis inter gratiam Adami & status innocentiæ, ac gratiam Christianam est, quod primam unusquisque in propria persona recepisset: ista vero non recipitur, nisi in persona JEsu Christi resuscitati, cui nos uniti sumus.*

XXXVII. *Gratia Adami Sanctificando illum in semetipso, erat illi proportionata: Gratia Christiana nos sanctificando in JEsu Christo est omnipotens, & digna Filio DEI.*

DECLARATIO.

Duplicem differentiam, & quidem essentialem, statuit Quesnellius inter gratiam Adami in statu innocentiæ, & inter gratiam nostram in statu naturæ lapsæ. *Prima est*, quod gratia Adami recipiatur in persona propria; gratia vero in statu naturæ lapsæ in Persona JEsu Christi, cui nos moralitar sumus uniti. *Secunda*, quod gra-

gratia Adami fuerit resistibilis: gratia vero nostra irresistibilis, seu irrefragabilis. Hæc tamen explicatio Jansenistica tribus falsis laborat suppositis, 1. falsum est, quod gratia Adami, ac nostra essentialiter differant. Id quidem negari nequit, quod gratia Adami ad constituendam justitiam originalem completam habuerit aliqua annexa defacto per peccatum originale deperdita, præsertim subjectionem partis inferioris ad partem superiorem, ita, ut motus appetitus sensitivi subjicerentur appetitui rationali, nec ipso invito consurgerent, prout defacto caro rebellat adversus spiritum &c. ex hoc tamen necdum infertur, quod gratia Adami in se, & intrinsece distinguatur essentialiter à gratia in statu naturæ lapsæ. Falsum pariter est 2. quod gratia nobis collata non recipiatur vere in nobis; nam utraque tam actualis, quam habitualis animæ nostræ vere communicatur, cum hoc discrimine, quod gratia habitualis sanctificans ex sua natura sit qualitas permanens, animæ inhærens per modum habitus; actualis vero sit auxilium Dininum iterum transiens, de quo plura Theologi in Tractatu de Gratia. 3. Similiter falsum & toties jam refutatum est suppositum illud, quod in statu naturæ lapsæ omnis interior gratia sit irresistibilis; cum defacto detur sufficiens, cui resisti potest, imo actu resistitur ab hominibus.

Nota, quod si Jansenistæ velint per hæc sua dicta, Justitiam, ac gratiam nostram nullam esse

aliam, quam Justitiam, & gratiam Christi nobis in tantum imputatam, in quantum sumus membra Christo tanquam supremo Capiti moraliter conjuncta, quod (inquam) in tali sensu non multum abludant circa nostram justificationem à Doctrina Lutheri, & Calvini, quinimo iisdem innitantur principiis.

PROPOSITIONES XXXVIII. XXXIX. XL. XLI. & XLII.

42. XXXVIII. *Peccator non est liber, nisi ad malum, sine gratia Liberatoris.*

XXXIX. *Voluntas, quam gratia non prævenit, nihil habet luminis, nisi ad aberrandum; ardoris, nisi ad se præcipitandum; virium, nisi ad se vulnerandum. Est capax omnis mali, & incapax ad omne bonum.*

XL. *Sine gratia nihil amare possumus, nisi ad nostram condemnatiomem.*

XLI. *Omnis cognitio DEI, etiam naturalis, etiam in Philosophis Ethnicis, non potest venire, nisi à DEO, & sine gratia non producit, nisi præsumptionem, vanitatem, & oppositionem ad ipsum DEUM, loco affectuum adorationis, gratitudinis, & amoris.*

XLII. *Sola gratia Christi reddit hominem aptum ad sacrificium fidei, sine hoc nihil, nisi impuritas; nihil, nisi indignitas.*

DECLARATIO.

Patet absque ulteriori explicatione ex ipsis

his

his propositionibus, quod Quesnellius per eas nihil aliud intendat, quam ab homine in statu naturæ lapsæ excludere omnem libertatem indifferentiæ in ordine ad bonum, indeque insinuare necessitatem gratiæ efficacis ad illud. Sed contra est *primo*, quod hæc sit ipsissima Doctrina Michaëlis Baji multis antea annis ab Ecclesia damnata, cui censuræ etiam Bajus humiliter se subjecit. Propositio Baji ordine 27. sic sonat: *Liberum arbitrium sine gratiæ adjutorio non nisi ad peccandum valet.* Contra est *secundo*, quod exinde sequeretur, omnia opera infidelium fore mera peccata, utpote in principiis Quesnellii destituta gratia: nam juxta ipsum propositione 27. *Fides est prima gratia, & fons omnium aliarum;* hincque juxta eundem propositione 29. *Extra Ecclesiam nulla conceditur gratia.* Subsumitur: atqui falsum est, quod E. G. *largiri Eleemosynam, honorare parentes* sint apud infideles mera peccata; ergo. Minor sumpta probatur: erat enim ista Doctrina Lutheri, Calvini, & Baji jam antecedenter ab Ecclesia reprobata; nam Lutherus in caput 4. Epistolæ ad Galatas sic habet: *Opera extra fidem facta, ut maxime in speciem sancta videantur, sub peccato, & maledicto sunt.* Idem tenet Calvinus *Lib. 3. Instit. cap. 4.* Propositio Bajana inter damnatas vigesima quinta taliter sonabat: *Omnia opera infidelium sunt peccata, & Philosophorum virtutes sunt vitia.*

PROPOSITIO XLIII.

43. *Primus effectus gratiæ baptismalis est facere, ut moriamur peccato; adeo, ut spiritus, cor, sensus, non habeant plus vitæ pro peccato, quam homo mortuus habet pro rebus mundi.*

DECLARATIO.

Uti in prima propositione damnata tenuit Quesnellius, deperdita per peccatum gratia nihil remanere in peccatore præter generalem impotentiam ad omne opus bonum; ita e contrario in præsenti docet, quod sublato per gratiam baptismalem peccato in justo tali remaneat impotentia ad peccandum, ita ut in ordine ad exercendas actiones peccaminosas plus vitæ non habeat, quam aliquis mortuus ad res mundanas. At contra est *primo*, quod in principiis Catholicorum gratia baptismalis tanquam sanctificans equidem tollat actuale peccatum, non tamen potentiam peccandi, neque fomitem peccati; alias enim acquisita semel per baptismum gratia homines redderentur impeccabiles, qui error fuerat Joviniani, jam quarto sæculo ab Ecclesia rejecti. Videatur Joannes Sianda V. *Jovinianus*. Contra est *secundo*, quod baptizatus adhuc habeat potentiam amittendi gratiam baptismalem non solum per infidelitatem, sed etiam per alia gravia peccata: ergo homo baptizatus, non obstante gratia baptismali, habet magis potentiam liberam ad peccandum, quam mortuus ad exercendas operatio-

nes

nes mundanas, utpote cum mortuus omni care-at potentia quoad operationes vitales. Anteced. Probatur ex Concil. Trident. Sess. 7. de Baptis. Can. 6. anathematizantis illum, *qui dixerit baptizatum non posse, etiamsi velit, gratiam amittere, quantumcumque peccet, nisi nolit credere.*

PROPOSITIONES XLIV. XLV. XLVI. XLVII. XLVIII. XLIX. L. LI. LII. LIII. LIV. LV. LVI. LVII. LVIII. & LIX.

44. XLIV. *Non sunt, nisi duo amores, unde volitiones, & actiones omnes nostræ nascuntur; amor DEI, qui omnia agit propter DEUM, quem DEUS remunerat; & amor, quo nos ipsos, ac mundum diligimus, qui, quod ad DEUM referendum est, non refert, & propter hoc ipsum fit malus.*

XLV. *Amore DEI in corde peccatorum non amplius regnante, necesse est, ut in eo carnalis regnet cupiditas omnesque actiones ejus corrumpat.*

XLVI. *Cupiditas, aut charitas, usum sensuum bonum vel malum faciunt.*

XLVII. *Obedientia Legis profluere debet ex fonte; & hic fons est charitas. Quando DEI amor illius est principium interius, & DEI gloria ejus finis, tunc purum est, quod apparet exterius; alioquin non est, nisi hypocrisis, aut falsa justitia.*

XLVIII. *Quid aliud esse possumus, nisi tenebræ, nisi aberratio, & nisi peccatum sine fidei lumine, sine Christo, & sine Charitate.*

XLIX. *Ut nullum peccatum est sine amore nostri, ita nullum est opus bonum sine amore DEI.*

L. *Frustra clamamus ad DEum, Pater mi: spiritus charitatis non est ille, qui clamat.*

LI. *Fides justificat, quando operatur; sed ipsa non operatur, nisi per charitatem.*

LII. *Omnia alia salutis media continentur in fide, tanquam in suo germine, & semine; sed hæc fides non est absque amore, & fiducia.*

LIII. *Sola charitas Christiana modo facit (actiones Christianas) per relationem ad DEum, & JEsum Christum.*

LIV. *Sola charitas est, quæ DEO loquitur, eam solum DEus audit.*

LV. *DEus non coronat, nisi charitatem, qui currit ex alio impulsu, & ex alio motivo, in vanum currit.*

LVI. *DEus non remunerat, nisi charitatem; quoniam charitas sola DEum bonorat.*

LVII. *Totum deest peccatori, quando ei deest spes, & non est spes in DEO, ubi non est amor DEI.*

LVIII. *Nec DEus est, nec Religio, ubi non est charitas.*

LIX. *Oratio impiorum est novum peccatum, & quod DEUS illis concedit, est novum in eos judicium.*

DECLARATIO.

Reassumit hic Quesnellius errores pridem ab Ecclesia rejectos, docendo, quod inter amorem Di-

Divinum, & inter amorem mundanum nihil mediet, ita quidem, ut omnia opera ſint peccaminoſa, niſi fiant ex motivo charitatis DEI, quatenus in ſe ipſo infinite boni; conſequenter ſi credo in DEUM, quia infinite verax eſt, ſi ſpero in ipſum intuitu mercedis, quia nobis bonus eſt, ſi abſtineo à venereis ex motivo caſtitatis, vel ſi ſuſtineo ærumnas absque ulla querela ex motivo patientiæ vel do pauperibus ex motivo miſericordiæ, vel obtempero Legi ex motivo obedientiæ &c. omnes iſti actus mali ſunt, niſi fiant ex imperio, ſeu motivo charitatis, vel ſaltem habeant actum charitatis concomitantem.

45. Aſt contra eſt *primo*, quod idem doceatur à Calvino in Antidoto ad Seſſ. 6. cap. 25. dicente: *DEI judicio nihil eſt ſincerum, nec probum, niſi quod ex perfecto ejusdem amore manat.* Contra eſt *ſecundo*, quod Concilium Tridentinum Seſſ. 6. de Juſtificat. Can. 31. anathematizet illos, qui dicunt peccatum eſſe operari intuitu mercedis. Formalia ſic habent: *Si quis dixerit, juſtificatum peccare, dum intuitu mercedis operatur, anathema ſit.* Contra eſt *tertio*, quod Sacra Scriptura ipſamet invitet ſæpius ad exercitium bonorum operum intuitu mercedis, & præmii æterni: *Inclinavi cor meum ad faciendas juſtificationes tuas NB. propter retributionem*, inquit David. Pſalm. 118. & S. Auguſt. in Pſalm. 14. *Non faciamus aliquid, niſi ſpe cœleſtium præmiorum; ipſa eſt enim altitu... non hic quærere mercedem, ſed ſurſum.* Contra eſt *quarto*, quod ex hac doctrina, ſi inter cha-

ritatem, & vitia nihil mediaret, sequeretur, peccatorum gravium opera misericordiæ, & orationes ad DEUM esse nova peccata, quam sequelam Quesnellius propositione 59. ultro quidem cum Bajo propositione inter damnatas trigesima quinta admittit; Sacra tamen Scriptura contrarium clamat, volens, quod Eleemosyna potius resistat peccatis *Eccles. 3. v. 33.* nec non à morte liberet, & peccata purget, *Tob. c. 12. v. 9.* Item Orationes, Eleemosynæ procurarunt Cornelio Centurioni lumen veræ fidei, & sacrum Baptisma, uti testatur Angelus Domini, *Act. cap. 10. v. 4.* Contra est *quinto*, quod hæc opinio Quesnellii de Charitate fuerit ipsissima Doctrina Michaëlis Baji jam centum annis, & ultra ante Quesnellium à summis Pontificibus S. Pio V. & Gregorio XIII. damnata. Sic enim Bajus propositione inter reprobatas 16. docebat: *Non est vera Legis obedientia, quæ fit sine charitate.* Et propositione 38. *Omnis amor creaturæ rationalis aut vitiosa est cupiditas, qua mundus diligitur, quæ à Joanne prohibetur: aut laudabilis illa charitas, qua per Spiritum Sanctum in corde diffusa DEus amatur.*

PROPOSITIONES LX. LXI. LXII. LXIII. LXIV. LXV. LXVI. & LXVII.

46. LX. *Si solus supplicii timor animat pœnitentiam, quo hæc est magis violenta, eo magis ducit ad desperationem.*

LXI.

LXI. *Timor non nisi manum cohibet, cor autem tamdiu peccato addicitur, quamdiu ab amore justitiæ non ducitur.*

LXII. *Qui à malo non abstinet, nisi timore pœnæ illud committit in corde suo, & jam est reus coram* DEO.

LXIII. *Baptizatus adhuc est sub lege, sicut Judæus, si legem non adimpleat, aut adimpleat ex solo timore.*

LXIV. *Sub maledicto legis nunquam fit bonum, quia peccatur sive faciendo malum, sive illud non nisi ob timorem evitando.*

LXV. *Moyses, Prophetæ, Sacerdotes, & Doctores Legis mortui sunt absque eo, quod ullum DEO dederint filium, cum non effecerint nisi mancipia per timorem.*

LXVI. *Qui vult DEO appropinquare, nec debet ad ipsum venire cum brutalibus passionibus, neque adduci per instinctum naturalem, aut per timorem sicuti bestiæ, sed per fidem & per amorem sicuti filii.*

LXVII. *Timor servilis non sibi repræsentat* DEUM, *nisi ut Dominum durum imperiosum, injustum, intractabilem.*

DECLARATIO.

Sensum harum octo propositionum facile capies, si principia Quesnellii, & Jansenistarum bene percipias. Itaque Is conformiter jam dictis pro-

positione I. & seqq. putat 1. Absque gratia efficaci homines omnes in statu naturæ lapsæ constitui in generali impotentia ad omne opus bonum, & consequenter etiam ad legis implementum. 2. Equidem non negare videtur, posse quaspiam leges observari intuitu mercedis, vel ex timore pœnarum, addit tamen id ipsum non esse legis implementum, sed novum peccatum, quia hæc non fiunt ex vera charitate. 3. Existimat gratiam JEsu Christi esse irresistibilem, ita quidem, ut si quis eam à DEO acquisierit, irrisistibiliter debeat operari bene; hincque à S. Augustino appellari gratiam *Victoriosam &c. &c.* 4. Inquit, eandem gratiam in novo Testamento, tanquam in lege gratiæ, obtinere multos, non tamen omnes, prout etiam ipse Christus pro multis, sed non pro omnibus, (uti putat) sanguinem suum fudit. 5. Ait, in Lege Judaica, seu veteris Testamenti gratiam illam JEsu Christi nondum fuisse concessam; unde 6. Israëlitas vixisse sub maledicto legis, seu (ut asserit) sub peccato, & generali impotentia adimplendi legem; etsi enim aliqui eandem observarint, id tamen vel intuitu mercedis, vel timore pœnarum contigisse dicit, ita, ut semper peccaverint, tam faciendo malum, quam declinando illud ob merum pœnarum metum. Et hinc 7. (pergit Quesnellius) Moyses, Prophetæ, & Doctores legis antiquæ nullum dederunt DEO Filium, cum non effecerint nisi mancipia per timorem. 8. Pari modo manere sub maledicto Legis baptizatos, sicut Judæos, si legem adimpleant ex solo timore. Ita cum Jansenistis Quesnellius.

47. Hæc tamen doctrina pluribus laborat falsis suppositis ab Ecclesia, & summis Pontificibus pluribus abhinc annis reprobatis. *In primis* enim, quod etiam mediante gratia sufficienti quis constituatur in potentia proxima observandi legem meritorie, patet ex declaratione primæ propositionis, & alibi sæpius. *Secundo*, quod non sit peccatum observare legem intuitu mercedis, ostensum est numero antecedenti. Insuper servare Legem ex timore pœnarum alias infligendarum, neutiquam esse peccaminosum, sed potius utile, & præparatorium ad gratiam (subintellige sanctificantem) sæpius decidit suprema Sedes: Nam Alexander VIII. sequentes duas confixit Theses Cap. IV. adhuc adducendas. Prima ordine 14. sic sonabat: *Timor Gehennæ non est supernaturalis*: altera Ordine 15. *Attritio, quæ ex Gehennæ, & pœnarum metu concipitur, sine dilectione benevolentiæ DEI propter se, non est bonus motus, ac supernaturalis.* Prout etiam Concilium Tridentinum Sess. 6. de Justificat. Can. 8. anathematizavit quemlibet, qui *dixerit gehennæ metum &c. peccatum esse, aut peccatores pejores facere.* Item Can. 5. Sess. 14. de Pœnitentia fulmine Apostolica percussit illum, qui *dixerit, eam contritionem, quæ paratur &c. in amaritudine animæ suæ, ponderando peccatorum suorum gravitatem, multitudinem, fœditatem, NB. amissionem æternæ beatitudinis & æternæ damnationis incursum, non esse verum, & utilem dolorem, nec præparare ad gratiam.* Ubi principaliter intendit reprobare positionem Lutheri inter propositiones damnatas à Leone X. *Ordine sextam* cap. II. §. 2.

§. 2. jam relatam, in qua propositione dictus hæresiarcha defendere nitebatur talem dolorem facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, nisi processerit ex affectu charitatis, prout apud Dominicum Viva hic limitat in Epistola ad Sulpitium. Mirandum itaque est, quod Quesnellius mori cupiens ut Catholicus crambrem hanc hæreticam recoquere præsumpserit, etiam quasi in articulo mortis appellando ad futurum Generale Concilium. Experietur nunc hanc appellationem in supremo Tribunali DEI fuisse rejectam, tanquam illegitimam. *Tertio* Quesnelius supponit falsum, quasi gratia JEsu Christi semper esset irresistibilis, quam etiam propterea male vocat *Victoriosam*: nam gratia efficax à SS. PP. appellatur *Victrix*, non quasi libertatem vincat, eandem subjugando, sed quia superat tentationem, Diabolum, & concupiscentiam, uti recte notat noster Bona, *Part. 2. cap. 17. n. 17.* Item *quarto*, quod Christus sanguinem suum tantummodo pro multis fuderit, de quibus punctis videantur dicta partim propositione II. partim n. 18. & 38. *Quinto* falsum pariter est, quod in Lege veteri non fuerint à DEO intuitu meritorum Christi prævisorum concessæ gratiæ tam sufficientes quam efficaces: cum Christus juxta jam dicta antecedentia post perpetratum Adæ peccatum nullum à summo redemptionis beneficio excluserit. *Sexto* æque veritate Catholicæ consentaneum non est, quod omnes in veteri Testamento vixerint sub maledicto legis, seu sub peccato; In primis enim etiam *in statu veteris Testamenti* juxta formalia D. Thomæ p. 2.

quæst.

quæst. 17. art. 1. ad 2. *fuerunt aliqui habentes charitatem, & gratiam Spiritus Sancti:* ergo nec ibidem præclusa fuit omnis via ad charitatem. Deinde quamvis legem servassent ex metu pœnarum, necdum per hoc conformiter dictis antecedentibus peccatum commisissent, dummodo non simul retinuerint conditionatum affectum ad peccandum, ita, ut parati fuissent illud perpetrare, nisi pœnæ absterrerent. Exinde *septimo* patet, falsissimum quoque esse, quod Moyses, & Prophetæ nil nisi mancipia per timorem effecerint. Num mancipia dicenda sunt ex qualibet Tribu Filiorum Israël duodecim millia signati, quos vidit Joannes Apocalyps. cap. 7. *Stantes ante Thronum in conspectu Agni?* Ex eodem fundamento nec alicujus peccati arguendi sunt baptizati, qui ex timore pœnarum legem adimplent, dummodo non simul affectum retineant ad peccatum, quod bene pro semper notandum; Sancti Patres enim, qui timorem servilem tanquam peccaminosum rejiciunt, loquuntur de timore serviliter servili, seu illo, qui simul retinet amorem ad peccatum. Vid. *Cap. IV. num. 165. & seqq.*

PROPOSITIO LXVIII.

48. *DEI Bonitas abbreviavit viam salutis, claudendo totum in fide, & precibus.*

DE-

DECLARATIO.

Nisi Quesnellius velit doctrinæ suæ propriæ, aliis duabus propositionibus, nimirum 51. & 52. contentæ, luculenter contradicere, debet hanc intelligere de fide non nuda, sed formata charitate, ita, ut sensum faciat sequentem: DEI bonitas abbreviavit, seu in compendium redegit viam salutis, omnia claudendo inter duos terminos fidei nempe, charitate formatæ, ac precum. In hoc tamen Quesnellii asserto præcipuus error in eo consistit: quod, dum omnia quoad salutem æternam obtinendam præcise intra hos duos terminos concludit, alia media ad salutem conducentia, uti gratias actuales infidelem ad fidem amplectendam excitantes, virtutem spei, misoricordiam erga pauperes, abstinentiam, Concilia Evangelica &c. excludere videatur. *Nec dicatur*, similes virtutes neutiquam excludi, dummodo ex imperio charitatis procedant, vel saltem eam virtutem supremam sibi conjunctam habeant. *Nam contra est*, quod etsi majus comparetur meritum, quando taliter ista fiunt, id tamen ad contrahendam bonitatem ex parte dictarum virtutum necessarium non sit; cum singulæ ab invicem specie distinctæ habeant proprium objectum formale moraliter bonum, nec desit gratia divina præveniens, & concomitans memoratos actus moraliter bonos. Videantur dicta *num. 44. & seqq.* Item cap. IV. *num. 154. & num. 158.*

PRO-

PROPOSITIO LXIX.

49. *Fides, usus, augmentum, & præmium fidei, totum est donum puræ liberalitatis DEI.*

DECLARATIO.

Negare, quod fides, usus, & augmentum fidei, aut præmium per actus fidei obtentum sit liberalissimum donum misericordissimi DEI, foret summa ingratitudo, merito cum Doctrina Pelagianorum, & semi-Pelagianorum ab Ecclesia condemnanda; hi enim propterea fuere reprobati quia priores salutem nostram ex toto, posteriores vero saltem initium nostræ salutis, excluso supernaturali dono gratiæ, puris naturæ viribus adscribunt. In hoc tamen errat Quesnellius, quod asserat, similes actus fidei ex toto ita esse purum liberalitatis Divinæ donum, ut simul eosdem actus excludat à ratione meriti: etsi enim actus boni mediante Divina gratia libere à nobis eliciti in radice sint pura DEI dona (quatenus nimirum DEus primam gratiam tanquam radicem omnium meritorum nulli confert intuitu operum naturalium, sed præcise gratuito) formaliter tamen habent etiam apud DEUM suo modo rationem meriti in ordine ad præmium cœleste vel proxime, vel saltem remote; quando nimirum dicti actus boni, cooperante simul gratia Divina, libere ab hominibus eliciuntur, ita quidem, ut post primam supernaturalem illumina-

na-

nationem eliciti actus fidei cujuspiam Catechumeni baptizari cupientis censeantur meritorii de congruo; dum vero memorati actus repetuntur post receptum baptismа ab homine justo, sint quoque quoad augmentum præmii æterni meritorii de condigno: hinc Concil. Trident. Sess. 6. de Justificat. Can. 32. loquens generaliter de omnibus actibus, & operibus bonis hominis per gratiam sanctificantem justificati, recte anathematizavit eum, *qui dixerit, hominis justificati bona opera ita esse dona DEI, ut non sint etiam bona ipsius justificati merita.*

PROPOSITIO LXX.

50. *Nunquam DEus affligit innocentes, & afflictiones semper serviunt vel ad puniendum peccatum, vel ad purificandum peccatorem.*

DECLARATIO.

Verum quidem est, quod sæpe DEUS nos affligat propter nostra peccata &c. falsum tamen, quod hæc sola sit causa; cum DEUS etiam sanctis hominibus ob alios altissimos suæ Providentiæ fines, puta ad majorem spiritualem profectum, ad æternæ gloriæ incrementum, similes afflictiones immittat. Quis Sanctior Christo Domino? Et quis majores illo sustinuit ærumnas? Quænam post Christum pu-

purior Dolorosissima Virgine MARIA? & quantas pertulit afflictiones, quamvis omni macula, etiam originali, caruerit? Suspicor, erroneam illam Quesnellii doctrinam esse desumptam ex Michaële Bajo, qui, ut similes instantias magis declinare posset, Beatissimam Virginem à Labe originali immunem negavit. Propositio ejusdem duplex inter damnatas 72. & 73. ita sonabat: *Omnes omnino Justorum afflictiones sunt ultiones peccatorum ipsorum: unde Job, & Martyres, quæ passi sunt, propter sua peccata passi sunt.* Item: *Nemo præter Christum est absque peccato originali; hinc beata Virgo mortua est propter peccatum ex Adam contractum, omnesque ejus afflictiones in hac vita, sicut & aliorum justorum fuerunt ultiones peccati actualis, vel originalis.*

PROPOSITIO LXXI.

51. *Homo ob sui conservationem potest sesè dispensare ab ea lege, quam DEus condidit propter ejus utilitatem.*

DECLARATIO.

Sunt alias Jansenistæ in Doctrina moralium & in absolutione Sacramentali valde rigidi, in præsenti autem valde laxi, dum universaliter absque distinctione præceptorum DEI à præceptis Ecclesiæ, Legum Juris naturalis à Legibus Juris positivi adstruunt, hominem ob sui conservationem posse secum ipso dispensare quoad eam legem, quam

DEus condidit propter ipsius utilitatem; Nam *contra est*, quod ex hac illimitata propositione sequeretur, hominem sæcularem, vel etiam Clericum voto solemni castitatis adstrictum secum ipso posse dispensare, E. G. in præcepto naturali non fornicandi, seu nullam pollutionem voluntariam procurandi, si talis actus immunditiæ ex medicorum sententia conduceret ad conservandam sanitatem, vel ex eadem ratione, sive etiam ne diffametur, posse puellam gravidam secum dispensare ad procurandum abortum &c. & sic tandem ex principiis hujus doctrinæ excusari possent Acatholici Pastores ob datam à se Landgravio Hassiæ facultatem duas simul habendi uxores &c. Quæ, & similia quam absurda sint, nemo non videt. Ex mea parte credo, Jansenistas ideo principaliter laxissimam hanc excogitasse sententiam, ut Censuras Ecclesiasticas, quibus alias compellerentur pinguia dimittere beneficia, & Professuras, à se magis amoveant; de quo vide plura adhuc num. 59. & seqq.

PROPOSITIONES LXXII. LXXIII. LXXIV. LXXV. LXXVI. LXXVII. & LXXVIII.

52. LXXII. *Nota Ecclesiæ Christianæ est, quod sit Catholica, comprehendens & omnes Angelos Cœli, & omnes electos, & justos terræ, & omnium sæculorum.*

LXXIII. *Quid est Ecclesia, nisi cœtus Filiorum DEI manentium in ejus sinu, adoptatorum in Christo,*

sub-

subsistentium in ejus Persona, redemptorum ejus sanguine, viventium ejus spiritu, agentium per ejus gratiam, & exspectantium gratiam futuri sæculi.

LXXIV. *Ecclesia, sive integer Christus, Incarnatum Verbum habet ut caput, omnes vero Sanctos ut membra.*

LXXV. *Ecclesia est unus solus homo, compositus ex pluribus membris, quorum Christus est Caput, vita, subsistentia, & persona; unus solus Christus compositus ex pluribus sanctis, quorum est sanctificator.*

LXXVI. *Nihil spatiosius Ecclesia DEI, quia omnes Electi, & Justi omnium sæculorum illam componunt.*

LXXVII. *Qui non ducit vitam dignam Filio DEI, & membro Christi, cessat interius habere Deum pro Patre, & Christum pro Capite.*

LXXVIII. *Separatur quis à populo electo, cujus figura fuit populus Judaïcus, & Caput est JEsus Christus, tam non vivendo secundum Evangelium, quam non credendo Evangelio.*

DECLARATIO.

Ovum ovo similius esse vix potest, quam Doctrina Calvini, & Quesnellii ad invicem quoad hoc, quod uterque ab Ecclesia Christi excludat reprobos; Eamque ex solis prædestinatis, atque Electis constituat: addendo, quod pro his solis Christus

stus suum sanguinem fuderit &c. Cæterum Quesnellius ultra Calvinum adhuc progredi videtur in eo quod Ecclesiam non ex quibuscunque prædestinatis (utpote ex quibus aliqui possunt pro nunc esse impii per finalem demum pœnitentiam convertendi,) sed ex iis præcise componat Electis, qui manent in sinu Christi, aguntur per ejus gratiam, & vivunt ejus spiritu secundum Evangelium. *Contra* tamen est, quod conformiter Apostolo 2. Timoth. cap. 2. ℣. 20. juxta jam dicta contra Calvinum Ecclesia sit illa magna Domus, *in qua sunt vasa aurea, & argentea, & lignea, & fictilia, quædam in gloriam, & quædam in contumeliam.* Sic Judas proditor teste Divo Augustino *Lib. de unitate Ecclesiæ cap. 13.* fuit in Ecclesia, sicuti Petrus, & reliqui Apostoli, & tamen erat reprobus. Vide de hoc fusius Cap. II. agendo de Visibili Christi Ecclesia contra Lutheranos, & Calvinistas.

PROPOSITIONES LXXIX. LXXX. LXXXI. LXXXII. LXXXIII. LXXXIV. & LXXXV.

53. LXXIX. *Utile, & necessarium est omni tempore, omni loco, & omni personarum generi studere, & cognoscere spiritum, pietatem, & Mysteria Sacræ Scripturæ.*

LXXX. *Lectio Sacræ Scripturæ est pro omnibus.*

LXXXI. *Obscuritas sancti Verbi DEI non est Laicis ratio dispensandi seipsos ab ejus Lectione.*

LXXXII.

LXXXII. *Dies Dominicus à Christianis debet sanctificari Lectionibus pietatis, & super omnia sanctarum Scripturarum. Damnosum est, velle Christianum ab hac Lectione retrahere.*

LXXXIII. *Est illusio sibi persuadere, quod notitia Mysteriorum Religionis non debeat communicari fœminis Lectione sacrorum Librorum. Non ex fœminarum simpli itate, sed ex superba virorum scientia ortus est Scripturarum abusus, & natæ sunt hæreses.*

LXXXIV. *Abripere è Christianorum manibus novum Testamentum; seu illis clausum tenere, auferendo eis modum illud intelligendi, est illis Christi os obturare.*

LXXXV. *Interdicere Christianis Lectionem S. Scripturæ, præsertim Evangelii, est interdicere usum luminis filiis lucis, & facere, ut patiantur speciem quandam excommunicationis.*

DECLARATIO.

Sensus quidem harum propositionum videtur ex ipso textu satis clarus; Ecclesiæ tamen Catholicæ hic est summe injuriosus: Nam si Lectio Sacræ Scripturæ est pro omnibus, atque insuper damnosum, velle Christianum ab hac lectione retrahere; tunc plane deberet Ecclesia (nisi velit esse noverca filiis suis pro in ellectu, ac captu faciliori passim versiones lingu talis populi accommodatas procurare, & Lecti nem non solum concedere, verum etiam eandem cunctis, & qui-

dem sedulam efficaciter inculcare; Cum tamen Sacri Concilii Tridentini Patres Regula quarta Indicis Librorum prohibitorum experientia longa aliter docti Lectionem aliam neutiquam passim admittant absque Consilio Parochi, aut Confessarii &c. Verba formalia loco cit. sunt sequentia: *Cum experimento manifestum sit, si Sacra Biblia vulgari lingua passim sine descrimine permittantur, plus inde ob hominum temeritatem detrimenti, quam utilitatis oriri, hac in parte judicio Episcopi, aut Inquisitoris stetur, ut cum Consilio Parochi, vel Confessarii Bibliorum à Catholicis Auctoribus versorum Lectionem in vulgari lingua eis concedere possint, quos intellexerint, ex hujusmodi Lectione non damnum, sed fidei, atque pietatis augumentum capere posse.* Ex quo utique supponit Concilium Tridentinum, non omnes ex hac lectione augmentum fidei, atque pietatis capere: ad quid enim alias Episcopis commisisset, ut ipsi primum discernant, utrum, & quinam ex illa lectione prædictam hauriant utilitatem? Consequenter hæc prohibitio debet præsumi rationabilis. Cur igitur Quesnellius in præsenti repetit antiquam hæreticorum Cantilenam, quâ eodem prorsus modo contra Ecclesiam Romanam Catholicam murmurare solent, ut eandem apud simpliciores, plebejos, & curiosas mulierculas magis odiosam reddant?

PROPOSITIO LXXXVI.

54. *Eripere simplici Populo hoc solatium, jungendi vocem suam voci totius Ecclesiæ, est usus contrarius praxi Apostolicæ, & intentioni DEI.*

DE

DECLARATIO.

Propositio ista mutuata est à Protestantibus, qui pariter volunt, ut officia Divina pro instructione, & consolatione simplicium peragantur lingua vulgari, quatenus exinde populus quoque suam valeat Sacerdoti adjungere vocem, atque *Filii intelligant* (prout subjungit Quesnellius in suis reflexionibus paulo ante hanc propositionem) *quod Mater facit, & postulat pro ipsis.* Ast duo contra hæc dicta occurrunt bene notanda. *In primis*, quod haud inficias eamus, Ecclesiam posse, si vult, officia in lingua vulgari permittere. Solummodo negamus ad id teneri, & agere contra praxin Apostolorum &c. si non concedat. *Secundo* notandum, quod finis primarius seu principalis Officii Divini tanquam alicujus actus Religionis sit ipsemet cultus DEI: & licet consolatio populi possit suo modo dici finis saltem secundarius; hic tamen exinde sufficienter obtinetur, quod devote præsentes Divinis officiis, præsertim Sacrosanctis Missæ Sacrificiis specialem fructum acquirant, quamvis sensum verborum in Divinis officiis non intelligant. *Nec dicat* Quesnellius cum hæreticis, Divinum officium esse quoque institutum, ad instructionem populi, quæ tamen deesset, si divinum officium non celebretur in lingua vulgari: *Respondetur enim* negando illatum, loquendo de fine principali, conformiter jam dictis. Porro instructionem populi, si quæ ex officio Divino, vulgari lingua celebrando, speratur, abunde atque efficacius

supplevit Consilium Tridentinum Sess. 22. de Sacrificio Missæ Cap. 8. sequenti notabili decreto: *Etsi Missa magnam contineat populi fidelis eruditionem: non tamen expedire visum est Patribus, ut vulgari passim lingua celebraretur. Quam ob rem NB. retento ubique cujusque Ecclesiæ antiquo, & à Sancta Romana Ecclesia, omnium Ecclesiarum Matre, & Magistra, probato ritu, ne oves Christi esuriant, neve parvuli panem petant, & non sit qui frangeret eis; mandat Sancta Synodus Pastoribus &c. ut frequenter inter Missarum celebrationem per se, vel per alios ex iis, quæ in Missa leguntur, aliquid exponant, atque inter cætera sanctissimi hujus Sacrificii Mysterium aliquod declarent, diebus præsertim Dominicis, & festis.* Volui referre verba omnia, quia singula singulare pondus habent, eaque non solum ad Quesnellianos, sed quoad executionem etiam ad alios diriguntur Catholicos.

PROPOSITIONES LXXXVII. & LXXXVIII.

55. LXXXVII. *Modus plenus sapientia, lumine & charitate, est dare animabus tempus portandi spiritum pœnitentiæ, & contritionis, & incipiendi ad minus satisfacere justitiæ Dei, antequam reconcilentur.*

LXXXVIII.

LXXXVIII. *Ignoramus, quid sit peccatum, & vera pœnitentia, quando volumus statim restitui possessioni bonorum illorum, quibus nos peccatum spoliavit, & detrectamus separationis istius ferre confusionem.*

DECLARATIO.

Prior ex his duabus propositionibus confixis respicit directe ipsum Confessarium; altera vero directe pœnitentem. In priori Quesnellius docet spectare ad charitatem, Sapientiam, & lumen Confessarii, ut non illico pœnitenti largiatur absolutionem, sed potius præfato det spatium portandi cum humilitate, & sentiendi statum peccati, petendi insuper spiritum contritionis, & aliquatenus satisfaciendi justitiæ, antequam DEO reconcilietur. In posteriori Propositione Quesnellius vult, ut ipsemet peccator non statim petat possessionem bonorum illorum, quibus eum antea peccatum spoliavit: ubi principale utique bonum, quo homo per peccatum grave privatur, est ipsamet gratia sanctificans; hanc itaque juxta Quesnellium peccator non debet statim petere. Ita ille; sed quam male, patebit illico.

56. Itaque loquendo de propositione inter has duas prima, verum quidem est, Confessarium qua Judicem, vel qua medicum spiritualem rectissime agere, si subinde, puta apud re-

cidivos, vel in occasione proxima constitutos & absolutionem suspendat, quando, gravibus ci cumstantiis simul confluentibus, plurimum d bitat de efficacia propositi; de quo vide int propositiones ab Innocentio XI. damnatas ord ne *sexagesimam capite quarto.* Ast communit absolutionem suspendere ex eo motivo, ut pe cator habeat spatium portandi, & sentiendi st tum peccati, atque ut exinde jam ante recon ciliationem incipiat satisfacere justitiæ Divin est ordo præposterus, & doctrina ab Ecclesia r jecta, antequam Quesnellius suas Parisiis ann 1693. & 1694. edidit reflexiones in novum t stamentum. Sic enim apud Cardinalem de L go *Disp. 12. de Pœnitentia* Petrus de Osmo d cens ex Christi lege, & præscriptione satisf ctionem debere præmitti absolutioni, fuit d mnatus pridem antea: Item Alexander VII anno 1690. quorumdam Jansenistarum propo tiones reprobavit. Una ordine 16. taliter so nabat: *Ordinem præmittendi satisfactionem abso lutioni induxit &c. ipsa Christi Lex, & præscri ptio, natura rei id ipsum quodammodo dictant* Alia ordine 17. *Per illam praxim mox absolven di ordo pœnitentiæ est inversus.* Videsne, qua claris terminis hæc Quesnellii de Pœnitentia do ctrina fuerit jam antecedenter ab Ecclesia rejecta ita ut mirari satis nequeam, quod Quesnellius hoc non obstante, eamdem denuo reassumere & defendere ausus fuerit; cui neutiquam su fragatur antiqua Ecclesiæ praxis, vi cujus so lummodo absolutio Cannonica à censuris, & pœ nis

nis pro foro externo non dabatur ſtatim; ſecus vera abſolutio Sacramentalis à peccatis ordinarie loquendo, ac quando alias ſufficienter fuerunt inſtructi in principiis fidei.

57. Circa alteram propoſitionem directe concernentem ipſum pœnitentem, debuiſſet Queſnellius potius aſſerrere immediate ſuæ doctrinæ contrarium: nimirum quod ille ignoret, quid ſit peccatum, & vera Pœnitentia, qui non quo citius, eo melius, ſe diſponit, ut beneficio Sacramentalis abſolutionis iterum recipiat poſſeſſionem bonorum deperditorum, præſertim gratiæ ſanctificantis, qua erat per grave peccatum privatus. Talis enim peccator, quamdiu cum Deo non reconciliatur; manet miſerum diaboli mancipium, ruitque communiter loquendo de uno ſcelere in aliud: nam teſte D. Gregorio Homil. 11. in Ezech. *Peccatum, quod per pœnitentiam non deletur, ſuo pondere trahit ad aliud.* Inſuper intra illud temporis ſpatium omnia ejusdem opera, quantumcunque moraliter bona, juxta Theologos ſunt mortua, id eſt, nullatenus de condigno meritoria vitæ æternæ, ubi alias ſi citius adeptus fuiſſet gratiam ſanctificantem, potuiſſet intra illud temporis ſpatium ingentem ſibi per eadem comparare theſaurum. Adhuc infelicior, imo omnium infeliciſſimus dicendus foret gravis ille peccator, qui noxiam ſequens Queſnellii Doctrinam differret reconciliationem cum Deo, & interim vel uſu rationis privaretur, aut ex infortunio aliquo, vel apoplexia, aliove acciden-

denti subito mortem oppeteret. Neque isti casus forent valde rari, si ordinarie à peccatoribus deberet differri reconciliatio cum DEO, & propterea Confessarii communiter suspendere absolutionem, ut antea incipiant peccatores satisfacere. Longe aliter, ac Quesnellius suasit Spiritus Sanctus *Ecclesiastici capite quinto* quemlibet admonens peccatorem, sequentibus verbis notatu dignissimis: *Non tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem; subito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te.*

PROPOSITIO LXXXIX.

58. LXXXIX. *Quartus decimus gradus conversionis peccatoris est, quod, cum sit jam reconciliatus, habet Jus assistendi Sacrificio Ecclesiæ.*

DECLARATIO.

Dum propositio ista peccatori reconciliato concedit jus assistendi sacrificio, eo ipso supponit, quod ante reconciliationem, mediante absolutione obtinendam, prædictum jus neutiquam habeat, sicque ab audienda Missa, uti excommunicatus abstinere debeat; cum tamen Ecclesia generaliter diebus Dominicis, & festivis auditionem Missæ præcipiat, neque peccatores, nisi fuerint specialiter excommunicati, atque exclusi, excipiat. Et profecto, si peregrina illa Quesnellii doctrina vera esset, templa sæpius diebus festivis plurimum evacuarentur, atque facile ex in-

intermissione Missæ dignosci posset, quinam sint graves peccatores; item homines ad audiendas Missas à potestate Ecclesiastica diebus præceptis cogi nequirent, si, suspensa ad certum tempus absolutione, abstinere à Missis forent obligati.

PROPOSITIONES XC. XCI. XCII. & XCIII.

59. XC. *Ecclesia auctoritatem excommunicandi habet, ut eam exerceat per primos Pastores de consensu saltem præsumpto totius corporis.*

XCI. *Excommunicationis injustæ metus nunquam debet nos impedire ab implendo debito nostro: nunquam eximus ab Ecclesia, etiam quando hominum nequitia videmur ab ea expulsi, quando Deo, JESU Christo, atque ipsi Ecclesiæ per charitatem affixi summus.*

XCII. *Pati potius in pace excommunicationem, & anathema injustum, quam prodere veritatem est imitari Sanctum Paulum: tantum abest, ut sit erigere se contra auctoritatem, aut scindere unitatem.*

XCIII. *JESUS quandoque sanat vulnera, quæ præceps primorum Pastorum festinatio infligit, sine ipsius Mandato: JESUS restituit, quod ipsi inconsiderato Zelo rescindunt.*

DECLARATIO.

Ut intentum Quesnellii circa dictas quatuor propositiones magis penetretur, recolligendum, & notandum est ex dictis §. V. *In primis* Innocentium X. prævia maturissima deliberatione damnasse quinque propositiones ex Jansenii Libro quodam, quem *Augustinum* appellavit, excerptas. Notandum *secundo*, non obstante hac damnatione quamplures adhuc maxime in Gallia, & Belgio exstitisse, hæresi Jansenisticæ, præsertim in occulto, adhærentes, qui etiam hanc suam congregationem vocarunt *Ordinem Jansenistarum*, constituentes in ea unum *Abbatem*, alterum *Priorem*, Generales, quo officio ultimo Quesnellius longo tempore fungebatur. Notandum *tertio*, ut præfati, hucusque sub pelle ovina adhuc latitantes, magis dignoscerentur, ad instantiam Regis Christianissimi ab Alexandro VII. summo Pontifice præscriptam fuisse certam formulam, cui omnes Galliæ Archi-Episcopi, & quicumque Ecclesiastici Ordinis tam sæcularium, quam Regularium sese subscribere debuerunt, ac cum juramento affirmare, quod quinque propositiones ex Cornelii Jansenii libro, cui nomen *Augustinus*, excerptas, *sincero animo, etiam in sensu ab Auctore intento*, rejiciant. Fuit insuper annexa à Summis Pontificibus excommunicatio latæ sententiæ, incurrenda ab aliis, qui aliquam ex his quinque propositionibus, quæ fuerunt damnatæ tanquam hæreticæ, docere, vel defendere ullatenus præsumpserint. Notandum *quarto*, Janse-

ſeniſtas exinde in magnas fuiſſe redactos anguſtias, utrum ſalva conſcientia cum juramento ſeſe huic formulæ ſubſcribere, ac nihilominus adhuc interne poſſint tenere, & etiam, in occulto ſaltem, & clanculo doctrinam illam Janſeniſticam dilatare, nec non verbis, & ſcriptis defendere, quin coram DEO aliquam incurrant excommunicationem? Inde notandum *quinto*, quod pro ſolvendo dubio recurrerint veroſimiliter ad eorum Priorem Generalem Paſchaſium Queſnellium: Saltem is in allegatis ſupra propoſitionibus damnatis talia ſuggeſſit ipſis principia, ex quibus deducere potuerunt, ſe cum certa interna reſtrictione, ſeu æquivocatione poſſe, ne cathedras, & beneficia ſua deperdant &c. formulæ ſubſcribere; nec teneri veritatem, quam interne in doctrina Janſenii quaſi pure Auguſtiniana inveniunt, exterius prodere, neque excommunicationem propterea coram DEO incurrere, ſi eandem adhuc manuteneant, & in occulto defendant &c. nam (uti propoſitione 90. inquit Prior iſte Generalis) ad valorem excommunicationis requiritur conſenſus Eccleſiæ, ſaltem præſumptus, qualis in præſenti non adeſt; cum præter aliquot Epiſcopos expreſſe non pauci contradicant Ordinis Eccleſiaſtici &c. &c. ubi autem excommunicatio eſt invalida, taliter excommunicatus coram DEO juxta *propoſitionem* 91. non excluditur ab Eccleſia; quin potius conformiter *propoſitioni* 92. ſtans pro veritate imitatur Sanctum Paulum optantem pro Fratribus ſuis *anathema eſſe, ad Romanos c. 9.* Sanabit JEſus vul-

vulnera illa, quæ per excommunicationem præceps primorum Pastorum Festinatio inflixit sine ipsius mandato. Ita in substantia Quesnellius, ex quibus facile benignus Lector harum propositionum sensum intelliget.

60. Sed contra est 1. quod DEus Matth. cap. 16. & cap. 18. per illa verba: *Quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum & in cœlis*, dederit Petro, & Successoribus potestatem excommunicandi independenter ab Ecclesiæ consensu. Contra est 2. quod, dum Jensenistæ semper ad Concilia Generalia appellant, ipsum Concilium Tridentinum *Sess. 25. de Reform. c. 3.* loquens de excommunicationibus: quæ ab Episcopo feruntur, eam potestatem huic independenter à consensu Capituli vel Parochorum adscribat. Formalia sic habent: *Totum hoc in ejus arbitrio & conscientia sit positum, quando ipse pro re, loco, persona, aut tempore eas decernendas esse judicaverit:* ergo à fortiori idem erit dicendum de Papa tanquam Episcopo Episcoporum: Contra est 3. quod in emergentia talium casuum præsumi debeat pro Superiore excommunicationem statuente, nisi certo constet contrarium: *nam* (uti inquit Bernardus de Præcept. & Dispensat. cap. 9.) *Quidquid vice DEI præcipit homo, quod non sit certum displicere DEO, haud secus accipiendum est, quam si præcipiat DEus;* atqui in æternum nobis Jansenistæ non ostendent, excommunicationem maturissimo prævio examine latam in eos, qui tenent & defendunt quinque propositiones damnatas Jansenii, *certo displi-*

splicere DEO, ergo. Contra est 4. quod per hanc Quesnellii Doctrinam lata quibuscumque hæreticis, vel malevolis aperiretur porta ob excogitatas tales umbratiles rationes passim contemnendi fulminatam in eos excommunicationem, uti consideranti patet. Unde Jansenistæ per similia effugia Potestatem Ecclesiasticam eludere, atque quoad effectum frustrare allaborantes, non Paulum Apostolum, sed adhuc Saulum spirantem minas, & persequentem Ecclesiam imitantur.

PROPOSITIONES XCIV. XCV. XCVI. XCVII. XCVIII. XCIX. C. CI.

61\. XCIV. *Nihil pejorem de Ecclesia opinionem ingerit ejus inmicis, quam videre illic dominatum exerceri supra fidem fidelium, & foveri divisiones propter res, quæ nec fidem lædunt, nec mores.*

XCV. *Veritates eo devenerunt, ut sint lingua quasi peregrina plerisque Christianis, & modus eas prædicandi est veluti idioma ignotum: adeo remotus est a simplicitate Apostolorum, & supra communem captum fidelium; neque satis advertitur, quod hic defectus sit unum ex signis maxime sensibilibus senectutis Ecclesiæ, & iræ Dei in Filios suos.*

XCVI. *DEUS permittit, ut omnes potestates sint contrariæ prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non possit, nisi Divinæ gratiæ.*

XCVII. *Nimis sæpe contingit membra illa, qu[illegible] magis stricte unita Ecclesiæ sunt, despici, atque tra[illegible] ctari tanquam indigna, ut sint in Ecclesia, vel tan[illegible] quam ab ea separata; sed justus vivit ex fide, &* *non ex opinione hominum.*

XCVIII. *Status persecutionis, & pœnarum qu[illegible] quis tolerat tanquam hæreticus, flagitiosus, & im[illegible] pius, ultima plerumque probatio est: & maxim[illegible] meritoria utpote quæ facit hominem magis con[illegible] formem JESU Christo.*

XCIX. *Pervicacia, præventio, obstinatio in no[illegible] lendo, aut aliquid examinare, aut cognoscere, [illegible] fuisse deceptum, mutant quotidie quoad multos [illegible] odorem mortis id, quod DEUS in sua Ecclesia p[illegible] suit, ut in ea esset odor vitæ, V. G. bonos libros, in[illegible] structiones, sancta exempla &c.*

C. *Tempus deplorabile, quo creditur honora[illegible] DEUS, persequendo veritatem, ejusque discipulos. Tempus hoc advenit . . . haberi, & tractari à Re[illegible] ligionis Ministris tanquam impium, & indignu[illegible] omni commercio cum DEO, tanquam membrum pu[illegible] tridum, capax corrumpendi omnia in Societate San[illegible] ctorum, est hominibus piis morte corporis mors ter[illegible] ribilior. Frustra quis sibi blanditur de suarum inte[illegible] tionum puritate, & Zelo quodam Religionis, per[illegible] sequendo flamma, ferroque viros probos, si propri[illegible] passione est excæcatus, aut abreptus aliena; propte[illegible] rea, quod nihil vult examinare. Frequenter credi[illegible] mus sacrificare DEO impium, & sacrificamus diabolo DEI servum.*

CI.

CI. *Nihil spiritui DEI, & Doctrinæ JESU Christi magis opponitur, quam communia facere juramenta in Ecclesia, quia hoc est multiplicare occasiones pejerandi, laqueos tendere infirmis, & Idiotis, & efficere, ut nomen, & veritas DEI aliquando deserviat consilio impiorum.*

DECLARATIO.

Immerito in istis propositionibus conqueritur Quesnellius, falsissime imponendo Ecclesiæ, quasi abusive dominatum exerceret supra fidem fidelium, divisiones foveret, modos prædicandi antiquæ Ecclesiæ abrogaret, ipsos veritatis Prædicatores (Jansenistas nempe, & Quesnellii Sectatores;) injuste persequeretur, membra Ecclesiæ strictius unita (nimirium denuo Jansenistas) gladio excommunicationis peccaminose separaret, bonos libros, instructiones, & sancta exempla (Jansenistarum) obstinate rejiceret, ac examinare negligeret, sicque ea, quæ à Deo sunt posita in odorem vitæ, converteret in odorem mortis, nec non contra spiritum DEI, & Doctrinam JESU Christi communia exquireret juramenta (puta præscribendo formulam abjurandi quinque propositiones Jansenii) sicque occasiones multiplicaret pejerandi, laqueos tenderet infirmis, & efficeret, ut nomen & veritas Dei aliquando deserviant consilio impiorum. Nescio sane, quomodo immaculatam Christi Sponsam veritatis fulgore nitentem, vel ipse Lutherus, aut Calvinus magis denigrare, & obfuscare potuissent.

Calumniæ hæ sunt hæreticorum, non effata eorum, qui Catholici audiri, & in sinu Matris suæ, Catholicæ videlicet Ecclesiæ, mori cupiunt. Videantur occurrente aliqua speciali difficultate præter plures alios Dominicus Viva *Tom. 2. Trutinæ Theologicæ*, & Crescentius Krisper in suo speciali Tractatu, *Nubila Jansenismi, & Quesnellianismi &c. dispulsa*, intitulato: vel si succinctum desideretur declarationis harum propositionum compendium; illud, & quidem satis clarum adducit Felix Potestas *in Examine Ecclesiastico post Tomum tertium in appendice*.

§. Ultimus.

An Bajanistæ, Jansenistæ, & Quesnelliani in suis principiis quoad substantiam conveniant cum Lutheranis, & maxime cum Calvinistis, præsertim quoad Gratiam, & Liberum arbitrium.

Item.

Annectitur ad Finem succinctus modus disputandi cum ipsis.

62. Respondetur I. Quamvis prædicti non semper quoad terminos, ac phrases, item quoad accidentia conveniant cum Lutheranis, ac Calvinistis, concordant tamen cum ipsis sæpius quoad materiam de Gratia, & Libero arbitrio. Hæc Responsio etsi erui queat ex jam dictis in declara-

rationibus Propositionum Jansenii, & Quesnellii, singulariter tamen quoad materiam de Gratia, & Libero arbitrio adhuc succincte probatur; ubi ex cap. 2. Recolligendum venit, tam Lutherum, quam Calvinum negasse, quod gratia divina cohærere queat cum libero arbitrio tali, quale sibi annexam haberet non solum libertatem à coactione, verum etiam libertatem indifferentiæ: erat tamen Lutherum inter, & Calvinum hoc discrimen, quod Lutherus teneat, liberum arbitrium se habere mere passive seu esse rem de solo titulo, juxta propositionem inter damnatas à Leone X. *trigesimam sextam.* Econtra vero Calvinus equidem admittat concursum activum liberi arbitrii cum gratia; taliter tamen, ut voluntas præcise se habeat per modum instrumenti, quod ab artifice motum operationem impedire nequit; hinc uterque vult, in statu naturæ lapsæ ad rationem peccati sufficere libertatem à coactione. Errorem hunc Concilium Tridentinum *sess. 6. de justificatione* reprobat sequentibus formalibus.

Canone IV.

Si quis dixerit, liberum arbitrium à Deo motum, & excitatum nihil cooperari &c. neque NB. posse dissentire, si velit &c. mereque passive se habere; anathema sit.

Canone V.

Si quis liberum hominis arbitrium post Adæ peccatum amissum, & extinctum esse di-

 xerit,

xerit, aut rem esse de solo titulo &c. anathema sit. His præsuppositis.

63. Probatur Responsio: Tam Bajus, quam Jansenius, ac Quesnellius docuerunt, ad rationem meriti, & demeriti sufficere libertatem à coactione, nec requiri libertatem à necessitate in statu naturæ lapsæ: ergo in substantia conveniunt cum Luthero, & Calvino, qui neutiquam negantes libertatem à coactione, circa alteram libertatem indifferentiæ idem, ac præcedentes sentiebant, & exinde à Concilio Tridentino allegato duplici Canone fuerunt rejecti. Antecedens probatur allegando ex quolibet eorum duas propositiones damnatas:

Inter rejectas Michaëlis Baji duæ sic sonabant:

XXVIII.

Pelagianus error est, quod liberum arbitrium valet ad ullum peccatum vitandum.

LXV.

Non nisi Pelagiano errore admitti potest aliquis usus liberi arbitrii bonus, sive non malus, & gratiæ Christi injuriam facit, qui ita sentit.

Inter Propositiones Jansenii.

I.

Aliqua DEI præcepta hominibus justis vo-

volentibus, & conantibus secundum præsentes, quas habent vires, sunt impossibilia; deest quoque illis gratia, qua possibilia fiant.

III.

Ad merendum, & demerendum in statu naturæ lapsæ non requiritur in homine libertas ac necessitate, sed sufficit libertas à coactione.

Inter Propositiones Quesnellii.

I.

Quid aliud remanet animæ, quæ Deum, ac ipsius gratiam amisit, nisi peccatum &c. & generalis impotentia &c. ad omne opus bonum?

II.

JESU Christi gratia, principium efficax boni cujuscumque generis, necessaria est ad omne opus bonum; absque illa non solum nihil fit, sed nec fieri potest.

Nota hic I. quod ab istis nulla concedatur gratia interna sufficiens, sed solummodo efficax, quæ non omnibus datur, & consequenter illi, qui ea gratia carent, carent quoque libertate indifferentiæ ad servanda mandata Decalogi. Nota II. benigne Lector, quomodo in suis principiis, & quoad substantialia Bajus, Jansenius, & Quesnellius ad invi-

cem cohæreant tam inter se, quam cum tertio, nimirum Calvino.

64. Respondetur II. Etiam ipsimet moderni Calvinistæ agnoscunt, sibique gratulantur, quod Jansenistæ in Substantialibus cum eorum doctrina conveniant, id unice optantes, ut quoque cum ipsis Romanæ Ecclesiæ aperta fronte renuncient: ad hoc ultimum apud Antonium Mayr in suo Augustino Doctore gratiæ *parte 2. Num. 101.* eosdem animat Labadius primo Catholicus, inde Jansenista, & demum Calvinianæ Hæresis Genevæ minister, qui suis antea rescripsit, non posse negari, quod circa grandia prædestinationis, & gratiæ dogmata eadem fides sit Calvinistarum, ac Jansenistarum. Optime noscunt Jansenistæ (inquit Jurieu apud Mayr *loc. cit. n. 103.*) quod gratia invincibilis in sensu Calvini, & efficax in sensu Jansenii, eadem sit, quodque nulli gratiæ interiori aliter resistatur in Systemate Janseniano, quam Calviniano. Sic pariter Grotius cordate asseruit apud Mayr *loc. cit. num. 68.* si Catholici Jansenianas opiniones reciperent, duas Ecclesias, Romanam scilicet, & Calvinianam mox in unam coalituras. Et hinc Præcones Calvinianæ Sectæ in Hollandia librum Jansenii, cui nomen *Augustinus*, mox in vulgarem Patriæ suæ linguam traducentes alte clamarunt, nihil hoc libro aptius fore ad confirmanda fidei suæ dogmata. Nec videntur ipsimet Jansenistæ defacto circa materiam de gratia inficias ire; *Super materiam de gratia non est amplius solidum dissidium inter Catholicos, & Calvinistas*, inquit auctor Traditionis Ecclesiæ Romanæ, quem

quem Auctorem Illustrissimus Archi-Episcopus Cameracensis apud Mayr *loc. cit.* asserit, fuisse ipsummet Quesnellium.

65. Quæres finaliter, quidnam sit observandum, si occurrat aliqua occasio disputandi cum Jansenistis? ubi per Jansenistas æque Michaëlis Baji, ac Jansenii, & Quesnellii Sectatores in principiis suis omnino convenientes intelligimus. Respondetur eodem ferme modo, quo præcendenti Capite circa Acatholicos. *In primis*, non facile digressionem esse faciendam ad materias particulares, sed sistendum in principiis generalibus, in Quæstionibus prolegomenicis, & hinc inde per discursum jam allegatis. *Secundo* principaliter inhærendum, quod Pontifex in materia fidei, ac morum loquens ex Cathedra sit regula infallibilis, non solum in materia Juris, sed etiam in materia facti talis, quod habet connexionem cum Quæstione juris. *Tertio* quod si multum contenderent, ad constituendam aliquam doctrinam in materia fidei infallibilem præter decisionem Pontificis requiri etiam consensum Ecclesiæ; dato etiam hoc (nunquam concesso) talis consensus in præsenti adest, cum Bullam Innocentii X. contra Jansenium, & alteram *Unigenitus* Clementis XI. contra Quesnellium omnes ferme Episcopi totius mundi (paucissimis respective exceptis, qui attendendi non sunt) omni cum submissione receperint. *Quarto*, Si ulterius vellent Jansenistæ, consensum hunc Ecclesiæ debere exprimi in aliquo Concilio generali, id esse falsissimum non solum in Quæstionibus prolegomenicis,

sed etiam superius §. 1. Num. 3. & seqq. demonstratum jam fuit. Audiatur desuper S. Augustinus, quo potissimum, etsi falso, gloriantur Jansenistæ. Hic itaque Sanctus Antistes *Lib. 4. cap. 12.* contra duas Epistolas Pelagianorum sequentia habet formalia: *Aut vero Congregatione Synodi opus erat, ut aperta pernicies damnaretur, quasi NB. nulla hæresis aliquando nisi Synodi congregatione damnata sit; cum potius rarissime inveniantur, propter quas damnandas necessitas talis extiterit &c. Verum istorum superbia &c. tantum se extollit &c. ut propter illos Orientis, & Occidentis Synodus congregetur.* *Quinto* accedit, quod eorum quoque doctrina in Concilio Generali Tridentino quoad plura puncta fuerit damnata, uti in declarandis propositionibus sæpius per decursum ostendimus. *Sexto* dum non raro ex ipsis querelam percipies, se nil unquam aliud tenuisse, quam doctrinam puram, quin sæpius formalia verba Divi Augustini, ut Augustinianos se vivere, & mori velle; cum Magnum Augustinum ipsamet Ecclesia antiqua cum Prædecessoribus Pontificibus, & SS. PP. unanimi voce maximis honorum, ac Laudum titulis semper extulerit. Tu Catholice ad hæc Jansenistis repone, neminem, nisi invidum, vel Sanctissimi hujus Antistitis eximia in Ecclesiam merita ignorantem altefato memorata laudum prædicata abnegare posse. Ast, ut cum Summorum Pontificum Oraculis & Generalium Conciliorum Decretis par Eidem adscribatur infallibilitas, hoc nec ipse hic humillimus Ecclesiæ filius, si adhuc in terris existeret, pateretur, nec verus Catholicus manutenere

præ-

præsumeret, præsertim postquam Alexander VIII. simile assertum *propositione 30. juxta dicenda cap. IV.* roprobavit. Verum quidem est, quod Jansenistæ sæpius verba etiam adducant formalia, D. Augustini, non tamen juxta sensum & mentem ejusdem, quæ longe alia foret, si textus integros proferrent, & simul antecedentia cum subsequentibus connecterent. Notandum insuper est ex D. Thoma *Lect. 7. in caput. 1. Joannis*, quod Divus Augustinus, dum oppugnat Pelagianos, omnia puris naturæ viribus adscribentes, videatur in modo loquendi prima fronte omnia attribuere soli gratiæ, sicut econtra, dum certat contra Manichæos, nullum liberum arbitrium agnoscentes, crederetur in modo scribendi favere Pelagianis.

Caput IV.

Declarans

Propositiones damnatas, à potiori pertinentes ad materiam morum, seu ad Theologiam moralem.

Theologia moralis *est illa facultas, quæ principaliter ordinatur ad actus humanos laudabiliter dirigendos, & ad casus conscientiæ occurrentes recte resolvendos.* Ne autem utilissimæ, & ad excipiendas Confessiones necessariæ hujus facultatis limites sive per excessum, sive per defectum excedantur, proscripserunt summi Pontifices ex ejusdem finibus varias propositiones, quæ vel nimiam laxitatem,

tem, vel excessivum rigorem continebant. In præsenti ambæ declarabuntur succincte, & Lectores pro majori notitia sæpius ad Theologiam moralem Patris Reiffenstuel remittentur.

§. I.

Viginti octo Propositiones damnatæ ab Alexandro VII. cum Decreto eas damnante legi possunt in principio Tomi primi.

§. II.

Damnatæ viginti octo Propositiones declarantur.

PROPOSITIO I.

2. *Homo nullo unquam vitæ suæ tempore tenetur elicere actum Fidei, & Spei, & Charitatis, ex vi præceptorum Divinorum ad eas virtutes pertinentium.*

DECLARATIO.

Non defuerunt Doctores Catholici, qui cum Bannez, Serra, & Sancio docuerunt, memoratas virtutes Theologicas quoad exercitium suorum actuum nunquam obligare per se, ac directe, sed tantum per accidens, & indirecte, nimirum præcise pro tunc, quando alia quædam, quæ sine his virtutibus subsistere nequeunt peragere tenemur. Exemplificant hanc suam indirectam obligationem in

in aliquo peccatore gravi; qui abstringitur suo tempore amissam per peccatum mortale gratiam iterum vel per contritionem perfectam, vel per Sacramenrum Pœnitentiæ cum attritione recuperare; talis enim peccator indirecte, & per accidens etiam tenetur elicere actum fidei; quoniam nequit hanc contritionem vel attritionem tanquam iterum reconciliativam cum DEO elicere, nisi simul credat in DEUM, atque confidat, ab Ejus infinita Bonitate sibi peccatum denuo remittendum. *Ast contra est*, quod Sacra Scriptura non solum per accidens, ac in ordine ad alias virtutes, sed absolute, & immediate quoque, uti alia præcepta Decalogi, injungat exercitium harum virtutum: Nam *qui non crediderit, condemnabitur.* Marc. cap. ult. v. 16. Et *qui non diligit, manet in morte.* 1. Joan. c. 3. v. 14. Unde etiam dilectio DEI Matth. cap. 22. dicitur *primum, & maximum mandatum.* Vide de hoc fusius Reiffenstuel *Tract. 4. Dist. 2. n. 27. ac Dist. 5. n. 9. & Dist. 6. post Num. 9. in Additione.*

PROPOSITIO II.

3. *Vir equestris ad duellum provocatus potest illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat.*

DECLARATIO.

Quoniam in Ordine Equestri Divi Jacobi à Sancta Sede Apostolica approbato Candidatus assumen-

mendus jurare debet, se nunquam recusasse duellum, ad quod fuerit provocatus; exinde aliqui Theologi intulerunt, licitum esse acceptare duellum provocato, ne recusans notam timiditatis apud alios incurreret: alias enim circa hoc punctum Regulam dicti Ordinis Sacra Sedes magis im quam approbasset. Hoc tamen ipsum fundamentum, cui propositio à Summo Pontifice damnata innititur, laborat falso supposito: non enim Candidatus Ordinis hujus Equestris ab eodem repellitur, si recusaverit acceptare duellum, *ne DEUM duellando graviter offendat*, quamvis exinde forsan per accidens apud homines improbos, & vulgares incurrat aliquam notam timiditatis, quæ tamen nota curanda non est; dum econtra apud alios, Mandata Dei, & Ecclesiæ timentes, duellum acceptans judicatur potius imprudens, utpote vitæ propriæ non minus, quam alienæ cum maximo Reipublicæ detrimento valde prodigus. Fugere invasorem provocantem ex mera timiditate, videtur Viro Equestri equidem ignominiosum, non autem recusare duellum, ne Deum graviter offendat; unde primum, non secundum teste Mendo apud Viva hic exigitur à Candidato Ordinis Equestris Divi Jacobi. *Videatur Reiffenstuel Tract. 9. Dist. 3. num. 45. & seqq. Additionibus.*

PROPOSITIO III.

4. *Sententia asserens, Bullam Cœnæ solum prohibere absolutionem hæresis, & aliorum criminum, quan-*

quando publica sunt; & id non derogare facultati Tridentini, in qua de occultis criminibus sermo est, anno 1629. 18. Julii in Consistorio Sacræ Congregationis Eminentissimorum Cardinalium, visa & tolerata est.

DECLARATIO.

Duplex Quæstio moveri posset: *Prima*, utrum de facto sit vere probabile, Episcopum extra specialem aliquam facultatem posse absolvere ab hæresi occulta, & ab aliis Casibus Bullæ Cœnæ Domini necdum publicis? *Secunda* an sententia affirmans fuerit in Consistorio Sacræ Congregationis Eminentissimorum Cardinalium visa, & tolerata? Ultima quæstio facile resolvitur, dicendo, quod testante Ipsomet Summo Pontifice in præsenti falsum sit, illam Doctrinam fuisse aliquando à Cardinalibus ad Trutinam revocatam, & toleratam. Utrum autem per hanc ipsam propositionem saltem indirecte quoque damnata fuerit Sententia Ledesmæ, Cordubæ, Vegæ, & Emanuelis Sa &c. volentium, Episcopum posse absolvere à Casibus Bullæ Cœnæ occultis, eo quod Concilium Tridentinum *Sess. 24. de Reform. cap. 6.* tribuerit Episcopis facultatem absolvendi in foro conscientiæ ab omnibus Casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, adhuc dubitatur? Ad quod Respondeo, quod opinio illorum Auctorum, qui Episcopis quidem tribuunt

hanc

hanc facultatem; non tamen addunt, *quod præfata sententia fuerit à Consistorio Cardinalium tolerata &c.* quod (inquam) illa opinio in præsenti pariter fuerit damnata, ex ipsis verbis formalibus tam clare non constat; videtur tamen eadem jam aliunde carere solida probabilitate; quoniam Bulla Cœnæ Domini extra Romanum Pontificem omnibus adimit potestatem absolvendi à Casibus ibidem contentis, idque cum clausula; *non obstantibus NB. cujusvis Concilii Decretis.* Accedit, quod apud Viva hic sæpe Pontifices S. Pius V. Gregorius XIII. & Clemens VIII. declararint, non posse amplius Episcopos uti ea facultate à Tridentino concessa. Quam declarationem, & quidem diversorum Pontificum ab omni suspicione falsitatis esse immunem ex eo liquet, partim, quia ea reperitur in gravissimis Auctoribus; partim, quia eandem in suis responsionibus secutæ sunt tam sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, quam Suprema Inquisitio quoad factas in hoc sacro Tribunali Decisiones, prout videri poterunt apud Eminent. Cardinal. Vincentium Petra in suis Commentariis *Tom. 3. Constitut. 18. Innocentii IV. num. 19. & seqq.* Et quis credet, tot responsiones & Decisiones in causa tam ardua semper contigisse inconsulto aliquo Pontifice? unde à primo ad ultimum admisso, quod Episcopis à Concilio Tridentino ante Bullam Cœnæ Domini hæc fuerit potestas etiam quoad hæresin occultam concessa: de facto tamen per Bullam Cœnæ Domini eadem de jure Ordinario fuit sublata; quamvis de speciali pri-

privilegio soleat Episcopis Germaniæ indulgeri ad eorum instantiam facultas absolvendi ab omnibus casibus reservatis etiam Bullæ Cœnæ; in locis tamen, ubi impune grassantur hæreses. Videatur Reiffenstuel in Jure Canonico *Lib. 5. tit. 7. §. 7. n. 367. & in Theologia morali Tract. 4. dist. 4. n. 29. & 30.* Videri quoque poterit P. Pichler *Lib. 5. Decret. Tit. 7.* defendens, in Germania Episcopis etiamnum *de jure ordinario* competere potestatem absolvendi ab Hæresi occulta non obstante Bulla Cœnæ, cui tamen sententiæ ob tot Declarationes, & Decisiones Supremorum Tribunalium contrarias adstipulari nequeo. Et quamvis in Germania inferiori, seu Belgio juxta aliquot AA. tam Episcopi, quam deputati ab his alii Sacerdotes soleant absque ullo scrupulo ab Hæresi occulta, imo etiam publica absolvere, id tamen si contingat, non fit de jure ordinario, sed teste Henno ex speciali privilegio ipsis à Gregorio XIII. ad instantiam Philippi II. Hispaniarum Regis concesso.

5. Quæres I. An Episcopi ab hæresi, & aliis Casibus Bullæ Cœnæ Domini queant saltem in aliquibus casibus extraordinariis per se, vel per deputatos absolvere, quamvis non habeant illud speciale privilegium? *Respond.* Eosdem & jam non specialiter privilegiatos posse sic absolvere non solum in articulo, vel periculo mortis; verum etiam quando ex parte eorum, qui tale peccatum perpetrarunt, intercedit perpetuum, aut salt[em] in longo

tempore durans impedimentum, personaliter accedendi Summum Pontificem, vel Nuntium Apostolicum, aliumve Delegatum hac facultate absolvendi præditum. Ubi tamen inter Episcopum Germaniæ habentem singularem potestatem superiori numero declaratam, & inter alium, hac singulari potestate non præditum, sequens intercedit discrimen, quod posterior in simili casu apud laborantes impedimento longiori quidem tempore, non tamen in perpetuum durante, debeat exigere cautionem juratoriam de se sistendo in loco debito cessante impedimento: quale juramentum non requiritur, si Episcopus obtinuerit hanc singularem facultatem absolvendi specialiter. Ita communissima contra nonnullos; & ratio est, quia juxta Regulam communiter à Theologis receptam ob longius impedimentum intercedens personaliter accedendi Summum Pontificem Casus Papalis fit Episcopalis, *ne* alias intra tantum temporis spatium suspendendo absolutionem *pro dilatione Pœnitentiæ periculum immineat animarum*, uti loquitur Papa cap. *Mulieres.* cap. *Quamvis.* & cap. *de cætero, de sententia Excommunicationis.* Item cap. *eos qui de sententia Excommunicationis in 6.* Et quamvis ibidem solummodo fiat sermo de incurrente excommunicationem reservatam ob percussionem Clerici; quia tamen ratio *periculi animarum* illic allegata pugnat etiam pro aliis excommunicationibus reservatis, pariformiter de illis erit discurrendum, nam *ubi eadem est ratio, eadem est Juris dispositio. Leg. ideo* 27. *ff. de Legibus.* Et *de similibus idem est habendum judicium.* cap. 2. *de Translatione Episcopi.*

Quod

Quod maxime verum eſt quoad Leges, & Canones reſpicientes ſalutem animarum, & ubi ratio Legis eſt contenta in ipſa Lege, prout in præſenti; etenim ratio in Lege expreſſa eſt anima Legis. *Can. Conſuetudo. Diſt. 1. & L. 7. ff. de Portion. quæ Liberis &c.*

6. Quæres II. Quinam cenſeantur perpetuo, vel ſaltem longiori impedimento laborare, ut excuſentur à perſonali acceſſu ad Curiam, vel ad ſpecialiter delegatos à Summo Pontifice, quoad caſus Bullæ Cœnæ? *Reſpond.* Eosdem communiter reſenſeri infirmos, valetudinarios, decrepitos, Religioſos, mulieres, alterius poteſtati ſubjectos (uti ſunt filiifamilias &c.) & inopes tanta paupertate preſſos, ut ad Curiam ire nequeant: nam hi omnes, præſertim, ſi ſummus Pontifex, vel Nuntius Apoſtolicus ſint in valde notabili diſtantia remoti, cenſentur habere moralem ſaltem impotentiam adeundi; cum vel abſolute non niſi cum maxima difficultate poſſint accedere. Porro taliter impediti perſonaliter adire Papam, poſſunt hoc beneficio abſolutionis Epiſcopalis cum cautela ſuperiori numero adjuncta uti, quin teneantur Romam mittere Procuratorem aliquem, vel ſupplicam ſcribere illuc ad S. Pœnitentiariam pro obtinenda abſolutione à cenſuris Papæ reſervatis: nam Jura ſolummodo exigunt perſonalem acceſſum, quando Reus accedere poteſt, atqui in ſimili caſu non poteſt: ergo. Videantur Reiffenſtuel in Jure Canonico cit. lib. 5. Tit. 7. §§. 7. 8. & 9. ac Dominicus Viva hic.

7. Quæres III. Quanto tempore debeat impedimentum aliquod, quod alias non est perpetuum durare, ut censeatur per illud quis excusatus à personali accessu ad summum Pontificem, Nuntium &c. pro absolutione hæresis, vel aliorum Casuum Bullæ Cœnæ? *Respond. I.* Si impedimentum illud v. g. infirmitas, alias non habens simul annexum periculum mortis, duret solummodo per aliquot dies, vel menses exinde quis non excusatur à personali accessu, sed tenetur expectare, usque dum reconvalescat, nisi velit per litteras Romæ procurare dispensationem, ut ab aliis cæteroquin non prædito hac facultate à simili censura absolvi queat. Ratio est, quia alias passim posset eludi vigor Bullæ Cœnæ, & damnationis propositionis tertiæ, uti consideranti patet. *Respond. II.* Si tale impedimentum prudenter credatur duraturum pluribus annis, puta quinquennio, vel decennio, censetur excusari implicatus censuris Bullæ Cœnæ à personali accessu ad Curiam &c. Ita communis: & ratio est; quia tale impedimentum vere censetur longo tempore durare. In dubio, prudentis judicio, ac perpensis simul circumstantiis spectanda est moræ hujus longitudo, ratione cujus possit Episcopus cæteroquin speciali facultate non præditus per se, vel per Deputatum à talibus Casibus, & Censuris Bullæ Cœnæ absolvere cum onere se sistendi cessante impedimento. Videatur Viva hic n. & simul reflectatur, quod in Germania eo minor sit difficultas, quo Episcopi majorem habeant facultatem absolvendi per se, & per alios.

PRO

PROPOSITIO IV.

8. *Prælati Regulares possunt in foro conscientiæ absolvere quoscunque sæculares ab hæresi occulta, & ab excommunicatione propter eam incursa.*

DECLARATIO.

Quod Prælati Regulares post Bullam Cœnæ Domini non habeant amplius facultatem in foro conscientiæ absolvendi sæculares ab hæresi occulta, clare patet ex terminis propositionis damnatæ; Utrum vero idem de aliis casibus Bullæ Cœnæ sentiendum sit, adhuc dubitari posset. Ratio dubitandi est; quia propositio ista damnata præcise illis adimit potestatem absolvendi ab hæresi occulta quoad sæculares; ergo quoad alios casus videtur eandem adhuc concedere. Respondetur tamen, hanc facultatem etiam quoad alios casus Bullæ Cœnæ, quamvis non per hanc propositionem, attamen per ipsam Bullam Cœnæ, Prælatis Regularibus, æque ac Episcopis adimi; quia memorata Bulla §. finali expresse abrogat omnia indulta, & Privilegia Regularium quoad hanc absolutionem, uti recte notat noster Sabinus Bononiensis in suæ Lucis moralis appendice, seu brevi notitia &c. *Quæsito 4. n. 4.* Videatur Reiffenstuel *Tract. 13.* Theolog. Moral. *Dist. 2. post n. 75. Addit. VI.*

9. Quæres, An Prælati Regulares saltem non habeant facultatem per se, vel per suos substitutos absolvendi sæculares in foro interno ab hæresi occulta, aliove peccato in Bulla Cœnæ reservato, si talis Casus ob interveniens impedimentum conformiter dictis *num.* 5. & seqq. ex Papali fiat Episcopalis? *Respondeo*, extra imminens periculum mortis negative: quamvis non desint Doctores affirmativam tenentes. *Ratio* mea principalis est; quia in casu intervenientis impedimenti summus Pontifex *c. de cætero,* & *cap. Ea noscitur*, ac alibi *de sententia excommunicationis* solummodo Episcopis quoad suos subditos dat hanc facultatem: ergo non Prælatis Regularibus quoad sæculares extraneos. Videatur Reiffenstuel *Lib.* 5. *Decretal. Tit.* 7. §. 8. *n.* 300. qui tamen *n.* 97. adjungit, quod, si adesset impedimentum adeundi non tantum Pontificem, verum etiam Episcopum, seu alios speciali hac facultate præditos, possit talis habens casum Bullæ Cœnæ à quovis Confessario approbato absolvi.

10. Insuper pro praxi Confessariis specialiter hac facultate absolvendi equidem non prædita adhuc deservire poterit, diversas posse influere circumstantias, propter quas talis hæresis, vel alius casus ne quidem amplius censeatur comprehendi sub casibus Bullæ Cœnæ, & sic consequenter possit absolvi quoque ab aliis. Enumerantur utilissime dictæ circumstantiæ à Viva hic *num. IX. in primis*, si hæresis, vel alius ca-

sus

ſus in Bullæ Cœnæ reſervatus fuerit tantum internus: nam Eccleſia defacto mere interna, præſertim cum annexa excommunicatione, non ſolet reſervare. *Secundo*, ſi peccatum tale exterius poſitum ſit tantummodo leve, quamvis internum foret grave. Sic à pari juxta Cardinalem de Lugo, Suarez, & alios, ſi percuſſio Clerici conſideratis, omnibus circumſtantiis adhuc fuerit revera levis non incurretur excommunicatio lata in percuſſores Clericorum, quamvis talis habuiſſet intentionem data opportuna occaſione graviter percutiendi, adeoque talis percuſſor poſſet abſolvi à quolibet Sacerdote. *Tertio*. Si prudens foret dubium, utrum peccatum commiſſum comprehenderetur ſub Caſibus Bullæ Cœnæ: nam *Odia ſunt reſtringenda, & favores ampliandi. Regula 16. Juris in 6. Quarto.* Si ignorantiâ non craſſâ, aut ſupinâ à committente peccatum, ignoretur excommunicatio peccato annexa: nam ſtante hac ignorantia peccans non cenſetur contumax, ſicque excuſatur à cenſura, propter quam talis caſus in Bulla Cœnæ reſervatur. *Quinto*. Si e. g. hæreſis, alias in Bulla Cœnæ reſervata, fuerit præciſe externa, non tamen interna, puta, ſi quis ex metu, vel vehementi ira quædam verba hæretica protulerit, licet interne in intellectu non ſic crediderit: nam quamvis talis in foro externo præſumeretur hæreticus; in foro tamen conſcientiæ non eſſet talis, ſicque juxta Toletum, Suarez, Sanchez, noſtrum Matthæuccium, & alios non incurreret Caſum reſervatum in Bulla Cœnæ licet

cœteroquin graviter peccaret, contra confessionem externam fidei. Plura adhuc circa hanc materiam vide apud Reiffenstuel *Tract.* 4. *Dist.* 4. *Quæst.* 3.

PROPOSITIO V.

11. *Quamvis evidenter tibi constet, Petrum esse hæreticum, non teneris denunciare, si probare non possis.*

DECLARATIO.

Ratio, cur hæc propositio fuerit damnata, est, quia talis denuntiator ab omni periculo pœnæ talionis, aliave immunis est; quoniam coram tribunali sacræ Inquisitionis (apud quod, ubi viget, illa denuntiatio fieri debet) hoc crimen non tenetur probare tanquam actor, sed tantum deponere, quod audivit veluti testis, ac sufficit præfato sacro Tribunali hæc denuntiatio saltem ad diligentiam adhibendam pro ulteriori inquisitione, & ponendis Cautelis. Ita Felix Potestas *Tom.* 2. *n.* 595. & Viva hic, ambo Itali.

An autem etiam in Germania, ubi non viget sacra Inquisitio, & ubi hæretici cum Catholicis permixti vivunt, sit facienda denuntiatio Episcopis cum tanto rigore, & quando crimen hæ-

hæresis probari nequit, examinat la Croix, *Lib. 2. num.* 215. atque inclinat in negativam quando exinde non imminet periculum grave seductionis aliorum &c. dum autem ipsi objicitur allegata propositio damnata, ait, illam esse intelligendam tantummodo quoad loca, in quibus viget officium Inquisitionis, seu ubi Bullæ in tanto rigore usu receptæ sunt; non autem quoad Germaniam fuisse cum tanto rigore receptas, testantur plures Viri eximie docti.

12. Dixi autem notanter: *La Croix inclinat in negativam, quando NB. exinde non imminet periculum grave seductionis aliorum &c.* nam stante gravi periculo perversionis aliorum, quis non solum jure positivo, sed etiam ex Lege naturali obligatus esset ad talem denuntiationem, cum quodlibet membrum teneatur sub gravi avertere notabile damnum, vel grave periculum notabilis damni Reipublicæ, quantum potest, etiam cum aliquo incommodo proprio. Censetur autem tale grave periculum seductionis semper adesse, si similes hæretici fuerint Pastores, vel alii Emissarii in terris Catholicis Romani Imperii occulte latentes, & nescio quos libellos venenatos in abscondito in populum spargentes, prout misera sæpius, & quidem novissime docuit experientia.

13. Quæres I. An apud talem Hæreticum, respectu cujus imminet periculum seductionis aliorum, teneatur quis ante denuntiationem præmittere aliquam correctionem Fraternam? Ratio du-

bitandi est; quia ipsemet Christus hunc ordinem correctionis præscripsisse videtur. Matth. cap. 18. v. 15. & seqq. *Si peccaverit in te Frater tuus, vade, & corripe eum inter te, & ipsum solum &c. Si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum vel duos &c. quod si non audierit eos, dic Ecclesiæ.* Hoc tamen non obstante, Respondeo cum nostro Matthæuccio *in Cautela Confessarii Lib. 1. cap.* *num. 3.* absque prævia hac fraterna correctione faciendam esse denuntiationem talis periculosi hæretici, partim quia præmissa etiam hac privata correctione remaneret gravis formido, atque prudens dubium, utrum exinde se emendet, & non potius cum majori deinceps cautela venenum hoc ulterius in occulto diffundat non sine gravi Reipublicæ Catholicæ detrimento; quo stante prudenti dubio semper magis ad bonum totius communitatis, quam ad particulare ejusdem membrum respici debet: partim quia ordo correctionis singularis præmittendæ non concernit crimina Reipublicæ noxia, sed particularia, seu privata, ut apud Matthæuccium *loc. cit.* in terminis docet D. Thomas *c. 2. qu. 33. art. 1. in corpore ad 3.* ubi taliter loquitur: *Quando imminet periculum multitudini, non habent ibi locum hæc verba Domini* (nimirum: si peccaverit in te Frater tuus &c.) *quia tunc frater peccans non peccat in te tantum, &c.*

14. Quæres II. An similem hæreticum quis teneatur denuntiare, si non certo sciat, eum periculose dilatare hoc venenum, sed id tantummodo

modo ab alias audierit? Ratio dubitandi eſt; quia in hac propoſitione damnata ſolummodo fit mentio de illis, qui *evidenter* ſciunt, talem eſſe hæreticum, & tamen non denuntiant; eo quod non poſſint probare; atqui ille, qui tantum ab aliis audivit, exinde non evidenter ſcit, utrum dicta hæc aliorum à parte rei ſint vera, nec ne? ergo. Reſpondeo ad hoc dubium. Quamvis talis intermittens denuntiationem non incideret in hanc propoſitionem damnatam ob cauſam in ratione dubitandi allatam; tenetur nihilominus, ſi à Viris fide dignis intellexerit, ſimilem periculoſum hæreticum (nihil tamen augendo; vel minuendo ex propriis) denuntiare. Ratio eſt partim, quia ſi manifeſtantes ſunt viri fide digni, manet adhuc grave periculum notabilis damni à quadam communitate Catholica incurrendi, ubi etiam ex lege naturali Charitatis vel juſtitiæ, præſcindendo à particularibus conſtitutionibus, bonum commune præponendum eſt bono privato; partim, quia in Edicto apud Dianam *Part.* 4. *Tract.* 5. *Reſolut.* 29. videndo, præcipitur denuntiatio, *ſi quis ſciverit, vel audierit ea delicta.* Et ita ſentiunt apud Dianam *loc. cit.* Fagundez, Thomas à JESU, Rodriquez, Portell. &c. Quinimo Diana *loc. cit.* quoad ſimile vitium Reipublicæ ſumme noxium vult, ut debito loco indicetur, quamvis neſciatur poſitive, utrum manifeſtantes ſint fide digni, nec ne, ubi tamen nil addi debet, per aliquam auxeſin, nec poſitive credi, quod E. G. in ſimili caſu quis ſit talis Emiſſarius; utpote cum necdum habeatur grave fundamentum

id

id asserendi; proderit tamen similis denuntiatio ad ulteriorem indagationem in re ista præ aliis Reipublicæ noxia cum summa prudentia, cautela, & circumspectione taliter instituendam, ut tamen exinde indicatus apud alios, qui juvare nequeunt, non diffametur, antequam in majorem notitiam criminis per fundamenta graviora deveniatur.

PROPOSITIO VI. & VII.

15. VI. *Confessarius, qui in Sacramentali Confessione tribuit pœnitenti Chartam postea legendam in qua ad venerem invitat, non censetur sollicitasse in Confessione, ac proinde non est denuntiandus.*

VII. *Modus evadendi obligationem denutiandæ sollicitationis est, si sollicitatus confiteatur cum sollicitante, hic potest ipsum absolvere absque onere denuntiandi.*

DECLARATIO.

Pro faciliori utriusque damnatæ propositionis intellectu tria occurrunt notanda, quorum *primum* est, quod Gregorius XV. sapientissime perpendens, quanta mala ex sollicitatione ad turpia in confessionali sequantur, severissimam contra tales Sollicitantes emanare fecerit Bullam, incipientem,

tem, *Universis Dominici Gregis*, & anno 1623. 30. Aprilis editam. In hoc omnes Sacerdotes Sæculares, & Regulares denuntiari mandat. I. *Qui* (sunt formalia Bullæ) *personas, quæcunque illæ sint ad inhonesta sive inter se, sive cum aliis quomodolibet perpetranda in actu Sacramentali Confessionis.* II. *Sive ante, vel post immediate, seu* III. *occasione, vel prætextu confessionis hujusmodi, etiam Sacramentali Confessione non secuta sive* IV. *extra occasionem Confessionis in Confessario* (seu Confessionali) *aut loco quocunque, ubi Confessiones Sacramentales audiuntur, seu ad Confessionem audiendam electo, simulantes ibidem confessiones audire, sollicitare, vel procurare tentaverint, aut cum eis illicitos, & inhonestos sermones, sive tractatus habuerint.*

16. Notandum II. Quod hæc denuntiandi obligatio sollicitatis ideo tam exacte fuerit imposita, partim ut similia enormia delicta, si quæ fiant, rigidissimis castigentur pœnis: partim ut ea perpetrantes non solum emendentur, verum quoque alii, videntes indeclinabilem talium delictorum denuntiationem, in futurum à gravissimo hoc peccato coerceantur, & deterreantur: partim ut periculo prostitutionis alicujus sacræ communitatis, aut vilipensionis Sanctissimi Sacramenti Pœnitentiæ efficacius in futurum præcaveatur. Et licet dicta Bulla Gregoriana in Germania, ubi non viget Tribunal Inquisitionis, dicatur non ubique recepta; adhuc tamen tales ibidem in Confessionali sollicitatæ personæ, si non *vi hu-*

jus Constitutionis, ad minus *ex Lege Charitatis* tenentur ad denuntiationem, saltem in illis circumstantiis, in quibus denuntianti ex una parte non imminet prudens periculum gravis exinde damni; ex altera vero ex omissione denuntiationis bonum publicum subit periculum prostitutionis ob tale membrum putridum alias incurrendæ: nam, si obligor ex fraterna Charitate, dum facile possum avertere vere grave periculum, notabilis damni à privato, multo magis id procedit respectu alicujus integræ Communitatis: ordinata enim Charitas exigit, ut bonum commune præferatur bono privato, præsertim respectu talis membri putridi, apud quod privata correctio non proficit *ordinarie* loquendo; ubi in dubio secundum ordinarie contingentia judicari debet, maxime quando agitur simul de periculo boni publici. Cæterum redeundo iterum ad Bullam Gregorianam, ut vim, & efficaciam sanctissimi Intenti Summi Pontificis elidant, & eludant, varii varia excogitarunt, inter alia dicendo, cessare hujusmodi obligationem denuntiandi, quando sollicitans pœnitenti dat schedam ad turpia allicientem primum postea legendam; vel si ex parte post persona sollicitata ipsimet huic sollicitanti confiteatur &c. quam utramque evadendi viam Alexander VII. præclusit damnando antedictas duas propositiones.

17. Notandum III. Ex hac ipsa Constitutione Gregoniana, uti etiam ex præced. num. 13. & 14. luculenter erui, quod præmissa correctio Fraterna privata non sit semper de præcepto Divino,

quoad

quoad delicta communitati valde noxia; nam alias neque Summi Pontifices immediatam denuntiationem Superiori, intermisso illo ordine faciendam, potuissent præcipere; cum nec ipsi aliquid agere queant contra præcepta Divina. Porro in dubio, quænam crimina communitati sint valde noxia, Superiorum est, ea declarare, & subditorum sese humiliter eorum judicio submittere, nisi evidenter constet de injustitia Legis, quæ præsumi neutiquam debet, præsertim quando aliunde de scientia, prudentia, & pietate legislatorum constat: alias profecto brevi bonus Ordo laudabilis Gubernationis, & rectæ subordinationis Caput inter & membra in aliqua Republica subverteretur, uti recte observant melioris notæ Doctores, Canonistæ, Theologi, & ex parte etiam Ascetæ tractando de obedientia. Nec credant subditi similis communitatis suggestioni diabolicæ; quasi nimirum illico denuntiationibus adhibeatur fides, & ad executionem pœnæ etiam coram DEO Innocens trahatur. Absit hoc præsumere de prudentia Superiorum, qui prævie omnes circumstantias denuntiati, ipsius modi denuntiandi &c. bene perpendere, ac potius conservationem boni publici, & evitationem delicti, quam confusionem delinquentis respicere debent. Ulteriora adhuc circa hanc materiam vide in Theologia Morali P. Reiffenstuel *Tract. 14. Dist. 8. Qu. 5.* Vel in casu aliquo extraordinario apud nostrum Felicem Potest. in suo *Examine Ecclesiastico Tom. 2. per totum.*

PRO-

PROPOSITIONES VIII.

18. VIII. *Duplicatum stipendium potest Sacerdos pro eadem Missa licite accipere, applicando petenti partem etiam specialissimam fructus ipsimet celebranti correspondentem, idque post decretum Urbani VIII.*

DECLARATIO.

Urbanus VIII. in suo Decreto: *Cum sæpe contingat &c.* de celebratione Missarum §. 2. mandavit, & præcepit *sub obtestatione Divini judicii, ut absolute tot NB. Missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ Eleemosynæ præscriptæ fuerint, ita, ut alioquin ii, ad quos pertinet, suæ obligationi non satisfaciant; quin imo graviter peccent, & ad restitutionem teneantur.* Ex quo consectaneum videtur, non posse pro una Missa duplex stipendium recipi, sed esse obligatorium danti, E. G. stipendium proportionatum pro una Missa omnes ejusdem fructus applicare. Ast non defuerunt Theologi, etiam post dictum decretum cum Molfesio, & Bartholomæo de Angelis, distinguentes inter fructum specialem, & specialissimum; quoad primum concedunt conformiter Decreto Urbani VIII. eundem applicari debere ex integro ad intentionem dantis stipendium; negant autem quoad fru-

fructum specialissimum, quem putant posse in eadem Missa attribui alteri, & novum desuper recipi stipendium. Ubi nota, quod fructus *specialis*, seu medius is dicatur, qui cedit in bonum illius, pro quo sacrificium offertur. *Specialissimus* autem, qui cedit in bonum celebrantis, unde etiam à nonnullis vocatur fructus personalis. Utrum autem hic ultimus possit etiam pro altero applicari, valde dubium, & inter Theologos controversum est. Insuper nescitur determinate an fructus specialissimus in suo valore, sit æquivalens fructui speciali; ubi Fill. & Nav. apud Viva hic existimarunt, fructum specialissimum trium Missarum æquivalere fructui medio unius Missæ. In hac itaque sententiarum incertitudine merito damnata fuit opinio eorum, qui in non leve præjudicium petentium pro stipendiis certas Missas putarunt, posse pro una Missa duplicatum recipi stipendium, unum pro medio, & alterum pro fructu specialissimo. Vide Reiffenstuel *Tract. 14. Dist. 5. num. 52. & seqq.*

PROPOSITIO IX.

19. *Post Decretum Urbani potest Sacerdos, cui Missæ celebrandæ traduntur, per alium satisfacere, collato illi minore stipendio, alia parte stipendii sibi retenta.*

DECLARATIO.

Summus Pontifex Urbanus VIII. loco superius allegato §. 4. *Omne damnabile lucrum ab Ecclesia removere volens, prohibuit Sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam cum certa Eleemosyna, ne eandem Missam alteri, parte ejusdem Eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat.* Merito itaque damnata est Doctrina eorum, qui hanc ipsam sententiam adhuc post dictum Urbani VIII. defendere præsumpserunt; cum tamen ordinarie loquendo dantes stipendium habeant intentionem, ut illud celebranti Missam, prout datum est, attribuatur, non autem alteri, respectu cujus singularem non habent obligationem. Videatur desuper cum suis exceptionibus Reiffenstuel *Tract. 14. Dist. 15. n. 95. & seqq.*

PROPOSITIO X.

20. *Non est contra justitiam pro pluribus Sacrificiis stipendium accipere, & Sacrificium unum offerre; neque etiam est contra fidelitatem, etiamsi promittam, promissione etiam juramento firmata, danti stipendium, quod pro nullo alio offeram.*

DECLARATIO.

Ex infinito valore Sacrificii Missæ Thomas Hurtadus apud Viva hic, & nonnulli alii apud Men-

Mendo *Dissert.* 13. *Quæst.* 5. deduxerunt, non esse contra Justitiam, pro pluribus stipendiis etiam congruis, unicam tantummodo offerre Missam; quia ob infinitatem Valoris Sacrificii nullus ex aliorum consortio patitur detrimentum, sed tantundem accipit, quantum accepisset, si pro se solo fuisset oblatum Sacrificium; quoniam exinde Thesaurus ille infinitus non exhauritur. Sed contra est *primo* quod etsi Sacrificium sit suo modo infiniti Valoris, quantum est in se, & sic in actu primo, non autem sit tale in ordine ad nos, & in actu secundo, id est DEus non voluit nobis infinito modo applicare. Simili distinctione expediuntur Hæretici, quando Catholicis objiciunt, quod merita Christi sint infiniti valoris, adeoque merita nostra nihil amplius, contribuere possint in ordine ad vitam æternam consequendam. Contra est *secundo*, quod Urbanus VIII. juxta formalia n. 18. allegata expresse dicat, talem *graviter peccare*, & *ad restitutionem teneri:* ergo signum est, quod peccaverit contra justitiam; quomodo enim alias teneretur ad restitutionem? Vides igitur, quam merito hæc propositio fuerit damnata.

PROPOSITIO XI.

21. *Peccata in confessione omissa, seu oblita ob instans periculum vitæ, aut ob aliam causam non tenemur in sequenti confessione exprimere.*

DECLARATIO.

Hanc reperies apud Reiffenstuel *Tract. 14. Disp. 7. n. 45.* Illud insuper pro aliquo peccatore gravi pluribus, E. g. annis vel omnino non, vel sacrilege confitente superaddo consolatorium, quod nimirum, si nunc serio pœnitentiam agat, omnia gravia peccata necdum directe remissa, quantum memoriæ occurrunt, clavibus Ecclesiæ subjiciat, & nihilominus nonnulla ex oblivione ob multitudinem intermittat, quod (inquam) eadem ita sint indirecte remissa, ut juxta communiorem cum Suarez, Victoria, Dominico Viva, & aliis, non teneatur statim postea, quam primum memoriæ occurrunt, confiteri, sed sufficiat intentio eadem suo tempore clavibus Ecclesiæ subjiciendi; adeo quidem, ut, si intra illud spatium subitanea morte præoccupatus absque novo aliquo dolore obiret, adhuc salvaretur; supposito tamen, quod non commiserit nova gravia peccata, nunquam adhuc indirecte remissa. Exinde Confessarius ad infirmum gravissimis subjectum peccatis vocatus, facile cognoscit, quidnam responderi debeat, si E. G. talis ægrotus deposita dolorosa peccatorum suorum confessione eundem taliter alloquatur: *Pater Reverende, quid mihi agendum, si in vestra absentia adhuc aliqua mihi incidant gravia peccata, ex oblivione pro nunc necdum confessa? Et quorsum venirem, si, postquam similia delicta memoriæ occurrunt, subito phrænesi correptus, aut propter febrem acutam ratione privatus in tali statu in longam abirem æternitatem?* Tali gravi peccatori

ita-

itaque, ne ex ſuggeſtione diaboli fiat puſillanimis, aut omnino in deſperationem incidat, Confeſſarius confidenter reponat, eundem propter illa peccata jam indirecte remiſſa neutiquam fore filium perditionis, quamvis ſubitanea morte præoccupatus exſpiraret, dummodo defacto habeat voluntatem ſeriam eadem, ſi quæ occurrerent adhuc ante mortem ſuam quantum moraliter poteſt, confitendi, ſuadeat inſuper anxio ſimili pœnitenti ægroto, ut, dum incidunt de novo ſimilia gravia peccata oblita, conetur elicere contritionem, & vocare Confeſſarium: poſito autem, quod accelerata mors hos omnes bonos conatus in effectu impediret, pro conſolatione ſubjungat, ſe neutiquam propter eadem tanquam jam indirecte remiſſa fore damnandum.

PROPOSITIO XII.

22. *Mendicantes poſſunt abſolvere à Caſibus Epiſcopis reſervatis, non obtenta ad id Epiſcoporum facultate.*

DECLARATIO.

Conceſſa olim dicebatur Regularibus mendicantibus &c. vel immediate, vel per communicationem Privilegiorum poteſtas abſolvendi à Caſibus reſervatis Epiſcopalibus, uti inter alias deducunt ex Bulla Pauli III. *Cum inter* edita anno

 1545.

1545. Et quamvis multi Locorum Ordina[...] contenderent, hanc facultatem à Gregorio XII[...] fuisse iterum sublatam, altefatus tamen Summ[...] Pontifex apud Viva hic anno 1583. Ipsemet dec[...]ravit contrarium. Successu autem temporis U[...]banus VIII. expresse prohibuit, ne Regulares d[...]inceps virtute suorum Privilegiorum absolverent[...] Casibus Episcopo Reservatis.

Hoc tamen Decretum aliqui Regulares ex v[...]riis Rationibus non satis solidis quoad suum v[...]lorem revocarunt in dubium, sustinentes, illa[...] facultatem absolvendi adhuc subsistere, quam [...]men doctrinam in præsenti reprobavit Alex[...]der VII. & denuo Clemens X. per Bullam *S[...]perna* &c. editam 21. Junii anno 1670. Vide[...]tur de Casibus Episcopo reservatis plura ap[...] Reiffenstuel. *Tract.* 14. *Dist.* 7. *Quæst.* 2.

PROPOSITIO XIII.

23. *Satisfacit præcepto annuæ Confessionis, q[...] confitetur Regulari, Episcopo præsentato, sed ab[...] injuste reprobato.*

DECLARATIO.

Dato etiam, quod ante Concilium Tridenti[...]num Bonifacius VIII. in Bulla *Super Cathedra[...]* & Clemens V. in Clementina *Dudum de Sepultur[...]*

co[...]

concessissent, uti plurimi volunt, quod Regulares Ordinariis præsentati, & ab ipsis injuste reprobati, habeantur eo ipso pro approbatis, Pontifice eosdem pro tunc admittente; hæc tamen sententia videbatur correcta per Concilium Tridentinum *Sess. 23. de Reformat. c. 15.* ubi ad evitanda varia incommoda absolute statuit, ut nullus Regularium deinceps Confessiones sæcularium absque Episcopi approbatione excipere *queat, Privilegiis & consuetudine quacunque etiam immemoriali non obstantibus;* quod ipsum Decretum cum expressa annullatione omnium, & singulorum privilegiorum roboravit Urbanus XIII. Bulla *Cum sicut accepimus* &c. Quoniam igitur tanquam necessarium quodpiam requisitum desideratur approbatio Episcopi, eadem absente, etsi injuste denegata absolvi non poterunt sæculares, quamvis Episcopus injuste negans peccaret. Videatur Reiffenstuel *Tract. 14. Dist. 8. Quæst. 1. cum appendice.*

PROPOSITIO XIV.

24. *Qui facit Confessionem voluntarie nullam; satisfacit præcepto Ecclesiæ.*

DECLARATIO.

Explicatio hujus propositionis jam invenitur apud Reiffenstuel. *Tract. 10. Dist. 3. n. 10.* Solummodo adhuc quæri posset, an supposita probabilitate illius sententiæ, quod Sacramentum Pœnitentiæ possit esse validum, & informe, an (inquam)

quam) stante probabilitate hujus sententiæ satisfaciat præcepto annuæ Confessionis, qui recepit hoc Sacramentum tanquam validum, sed informe? ubi Suarez, Dicastillo, Medina, ac Sotus respondent affirmative, ex ratione; quia Ecclesia injungens receptionem annuam hujus Sacramenti videtur præcipere tantum ejusdem valorem, non autem fructum. Saltem hæc Responsio non videtur comprehendi sub Propositione damnata.

PROPOSITIO. XV.

25. *Pœnitens propria auctoritat substituere sibi alium potest, qui loco ipsius Pœnitentiam adimpleat.*

DECLARATIO.

Regula illa 68. Juris 6. *Potest quis per alium, quod potest facere per se ipsum*, non procedit in iis, in quibus ex speciali ratone exigitur industria personæ, seu actio pesonalis, uti fit regulariter in satisfactione Sacramentali imposita partim ad novæ vitæ custodam, partim ad præteritorum peccatorum vindictam, atque Castigationem. Sic etiam in multis aliis, puta in jejunio, recitatione Horarum Canonicarum, vel auditione Missæ nequit substitui alius, qui pro nobis his præceptis satisfaceret. Vide Reiffenstuel. *Tract. 14. Dist. 10. q. 15.*

PRO-

PROPOSITIO XVI.

26. *Qui Beneficium curatum habent, possunt sibi eligere in Confessarium simplicem Sacerdotem, non approbatum ab Ordinario.*

DECLARATIO.

Ut quis agere queat Confessarium juxta Concilium Tridentinum *Sess* 23. *cap.* 15. Unum ex his tribus necessario requiritur, nimirum, ut *vel* curatum Beneficium obtineat, quo concesso censetur eo ipso etiam concessa cum approbatione jurisdictio in concreditas oves, *vel* ut ab Episcopo per examen, *vel* si hoc non videbitur necessarium, alias idoneus judicetur, sicque approbationem, quæ gratis debetur, obtineat: ergo curatus non poterit sibi eligere pro Confessario aliquem simplicem Sacerdotem; cum ille simplex Sacerdos nec habeat curatum Beneficium, nec sit pro excipiendis Confessionibus ab Ordinario approbatus. Videatur Reiffenstuel *Tract.* 14. *Dist.* 8. n. 14. & 15.

PROPOSITIO XVII.

27. *Est licitum Religioso, vel Clerico calumniatorem gravia crimina de se, vel de sua Religione spargere minantem occidere; quando alius modus defendendi non suppetit: uti suppetere non*

videtur, si calummniator sit paratus vel ipsi Religioso, vel ejus Religioni publice, & coram gravissimis viris prædicta impingere, nisi occidatur.

DECLARATIO.

Juxta dicenda, ne Laicis quidem est licitum occidere calumniatorem; nam inter damnatas ab Innocentio XI. Propositiones ordine trigesima sic sonat: *Fas est viro honorato occidere invasorem, qui nititur calumniam inferre, si aliter hæc ignominia vitari nequit:* ergo multo minus id licebit Religiosis, vel aliis Clericis, qui honoribus mundanis nuntium remiserunt, ut vestigiis Christi inhærentes Ejusdem mansuetudinem, & lenitatem imitarentur: Unde fallum adeo est, quod Clerici occidendo defendant proprium, vel Religionis suæ honorem; quin potius è contrario eundem apud viros prudentes, & DEUM timentes exinde deperdant. Exhibuisset Filio Pater Cœlestis ad defendendum honorem suum plus quam duodecim Legiones Angelorum, si rogasset, Matth. c. 26. ℣. 53. Ast noluit; & nunquid propterea honor Ejusdem fuit diminutus? Absit. Dantur longe alia remedia honorem hunc defendendi; quare propositio ista merito fuit damnata, utpote laborans falsissimo supposito. Vid. Reifienstuel *Tract. 9. Dist. 3. n. 23. & seqq. cum quinque additionibus.*

PRO-

PROPOSITIO XVIII.

28. *Licet interficere falſum accuſatorem, falſos teſtes, ac etiam Judicem, à quo iniqua certo imminet ſententia, ſi alia via non poteſt innocens damnum vitare.*

DECLARATIO.

Non apparet ullum ſolidum fundamentum, cur talis accuſatus poſſit occidere accuſatorem, aut teſtes, vel judicem: nam vel talis accuſatus probare poteſt iniquitatem accuſantis, aut teſtium productorum, ſeu Judicis, vel non poteſt probare? Si *primum:* dantur alia Juris remedia, puta exceptionis, oppoſitionis aliorum teſtium pro ſe, appellationis &c. Quodſi nequeat probare iniquitatem, ipſemet occidendo gravius incurreret periculum ſuæ propriæ vitæ per carnificem deperdendæ, cum ſimilia homicidia ordinarie fiant palam ſaltem ſucceſſu temporis. Accedit, quod, ſi illico liceret delatorem, teſtes, vel judicem occidere ideo, quia delati judicant, ſibi imminere periculum ſententiæ ſua opinione certo injuſtæ pauci invenirentur, qui cum tanto vitæ peticulo veridicos teſtes, vel indifferentes Judices agere vellent non ſine magno juſtitiæ vindicativæ, & ex conſequenti Reipublicæ detrimento; cum facile homini in jure non perito, vel paſſione amoris proprii excæcato ſententia poſſit apparere certo ini-

iniqua, dum aliis apparet eadem valde probabilis, vel etiam certo justissima. Videatur Reiffenstuel *loco superius citato*.

PROPOSITIO XIX.

29. *Non peccat maritus propria auctoritate occidens uxorem in adulterio deprehensam.*

DECLARATIO.

Ratio hujus damnationis est; quia talis occisio non tam se haberet per modum moderaminis inculpatæ tutelæ, quam vindictæ, quæ privatis personis est interdicta juxta communem, & juxta illud Levitici cap. 19. ℣. 18. *Non quæras ultionem &c.* idque maxime verum, si ex tali vindicta imminet periculum æternæ damnationis, uti in casu præsenti respectu uxoris adulteræ, si deprehensa in adulterio occideretur. Unde jam pridem ante dictam propositionem Nicolaus Papa *Can. Inter hæc 6. cauf. 33. quæst. 2.* talem occisionem prohibuit, utpote quæ suspiciosis, & Zelotypis maritis portam aperiret contra omnem juris ordinem inauditas mactandi uxores. Neque Leges, quæ in contrarium solent allegari, tribuunt simili marito auctoritatem occidendi adulteram, sed tantummodo in foro externo admittunt remissionem illius pœnæ, quæ aliis homicidiis juxta jura esset infligenda, &c. Vide Reiffenstuel. *loc. cit.*

PRO-

PROPOSITIO XX.

30. *Restitutio à Pio V. imposita Beneficiatis non recitantibus, non debetur in conscientia ante sententiam declaratoriam Judicis, eo quod sit pœna.*

DECLARATIO.

Jam eadem fusius data est à Patre Reiffenstuel *Tract. 2. Dist. 2. additione post n. 43.* Item *Tract. 6. Dist. 1. n. 34. ac seqq. additionibus*, quorsum Lectorem Brevitatis gratia remitto.

PROPOSITIO XXI.

31. *Habens Capellaniam collativam, aut quodvis aliud Beneficium Ecclesiasticum, si studio litterarum vacet, satisfacit suæ obligationi, si officium per alium recitet.*

DECLARATIO.

Rosella, Lopez, Angelus & alii apud Sanchez *Lib. 2. Cons. cap. 2. dub. 62.* docuerunt, posse in actualibus studiis à Beneficiatis studentibus satisfieri per alios recitationi Horarum Canonicarum: quia ob paritatem rationis potest quoque in simili casu satisfieri per alios obligationi re-

residendi in loco Beneficii, *cap. fin. de Magistris.* Item pariformiter quoad Capellaniam collativam oneri Missarum. Sed contra est, quod obligatio recitandi officium Divinum sit onus personale, sicut auditio Missæ, nec detur Beneficium, nisi propter officium: prout etiam Concilium Trident. Sess. 24. de Reform. cap. 12. vult, *ut omnes Divina per se, & non per alios compellantur obire officia.* Nec est paritas cum residentia; nam dum studia sunt incompatibilia cum residentia ordinarie loquendo, etiam leges quæ attendunt ad ordinarie contingentia, nolunt studentes ad residentiam obligare: è contra vero ordinarie non est incompatibilis cum studiis recitatio Horarum Canonicarum. Quod autem in Capellania collativa possit oneribus Missarum satisfieri per alios, provenit ex præsumpta voluntate fundatoris; ubi tamen quoad recitationem Horarum potius ex Concilio Tridentino, & consuetudine eruitur voluntas contraria: Unum adhuc adverte in præsenti, quod Capellania collativa, de qua mentionem facit propositio damnata, sit illa, quæ erigitur auctoritate Prælati Ecclesiastici: Quando vero relinquunt præcise Laici absque auctoritate Ecclesiastica bona sua cum eo onere, ut quot annis certa pensio detur alicui Clerico pro tot Missis celebrandis &c. vocatur Capellania non collativa, quæ nec proprie est Beneficium: unde obtinens talem Capellaniam non colativam non tenetur ad Horas Canonicas, nisi alias jam fuerit Subdiaconus, vel id singulariter in litteris fundationis exigatur.

PRO-

PROPOSITIO XXII.

32. *Non est contra justitiam Beneficia Ecclesiastica non conferre gratis, quia Collator conferens illa Beneficia Ecclesiastica pecunia interveniente non exigit illam pro collatione Beneficii, sed veluti pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur.*

DECLARATIO.

Loquitur hæc Thesis confixa de illis Beneficiis, respectu quorum Collator non est adstrictus ad unum certum, sed spectat ad liberum arbitrium ejusdem, utrum hunc velit alteri præferre. Itaque pro ipsa electione, seu determinatione unius præ altero volunt Auctores thesis confixæ cum Vincentio Candido *Tract. 1. de Benefic. Disquisit. 18. Art. 39.* citra læsionem justitiæ aliquid exigi posse; cum id non petatur pro Beneficio, sed potius pro libera hujus præ altero electione, quæ electio utique pretio est æstimabilis, partim quia Collator se privat illa libertate, quam ante determinationem habuit: partim quia præ alio electus exinde magnum capit emolumentum, neque neglecto per hoc fit injuria, si præcedens interveniente pecunia præ ipso ad dictum temporale emolumentum ex electione proveniens determinetur: etenim eo ipso, quia libera est electio, nulli ex justitia quidquam de-

debetur. Ita illi. Sed contra est, quod à parte rei prætextus iste sit palliata Simonia; cum in effectu detur, & accipiatur pecunia pro ipso Beneficio. Insuper per illam sententiam lata aperiretur porta sæpius excedenti terminos justitiæ distributivæ ac intromittendi cum maximo Ecclesiæ detrimento in Ecclesiastica Beneficia minus dignos & divites, exclusis dignioribus, & pauperibus. Falsum præterea est suppositum, quod electio illa unius præ alio sit pretio æstimabilis; cum Collator alicui, indeterminato saltem, debeat conferre Beneficium ex officio; & licet nullus ex determinatis habeat in dato casu jus ad ipsum Beneficium, habet tamen quilibet Jus, ut non petatur ab eo pecunia propter determinationem ad Beneficium. Nec dicatur, pecuniam à determinato dari sponte: Respondetur enim dari sponte coacte. Accedit adhuc, quod Ecclesia pariter habeat jus, ut à simili Collatore nullum temporale pro ipsa determinatione in maximum prædictæ Ecclesiæ detrimentum exigatur. Et plane, si ex eo, quod quis habeat liberum arbitrium determinandi unum præ alio, inferri posset, quod pro illa determinatione ad unum pecunias accipere valeat, tunc in casu, quo quis ex officio tenetur alicui pauperi nobili puellæ ad augendam dotem dare mille florenos, posset licite à Titia, quam eligit præ aliis in ordine ad dotem, accipere quingentos florenos; quia Titia mavult adhuc habere residuos quingentos, quam ut hæc summa non ipsi, sed alteri puellæ conferatur. Vide Reiffenstuel *Tr. 5. Dist. 3. n. 45.*

PRO-

PROPOSITIO XXIII.

33. *Frangens jejunium Ecclesiæ, ad quod tenetur, non peccat mortaliter, nisi ex contemptu, vel inobedientia hoc faciat; puta quia non vult se subjicere præcepto.*

DECLARATIO.

Quod Ecclesia nequeat extra præcepta Divina quidpiam de novo sub peccato gravi præcipere, inquiunt quidem Acatholici *Cap. II.* jam refutati; ast nullus Catholicorum id asserere audet, apud quos in confesso est, Ecclesiam posse sub gravi obligare, si velit; quæstio solummodo à nonnullis movebatur, utrum voluerit actu sub gravi peccato fideles ad jejunium servandum adstringere, nec ne? Ubi, quod fuerit Summorum Pontificum voluntas quoad jejunium æque, ac quoad reliqua Ecclesiæ præcepta, graviter obligandi, patet tum ex Canone: *non liceat, de consecrat. Dist. 3. & Can. Quadragesima Dist. 5.* tum ex ipsa damnatione hujus propositionis, quam non reprobasset, si non intendisset graviter obligare ad observantiam jejunii. Vide Reiffenstuel *Tract. 10. Dist. 2. n. 39.*

PROPOSITIO XXIV.

34. *Mollities, Sodomia, Bestialitas sunt peccata ejusdem speciei infimæ, ideoque sufficit dicere in confessione, se procurasse pollutionem.*

DECLARATIO.

Adſcribitur à Dominico Viva hic ſententia illa, ſub iſta propoſitione contenta, Caramueli in ſua Theologia fundamentali num. 1199. cui præter Armillam, & Canum adſtipulatur Graffis cum decem Doctoribus Lovanienſibus. Contra tamen eſt, quod licet hæc tria turpiſſima ſint contra unicam virtutem Caſtitatis, ipſi tamen opponantur ſecundum ſpecie morali diverſas adinvicem rectitudines. Vide Reiffenſtuel *Tract. 9. Diſt. 4. num. 67. & 68.*

PROPOSITIO XXV.

35. *Qui habet copulam cum ſoluta, ſatisfacit Confeſſionis præcepto dicens: commiſi cum ſoluta grave peccatum contra caſtitatem, non explicando copulam.*

DECLARATIO.

Nonnulli, qui tenent circumſtantias præciſe aggravantes non neceſſario exprimi debere in confeſſione, exinde intulerunt, intra ſpeciem ſimplicis fornicationis non eſſe neceſſario indicandum, utrum fuerit exercita actualis copula cum ſoluta, vel ſolummodo intervenerint impuri aſpectus, aut impudici tactus, vel etiam præciſe impura deſideria: etenim (uti ſentiebant) tactus, aſpe-

aſpectus, & ipſa copula, uti etiam deſiderium reſpectu alicujus ſolutæ ſolummodo intra ſpeciem fornicationis diſtinguuntur ad invicem ſecundum magis & minus, ac conſequenter ſe habent per modum circumſtantiarum aggravantium, quas juxta probabilem ſententiam neceſſe non eſt confiteri: ſicque ſufficiet in Confeſſione dicere, E. G. *commiſi cum ſoluta grave peccatum contra caſtitatem ſemel;* cum ſic explicaretur ſpecies, & numerus: ſicuti à pari in peccato furti ob eandem rationem ſufficeret in Confeſſione ſe accuſare: *abſtuli ſummam gravem ſemel*, non addendo, utrum fuerint centum vel mille floreni, quia hæ tantum ſunt circumſtantiæ aggravantes. Et ita docuerunt cum Caramuele in Theologia fundamentali *fundamento 25. num. 45.* nonnulli Recentiores Complutenſes apud Turrianum *de Pœnit. Quæſt. 9. Art. 2. Diſp. 29.*

36. Aſt contra eſt, quod *in primis* Scotiſtæ illi, qui cum Reiffenſtuel *Tract. 1. Diſt. 2. q. 4.* actui externo adſcribunt propriam aliquam bonitatem, vel malitiam, negent, actum internum, & externum fornicationis &c. non diſtingui ab invicem ſpecie, quamvis ultro fateantur, has ſpecies adinvicem eſſe ſubordinatas, ita, ut actualem copulam præter impura deſideria ordinarie etiam oſcula, tactus impudici &c. præcedere, vel comitari, aut ſaltem brevi ſubſequi ſoleant; adeoque exprimens in Confeſſionali ipſam copulam ſufficienter cenſeatur implicite exprimere deſiderium, & tactus impudicos: quamvis econtra per alia

verba in propositione damnata contenta: *peccavi contra castitatem cum soluta*, non sufficienter indicetur; utrum peccaverit vel solo impuro desiderio absque aliquo tactu impudico, vel præcise tactu impudico absque copula, vel demum per ipsam perfectam copulam fornicariam. Contra est *secundo*, quod etsi cum Viva hic, & plurimis aliis propugnetur in actu externo alicujus tactus impudici, vel actualis copulæ non relucere malitiam moralem specialem, & distinctam ab actu interno; adhuc tamen juxta præfatos Doctores exponi debeat à pœnitente, utrum solo desiderio, vel tactu impudico, aut etiam per ipsam copulam fornicariam peccaverit; quia alias non manifestaretur entitas actus, seu ipsum individuum peccati commissi: *Tenemur enim* (inquit Viva ferme in formalibus) *numerum peccatorum taliter explicare, ut unumquodque simul explicetur secundum individuationem suam, supposito, quod illa individuatio speciali alio, & alio modo* (prout contingit in præsenti) *participet ipsam malitiam specificam peccati. E. G. licet non teneamur aperire, num peccatum commissum contra Castitatem diu duraverit, vel qualiter fuerit intensum, eo quod hæc spectent ad circumstantias, non ad entitatem, seu substantiam actus: explicanda tamen est diversitas actuum eorum, qui diversimode peccati speciem participant; atque adeo explicandum est, num peccatum patratum cum soluta contra Castitatem fuerit merus tactus, vel an fuerit copula: cum hujusmodi duo actus in æstimatione moraliter per diversos*

modos individuandi contrahant eandem ſpeciem luxuriæ. Ita Dominicus Viva.

PROPOSITIO XXVI.

37. *Quando litigantes habent pro ſe opiniones æque probabiles, poteſt Judex pecuniam accipere pro ferenda ſententia in favorem unius præ alio.*

DECLARATIO.

Expoſitum jam fuit propoſitione XXII. quod obligatus ad aliquid agendum, ſeu conferendum nequeat propter liberam determinationem unius præ alio pecunias exigere, idque fortiſſime ſtringit apud Judicem, qui, ſi ſtante utrinque paritate rationum poſſet inclinare in plus offerentem, eo ipſo redderet ſententiam venalem, quod in omni jure prohibetur, conformiter Baldo *in cap. ſuper eo de Transact.* Item poſſet licite eſſe acceptator perſonarum; cum tamen *in judiciis non ſit acceptio perſonarum habenda.* Juxta Reg. 12. Juris in 6. Quare in ſimilii caſu ſi nullus litigantium exiſtat in poſſeſſione, & cæteroquin attentis omnibus circumſtantiis rationes utrobique ſint quaſi æquales, Judex debet pro æqualitate dubii rem litigioſam inter litigantes dividere, vel ſi indiviſibilis eſt, & uni datur, alteram medietatem ſaltem in æquivalenti ſecundo reddere, vel conſenſu partium arbitros ſtatuere, aut alio modo inter

litigantes (nisi ipsimet ad invicem amicabiliter componere velint) transactionem proponere, uti recte Suarez, Herincx, Layman, Bannez, & Sporer, ac communior contra nonnullos apud Dianam *Part. 2. Tract. 2. Resolut. 3.* tenentes in tali casu posse judicem adjudicare causam, cui voluerit. Vide Reiffenstuel *Tract. 1. Dist. 3. n. 61. & seqq.*

PROPOSITIO XXVII.

38. *Si liber sit alicujus junioris, & moderni: debet opinio censeri probabilis, dum non constat rejectam esse à Sede Apostolica tamquam improbabilem.*

DECLARATIO.

Non hic reprobatur illa sententia, quæ defendit unum Auctorem omni exceptione majorem posse reddere aliquam opinionem extrinsece vere probabilem, cum Auctor omni exceptione major censeatur ille, qui est valde peritus tum juris naturalis, tum positivi, qui insuper ordinarie suas conclusiones solet gravibus firmare rationibus; & præterea fundamenta contraria bene discutere, atque veritatem potius, quam novitatem amare. Econtra vero illico, & absque ulteriori discussione censere aliquam opinionem vere probabilem præcise ex eo, quia liber est alicujus Junioris, & moderni, idem est, ac aperire januam omnibus

laxi-

laxitatibus. Quot enim ſunt Auctores moderni novitatum potius, quam veritatum amatores! quot rationum pondera pro & contra adducta non æqua lance perpendunt! quot apud modernos ſcribendi libros pruritus, dum aliquam umbratilem, & mere ſpeculative, non practice probabilem adinveniunt favorabilem rationem, ideo absque ulteriori hæſitatione actionem licitam pronuntiant! Ipſæmet propoſitiones à modernis Pontificibus damnatæ, quæ continebant ſæpius doctrinam aliquot Juniorum Auctorum, teſtes noſtri effati agere poſſunt. Revolve modernos Catalogos Librorum prohibitorum juſſu Sacræ Congregationis Indicis impreſſos, ibique non ſolum antiquos, ſed quoque Juniores reperies reprobatos. Nec refert, quod libri moderni defacto ordinarie non ſoleant vulgari Typis, niſi antea à Cenſoribus approbati: nam contra eſt, quod etiam defacto non raro ex culpabili negligentia ſuperficialiter tantum ſimiles libri, præſertim ſi fuerint grandiores, à Cenſoribus relegantur, vel ex humano reſpectu erga Auctores, & ex conniventia absque ulteriori rationum examine quædam diſſimulentur. *O! ſi libri tranſirent per ignem rigoroſi examinis, antequam imprimerentur, non haberemus tot propoſitiones damnatas, neque tot libros prohibitos!* Exclamat noſter Sabinus Bononienſis in ſua Luce morali *Part.* 2. *ad finem* ſcribens in dictam propoſitionem damnatam.

PROPOSITIO XXVIII.

39. *Populus non peccat, etiamsi absque ulla causa non recipiat Legem à Principe promulgatam.*

DECLARATIO.

Teste Dominico Viva hic num. II. Cajetanus, Valentia, Filliucius, Lessius, Navarrus, & Sa contra Suarez, Vasquez, & alios docuerunt, acceptationem, & consensum populi esse essentiale requisitum ad Legis validitatem; ex quo haud dubie alii intulerunt, consequenter nec peccare populum, si absque ulla causa Legem Principis non recipiat, dummodo cæteroquin Auctoritatem ejusdem non contemnat. Ego quidem quoad Leges Civiles in Statu Democratico, in quo potestas ferendi Leges residebat penes populum, facile id admitto, conformiter Legi 32. *de quibus ff. de Legibus &c.* Quoad Leges vero Ecclesiasticas, & quoad Civiles in Statu Monarchico, & Aristocratico, ubi potestas ferendi Leges competit Principi, vel certis optimatibus, omnino negandum existimo. Ratio est: quia loquendo de Constitutionibus Ecclesiasticis Christus Superioribus Ecclesiasticis dedit hanc potestatem independenter à consensu populi; quoad Leges autem Civiles in Statu Monarchico Populus Lege aurea in Imperatorem omne suum Dominium, & Potestatem contulit *L. 1. ff. de Const. Princip.* quod idem suo modo dici poterit in statu Aristocratico in ordine

ad Ducem, & primarios optimates &c. juxta diversitatem Regiminis in tali Republica. Videatur Reiffenstuel *Tract. 2. Dist. 1. num. 36.* & in Jure Can. *Lib. 1. Decret. Tit. 2. §. 6.*

§. III. & IV.

40. *Damnatæ quindecim Propositiones explicantur.*

PROPOSITIO XXIX.

41. *In die jejunii qui sæpius modicum quid comedit, etsi notabilem quantitatem in fine comederit, non frangit jejunium.*

DECLARATIO.

Uti plura furta minuta unam summam gravem, ita plures modicæ comestiones constituunt unam notabilem quantitatem. Ratio est, quia in similibus moralibus, quæ parvitatem materiæ admittunt, datur inter partes aliqua unio moralis, ad complendum aliquod totum notabile graviter prohibitum; Sic E. G. plures partes non notabiles Officii Divini intra unum diem intermissæ faciunt tandem unam notabilem partem ejusdem, uti similiter plura opera servilia modica eodem festo sæpius replicata conficiunt tempus notabile. Duo tamen hic bene observanda occurrunt. *In primis*, quod quantitas, ut dicatur notabilis, major debeat esse, si ponatur per plures actus interpolatos, quam si fiat simul unico

actu; uti patet in materia de furtis. *Secundo,* quod debeat adverti per ſimilia minuta deveniri tandem ad quodpiam notabile. Vid. Reiffenſtuel *Tr. 10. Diſt. 2. num. 7. & poſt num. 37. Additione II.*

PROPOSITIO XXX.

42. *Omnes Officiales, qui in Republica corporaliter laborant, ſunt excuſati ab obligatione jejunii, nec debent ſe certificare, an labor ſit compatibilis cum jejunio.*

DECLARATIO.

Eugenius IV. apud Silveſtrum, Navarrum, & Tabiennam quoad præſens dubium ſibi propoſitum expreſſe declaravit, eos duntaxat officiales à jejunio excuſari, qui *laborioſa opera exercent:* ergo non omnes indifferenter, qui corporaliter laborant, erunt exempti ab obſervatione jejunii. Cenſentur autem *laborioſa opera exercere Fabri lignarii, Ferrarii, Foſſores, Agricolæ opera ruralia exercentes, Textores pannorum, Figuli Lapidum, vel Fœni Sectores, Trituratores,* & omnes alii laborantes cum magna agitatione membrorum, in qua multi ſpiritus vitales conſumuntur: non autem *Pictores, Scribæ, Sartores,* aliive, apud quos, ut artem ſuam exerceant, notabilis membrorum agitatio haud requiritur. In dubio inquiri poterit apud Tamburinum *Lib. 4. in Decalo-*

gum *c. 5. §. 7.* vel apud Sporer in Præcepta Decalogi *Tract. 3. in Appendice Sect. 4. num. 57. & seqq.* aut apud Reiffenstuel *Tract. 10. Dist. 2. n. 68. & seqq.*

PROPOSITIO XXXI.

43. *Excusantur absolute à præcepto jejunii omnes illi, qui iter agunt equitando, utcunque iter agant, etiamsi iter necessarium non sit, & etiamsi iter unius diei conficiant.*

DECLARATIO.

Quoniam juxta proxime dicta ad jejunium obligantur opifices illi, qui non exercent laboriosam artem; à fortiori pariter adstringentur illi, qui iter breve instituunt ex oblectamento, & sine notabili defatigatione &c. Vid. Reiffenstuel *Tract. 19. Dist. 2. n. 70. & 71. cum Additione sequenti.*

PROPOSITIO XXXII.

44. *Non est evidens, quod consuetudo non comedendi ova, & lacticinia in Quadragesima, obliget.*

DECLARATIO.

Merito hæc proprositio rejecta fuit, cum obligationem in Quadragesima abstinendi ab ovis, & lacticiniis Jura satis insinuent. Sic enim

Can.

Can. *Denique* Dist. 4. D. Gregorius Papa inquit: *Par est, ut qui his diebus à carnibus animalium abstinemus, ab omnibus quoque, quæ sementinam trahunt originem Carnis, jejunemus: à lacte videlicet, Caseo, & ovis.* Item Can. 56. sextæ Synodi Trullanæ edentes in Quadragesima Lacticinia excommunicationi subjiciuntur. Intellige tamen id totum quoad loca, in quibus ex defectu ciborum jejunalium legitimus usus contrarius non fuit introductus. Reiffenstuel *loc. cit. n. 9. & 10.*

PROPOSITIO XXXIII.

45. *Restitutio fructuum ob omissionem horarum suppleri potest per quascunque eleemosynas, quas antea Beneficiarius de fructibus sui Beneficii fecerit.*

DECLARATIO.

Ratio damnationis est, quia donatio, ipsam omissionem Horarum præcedens, fuit omnino liberalis, per quam res absolute donata transit in dominium pauperis donatarii, adeoque per eamdem non poterit satisfieri obligationi novæ, primum post hanc donationem supervenienti. Vide Reiffenstuel *Tract. 6. Dist. 1. n. 34. & seqq. Additionibus.*

PROPOSITIO XXXIV.

46. *In die Palmarum recitans officium Paschale satisfacit præcepto.*

DE-

DECLARATIO.

Cum S. Pius V. in Bulla sua, ordinarie Breviariis præfixa, in virtute S. Obedientiæ injungat, ut non aliter Horæ Canonicæ recitentur, quam juxta ritum in Breviario præscriptum; consequens est, graviter peccari, si die Palmarum recitetur brevissimum Officium Paschale; quoniam sic plane notabiliter deflectitur à ritu Breviarii, & alias singulis diebus per totum annum absque gravi peccato possent dici brevissime Vesperæ Sabbati Sancti, & Matutinum succinctum Paschatis. Reiffenstuel *Tract. 6. Dist. 1. n. 60.*

PROPOSITIO XXXV.

47. *Unico Officio potest quis satisfacere duplici præcepto pro die præsenti, & crastino.*

DECLARATIO.

Ex eo, quod in aliquibus Casibus per unicum actum satisfieri possit duplici præcepto, intulerunt nonnulli, quod etiam unico officio aliquis satisfacere queat duplici præcepto recitandi Horas, nimirum pro die præsenti, & crastino. Si quis enim auditione unius Missæ satisfacit, dum in Dominicam incidit simul Festum SS. Apostolorum Petri, & Pauli, quamvis in eo casu occurrat duplex præceptum, nempe ratione Dominicæ, & ratione diei Festivi SS. Apostolorum, cur non pari-

riformiter recitatione unius officii possit satisfieri duobus præceptis Ecclesiasticis, uni pro hodierno, & alteri pro crastino obligantibus? Sed contra est, quod dentur quoque non pauca, quibus non satisfit per unicum actum; sic enim unica solutione non extinguo duplex debitum, nec tempore Quadragesimæ unico jejunio satisfacio duplici præcepto jejunandi pro hodierno, & castrino die. Ratio est, quia nonnulla præcepta sunt adeo affixa certo diei, ut quilibet dies habeat sibi annexam suam distinctam obligationem cum ipso die expirantem, nec in alium diem transferibilem: talia sunt præcepta jejunandi, & Horas Canonicas recitandi. Vid. Reiffenstuel. *Tract. 6. Dist. 1. n. 74.*

PROPOSITIO XXXVI.

48. *Regulares possunt in foro conscientiæ uti Privilegiis suis, quæ sunt expresse revocata per Concilium Tridentinum.*

DECLARATIO.

Non defuerunt Theologi, qui cum Henriquez, Virginio Alviset, & Brunone Chassaing censuerunt, Regulares Privilegiis suis, etiam explicite per clausulam *non obstantibus Privilegiis &c.* à Concilio Tridentino revocatis, adhuc uti posse, non quidem in foro externo; cum id vetitum fue-

fuerit à Gregorio XIII. ad vitanda inter Episcopos, & Regulares dissidia, sed præcise in foro interno, & conscientiæ. Ast hæc doctrina quoad Privilegia à Tridentino per clausulas derogatorias cassata (secus dic quoad alia) merito in præsenti fuit reprobata; cum Concilium Tridentinum, approbante Summo Pontifice, quædam Privilegia Regularium per clausulas derogatorias absolute, & indistincte revocaverit, ideoque non solum pro foro externo, sed etiam interno. Inter hæc per clausulas derogatorias specialiter revocata numerantur illa, quæ continentur *Sess. 23. de Reform. cap. 12.* de promotione ad Presbyteratum ante inchoatum annum vigesimum quintum. Item ibidem *cap. 13.* de recipiendis duobus Sacris Ordinibus eodem die. Item *cap. 15.* de Confessionibus sæcularium excipiendis independenter ab approbatione Ordinarii &c. quæ omnia defacto nequeunt amplius à Regularibus etiam in foro interno practicari. Eodem modo cuncta Privilegia, quæ opponuntur dispositioni Concilii Tridentini quoad integram *sessionem vigesimam quintam de Regularibus*, censentur defacto abrogata, eo quod Concilium Tidentinum capite ultimo, seu *vigesimo dictæ sessionis 25.* expresse præceperit, ut omnia, & singula in superioribus decretis contenta observentur *non obstantibus eorum omnium, & singulorum Privilegiis, sub quibuscunque verborum formulis conceptis &c.* Videatur utilissime Reiffenstuel in Jure Canon. *Lib. 5. Decret. tit. 33 præsertim §. 6.*

PRO-

PROPOSITIO XXXVII.

49. *Indulgentiæ concessæ Regularibus, & revocatæ à Paulo V. hodie sunt revalidatæ.*

DECLARATIO.

Quod Paulus Quintus Pontifex anno 1606. die 23. Maji per Bullam: *Romanus Pontifex*, omnes & singulas indulgentias quibuscunque Institutis, & Personis Regularibus antecedenter directe, ac immediate concessas revocaverit, ac nonnullas novas substituerit, patet ex Theologia morali Patris Reiffenstuel *Tract. 12. Dist. 3 Quæst. 6.* Putarunt tamen nonnulli Academiæ Salmanticensis Doctores cum Rodriquez *Resol. 77. n. 45.* eas omnes indulgentias successu temporis iterum fuisse revalidatas, quam sententiam Alexander VII. in præsenti damnavit; cum nulla queat afferri Bulla nova, hanc generalem revalidationem clare, ac solide demonstrans.

50. Hoc tamen non obstante verum est, quod nonnullæ indulgentiæ post revocationem istam fuerint de novo vel à Paulo V. ipsomet, vel à Successoribus revalidatæ. Sic enim ob hanc rationem adhuc valet indulgentia plenaria concessa per Leonem X. Pauli V. Antecessorem tam Franciscanis, quam per communicationem Monialibus, Tertiariis, ac Cordigeris sub potestate, seu directione Generalis nostri constitutis, si Rosarium Franciscanorum septemplici decade constans recitaverint.

tint. Uti Paulus V. anno 1609. apud Lantuſca V. *Indulgentia*, & in Rubricis noſtris particularibus num. 89. (apud alios num. 90.) poſt ſuam revocationem generalem de novo conceſſit, & Innocentius X. in Brevi: *Exponi nobis*, edito 15. Maji anno 1688. confirmavit. Eodem modo reſpectu ſuperius memoratorum adhuc ſubſiſtunt maximæ illæ indulgentiæ Stationis Sanctiſſimi Sacramenti, vi quarum Fratres Minores (idem dic de Monialibus, Tertiariis & Cordigeris ſuperius indicatis) poſſunt teſte Dominico Viva hic *n. 8.* lucrari ex conceſſione Leonis X. omnes indulgentias conceſſas Eccleſiis Romanis, Hieruſalem, Compoſtellæ, & Portiunculæ, dummodo coram Sanctiſſimo Sacramento *ſex Pater, & Ave cum totidem Gloria Patri &c.* & ultimum quidem pro Sanct. Papa recitaverint, quem ingentem theſaurum per Paulum V. vel non fuiſſe revocatum, vel per Urbanum VIII. iterum revalidatum, teſtantur cum communi noſtrorum Theologorum Rodriquez, & Quintanad. apud Viva hic. Idem tenent Rubricæ noſtræ particulares *n. 88. & 89.* referentes ſingulare quoddam Breve Apoſtolicum Innocentii XII. die 19. Maji anno 1694. emanatum, quod incipit: *Debitum Paſtorale.* Nec dictis contrarium exiſtit Breve quodpiam aliud Innocentii XI. relatum à Patre Reifſenſtuel Tract. XII. Diſt. 3. Quæſt. 7. in quo Summus Pontifex §. *ac demum*, declarat, *omnes indulgentias conceſſas ante Breve Pauli V. editum 23. Maji anno 1606. Perſonis Regularibus quarumcunque Religionum, & Ordinum etiam Mendican-*

tium esse nullius roboris & momenti. Etenim altefatus expresse subjungit: *nisi fuerint deinde Romani Pontificis auctoritate innovatæ, aut confirmatæ;* inter quas computantur indulgentiæ superius adductæ. Cæteroquin tamen nequit ex dictis adhuc inferri sub terminis generalibus, *indulgentias à Paulo V. revocatas hodie esse revalidatas.*

PROPOSITIO XXXVIII.

51. *Mandatum Tridentini factum Sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali, confitendi* quamprimum, *est consilium, non præceptum.*

DECLARATIO.

Concilium Tridentinum *Sess. 13. de Eucharistia cap. 7.* quoad Sacerdotes in specialem Reverentiam tremendi Missæ Sacrificii hæc ponit formalia: *Si necessitate urgente Sacerdos absque prævia confessione celebraverit NB. quamprimum confiteatur.* Cum autem *ly confiteatur* non necessario videatur involvere præceptum, quin possit quoque importare præcise consilium; Villalobos, Machado, & Ledesma inclinabant potius ad consilium, quoniam juxta notam Regulam Juris; *odia oportet potius restringere, quam ampliare.* Sed contra est quod communis usus, & DD. consensus magis per allegata verba indicet impor-

portari præceptum, quam consilium, ut idipsum similiter Rubricæ Missalis clarius per verbum *debet* insinuare videntur, dum Tit. de defectibus dispositionis animæ ita legitur: *Si quis in casu necessitatis non habens copiam Confessoris in peccato mortali absque contritione celebret, graviter peccat. Secus, si conteratur: debet tamen, cum primum poterit, confiteri.* Vide Reiffenstuel *Tract. 14. Dist. 2. n. 33. & seqq.*

PROPOSITIO XXXIX.

52. *Illa particula* quamprimum *intelligitur, cum Sacerdos suo tempore confitebitur.*

DECLARATIO.

Agnoscentes alii in illis verbis Concilii Tridentini *ly quamprimum confiteatur*, contineri quodpiam præceptum, id adeo laxe explicarunt, ut in effectu non sit præceptum, sicque in re ipsa cum prioribus coincidant. Inquiunt enim præfatam particulam *quamprimum* intelligi, quando alias Sacerdos confitebitur suo tempore, puta dum iterum celebrabit Missam de novo. Sed contra est, quia taliter contra communem sensum Ecclesiæ hoc non esset speciale præceptum quoad Sacerdotes: quia etiam Laici habentes grave peccatum tenentur confiteri, quando suo tempore communicabunt; hinc stante hac laxa declaratione æque parum Sacerdos, ac Laicus peccaret, si in simili

casu, nimirum post tres menses à sumptione Eucharistiæ, cum sola contritione peracta computandos, confiteretur, posito nimirum, quod de novo post trimestre sacrificare, & communicare vellet. Vide Reiffenstuel *loc. superius cit.*

PROPOSITIO XL.

53. *Est probabilis opinio, quæ dicit, esse tantum veniale, osculum habitum ob delectationem carnalem, & sensibilem, quæ ex osculo oritur, secluso periculo consensus ulterioris, & pollutionis.*

DECLARATIO.

Distinctio est facienda inter oscula causa amicitiæ juxta morem Patriæ contingentia, & inter ea, quæ obiter fiunt ex levitate animi absque delectatione aliqua. Item supposito etiam, quod oscula imprimantur ex aliqua delectatione, iterum attendendum, num delectatio fuerit pure sensibilis, vel simul carnalis? Oscula amicitiæ juxta morem Patriæ possunt carere omni culpa. Oscula ex levitate animi plerumque sunt venialia, uti pariter oscula ex sola delectatione sensibili. Quod si vero pariter accedat delectatio Carnalis, deliberate impressa erunt mortalia; quia æque, imo magis disponunt ad copulam, quam sola delectatio morosa. Unde Summi Pontifices Clemens VIII. & Paulus V. apud Viva hic *num.* 1. jubent

In

Inquiſitoribus Fidei denuntiari illos, qui aſſerunt, ſimilia oſcula, amplexus, aut tactus non eſſe peccata mortalia. Vid. Reiffenſtuel *Tract. 4. Diſt. 4. num. 71. & ſequentibus ac præſertim Additionibus poſt. numerum 78.*

PROPOSITIO XLI.

54. *Non eſt obligandus concubinarius ad ejiciendam concubinam, ſi hæc nimis utilis eſſet ad oblectamentum concubinarii, vulgo* regalo, *dum deficiente illa nimis ægre ageret vitam, & aliæ epulæ tædio magno concubinarium afficerent, & alia famula nimis difficile inveniretur.*

DECLARATIO.

Quod gravis peccator abſolvi nequeat, niſi verum habeat propoſitum evitandi gravia peccata in futurum, extra controverſiam eſt: nam *dolor, ſeu deteſtatio de peccato commiſſo cum propoſito non peccandi de cætero,* eſt ex neceſſariis requiſitis ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ juxta Concilium Trident. *Seſſ. 14. de Pœnitent. cap. 3. & 4.* Alia autem quæſtio eſt, utrum concubinarius cenſeatur habere verum tale propoſitum neceſſario ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ requiſitum, quando equidem Confeſſario promittit, quod nolit amplius peccare cum ſua concubina, non tamen

eandem vult dimittere ex sequentibus motivis; quia nimirum nimis utilis est ad oblectamentum, vel quia alia famula nimis difficulter invenitur, vel quia epulæ ab alia famula præparatæ magno tædio ipsum afficerent, vel demum, quia ex absentia nimis ægre vitam ageret. In quibus, & similibus casibus Joannes Sancius cum Vivaldo apud Dianam *Part. 2. Tract. 6. Resolut. 45.* putat adesse adhuc verum propositum, & quod consequenter talis sit absolvendus toties quoties &c. quamvis etiam (quod mirari satis nequeo) nullus profectus appareat. Sed contra est, quod motiva similia necdum hominem talem carnalem constituant physice, vel moraliter impotentem ad dimittendam concubinam, sed potius sint vanæ excusationes, quas caro, & sanguis, ac cæcus amor subministrant. Unde nec signum prudenter credibile apud tales apparet, alicujus efficacis propositi, dum cœlum, & æternam salutem, cujus amittendæ periculo manifesto se exponunt, talibus oblectamentis postabere videntur. Dico *oblectamentis*: nam *ly Regalo* quod in propositione damnata pro excusatione proponitur, est teste Sabino Bononiensi hic nomen Hispanum, & latine sonat *blandimentum, delicium*, seu *suavitas epularum.* Vim inferant Venerei isti circa dimissionem Concubinæ effrœnatæ suæ passioni, & palpabiliter experientur assistentem sibi gratiam Divinam; nam *Regnum Cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Matth. cap. 11. v. 12. Vide Reiffenstuel fusius de hac materia agentem. *Tract. 14. Dist. 8. Quæst. 4. cum Additionibus.*

PRO-

PROPOSITIO XLII.

55. *Licitum est mutuanti aliquid ultra sortem exigere, si se obliget ad non repetendam sortem usque ad certum tempus.*

DECLARATIO.

Ipsimet contractui mutui intrinsece inest, se in gratiam mutuatarii ad tempus dominio, & usu pecuniæ mutuatæ privare: ergo præcise propter ipsum certum tempus exigere plus ultra sortem idem est in re, ac propter hunc contractum, seu intuitu talis mutui aliquid petere ultra sortem, quod tamen ultimum juxta omnes apertam continet usuram, nisi lucrum cessans, aut damnum emergens, vel periculum, consideratis circumstantiis amittendi capitale, seu sortem, aliusve justus titulus excuset. Viderint ergo illi, qui commune interesse quinque florenorum per annum pro centum mutuatis excedentes, singulis mensibus pro unico floreno mutuato exigunt denarium; ita ut interesse unius floreni, superet ad finem anni medietatem ejusdem floreni, utpote ad duodecim denarios ascendens. Aperta hæc est usura, plus quam Judaica, & neutiquam in aliqua Republica toleranda. Vide Reiffenstuel *Tract. 8. Dist. 4. num. 40. & 41.*

PROPOSITIO XLIII.

56. *Annuum legatum pro anima relictum non durat plus, quam per decem annos.*

DECLARATIO.

Ratio damnationis dictæ propositionis est: quia annuum illud legatum pingue E. G. & proportionatum stipendio potuit esse factum absque restrictione ad certum tempus; ergo non debet annuum legatum indefinite factum illico restringi ad decennium. *Dices:* Juxta Sotum, & alios Doctores nulla anima ultra decennium detinetur in purgatorio: ergo nec præsumendum est, quod fundator ultra decennium petierit persolvi contenta in litteris fundationis. *Respond.* Inprimis antecedens gratis asseri, atque esse falsum, & contra communem persuasionem fidelium, ac contrarium apud Dominicum Viva hic patere ex Historiis Ecclesiasticis, quarum plures animæ longe ultra decennium in hoc ergastulo sunt detentæ. Deinde dato etiam, quod ex revelationibus in uno, alterove casu constaret, animam fundatoris certo jam frui beatitudine, adhuc hæredes tenerentur satisfacere legato annuo perpetuo; quia ex Ecclesiæ communi praxi censetur voluntas fundatoris, ut suffragium illud, si non sibi, saltem aliis de familia prosit.

PROPOSITIO XLIV.

57. *Quoad forum conscientiæ reo correcto, ejusque contumacia cessante cessant censuræ.*

DE-

DECLARATIO.

Non eſt quæſtio de foro externo, in quo etiam mortuus indiget abſolutione, ſi deceſſerit cum cenſura publica, etſi obierit vere contritus juxta *Capitulum, à nobis*, & *Cap. Sacris, de ſentent. Excommunicat.* Item *cap. Is, cui, eodem in 6.* Sermo itaque ſolummodo inſtituitur quoad forum conſcientiæ, in ordine ad quod nonnulli putarunt, reo correcto, & ceſſante contumacia eo ipſo ſtatim ceſſare cenſuras absque ulteriori abſolutione. Ratio eſſe potuit; quia cenſura ſe habet juxta communem inſtar medicinæ; curato autem infirmo non amplius Medicus applicat temporalem Medicinam; adeoque nec Judex Eccleſiaſticus ſpiritualem: nam ceſſante cauſa motiva ceſſat Effectus. Sed contra eſt, quod cenſura non ſolum ſit medicina verum etiam pœna; unde etiam *pœna medicinalis* vocatur. Subſumitur: atqui pœna ſtat etiam in contrito; ergo pariter cenſura, niſi tollatur aliunde à poteſtatem habente. Vide Reiffenſtuel. *Tract. 13. Diſt. 1. num. 42.*

PROPOSITIO XLV.

58. *Libri prohibiti, donec expurgentur, poſſunt retineri, usque dum adhibita diligentia corrigantur.*

DECLARATIO.

Notandum ex Viva hic, quod Libri Hæreticorum hæreſin continentes, vel de Religione tractan-

tes, in Bulla Cœnæ prohibeantur absolute sub excommunicatione reservata; alii vero passim prohiberi soleant sub clausula: *Donec Corrigantur.* De his itaque ultimis aliqui Theologi docuerunt, retineri posse, donec opportune eorum correctio aut expunctio fuerit indulta, cui tamen Doctrinæ repugnant Regulæ Indicis præscriptæ in Concilio Tridentino, in quibus absolute prohibetur à Pontifice, ne quis apud se habeat, vel retineat Libros quovis titulo interdictos, & consequenter parendum est Pontifici mandanti, ut dicti Libri deferantur Inquisitori S. Officii, ubi id viget, ut recte observat Sabinus Bononiensis, dum scribit in dictas propositiones damnatas. Quid in Germania quoad libros prohibitos secundæ classis sit sentiendum? Vide Reiffenstuel *Tract. 4. Dist. 4. num. 42.*

§. V.

59. *Damnatio Sexaginta quinque Propositionum per Decretum I. Innocentii XI. Videatur in principio Tomi primi.*

§. VI.

Declaratio prædictorum 65. Propositionum.

PROPOSITIO I.

60. *Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti,*

ti, relicta tutiore, nisi id vetet lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc sententia probabili tantum utendum non est in collatione Baptismi, Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis.

DECLARATIO.

Doctrina, quæ in hac propositione damnata continetur primarium fundamentum suum desumpsit ex illo probabilistarum principio: *Quicunque probabiliter operatur, prudenter operatur; quia operatur ex ratione gravi.* Ita recte advertit Dominicus Viva hic *num. 11.* Quare Theologi illius Doctrinæ (inter quos à Diana *Part. 1. Tract. 13. Resol. 2.* numerantur Lorca, Serra, Ledesma &c.) taliter secum discurrebant: operatio directa per actum prudentiæ utique non est peccaminosa, quoniam vitia non diriguntur per virtutes, inter quas numeratur prudentia; atqui collatio sacramenti cum opinione probabili de valore ejusdem, est operatio directa per actum prudentiæ: nam qui probabiliter operatur, prudenter operatur, ergo. Sed contra est *primo*, quod ex hoc discursu sequeretur, licere etiam in collatione Baptismi, & Sacramenti Ordinis sequi sententiam probabilem relicta tutiore; quod tamen nec ipsi hi Theologi asserere ausi fuerunt. Contra est *secundo*, quod pariter sequeretur, licitum fore in collatione Sacramentorum sequi sententiam minus tutam, non solum quando ista est probabilior;

lior; verum etiam, si simul est minus probabilis, uti consideranti patet. Igitur negatur suppositum, quod ubi agitur de valore alicujus Sacramenti, operatio directa per opinionem probabilem relicta tutiori sit operatio directa à virtute prudentiæ; etenim transmisso etiam, quod in materia honestatis, & ubi agitur præcise de licititate, seu licentia actionis, *prudenter operetur, quicunque probabiliter operatur*, id tamen falsum est in quæstionibus de valore Sacramentorum, in quibus ex una parte dictus valor non dependet ex determinatione collatoris, sed potius ex voluntate institutoris Sacramentorum, ex altera vero parte collator sequendo opinionem præcise probabilem relicta tutiori exponit recipientem tale Sacramentum gravi periculo, ne frustretur gratia sanctificante, alias moraliter certo acquirenda, si collator secutus fuisset sententiam tutiorem. Accedit, quod etiam loquendo in materia honestatis axioma illud: *Quicunque probabiliter operatur, prudenter operatur*, multis sit subjectum difficultatibus, explicationibus, & distinctionibus; ita, ut non pauci ex Theologis nolint in hoc fundare suum ultimum dictamen de formali honestate actus, uti adverti in libello quodam *Disquisitio Theologica* intitulato *Qu. 2. §. 3. num. 58 & seqq.* ac fusius per integrum tomum examinat Christophorus Raßler in sua *Norma recti.* Vid. Reiffenstuel *Tract. 1. Dist. 3. num. 58. & seqq.*

61. Quæres I. An in materia Valorem concernente collator Sacramentornm possit libere, relicta tutiore, sequi sententiam probabilem, si eadem non solum æque probabilis, sed etiam probabilior appareat tutiore? E. G. controvertitur inter Theologos in Tractatu de Pœnitentia, utrum ad essentiam formulæ absolutoriæ pertineant sola illa Verba *absolve te*, vel etiam alia tria, *à peccatis tuis?* Ubi Scotistæ cum pluribus RR. defendunt tanquam probabilius, sola priora duo *absolvo te* essentialiter requiri. Quæritur ergo, an in praxi Confessarius possit licite sequi hanc sententiam probabiliorem, uti supponimus, vel utrum obligetur addere *à peccatis tuis*, sequendo sententiam tutiorem? Respond. Confessarium obligari in praxi ad sententiam tutiorem addendo formulæ absolutoriæ etiam illa verba: *à peccatis tuis.* Probatur *primo;* quia alias pœnitentem exponeret Confessarius probabili periculo, ne invalide reciperet hoc Sacramentum cum ingenti suo detrimento: eo ipso enim, quod sententia requirens ad valorem etiam expressionem verborum *à peccatis tuis*, sit probabilis, adest ratio gravis pro eadem, etsi minoris ponderis, & sic pariter adest periculum grave proportionatum ponderi rationum. Probatur *secundo;* quia in propositione damnata indefinite dicitur, in Sacramentis Collatorem non posse sequi sententiam probabilem relicta tutiore; atqui sententia probabilior adhuc continetur sub genere probabili, sicut album sub genere albi: ergo.

63. Quæ-

62. Quæres II. An saltem recipiens Sacramenta non possit in quæstionibus, valorem concernentibus, eligere sibi sententiam æque probabilem, vel etiam probabiliorem, minus tamen tutam, relicta tutiore, simul & adhuc vere probabili? Respond. Imprimis quoad Sacramentum *Baptismi, Ordinis Presbyteratus*, vel *Episcopalis &c.* omnino negative: incurreret enim taliter recipiens grave periculum maximi damni tam ex parte sui, quam aliorum: quia posito, quod a parte rei non esset valide baptizatus (uti adsunt graves id asserendi rationes, licet minus probabiles) exinde consectaneum foret, quod invalide quoque reciperet alia Sacramenta non sine gravi irreverentia, item talis, vel etiam invalide ordinatus in Presbyterum, quoque invalide celebraret, & absolveret, seque ipsum in grave periculum conjiceret, an valide à suis peccatis absolvatur. Respond. *secundo* quoad Sacramenta vivorum augmentum gratiæ causantia, an recipiens ea possit sibi eligere sententiam probabiliorem minus tutam relicta tutiori, simulque vere adhuc probabili, majus est dubium, ac dependet ab alia quæstione circa collatorem Sacramenti, utrum is ad tutiorem vere probabilem relicta probabiliori minus tuta obligetur præcise ex charitate erga proximum &c. vel an etiam ex virtute Religionis erga Sacramenta, ne eadem periculo invaliditatis, & sic irreverentiæ exponatur? Si *prius*, tunc eo ipso recipiens, si ipsemet sponte velit eligere probabiorem minus tutam, videtur non graviter peccare! quia sponte cedit juri suo

cir-

circa augmentum gratiæ, prout etiam certis temporibus poteſt licite intermittere Communionem, etſi exinde gratia augeretur. Quodſi vero collator Sacramentorum obligetur conficere, & aliis conferre Sacramenta ex virtute Religionis (puta ex reverentia erga ipſamet hæc Sacratiſſima Myſteria) patet, quod ex tunc neque recipiens ſe absque ulla neceſſitate exponere queat periculo invaliditatis, relinquendo in praxi ſententiam tutiorem vere adhuc probabilem, & ſequendo minus tutam Probabiliorem. Et hoc ultimum cum Soto, Valentia, & aliis tenet Suarez, *Tom. 3. in 3. part. Diſp. 16. Sect. 2.* contra Pontium, Salas, Machado, Salonium &c. Quidquid tamen de hoc ſit, illud mihi certum videtur, quod defendens recipientem, non obligari ad tutiorem &c. necdum incurrat damnationem hujus propoſitionis, utpote quæ de conferente, non de recipiente loquitur.

64. Quæres III. An in materia Valorem Sacramentorum concernente poſſint, tam conferens quam recipiens ſequi ſententiam moraliter certam, ſicque abſolute tutam, etſi contraria adhuc ſit tutior? Exemplum ponamus denuo de Sacramento Pœnitentiæ, ubi inter Doctores movetur quæſtio, utrum ad attritionem neceſſario requiſitam debeat intervenire aliquis actus dilectionis DEI, ut ſummi Boni in ſe, vel non? Et licet non pauci Theologi talem dilectionem exigant, nobis tamen citra ullam cenſuram hujus ſententiæ in Supplemento Patris Reiffenſtuel *Tract. 24. Diſt. 6. n. 47.*
ſen-

ſententia negativa poſt Concilium Tridentinum videbatur moraliter certa. Data ergo hac hypotheſi, quæritur, utrum non obſtante iſta morali certitudine adhuc ſit obligatio eliciendi cum attritione aliquem actum Dilectionis Dei ſuper omnia, vel non? Reſpond. quamvis eliciens hunc actum dilectionis Dei haud dubie magis meritorie operetur non tamen datur obligatio eundem elicendi. Ratio eſt quia conceſſo illo ſuppoſito (de quo latius in ſupplemento, & adhuc ſuo loco) ſententia negans requiri hanc dilectionem, jam eſt ſatis tuta, utpote moraliter certa, ſicque practice excludens omnem formidinem, NB. fundatam in gravi ratione: ergo non datur obligatio ſequendi adhuc tutiorem, uti recte cum Viva tenet Matthæuccius in cautela Confeſſarii *Lib. 2. cap. 1. n. 6.* & plane alias omnes deberent exire ex hoc mundo; quoniam tutius eſt, in aliqua Religione vivere, ubi viridis floret obſervantia, quam in mundo; quippe in Religione juxta S. Bernardum: *Homo vivit purius, cadit rarius, ſurgit velocius, incedit cautius, irrigatur frequentius, ſecurius quieſcit, moritur fiducius, purgatur citius, præmiatur copioſius.*

PROPOSITIO II.

64. *Probabiliter exiſtimo, Judicem poſſe judicare juxta opinionem etiam minus probabilem.*

DECLARATIO.

Quod in causis criminalibus, præsertim capitalibus, debeat Judex favere Reo, etsi ipsi rationes allegatæ pro Reo quoad principia directa appareant minus probabiles præ oppositis, Doctores teste Viva hic communiter adstruunt cum Reiffenstuel *Tract. 1. Dist. 3. addit. post num. 62.* Neque id intendit summus Pontifex in præsenti damnare, sed tantummodo illorum doctrinam improbat, qui admiserunt, etiam in causis civilibus posse Judicem pro suo beneplacito ferre sententiam secundum opinionem suam minus probabilem, quando aliqua dubietas ex diversitate opinionum circa jus exoritur. Taliter quidem Salonius, Ledesma, Delrio, Lorca, ac alii plures apud Dianam *Part. 1. Tract. 13. Resol. 3. & Part. 11. Tract. 2. Resolut. 60.* voluerunt ex ea ratione; quia Judex in simili casu se determinans ad minus probabilem adhuc prudenter operatur; nam qui probabiliter agit, prudenter agit. *Sed falsum est*, quod Judex in eo casu prudenter agat, eo quod Jura in casu, quo nulla pars litigantium existit in quieta possessione rei litigiosæ: expresse eundem obligent, ut sententiam pronuntiet juxta opinionem, quæ omnibus considerandis consideratis ipsi videtur probabilior. Ita enim *L. ob carnem §. 3. ff. de testibus.* Et *si testes 4. Quæst. 2. & 3.* expresse habetur *confirmabit Judex motum animi sui ex argumentis & testimoniis, quæ rei aptiora, & vero proximiora esse compererit.* Item cum moveretur quæstio de ætate hominis, Legis-

lator *L. 13. ff. de probationibus* respondit: *Causa cognita veritatem excuti oportere, & ex eo potissimum annos computari, ex quo præcipuam fidem in ea re constare NB. credibilius videtur.* Similiter C. *Capellanus de feriis,* juncta glossa eligitur sententia, quæ validiore, & meliore nititur ratione. Ex quo patet, quam merito propositio his Legibus è diametro contraria fuerit damnata. Videatur Reiffenstuel *Tract. 1. Dist. 3. n. 61. & seqq.*

65. Dices: Si Judex videat, quod una pars litigantium afferat quidem pro se rationes probabiliores; altera vero præter rationes minus quidem, vere tamen adhuc probabiles, adducat in sui favorem Regulam possessoriam, licite Judex pronuntiat in favorem possidentis, uti tenet Filguera apud Kugler in sua Crisi hic: ergo licite potest Judex sequi sententiam minus probabilem. Respondeo inprimis, Antecedens non esse omnino certum: Legitur quidem in Jure Reg. 95. juris in 6. *in pari casu potior est conditio possidentis;* nulla autem fit ibidem mentio, si alterius causa sit notabiliter melior, seu probabilior: admittamus tamen Antecedens, supposito, quod allegans pro se regulam possessoriam habeat possessionem legitimam, certam, seu cum justo titulo. Negatur tamen consequentia, quod nimirum Judex statim pro libitu suo possit sequi sententiam minus probabilem, vel majoris claritatis causa distinguitur consequens: Potest Judex sequi sententiam minus probabilem, supposito, quod alter allegans rationes speculativas probabiles simul existat in cer-

ta

ta legitima possessione, conced. consequentia. Si nullus ex litigantibus existat in tali possessione, negatur consequentia. Sive adhuc aliter: potest Judex sequi sententiam, quæ sit minus probabilis attendendo præcise ad principia directa, & speculativa, conced. consequentia, quæ sit & maneat minus probabilis respiciendo pariter ad principia practica, & reflexa, negat. consequent. Instantia dari potest in causis criminalibus, in quibus eodem modo discurritur. Vid. Reiffenstuel *Tract. 1. Dist. 3. Addit. post num. 26.*

PROPOSITIO III.

66. *Generatim dum probabilitate sive intrinseca, sive extrinseca, quantumvis tenui, modo à probabilitatis finibus non exeatur, confisi aliquid agimus, semper prudenter agimus.*

DECLARATIO.

Quænam dicatur tenuis probabilitas, fusius explicat Reiffenstuel *Tract. 1. Dist. 3. num. 45 & 46.* Ego puto, inter terminos tenuis probabilitatis comprehendi quoque eam, quæ quidem aliquibus Auctoribus apparet gravis, pluribus autem non; ita ut neque per auctoritatem extrinsecam, neque per rationem intrinsecam intellectus meus aliquo

modo alliciatur, ſeu moveatur ad aſſenſum, E. G. judicant aliqui Auctores apud la Croix *Lib. 6. part. 1. num. 260.* aquam roſaceam, & ſimiles ſuccos diſtillatos eſſe materiam validam Baptiſmi; communiſſima tamen Doctorum id negat, eo quod hic humor per diſtillationem extractus non amplius exiſtat vera aqua elementaris, ſed potius ſuccus roſaceus, in quem aqua naturalis affuſa, ſeu attracta per nutritionem plantæ, fuerat conversa, ſicut à pari vinum aduſtum per diſtillationem ex aliquo vino extractum non amplius eſt verum vinum, ſicque nec materia conſecrabilis: quia tamen aliqui Auctores defendunt, ſuccum illum roſaceum extractum eſſe ſubſtantialiter adhuc aquam naturalem, licet nonnullis qualitatibus permixtam, poterit illorum Theologorum ſententia mihi apparere tenuiter probabilis. Vi autem hujus propoſitionis damnatæ non poſſumus ſequi ſententiam tenuiter probabilem, *generatim*, ſeu *regulariter*, loquendo: interim tamen in caſu neceſſitatis etiam in collatione Sacramentorum id non cenſetur prohibitum, dummodo fiat ſub conditione, qua poſita valor Sacramenti periculo irreverentiæ ex una parte non exponitur; ex altera vero recipienti accreſcere poteſt notabilis utilitas, nec aliunde aliquod (uti ſuppono) ſequitur abſurdum. Et hinc in defectu alterius aquæ apud infantem necdum baptizatum, & morti proximum recte (Charitate proximi id volente) adhibetur aqua roſacea, vel idem infans, ſi aliter fieri nequeat, in minima parte corporis, E. G. digiti baptizatur, cum condi-

ditione tamen, *ſi valeat.* Inde miror, quod aliqui Confeſſarii in praxi ſint adeo difficiles moribundum Catholicum ſenſibus deſtitutum conditionate abſolvere, cum ſententia talem Abſolutionem admittens ſit ſaltem tenuiter probabilis. Absque dubio cenſeretur prudenter agere ille, qui infantem necdum baptizatum conditionate baptizaret, etſi tantum foret tenuiter probabile, quod adhuc vivat: cur igitur moribundus Catholicus non poſſit in allegato caſu conditionate abſolvi? Vid. Reiffenſtuel *Tract. 14. Diſt. 7. n. 69. & ſeqq.*

PROPOSITIO. IV.

67. *Ab infidelitate excuſabitur infidelis non credens, ductus opinione minus probabili.*

DECLARATIO.

Teſtibus Dominico Viva, & Auguſtino Matthæuccio Auctor hujus Theſis confixæ erat Joannes Sanctius in ſuis Selectis *Diſp. 19. num. 7. & 9.* ſcribens, quod ſicut homo in aliis materiis, & præceptis excuſatur à peccato, ſi ſequatur opinionem minus probabilem, ita etiam in præcepto credendi veritates Fidei Catholicæ excuſabitur infidelis à peccato infidelitatis ductus opinione minus probabili. *Sed contra eſt*, quod tractando de vera Religione agatur de ſummo puncto, à

quo pendet æterna nostra felicitas: nam deficiente Religione deficiunt vera Sacramenta, & consequenter etiam illa facilia remedia, quibus gratiam sanctificantem deperditam iterum recuperare, & recuperatam augere possumus. Si itaque in ipsis Sacramentis juxta jam dicta nequimus sequi sententiam minus probabilem, multo minus in puncto veræ Religionis, ubi variæ quæstiones circa numerum, & valorem Sacramentorum solent intervenire. Agitur enim hic de gravissimo præjudicio, V. G. an Pastores sint legitime ordinati; an valide absolvant suos pœnitentes; an sola fides justificet; an in illa Religione habeatur, & oviculis præscribatur id, quod est necessarium necessitate medii ad salutem &c.? Quis igitur sibi persuadeat, in his maximi momenti quæstionibus, in quibus agitur de gravissimo præjudicio, & ubi veritas rei non dependet ex determinatione nostri intellectus; posse quempiam sequi opinionem minus probabilem? Potius talis infidelis, seu Hæreticus, cui videtur sua Religio probabilius falsa, tenetur implorato Divino auxilio in puncto hoc maximi momenti sedulo ulteriorem indagare veritatem, quæ certo eidem patefiet, si in inquirendo non fuerit culpabiliter negligens. Imo (uti tenent duo Scholarum Principes Doctores Angelicus, & subtilis) si quis infidelium in sylvis enutritus ea, quæ sibi lumine naturæ nota sunt recte observet, DEus, qui non deficit in necessariis ad salutem, tali etiam Angelum, vel Missionarium Apostolicum mitteret, qui ipsum Mysteriis credendis imbueret, uti Petrum de-

destinavit ad Cornelium *Act. cap.* 10. Vid. Reiffenstuel *Tract. 4. Dist. 2. n.* 30. & 31.

PROPOSITIONES V. VI. & VII.

68. V. *An peccet mortaliter, qui actum dilectionis DEI semel tantum in vita eliceret, condemnare non audemus.*

VI. *Probabile est, ne singulis quidem rigose quinquenniis per se obligare præceptum Charitatis erga DEum.*

VII. *Tunc solum obligat, quando tenemur justificari, & non habemus aliam viam, qua justificari possimus.*

DECLARATIO.

Has propositiones rejectas jam cernes ab Alexandro VII. unde mirum, quod adhuc Catholici Doctores inventi fuerint, qui easdem etiam post illam reprobationem manutenere præsumpserint. Ulteriorem explicationem vide supra §. 1. *num.* 2. ac apud Reiffenstuel *Tract. 4. Dist. 6. n. 9. & Additione sequenti.*

PROPOSITIONES VIII. & IX.

69. VIII. *Comedere, & bibere usque ad satietatem ob solam voluptatem non est peccatum, modo non*

non obsit valetudini; quia licite potest appetitus naturalis suis actibus frui.

IX. *Opus conjugii ob solam voluptatem exercitum omni penitus caret culpa, ac defectu veniali.*

DECLARATIO.

Dictæ duæ propositiones apud Reiffenstuel *Tr. 1. Distinct. 2. Quæst. 5. præsertim additione post num. 36.* taliter explicantur, ut tamen nullatenus obsint Doctrinæ plurimorum Theologorum, actus indifferentes in individuo admittentium: nam utique omittere auditionem Missæ die, quo nullum adest præceptum audiendi, non erit peccatum; cum talis omissio non sit contra præceptum, sed tantummodo contra consilium; sed neque eadem omissio Missæ erit bona, uti consideranti patet, consequenter est indifferens. Econtra vero quia delectabilitas illa, quæ intervenit in comestione, & copula, per naturam ordinatur quasi medium ad conservationem individui, & speciei humanæ tanquam ad suum finem, deordinate agit, qui cibo vel copula utitur propter solam delectabilitatem, cum hoc habeat pro fine actionis suæ, quod potius deberet esse medium ejusdem: sicque saltem venialiter peccat. *Conjugalis concubitus generandi causa non habet culpam: concupiscentiæ vero satiandæ tantum venialem*, inquit Augustinus *Lib. de Bono conjugali cap. 6.* prout allegatur à Matthæuccio in Cautela Confessarii, quem vide *Lib. 2. cap. 6. & 7.*

70. Quæ-

70. Quæres incidentaliter, an, ſi non obſtante damnatione hujus utriusque propoſitionis, adhuc admitti poſſint alii actus indifferentes in individuo, an (inquam) tales actus debeant cenſeri ita indifferentes, ut etiam excludant omnem imperfectionem? Ante Reſponſionem nota, quod imperfectio, prout diſtinguitur ab omni peccato etiam veniali, definiatur, quod ſit *actio; vel omiſſio repugnans conſilio in re ad mores ſpectante.* H. N.

Reſpond. Actus indifferentes in individuo non neceſſario excludunt imperfectionem, quin cum ea ſtare poſſint. Probatur exemplis: ſic enim conformiter jam dictis intermittere Miſſæ auditionem die non feſto: item non ſequi inſpirationes Divinas ad opera de conſilio tendentes, communiter cenſentur aliqua indifferentia, utpote omiſſiones rei nec præceptæ, nec prohibitæ, & tamen ſimiles intermiſſiones reputantur paſſim imperfectiones (quid enim alias eſſet imperfectio?) ergo indifferentia aliqua non neceſſario imperfectionem, ſed tantummodo rationem veri alicujus peccati excludit. Quare pro actibus indifferentibus poſſet adhuc formari ſequens probatio; imperfectio eſt aliquid, quod nec eſt moraliter in individuo bonum, nec moraliter aliquod peccatum; utpote cum non ſit materia ſufficiens pro Sacramentali abſolutione; ſed non poteſt ſufficienter explicari talis imperfectio, niſi admittatur actus inter moraliter bonum, ac peccaminoſum

medius per quem intelligimus actum indifferentem: ergo.

PROPOSITIONES X. & XI.

71. X. *Non tenemur proximum diligere actu interno, & formali.*

XI. *Præcepto proximum diligendi satisfacere possumus solis actibus externis.*

DECLARATIO.

Inter omnium prima mandata DEus nobis hæc duo Matth. cap. 22. v. 37. & 39. posuit; *Diliges Dominum DEum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua; & in tota mente tua, & diliges proximum tuum sicut te ipsum:* ergo sicut DEum tenemur diligere non solum externe, verum etiam interne, ita pariter proximum: nam proximus diligendus est propter DEum. Item solemus nos ipsos diligere actibus non solum externis; verum etiam in mente nostra actibus internis; cur igitur non pariformiter proximum, cum eundem diligere teneamur sicut nosmetipsos. Vide Reiffenstuel *Tract. 4. Dist. 6. num. 12.*

PROPOSITIO XII.

72. *Vix in sæcularibus invenies, etiam in Regibus superfluum statui, & ita vix aliquis tenetur ad Eleemosynam, quando tenetur tantum ex superfluo statui.*

DE-

DECLARATIO.

Scandalosa hæc sententia divitibus avaris latam aperit portam, quam pauperibus immisericorditer claudit. Quis enim non videt, exinde facile eludi posse omnem obligationem succurrendi pauperibus, quam tamen sacra Scriptura sæpius tam efficaciter inculcat? *Quod superest, date Eleemosynam*, inquit Christus Luc. cap. 11. & 1. Timoth. cap. 6. *Divitibus hujus sæculi præcipe, facile tribuere &c.* ac alibi sæpius. Ast avari, si vera foret propositio damnata, illico respondere possent, nihil superflui sibi superesse, consequenter ad præceptum pauperibus etiam gravi necessitate pressis de superfluis statui erogandi se neutiquam fore obstrictos; cum defacto in sæcularibus, etiam Regibus, vix inveniatur superfluum statui. En fructum pessimum ex mala arbore! O si cessaret nimius luxus in Christianis, quam multa superflua statui restarent applicanda pauperibus! Vide Reiffenstuel *Tract. 4. Dist. 6. n. 42. & Additione sequenti.*

PROPOSITIONES XIII. XIV. & XV.

73. XIII. *Si cum debita moderatioue facias, potes absque peccato mortali de vita alicujus tristari, & de illius morte naturali gaudere, illam inefficaci affectu petere, & desiderare, non quidem ex displicentia personæ, sed ob aliquod temporale emolumentum.*

XIV.

XIV. *Licitum eſt abſoluto deſiderio cupere mortem Patris; non quidem ut malum Patris, ſed ut bonum cupientis; quia nimirum ei obventura eſt pinguis hæreditas.*

XV. *Licitum eſt filio gaudere de Patricidio parentis, à ſe in ebrietate perpetrato, propter ingentes divitias, inde ex hæreditate conſecutas.*

DECLARATIO.

Quod non liceat generaliter ob qualecunque etiam leve emolumentum proprium gaudere de morte alterius, vel econtrario ob qualecunque damnum exiguum proprium de proximi vita triſtari, clare eruitur ex tribus allegatis propoſitionibus damnatis. Et ratio hujus eſt; quia, uti recte obſervat noſter Sabinus Bononienſis hic, ſimilibus affectibus gaudii, vel triſtitiæ deliberate volitis noſtrum emolumentum temporale in affectu præfertur vitæ proximi, quæ tamen eſt Ordinis longe altioris, quam bona temporalia: conſequenter ſic præponendo bona temporalia vitæ alterius, notabiliter læderetur Ordo Charitatis erga proximum. Confirmatur, juxta Mandatum Chriſti *Matth. cap.* 22. tenemur proximum diligere ſicut nosmetipſos: atqui nemo prudenter bonum inferioris Ordinis per malum ſuperioris Ordinis ſibi obtinendum exoptat, E. G. divitias per mortem propriam; quid enim ſibi mortuo prodeſſent divitiæ? ergo. His tamen

non obſtantibus multos apud Moraliſtas reperies caſus, in quibus ſimilis lætitia de bono proprio, vel triſtitia de bono alterius pronuntiatur licita. Quæſtio igitur remanet, ex qua Regula dignoſci queat, licitum eſſe, de incommodo, ac damno alterius ob commodum, & emolumentum proprium exinde oriturum gaudere, vel è contrario triſtari de bono, & commodo alterius ob malum ſibi propterea graviter timendum?

74. Ante reſolutionem Notandum I. quod *aliud* ſit gaudere de incommodo, malo, ac damno alterius (V. G. de morte immatura Parentis) quatenus id alteri damnoſum eſt, ita, ut ipſum damnum alteri obveniens ſit motivum gaudendi; & *aliud* gaudere de malo &c. alterius, quatenus ex hoc ipſimetipſi obvenit aliquod emolumentum. Primum gaudium juxta omnes abſolute non eſt licitum, quia foret odium inimicitiæ, ſeu abominationis perſonæ, uti recte advertit Reiffenſtuel *Tract. 4. Diſt. 7. num. 7.* Dubium igitur ſolummodo reſtat quoad ſecundum, quando bonum, ac emolumentum exinde obveniens eſt motivum gaudendi; ubi Notandum II. quod emolumentum obveniens tanquam motivum gaudendi (puta in præſenti hæreditas paterna) poſſit *inprimis* ita influere *qua bonum reduplicative*, ut tamen de medio acquirendi illud (puta in præſenti de immatura morte parentis) prorſus præſcindatur. *Secundo* taliter, ut per iſtud gaudium, ac complacentiam pariter ipſa E. G. mors immatura parentis immediate attingatur,

non

non quidem tanquam finis ac motivum, sed tanquam medium acquirendi. Sic etiam in alio exemplo discurrendo de voluntate efficaci, si volo sumere medicinam, ut acquiram sanitatem, hac voluntate immediate, ac directe attingo non solum sanitatem, sed etiam medicinam, sanitatem quidem tanquam motivum, ac finem; medicinam vero tanquam medium acquirendi hunc finem. Porro præcedens gaudium præcisivum à damno alterius in similibus non videtur illicitum, sicque nec comprehensum sub propositione damnata; cum depuret suum gaudium totaliter à malo alterius, uti cum Cardena hic *num. 4.* Kugler in dictas propositiones docet, atque inservit ad multos tollendos scrupulos, ac solvendos casus, præsertim in Primogenituris, Majoratibus, & Canonicatibus certum numerum Capitularium habentibus; ubi Secundo Geniti Familiæ, & Domicellares exspectare debent, usque dum per mortem locus aliquis vacet. De altero vero gaudio, quando malum proximi directe etiam attingitur tanquam medium, adhuc remanet dubium, ad quod.

75. Respond. Ad dignoscendam liceitatem similium actuum debet quasi ponderatio ab intellectu per libram Charitatis instrui inter commodum, seu emolumentum ex una, & damnum ex altera parte. Si emolumentum proprium sit præponderans damno alterius, licet gaudere etiam immediate de damno tanquam de medio, per quod bonum acquiritur, dummodo citra peccatum

tum alteri hoc damnum acciderit: quoniam de ipſo peccato nunquam licet formaliter gaudere. Item, ſi incommodum, ac damnum proprium eventurum ſit valde grave, quaſi præponderans emolumento alterius, licitum erit tibi de bono alterius triſtari. Econtra vero ſi malum alterius multum præponderet bono proprio, non licebit tibi de damno alterius lætari: ſicut neque licitum erit triſtari de adepto alterius emolumento, ſi tibi exinde tantummodo exiguum comparative incommodum oriatur. Ratio utriusque partis eſt; quia inſtituendo ad invicem in libra Charitatis ponderationem inter bonum, & malum, prior modus gaudendi, & contriſtandi non videtur invertere ordinem dilectionis inter objecta, bene vero poſterior, uti recte cum aliis notat Dominicus Viva *Part. I. Trutinæ Theologicæ Propoſitione 13. Innocentii XI.*

76. Exemplificatur pro majori claritate in ſequentibus Caſibus. Sic I. Filia à Patre, vel Uxor à Fratre ſui mariti multum ſolicitata ad peccatum Carnis poteſt gaudere de immatura morte Parentis, vel Fratris Mariti ſui propter conſervationem ſalutis ſpiritualis propriæ animæ: nam ſalus animæ eſt præponderans ſaluti corporis. II. Licitum eſt triſtari, ſi homicidæ, aliique malefactores paſſim tolerentur impune in non leve detrimentum Reipublicæ; nam bonum Reipublicæ moraliter eſt præponderans vitæ privatæ malefactorum. Econtra III. Eſt prohibitum

ma-

matri gaudere de morte suæ Filiæ, eo quod à marito eadem subinde fuerit acerbioribus aliquo modo verbis increpata, & exinde apud Matrem querula, à qua Molestia Mater nunc est libera: nam modicæ hujus molestiæ liberatio non est bonum præponderans malo mortis filiæ. Aliter foret sentiendum, si præcedentes ærumnæ suæ filiæ fuissent valde graves, & sic vita valde amara; etenim moraliter discurrendo *melior est mors, quam vita amara:* Ecclesiast. cap. 30. v. 17. IV. Pariter illicitum est de Victoria à Catholicis contra hæreticos reportata tristari ex eo, quia unus ex occisis hisce hæreticis erat tuus consanguineus, solitus singulis annis quasdam tibi conferre gratias, nunc per mortem ejus sublatas: nam bonum Reipublicæ Catholicæ est præponderans tuo damno privato, quod ex morte occisi nunc suffers.

77. Quæres: an, ubi permissum est de incommodo alterius ob emolumentum proprium ex postfacto gaudere, pariter ex hoc fine liceat, antecedenter alteri hoc incommodum optare, seu inefficaciter desiderare? Ante Responsionem nota, quod desiderium inefficax non sit voluntas absoluta, quæ taliter vult objectum, ut simul inquirat media obtinendi illud: hoc enim non foret licitum. Quare desiderium inefficax est tantummodo voluntas conditionata, quæ exoptat, ut, si malum præponderans aliter tolli, vel bonum præponderans aliter acquiri haud posset, id fieret (absque tamen tua cooperatione) mor-

te illius, qui hoc malum causat. H. N. Respondet Vasquez apud dictum Dominicum Viva, id fore licitum; nam hoc desiderium inefficax in effectu non aliter influit, quam gaudendo de illo objecto, uti apud eundem advertit D. Thomas. Sic Filia à Patre blanditiis allecta sæpius ad peccatum carnis, etsi nequeat Patrem occidere, potest tamen ejusdem mortem naturalem inefficaciter desiderare. Insuper membrum Reipublicæ potest optare, ut malefactores Reipublicæ noxii è medio tollantur. Item, quando quis ducit vitam valde amaram, etsi nequeat se vita privare per varia media, potest tamen sibi mortem optare, prout taliter Elias, 3. Reg. cap. 19. *Petiit animæ suæ, ut moreretur* ad evadendas Jezabelis insidias. Simile petitum ad Dominum legitur à Moyse factum *Num. cap. 11.*

PROPOSITIONES XVI. & XVII.

78. XVI. *Fides non censetur cadere sub præceptum speciale, & secundum se.*

XVII. *Satis est, actum fidei semel in vita elicere.*

DECLARATIO.

De utraque hac propositione satis dictum jam fuit in expositione primæ inter Theses confixas ab Alexandro VII. quorsum Lectorem remittimus, vel ad Reiffenstuel, *Tract. 4. Dist. 2. n. 13. & 28.*

PROPOSITIO XVIII.

79. ***Si à Poteſtate publica quis interrogetur, fidem ingenue confiteri, ut DEO, & fidei glorioſum conſulo, tacere, ut peccaminoſum per ſe non damno.***

DECLARATIO.

Quia Poteſtas publica ſæcularis eſt ordinata tantum ad bonum politicum, non autem ad bonum ſpirituale, ſicque jus interrogandi non habere videtur niſi in ordine ad bonum politicum, exinde intulerunt nonnulli, non eſſe peccaminoſum ad ejusdem interrogationem circa fidem, maxime ſi interrogans fuerit Tyrannus, tacere, vel cum aliqua æquivocatione eludere, ſicuti fieri poteſt in aliis caſibus, quando Reum illegitimus Judex interrogat. *Sed contra eſt*, quod dicta obligatio candide reſpondendi non tam deſcendat ex Jure, quod habet ſimilis Poteſtas publica interrogans, quam ex mandato Divino affirmativo. *Qui me erubuerit, & meos ſermones* (inquit Chriſtus Luc. cap. 9. v. 26.) *hunc Filius hominis erubeſcet, cum venerit in Majeſtate ſua, &c.* In quæ verba noſter Lyranus taliter gloſſat: *Non ſolum credere eſt neceſſarium ad Salutem, ſed etiam confiteri ore; ſecundum quod dicitur Rom. 10. v. 10. Corde enim creditur ad juſtitiam, ore autem confeſſio fit ad Salutem.*

lutem. Hæc autem confessio pertinet ad præceptum affirmativum &c. Videantur Dominicus Viva hic, & Reiffenstuel, *Tract. 4. Dist. 2. n. 45.*

PROPOSITIO XIX.

80. *Voluntas non potest efficere, ut assensus fidei in se ipso sit magis firmus, quam mereatur pondus rationum ad assensum impellentium.*

DECLARATIO.

Etsi in isto Syllogismo: *Quidquid DEUS revelavit, est infallibiliter verum; sed DEUS revelavit, se esse Unum in essentia, & Trinum in Personis, ergo id est infallibiliter verum:* Etsi (inquam) in isto Syllogismo Major sit summa certitudine vera, cum DEUS nec fallere, nec falli possit; minor tamen, *quod DEUS sit locutus, seu id revelaverit*, nobis non constat immediate, sed tantum mediate ex motivis credibilitatis, quæ sunt rationes extrinsecæ prævie nos impellentes ad affirmandum, quod DEUS sit locutus; unde quia motiva illa extrinseca impellentia ad assensum fidei eliciendum, nos tantum moraliter certos reddunt de locutione DEI; exinde nonnulli intulerunt, voluntatem per piam affectionem non posse efficere, ut assensus fidei ab his motivis præviis aliquo modo dependens sit in se ipso magis firmus, quam mereatur pon-

dus rationum, seu motivorum credibilitatis ad assensum fide impellentium. *Sed contra est*, quia ex hoc sequeretur, quod tantum moraliter certum sit, DEum esse unum in essentia, & trinum in personis, sicque certius foret, quod *Petrus sit animal rationale*, quam quod *detur Trinitas Personarum;* cum prima Propositio evidenter, ac Physice &c. sit certa; altera vero tantum in eorum principiis foret certa moraliter, utpote dependens à motivis credibilitatis, quæ nos tantum moraliter certificant, quod DDUS ita fuerit locutus: & sic simpliciter loquendo adhuc posset tali propositioni subesse falsum, quam sequelam nullus Catholicorum ausus est admittere; cum actui supernaturali nequeat subesse falsum. Unde in articulis fidei, qui non clare sed obscure proponuntur, potest voluntas mediante pia aliqua affectione intellectui in obsequium fidei imperare, ut se captivet, & firmius adhæreat, quam mereatur pondus rationum extrinsece impellentium; maxime cum propter hæc ipsa motiva non habeat ullam rationem gravem prudenter dubitandi, utrum DEUS sic fuerit locutus, seu revelaverit, vel non? Inde fidelis debet esse paratus potius vitam, quam fidem supernaturalem de tali mysterio E. G. SS. Trinitatis perdere, exclamando cum Sancto Augustino Lib. 7. confess. cap. 10. *Facilius dubitarem me vivere, quam vera non esse, quæ audivi in corde.* Vid. Reiffenstuel *Tract. 4. Dist. 3. n. 55. & seqq.*

PRO-

PROPOSITIO XX. & XXI.

81. XX. *Poteſt quis prudenter repudiare aſſenſum, quem habebat ſupernaturalem.*

XXI. *Aſſenſus fidei ſupernaturalis, & utilis ad ſalutem ſtat cum notitia ſolum probabili revelationis; imo cum formidine, qua quis formidet, ne non ſit locutus Deus.*

DECLARATIO.

Si aſſenſus fidei ſupernaturalis cum notitia ſolum probabili revelationis, & cum formidine fundata in gravi ratione de oppoſito ſtare poſſet, conſectaneum quoque foret, talem aſſenſum poſſe prudenter repudiari. Falſum autem eſt antecedens; nam aſſenſus fidei concurrente ſimul habitu fidei infuſo, aut gratia actuali divina elicitus, eſt actus ſupernaturalis, *cui non poteſt ſubeſſe falſum*, uti inquit Concilium Trident. *ſeſſ. 6. de Juſtificat. cap. 9.* Itaque quando elicitur fides actualis ſupernaturalis circa aliquem articulum fidei, V. G. de SS. Trinitate, taliter ſe res habet: *In primis* propoſitis motivis moraliter evidentibus excitatur intellectus per gratiam divinam ad formandum judicium credibilitatis, quo affirmatur, eſſe evidenter credibile, Deum, qui nec fallere poteſt, nec falli, revelaſſe tale myſterium. Deinde *ſecundo* Voluntas ſupernaturali lumine accenſa per piam affectionem in obſequium fidei imperat intellectui,

ut huic Mysterio per assensum fidei firmissime adhæreat, actualiter credendo, E. G. Trinitatem Personarum ex eo motivo; quia Deus, qui revelavit, est summe verax in dicendo. Et demum *tertio* intellectus concurrente simul habitu fidei infuso, vel alia saltem supernaturali gratia talem in substantia, vel saltem quoad modum supernaturalem assensum fidei præstat, E. G. circa altefatum Mysterium SS. Trinitatis, paratus potius principia naturaliter evidentia, quam tale Sacratissimum Mysterium negare, & potius vitam, quam talem articulum deserere. Debet autem hic bene attendi, ne isti duo actus intellectus, *primus*, quo judico evidenter esse credibile DEUM revelasse, quod sit Trinus in Personis, & *alter*, quo propter summam Ejusdem veracitatem actualiter affirmo, quod sit Trinus in Personis, ad invicem confundantur: nam prior pertinet ad judicium credibilitatis; posterior vero ad actus fidei supernaturalis.

82. Dices: Saltem fides adhuc imperfecta potest stare cum dubio, vel formidine gravi: ergo dicta in duabus propositionibus adhuc subsistunt saltem quoad fidem imperfectam. Anteced. probatur *in primis*, quia ipsemet Christus Matth. cap. 14. v. 31. taliter allocutus est Petrum *Modicæ fidei, quare dubitasti?* En! fidem saltem modicam stantem cum dubio. *Secundo* Pater energumeni Marc. cap. 9. v. 23. dum JESUS eum excitavit ad fidem, exclamavit: *Credo Domine: adjuva NB. incredulitatem meam;* quam fidem

dem S. Chryſoſtomus in illum textum vocat introductivam, ac incipientem. *Tertio* fides ruſticorum, ſimplicium, vel puerorum nititur dicto unius Parochi, vel Ludimagiſtri, quod utrique non eſt motivum convincens, & moraliter certificans Deum ſic fuiſſe locutum: Reſponderi poſſet quoad omnia iſta tria puncta in compendio diſtinguendo antecedens: fides imperfecta naturalis, & humana ſtare poteſt cum tali dubio, & formidine, Conced. ſupernaturalis Divina, Neg. Reſpondetur tamen adhuc aliter abſolute negando antecedens; vocatur autem fides Petri, & Patris energumeni (ſuppoſito etiam, quod fuerit ſupernaturalis) adhuc imperfecta, incipiens, & introductoria, non quod actualis gravis formido, & incredulitas ſimul ſteterit cum fide, ſed quia dicta fides nondum fuit ita radicata, quin facile iterum amitteretur ſuccedente dubio, vel incredulitate. Paucis, fides Petri fuit modica, quia dubitavit, non componendo fidem cum dubitatione, ſed amittendo illam per dubitationem. Quantum ad dictum unius Ludimagiſtri vel Parochi, etſi non ſit motivum moraliter certificans abſolute; eſt tamen relative, nimirum in ordine ad pueros, & ſimplices nullatenus dubitantes, quin ea, quæ ſibi proponuntur, contineant veram doctrinam Eccleſiæ. Quod ſi graviter de hoc formidarent, & nihilominus crederent, hæc illorum fides non eſſet ſupernaturalis, & divina, ſed mere humana, tenerenturque magis adhuc apud ſapientiores indagare veritatem, vel in eorum abſentia defectum DEUS ſupplebit col-

lustratione divini Luminis. Vide Dominicum Viva hic.

PROPOSITIO XXII.

83. *Non nisi fides unius DEI necessaria videtur necessitate medii, non autem explicita Remuneratoris.*

DECLARATIO.

Divus Paulus ad Hebræos *cap. 11. v. 6.* dum ad justificationem requirit fidem tanquam necessariam, æqualiter loquitur de DEO in se ipso, ac de DEO tanquam Remuneratore: ergo, si requiritur necessario necessitate medii fides explicita DEI unius, etiam requiretur eodem modo fides explicita, Remuneratoris. Unde practice prudentissime agunt illi Parochi, Missionarii, ac alii, qui postquam ex pueris, vel simplicibus ad præviam interrogationem de Deo tulerunt responsum, *quod unus sit DEUS, & tres Personæ*, illico alterum subjungunt interrogatorium: *Quorsum devenianti, si mali sint, seu DEUM graviter offendant*, & quorsum, *si boni, & legem observent?* ubi bene instructi respondebunt: *Si bonus sum, veniam in cœlum, si malus, in infernum:* exinde ergo similes jam agnoscunt DEUM etiam ut remuneratorem, & quidem in ordine ad Munera, & dona supernaturalia, sicque habent ea, quæ juxta DD. Catholicos defacto sunt certo ne-

necessaria necessitate medii. Vide Reiffenstuel *Tract. 4. Dist. 2. n. 16. & seqq.*

PROPOSITIO XXIII.

84. *Fides late dicta ex testimonio creaturarum similive motivo ad justificationem sufficit.*

DECLARATIO.

Fides, quæ defacto, ac in moderna Providentia disponit ad justificationem, debet inniti revelationi DEI, in dicendo summe veracis, uti nobis innotescit ex Concilio Trident. Sess. 6. de justificat. cap. 6. sequentibus Verbis: *Disponuntur autem ad ipsam justitiam, dum excitati divina gratia, & adjuti, fidem ex auditu concipientes libere moventur in DEUM, NB. credentes vera esse, quæ divinitus revelata, & promissa sunt;* adeoque fides late dicta non est sufficiens dispositio ad justificationem, utpote quæ non innititur testimonio ipsius DEI revelantis, sed creaturarum, similive motivo. Et hinc etiam rusticus E. G. circa mysterium Sanctissimæ Trinitatis non habet pro motivo formali actus fidei ipsum testimonium Parochi, sed potius auctoritatem DEI revelantis summe veri; quamvis per judicium credibilitatis affirmet, DEUM sic revelasse, eo quod Parochus id attestetur, de cujus fidelitate non dubitat. Vide Reiffenstuel *Tract. 4. Dist. 2. n. 20. & 21.*

PROPOSITIO XXIV.

85. *Vocare DEUM in testem mendacii levis, non est tanta irreverentia, propter quam velit, aut possit damnare hominem.*

DECLARATIO.

Ex eo, quod multi doctores apud Reiffenstuel *Tract. 6. Dist. 2. n. 32.* videndi, contra Lessium, Medinam, & Valentiam &c. probabilissime teneant, in juramento promissorio admittendam esse parvitatem materiæ à gravi peccato excusantem, nonnulli intulerunt, idem esse sentiendum in juramento assertorio, si DEUS vocetur in testem mendacii levis. Ast contra est, quod in violato juramento assertorio gravitas perjurii non desumatur ex re, circa quam juratur, sicuti fit in juramento promissorio, sed potius eruatur ex illa irreverentia, quæ irrogatur primæ Veritati, adducendo eandem in testem alicujus falsi, quæ malitia, & gravis irreverentia semper habetur, quantumcunque levis sit res, circa quam Deus falso adducitur in testem: Sic à pari gravitas peccati Simoniæ non desumitur ex gravitate materiæ temporalis pro re spirituali datæ, sed ex rei spiritualis contemptu, qui censetur semper, imo magis intervenire, dum temporale etiam levissimum datur pro re ipsa spirituali, quasi nimirum pretium temporale rem spiritualem in æstimatione adæquare posset &c. Videatur Reif-

fen-

ſenſtuel *Tract. 6. Diſt. 2. num. 29. & n. 31. & 32.* Item *in additionibus poſt n. 40.*

PROPOSITIONES XXV. XXVI. XXVII. & XXVIII.

86. XXV. *Cum cauſa licitum eſt jurare ſine animo jurandi, ſive res ſit levis, ſive gravis.*

XXVI. *Si quis vel ſolus, vel coram aliis ſive interrogatus, ſive propria ſponte, ſive recreationis cauſa, ſive quocunque alio fine juret, ſe non feciſſe aliquid, quod revera fecit, intelligendo intra ſe aliquid aliud, quod non fecit, vel aliam viam ab ea, in qua fecit, vel quodvis aliud additum verum, revera non mentitur, nec eſt perjurus.*

XXVII. *Cauſa juſta utendi his amphibologiis eſt, quoties id neceſſarium, aut utile eſt ad Salutem corporis, honores, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita, ut veritatis occultatio cenſeatur tunc expediens, & ſtudioſa.*

XXVIII. *Qui mediante commendatione, vel munere ad Magiſtratum, vel officium publicum promotus eſt, poterit cum reſtrictione mentali præſtare juramentum, quod de mandato Regis à ſimilibus ſolet exigi, non habito reſpectu ad intentionem exigentis, quia non tenetur fateri crimen occultum.*

DECLARATIO.

Propoſitiones iſtæ damnatæ fundantur potiſſime in reſtrictione pure mentali, quam ex cau-

PROPOSITIO XXIV.

85. *Vocare DEUM in testem mendacii levis, non est tanta irreverentia, propter quam velit, aut possit damnare hominem.*

DECLARATIO.

Ex eo, quod multi doctores apud Reiffenstuel *Tract. 6. Dist. 2. n. 32.* videndi, contra Lessium, Medinam, & Valentiam &c. probabilissime teneant, in juramento promissorio admittendam esse parvitatem materiæ à gravi peccato excusantem, nonnulli intulerunt, idem esse sentiendum in juramento assertorio, si DEUS vocetur in testem mendacii levis. Ast contra est, quod in violato juramento assertorio gravitas perjurii non desumatur ex re, circa quam juratur, sicuti fit in juramento promissorio, sed potius eruatur ex illa irreverentia, quæ irrogatur primæ Veritati, adducendo eandem in testem alicujus falsi, quæ malitia, & gravis irreverentia semper habetur, quantumcunque levis sit res, circa quam Deus falso adducitur in testem: Sic à pari gravitas peccati Simoniæ non desumitur ex gravitate materiæ temporalis pro re spirituali datæ, sed ex rei spiritualis contemptu, qui censetur semper, imo magis intervenire, dum temporale etiam levissimum datur pro re ipsa spirituali, quasi nimirum pretium temporale rem spiritualem in æstimatione adæquare posset &c. Videatur Reiffen-

fenſtuel *Tract. 6. Diſt. 2. num. 29. & n. 31. & 32.* Item *in additionibus poſt n. 40.*

PROPOSITIONES XXV. XXVI. XXVII. & XXVIII.

86. XXV. *Cum cauſa licitum eſt jurare ſine animo jurandi, ſive res ſit levis, ſive gravis.*

XXVI. *Si quis vel ſolus, vel coram aliis ſive interrogatus, ſive propria ſponte, ſive recreationis cauſa, ſive quocunque alio fine juret, ſe non feciſſe aliquid, quod revera fecit, intelligendo intra ſe aliquid aliud, quod non fecit, vel aliam viam ab ea, in qua fecit, vel quodvis aliud additum verum, revera non mentitur, nec eſt perjurus.*

XXVII. *Cauſa juſta utendi his amphibologiis eſt, quoties id neceſſarium, aut utile eſt ad Salutem corporis, honores, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita, ut veritatis occultatio cenſeatur tunc expediens, & ſtudioſa.*

XXVIII. *Qui mediante commendatione, vel munere ad Magiſtratum, vel officium publicum promotus eſt, poterit cum reſtrictione mentali præſtare juramentum, quod de mandato Regis à ſimilibus ſolet exigi, non habito reſpectu ad intentionem exigentis, quia non tenetur fateri crimen occultum.*

DECLARATIO.

Propoſitiones iſtæ damnatæ fundantur potiſſime in reſtrictione pure mentali, quam ex cau-

causa gravi plusquam quinquaginta Auctores apud Lumbier, *Tom. 3. Sum. n. 1825.* teste Patre Joanne Kugler *in sua Crisi Theologica* hic pronuntiarunt esse licitam. *Sed contra est*, quod talis utens restrictione pure mentali aliud exterius sentiat, sicque mentiatur; quoniam mentiri est contra mentem ire: atqui mendacium ex communi Theologorum est intrinsece malum, repugnans Societati humanæ, sicque nunquam licitum, *ne pro vita quidem defendenda*, ut inquit Pontifex, cap. *Super eo, de usuris*: ergo. Aliter subinde discurrendum venit in restrictione non pure mentali, de qua vide fusius Reiffenstuel *Tract. 6. Dist. 2. n. 38. 39. & 40. cum sequentibus quinque additionibus.* Poteris etiam occurrente circa hanc materiam aliquo casu notabili operi inquirere apud Dominicum Viva hic, dum scribit in propositionem XXVIII. & num. III. in nonnullis contradicit opinioni Patris Cardenas, & Lumbier.

PROPOSITIO XXIX.

87. *Urgens metus gravis est causa justa Sacramentorum administrationem simulandi.*

DECLARATIO.

Ratio hujus damnationis est, quia simulare Sacramentorum administrationem ponendo externe omnes partes Sacramenti; interne autem

tem nullam habere intentionem administrandi Sacramentum, idem est, ac mentiri; non enim refert, utrum quis mentiatur verbo, vel facto, prout notat Divus Thomas 2, 2. *Quæst. III. Art. I.* atqui ob metum gravem mentiri non licet, ne quidem pro defendenda vita. *cap. super eo, de Usur.* ergo nec licebit simulare ex metu gravi Sacramentorum administrationem. *Confirmatur*: Non licet ob metum gravem sacrilege administrare Sacramentum; cum non liceat ob metum gravem peccare: ergo non licebit ob metum gravem ficte seu simulate administrare Sacramentum; quoniam majus peccatum est simulate administrare Sacramentum, quam sacrilege; juxta *cap. 7. de celebratione Missarum, juncto Summario*, hinc non licet formulam absolutoriam: *Ego te absolvo à peccatis tuis*, proferre super aliquem scienter incapacem Sacramentalis absolutionis. Itaque quando absolute negando absolutionem foret periculum, ne Confessarius Sigillum Confessionis exinde frangat, deberet sub formatione crucis alia oratio E. G. *Misereatur &c.* tacite proferri, aut sub obscuro dici: *Ego te neutiquam absolvo à peccatis tuis*, ita ut adverbium *neutiquam* non perciperetur ab adstantibus, uti advertit Kugler in cit. proposit. Videatur fusius Cardenas, & Dominicus Viva, quando scribunt in dictam propositionem.

PRO-

PROPOSITIONES XXX. XXXI. XXXII. & XXXIII.

88. XXX. *Fas est viro honorato occidere invasorem, qui nititur calumniam inferre, si aliter hæc ignominia vitari nequit; idem quoque dicendum, si quis impingat alapam, vel fuste percutiat, & post impactam alapam, vel ictum fustis fugiat.*

XXXI. *Regulariter occidere possum furem pro conservatione unius aurei.*

XXXII. *Non solum licitum est defendere defensione occisiva, quæ actu possidemus, sed etiam ad quæ jus inchoatum habemus, & quæ nos possessuros speramus.*

XXXIII. *Licitum est tam hæredi, quam Legatario contra injuste impedientem, ne vel hæreditas adeatur, vel legata solvantur, se taliter defendere, sicuti & jus habenti in Cathedram, & præbendam contra eorum possessionem injuste impedientem.*

DECLARATIO.

Quoniam omnes istæ actiones excedunt moderamen inculpatæ tutelæ, ideo merito prohibentur, prout etiam jam ante Innocentium XI. similem propositionem ordine 17. damnavit Alexander VII. vide Reiffenstuel, *Tr. 9. Dist. 3. Qu. 2. per totum, junctis simul Additionibus.*

PRO-

PROPOSITIO XXXIV.

89. *Licet procurare abortum ante animationem fœtus, ne puella deprehensa gravida occidatur, aut infametur.*

DECLARATIO.

Nunquam licet ponere talem actionem quæ directe esset ordinata ad procurandum abortum fœtus animati, quia nunquam licet privatis directe occidere, nisi per modum inculpatæ tutelæ; unde etiam si talis puellæ gravidæ, abortum procurantis, motivum sumendi medicinam ex se ordinatam ad abortum promovendum neutiquam foret ipsa occisio prolis, sed potius conservatio vitæ, vel famæ propriæ, aut etiam totius familiæ; hoc tamen non obstante neutiquam liceret sumere medicinam ex se immediate ordinatam ad procurandum abortum; quamvis enim in tali casu puella non intenderet occisionem prolis tanquam finem, ac motivum, eandem tamen vellet directe tanquam medium, quo conservatur sua vita, aut fama propria, vel familiæ &c. Sicuti enim medicina talis ex natura sua ordinatur ad procurandum abortum, ita procuratio abortus ordinaretur ad conservandam vitam, vel famam, sicque utrumque assumeretur directe, non quidem quasi finis, sed tanquam medium, quod homini privato extra moderamen inculpatæ tutelæ nunquam licet, Exempli gratia, si

vus, & alias ratione privatus (multo magis nondum habens animam rationalem) occidi, ſi aliter periculum hoc grave declinari nequeat, præſertim ſi occidendus in bonis altioris ordinis, quam ſit ipſa vita temporalis, exinde damnum non incurrat, prout certo non incurrit fœtus, adhuc inanimatus, utpote necdum habens vitam ſpiritualem. Econtra vero, quando alicui periculum deperdendæ vitæ non per ipſum fœtum, ſed ab alio aliquo extrinſeco imminet, talis fœtus non cenſetur aggreſſor vitæ alterius; unde procurans ejusdem abortum excedit limites juſtæ defenſionis per modum moderaminis inculpatæ tutelæ. Dixi notanter: *Tranſmiſſo antecedenti;* etenim nec illud adeo evidens apparet, ut non inveniantur nonnulli cum Navarro contrarii. Hoc certum omnino eſt, quod etiam ſtante periculo illo intrinſeco illud extremum remedium licite applicari nequeat, ſi ſuperſint alia, quibus periclitanti Matri ſuccurri queat, puta per inciſionem venæ, vel per medicinas non directe ad expulſionem fœtus ordinatas &c. quamvis per eas ſubinde per accidens abortus contingat.

PROPOSITIO XXXV.

92. *Videtur probabile, omnem fœtum, quamdiu in utero eſt, carere anima rationali, & tunc primum incipere eandem habere, cum paritur; ac conſequenter dicendum erit, in nullo abortu homicidium committi.*

DE-

DECLARATIO.

In primis probabile non eſt fœtum carere anima rationali, quamdiu in utero exiſtit; quoniam procurans abortum talis fœtus, E. G. quatuor menſibus poſt conceptionem, verum committit homicidium, uti cum Julio Claro, Gomez, Covarruvia, & Juriſtis communiter ſentit Stephanus V. Papa, *Can. conſuluiſti 20. Cauſa 2. Quæſt. 5.* prope finem; quidquid nonnulli, præſertim ex iis, qui Sectam Stoicorum ſequuntur, contradicant. Deinde dato etiam, quod hæc ſententia ſpeculative probabilis eſſet; contraria tamen foret longe communior, ſicque ille, qui in tali dubio, & in conflictu duarum ſententiarum adhiberet ultimis menſibus ante nativitatem quodpiam pharmacum directe expulſivum fœtus, conſequenter ſe exponeret deliberate periculo, utrum non exinde occideret fœtum jam anima rationali informatum, adhuc coram DEI eſſet reus homicidii; ſicuti à pari alius, qui in dumetis latitantem Globo trajiceret, dubius utrum hic ſit homo, vel aliqua fera, ob tam manifeſtum periculum, cui ſe voluntarie exponeret, coram tribunali Divino à culpa homicidii non excuſaretur. Unde allegata propoſitio dupliciter errat: *In primis*, quod defendat tanquam probabile, fœtum carere anima rationali, quamdiu in utero eſt. *Secundo*, quod ex Speculativa aliqua probabilitate ſtatim, etiam in re tam graviter præjudicioſa tertio quoad praxin inferat, talem in nullo abortu eſſe reum homicidii; cum tamen

se manifesto exponat periculo occidendi fœtum jam animatum.

93. Quæres ergo, quo die censeatur fœtus in utero materno animari? Respond. de hoc jam factam esse mentionem apud Reiffenstuel, *Tract. 9. Dist. 3. num. 34. & seqq.* Diana *Part. 7. Tract. 5. Resol. 6.* apud Dominicum Viva hic pronuntiat tanquam moraliter certum, nullum fœtum ante diem quadragesimum animari. Quinimo si fœtus fuerit sexus fœminei, quod animatio non contingat juxta Viva ante diem octuagesimum. Quodsi præmissa etiam diligenti inquisitione adhuc dubitetur, an fœtus ille expulsus mas, vel fœmella fuerit, teste eodem, juxta praxin Sacræ Pœnitentiariæ talis procurans abortum censetur, effectu secuto, irregularis. Alii vero apud Sporer, *Tract. 4. Cap. 4. num. 751. & seqq.* mitius de hoc sentiunt, eo quod in tali casu dubitetur de ipso corpore delicti, utrum revera aliquis vivens fuerit occisus? Secus foret dicendum in aliis casibus, in quibus constat de corpore delicti, puta, quod aliquis fuerit interfectus; dubitetur autem, num per tuam, vel alterius actionem; tunc enim juxta clara jura *Cap. ad audientiam 12. & Cap. significasti 18. de Homicidio*, deberes te gerere tanquam irregularem. Vide Reiffenstuel, *Tract. 9. Dist. 3. n. 34. & seqq.* Item *Tract. 13. Dist. 3. Quæst. 2. Additione 6. & post quæst. 4. in Appendice Additione 5.*

PRO-

PROPOSITIO XXXVI.

94. *Permissum est furari non solum in extrema necessitate, sed etiam in gravi.*

DECLARATIO.

Ex eo, quod divites constitutis in gravi necessitate teneantur dare eleemosynam de superfluis statui, nonnulli intulerunt, ea denegata posse talem pauperem uti occulta compensatione, nec divitem quoad hanc ablationem esse prudenter invitum, eo quod alias obligetur ad erogandum. Sed *contra est*, quod dives in simili casu non obligetur ex justitia, sed tantum ex misericordia, seu charitate, & quidem non huic determinate, qui aufert, sed solummodo indeterminate illis, quos in ordine ad superflua status ipsemet considerans considerandis elegerit; unde, qui privata auctoritate talia auferrent, peccarent contra justitiam, foretque Dominus prudenter invitus circa hanc ablationem privata auctoritate factam. Vide Reiffenstuel, *Tract. 9. Dist. 5. num. 13. & 14. & Additione post num. 104.*

PROPOSITIO XXXVII.

95. *Famuli, & Famulæ domesticæ possunt occulte Heris surripere ad compensandum operam suam, quam majorem judicant salario, quod recipiunt.*

DECLARATIO.

Non damnatur in præsenti illa sententia, quæ ait, posse famulos uti occulta compensatione, si aliunde ex communi peritorum sensu aperte constet, salarium, famulis datum, omnibus consideratis considerandis, esse improportionatum, atque injustum. Itaque solummodo reprobatur ea opinio, quæ dimensionem illam inter operas ex una, & mercedem ex altera parte committit judicio ipsorum famulorum, quales amore proprio excæcati, nec conditiones alias, ad licentiam utendi occulta compensatione requisitas, respicientes, facile sibi persuadent, operas suas esse majores salario, &c. Ex quo amplissima famulis janua aperiretur defraudandi Heros suos. Vide Reiffenstuel, *Tract. 9. Dist. 5. num. 39.* & fusius in Jure Canonico, *Lib. 3. Decretal. Tit. 18.* §. 4.

PROPOSITIO XXXVIII.

96. *Non tenetur quis sub pœna peccati mortalis restituere, quod ablatum est per pauca furta, quantumcunque sit magna summa totalis.*

DECLARATIO.

In præsenti damnantur illi, qui docebant, non obligari sub gravi ad restitutionem eum, qui post præmissa plura levia furta adjungit ultimum de se quidem leve, in sensu tamen composito

cum

cum prioribus notabilis quantitatis conſtitutivum. Putarunt autem prædicti, ideo talem furem non obligari ad reſtitutionem ſub gravi, quia ſingulis furtis peccavit tantum venialiter; videtur autem adeſſe improportio inter culpam levem, & pœnam gravem, ſeu inter peccatum veniale in damnificando commiſſum, & inter onus damnum reſarciendi ſub peccato gravi: prout patet à pari in illo, qui ex aliqua incuria venialiter peccaminoſa non extinxit candelam, ſi exinde fuerit exortum incendium, & combuſta domus &c. Sed *contra eſt*, quod omnino falſum ſit, per ultima furta minuta peccari tantum venialiter, ſi quis advertat, per conjunctionem horum cum præcedentibus deveniri ad ſummam notabilem. Deinde ponamus, quod talis in ultimis furtis fuiſſet immemor furtorum præcedentium, nec intendiſſet unquam per furta minuta aſcendere ad ſummam gravem; in hoc quidem caſu per talia furta minuta non peccaret graviter; hoc tamen non obſtante, poſtquam reflectit ſe ſuper ea, & quando res illæ leves ſæpius ablatæ apud ipſum adhuc in ſe, vel in æquivalenti exiſtunt, tenetur non tam titulo *injuſtæ acceptionis*, quam titulo *rei acceptæ* ſub mortali ad reſtitutionem; quia videt per ſimilia furta minuta, ad invicem moralem unionem habentia, ſe ditari; proximum autem, vel Rempublicam graviter damnificari. Unde non eſt paritas inter hunc furem plura minuta ſucceſſive auferentem, & inter alterum ex incuria venialiter peccaminoſa incendentem domum; nam prior

tanquam factus exinde ditior tenetur restituere, *titulo rei acceptæ;* alter vero, cum ex incensa domo nihil acceperit, obligaretur tantummodo *titulo injustæ acceptionis*, seu damnificationis. Ubi quoad hoc ultimum (non quoad primum) videtur multis Theologis difficile, quod ante sententiam Judicis detur obligatio resarciendi sub gravi damnum illatum ex culpa Theologice levi, absque eo, quod damnificans exinde ullatenus factus fuerit ditior. Vide Reiffenstuel *Tract. 9. Dist. 5. Quæst. 2. cum Additionibus.*

PROPOSITIO XXXIX.

97. *Qui alium movet, vel inducit ad inferendum grave damnum tertio, non tenetur ad restitutionem illius damni illati.*

DECLARATIO.

Sicuti si quis alios per malum suum exemplum movet ad damnificandum, exinde talis non obligatur ad restitutionem damni illati, ita pariter nunnulli intulerunt, idem esse dicendum, si per verba, & consilia sic moveat, cum parum referre videatur, utrum quis verbo, vel exemplo alterum moveat, ut damnum inferat. Sed *contra est* quod prior dans malum exemplum non peccet contra justitiam, sed peccato Scandali contra Charitatem, cum non intendat po-

sitive (uti supponitur) suum malum exemplum ordinarie ad inducendum alterum, ut similiter tertium damnificet, sicque nec censeatur causa moralis influens in damnum tertii; Econtra vero consilium dans, & inducens per verba, ut tertius damnificetur, eo ipso sua verba dirigit ad damnificandum tertium, sicque censetur causa moraliter influens in simile damnum; & consequenter tenetur ad restitutionem, supposito, quod alterum per suum consilium actualiter moveat, & alter realiter tertio damnum inferat. Vide Reiffenstuel, *Tract. 9. Dist. 5. Quæst. 3. & 4.*

PROPOSITIO XL.

98. *Contractus Mohatra licitus est, etiam respectu ejusdem personæ: cum contractu revenditionis prævie inito cum intentione lucri.*

DECLARATIO.

Mohatra, seu *Baratra* testibus Sabino Bononiensi, & Matthæuccio, est nomen Hispanicum. Apud quosdam Italos juxta eosdem vocatur *Stocco*. Porro contractus Mohatra à Patre Reiffenstuel *Tract. 8. Dist. 4. n. 26.* sic exemplificatur: Petit quis mutuos centum florenos à mercatore, & mercator non vult pecuniam mutuare, paratus tamen est illi vendere merces credito, sed summo pretio, V. G. centum quinque florenis, ex fine, ut eas iterum revendat numerata pecunia, prout

etiam alter res sic emptas denuo offert mercatori, qui tamen hasce non aliter emit, seu potius redimit, quam pretio, ponamus, infimo, V. G. nonaginta quinque florenis. Talis contractus, si contingat venditio cum pacto revenditionis prævie inito, est illicitus, & consequenter merito prohibitus, utpote palliatam continens usuram; cum in effectu idem sit, & talis mercator totidem acquirat, &, quidem vi pacti prævie initi; ac si in mutuo pro nonaginta quinque florenis mutuatis centum ac quinque accepisset, uti consideranti patet. Quod si pactum de revendendo non intercederet, præfatus contractus non contineretur sub præfata propositione prohibita, quamvis etiam tunc practice posset esse periculosus, cum simile pactum saltem implicitum illic sæpe reperiatur.

PROPOSITIO XLI.

99. *Cum numerata pecunia pretiosior sit numeranda, & nullus sit, qui non majoris faciat pecuniam præsentem, quam futuram, potest creditor aliquid ultra sortem à mutuatario exigere, & eo titulo ab usura excusari.*

DECLARATIO.

Si non interveniat simul lucrum cessans, vel damnum emergens, neque sit ullum periculum sortis principalis amittendæ, nec ulla difficultas pre-

pretio æſtimabilis in acquirendo illo capitali, quod alteri mutuatur &c. falſum eſt, quod ipſa pecunia numerata, utpote in ſe ipſa ſterilis, ſit pretioſior numeranda. Quod ſi dicas, per pecuniam numeratam, & præſentem potuiſſe mutuantem inſtituere negotiationem cum ingenti lucro, quo debet nunc carere, usquedum ſibi iterum hoc capitale à mutuatario in futurum numeretur; ſeu reſtituatur. Reſpondeo, id eſſe extra ſtatum quæſtionis: ſupponitur enim hic, pecuniam præſentem alias manſuram in arcula prorſus otioſam absque interventu alicujus lucri ceſſantis. Nec opponas cum Caramuele contrario: Chirographum, in quo mille floreni primum in futurum numerandi continentur, eſſe minoris pretii, quam mille florenos præſentes in numerata pecunia; Et hinc etiam juxta communem praxin talia Chirographa minoris emuntur: ergo pecunia numerata eſt pretioſior primum numeranda. Nam *contra eſt*, quod hic contractus non ſit amplius contractus mutui; ſed potius emptionis & venditionis, ubi Chirographa propterea minori pretio emuntur, vel quia ordinarie adeſt aliquod periculum, aut difficultas in acquirenda ſorte principali in dictis Chirographis expreſſa, vel quia ſimilia Chirographa ſunt quaſi merces ultroneæ, ſeu ultro oblatæ ad emendum; juxta Theologos autem ex utroque capite ſolent merces decreſcere in pretio. Cæterum plura adhuc de Chirographis videre poteris apud Reiffenſtuel *Tract. 8. Diſt. 4. poſt n. 102. Additione 5. & 6.*

PRO-

PROPOSITIO XLII.

100. *Usura non est, dum ultra sortem aliquid exigitur tanquam ex benevolentia, & gratitudine debitum sed solum si exigatur tanquam ex Justitia debitum.*

DECLARATIO.

Quod præter onus restituendi iterum ipsum capitale Mutuatarius simul aliquam naturalem obligationem antidoralem gratitudinis contrahat erga Mutuantem, in præsenti non negatur: ex hoc tamen nonnulli Theologi apud Dianam, *Part. 1. Tract. 8. Resol. 62.* & *Part. 11. Tract. 7. Resol. 23.* male inferunt, eam obligationem gratitudinis posse à mutuante deduci in pactum, taliter, ut Mutuatarius promittat, se daturum auctuarium in gratitudinem, non ex obligatione justitiæ, sed veracitatis, & fidelitatis, ut proin possit deinde illud exigi tanquam debitum ratione promissionis. Nam *contra est*, quod etsi; dum Petrus Pauló in gravi necessitate constituto mutuat mille florenos, Paulus præter onus restituendi cum tempore Capitale contrahat obligationem antidoralem cujusdam gratitudinis; hæc tamen obligatio antidoralis non determinate consistat in auctuario pecuniæ mutuatæ, sed in aliquo indeterminato juxta arbitrium Mutuatarii, qui potest huic obligationi antidorali satisfacere etiam orando pro

Mu-

Mutuante, vel eum apud alios laudando &c. ſi cuti eodem modo diſcurritur in collatione, & præſentatione ad Beneficia. Et plane alias, ſi Adverſariorum doctrina ſubſiſteret, Uſuris, & Simoniis immenſum oſtium pateret, uti conſideranti patet. Quare generaliter committitur uſura expreſſa, vel palliata, quandocumque extra lucrum ceſſans, vel damnum emergens, aut ſimiles reales titulos præter ſortem principalem quodpiam auctuarium in pactum deducitur, & Auctoritate privata conſtituitur.

101. Dixi notanter: *Auctoritate privata*, per quæ verba nolo impugnare in præſenti eorum ſententiam, quæ defendit, *Auctoritate publica* id fieri poſſe taliter, quatenus nimirum vi dominii alti (uti proportionaliter diſcurritur in materia de præſcriptione) Poteſtas publica, maxime ſuprema, determinatum, atque moderatum in mutuo conſtituit auctuarium ad tollendas lites, anxietates, & dubia, alias ſæpius eventura, utrum hic & nunc, in iſto vel illo mutuo vere interveniat lucrum ceſſans, vel damnum emergens, & quantum vi hujus prætendi queat &c. qua determinatione abſoluta multi ad mutuandum aliis promptiores redduntur, ac lites diminuuntur, quoniam ordinarie apud Judicem in illo determinato auctuario ſiſteretur, niſi evidenter conſtaret, lucrum ceſſans, vel damnum emergens &c. id excedere. Quod non leviter videretur promovere bonum Publicum. Plura de uſuris vide apud Reiffen-

ſtuel

ftuel *Tract. 8. Dist. 4. Quæst. 2. 3. & 4.* Item fus-sius in Jure Canonico *Lib. 5. Decret. Tit. 19.*

PROPOSITIONES XLIII. & LXIV.

102. LXIII. *Quidni non nisi veniale sit, detrahentis auctoritatem magnam sibi noxiam falso crimine elidere?*

XLIV. *Probabile est, non peccare mortaliter, qui imponit falsum crimen alicui, ut suam justitiam, & honorem defendat. Et si hoc non sit probabile, vix ulla erit opinio probabilis in Theologia.*

DECLARATIO.

Mendacium juxta jam dicta est malum intrinsecum, quod dicitur leve, si fiat in materia levi; grave autem si contingat in materia gravi: quoniam autem juxta communem non sunt facienda mala, ut eveniant bona, consequenter neque per mendacium potest alicui imponi falsum crimen, ut evitetur nocumentum proprium, alias in bonis fortunæ, vel famæ incurrendum. Nec retorqueatur argumentum in Homicidio, quod pariter juxta Doctores est malum intrinsecum, & tamen licet per modum moderaminis inculpatæ tutelæ ad evitandum grave damnum in bonis fortunæ;

ad-

adeoque idem dicendum esse cum proportione quoad mendacium. Respondetur enim negando consequentiam, & paritatem. Disparitas est; quia mendacium ita est intrinsece malum, ut in nullis liceat circumstantiis, etiamsi per hoc Respublica liberaretur à gravissimis malis; econtra vero non est taliter intrinsece malum homicidium, utpote quod in aliquibus circumstantiis permittitur, puta Principibus jus gladii habentibus occidendo malefactores in vindictam publicam, vel privatis per modum moderaminis inculpatæ tutelæ. Accedit, quod læsio famæ alterius per calumniosum mendacium contingens ordinarie nec sit remedium efficax, nec unicum ad conservanda bona fortunæ, vel famæ propriæ; cum per calumnias, & mendacia ordinarie non obtineatur honor, ac bona fama, sed potius deperdatur, & alter, si resciat, tantummodo magis ad detrahendum exinde accendatur; ac insuper multa supersint alia media, dummodo amor proprius excæcans non aliter male suggereret, adeoque committens tale mendacium excedit limites moderaminis inculpatæ tutelæ, & consequenter non est præsumendum, quod natura, vel potius DEus Auctor naturæ mendacium ordinaverit, ac permiserit adhiberi tanquam remedium pro conservatione famæ propriæ, vel bonorum fortunæ, sicque mendacium manet mendacium leve in materia levi, & grave in materia gravi. Vide Dominicum Viva hic, & Reiffenstuel, *Tract. 9. Dist. 6. n. 11. & 12.*

PROPOSITIONES XLV. & XLVI.

103. XLV. *Dare temporale pro spirituali non est Simonia, quando temporale non datur tanquam pretium: sed duntaxat tanquam motivum conferendi, vel efficiendi spirituale, vel etiam, quando temporale sit solum gratuita compensatio pro spirituali, aut contra.*

XLVI. *Et id quoque locum habet etiamsi temporale sit principale motivum dandi spirituale; imo, etiamsi sit finis ipsius rei spiritualis, sic, ut illud pluris æstimetur, quam res spiritualis.*

DECLARATIO.

Simonia est, si temporale principaliter detur pro spirituali, aut vice versa spirituale pro temporali, interveniente simul aliquo pacto explicito, prout clare decisum reperitur in *cap. Tua Nos. 34. de Simonia*; idque in præsenti non controvertitur: inquiritur tamen ulterius, utrum pariter Simoniacum censeatur, si temporale pro spirituali nec detur tanquam pretium, nec signo aliquo exteriori expresso in pactum deducatur, sed solummodo sit motivum, propter quod obtinendum datur temporale?

104. Notandum ulterius, quod motivum illud obtinendi spirituale pro temporali possit habere tacite annexam adhuc intentionem obligandi alterum ad dandum spirituale desideratum, V. G. Beneficium; vel non possit habere annexam hanc intentionem obligandi alte-

alterum, V. G. aliquis Moderator inſtruens filium cujusdam Nobilis, habentis jus præſentandi ad pingue Beneficium, poteſt per ſuam inſtructionem velle tacite obligare Nobilem, ut ipſum præſentet ad tale Beneficium, vel poteſt non habere hanc intentionem obligandi, etſi ſperet, ſe citius tempore Vacaturæ præſentendum, ſi nunc diligens fuerit quoad inſtructionem filii. In hoc ſecundo caſu Simonia non intervenit; bene tamen in primo: & quidem ſi alter accipiens temporale pro ſpirituali ex circumſtantiis advertit, quod dans temporale intendat per hoc tacite obligare ipſum ad reddendum ſpirituale, atque nihilominus id recipiat, conferendo viciſſim ſpirituale, vel ſaltem illud promittendo, erit Simonia mutua ex utraque parte. Quodſi vero non advertat, erit Simonia ſolummodo mentalis ex parte dantis non quidem pœnis Canonicis, uti Simonia realis, bene tamen diſtricto DEI Judicio ſubjecta. Totum hoc clare deducitur ex diſpoſitione Juris Canonici *cit. cap. tua Nos 34. de Simonia*, ubi Innocentius III. circa Clericum quempiam Eccleſiæ conferentem bona ſua, ut in Canonicum recipiatur, talem notatu digniſſimam ponit reſolutionem: *Tua Nos duxit diſcretio conſulendos &c. &c. Devotioni tuæ taliter reſpondemus, quod, ſi quis Clericus cum conditione, vel pacto largiatur, aut offerat bona ſua, ut illa poſtmodum pro præbenda retineat, & in Canonicum admittatur, hujusmodi oblatio, vel receptio fieri non poterit ſine vitio Simoniæ; cum in talibus omnis pactio, & conventio ceſſare debeat juxta Canonicas Sanctiones.*

Si vero pure, & sine pacto, vel conventione qualibet offerat, rogans humiliter ut in Canonicum admittatur; & bona sua retineri sibi liceat pro præbenda, & Clerici ejusdem Ecclesiæ pure consentiunt; hujusmodi receptio fieri poterit absque scrupulo Simoniacæ pravitatis; NB. licet haud taliter duximus respondendum; quia nobis datum est de manifestis tantummodo judicare: si tamen is, qui talem donationem facit, ea intentione ducatur, ut per temporalia bona, quæ offert, spiritualia valeat adipisci, & Clerici, qui eum in fratrem admittunt, non essent eum, nisi commoda temporalia perciperent, admissuri; sine dubio tam ille, quam isti apud districtum Judicem (qui scrutator est cordium, & cognitor Secretorum) culpabiles judicantur. Ita Summus Pontifex; idque cum proportione applica, si vicissim detur spirituale, ut obtineatur temporale. Cæterum ut utraque propositio damnata adhuc magis intelligatur, sequentia formantur Quæsita.

105. Quæres I. Quandonam motivum proxime explicatum censeatur tacite annexam habere intentionem vicissim alterum obligandi? Ante Resolutionem nota. Motivum per temporale obtinendi spirituale, vel vice versa per spirituale acquirendi temporale, posse esse vel intrinsecum, ac primarium, vel extrinsecum, & secundarium, H. N. Respond. Si motivum fuerit intrinsecum, ac primarium, censetur tacite contineri intentio obligandi alterum, atque in hoc sensu

cen-

censetur reprobata utraque propositio superius allegata; non vero, si fuerit motivum tantummodo extrinsecum, aut secundarium, atque impulsivum, ut citius, promptius, vel in hoc, non in alio tempore spirituale fiat &c. Ita Dominicus Viva hic *n* 5. *& seqq.* atque expresse sic tenet Divus Thom. in casu, quo pro actu spirituali datur aliquod temporale, ubi exemplum adducit cujusdam Canonici euntis ad Ecclesiam, in qua accedentibus distribuuntur præsentiæ, uti vocantur; ubi *Quodlibet 18. Art. 11.* ita loquitur: *Si hujusmodi distributionem recipiat quasi finem suæ operationis N. B. principaliter intentum, Simoniam committit; si autem principalem finem habet DEUM, ad hujusmodi distributiones vero respicit secundario, non tanquam in finem* (supple uti superius *principalem) sed sicut in id, quod est necessarium ad suam sustentationem, constat, quod non vendit actum spiritualem, & ita Simoniam non committit, nec peccat: Sic enim acceptio distributionum non erit causa, quare ad Ecclesiam vadat, sed proprie hujusmodi* (supple *frequentationis Ecclesiæ) determinatio; quare nunc vadat, & non alia vice.* Pariformiter est discurrendum de Sacerdote aliquo, qui hodie V. G. Missam legit, quia se offert occasio acquirendi stipendium, alias forsan hodie non celebraturus. Talis enim Sacerdotis hodie celebrantis finis primarius adhuc est cultus Divinus, uti supponitur, etsi secundario intendat stipendium titulo sustentationis, ex quo etiam determinat hodie celebrare primario ad promovendum cultum divi-

num, secundario vero ut stipendium titulo honestæ sustentationis acquirat. Viderint autem hic, quomodo coram DEO excusentur illi Canonici, & Sacerdotes, qui nunquam, aut vix unquam comparent, nisi adsint præsentiæ valde pingues, vel rarissime legunt Missam, quando non offertur stipendium: videtur plane apud Hosce non raro ipsa utilitas temporalis fuisse primarium motivum accedendi Ecclesiam, aut celebrandi Missam.

106. Quæres II. An honoraria data, vel promissa ante præsentationem Patronis habentibus jus præsentandi ad Beneficia &c. censeantur interpretative indicare ex parte dantis motivum primarium obtinendi per hæc aliquod Beneficium: Item an talia honoraria possint à Patronis &c. recipi? Respondeo, utrum taliter donantes coram DEO, & in foro interno habuerint pro motivo primario, & intrinseco per honoraria obtinere Beneficium, indifferenti examine conscientiæ ipsimet donantes dijudicare debent. In foro autem externo id in dubio ex circumstantiis dijudicatur; ubi ad hæc tria maxime attenditur, nimirum ad personam *dantis*, & *recipientis*, ad *quantitatem muneris*, & *ad tempus donantis*. Illud autem Patronis, seu Collatoribus Beneficiorum præcipue notandum venit, quod sicuti si Judicibus absque expressione mutuæ obligationis offeruntur tantummodo levia, puta esculenta, & poculenta, paucis diebus consumabilia, illa

illa non præſumantur data cum intentione obligandi Judicem ad favorabilem ſententiam, ſicque juxta plurimos Theologos *arg. L. Plebiſcito, ff. de officio Præſidis,* & *cap. ſtatutum. §. Inſuper. de Reſcriptis in 6.* licite recipiantur, ita pariter admitti poſſint in caſu quæſtionis, quamvis haud dubie ſecurius ſit, ſi etiam ſimilia ante præſentationem reſpuantur; econtra vero, quia ob periculum univerſale ſententiæ venalis abſolute prohibetur Judicibus recipere munera in conſiderabili quantitate, *L. 18. ff. de officio Præſidis,* & *cap. 11. §. 4. de Reſcript. in 6.* quia nimirum dantes præſumuntur velle obligare Judicem ad pronuntiandum in favorem dantis; ita ob idem univerſale periculum inhibetur Patronis, & ſimilibus ante præſentationem &c. recipere notabilia honoraria, vel promiſſa de dandis; hæc enim ſolent homines mirabiliter excæcare, & trahere ad favorem intentum largientis. Vide Viva hic *num. 6.*

107. Quæres III. An, ſi divites Religioſis, vel pauperibus largiantur pecunias, vel alia temporalia, ut pro ipſis certas preces perſolvant, cenſeatur talis largitio Simoniaca? Ratio dubitandi eſt: quia videtur ſic intervenire primarium motivum accipiendi pro temporali aliquod ſpirituale, quod juxta dicta cenſetur tacite continere pactum Simoniacum. Hoc tamen non obſtante Reſpond. talis elargitio non eſt Simoniaca, quamvis etiam Religioſi, vel mendici ſeſe obligarent ad perſolutionem illarum precum. Ratio

tio eſt; quia ſimilis Eleemoſyna non datur ex motivo primario pro ipſis precibus quaſi venalibus, ſed potius per modum ſtipendii pro ſuſtentatione, ita, ut exinde accipientes ſeſe ſuſtentare, ſicque illas preces perſolvere queant, eo ferme modo, quo Sacerdoti celebranti aliquot Miſſas tribuitur taxata pecunia. Et plane, ſi talis elargitio foret Simoniaca, deberent omnes fundationes piæ anniverſariorum, aut ſimilium bonorum operum ex eadem ratione cenſeri Simoniacæ. Item non poſſent licite Religioſi ſeſe propterea obligare ad preces perſolvendas, quæ tamen doctrina pridem fuit ab Eccleſia reprobata, dum eadem inter alios Wicleffi errores etiam ſequentem propſitionem ordine 25. damnavit: *Omnes ſunt Simoniaci, qui ſe obligant orare pro aliis, eis in temporalibus ſubvenientibus.* Vide Reiffenſtuel *Tract. 5. Diſt. 3. n. 43. ac ſequentibus*, & adhuc fuſius in Jure Canonico *Lib. 5. Decret. tit. 3. præſertim.* §§. V. VI. IX. & X.

PROPOSITIO XLVII.

108. *Cum dixit Concilium Tridentinum eos alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, qui niſi quos digniores, & Eccleſiæ magis utiles ipſi judicaverint, ad Eccleſias promovent, Concilium vel primo videtur per digniores non aliud ſignificare velle, niſi dignitatem eligendorum ſumpto comparativo pro poſitivo; vel ſecundo locutione mi-*

minus propria ponit digniores, ut excludat indignos, non vero dignos; vel tandem loquitur tertio, quando sit concursus.

DECLARATIO.

Intendebat Concilium Tridentinum concreditis oviculis providere de Pastoribus dignioribus, id est, Ecclesiæ, consideratis considerandis, magis proficuis; inde absque restrictione ad concursum *Sess. 24. de Reform. cap. 1.* absolute præcipit, ut non nisi digniores, & Ecclesiæ utiliores ad similia officia promoveantur, quam summe sollicitam Supremi Pastoris cum universali Ecclesia vigilantiam nonnulli Theologi sine solido fundamento, & in non leve Ecclesiarum particularium præjudicium vel eluserunt impropriando sensum verborum, vel ad solum limitarunt concursum: hinc merito reprobati à summo Pontifice. Vid. Reiffenstuel *Tract. 11. Dist. 1. Quæst. 4.*

PROPOSITIONES XLVIII. & XLIX.

109. XLVIII. *Tam clarum videtur, fornicationem secundum se nullam involvere malitiam, & solum esse malum, quia interdicta, ut contrarium omnino rationi dissonum videatur.*

XLIX. *Mollities jure naturæ probibita non est; unde si DEus eam non interdixisset, sæpe esset bona, & aliquando obligatoria sub mortali.*

DECLARATIO.

Concedunt quidem Adversarii ultro, tam fornicationem, quam mollitiem prohiberi Jure Divino positivo: cum S. Paulus *1. Corinth. cap. 6. v. 9. & 10.* expresse dicat: *Neque fornicarii &c. Regnum DEI possidebunt.* Negant tamen cum Caramuele *Lib. 4. Theologiæ intentionalis num. 1960. & 1965.* hanc prohibitionem esse pariter juris naturalis. Ast contra est *primo*, quod S. Paulus æque loquatur de fornicariis, & mollibus, uti de Masculorum concubitoribus, seu Sodomitis; atqui peccatum Sodomiticum est utique contra lumen naturæ; cum etiam bestiæ, alias instinctum naturæ sequentes, ordinarie abhorreant congressum inter eundem sexum: ergo. Contra est *secundo*, quod sicuti lex naturalis ad propagationem generis humani intendit bonum prolis, ita econtra censeatur prohibere omnia ea, quæ sunt impeditiva hujus boni, atqui tam mollities, quam fornicatio sunt impeditivæ hujus boni: ergo. Min. probatur, & quidem de Mollitie patet per se, cum semen ad propagationem generis humani à natura ordinatum per mollitiem effundatur extra vas debitum: & licet per fornicationem propagatio prolis potius promoveri videatur; quia tamen, si jure naturæ,

&

& in lege naturali liceret indistinctim fornicatio, sicque etiam concubitus vagus, passim negligeretur cura vitæ, & bonæ educationis prolis; cum nullus vellet ordinarie esse Pater ejusdem; adeoque signum est, quod etiam per eandem in supposito, quod foret licita, impediretur bonum prolis: ergo. Contra est *tertio*, quod mollities, & etiam fornicatio ordinarie non soleant, uti matrimonium, ex fine prolis habendæ, sed potius ex vehementia delectationis venereæ exerceri; unde contra ordinem naturæ intellectus nimium quantum absorbetur, & sensibus prorsus subjicitur, cum maximo damno, & quidem eo magis, quia DEus non solet fornicariis, & mollibus tribuere illa specialia auxilia, quæ concedit conjugatis tam ut Auctor gratiæ, quam naturæ: oportuit igitur jure naturæ prohiberi, quod ordinarie fit contra ordinem Juris naturæ, dum potentia superior (nempe intellectus) adeo vehementer, & cum tanto damno subjicitur potentiis inferioribus, nimirum sensitivis. Contra est *quarto*, quod illa sit operatio intrinsece mala, sicque jure naturali prohibita, quæ ex se est principium cæcitatis mentis, præcipitationis, & aliorum pessimorum effectuum; sed talis operatio est mollities & fornicatio, utpote quæ teste D. Gregorio *Lib. 31. Moral.* producit octo filias, quæ sunt *cæcitas mentis, inconsideratio, præcipitatio, inconstantia, amor sui, tædium DEI, affectus præsentis sæculi, & horror, vel desperatio futuri:* ergo. Vide Reiffenstuel *Tract. 9. Dist. 4. n. 12. & n. 45.*

PROPOSITIO L.

110. *Copula cum conjugata consentiente marito non est adulterium, adeoque sufficit in Confessione dicere, se esse fornicatum.*

DECLARATIO.

Adulteram committere duplex peccatum, nimirum fornicationis, & injustitiæ, si viro invito admittat copulam cum altero, gratis concedunt ipsimet adversarii; quoniam tunc præter malitiam contra virtutem castitatis etiam lædit jus, quod habet vir in corpus uxoris suæ. Quia autem juxta Regulam 27. Juris in 6. *scienti, & consentienti non fit injuria*, putant nonnulli, peccatum injustitiæ tolli, si vir in talem Copulam cum alieno consentiat, sicque remanere solum peccatum fornicationis in Confessionali exprimendum, eo ferme modo, quo, si virgo vi, ac contra suam voluntatem fuerit violata, committitur à stupratore duplex peccatum, contra castitatem nempe & contra justitiam: ubi tamen alterum peccatum injustitiæ cessat, si Virgo in copulam sponte consentiat. *Sed contra est*, quod in Sacra Scriptura indefinite ad Roman. cap. 7. mulier vocetur *adultera*, quæ *vivente Viro fuerit cum alio Viro*. Unde jus Viri in corpus uxoris ex præcepto Divino non est remissibile, ac in alium transferibile; utpote quod non tam bonum particulare conjugum, quam bo-

bonum commune ſtatus conjugalis, ac prolis recte educandæ reſpicit. Itaque, ſicuti ob hanc rationem adhuc facit injuriam ſtatui Clericali, qui Clericum etiam conſentientem percutit, ita pariter facit injuriam ſtatui conjugali, qui etiam cum conſenſu utriusque conjugis copulam cum alterius uxore exercet. Nec eſt paritas inter hanc, & alteram copulam cum Virgine exercitam: etenim virgo habet jus in corpus ſuum transferibile in alium; alias enim nec poſſet matrimonium contrahere: & quamvis cæteroquin virgo jus illud extra conjugium illicite tradat alteri: id tamen adhuc fit valide; unde ſpontaneo virginis conſenſu in copulam tollitur injuria alias Virgini per ſtuprum inferenda. Vide Reiffenſtuel *Tract. 9. Diſt. 4. num. 18. & num. 22.* Item *Recentiſ. Tract. de Reg. Juris in Reg. XXVII. fol. apud me 75.*

PROPOSITIO LI.

III. *Famulus, qui ſubmiſſis humeris ſcienter adjuvat herum ſuum aſcendere per feneſtras ad ſtuprandam Virginem, & multoties eidem ſubſervit deferendo ſcalam, aperiendo januam, aut quid ſimile cooperando, non peccat mortaliter, ſi id faciat metu notabilis detrimenti, puta, ne à domino male tractetur, ne torvis oculis aſpiciatur, ne domo expellatur.*

DE-

DECLARATIO.

Quoad influxum in peccata aliena dantur certi quidam gradus, ita ut unus per actionem suam & in eadem tantum remote, alter suo modo, & comparative loquendo propinque, ille adhuc propinquius, & demum iste omnino immediate, & intrinsece concurrere censeatur, prout totum patebit consideranti exempla inferius ponenda. Porro immediate, & intrinsece influere in peccatum nunquam licet ex quacunque causa, cum non sint facienda mala, ut eveniant bona. Quod si autem influxus non sit immediatus, propinquus tamen, quo major est propinquitas concursus, eo gravior requiritur causa ponendi similem actionem. Hinc quia Herum ascendere volentem per fenestras ad constuprandam Virginem adjuvare *submittere humeros*, vel *deferre scalam &c.* quia (inquam) similes actiones sunt valde propinquæ (si non omnino intrinsece concurrentes ad peccatum constuprationis) hinc non licet famulis easdem exercere ex causa, *ne torvo vultu à suis Heris aspiciantur, suo modo male tractentur, vel etiam domo expellantur*; Quoniam ordinarie tales famuli iterum alios Dominos absque gravissima difficultate pro famulitio acquirere possunt, dummodo alias se bene gerant &c. cooperante præsertim ad hoc singulariter Divina gratia, utpote cum ex amore erga DEUM, ne eundem offendant, talem famulatum dereliquerint. Hæc itaque certa sunt; ast difficultas adhuc remanet, quidnam circa hanc propositionem damna-

damnatam ſentiendum ſit, ſi famulus, negans has actiones, manifeſtum incurrat periculum, ne à Domino furioſo *occidatur*, vel *usque ad mortem verberetur*, aut *membrum amputetur:* Item ſi domo expulſus non acquirat alium Dominum, exinde coactus ſubire *mendicitatem graviſſimam*, morte ipſa amariorem &c.? Ad quod

112. Reſpondeo, non deeſſe Doctores, qui cum Lumbier, & Dominico Viva hic ſentiunt, tales actiones neque imminentibus his graviſſimis malis eſſe immunes à propoſitione damnata, & conſequenter neque ſic licere famulis; eo quod judicent, easdem eſſe intrinſece malas, atque immediate influere in conſtuprationem Virginis: Sicuti ergo (pergunt ulterius) juxta communem ob pariformem influxum immediatum non eſt permiſſum Catholicis apud Mauros, vel Turcas captivis etiam *ob periculum mortis* admovere ignem tormentis bellicis ad occidendos Chriſtianos, neque vocare concubinam expreſſe ad peccandum, ita pariformiter neque famulis licebunt ſuperius allegatæ actiones; eo quod utrobique immediate, & intrinſece videantur influere in peccatum; in quam ſententiam multum quoque inclinat P. Reiffenſtuel *Tract. 4. Diſt. 7. n. 23. & 24.* ſi conſiderate legatur. Econtra non deſunt quoque alii Theologi, qui cum Caſtropalao valde probabiliter tenent contrarium, exiſtimantes illas actiones famulorum non æque immediate, & intrinſece influere in ipſum peccatum, ſicuti tamen immediate in illud influit immediata admotio ignis ad tor-

men-

menta &c. &c. versus præsentes Christianos. Etenim quamvis etiam priores actiones famulorum multum appropinquent peccato, non tamen sunt immediate perpetrativæ actus alicujus ex se peccaminosi; nam posset Herus his ipsis famulorum actionibus uti ad subveniendum virgini, si forsan constupraretur ab alio; sicque ad operandum laudabiliter &c. Profecto ex eadem ratione juxta Suarez, Sanchez, Lessium, & alios licitum est Christianis captivis in Triremibus Maurorum, vel Turcarum ob grave periculum mortis, aut alterius mali ipsa morte acerbioris remigare contra Christianos, Sarcinas, & arma necessaria convehere, propugnacula ædificare &c. quamvis enim hic & nunc ista omnia à Mauris vel Turcis ordinentur ad delendos Christianos; ex se tamen prædictæ actiones possunt ordinari pariter ad eosdem defendendos. Atque hanc sententiam quoque Cardenas apud Kugler hic judicat esse probabilem; optat tamen, desuper esse decisionem à Sede Romana.

113. Quæres, quænam sint Regulæ compendiosæ, pro praxi, ex quibus erui queat, utrum similes actiones, ex quibus alter occasionem peccandi sumit, poni queant? Respond. apud Dominicum Viva hic prudenter poni sequentes I. quod nunquam liceat ponere actionem talem, quæ immediate, & intrinsece influat in verum peccatum alterius; sic nunquam licet famulo, vel cubiculario citare concubinam expresse ad peccandum cum Hero, vel nomine ejus scribere litteras in-

invitatorias ad peccandum, vel agere internuntium deferendo ad concubinam litteras, in quibus ſcit, expreſſe ſimilem vocationem contineri. Ita Rebellus, Sanchez, & Viva hic. II. Si actio tua non ſit de ſe mala, ulterius adverte, quomodo hæc, & in quo gradu propinquitatis ad peccatum alterius juxta prudens Judicium (hoc enim in ſimilibus debet potiſſimum agere) concurrat; nam juxta jam dicta quo propinquior eſt concurſus, eo gravior requiritur cauſa concurrendi; hinc teſte Viva *loc. cit.* cauſa, quæ excuſat locatorem à locanda domo certæ meretrici, non ſufficit famulo ad aperiendum huic proſtibulo obſervatum oſtium, ſi veniat moraliter certo ad peccandum cum Hero ſuo: item quæ cauſa ſufficit famulo ad comitandum Dominum pergentem ad Amaſiam, eſt inſufficiens ad deferendam ſcalam, ſeu ſubmittendos humeros. III. Reflecte ad quantitatem damni proprii, ſi hanc tuam actionem intermittas: nam quo majus eſt damnum proprium alias eventurum, eo citius excuſatur tua actio ab influxu peccaminoſo: ſic conformiter dictis juxta Caſtropalao, & alios periculum mortis excuſat à peccato famulum deferentem ſcalam Hero ſuo &c. non item torvus ejusdem vultus. IV. Attende ad ipſam pravitatem peccati occaſione tuæ actionis ab altero perpetrandi: quo enim majus eſt iſtud eo major ex parte tua requiritur cauſa actionem tuam ponendi.

PRO-

PROPOSITIO LII.

114. *Præceptum servandi festa non obligat sub mortali, seposito scandalo, si absit contemptus.*

DECLARATIO.

Quod possit Ecclesia similia præcipere sub mortali, in secundo capite contra Acatholicos diversis in locis ostensum jam fuit; quod autem actu sic intenderit præcipere, vel ex eo patet; quia alias Acatholici non ita murmurarent quoad similia contra summum Pontificem. Et plane communis sensus est fidelium, quinque præcepta Ecclesiæ obligare etiam in conscientia, & quidem sub gravi in materia notabili. Hinc denuo mirandum, quod Theologi quidam Catholici, postquam intellexerunt, quoad jejunium Ecclesiasticum similem doctrinam ab Alexandro VII. propositione ordine 32. præcedenter jam fuisse damnatam, nihilominus eandem quoad observationem Festorum resuscitare præsumpserint. Nescio sane, qualem similes intrinsecus erga Sedem Apostolicam habeant submissionem. Vide Reiffenstuel *Tr.* 10. *Dist.* 1. *n.* 24.

PROPOSITIO LIII.

115. *Satisfacit præcepto Ecclesiæ de audiendo sacro, qui duas ejus partes, imo quatuor simul à diversis celebrantibus audit.*

DECLARATIO.

Citantur à Diana, *Part.* 2. *Tract.* 17. *Resolut.* 1[illegible]

& *Part. 10. Tract. 15. Resol. 3.* quamplures Auctores pro hac sententia; quoniam autem eadem nunc expresse à Summo Pontifice damnata fuit, exinde nobis clare constat de mente ejusdem nimirum; quod, dum nobis præcipit diebus festivis auditionem Missæ, nolit, ut plures partes Sacerdotum simul celebrantium ad invicem combinentur. Ratio à priori esse potest; quia Missa combinatur ex partibus successivis: ergo non conflatur per unionem moralem aliqua Missa ex partibus simul existentibus. Sicuti enim ex hac ipsa ratione non censeretur unicum Missæ Sacrificium fieri si duo Sacerdotes simul & semel celebrarent, & quidem unus ab introitu usque ad consecrationem calicis; alter vero immediate à consecratione Calicis usque ad finem simul & semel cum priori inciperet: ita ob paritatem rationis non censeretur una Missa audiri, si partes hujus Entis successivi simul & semel existentes combinarentur. Vide Reiffenstuel, *Tract. 10. Dist. 1. num. 40. & 41.*

PROPOSITIO LIV.

116. *Qui non potest recitare Matutinum, & Laudes, potest autem reliquas Horas, ad nihil tenetur, quia major pars trahit ad se minorem.*

DECLARATIO.

Equidem sententia, quæ impotentem recitare Matutinum, & Laudes adhuc obligabat ad Ho-

ras minores, fuit jam ante Thesin hanc confixam inter Doctores communior; non tamen defuerunt, qui contrarium tenuerunt, eo quod major pars trahat ad se minorem. *Cap. 1. de iis, quæ fiunt à majori parte &c.* Contra tamen est, quod Officium Divinum unius Diei confletur ex talibus Horis, quarum singulæ continent integram aliquam orationem; ita ut etiam seorsim, seu ab invicem separatim recitari possint: sicuti ergo aliquis debitor in materia justitiæ non potens solvere centum, obligatur adhuc solvere decem, si potens sit, ita etiam in materia Religionis, qui nequit solvere pensum Canonicum quoad Matutinum & Laudes, obligatur tamen adhuc, si potest, quoad Horas minores: nam in similibus ab invicem etiam moraliter separabilibus procedit illud axioma commune; *Qui non potest solvere totum, quod debet, tenetur solvere totum, quod potest.*

117. Unde illa Regula: *Major pars trahit ad se minorem*, desumpta ex *cap. 1. de iis, quæ fiunt à majori parte*, &c. procedit quidem in ferendis suffragiis; ubi regulariter loquendo V. G. in Electionibus proceditur secundum majoritatem votorum, non autem in aliis ab invicem divisibilibus, & unum morale totum in se ipsis constituere valentibus: Sic qui vovit DEO vaccam, & vitulum dare, supposito, quod Vacca interim interierit, obligatur adhuc offerre vitulum; & qui quatuor septimanis Quadragesimæ ex legitima causa nequivit jejunare, tenetur

ad-

adhuc cessante hac causa legitima ad jejunium ultimis duabus Hebdomadis: nam quamvis jejunium quadragesimale V. G. sit unum integrum morale, conflatur tamen illud ex talibus partibus ad invicem separabilibus quæ ipsæmet in se ipsis iterum possunt constituere aliquod totum.

118. Dices: Qui non potest integro die jejunare ex communi Doctorum non obligatur jejunare usque ad prandium, quamvis commode posset: Item, qui non potest totam Missam audire, neque tenetur audire partem minorem Missæ: Similiter qui non potest recitare majorem partem unius Horæ Canonicæ, neque obligatur ad minorem ejusdem Horæ; ergo etiam à pari, qui nequit recitare Matutinum & Laudes, tanquam majorem partem Officii Divini neque adstringitur ad minorem, quoniam *major pars trahit ad se minorem.* Respondeo, jam superiori numero fuisse notatum, quod aliud sit unum integrum morale habens partes ab invicem moraliter separabiles &c. & aliud unum totum moraliter individuum, seu non habens tales partes juxta moralem prudentum æstimationem ab invicem separabiles. In secunda classe comprehenduntur tam jejunium ejusdem diei, quam partes unius Horæ Canonicæ; ubi consequenter multi Auctores non improbabiliter admittunt, procedere allegatam Regulam de parte majori ad se trahente minorem. Totum autem officium Divinum in ordine ad partiales Horas Canonicas reponitur in prima classe. Quoad Missam sciendum, quod

ibidem principale, imo essentiale sit consecratio Corporis & Sanguinis Christi & saltem integrale ipsa sumptio; hinc puto cum Sanchez & Viva, eum, qui potest iis assistere, teneri, quamvis à reliquis cogatur abesse.

119. Quæres: An sententia illa, quæ tenet, excusatum quoad Matutinum & Laudes excusari quoque quoad alias Horas, sit etiam damnata quoad ægrotos? Ad hoc quæsitum in hanc ipsam propositionem num. I. Dominicus Viva respondet in formalibus: *Sententia illa Suarezii, tom. 2. de Relig. Lib. 4. cap. 28. n. 27. Sanchez, Palai, Lessii, quod nimirum ægrotus certo impotens majorem patem Officii recitare simpliciter deobligetur, ne redigatur ad angustias perplexitatis, non videtur carere solida probabilitate, præsertim quia firmata est consuetudine, quæ vim habet tacitæ dispensationis.* Ego tamen in similibus suaderem pro majori securitate petitionem dispensationis à Superiore, vel Confessario; nec debent hi in illa danda multum esse scrupulosi, præsertim si advertant periculum perplexitatis, alias ex parte ægroti eventuræ.

PROPOSITIO LV.

120. *Præcepto Communionis annuæ satisfit per sacrilegam Domini maducationem.*

DECLARATIO.

Substantiæ præcepti Ecclesiastici posse satisfieri aliquoties per actus, ad quos intervenit etiam

etiam grave peccatum exemplis patet: ſic enim luxurioſus ſatisfacit præcepto audiendi Miſſam; quamvis ſub ea impura foveat deſideria erga præſentem amaſiam, quæ ipſam non parum ad hanc traxit Eccleſiam: item avarus ſatisfacit præcepto jejunii Quadrageſimalis, etſi eundem propria quoque ad id incitet avaritia, quatenus exinde, detrahendo ſuis quoque ſecundam refectionem, plures coacervet pecunias &c. Pari modo ante damnationem hujus propoſitionis intulerunt multi, per graviter peccaminoſam manducationem Corporis Domini ſatisfieri præcepto Eccleſiaſtico annuæ Communionis, quoniam adhuc valide ſuſcipitur Corpus Chriſti. Sed *contra eſt*, quod Eccleſia Can. *omnis utriuſque ſexus de Pœnitent. & remiſſ.* præcipiat, ut non ſolum valide, ſed etiam NB. *reverenter* ad minus in Paſchate ſuſcipiatur Euchariſtiæ Sacramentum: atqui reverenter non ſuſcipit, qui illud ſumit ſacrilege; cum hæc ſacrilega ſuſceptio numeretur inter maximas irreverentias DEO exhibitas: ergo. Vide Reiffenſtuel *Tract.10. Diſt.3. n.28. & 29.*

PROPOSITIO. LVI.

121. *Frequens Confeſſio, & Communio etiam in his, qui gentiliter vivunt, eſt nota Prædeſtinationis.*

DECLARATIO.

Judas apoſtata per ſuam indignam Euchariſtiæ ſuſceptionem certe non cenſetur habuiſſe no-

tam prædestinationis; imo potius post buccellam panis intravit in eum satanas, quomodo ergo in his, qui gentiliter vivunt, frequens Communio potest esse nota prædestinationis, cum SS. PP. etiam tepidorum frequentem Communionem improbent?

122. *Decretum II. Innocentii XI. circa quotidianam Communionem refertur in principio Tomi primi.*

PROPOSITIO LVII.

123. *Probabile est sufficere attritionem naturalem, modo honestam.*

DECLARATIO.

Juxta Concilium Tridentinum *Sess. 14. de Sacramento Pœnitentiæ cap. 4.* attritio, quæ ad DEI gratiam in Sacramento Pœnitentiæ disponit est *donum DEI, & Spiritus Sancti impulsus:* consequenter non sufficit attritio pure naturalis, utpote puris naturæ viribus elicita. E. G. si quis dolet de peccato ob infamiam, aut ob pœnas temporales à Potestate politica inferendas, talis attritio esset pure naturalis, quam etiam habere posset purus Philosophus naturalis, sicque non foret sufficiens; utpote ex toto improportionata formæ introducendæ supernaturali, ist est, gratiæ justificativæ, seu sanctificanti. Eodem mo-

do

do dicendum foret, si doleret de *turpitudine peccati*, quatenus hæc *turpitudo* importat *disconvenientiam cum natura rationali:* secus dicendum i similia referantur ad DEUM NB. *offensum*, ac *Vindicem* hujus offensionis lumine fidei supernaturali cognitum &c. Vide Reiffenstuel *Tract. 14. Dist. 6. n. 42.* & Dominicum Viva hic.

PROPOSITIO LVIII.

24. *Non tenemur Confessario interroganti fateri peccati alicujus consuetudinem.*

DECLARATIO.

Confessarius Judex simul est, & Medicus, qua *Judex* debet præsens vi sui officii non solum discernere inter speciem & numerum gravium peccatorum; verum etiam attendere, utrum Pœnitens suus habeat reliqua necessario requisita ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ, inter quæ haud dubie computantur verus dolor, & serium propositum Vitam suam emendandi. Qua *Medicus* similiter vi officii sui obligatur invigilare in futurum spiritualiter, ac in anima ægrotis, præscribendo salubria remedia præservativa, ne deinceps tam cito in priora relabantur peccata. Hinc si Confessarius Pœnitentem interrogat de consuetudine alicujus peccati, non debet interrogatus suo fidere judicio proprio, sic E. G. secum

 di-

discurrendo: *Ego Confessus sum omnia mea gravia peccata quoad speciem, & numerum, una cum vero dolore, & firmo proposito; hinc male adhuc insuper me interrogat Confessarius de consuetudine, cui non teneor respondere.* Absit similis discursus, quem amor proprius suggessit: nam tali interrogatus debet præsumere, quod Confessarius e circumstantiis prudenter dubitet, vel de efficaica doloris vel de serio proposito; vel sibi persuadeat elapsum certo iterum subsecuturum, nisi aliqua præscribantur præservativa, & consequenter tentur Confessario ad mentem suam respondere, eo quod ille tam qua *Judex*, quam qua *Medicus* juste interoget vi sui officii, sicque habeat jus interrogandi. Item à fortiori est sentiendum de eo, qui non solum est consuetudinarius, verum etiam in occasione proxima constitutus, si de eadem à Confessario interrogetur. Vide Reiffenstuel, *Tract. 14. Dist. 7. n. 53.*

125. Quæres: An possint dari casu, in quibus pœnitens etiam non interrogatus teneatur in Confessionali dicere, quod sit consueudinarius? Resp. Posse similes casus omnino contingere, maxime, si ex una parte pœnitens non adhibuerit media deponendi hanc consuetudinem; ex altera vero Confessarius judicaret, peccata pœnitentis potius esse materialia, quam formalia, nisi addatur consuetudo. Ita sub his terminis communis. Ratio est; quia alias graviter deciperetur Confessarius, credens pœnitentem tantum materialiter, non formaliter, vel tantum venialiter, non mortaliter deliquisse. Casus pro-

ma-

majori claritate poteſt eſſe ſequens: Titius ſolet ex præcipitantia, & indeliberatione, vel tantummodo ſemi deliberate intra diem decies, vèl ultra blaſphemare, nulla tamen adhibens remedia, hanc conſuetudinem extirpandi. Exinde Titius non ſufficienter ſe accuſaret in Confeſſionali dicendo; *Ego ab ultima Confeſſione ante menſem peracta, quolibet die circiter decies blaſphemavi indeliberate tamen vel ſemideliberate*, ſed deberet inſuper, quamvis à Confeſſario non interrogatus addere: *nec ſum conatus per aliqua ſalubria remedia hanc blaſphemandi conſuetudinem deponere, quamvis meam cognoverim obligationem:* ſuppoſito nimirum, quod eandem ſciverit. Ratio eſt; quia exinde propter *conſuetudinem* in his circumſtantiis omnes blaſphemiæ fiunt indirecte voluntariæ ſicque graviter peccaminoſæ, quod neſciret Confeſſarius, ſi circumſtantia *conſuetudinis* non adderetur. Cæteroquin generaliter loquendo in illa ſententia, quæ cum Reiffenſtuel tenet, circumſtantias mere aggravantes non eſſe neceſſario in Confeſſione detegendas, omnino defendi poteſt, non eſſe obligationem manifeſtandi Confeſſario conſuetudinem, per ſe loquendo, niſi pœnitens à Confeſſario interrogetur; cum illa præter ipſum numerum peccatorum nil addat, quam circumſtantiam aggravantem, dummodo cæteroquin habeatur efficax dolor cum ſerio Propoſito.

PROPOSITIO LIX.

126. *Licet Sacramentaliter abſolvere dimidiate*

 tan-

tantum confeſſos ratione magni concurſus pœnitentium, qualis V. G. poteſt contingere in die magnæ alicujus feſtivitatis, aut indulgentiæ.

DECLARATIO.

Impotentiam phyſicam, vel moralem excuſare ab integritate materiali Confeſſionis, communis eſt Theologorum ſententia; ita quidem, ut licite pro hic & nunc ea peccata etiam gravia taceantur, reſpectu quorum talis impotentia intercedit, & nihilominus dari Abſolutio Sacramentalis, E. G. ſi ex Confeſſione alicujus peccati merito timeatur grave damnum vel proprium, vel alienum, ſive corporale, ſive ſpirituale, illud licite reticetur, atque non obſtante hac dimidiata Confeſſione licite datur Abſolutio Sacramentalis; quoniam in ſimili caſu cenſetur adhuc adeſſe impotentia moralis ſimilia confitendi peccata, prout plura talia exempla adducit Sporer *Part. 3. Theol. Sacrament. cap. 3. Quæſt. 6. §. 2. & duobus ſequentibus.* Ex hoc, quia nimirum grave damnum alias incurrendum importat impotentiam moralem, nonnulli intulerunt, quod in magno confluxu populi liceat dimidiare Confeſſionem, & nihilominus accipere Abſolutionem Sacramentalem; nam cum in ſimili concurſu, præſertim ſi ſimul famoſæ ſint Indulgentiæ, plerumque accedere ſoleant varii quoque graves peccatores, diu-

tius

Confessionem protrahentes deberent vel hi, alii adstantes, plures absque Absolutione, & absque lucratione Indulgentiarum discedere, in simili casu licitum non foret Confessionem dimidiare: quod utique reputatur magnum damnum, nimirum thesauro isto indulgentiarum, & simul gratia Sacramentali, alias per absolutionem obtinenda, privari. Sicque consequenter intercedit impotentia moralis respectu Confessionis materialiter integræ. Ita ante propositionem damnatam discurrebant nonnulli, censuitque Gobat apud La Croix *Lib. 6. Part. 2. n. 1149.* eorum sententiam probabilem.

127. Sed contra est *primo*, quod falsum sit ipsum concursum Pœnitentium in aliqua festivitate constituere (uti voluit Thesis confixa) aliquam impotentiam moralem; cum sæpius tam graves peccatores, quam alii adstantes, licet cum aliquali longiori expectatione vel ab hoc, vel aliis Confessariis adhuc expediri queant; præsertim si Confessarius prudenter rem agrediatur, & superflua intermittat interrogatoria. Et posito etiam, quod nonnulli ex Pœnitentibus absque Absolutione domum redire deberent, hæc necdum foret causa dimidiandi Confessionem ob sequelas infra videndas. Contra est *secundo:* dato etiam quod aliquis gravissimus Peccator deberet absque Absolutione discedere, talis non tam grave damnum incurreret, quam carentiam potius magnæ gratiæ alias acquirendæ, deberetque

que sibi imputare, quod hanc sarcinam peccatorum vel non præcedente die, vel adhuc anterius deposuerit, poteritque id præstare alio commodiori tempore. Quod si supponas interea, si absque absolutione dimittantur, intervenire simul periculum proximum mortis, aut alterius valde gravis mali, vel adesse in bello imminentem jam cum hoste conflictum &c. &c. haud dubie poterit dimidiari Confessio, & nihilominus dari absolutio, cum vera, uti suppono, intercedat impotentia moralis, in qua sufficit Confessio formaliter integra. Quæstio autem hic solummodo agitatur, an præcise propter confluxum populi possint dimidiari Confessiones; Contra est *tertio*, quod, si præcise propter concursum posset absolutio dari dimidiate confessis, aperiretur ostium pluribus laxitatibus, & inconvenientiis. E. G. tempore magnæ festivitatis posset in pagis Parochus, vel alius Confessarius, Officium Divinum, vel concionem peragere adstrictus, dimidiatas ferme semper audire Confessiones, cum ordinarie prævideat, multos alios sine absolutione discessuros. Idem poterit contingere ultimo die Paschatis, ubi non raro solent intervenire graves peccatores toto anno non confitentes. Item gravissimi peccatores ferme semper evenirent cum dimidiata Confessione, qui non solent nisi in his magnis festivitatibus, indulgentiis, vel peregrinationibus &c. suam deponere Confessionem. Et quomodo taliter Confessarius, qua Medicus posset cognoscere statum sic spiritualiter ægroti, ac congruam præscribere Medici-

nam? Vid. Reiffenstuel *Tract. 14. Dist. 7. num* . & *seqq.*

128. Quæres; An, si in magno confluxu inter alios Pœnitentes accedat aliquis jam pluri-mis annis, vel omnino non, vel semper sacri-lege confessus qui creditur non rediturus, nisi modo absolvatur, exinde possit à Confessario cum dimidiata Confessione absolvi? Ad hoc dubium re-spondet Lumbier etiam post propositionem damna-tam affirmative apud Cardenas *in 2. Crisi D. 38.* n. 14. Econtra vero ipse Cardenas *loc. cit. num.* 16. negative, eo quod talis posset redire, si vel-let; quod autem ex malitia non sit rediturus, non facit necessitatem physicam, vel moralem absolvendi dimidiate confessum. Ego vero, si viderem apud talem peccatorem cor contritum, & humilitatum, eundem non dimitterem sine absolutione Sacramentali, si bona fide accessisset credens, se tantummodo obligatum detegendi peccata ex erubescentia intermissa; non autem in Confessionibus sacrilegis jam detecta. Nec forem anxius circa nimis exactam enume-rationem specierum & numeri forsan non sine magna pœnitentis perturbatione nova exquiren-dam, adderem tamen, ut pro majori quiete conscientiæ suæ alio tempore magis commodo huc exactius se examinet, & vel mihi, vel alteri peccata gravia necdum directe remissa, quæ de facto memoriæ non occurrunt, de novo con-fiteatur; quoniam probabilissime ex oblivione in talibus circumstantiis plura remanebunt. Et

for-

fortaſſis in ſimilibus circumſtantiis nec Cardenas foret contrarius, videturque cum Lumbier ſentire Dominicus Viva *hic num.*

PROPOSITIO LX.

129. *Pœnitenti habenti conſuetudinem peccandi contra Legem DEI, naturæ, aut Eccleſiæ, etſi emendationis nulla ſpes appareat, nec eſt neganda, nec differenda abſolutio, dummodo ore proferat, ſe dolere, & proponere emendationem.*

DECLARATIO.

In hoc ſacro Tribunali juxta communem Theologorum pœnitens dicitur accuſator ſimul & reus, & teſtis; unde, quia Judex allegatis à reo in ſui favorem teſtibus fidem habere debet, exinde Joannes Sanctius apud Arriaga *Diſp. 38. de Pœnit. num. 29.* intulit, quod à fortiori Confeſſarius Pœnitenti habenti conſuetudinem peccandi debeat credere, nimirum quod *vere doleat* & *ſerium habeat propoſitum* emendandi vitam ſuam, ſi ille ita aſſerat, ſeu ore proferat: etenim juxta S. Thomam *Quod. Lib. 1. Art. 12.* in foro Pœnitentiæ creditur homini pro ſe, & contra ſe. Suppoſito ergo, quod Confeſſarius Pœnitenti teneatur ſic credere, pariter obligatur

lem

lem absolvere; cum omnis sufficienter disposi tus jus habeat ad absolutionem. Ita in substantia Joannes Sanctius. Sed *contra est*, quod, etsi in hoc Sacro Tribunali Judex, seu Confessarius Reo loquenti pro se ipso, & agenti testem in causa propria, teneatur credere, si non adsint aliqua signa, quæ in hac materia valorem actus concernente, prudenter dubium reddunt Confessarium, utrum pœnitens nimirum habeat omnia ad valorem absolutionis requisita, nec ne? Secus tamen dicendum, si talia signa, ex una parte adsint, ex altera vero prudenter judicetur, per suspensionem absolutionis ad tempus magis solidari firmitatem propositi, deque eodem magis certificari Confessarium ex subsequentibus effectibus. Accedit, quod Confessarius juxta Theologos non solum sit *Judex*, verum etiam *Medicus*, cujus officium est curare vulnera præsentia, & impedire futura, id est, non solum invigilare, ut efficax habeatur detestatio peccatorum de præsenti, sed ut quoque in executione sequatur emendatio actualis in futurum, prout pariter juxta Concil. Trident. *Sess. 14. de Pœnitent. cap. 8.* in hunc ipsum finem injungitur satisfactio: nimirum *ad castigationem præteritorum*, & simul ad *novam vitæ custodiam*, & *infirmitatis medicamentum*. Vide Reiffenstuel, *Tract. 14. Dist. 8. n. 48 & seqq.*

130. Cæterum, ne aliqui Juvenes Confessarii, non recte dicta intelligentes, in errorem deducantur, passim consuetudinarios, etiam illos,

qui non habent conjunctam simul aliquam occasionem proximam extrinsecam, absque absolutione dimittentes, antequam aliquoties tentarint per præscripta remedia, utrum forsan non subsit spes emendationis: ne (inquam) similes in errorem deducantur, sequens Doctrina aliquantulum fusius proponitur, bene notanda; nimirum, quod efficacia doloris, vel propositi neutiquam consistat in aliquo judicio de futura ipsius propositi continuatione, sed potius in seria voluntate actuali existente de præsenti, tempore nimirum confessionis; unde juxta communem Theologorum potest stare firmitas propositi cum credulitate relapsus, id est, E. G. Petrus de præsenti potest habere in confessionali voluntatem non peccandi graviter ita firmam, ut, si hic & nunc præsens foret prior tentatio, vel occasio, persistente adhuc hac voluntate per Divinam gratiam non peccaret graviter; quamvis cæteroquin tamquam incertus, quamdiu in futurum hæc præsens voluntas efficax sit duratura, relapsum timere possit: Et licet in simili casu, ne fiat pusillanimis in resistendo tentationibus, vel omnino desperet, sit erigendus à Confessario in spem firmam adjutorii Divini, dummodo etiam sua addere velit; hoc tamen non obstante, si pœnitens respondeat, se habere quidem nunc firmam voluntatem assumendi remedia: considerata tamen sua fragilitate ex jam expertis adhuc non posse ex integro hunc suum repellere timorem, exinde præfatus timor de futuro non excludet firmitatem propositi de præsenti. Quod si ergo timor, vel credulitas de re-

relapſu non impedit firmitatem propoſiti, ſi ſe teneat ex parte pœnitentis, multo minus impedire cenſetur, ſi ſe teneat hic timor, aut credulitas de oppoſito ex parte Confeſſarii; & conſequenter præciſe per hoc, quod timeat Confeſſarius relapſum ſui pœnitentis, non debet ipſi propterea illico denegare abſolutionem, dummodo habeat peccator ſerium propoſitum in præſenti; ubi propoſitio damnata voluit juxta jam dicta, ſemper id à Confeſſario præſumi debere, quotiescumque pœnitens ſic dicit: quæ tamen opinio fuit reprobata in iis circumſtantiis, in quibus Confeſſarius ex aliis gravibus rationibus ſive omnino credit contrarium etiam quoad efficaciam propoſiti de præſenti, aut ſaltem prudenter dubitat, utrum dicta pœnitentis in re ipſa ita ſubſiſtant, uti ait, vel potius amor proprius, & excæcatum exinde pœnitentis judicium taliter ſuggeſſerint? Quibus ſtantibus tum *qua Judex* ut ex ipſis effectibus ſe magis certificet de firmitate propoſiti præſentis, tum *qua Medicus*, ut præcaveat ipſis de actualibus peccatis pro futuro, poterit ad tempus ſuſpendere abſolutionem, ſi ſpes ſit futuræ emendationis, nec interea immineat periculum mortis.

131. Quæres I. Quænam ſint illa ſigna, ob quæ Confeſſarius vel aſſerto Conſuetudinarii non credere, vel ſaltem prudenter de efficaci dolore, & ſerio propoſito ejusdem dubitare, ſicque abſolutionem ad tempus ſuſpendere poſſit, quamvis ille ore proferat, ſe habere verum dolorem

cum serio proposito? Respondeo, maxima hic opus esse Confessariis circumspectione, ne in nimium rigorem, vel in excessivam laxitatem declinent: in *rigorem* quidem, dum nimium sunt proni ad suspensionem absolutionis, sicque multos gratia Sacramentali, vel remissione pœnarum in indulgentiis alias obtinenda injuste privant, qui coram oculis Divinæ Majestatis fuissent absolutionis omnino capaces. In *laxitatem* vero, dum omnes indiscriminatim absolvunt, dummodo ore proferant, *se firmum habere propositum:* ubi, si subinde saltem apud aliquos suspendissent ad breve tempus absolutionem, mirum fructum emendationis actualis reportassent. Quare sequentes regulæ singulariter præ oculis sunt habendæ. I. Frequens relapsus non semper est signum inefficacis doloris, aut propositi, alias enim væ! habentibus ordinarie sola peccata venalia, in quæ sæpe post Confessionem relabuntur: verum quidem est, quod frequens relapsus semper sit signum inconstantis, & mutabilis voluntatis; non tamen semper inefficacis doloris vel propositi antecedentis. Vide de hoc La Croix *Lib. 6. Part. 2. num. 1731.* ubi etiam explicat nonnullos SS. PP. qui apparenter videntur contrarii. II. Tunc frequens relapsus est signum valde probabile inefficacis doloris & propositi, quando ab experientia habetur, quod talis consuetudinarius in re tam ardua vix ullam habeat curam præscripta exequendi remedia; hincque sæpe cum iisdem specie, & numero peccatis, quin etiam multiplicatis re-

deat.

deat. Nonnulli Practici apud Sporer *Part. 3. Theol. Sacrament. cap. 2. num. 332.* cum eadem specie, & cum eodem, imo majori numero ter, vel quater absque ullo conatu emendationis redeuntes dimiserunt ad tempus absque aliqua Sacramentali absolutione, nisi in ultima Confessione specialia, qualia antea nunquam ostenderunt, exhibuerint doloris &c. indicia: Pater Sporer autem *loc. cit.* id non practicavit, nisi post sex, vel octo Confessiones sine ulla emendatione peractas. III. Signa pro spe secuturæ emendationis enumerantur inter alia à Claudio La Croix *loc. cit. num. 1821.* sequentia: si pœnitens à Confessione facta rarius, vel difficilius peccarit: si sæpius sibi vim fecerit contra tentationem: si adhibuerit remedia præscripta contra relapsum: si ex professo ad Confessarium accesserit, quem putat suggesturum efficaciora remedia: si offerat se sincere ad priora remedia serius, ac studiosius adhibenda &c. IV. Semper mitius agendum cum peccatore relapso propter habitus malos ante contractos, quos statim nequit deponere, quam cum alio habente occasionem proximam extrinsecam.

132. Quæres II. Quid agendum sit Confessario cum consuetudinariis in periculo mortis constitutis, vel aliàs, nisi absolvantur, in barathrum desperationis sese præcipitantibus, eundo de vitio in vitium, ut vel sic abyssus abyssum invocet? Respond. I. Si talis pœnitens sit constitutus in periculo mortis, tunc si ex gravibus rationibus

Confessarius prudenter dubitat de efficacia doloris, vel de firmitate propositi in præsenti, debet ipsum absolvere conditionate; quia dubitaretur de aliquo respiciente valorem actus, & cæteroquin in simili casu ob periculum mortis suspensio Absolutionis summum posset pœnitenti afferre damnum. Respond. II. Si talis consuetudinarius necdum morti proximus ex specialibus gravibus circumstantiis prudenter timeatur ex denegata absolutione deterior futurus; tunc vel Confessarius dubitat de ipsa firmitate, & efficacia propositi præsentis, vel præcise de continuatione propositi in futurum? Si primum: meo judicio recte aget talis Confessarius, si eundem conditionate absolvat; quia utique melius est, eundem conditionate, & sic absque periculo irreverentiæ exhibendæ Sacramento, absolvere, quam per denegatam absolutionem in Barathrum desperationis cum multiplicatione peccatorum præcipitare? Si vero Confessarius præcise dubitet de continuatione propositi in futurum, tunc iterum imprudenter huic denegaret absolutionem: Nam quatenus est Judex, potius respicere debet ad propositum præsens, quod si videret absolute validum, absolute in præsenti casu absolvat? Si dubium, conditionate. Econtra vero qua Medicus imprudenter adhiberet pro præservativo remedium illud, quod prævidet, hic & nunc potius obesse, quam profuturum.

133. Quæres III. Quid sentiendum sit de Consuetudinariis illis, qui quidem ordinarie ad Con-

Cōnfeſſionale mera afferunt peccata venialia? In quæ tamen frequenter iterum relabuntur. Reſp. I. Si hi fuerint homines tepidi, qui, dummodo non relabantur in aperte mortalia, cæteroquin de venialibus vitandis nullam curam habent, ſoliti ſæpe potius propter hanc vel illam feſtivitatem, quam ex fine emendandi confiteri, circa tales conſuetudinarios Confeſſarii juſtam habent cauſam timendi de inefficacia doloris, ac propoſiti; quamvis in dicenda juxta formulam jam aſſuetam ſua culpa ſimiles pœnitentes ore proferant, ſe dolere de peccatis ſuis cum firmo propoſito; ita ut facile contingere poſſit, quod tales conſuetudinarii cum venialibus confeſſionale intrent, & cum mortali Sacrilegio exeant. Ratio eſt, quia ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ abſolute requiritur efficax dolor cum ſerio propoſito ſaltem virtualiter in dolore efficaci incluſo. Reſp. II. Quoad alios conſuetudinarios circa peccata venialia Confeſſario, ut ſe ab anxietate de invalida abſolutione eximere valeat, ſequentia pro praxi deſervire poſſunt. *In primis*, quod, ſi firmitas propoſiti poſſit ſtare cum credulitate relapſus quoad mortalia, multo magis quoad venialia, utpote in quæ ob fragilitatem humanam quis citius, & facilius labitur, quam in mortalia. *Secundo*, quod in venialibus peccatis non requiratur ad valorem Sacramenti dolor, ac propoſitum efficax ex motivo univerſali, & de qualibet ſpecie illorum, ſed ſufficiens ſit particulare, & de hac ſpecie &c. *tertio*, quod etiam intra unicam ſpeciem peccati venialis ſufficiat, ſi quis doleat præciſe de tanto nu-

numero, ac proinde proponat præcise ipsam frequentiam emendare; quamvis non quælibet individua intra eandem speciem. *Quarto*, quod prudentiores pro majori securitate efficaciæ doloris, & firmitatis sui propositi soleant in genere omnia sua peccata in aliis Confessionibus jam detecta includere, & ad ea quoque dolorem suum cum proposito extendere; item eundem adhuc firmius ad peccata venialia; quæ contingunt ex malitia, quam quæ ex mera humana fragilitate; plus ad proximiora peccatis mortalibus, quam ad remotiora; magis ad deliberata, quam semideliberata dirigere. Videantur Sporer *Part. 3. Theolog. Sacramentalis Cap. 2. Sect. 4. Qu. 2. §. 4. num. 334. ac seq.* La Croix *Lib. 6 Part. 2 num 683.* Item *num. 902. usque ad num 915.* Bosco *Tract. de Pœnitentia num. 245 & seqq.* pluresque alii.

134. *Corollarium*: Circa relapsos in peccata venialia, & nunc, dum infirmi morti sunt proximi, quoad firmitatem propositi anxios ponitur sequens notabilis Casus. Petrus Religiosus ex humana fragilitate sæpius in peccatis venialibus recidivus, nunc vero in periculo mortis constitutus optaret ante mortem adhuc lucrari perfecte, ac integre per confessionem suam E. G. tempore Portiunculæ indulgentias plenarias, ut absque pœnis purgatorii ad DEUM Salvatorem suum recta posset venire; ast ex parte factus pusillanimis ita secum discurrit: *Scio ex una parte, quod indulgentiæ plenariæ non obtineantur,*

tur, nisi quis præter efficacem dolorem sibi proponat omnia etiam levissima ac semideliberata peccata evitare; ex altera vero parte moraliter prorsus sum certus quod supervicturus iterum relabar; quoniam etiam justus septies in die cadit, & juxta Concil. Trident. Sess. 6. de justificat. Can. 23. nemo potest cavere omnia peccata sine extraordinario aliquo Privilegio DEI rarissime concesso, quodque nemo sibi spondere potest; quomodo ergo possum elicere vere efficax, & serium propositum evitandi omnia peccata venialia, sicque lucrari indulgentias plenarias? Respondeo *in primis*, tali suadendum esse, ut suum propositum vitandi omnia venialia principaliter dirigat ad quædam certa, & deliberata &c. uti dictum numero superiori. *Secundo* poterit ipsi à Confessario proponi doctrina Patris La Croix *Lib. 6. Part. 2. num. 908.* nimirum sufficere, quod suum propositum sit efficaciter *affectivum*, etsi non sit efficaciter *effectivum*, id est, quod de præsenti hoc actualiter existens propositum sit incompossibile cum omni peccato, quamdiu illud durabit; quamvis jam prævideatur, quod, si supervivat, hæc seria voluntas non semper sit permansura. Et quis hunc actum similis Religiosi improbabit, si ita diceret: *Domine DEus, habeo voluntatem seriam omnia peccata etiam minima venialia evitandi, ita, ut si nunc occurreret occasio quodpiam perpetrandi, nollem: optime tamen nosco ex Concilio Tridentino, quod moraliter certo hæc mea seria voluntas non sit semper duratura, si supervixero. Opto igitur citius mori, quam il-*

illud in vita superstes attingere momentum, quo prævides me relapsurum fore, si adhuc viverem.

PROPOSITIONES LXI. LXII. & LXIII.

135. LXI. *Potest aliquando absolvi, qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest, & non vult omittere, quinimo directe, & ex proposito quærit, aut ei se ingerit.*

LXII. *Proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis & honesta non fugiendi occurrit.*

LXIII. *Licitum est quærere directe occasionem proximam peccandi pro bono spirituali, vel temporali nostro, vel proximi.*

DECLARATIO.

Jam præcedenter agendo de Thesibus ab Alexandro VII. reprobatis hæc materia propositione ordine 41. examini subjecta, & ad trutinam Theologicam appensa fuit; ubi ulterior explicatio invenietur, uti etiam apud Reiffenstuel, *Tract.* 14. *Dist.* 8. *Quæst.* 4.

PRO-

PROPOSITIO LXIV.

136. *Abſolutionis capax eſt homo, quantumvis laboret ignorantia Myſteriorum fidei, & etiamſi per negligentiam culpabilem neſciat Myſterium Sanctiſſimæ Trinitatis, & Incarnationis Domini noſtri JEſu Chriſti.*

DECLARATIO.

Abſolvendum non eſſe illum, qui vincibiliter vel etiam invincibiliter ignorat, quod *DEus ſit, & quod accedentibus ad ſe remunerator ſit*, nemini eſt dubium, cum hæc duo apud adultos rationis capaces ſint neceſſario credenda neceſſitate Medii; econtra vero quoniam Myſteria SS. Trinitatis & Incarnationis juxta quamplures Doctores tantummodo ſunt neceſſario credenda neceſſitate præcepti, videtur de his mitius ſentiendum, ac tales abſolute abſolvendi, præſertim ſi ob copiam confitentium deſit tempus memoratos ignorantes, & de ſua inſcitia dolentes ante abſolutionem inſtruendi. Sed *contra eſt*, quod etſi valde probabile ſit, allegata Myſteria eſſe tantum neceſſaria neceſſitate præcepti; attamen etiam ſententia adſtruens contrarium apud Reiffenſtuel *Tract. 4. Diſt. 2. n. 17.* pariter eſt valde probabilis, unde ſic abſolvens exponeret Sacramentum periculo invaliditatis quod juxta dicta propoſitione I. non licet.

137. Quæres, quid ergo agendum sit Confessario, si in confessionali deprehendat pueros, vel alias rudes laborare ignorantia circa principalia Mysteria fidei SS. Trinitatis, & Incarnationis Dominicæ, qui tamen serio promittunt, quod velint ea proxime addiscere, sicque ignorantiam suam deponere? Ante responsionem suppono, quod tales absolvi non possent, si laborarent ignorantia vincibili, & nollent eam, quam possent, deponere; uti per se patet; cum tales forent in actuali voluntate peccatum suum continuandi; sicque incapaces absolutionis. Quod si autem serio adpromittant, se velle proxime hanc ignorantiam deponere, de qua nunc sincere dolent, quæstio adhuc remanet: Ad quam Respond. I. Extra articulum mortis neque tales esse absolvendos, antequam eosdem Confessarius breviter pro modulo & capacitate pœnitentium instruat de Mysterio *SS. Trinitatis & Incarnationis.* Ratio est; quia juxta dicta præcedentia saltem probabile est, hæc duo Mysteria esse necessario credenda necessitate medii; sicque absolvendo absque aliqua prævia instructione, Sacramentum Pœnitentiæ exponeretur periculo probabili invaliditatis. Respond. II. Si tales pœnitentes de suis peccatis omnibus, sicque virtualiter saltem etiam de hac ignorantia vincibili (supposito, quod fuerit talis) doleant; nec tamen ob periculum imminentis mortis amplius instrui queant, absolvi debent, non quidem absolute, ob probabilitatem sententiæ, fidem SS. Trinitatis, & Incarnationis defendentis necessariam necessitate medii: bene tamen adhuc conditionate, cum sic ex una

parte

parte talis abſolutio non obſit reverentiæ Sacramenti, ex altera vero eadem morti proximus ſumme videatur indigere. Ita cum Cardena P. Dominicus Viva hic *n. 9.* contra Matthæuccium in cautela Confeſſarii, qui ultimus, ſcribens in iſtam propoſitionem *n.* 10. nimis rigide pronuntiat, talem peccatorem ne quidem conditionate poſſe abſolvi, addens, contrariam doctrinam ſub propoſitione damnata comprehendi. Sed contra eſt, quod ſententia, defendens notitiam Myſteriorum SS. Trinitatis & Incarnationis eſſe tantummodo neceſſariam neceſſitate præcepti, ſit adhuc vere probabilis: ſi ergo in materia etiam tenuiter tantum probabili poſſum in ſumma neceſſitate conditionate baptizare, & dato ſigno tantum tenuiter probabili alicujus doloris ſenſibilis conditionate abſolvere, cur non æque laboranti ignorantia dictorum Myſteriorum potero in tali mortis periculo impertiri abſolutionem conditionate, ſi is doleat de ſuis peccatis cum propoſito, & deficiat tempus in his punctis ipſum ulterius inſtruendi? Vide Reiffenſt. *loc. cit. n.* 24. & Viva hic.

PROPOSITIO LXV.

138. *Sufficit illa Myſteria ſemel credidiſſe.*

DECLARATIO.

Obligationem ſæpius in vita eliciendi actum fidei jam ſuperius oſtendimus, ſcribendo in propo-

positionem inter damnatas ab Alexandro VII. ordine primam. Quoniam autem Sanctissima Mysteria SS. Trinitatis, & Incarnationis sunt principalia, per quæ à Judæis, & Mahometanis distincti agnoscimur, merito hæc fides principaliter ad ea sese debet extendere: nec puto in hoc practice esse difficultatem: dum enim nos sæpius signo crucis munimus, & imaginem Crucifixi in templis, vel alibi repræsentatam aspicimus, quis credat, quod non subinde saltem exercite circa Mysteria repræsentata aliquem actum fidei pro modulo capacitatis eliciamus?

§. VII.

139. *Decretum I. Alexandri VIII. Circa duas Propositiones de Peccato Morali, legi potest in principio Tomi primi.*

§ VIII.

Prædictæ duæ Propositiones explanantur.

PROPOSITIO I.

140. *Bonitas objectiva consistit in convenientia objecti cum natura rationali: formalis vero in conformitate actus cum regula morum: ad hoc sufficit, ut actus moralis tendat in finem ultimum interpretative: HUNC homo non tenetur amare, neque in principio, neque in decursu vitæ suæ moralis.*

DE-

DECLARATIO.

Thesis ista ab Alexandro VIII. rejecta, jam fuit explicata superius, agendo de prima propositione damnata ab Alexandro VII. Ubi nota, istam propositionem esse propter ultima ejus verba propterea reprobatam: quia tenuit, HUNC finem ultimum non debere necessario amari, nec in principio, nec in decursu vitæ, quæ propositio non solum ab Alexandro VII. sed etiam Innocentio XI. ordine 5. & 6. anathemate jam antea fuerat confixa, prout propterea Alexander VIII. lamentatur in præfatione, unam ex præfatis duabus propositionibus NB. resuscitari in majorem fidelium perniciem.

PROPOSITIO II.

141. *Peccatum Philosophicum, seu morale est actus humanus disconveniens naturæ rationali, & rectæ rationi, Theologicum vero & mortale, est transgressio libera Divinæ Legis. Philosophicum quantumvis grave, in illo, qui DEUM vel ignorat, vel de DEO actu non cogitat, est grave peccatum, sed non est offensa DEI, neque peccatum mortale dissolvens amicitiam DEI, neque æterna pœna dignum.*

DECLARATIO.

Hæc videri poterit vel apud Reiffenstuel, *Tract. 3. Dist. 1. post num. 2. in Additione*, vel apud Viva hic.

§. IX.

§. IX.

142. *Decretum II. Alexandri VIII. damnans 31. Propositiones, maxime circa Sacramentum Pœnitentiæ, legere est in principio Tomi primi.*

§. X.

Prædictæ 31. Propositiones declarantur.

PROPOSITIO I.

143. *In statu naturæ lapsæ ad peccatum mortale, & ad demeritum sufficit illa libertas, qua voluntarium, ac liberum fuit in causa sua peccato originali, & voluntate Adami peccantis.*

DECLARATIO.

Docuerunt Lutherus, & Calvinus, libertatem indifferentiæ, qua positis omnibus requisitis potest quis agere, vel non agere &c. post Adæ peccatum esse extinctam, & nihilominus actionem aliquam malam imputari ad peccatum; quia (inquiebant asseclæ priorum Michaël Bajus conformiter propositionibus damnatis 65. 66. & 67. ac Jansenius juxta propositionem ex damnatis ordine tertiam) ad peccandum sufficit libertas à coactione, ita ut quis

quis aliunde per extraneos non cogatur, ſed eligat malum per ſuam propriam potentiam volitivam: non autem exigatur libertas à neceſſitate, ſeu libertas indifferentiæ ſuperius explicata, quæ exclu deret neceſſitatem peccandi. Sententia iſta tam à Concilio Trident. *Seſſ. 6. Can. 5. & 6.* quam à Summis Pontificibus Pio V. Gregorio XIII. Innocentio X. & Alexandro VII. fuit rejecta ſub fulmine excommunicationis: Rationes rejiciendi fuſius inveniuntur apud Controverſiſtas. Ut autem hoc fulmen excommunicationis ſaltem apparenter in foro externo evadant, ſubintroierunt alii, concedentes quidem requiri ad merendum vel demerendum aliquam libertatem indifferentiæ, non tamen formalem, ſed virtualem in ſua cauſa, quam cauſam taliter declarant, ut pro eadem aſſignent peccatum originale, & libertatem Adami; ſed plane hæc libertas indifferentiæ, prout ab his Auctoribus explicatur, non excludit neceſſitatem ex parte operantis; cum juxta hanc explicationem etiam motus indeliberati voluntatis provenientes ex concupiſcentia, & actus cum ignorantia invincibili exerciti forent nihilominus peccaminoſi, utpote procedentes ex potentia volitiva; cujus ignorantiæ, & concupiſcentiæ non raro cauſa eſt ipſum peccatum originale, utpote per quod intellectus noſter magis obcæcatus fuit, & fomes peccati ortum traxit. Sicque hæc ſententia tantum in verbis differt à Doctrina Calvini, Baji, Janſenii, & hinc merito fuit pariter rejecta ab Alexandro VIII. Vide *Cap. II. & III.* ubi plura circa præſentem materiam invenies.

PRO.

PROPOSITIO II.

144. *Tametsi detur ignorantia invicibilis juris naturæ, hæc in statu naturæ lapsæ operantem ex ipsa non excusat à peccato formali.*

DECLARATIO.

Cum nihil libere sit volitum, quin præcognitum, non poterit operatio censeri libera libertate indifferentiæ sicque imputabilis ad demeritum, quando invincibiliter, seu inculpabiliter ignoratur malitia actus; hincque merito Doctrina illa, quæ voluit, posse peccatum personale stare cum ignorantia invincibili, fuit rejecta, ex quo ipso fundamento fuit damnata propositio ordine 68. Michaëlis Baji, taliter sonans: *Infidelitas pure negativa in iis, quibus Christus non est prædicatus, peccatum est.* Vide dicta præcedentia.

PROPOSITIO III.

145. *Non licet sequi opinionem vel inter probabiles probabilissimam.*

DECLARATIO.

Sinichius, & alii Tutiorismi Sectatores errorem hunc ex principiis Jansenii desumpserunt,

runt, quo via ad ſalutem ob moralem impoſſibilitatem amplectendi ſemper tutiſſimum omnino intercluditur, uti recte advertit Viva hic. Et quid exinde ſequitur? quærit Sabinus Bononienſis in iſtam propoſitionem, ſibiquemetipſi taliter reſpondet: *Experientia demonſtrat, quod ſequatur ruina, & pernicies debilium, qui nimio preſſi onere onus ipſum excutiunt, dicentes viam Mandatorum DEI, & Eccleſiæ eſſe impoſſibilem greſſibus humanis, onus, & jugum Chriſti tali modo eſſe intolerabile, ſicque deſperantes ſe vitiis, & libertati omnimode committunt; ubi conſequenter hos nimia ſeveritas perdit, quos temperata lenitas ſervaſſet.* Ex communiſſimo Theologorum etiam rigidiorum conſenſu ſaltem in materia honeſtatis, qui juxta probabiliorem operantur, prudenter operantur. Quomodo ergo contra communiſſimam docentes contrarium, & exinde quamplures facientes perplexos poſſunt ſecure ſibimetipſis perſuadere, quod ſic docendo, & aggravando ſuave jugum Chriſti quoad propriam conſcientiam tutius agant? aliud eſt NB. *tutiora ſequi, aliud, quod ſemper ad tutiora obligemur.* Et quomodo tali modo Thomiſtæ caſtra Angelici, & Scotiſtæ Doctoris ſubtilis, in multis Divo Thomæ contrarii, ſequi poſſent? quomodo Milites, à fortiori Belliduces pugnare valerent? cum, etſi fundamenta pro ſuo Rege Ipſis appareant validiora, ſæpius tamen nec iſti de juſtitia belli, nec illi de veritate ſuæ Sententiæ ita certi ſint, ut fundamenta alterius partis ipſis ne-

que amplius ullatenus probabilia appareant? Vid. Reiffenstuel *Tract. 1. Dist. 3. num. 50. &c.*

PROPOSITIO IV.

146. *Dedit semetipsum pro nobis oblationem DEO, non solis Electis, sed pro omnibus &c. solis fidelibus.*

DECLARATIO.

Non solum Calvinus, verum etiam Jansenius negarunt, Christum esse mortuum pro reprobis; cum hac tamen distinctione, quod prior etiam neget, quæcunque beneficia, ac dona supernaturalia conferri reprobis ex meritis Christi. E contra vero Jansenius ipsis multa beneficia supernaturalia ex meritis Christi concedit, sicque in hoc sensu Christum esse mortuum pro reprobis admittit, non tamen pro æterna illorum Salute. Ambo rejecti sunt à Summis Pontificibus; ut autem hanc damnationem eludant, sub introiere runt alii admittentes quidem, Christum etiam mortuum pro reprobis; ast pro solis fidelibus, non tamen pro infidelibus reprobis, hincque subjunxerunt aliam sequentis tenoris.

PROPOSITIO V.

147. *Pagani, Judæi, Hæretici, aliique hujus generis nullum omnino accipiunt à JESU Christo influxum, adeoque hinc recte inferes, in illis esse vo-*

voluntatem nudam, & inermem ſine omni gratia ſufficienti.

DECLARATIO.

Hæc propoſitio merito, uti & prior, in qua fundatur, rejecta fuit: DEUS enim *illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*, Joan. 1. qui & *pro omnibus mortuus eſt* 2. Corinth. cap. 5. & *dedit redemptionem ſemetipſum pro omnibus*. 1. ad Timoth. cap. 2. v. 6. Eſtque *propitiatio pro peccatis noſtris, non pro noſtris autem tantum, ſed etiam pro totius mundi*. 1. Joan. cap. 2. Videantur dicta circa Calvinum, *Cap. II.* & circa Janſenium *Cap. III.*

PROPOSITIO VI.

148. *Gratia ſufficiens ſtatui noſtro non tam utilis, quam pernicioſa eſt, ſic, ut proinde merito poſſimus petere: à gratia ſufficiente*, libera nos Domine.

DECLARATIO.

Janſenius ſtatim in prima ex ſuis quinque propoſitionibus damnatis non ſolum gratiam ſufficientem in ſtatu naturæ lapſæ negavit in ordine ad certa præcepta; ſed & in ſubſequentibus docuit, gratiam interiorem quamcunque per Chriſtum Salvatorem datam, eſſe unicam, efficacem, ſeu illam, cui nunquam reſiſtitur. Novatores

alii equidem sufficientem absolute non negant; dicunt tamen, illam perniciosam, eo quod conjungatur semper cum omissione culpabili actus præcepti. Ast merito exinde damnantur. Absit enim à Christiano asserere, quod Christus Dominus, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, nobis per suam sanctissimam mortem, & sacratissima merita quidpiam perniciosum procuraverit. Quod autem homines huic gratiæ non cooperentur, nullatenus DEO, sed propriæ malitiæ adscribendum est. Certe etiam in ordine naturali est beneficium neutiquam perniciosum habere oculos: sibi autem imputet, qui claudendo palpebras noluerit iis uti ad videndum &c.

PROPOSITIO VII.

149. *Omnis humana actio deliberata est DEI dilectio, vel mundi; si Dei, Charitas Patris est: si mundi, Concupiscentia Carnis, hoc est, mala est.*

DECLARATIO.

Per dictam propositionem Joannis Sinichii, & Macarii Havermans, ac nonnullorum aliorum Lovaniensium resuscitatur error Michaëlis Baji à S. Pio V. & Gregorio XIII. reprobatus per damnationem propositionis trigesimæ octavæ, quæ sic sonabat: *Omnis caro creaturæ rationalis aut vitiosa est cupiditas, qua mundus diligitur &c. aut laudabilis illa Charitas, qua per Spiritum Sanctum*

in corde diffusa Deus amatur. Vide de hoc plura propositione *sequenti*, atque *undecima.* Et quis dicet, Ethnicos Principes, qui plura in Jure Civili statuerunt ex motivo, ut suum cuique tribuerent, exinde male fecisse?

PROPOSITIO VIII.

150. *Necesse est infidelem in omni opere peccare.*

DECLARATIO.

Denuo hæc doctrina videtur jam damnata antecedenter, quando propositio Michaëlis Baji ordine vigesima quinta proscripta fuit sequentis tenoris, *Omnia opera infidelium sunt peccata, & virtutes Philosophorum sunt vitia.* Quinimo etiam prius rejecta fuit per Concilium Trid. anathematizans Sess. 6. Can. 7. illum, *quid dixerit opera omnia, quæ ante justificationem fiunt, quacunque ratione facta sint, vere esse peccata.* Et quis tenebit, esse peccatum, si infidelis misericordia motus pauperi dederit Eleemosynam, cum tamen ipsemet Nabuchodonosor *Danielis cap. 4.* fuerit admonitus, ut peccata sua Eleemosynis redimat?

PROPOSITIO IX.

151. *Revera peccat, qui odio habet peccatum mere ob ejus turpitudinem, & disconvenientiam*

tiam cum natura, sine ullo ad DEUM offensum respectu.

DECLARATIO.

Turpitudo alicujus peccati dupliciter ab homine potest considerari; nimirum, vel prout ea idem est, ac disconvenientia cum creatura rationali; vel aliter, prout nimirum est difformitas ad Legem, quo modo consideratur, si quis in Sacramento Pœnitentiæ doleat de turpitudine peccati. Si stante prima cognitione, turpitudo illa adhuc committitur, vocatur *peccatum Philosophicum;* in secunda autem consideratione, si nihilominus perpetratur, *peccatum Theologicum*, quatenus nimirum cognitio difformitatis ad Legum eo ipso involvit simul saltem confusam aliquam cognitionem Ipsius Legislatoris per transgressionem Legis offensi. Et quamvis (uti eruitur ex dictis §. præcedenti) quoad peccata contra naturam, ac intrinsece mala istæ duæ cognitiones, ordinarie saltem, concurrant; demus tamen casum, quod aliquis in sylvis enutritus saltem ad aliquale tempus possit habere ignorantiam invincibilem DEI, etiam tunc quando, ex puro lumine naturæ cognoscit, E. G. occisionem innocentis esse disconvenientem alicui creaturæ rationali, data hac hypothesi, si talis ex hoc motivo evitet occisionem innocentis, hic utique vitando non committit peccatum; non *Philosophicum*, quia non contra, sed conformiter dictamini luminis natu-

lis operatur, neque *Theologicum;* quia, uti ſupponitur in hypotheſi, habet ignorantiam, & quidem invincibilem ſupremi Legislatoris offenſi. Credo, quod docentes hanc damnatam propoſitionem, eandem, uti priores, deſumpſerint ex principiis Michaëlis Baji, volentis, omne, quod non ex amore DEI procedit, malum eſſe, uti pariter tenuit apud Dominicum Viva hic Calvinus in Antidot. ad Seſſ. 6. C. 25. dicens: *DEI judicio nihil eſt ſincerum, nec probum, niſi quod ex perfecto ejus amore manat.*

PROPOSITIO X.

152. *Intentio, qua quis deteſtatur malum, & proſequitur bonum, mere ut cœleſtem obtineat gloriam, non eſt recta, nec DEO placens.*

DECLARATIO.

Sane obſtupeſcendum, quod homines, qui volunt eſſe Catholici, ſimilia docere audeant; cum tamen Concil. Trident. Seſſ. 6. Can. 31. rejecerit tale aſſertum ut hæreticum his verbis: *Si quis dixerit, juſtificatum peccare, dum intuitu æternæ mercedis operatur; anathema ſit.* Ac præterea Regius Pſaltes *Pſ. 118.* expreſſe exclamat ad DEum: *Inclinavi cor meum ad faciendas Juſtificationes tuas in æternum NB. propter retributionem.*

PROPOSITIO XI.

153. *Omne, quod non est ex fide Christiana supernaturali, quæ per dilectionem operatur, peccatum est.*

DECLARATIO.

Uti bene notat Dominic. Viva hic: ex deliramento Michaëlis Baji superius jam allegato, & refutato (quod scilicet inter charitatem & iniquitatem nihil mediet,) denuo descendit hæc Thesis confixa, quod videlicet peccaminosæ sint nostræ operationes, si non procedant ex fide supernaturali, quæ per dilectionem operatur. Vide dicta Proposit. VII. atque Proposit. VIII. & dicenda Proposit. XIII. ac seq.

PROPOSITIO XII.

154. *Quando in magnis peccatoribus deficit omnis amor, deficit etiam fides, etiamsi videantur credere, non est fides Divina, sed humana.*

DECLARATIO.

Assertum errorem jam proscripserat Concilium Trident. *Sess. 6. cap. 15.* ubi docet, fidem infusam non amitti per quodvis mortale (sicut tamen amittitur gratia,) sed per peccatum infidelitatis: tum *Can. 28.* in quo ponit sequentia: *Si quis dixerit, amissa per peccatum gratia simul & fidem semper*

per amitti &c. aut eum, qui NB. fidem sine charitate habet, non esse Christianum; anathema sit. Accedit Auctoritas Divi Pauli in peccatore fidem sine charitate subsistere posse agnoscentis, dum ait 1.*Cor.* c. 13. *Si habuero NB. omnem fidem, Charitatem autem non habuero, nihil sum.* Ubi utique aguoscit fidem sine Charitate posse dari.

PROPOSITIO XIII.

155. *Quisquis etiam æternæ mercedis intuitu DEO famulatur, Charitate si caruerit, vitio non caret, quoties intuitu solius beatitudinis operatur.*

DECLARATIO.

Quam juste hæc propositio fuerit damnata, equidem jam superius, *num.* 155. Propositione X. ostensum fuit quorsum etiam finaliter Lector remittitur: interim tamen pro majori claritate circa præsentem, & duas subsequentes propositiones adhuc sequentia occurrunt advertenda.

156. *Primo* notandum, quod vera virtus, quatenus ab altera distincta, habeat objectum formale aliud, ac prior: nam habitus ab actibus, & actus specificantur ab objectis, potestque in virtutibus in medio consistentibus peccari vel per *excessum*, vel per *defectum* contra eandem virtutem, E. G. contra virtutem *liberalitatis* per excessum peccatur *prodigalitate*, per defectum *avaritia.*

157. *Secundo* notandum, quod unica virtus possit habere ex unico, eodemque motivo formali distinctos actus: nimirum prosecutivos sui boni, & aversativos mali, quatenus oppositi huic bono: sic castitas prosequendo bonum elicit actus Castitatis, per aversionem autem detestatur actus impudicitiæ: Sic etiam, ut proximius accedamus ad nostrum intentum, Charitas tanquam virtus suprema Theologica actibus amoris prosequitur DEum ut summum ac infinite bonum in se: & actibus aversativis detestatur peccatum, quatenus malum offensivum hujus summi Boni infiniti in se, qui actus detestativi etiam contritio perfecta vocari solent.

158. *Tertio* notandum, tam ex Concilio Trid. quam communi Catholicorum sensu, quod Fides, Spes, & Charitas sint tres veræ virtutes Theologicæ ad invicem inter se distinctæ, & sic habentes distincta ab invicem objecta, seu motiva formalia: nam fidei motivum formale est *DEus summe verax in dicendo*; Virtutis Spei *DEus* supernaturaliter lumine prævio fidei cognitus, *quatenus nobis summe bonus*; Charitatis, *DEus quatenus infinite bonus in se.* Sicut autem juxta præcedens notatum quoad virtutem charitatis prosequor infinitum bonum in se, & detestor peccatum grave quatenus oppositum huic infinito bono in se, ita pariter quoad virtutem spei desidero possessionem DEI per visionem, & fruitionem beatificam mihi summe boni, & detestor peccatum grave, ac pœnas gehennæ exinde promeritas, quatenus sunt opposita, & impeditiva hujus summi boni alias possidendi.

159. *Quarto* notandum, quod cujuslibet virtutis quà talis motivum, formale, ac specificativum debeat esse bonum, & honestum in se; alias enim si objectum est indifferens, pariter actus circa objectum elicitus erit indifferens, nisi aliunde ex altiori fine extrinseco, V. G. ex amore DEI juxta Consilium Divi Pauli imperetur, atque sic elevetur: quod si ergo objectum aliquod fuerit bonum, ac honestum in se, etiam actus tendens in illud objectum erit bonus, & honestus in se, nisi circumstantiis extrinsecis per accidens vitietur. E. G. quia sublevare miseriam egeni est objectum honestum, & moraliter bonum in se, etiam elargitio eleemosynæ facta ex dicto fine est actus bonus, & honestus in se: neque est necessarium ad contrahendum hanc bonitatem moralem, ut simul alia motiva extranea assumam, puta, ut dem eleemosynam positive ex motivo charitatis, dummodo illa alia motiva positive non excludam.

160. *Quinto* notandum, exinde justissime fuisse damnatos Bajanistas, Jansenistas, & Quesnellianos, eo quod putaverint, nullum actum posse esse bonum, & honestum, nisi imperetur à suprema virtute Theologica nimirum charitate, quasi vero omnes alii actus forent vitiosi; cum tamen lumine fidei ex Sacra Scriptura cognoscatur, DEO alias quoque virtutes placere; cum etiam istæ habeant propria & ab invicem distincta objecta formalia moraliter bona.

161. His ergo prænotatis cum reliquarum virtutum actus sint in se ipsis boni, & honesti,

ac etiam suo modo meritorii, dummodo fuerint à gratia actuali, & lumine fidei directi, cur non æque poterit dici de virtute spei Theologicæ? Et consequenter quo fundamento solido asseritur, operari intuitu æternæ beatitudinis esse vitiosum? Volui hæc fusius proponere, quia meo judicio ex istis prænotatis plurimum dependet recta intelligentia hujus, & sequentium duarum Thesium confixarum.

PROPOSITIO XIV.

162. *Timor gehennæ non est supernaturalis.*

DECLARATIO.

Illi, qui putarunt, timorem conceptum ex acerbitate pœnarum esse vitiosum, eo ipso intulerunt, eundem non esse supernaturalem: ens enim supernaturale dicit aliquem ordinem, & respectum ad æternam gloriam, qualem utique nequit habere vitium. Quod autem timor gehennæ sit vitiosus, putarunt ex ea ratione, quia crediderunt, hunc timorem adhuc includere affectum ad peccatum, atque detestantem grave peccatum propter metum gehennæ taliter esse constitutum, ut adhuc peccatum continuaret, si gehenna non esset, sicut projiciens merces in mare ob periculum naufragii interne adhuc habet animum retinendi merces, si naufragium non foret, de quo ultimo videatur Reiffenstuel, *Tract. 1. Theol. Moral. Dist. 1. num. 28. & seqq.* Sed *contra est,* quod

quod falſiſſimum dicatur, timorem gehennæ includere affectum adhuc peccandi, ſi gehenna non eſſet; cum enim lumine fidei bene cognoſcatur, per affectum ad peccatum grave includi novum peccatum grave dignum de novo gehenna, talis ſalubriter deteſtans peccatum grave ex timore gehennæ alias ſubeundæ, ita eſt ſaltem interpretative conſtitutus, ut ex timore gehennæ abſolute nolit ullum tale peccatum, quo gehennæ pœna incurritur. Econtra vero projiciens merces in mare ad evitandum naufragium bene prævidet, internum affectum ad merces ſuo fini intento neutiquam obeſſe, modo in actu exercito merces projiciat in mare, ut navis ſuo pondere exoneretur, ſicque cenſetur ad merces affectum retinere. Quod ſi eodem modo ex circumſtantiis ſpecialibus pariter peccator retineret affectum ad peccandum, ſi gehenna non eſſet, haud dubie talis timor non eſſet honeſtus, & conſequenter nec ſupernaturalis.

163. Ut hoc magis intelligatur, ſciendum, quod in ordine ad propoſitum *duplex* ſit timor, unus filialis, alter ſervilis. Filialis eſt, quo quis timet peccatum, quatenus eſt offenſa DEI infinite boni in ſe, filiorum quippe eſt timere offenſam Patris; atque hic timor ortum trahit à charitate. Timor ſervilis eſt, quo quis culpam fugit, ne pœnam ſubire cogatur: & hic eſt iterum duplex, nempe unus eſt ſervilis cum nulla incluſione affectus ad peccatum, ſeu, uti Dominicus Viva ait, materialiter ſervilis, alius vero formaliter talis, ſeu, uti alii loquuntur, ſerviliter ſervilis, id eſt,

cum

cum incluſione affectus ad peccatum. Prior abſolute, ſaltem virtualiter omne deſiderium ad peccatum excludit, paratus interpretative aſſu-mere ſibi aliud motivum deteſtandi peccatum, ſi infernus non foret. Econtra vero poſterior re-tinet adhuc deſiderium ſaltem conditionatum ad peccatum. Hic ultimus timor, qui forſan ali-quoties intervenit apud conſuetudinarios, & in occaſione proxima conſtitutos &c. reprobatur à ſancto Auguſtino, & aliis SS. PP. non autem prior, qui potius originem habet à virtute ſpei, uti timor filialis à charitate, atque inculcatur, *Luc. cap. 12. v. 5.* ac alibi ſæpius à Sacra Scriptura, nec non à Concilio Tridentino *Seſſ. 14. de Pœnitentia, cap. 2.* vocatur *donum DEI, & Spiritus Sancti impulſus.* Timere, ne quis mittatur in gehennam, *bonus eſt, & utilis eſt timor*, inquit D. Auguſtinus *in Pſalm. 127.*

PROPOSITIO XV.

164. *Attritio, quæ gehennæ, & pœnarum metu concipitur, ſine dilectione benevolentiæ DEI, propter ſe non eſt bonus motus, ac ſupernaturalis.*

DECLARATIO.

Si timor gehennæ eſt bonus, & ſupernatura-lis, eo ipſo quoque dolor peccati ex eo timore gehennæ elicitus, erit pariter bonus, & ſuperna-turalis; & hinc Carolus ab Aſſumptione ſub

mine ficto *Philaleti* cum Bajanis & Jansenistis ut in suis absurditatibus consequenter loquatur, tam unum negavit, quam alterum, bene prævidens, si concesserit primum, debere quoque admitti secundum tanquam consectaneum. Quamplures autem ante damnationem hujus propositionis defenderunt, attritionem ex gehennæ, & pœnarum metu conceptam sine dilectione benevolentiæ DEI propter se non esse bonam; quia vel crediderunt cum Bajanistis &c. nullam actum esse bonum absque Charitate DEI, vel quia putarunt, similem actum attritionis semper continere aliquem affectum ad peccatum, quod utrumque jam superius fuit reprobatum. Profecto capere satis nequeo, quomodo homines Catholici, qui summo Pontifici saltem cum Concilio generali, vel consensu universalis Ecclesiæ adscribunt infallibilitatem, talia propugnare audeant, cum Concilium Tridentinum, nempe *Sess. 14. de Pœnitent. cap. 4.* expresse doceat, quod attritio, quæ ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ, & pœnarum metu concipitur, non solum non faciat hominem magis hypocritam (uti voluit Lutherus) verum etiam ad DEI gratiam cum Sacramento disponat, sitque bonus motus, sine quo gratia in Sacramento non confertur. Quomodo autem malum potest disponere ad bonum? Item quomodo affectus ad peccatum est componibilis cum vero actu charitatis, ut conjunctim disponant ad gratiam justificativam? Præterea quo fundamento ad excludendum in timore gehennæ affectum ad peccatum necessario requiritur actus cha-

charitatis? Quare non posset dictus affectus etiam excludi per actum spei, considerando, quod affectus ad peccatum sit incompossibilis cum evitatione gehennæ, & consecutione beatitudinis æternæ?

165. Incidentaliter hic etiam ad illos Doctores Catholicos me converto, qui equidem tum propter satis claros textus Concilii Tridentini superius ex parte jam allegatos, tum propter has propositiones damnatas gratis admittunt, talem attritionem esse bonum motum, ac supernaturalem, addunt tamen, eandem absque aliquo actu charitatis benevolentiæ ad Sacram. Pœnit. tantum disponere *remote*; ut autem disponat *proxime*, requiri simul aliquem actum amoris DEI benevoli, saltem in aliquo gradu remisso. Econtra vero extra Sacramentum Pœnitentiæ, ut talis amor Divinus, vel contritio perfecta proxime disponat ad remissionem peccatorum gravium, exigunt similem actum in gradu intenso. Ita illi. Hæc quidem sententia per propositionem præsentem necdum confixa reputatur; quin imo Alexander VII. in Decreto anno 1667. die 5. Maji edito, & Benedictus XIII. in Concilio Lateranensi anno 1725. celebrato in Appendice, *Part. 3. Instruct. Sacrament. ad Sacramental. Confess.* severissime prohibuerunt, ne dicta sententia aliqua censura afficiatur. Interim tamen, etsi laudem omnino, quando dolor tali modo elicitur; adstruere tamen obligationem sic eliciendi, ita ut alias Sacramentum exponi censeatur probabili periculo invaliditatis, non possum penetrare, quo solido fundamento hæc asser-

tio

tio defacto nitatur: nam plures rationes ante Concilium Tridentinum in hujus favorem adductæ (puta, quod talis attritio sit inordinata, quod contineat affectum ad peccatum &c.) defacto cadunt; quia tam Concilium Tridentinum, quam summi Pontifices declararunt, illam attritionem etiam absque actu dilectionis esse honestam, & supernaturalem. Insuper Concilium Tridentinum *Sess. 14. de Pœnitentia cap. 3. & cap. 4.* dum sollicite enumerat partes Sacramenti Pœnitentiæ, atque ad ejusdem valorem exigit attritionem, vel *ex turpitudinis peccati consideratione*, vel *ex gehennæ, & pœnarum metu* conceptam, nullam facit mentionem de aliquo actu dilectionis DEI benevolæ, quasi simul ad attritionem requisito: ergo signum est, quod talis actus non requiratur, ne cogamur alias concedere, quod Concilium in re tam ardua, & adeo nobis necessaria doctrinam tradiderit mutilam, & valde mancam, qua possemus induci, &c.

166. Dices *primo*: Ex ipso Concilio Tridentino citata *Sess. 14. cap. 4.* sufficienter erui, quod præter timorem gehennæ vel aliquis actus prosecutivus amoris DEI super omnia, vel aversativus offensæ propter DEUM summe dilectum super omnia debeat intervenire: nam Concil. loc. cit. ait: *Hoc timore utiliter concussi Ninivitæ &c. plenam terroribus pœnitentiam egerunt, & misericordiam à Domino impetrarunt*: subsumitur; sed misericordiam, seu veniam suorum peccatorum utique Ninitivæ non impetrassent, nisi intervenis-

ſet aliquis actus amoris DEI ſuper omnia: utpote pro eo tempore, quo Sacramentum Pœnitentiæ necdum erat inſtitutum ſummopere neceſſarius ad remiſſionem peccatorum; ergo. Sed *contra* eſt, quod argumentum hoc laboret malo ſuppoſito, quaſi nimirum per Impetratam exinde à Ninivitis, Miſericordiam intelligatur *remiſſio peccatorum.* Quis enim credat, quod omnes omnino Ninivitæ elicuerint veram ibidem contritionem, ſicque omnes omnino à ſuis peccatis gravibus fuerint liberati? Quare per virtutem pœnitentiæ in cinere & cilicio peractæ potius omnes impetrarunt miſericordiſſimam remiſſionem pœnæ temporalis, alias ipſis univerſaliter per Prophetam Jonam intentatæ; quæ remiſſio pœnæ temporalis fieri potuit abſque aliquo actu amoris DEI, vel contritionis perfectæ. Et plane alias, ſi illa Ninivitarum pœnitentia fuiſſet neceſſaria, & ordinata ad immediatam remiſſionem ipſorum peccatorum exinde ſequeretur; quod ſicuti apud Ninivitas ad remiſſionem peccatorum requirebatur perfecta contritio, & quidem in ſententia Adverſariorum, valde intenſa, ita pariter talis exigatur in Sacramento pœnitentiæ; cum talem dolorem ad Sacramentum pœnitentiæ requirat Concilium Tridentinum, qualem habuerunt Ninivitæ in Cinere & Cilicio agentes pœnitentiam. Vides amice Lector; quomodo hoc adverſariorum fundamentum ſit potius pro nobis, quam contra nos, ſi hoc reſponſum attente conſideres.

167. Dices *ſecundo:* Saltem ex aliquo alio prævio textu Concilii Tridentini deduci, quod

cum

cum timore gehennæ debeat ad salutarem pœnitentiam concurrere aliquis actus initialis amoris DEI: nam *Seff. 6. de justificat. cap. 6.* habetur; quod peccatores præparentur ad recipiendam gratiam justificativam tunc, quando Justitiæ Divinæ timore utiliter concussi DEUM tanquam *omnis justitiæ fontem diligere incipiunt.* Respond. Distinguendo anteced. peccatores præparantur ad justitiam, quando DEUM diligere incipiunt, vel amore amicitiæ, vel amore concupiscentiæ, conced. necessario, ac determinate amore amicitiæ, Nego. Amor concupiscentiæ, qua DEUS amatur ut nobis summe bonus, &c. pertinet ad virtutem Spei; amor autem amicitiæ ad virtutem Charitatis Theologicæ. Si amamus fontem, quatenus dulces pro nobis ex eo profluunt aquæ, amamus illum ut nobis bonum. Legant Adversarii textum id fonte, & agnoscent DEum *Fontem omnis justitiæ* non deservire ad suum intentum, præsertim, cum insuper ibidem DEUS proponatur accedentibus ad se tanquam *Remunerator*, quod motivum denuo ad virtutem Spei Theologicæ reducitur. Alias adhuc solutiones memorati textus invenies apud Viva hic; ubi etiam reperies, quod non omnes actus ibidem enumerati requirantur necessario formaliter, & explicite tanquam *conditiones sine quibus non* ad justificationem ponendi. Vide etiam de tota ista Quæstione Reiffenstuel, *Tract. 14. Dist. 6. Quæst. 4. ac in Supplemento ibidem.*

168. Cæterum omnia dicta præcedentia in compendium redigendo erues ex his amice Lector

primo, quod detestatio dolorosa de peccato gravi vel ob amissam exinde æternam beatitudinem, vel ob acerbitatem pœnarum propterea incurrendarum, ut sit salutaris, nunquam possit includere simul affectum ad peccatum. *Secundo*, quod talis detestatio dolorosa possit habere simul conjunctum aliquem actum dilectionis DEI benevolæ, cum Spes, & Charitas non sint virtutes ad invicem incomponibiles. *Tertio*, quod tamen talis conjunctio non sit necessaria ad hoc, ut memorata dolorosa detestatio sit moraliter bona, & supernaturalis. *Quarto* demum, quod illa conjunctio cum actu dilectionis DEI super omnia neque requiratur ad valorem doloris in Sacramento Pœnitentiæ: nam dum Concilium Tridentinum *Sess. 14. cap. 4.* enumerans conditiones necessarias ad valorem hujus Sacramenti illam unionem non requisivit, neque nos debemus exigere.

Nec possum mihi persuadere, quod sententia illa communis, tenens, non requiri ad dolorem Sacramentalem amorem benevolum DEI, fuisset à Summis Pontificibus Alexandro VII. & Benedicto XIII. tolerata, si in Sacramento tam necessario quoad praxin fuisset judicatum, subesse grave periculum invaliditatis Sacramenti pœnitentiæ; prout tamen revera subesset, si contraria opinio consideratis omnibus considerandis judicaretur adhuc practice niti solido & valde gravi fundamento. Quod si opponas, memoratos Summos Pontifices tolerasse quoque opinionem illam, quæ ad valorem dolorosæ Confessionis requi-

quirit aliquem actum amoris amicitiæ DEI: Respondeo, tolerantiam illam facilius capi posse ex ea ratione; quia, quamvis etiam non requireretur; attamen in praxi non noceret, nec valori Sacramenti obstaret, si simul conjungatur in Confessione dolorosa actus amoris DEI benevoli, seu amicitiæ, econtra vero plurimum obesset, ac maximi peccatores non pauci exponerentur gravi periculo invalidæ absolutionis, si actus amoris DEI super omnia necessarius foret ad Sacramenti pœnitentiæ valorem, quem tamen actum multi pœnitentes intermitterent, decepti ex doctrina communi, quæ eundem amorem amicitiæ etiam practice nullatenus requirit.

169. Quæres: An, dum rustici, vel pueri interrogati à Confessario, *quare doleant de peccatis?* reponunt: *quia DEUM offendi*, an (inquam) talis dolor reducendus sit ad virtutem Spei, vel Charitatis? Respondeo, id debere cognosci ex modo, quo *DEUM offensum* tales simplices apprehendunt: nam si apprehendunt DEUM offensum ut justum scelerum vindicem, ex his offensis ad infligendas pœnas commotum, sicque, ne has pœnas subire debeant, detestentur grave peccatum, quod esset inductivum harum pœnarum, talis dolor pertinebit ad virtutem *Spei;* sicuti si econtra sibi sistunt DEum ut infinite bonum in se, nunc per peccata offensum, spectatit ad *Charitatem.* Ego sæpius similia interrogatoria insti uendo expertus sum, quod à potiori DEUM sibi repræsentent, quatenus Redemptorem pro nobis flagel-

lis cruentatum, spinis coronatum, & ignominiose cruci affixum, ubi vix efficacius, & intensius ad serium dolorem commoveri poterunt, quam si ipsis hac occasione proponatur ingratitudo erga tantum Redemptorem, & Clementissimum diversarum gratiarum Collatorem, quem per gravia peccata ostentui habent, & de novo Cruci affigunt. Meo autem judicio dictus dolor pertinet potius ad amorem concupiscentiæ, & ad virtutem Spei, quam ad Charitatem, cum DEUS repræsentetur *quatenus nobis bonus;* quamvis cæteroquin gratis admittatur, quod etiam similes actus sint quasi scintillæ, vel flammam Charitatis excitantes, vel jam excitatam ulterius foventes &c.

Dicere autem cum Joanne Pontas Ecclesiæ Cathedralis Parisiensis Pœnitentiario in suo Dictionario V. *Contritio casu 3.* & cum Eusebio Amort ibidem, quod Charitas benevola feratur in DEUM etiam *prout est nostrum summum bonum,* ac insuper, quod amor ille initialis jam contineatur *in proposito servandi præcepta &c.* seu (quod in re ipsa plane ibidem est) *in proposito non amplius graviter peccandi:* Hoc (inquam) dicere, est nobiscum in re ipsa loquendo quoad praxin convenire: cum etiam nos requiramus dolorem serium ex motivo aliquo universali extensivo ad omnia peccata mortalia elicitum cum firmo proposito non amplius graviter peccandi, seu (quod in effectu idem est) nullum amplius transgrediendi præceptum graviter obligans. Sed tali modo loquendo amor concupiscentiæ, & amor amicitiæ

item

item Spes & Charitas ad invicem confunduntur in ordine ad præsens tam quoad actus prosecutivos, quam quoad aversativos, de quibus supra *n. 160.* Item per dictam explicationem non attingitur mens Illustrissimi Episcopi Porphyriensis le Drou, & adhærentium, qui cum eodem tam *in suis Dissertationibus de Attritione & Contritione*, quam in *confutatione discussionis Theologicæ* volunt, attritionem esse sincerum animi dolorem de peccatis propter DEUM, NB. habito respectu ad ipsum *propter se super omnia dilectum;* exinde addentes, quod attritio, & contritio, tantum distinguantur secundum magis, & minus, id est, secundum majorem, vel minorem intensionem actus, & quod sæpius actus Charitatis, benevolentiæ, seu amicitiæ sit separabilis à gratia justificativa, quando nimirum ille à gravi peccatore extra Sacramentum pœnitentiæ elicitur in gradu valde remisso qualem actum solent vocare *Charitatem imperfectam.* Atque contra hos potissimum procedunt dicta præcedentia.

PROPOSITIONES XVI. & XVII.

170. XVI. *Ordinem præmittendi satisfactionem absolutioni induxit non politia aut institutio Ecclesiæ, sed ipsa Christi Lex, & præscriptio, natura rei idipsum quodammodo dictante.*

XVII. *Per illam praxin mox absolvendi ordo Pœnitentiæ est inversus.*

DECLARATIO.

A nostro Sixto IV. antea Ordinis Generali,

deinde Summo Pontifice error iste, qui erat Petri de Osmo, damnatus fuit, ubi testatur Cardinalis de Lugo *Disput. 12. de Pœnitentia num. 42.* Accedit ratio, quod hoc Sacramentum sit institutum ad formam judicii proferentis sententiam, sed hæc solet proferri ante executionem pœnæ decretæ: ergo. Quando autem adducuntur Orosius Cardinalis, S. Cyprianus, & Abbo Archi-Episcopus Rhemensis, testantes in antiqua Ecclesia satisfactionem ordinarie præstitam ante absolutionem, Præfati, & alii Auctores, intelligendi sunt de Absolutione Canonica, qua olim delinquentes in foro Canonico absolvebantur à residuis pœnis Canonicis, & publicis, non autem de Absolutione Sacramentali à peccatis occultis, uti recte ex Francolino advertit Eusebius Amort *Parte 1. Historiæ indulgentiarum in Dissert. prælim. § VI. num. 40.* ubi insuper *num. 41.* subjungit rationes, cur in foro quoque externo Canonico hic rigor pro nunc moderationem acceperit. Vide de his ipsis duabus Propositionibus cap. III. num. 55. Item P. Fontana *Parte 3. in Const. Unigenitus Propos 87.* & P. Francolinum lib. 7. de pœnitentia, ac D. Eusebium Amort *loc. cit.*

PROPOSITIO XVIII.

171. *Consuetudo moderna quoad administrationem Sacramenti Pœnitentiæ, etiamsi eam plurimorum hominum sustentet auctoritas, & multi temporis diuturnitas confirmet, nihilominus ab Ecclesia non habetur pro usu, sed abusu.*

DE-

DECLARATIO.

Gratis, & temerarie Novatores Rigoriſtæ finxerunt quod moderna praxis adminiſtrandi Sacramentum Pœnitentiæ habeatur pro abuſu, cum nunquam oſtendi queat, dictam praxin eſſe contra præceptum Divinum, vel Eccleſiaſticum. Vide Dominicum Viva his *num. V.*

PROPOSITIO XIX.

172. *Homo debet agere tota vita pœnitentiam pro peccato Originali.*

DECLARATIO.

Contenderunt teſte Viva hic *num.* 2. Lutherus, & Calvinus, Concupiſcentiam, ſeu fomitem peccati eſſe ipſum peccatum originale; ex quo haud dubie ſequeretur, ſicuti apud nos etiam poſt baptiſmum remanet concupiſcentia, ita & permanere ipſum peccatum originale; quod idem videntur occulte ſentire rigidi hi Novatores, atque exinde inferre, quod homo debeat tota vita ſua agere Pœnitentiam pro peccato originali, utpote quod in principiis Lutheri & Calvini adhuc remanet etiam poſt Baptiſmum; cum remaneat pro tunc fomes peccati, ſeu concupiſcentia, in qua conſtituunt rationem peccati originalis. Aſt falſum eſt, quod ipſa concupiſcentia ſit peccatum originale juxta clarum textum Concil. Trident. *Seſſ.* 5. *de peccato*

originali. Can. Sev. num. 5. Præterea (uti bene advertit Matthæuccius in sua cautela Confessarii *Lib. 3. cap. 3. n. 42.*) ista propositio enervat efficaciam Baptismi, per quem, etsi remaneat concupiscentia, nihilominus plene, & integre remittitur peccatum originale, & actualia ante Baptismum commissa juxta Tridentinum *Sess. 3. Can. 5. in Decreto de peccato Originali,* ac *Sess. 14. de Pœnitentia in Cap. 2.* Item remittitur omnis pœna *Can. per Baptismum de Consecrat. Dist. 4.* Propterea Baptizatis nulla pro peccatis Præteritis injungenda est satisfactio, sed morientes, si post susceptum Baptismum aliam culpam non committant, statim, ad Regnum Cœlorum, & DEI visionem pervenient, uti loquitur expresse Concilium Florentinum *in Decreto Eugenii,* ac Tridentinum *Sess. 6. de Justificat. c. 14.* definit in baptismo totam pœnam semper remitti. Ad quid ergo opus est agere tota vita pœnitentiam pro peccato originali?

PROPOSITIONES XX. & XXI.

173 XX. *Confessiones apud Religiosos factæ pleræque vel sacrilegæ sunt, vel invalidæ.*

XXI. *Parochianus potest suspicari de Mendicantibus, qui eleemosynis communibus vivunt, de imponenda nimis levi, & incongrua pœnitentia, seu satisfactione ob quæstum seu lucrum subsidii temporalis.*

DECLARATIO.

Sunt Rigoristæ in Sacramento Pœnitentiæ erga alios nimis severi, uti patet ex damnatis antecedenden-

dentibus propositionibus; hic autem erga seipsos nimium laxi, dum publice sine scrupulo, & anxietate conscientiæ talia absolute, & generaliter Regularibus mendicantibus de Religione Catholica, in cujus Gremium plures milliones animarum etiam in Indiis tanquam extremis orbis partibus adduxerunt, eximie meritis, falsissime impingere præsumunt, quæ certe sine gravissima detractione asseri nequeunt, imo nec sine nota temerarii judicii cogitari. Videatur Dominicus Viva hic.

PROPOSITIO XXII.

174. *Sacrilegi sunt judicandi, qui jus ad Communionem percipiendam prætendunt, antequam condignam de delictis suis pœnitentiam egerint.*

DECLARATIO.

Etsi non negetur; aliquando consultum esse, ut Pœnitentia persolvatur, antequam sacra Communio percipiatur: attamen si id non fiat, Sacrilegium committi ex nullo textu Sacræ Scripturæ aut Concilii Oecumenici probari potest. Scio quidem, quod Paulus Apostolus requirat, ut quis antequam ad has Epulas Divinas accedat, se ipsum probet, id tamen non ita intelligendum venit, quasi necessario præcedenter ante accessum ad S. Communionem prævia condigna satisfactio requireretur, sed potius de prævia confessione debet fieri interpretatio. Audiatur desuper Concilium Tridentinum *Sess. 13. de Euchar stia Cap. 7.* taliter loquens; *Ecclesiastica*

con-

consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque praemissa Sacramentali Confessione ad Sacram Eucharistiam accedere debeat. Item quomodo consultum invenitur, ut V. G. consuetudinarius, cui singulis diebus per aliquot hebdomades brevis oratio tanquam poenitentia medicinalis imponitur ut (inquam talis consuetudinarius à cibo hoc alias singulariter confortante abstineat, usquedum per hanc poenitentiam condigne pro suis peccatis satisfaciat.

PROPOSITIO XXIII.

175. *Similiter arcendi sunt à Sacra Communione, quibus nondum inest amor DEI purissimus, & omnis mixtionis expers.*

DECLARATIO.

Datur etiam suo modo in absurdis aliqua cohaerentia, ita nimirum ut ex uno absurdo sequantur plura. Sic quia Bajani juxta jam dicta conformiter Propositioni 38. damnatae Michaëlis Baji docuerunt, omnem actionem humanam deliberatam, quae non est Charitas Patris, esse dilectionem mundi, & concupiscentiam carnis, exinde occulti asseclae Michaëlis Baji, ac Novatores consequenter inferunt, praeparationem illam, qua juxta Apostolum Paulum homo seipsum probat, ut de pane illo edat &c. debere necessario procedere ex purissimo amore Divino, alias autem fore dilectionem mundi, pecca-
mi-

minoſam, & conſequenter tales à S. Communione arcendos. Aſt reprobantur partim ex jam dictis antecedentibus, partim ex Concilio Tridentino, quod *Seſſ. 13. cap. 7.* declarans illam præparationem ad ſacram Communionem ab Apoſtolo Paulo deſideratam non facit ullam mentionem Charitatis puriſſimæ quaſi neceſſario prærequiſitæ, ſed potius Sacramentalis Confeſſionis, ſuppoſito, quod quis in peccato gravi exſtiterit.

PROPOSITIO XXIV.

176. *Oblatio in templo, quæ fiebat à B. Virgine MARIA in die Purificationis ſuæ per duos Pullos Columbarum, unum in holocauſtum, & alterum pro peccatis, ſufficienter teſtatur, quod indiguerit purificatione, & quod filius, qui offerebatur, etiam macula Matris maculatus eſſet ſecundum verba Legis.*

DECLARATIO.

Equidem hæc Theſis confixa directe non ſpectat ad Theologiam moralem, uti conſideranti patet; ut tamen nulla ex Propoſitionibus ab Alexandro VIII. rejectis absque aliquali ſaltem declaratione relinquatur, ſuccincte explicatur. Prænotandum itaque ex Origine *Hom. 14. in Lucam*, à fœminis parturientibus poſt tempus purificationis, (id eſt trigenta diebus poſt partum duos Pullos Columbarum à pauperibus; à ditioribus autem unum agnum anniculum, & unum pullum columbæ in Lege ve-

teri

teri fuisse in templo oblatos, & quidem pullus columbæ semper offerebatur pro peccato, id est, pro immunditia contracta à genitrice, & ab infante, tum ob conceptionem impuram ex concupiscentia carnis ortum trahentem, tum ex vi nativitatis sordidæ: nam cum novem illis mensibus in utero Matris aliqua excrementa, & copia sanguinis congregentur, in enixu partus expelluntur; & quia tota hæc miseria NB. ex infectione peccati, ac concupiscentia tanquam fomite peccati oritur, idcirco Sacrificium illius pulli pro peccato offerri dicebatur, uti bene notat Dominicus Viva *hic num. 3.* Jam autem ter immaculata, ac purissima DEI Genitrix MARIA juxta Isaiam *Cap. 7.* tanquam Virgo peperit filium, & quidem conceptum de Spiritu Sancto; prout Symbolum Apostolorum nos docet, consequenter his immunditiis ex concupiscentia carnis, & concubitu cum viro evenientibus subjecta neutiquam fuit: *Nequaquam immunda judicatur, quæ Sancto Spiritu obumbrante totius munditiæ, & Sanctitatis auctorem genuisse probatur: n. 7.* S. Eligius; & S. Augustinus, *Lib. de Hæresib. Cap. 5. contra Manichæos* ait: *Stulte, unde sordes ex Virgine Matre, ubi non est concubitus cum homine Patre? nihil plane in hoc conceptu, nihil in partu impurum fuit, &c. &c. Vere ô Beata Virgo, vere non habes causam, nec tibi opus est purificatione:* Concludit Sanctus Bernardus *Serm. 1. de Circumcisione.* Neque ex eo quod offerendo duos pullos columbarum antiquæ Legi purificationis sese subjecerit, sequitur, quod purificatione indiguerit; alias pariter ex circumcisione Christi deberet inferri

ferri in ipſo macula originalis peccati, & ex dato tributo ſubjectio Chriſti ad Cæſarem colligeretur, uti recte norat Matthæuccius *in Cautel. Confeſſ. Lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 56.

PROPOSITIO XXV.

177. *DEI Patris ſedentis ſimulacrum nefas eſt Chriſtiano in templo collocare.*

DECLARATIO.

Videtur hæc propoſitio renovare errorem Iconoclaſtarum in VII. Synodo Generali ad annum 787. ſub Adriano Papa damnatum quæ damnatio denuo renovata fuit à Concilio Trident. *Seſſ.* 25. *in Decreto de Invocat. Sanct.* contra Lutheranos, & Calviniſtas ſtatuentes imagines Chriſti, Deiparæ, & aliorum Sanctorum non ſolum in templis habendas, ſed etiam eis debitum honorem, & venerationem impertiendam. Nec dicatur cum his Novatoribus, in iſto aliisque Conciliis equidem fuiſſe definitam retentionem imaginum Chriſti, Deiparæ & Sanctorum; nihil autem eſſe deciſum de imaginibus repræſentantibus ipſummet DEUM. Nam *contra eſt*, quod eadem videatur ratio, uti conſideranti patet: Si enim DEUS Pater ſub figura corporea apparuit Danieli, prout ipſemet teſtatur *Cap.* 7. *Ibi aſpiciebam, donec Throni poſiti ſunt, & Antiquus dierum*

rum sedit; & Spiritus Sanctus sub specie columbæ *Matth. cap. 3.* cur non poterit DEUS etiam sub figura corporea repræsentari, & in templo collocari; Nec obest, quod DEUS sit incorporeus: nam etiam Angeli sunt incorporei, & tamen constat ex DEI imperio, *Exodi cap. 25.* Angelos sculpta similitudine expressos fuisse, & in VII. Synodo definitum esse, imagines Angelorum posse depingi. Consule de hoc ulterius Theologiam Polemicam.

PROPOSITIO XXVI.

178. *Laus, quæ defertur MARIÆ, ut Mariæ vana est.*

DECLARATIO.

Errorem hunc Leo Isauricus inter hæreticos post Gentiles, & Mahumetanos omnium primus jam docuit, quem resuscitaverunt Wiclephistæ teste Valdensi, *Tract. 3. cap. 118.* nullam aliam salutationem honorificam B. V. concedentes, quam civilem, qualis etiam Regibus & Magnatibus exhibetur. Errori huic repugnat perpetuus Ecclesiæ usus, & Traditio, ac novissime Concilium Trident. *Sess. 25.* superius citatum, præcipiens non solum laudem, sed etiam honorem ac cultum B. Virgini, ac Sanctis exhiberi, qui quidem non sit cultus Latriæ, sed Hyperduliæ respectu Beatæ Virginis, & Duliæ respectu aliorum Sanctorum. Videantur dicta Patris Reiffenstuel, *Tract. 5. Dist. 1. Quæst. 3. & 4.*

PRO-

PROPOSITIO XXVII.

179. *Valuit aliquando Baptiſmus ſub hac forma collatus;* In Nomine Patris &c. *prætermiſſis illis:* Ego te baptizo.

DECLARATIO.

Cum ad valorem Baptiſmi requiratur, ut exprimatur actio Miniſtri, ſicuti ad valorem Sacramenti Pænitentiæ; hinc ſicuti in Sacramento pœnitentiæ, ſi omitteretur: *Ego te abſolvo,* nunquam reputatum legitur validum Sacramentum Pœnitentiæ, ita pariter diſcurrendum, ſi in Baptiſmo intermiſſum fuit: *Ego te baptizo.* Et hinc Alexander tertius (prout refertur cap. 1. de Baptiſmo) jam anno 1175. declaravit Baptiſmum tanquam invalidum, in quo ſub expreſſione formæ non continentur hæc verba: *Ego te baptizo.* Vide Reiffenſtuel *Tract.14.Diſt.3. Quæſt.3.*

PROPOSITIO XXVIII.

180. *Valet Baptiſmus collatus à Miniſtro, qui omnem ritum externum, formamque baptizandi obſervat; intus vero in corde ſuo apud ſe revolvit: Non intendo facere, quod facit Eccleſia.*

DECLARATIO.

Expresse Concilium Trident. *Sess. 7. de Sacram. in genere Can. 11.* hæc posuit formalia: *Si quis dixerit, in Ministris dum Sacramenta conficiunt, & conferunt, non requiri intentionem saltem faciendi, quod facit Ecclesia; anathema sit.* Quod idem jam antecedenter statuit Concil. Florent. in Decret. Unionis. Textum hunc torte explicarunt aliqui, ut suam adhuc opinionem aliquo modo manutenere valeant: dicendo nimirum, vi allegati textus requiri quidem intentionem materialiter faciendi, quod facit Ecclesia, non autem formaliter, id est, præcipi quidem intentionem ponendi ritus externos, prout ponit Ecclesia, non autem requiri intentionem internam, neque implicitam conficiendi Sacramentum Nomine Christi tanquam Principalis, prout facit Ecclesia; quinimo (inquiunt) interne poterit haberi expresse intentio contraria; nimirum nullum conficiendi Sacramentum dummodo hæc positiva contraria intentio non prodeat exterius. Ita illi. Videtur tamen torta hæc explicatio reprobata per confixionem allegatæ 28. Propositionis ex ea ratione; quia Minister Sacramenti operatur nomine Christi tanquam principaliter operantis, adeoque saltem implicite debet se conformare intentioni ipsius Christi, quæ erat non solum ritus externos, sed ipsum Sacramentum conficiendi. Et hinc etiam in Sacramento Pœnitentiæ juxta Concilium Trident. *Sess 14. de Pœnitentia cap. 6.* Sacerdos tanquam Minister & Judex constitutus à Chri-

Christo debet in absolutione habere non solum intentionem ponendi verba absolutoria, seu actionem illam externam *animo serio*, & non præcise modo jocoso; verum etiam debet insuper habere voluntatem *vere absolvendi*, & consequenter nequit interne dicere, *non intendo absolvere.* Solutionem objectionum invenies passim apud Theologos, notanter apud nostrum Henno *Tract. de Sacramentis Disp. 4. Quæst. 2. Art. 2.* ubi ex professo refutat P. Juvenin, & nonnullos Recentiores Doctores Sorbonicos, & Lovanienses.

PROPOSITIO XXIX.

181. *Futilis, & toties convulsa est assertio de Pontificis Romani supra Concilium Oecumenicum Auctoritate, atque in fidei quæstionibus decernendis infallibilitate.*

DECLARATIO.

Auctoritas Romani Pontificis supra Concilium Oecumenicum, seu Generale, & ejusdem infallibilitas in decernendis quæstionibus fidei desumitur ex illo Christi Domini ad Petrum Matthæi cap. 16. *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam.* Nam si Ecclesia fundatur supra Petrum, non autem Petrus supra Ecclesiam,

ipsemet Petrus erit fundamentum nostræ fidei: non autem Ecclesia, seu Concilium Oecumenicum, & consequenter Petro Major auctoritas deferenda. Deinde si contra Petrum, & successores prævalere nequeunt portæ inferi, consequenter Papa nequit falli in decernendis articulis fidei; alias multum prævalerent contra ipsum portæ inferi. Taceo alias graves, quas pro se habent, rationes hæc duo asserta de Pontificis in materia fidei infallibilitate, & ejusdem supra Concilium auctoritate; hinc merito Propositio 29. damnata fuit; quia hanc ipsam duplicem assertionem NB. futilem, & toties convulsam pronuntiare ausa erat. Vide dicta *quæstionibus prolegomenicis*, ac *Cap. III. n. 3. & seqq.*

PROPOSITIO XXX.

182. *Ubi quis invenerit doctrinam in Augustino clare fundatam, illam absolute potest tenere, & docere, non respiciendo ad ullam Pontificis Bullam.*

DECLARATIO.

Magna quidem est Auctoritas Divi Augustini non tamen irrefragabilis, nisi relata ad ea, quæ à Conciliis, & summis Pontificibus approbata sunt. Quare haud dubie pariter ad Bullas Pontificias respici debet; cum teste Sacra Scriptura quoad materiam fidei summus Pontifex loquens de Ca-

the-

thedra non autem Divus Augustinus inveniatur habere promissam infallibilem assistentiam Spiritus Sancti. Quinimo Divus Augustinus ipsemet aliqua retractavit, prout fatetur *Lib. de Dono perseverantiæ cap. 21.* Interea confixa hæc Jansenistarum propositio ortum trahit à Bajanis, qui ut facilius se subtrahere possent Bullis Pontificiis, suam doctrinam reprobantibus, contenderunt (licet falsissime) multas Michaëlis Baji Propositiones indubitanter ab Augustino doceri, sicque easdem ob auctoritatem Divi Augustini tantis laudum Encomiis ab Ecclesia recommendati manuteneri posse, non respiciendo ad Bullas Pontificum, quibus eædem damnantur. Hoc ipsum suspicor occultum fuisse intentum Cornelii Jansenii toties libros Divi Augustini revolventis; & opus suum, postea ab Ecclesia prohibitum juxta dicenda non aliter, quam sub nomine *Augustini* typo divulgantis. Idem erat finis Sectatorum doctrinæ hujus operis, qui etiam exinde seipsos *Augustinianos* appellare consueverunt; quem tamen gloriosum titulum præfatis genuini Clarissimi Hujus Africani Luminis Filii neutiquam concedent, nisi forsan eo modo *Augustiniani* vocari velint, quo Scipio cognominabatur *Africanus*; ideo sic dictus, quia totam Africam destruxit.

PROPOSITIO XXXI.

183. *Bulla Urbani VIII.* in Eminenti, *est subreptitia.*

DECLARATIO.

Sciendum est, quod Bulla isthæc Urbani VIII. confirmaverit constitutiones adversus 79. Propositiones Michaëlis Baji à S. Pio V. & Gregorio XIII. proscriptas, ac præterea prohibuerit aliquem Librum Jansenii *Augustinus Cornelii Jansenii* intitulatum, utpote continentem nonnullas ex dictis 79. Propositionibus damnatis, & harum principiis insistentem. Quare occulti Bajanorum, & Jansenistarum Fautores videntes se exinde confusos, ut omnem vim huic Bullæ adimant, ausi sunt eandem dicere subreptitiam, id est, dolo extortam per expositionem falsi. Sed contra est *primo*, quod Pontifex direxerit eam Bullam ad universalem Ecclesiam, damnando doctrinam Bajanam, & Jansenisticam tanquam hæreticam, scandalosam, & periculosam, & consequenter locutus sit de Cathedra, ubi nec errare, nec decipi potest in materia fidei. Contra est *secundo*, quod ipsemet Pontifex in ea Bulla fateatur NB. ex matura illius libri, cui titulus *Augustinus &c.* lectione compertum esse, multos ibi errores Baji contineri.

Con-

Conclusio Finalis.

Et hic tandem benigne Lector exiguo meo opusculo, præcipue in favorem juvenum Confessariorum conscripto, finis imponitur, cujus singulas periodos; imo & quælibet verba, syllabas, litteras, & apices Sacræ Romanæ Ecclesiæ Judicio, atque Censuræ humillime subjicio.

Omnia ad majorem DEI, Deiparæque Virginis immaculatæ Gloriam & Honorem.

INDEX

Rerum, & Verborum.

Ubi Lit. C. Caput. &c. Lit. N. Numerum denotant.

A.

Ab-

In-

Ha-

In

Be-

C.

C.

Cal-

E.

Quo-

Plu-

I.

Jo-

L.

Liber-

N.

O.

Pon-

Re-

Item

Ve-

FINIS.

